

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI**

**OSMANLI DÖNEMİ'NDE İÇEL VAKIFLARI
(XVI.-XIX. YÜZYIL)**

**Hazırlayan
Kadir ÇALIŞKAN**

**Danışman
Prof. Dr. Sebahattin SAMUR**

Doktora Tezi

Haziran 2025, KAYSERİ

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI**

**OSMANLI DÖNEMİ'NDE İÇEL VAKIFLARI
(XVI.-XIX. YÜZYIL)**

(Doktora Tezi)

**Hazırlayan
Kadir ÇALIŞKAN**

**Danışman
Prof. Dr. Sebahattin SAMUR**

Haziran 2025, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Kadir ÇALIŞKAN

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

Program Adı: Doktora

Tez Başlığı: Osmanlı Dönemi'nde İçel Vakıfları (XVI-XIX Yüzyıl)

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 321 sayfalık kısmına ilişkin 02.06.2025 tarihinde Turnitin intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: % 12' dir.

Filtrelemeye alıntılar dâhil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 02.06.2025

Danışman: Prof. Dr. Sebahattin SAMUR

Öğrenci: Kadir ÇALIŞKAN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Osmanlı Dönemi’nde İçel Vakıfları (XVI. – XIX. Yüzyıl)” başlıklı Doktora Tezi,
Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Kadir ÇALIŞKAN

Danışman

Prof. Dr. Sebahattin SAMUR

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Funda DEMİRTAŞ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Sebahattin SAMUR danışmanlığında Kadir ÇALIŞKAN tarafından hazırlanan “Osmanlı Dönemi’nde İçel Vakıfları” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

16/05/2025

JÜRİ:

Danışman: Prof. Dr. Sebahattin SAMUR

Üye: Prof. Dr. Şefaettin SEVERCAN

Üye: Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK

Üye: Prof. Dr. Efkan UZUN

Üye: dr. Öğr. Üyesi Kadir ERBİL

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun /.... /..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /

Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Enstitü Müdür

ÖN SÖZ

Bu çalışma, Osmanlı dönemi İçel sancağındaki vakıf kurumlarının toplumsal hayata katkılarını tarihsel bir süreklilik içinde ele almayı amaçlayan bir doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Araştırma, XIII. yüzyılın sonlarından itibaren bölgede önemli bir güç haline gelen Karamanoğulları Beyliği döneminden başlayarak, XVI. yüzyılda Osmanlı hâkimiyetinin kesinleşmesiyle birlikte kurumsallaşan vakıf sistemini ve bu sistemin XIX. yüzyılın sonlarına kadar geçirdiği dönüşümü kapsamaktadır.

Araştırma kapsamında, Osmanlı dönemine ait arşiv belgeleri, özellikle vakfiyeler, şer'iyeye sicilleri, evkaf ve hurufatdefterleri gibi temel kaynaklar titizlikle incelenmiştir. Bunun yanı sıra, Karamanoğulları dönemine ait sınırlı sayıdaki belgeler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu sayede vakıf kurumlarının yalnızca idarî yapılar olarak değil, aynı zamanda sosyal yardım, eğitim, dini hizmetler ve ekonomik destek gibi farklı alanlarda üstlendikleri roller tarihsel gelişim içinde değerlendirilmiştir.

Tez sürecinde karşılaşılan zorlukların aşılmasında birçok kişi ve kurumun katkısı olmuştur. Öncelikle, Yüksek lisans ve doktora eğitimim süresince yönlendirmeleri ve sabırlı desteğiyle çalışmama yön veren danışmanım Prof. Dr. Sebahattin SAMUR'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Tez savunma jüri üyeleri Prof. Dr. Şefaettin SEVERCAN'a, Prof. Dr. Efkan UZUN'a, Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK'e çalışmam süresince her zaman desteğini esirgemeyen arkadaşım Dr. Kadir ERBİL'e Ayrıca tez çalışmam sırasında manevi desteğini esirgemeyen aileme, dostlarıma ve sabırla yanımda olan eşime ve çocuklarıma da şükranlarımı arz ederim.

Kadir ÇALIŞKAN

Kayseri,2025

OSMANLI DÖNEMİ'NDE İÇEL VAKIFLARI

Kadir ÇALIŞKAN

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi, Haziran 2025

Danışman: Prof. Dr. Sebahattin SAMUR

ÖZET

Bu çalışma, Osmanlı Dönemi'nde İçel Sancağı sınırları içindeki vakıf kurumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Silifke, Mut, Ermenek, Anamur, Gülnar ve Selendi (Gazipaşa) kazalarını kapsayan sancağın kendi isminde idarî merkezi olmadığı için tarihsel süreçte önce Ermenek, ardından Silifke idarî merkez olarak kullanılmıştır. İçel sancağında yer alan vakıflar; eğitim, ibadet ve sosyal amaçlarla kurulmuş olup, bu yapıların tespiti ve incelenmesi arşiv belgelerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada başta vakfiyeler olmak üzere, tapu tahrir defterleri, şer'iyeye sicilleri, hurufat defterleri, salnameler, evkaf muhasebe defterleri ve şahsiyet kayıtlarından istifade edilmiştir. Tez, giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde İçel'in coğrafî, tarihî ve idarî yapısı ele alınmış; vakfın tanımı, hukukî statüsü ve işlevleri açıklanmıştır. Birinci bölümde, eğitim ve öğretim amaçlı vakıflar kapsamında medrese, mektep, muallimhane ve dârülhuffâz gibi yapılar incelenmiştir. İkinci bölümde, ibadet amacıyla kurulan vakıflar çerçevesinde cami ve mescitler ile bunlara bağlı görevli atamaları ve vakıf gelir-giderleri ele alınmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise sosyal amaçlı vakıflar başlığı altında zaviyeler, türbeler, hamamlar ve avarız vakıfları değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, İçel Sancağı'nda vakıfların sadece dinî yapılarla sınırlı kalmayıp, eğitimden sosyal yardıma kadar geniş bir alanda toplum hayatını düzenleyici bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle vakıflar, kamu hizmetlerinin sürekliliğini sağlayan temel kurumsal yapılardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İçel, Vakıf, Medrese, Cami, Şer'iyeye Sicilleri.

İCEL FOUNDATIONS IN THE OTTOMAN PERIOD

Kadir ÇALIŞKAN

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences

PhD Thesis, June 2025

Supervisor: Prof. Dr. Sebahattin SAMUR

ABSTRACT

This study aims to examine the waqf institutions established within the borders of the İcel Sanjak during the Ottoman period. The sanjak, which encompassed the districts of Silifke, Mut, Ermenek, Anamur, Gülnar, and Selendi (modern-day Gazipaşa), did not have an administrative center bearing its name; therefore, Ermenek initially and later Silifke served as its administrative center throughout history. The waqfs established in the region served educational, religious, and social purposes, and their identification and analysis were conducted based on archival sources.

The primary sources utilized in this study include waqf deeds (vakfiyes), cadastral survey registers (tapu tahrir defterleri), court records (şer'yye sicilleri), appointment registers (hurufat defterleri), yearbooks (salnames), financial records of the Ministry of Foundations (evkaf muhasebe defterleri), and personnel records (şahsiyet defterleri). The thesis is structured into an introduction and three main chapters. The introduction addresses the geographical, historical, and administrative characteristics of İcel, as well as the definition, legal framework, and functions of waqfs. The first chapter focuses on waqfs established for educational purposes, examining institutions such as madrasas, primary schools (mektep), teacher training houses (muallimhane), and Qur'an schools (dârülhuffâz). The second chapter deals with religious waqfs, specifically mosques and masjids, including personnel appointments and financial records. The third and final chapter examines waqfs established for social purposes, including dervish lodges (zaviyes), tombs, public baths (hamams), and emergency tax waqfs (avarız waqfs).

The findings reveal that waqfs in İcel were not limited to religious functions but played a crucial role in organizing public life across a broad spectrum—from education to social welfare. In this context, waqfs appear as essential institutional structures that ensured the continuity of public services in the Ottoman provinces.

Keywords: İcel, Waqf, Madrasa, Mosque, Şer'yye Records.

İÇİNDEKİLER

OSMANLI DÖNEMİ'NDE İÇEL VAKIFLARI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xxvii
TABLolar LİSTESİ	xxix
GİRİŞ.....	1
Tezin Konusu ve Önemi	1
Tezin Kapsamı ve Yöntemi	3
Kaynaklar	3
Arşiv Kaynakları	3
Vakfiyeler	4
Şer'iyeye Sicilleri	5
Evkaf Defterleri	5
TK 565 Numaralı (906/1500) Tarihli Karaman Vilayeti Evkaf Defteri.....	5
TD 1 Numaralı İçel Sancağı Evkaf Defteri	6
TK. KKA. 576 (992/1584) Tarihli İçel Sancağı Evkâf Defteri	6
Tahrir Defterleri	7
Hurufat Defterleri	7
Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi	8
Diğer Kaynaklar	8
Seyahatnameler, Selçuklu ve Osmanlı Kronikleri	8
Araştırma Eserleri.....	9
İÇEL SANCAĞININ COĞRAFİ YAPISI VE TARİHİ	10
İçel Sancağının Konumu ve Fiziki Yapısı.....	10
Tarihte İçel	11
Karamanoğulları Öncesi İçel.....	11
İçel'de Osmanlı Hâkimiyetinin Sağlanması ve İdari Taksimat.....	13

İçel Sancağının Kazaları.....	15
VAKIFLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİ.....	16
Vakfın Tanımı	16
Vakıf Kavramının Anlamı, Kökeni ve Tarihsel Gelişimi	18
Vakfın Kısımları.....	19
Mahiyetine (Vakfedilen Cihete) Göre Vakıflar.....	19
Hayrî Vakıflar.....	19
Zürri Vakıflar	20
Avârız Vakıflar.....	20
Mal Varlıklarına Göre Vakıflar	21
Gayrimenkul Oluşları Bakımından Vakıf	21
Menkûl (Taşınır) Oluşları Bakımından Vakıf	21
İdari Yapılarına Göre Vakıflar	21
Mazbut Vakıflar	21
Mülhak Vakıflar	22
Mülkiyet Yapısına Göre Vakıflar	22
Sahîh Vakıflar.....	22
İrsadî Vakıf.....	23
Kiraya Verilmesine Göre Vakıflar	23
İcare-i Vahideli Vakıflar.....	23
İcâreteynli Vakıflar.....	24
Mukâtaalı Vakıflar	24

BİRİNCİ BÖLÜM

İÇEL'DE EĞİTİM AMAÇLI KURULAN VAKIFLAR

1.1. Medreseler	25
1.1.1. Ermenek'te Bulunan Medreseler	26
1.1.1.1. Karamanoğlu Musa Bey (Tol) Medresesi	26
1.1.1.2. Taşbaşı Medresesi	39
1.1.1.3. Şükûfeci Seyyid Hüseyin Efendi'nin Tamir Ettirdiği Medrese.....	39
1.1.1.4. Gargara (Güneyyurt) Köyündeki Medrese	40
1.1.2. Gülnar'da Bulunan Medrese.....	40
1.1.2.1. Erdem Seydi Medresesi	40
1.1.3. Mut'ta Bulunan Medreseler.....	41

1.1.3.1. La'l Paşa Medresesi.....	41
Kaynak: BOA, Evkaf Defteri 11011, s. 181.....	44
1.1.3.2. Hacı Fakih Medresesi	45
1.1.3.3. Malya Köyü Medresesi.....	45
1.1.3.4. Şeyh Köyü Medresesi	45
1.1.3.5. Yukarı Kışla Köyü Medresesi	46
1.1.4. Selendi'de Bulunan Medrese.....	46
1.1.4.1. Mevlâna Abdurrahman Medresesi	46
1.2. Mektep/Muallimhaneler	47
1.2.1. Anamur'da Bulunan Mektep/Muallimhane.....	47
1.2.1.1. Seydiler Köyü Muallimhanesi	47
1.2.2. Ermenek'te Bulunan Mektep/muallimhane.....	48
1.2.2.1. Mimar Emir Mektebi	48
1.2.2.2. Kenan Camisi Mektebi	48
1.2.2.3. Hacı Osman Mektebi	48
1.2.2.4. Börekçi Mescidi Mektebi	48
1.2.2.5. Gargara (Güneyyurt) Köyü Abdullatif Halife Mektebi.....	49
1.2.2.6. Dindebolu Köyü Mektebi	49
1.2.2.7 Hacı Süleyman Mektebi	50
1.2.2.8. Bednam Köyü Hacı Mehmet b. Abdulkerim Halife Muallimhanesi.....	50
1.2.2.9. Sandıklı ve Sipas Mahallelerindeki Mektep.....	50
1.2.3. Mut'ta Bulunan Mektep/Muallimhane	50
1.2.3.1. Musa Bey Muallimhanesi	50
1.2.3.2. Eminüddin-zâde Ahmet Bey Muallimhanesi	51
1.2.3.3. İğdirli Köyü Hacı Alâeddin Mektebi.....	52
1.2.3.4. Pirli Çelebi Mescidine Yakın Muallimhane	52
1.2.4. Silifke'de Bulunan Mektep/Muallimhane	53
1.2.4.1. Gökçe Fakih Mektebi	53
1.2.4.2. Abdullah Çelebi Muallimhanesi.....	53
1.2.4.3. Hüseyin Ağa Muallimhanesi	53
1.3. Darü'l-Huffâz	53
1.3.1. Ömer Dânişmend Dârü'l-Huffâzı.....	54

İKİNCİ BÖLÜM

İÇEL'DE İBADET AMACIYLA KURULAN VAKIFLAR

2. CAMİLER VE MESCİTLER.....	55
2.1 Camiler	55
2.1.1. Anamur'da Bulunan Camiler.....	55
2.1.1.1. Sultan Alâeddin Camisi	55
2.1.1.2. Mamuriye Kalesi Camisi	58
2.1.1.3. Akine Köyü Camisi	59
2.1.1.4. Akyaka Köyü Seyyid Mehmet Çelebi Camisi.....	60
2.1.1.5. Büyük Yuva (Yuvakebir) Köyü Hüseyin Bey Camisi	60
2.1.1.6. Ferhenk (Ovabaşı) Köyü Seyyid Abdülkerim Camisi.....	61
2.1.1.7. Gürlevik Köyü Seyyid Abdulmuin Bey Camisi	61
2.1.1.8. Kalınviran Köyü Gökçe Beyoğlu Hüseyin Bey Camisi	62
2.1.1.9. Karaçukur Köyü Camisi	62
2.1.1.10. Karaisalı Köyü Nurullah ve İbrahim Çelebi Camisi	63
2.1.1.11. Kılıçlar Köyü Mustafa Halife Camisi.....	64
2.1.1.12. Kılıçlar Köyü Seyyid İsa b. Abdurrahman Camisi.....	64
2.1.1.13. Kızılkilise Köyü Ali Bey Camisi.....	64
2.1.1.14. Kükür Köyü Hasan Efendi Camisi	65
2.1.1.15. Lenger Köyü Mustafa Camisi.....	65
2.1.1.16. Nasreddin Köyü Ali Çavuş Camisi	65
2.1.1.17. Şamseki Köyü İbrahim Bey Camisi	66
2.1.1.18. Teniste (Güngören) Köyü Camisi	66
2.1.2. Ermenek'te Bulunan Camiler	67
2.1.2.1. Karamanoğlu Mahmut Bey Camisi/Cami-i Kebir.....	67
2.1.2.2. Karamanoğlu Halil Bey/Sipas Camisi.....	71
2.1.2.3. Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi	74
2.1.2.4. Fatma Hatun Camisi	76
2.1.2.5. Hamza Halife Camisi.....	78
2.1.2.6. Hacı Molla Efendi Camisi	79
2.1.2.7. Ahali Camisi	79
2.1.2.8. Akmanastır Köyü Karamanoğlu İbrahim Bey Camisi	80
2.1.2.9. Alakinisa Köyü Hacı Ebubekir Camisi	80

2.1.2.10. Arnava Köyü Camisi	81
2.1.2.11. Arusama Köyü Camisi.....	81
2.1.2.12. Aşağı İzvit Camisi	82
2.1.2.13. Aşağı İzvit Camisi Bina-i Kadim	82
2.1.2.14. Başdere Köyü Camisi	83
2.1.2.15. Başköy Camisi.....	83
2.1.2.16. Bednam Köyü Muhiddin Fakih Camisi.....	84
2.1.2.17. Bednam Köyü Şahoğlu Emre Bey Camisi	85
2.1.2.18. Beher Köyü Camisi	85
2.1.2.19. Belip Köyü Camisi	85
2.1.2.20. Boyalık Köyü Halil Bey Camisi.....	85
2.1.2.21. Boyalık Köyü Mahdume Hatun Camisi	86
2.1.2.22. Cenne Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi.....	86
2.1.2.23. Cenne Köyü Hacı Muhiddin Camisi	86
2.1.2.24. Cuma Köyü Karamanoğlu Halil Camisi.....	87
2.1.2.25. Çamlıca Köyü Camisi.....	87
2.1.2.26. Çemne Köyü Mustafa Efendi Camisi.....	88
2.1.2.27. Çukurbağ Köyü Hamza Fakih Camisi.....	88
3.2.2.21. Çukurbağ Köyü Camisi	88
2.1.2.28. Davdas Köyü Hoca İshak Camisi.....	89
2.1.2.29. Dindarlı Köyü Camisi.....	90
2.1.2.30. Dindebolı Köyü Dede İlyas/İlyas Fakih Camisi.....	90
2.1.2.31. Eğerci Köyü Yedekçi-zâde Mustafa Camisi	91
2.1.2.32. Ezvendi Köyü Hacı Mustafa Camisi	91
2.1.2.33. Ezvendi Köyü Ahmet Çavuş Camisi.....	92
2.1.2.34. Fariske Köyü Abdurrahman Halife Camisi.....	93
2.1.2.35. Gargara (Güneyyurt) Köyü Abdullatif Camisi.....	93
2.1.2.36. Gerde Köyü Camisi	94
2.1.2.37. Gerde Köyü Kılıçarslan Camisi.....	94
2.1.2.38. Görmeli Köyü Camisi.....	94
2.1.2.39. Güzve Köyü Camisi.....	95
2.1.2.40. İrnebolı Köyü Mehmet Bey/Mehmet Çelebi Camisi/Cami-i Kebir	95
2.1.2.41. Aşağı İrnebolı Camisi.....	96

2.1.2.42. İznebolı Köyü Hoca Camisi	97
2.1.2.43. İznebolı Köyü Ali Bey Camisi	97
2.1.2.44. İznebolı Emeleddin Oğlu Veli Camisi.....	97
2.1.2.45. İznebolı Köyü Camisi.....	98
2.1.2.46. Karapınar Köyü Camisi	98
2.1.2.47. Kazancı Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi.....	98
2.1.2.48. Paşa Kışlası Köyü Halil Bey Camisi	98
2.1.2.49. Lafza Köyü Camisi.....	99
2.1.2.50. Lamos Köyü Musa Bey Camisi.....	100
2.1.2.51. Nadire Köyü Mevlâna Sinan Halife Camisi	100
2.1.2.52. Resuller Köyü Çilingir Mustafa Camisi	102
2.1.2.53. Said Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi.....	102
2.1.2.54. Sarıvadi KöyüKaramanoğlu İbrahim Bey Camisi.....	102
2.1.2.55. Uluköy Halil Bey Camisi	103
2.1.2.56. Yukarı İzvit/İzvid-i Ulvi Köyü Camisi.....	103
2.1.2.57. Zeyve Köyü Cami-i Kebir	104
2.1.3. Gülnar'da Bulunan Camiler.....	104
2.1.3.1. Gilindire (Aydıncık) Camisi.....	104
2.1.3.2. Gilindire Akçaköy Mahallesi Seyyid Hüseyin Camisi.....	104
2.1.3.3. Bozağaç Köyü Camisi	105
2.1.3.4.Burçakkuşağı Köyü Şeyh Ahmet Camisi	105
2.1.3.5. Burçakkuşağı Köyü Şeyh Mahallesi Camisi	106
2.1.3.6. Büyük Yıva Köyü Hüseyin Bey Camisi.....	106
2.1.3.7. Duruhan Köyü Camisi	107
2.1.3.8. Endiş Köyü Mahmut Bey Camisi.....	107
2.1.3.9. Eskiörük Köyü Camisi.....	108
2.1.3.10. Gezende Köyü Cami-i Kebîr	108
2.1.3.11. Gezende ve Köseçobanlı Yaylağı Camisi	110
2.1.3.12. Halifeler Köyü Şeyh Kâsım Camisi	110
2.1.3.13. Hortu (Demirözü) Köyü Camisi	111
2.1.3.14. İshaklar Köyü Seyyid Veli Camisi	111
2.1.3.15. Karayörük Köyü Camisi.....	112
2.1.3.16. Konur Köyü Camisi.....	112

2.1.3.17. Korucuk Köyü Süleyman Camisi	112
2.1.3.18. Kozin Köyü Camisi	113
2.1.3.19. Kurbağa Köyü Camisi	113
2.1.3.20. Kuskan Köyü Camisi.....	113
2.1.3.21. Libas (Ardıçpınarı) Köyü Hasan Çelebi Camisi.....	114
2.1.3.22. Ovacık Köyü İbrahim Bey Camisi	115
2.1.3.23. Şeyh Umur Köyü Hacı Ramazan Camisi	115
2.1.3.24. Tırnak Köyü Camisi	116
2.1.3.25. Tozkovan (Işıklı) Köyü Camisi	116
2.1.3.26. Yenyörük Emirler Köyü Camisi.....	117
2.1.4. Mut'ta Bulunan Camiler.....	117
2.1.4.1. La'l Paşa Camisi.....	117
2.1.4.2. Hacı Osman Camisi.....	120
2.1.4.3. Ahuryakası Köyü Camisi.....	121
2.1.4.4. Bağcağız Köyü Camisi	122
2.1.4.5. Beci Köyü Camisi.....	122
2.1.4.6. Çatakbağ Köyü Ahmet Efendi Camisi	123
2.1.4.7. Çatakbağ Köyü Hacı Nasuh Camisi	124
2.1.4.8. Çivi Köyü Çivi-zâde Camisi	125
2.1.4.9. Çukur Köyü Camisi	125
2.1.4.10. Dağpazarı Köyü Abdulmuin Paşa-zâde Sunullah Bey Camisi.....	126
2.1.4.11. Değirmenlik Yaylası Nûre Sofi Camisi.....	126
2.1.4.12. Dorla Köyü Camisi.....	127
2.1.4.13. Emsi Köyü Camisi.....	127
2.1.4.14. Evren Köyü Halil Efendi Camisi.....	128
2.1.4.15. Evren Köyü Camisi	129
2.1.4.16. Güme Köyü Hacı Ramazan Camisi.....	129
2.1.4.17. İbrahimli Köyü Camisi	130
2.1.4.18. Kadıköy Göktepe Yaylağı Şeyh Abdullah Camisi	130
2.1.4.19. Kılıçarslan Köyü Halil Bey Camisi	130
2.1.4.20. Kıravga Köyü Sunullah Bey Camisi	131
2.1.4.21. Kürd Köyü Camisi.....	131
2.1.4.22. Masara Köyü Emin Ebu'l-Kasım Camisi.....	132

2.1.4.23. Masara Köyü Seyyid Mustafa Camisi	132
2.1.4.24. Malya Köyü Camisi.....	132
2.1.4.25. Narlı Köyü Sinan Çelebi Camisi	133
2.1.4.26. Oyladın Köyü Camisi	133
2.1.4.27. Selâmlı Köyü Camisi.....	134
2.1.4.28. Sinanlı Pîri Halife Camisi.....	134
2.1.4.29. Yalnızcabağ Köyü Camisi	135
2.1.4.30. Yeniköy Camisi	136
2.1.4.31. Yukarı Kışla Köyü Camisi	136
2.1.5. Selendi (Gazipaşa)'da Bulunan Camiler	137
2.1.5.1. Selendi Camisi.....	137
2.1.5.2. Selendi Abbas Çavuş Camisi.....	138
2.1.5.3. Selendi Hacı Receb Camisi	139
2.1.5.4. Bilhos (Gürçam) Köyü Camisi	139
2.1.5.5. Cimbite Yaylası Hacı İshak Camisi	140
2.1.5.6. Direvli (Doğanca) Köyü Mevlâna Muslihiddin Camii.....	141
2.1.5.7. Direvli Köyü Sinan Çavuş Camisi	141
2.1.5.8. Eskin Köyü Hacı Velîyyüddin Camisi	142
2.1.5.9. Emin Hacılar Köyü Ali Çavuş Camisi	142
2.1.5.10. Gevenes (Esenpınar) Köyü Mehmet Efendi Camisi.....	143
2.1.5.11. Güneyendiş Köyü Toraman Camisi	143
2.1.5.12. Hacı İsmail Camisi	144
2.1.5.13. Hardım (Üçkonak) Köyü Seyyid Abdullatif Camisi	144
2.1.5.14. İnceağrı (Hasdere) Köyü Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Ağa Camisi.....	144
2.1.5.15. Kaleviran Köyü Camisi	145
2.1.5.16. Kethüdalar Köyü Abdülkerim Ağa Camisi	145
2.1.5.17. Pazarcı Köyü Bonsuz Bey Camisi.....	146
2.1.5.18. Pazarcı Köyü Yusuf Bey Camisi	147
2.1.5.19. Rahmetler Köyü Camisi	147
2.1.5.20. Sabık Köyü Mehmet Halife Camisi.....	148
2.1.5.21. Sabık Köyü Hafız Ali Paşa Camisi	149
2.1.5.22. Şevik Güney Köyü Ali Fakih Camisi.....	149
2.1.6. Silifke'de Bulunan Camiler	149

2.1.6.1. Silifke Kalesi Camisi.....	149
2.1.6.2. Alâeddin Camisi (Cami-i Kebir)	150
2.1.6.3. Akviran Köyü Camisi.....	152
2.1.6.4. Aklıman Kalesi Camisi.....	152
2.1.6.5. Bahçederesi Köyü Dede Halife oğlu Camisi.....	153
2.1.6.6. Bahçederesi Köyü Hacı Mehmet Camisi.....	153
2.1.6.7. Bayındır Köyü Hasan Sipahi Camisi.....	153
2.1.6.8. Bozdoğan Köyü Camisi.....	154
2.1.6.9. Bozkır Köyü Çaltılı Camisi	154
2.1.6.10. Bozkır Köyü Çukur Camisi	154
2.1.6.11. Bozkır Köyü Halifeli Mahallesi Camisi	155
2.1.6.12. Bozkır Köyü Nasuh Efendi Camisi	155
2.1.6.13. Burunluca Köyü Seyyid Halil Ağa Camisi	155
2.1.6.14. Çatak Köyü Camisi.....	156
2.1.6.15. Çavuşbucağı Köyü Camisi	156
2.1.6.16. Çiftlik Köyü Hasan b. Ömer Camisi	157
2.1.6.17. Derekişla Köyü Camisi.....	157
2.1.6.18. Kızılisalı Köyü Mehmet Halife Camisi	157
2.1.6.19. Gökbelen Yaylası Camisi	158
2.1.6.20. Gündüzler Köyü Süleyman Camisi	158
2.1.6.21. Gündüzler Köyü Kulakoğlu İbrahim Camisi.....	159
2.1.6.22. Kargıcak Köyü Ali Efendi Camisi	159
2.1.6.23. Kargıcak Köyü Dorak Bey Camisi.....	159
2.1.6.24. Kargıcak Köyü Suhte Mehmet Camisi.....	160
2.1.6.25. Kara Eyüp Köyü Azim Şeyh Camisi.....	160
2.1.6.26. Keban Köyü Camisi.....	160
2.1.6.27. Kepez Köyü Hacı Ahmet Camisi	161
2.1.6.28. Kızılisalı köyü Hacı Ömer Efendi Camisi.....	161
2.1.6.29. Köpekderesi Köyü Deniz Bey Camisi.....	162
2.1.6.30. Mara Kalesi (Kırobası) Nasuh Bey Camisi	162
2.1.6.31. Nasrullah Köyü Başlızâde Ahmet Efendi Camisi	163
2.1.6.32. Nuri Köyü (Nuru) Ahmet Ağa Camisi	163
2.1.6.33. Ortaviran Köyü Camisi.....	164

2.1.6.34. Persendi (Kapızlı) Köyü Hacı Abdussamed Efendi Camisi	164
2.1.6.35. Pınarbaşı Köyü Abdussamed Camisi	164
2.1.6.36. Sabak Köyü Camisi	165
2.1.6.37. Senir Köyü Camisi.....	165
2.1.6.38. Sökün Köyü Camisi.....	165
2.1.6.39. Taşucu Camisi	166
2.1.6.40. Tepeçukur Köyü Hasan Efendi Camisi	167
2.1.6.41. Yenisu Köyü Halil Ağa Camisi	167
2.1.6.42. Yenisu Köyü Kıyak Dede Camisi	168
2.2. Mescitler	168
2.2.1. Anamur'da Bulunan Mescitler	168
2.2.1.1. Ömeroğlu Mescidi	168
2.2.1.2. Köseoğlu Hüseyin Mescidi.....	168
2.2.1.3. Veli Çavuş Mescidi	169
2.2.1.4. Arablar Köyü Aşağı Mahalle Şems Hatun Mescidi	170
2.2.1.5. Arablar Köyü Mescidi	170
2.2.1.6. Arablar Köyü Seydi Ali Paşa Mescidi.....	170
2.2.1.7. Bahşişler Köyü Mescidi.....	171
2.2.1.8. Bozdoğan Köyü Süleyman Mescidi	171
2.2.1.9. Ferhenk (Ovabaşı) Köyü Mescidi	171
2.2.1.10. Gömeç Köyü Mescidi.....	171
2.2.1.11. Hacılar Bucağı Köyü Hacı Seyyid Mahmut Mescidi	172
2.2.1.12. Kaleviran Köyü Çalış Mescidi	172
2.2.1.13. Kalınviran (Kalınören) Köyü Osman Ağa Mescidi.....	172
2.2.1.14. Kalınviran (Kalınören) Köyü Davut Ağa Mescidi	173
2.2.1.15. Kalınviran (Kalınören) Köyü Seyyid Mehmet Efendi Mescidi	173
2.2.1.16. Kızılca Köyü Ali Bey Mescidi	173
2.2.1.17. Kurin (Sarıağaç) Köyü Şeyh Veli Mescidi.....	174
2.2.1.18. Kükür Köyü Karagöz Mescidi.....	175
2.2.1.19. Lenger Köyü Hacı Ömer Mescidi	175
2.2.1.20. Mansur Köyü Sipahi Oğlu Ahmet Mescidi	175
2.2.1.21. Timurhan Köyü Mescidi.....	175
2.2.2. Ermenek'te Bulunan Mescitler	176

2.2.2.1. Abdi Çelebi Mescidi	176
2.2.2.2. Akça Mescit	176
2.2.2.3. Arapşah Mescidi	178
2.2.2.4. Bâlî ve İbrahim Paşa Mescidi	179
2.2.2.5. Bâzâr Mescidi	179
2.2.2.6. Börekçi Mescidi	180
2.2.2.7. Celâl Mescidi	181
2.2.2.8. Erikoğlu Mescidi (Sandıklı Mahallesi)	181
2.2.2.9. Hacı Yedigâr Mescidi (Cumma veya Cümle Mahallesi)	182
2.2.2.10. Hacı Ali Bey Mescidi (Yukarı Havasıl-Büyük Kemeros Camisi)	183
2.2.2.11. Hacı İbrahim Mescidi	184
2.2.2.12. Hacı Osman Mescidi	184
2.2.2.13. Hacı Ömer Mescidi (Sandıklı Mahallesi)	186
2.2.2.14. Hacı Ali Mescidi (Sandıklı Mahallesi)	186
2.2.2.15. Hacı Süleyman Mescidi (Celâl Mahallesi)	187
2.2.2.16. Hatip Mescidi	188
2.2.2.17. Hoca Cevher Mescidi	189
2.2.2.18. Hoca Kemal Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)	190
2.2.2.19. İskender Bey Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)	191
2.2.2.20. İsmihan Hatun Mescidi	191
2.2.2.21. Kameroğlu ve Habiboğlu Mescidi	192
2.2.2.22. Karaca Ahmet Çelebi Mescidi	192
2.2.2.23. Kemal Hoca Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)	193
2.2.2.24. Kemeros Mahallesi Mescid-i Binâ-i Kadîm	193
2.2.2.25. Kenan Mescidi	194
2.2.2.26. Köhne Ali Celâl Mescidi	194
2.2.2.27. Nikâh Mescidi	195
2.2.2.28. Sandıklı Mahallesi Mescidi	195
2.2.2.29. Seydi Bey Mescidi	196
2.2.2.30. Seyyid Abdurrahman Sofi Mescidi	196
2.2.2.31. Sipas Mahallesi Hacı Ali Mescidi	197
2.2.2.32. Yeşiloğlu Mescidi	197
2.2.2.33. Zaviye Mahallesi Hacı Mehmet Mescidi	198

2.2.2.34. Ahad Köyü Mescidi.....	198
2.2.2.35. Alakilise Köyü Mescidi	199
2.2.2.36. Arnava Köyü Mescidi.....	200
2.2.2.37. Aşağı İzvit (İzvid-i Süflâ) Köyü Hacı Kasım Mescidi.....	200
2.2.2.38. Başdere Köyü Derziler Mescidi	200
2.2.2.39. Balkusan Köyü Karamanoğlu Mahmut Bey Mescidi.....	201
2.2.2.40. Bednam Köyü Mescidi	201
2.2.2.41. Cuma Köyü Mescidi.....	202
2.2.2.42. Davdas Köyü Hacı Ahmet Mescidi	202
2.2.2.43. Davdas Köyü Hacı Ramazan Mescidi	203
2.2.2.44. Davdas Köyü Çukur Mescidi	203
2.2.2.45. Dindebolı Köyü Oluk Mescidi	203
2.2.2.46. Dindebolı Köyü Musa Fakı Mescidi	203
2.2.2.47. Eskice Köyü Müslime Hatun Mescidi.....	204
2.2.2.48. Eskice Köyü Nuriye Hatun Mescidi.....	204
2.2.2.49. Fariske Köyü Kemal Halife Mescidi.....	205
2.2.2.50. Fariske Köyü Koca Mehmet Mescidi.....	205
2.2.2.51. Fit Köyü Yusuf Mescidi	205
2.2.2.52. Gargara Köyü Hacı İlyasoğlu Mescidi	205
2.2.2.53. Gargara Köyü Midilli Mahallesi Mescidi.....	205
2.2.2.54. Gargara Köyü Kışla Mescidi	206
2.2.2.55. Gargara Köyü Muslı Çelebi Mescidi.....	207
2.2.2.56. Günderler Köyü Şeyh Paşa Mescidi.....	207
2.2.2.57. İrnebolı Köyü Mescidi.....	207
2.2.2.58. İznebolı Mescidi	208
2.2.2.59. İznebolı Köyü Hacı Şemseddin Mescidi	208
2.2.2.60. İznebolı Köyü Hacı Mehmet Mescidi	208
2.2.2.61. Keşrilik Köyü Mescidi.....	209
2.2.2.62. Lafza Köyü Muhlis Mahallesi Mescidi	209
2.2.2.63. Lafza Köyü Şeyh Ahmetoğlu Mevlâna Mehmet Mescidi.....	209
2.2.2.64. Lafza Köyü Mescidi	209
2.2.2.65. Muhallar Köyü Hacı Mahmut Mescidi.....	210
2.2.2.66. Nadire Köyü Seydi Mescidi	210

2.2.2.67. Nadire Köyü Kuru Mahallesi Satılmış Mescidi	210
2.2.2.68. Resuller Köyü Ramazan Mescidi	211
2.2.2.69. Şahince Köyü Mescidi.....	211
2.2.2.70. Tepebaşı Köyü Mescidi	211
2.2.2.71. Yukarı İzvid Köyü Mescidi	211
2.2.2.72. Zeyve Köyü Mescidi	212
2.2.2.73. Zeyve Köyü Hacı Hüseyin Mescidi	212
2.2.3. Gülnar'da Bulunan Mescitler	212
2.2.3.1. Dayıcık Köyü Mescidi.....	212
2.2.3.2. Gezende Köyü Akseki Mahallesi Mescidi	212
2.2.3.3. Gezende Köyü Bucakkışla Mahallesi Mescidi.....	213
2.2.3.4. Gezende Köyü Ece Seydi Zaviyesi Mescidi.....	213
2.2.3.5. Libas Köyü Mescidi	213
2.2.3.6. Uluhtu (Çukurkonak) Köyü Mescidi.....	213
2.2.3.7. Uluhabbe Köyü İbrahim Halife Mescidi	214
2.2.3.8. Tepeköy Perakendesı Mescitler Köyü Mescidi	214
2.2.3.9. Zeyne (Sütlüce) Köyü Say Mescidi.....	214
2.2.4. Mut'ta Bulunan Mescitler.....	214
2.2.4.1. Pirli Çelebi Mescidi	214
2.2.4.2. Kenise Mescidi	215
2.2.4.3. Mut Kalesi Mescidi	215
2.2.4.4. Absut Köyü Mescidi	216
2.2.4.5. Aşağı Kışla Köyü Mescidi.....	216
2.2.4.6. Barabanî KöyüEmir Cafer Mescidi	216
2.2.4.7. Beci Köyü Mescidi	217
2.2.4.8. Dizdarkışlası Köyü Mescidi	217
2.2.4.9. Eleksi Köyü Mescidi	218
2.2.4.10. Eyüp Köyü Mescidi.....	218
2.2.4.11. Esenhacı Köyü Eminü'd-din-zâde Ahmet Bey Mescidi.....	218
2.2.4.12. Evren Köyü İbrahim Çelebi Mescidi.....	218
2.2.4.13. Fakırca Köyü Mescidi	219
2.2.4.14. Hacılar Köyü Mescidi.....	219
2.2.4.15. Hacı Said Köyü Mescidi.....	219

2.2.4.16. Hocantı Köyü Mescidi.....	220
2.2.4.17. Kadıköy Şeyh Abdullah Mescidi.....	220
2.2.4.18. Kara Kışla Köyü Mescidi	220
2.2.4.19. Kıravga Löyü (Çiftlik Mezrası) Seyyid Ahmet Bey Mescidi.....	221
2.2.4.20. Masara Köyü Alibeyli Mahallesi Mescidi.....	221
2.2.4.21. Masara Köyü Göl Mahallesi Şahinci Piri Mescidi	221
2.2.4.22. Mutviranı Köyü Deveciler Mahallesi Mescidi	222
2.2.4.23. Mutviranı Köyü Süleyman Paşalı Hacı Mehmet Mescidi	222
2.2.4.24. Orta Viran Köyü Fakih Mescidi	222
2.2.4.25. Orta Kara Viran Köyü Mescidi	222
2.2.4.26. Ömer Köyü Mescidi	223
2.2.4.27. Sipahiler Köyü Seyyid Veli Mescidi	223
2.2.4.28. Sıçanlı Köyü Mescidi	223
2.2.4.29. Şemseddin Köyü Mescidi.....	224
2.2.4.30. Şeyh Köyü Şeyh Ahmet (Ahmet Çelebi) Mescidi.....	224
2.2.4.31. Yalnızcabağ Köyü Mescidi	225
2.2.4.32. Yenice Kışla Köyü Mescidi.....	225
2.2.4.33. Yukarı Kışla Köyü Mescidi.....	226
2.2.5. Selendi (Gazipaşa)'da Bulunan Mescitler	226
2.2.5.1. Selendi Şeyh Çelebi Mescidi.....	226
2.2.5.2. Hacı Mehmet b. Ali Fakih Mescidi	226
2.2.5.3. Hoca Muhiddin Mescidi	227
2.2.5.4. Çakmak Köyü Hacı Ahmet Mescidi.....	228
2.2.5.5. Çörüş Köyü Mescidi.....	228
2.2.5.6. Gevenes (Esenpınar) Köyü Hasan Halife Mescidi	229
2.2.5.7. Hayrados (Çamlıca) Köyü Abdülkerim Mescidi.....	229
2.2.5.8. İnceğiz Köyü Mescidi.....	229
2.2.5.9. Kuri Köyü Ahmet Bey Mescidi.....	230
2.2.5.10. Orçun Köyü Seyyid Hacı Abdulhalim ve Hacı Mustafa Mescidi	230
2.2.5.11. Pazarcı Köyü Abdülbâki-zâde Seyyid Mehmet Mescidi.....	230
2.2.5.12. Sivastı (Karatepe) Köyü Abdullah Mescidi	231
2.2.5.13. Uçarı Köyü Turan Çavuş Mescidi	231
2.2.5.14. Zeytinburnu Köyü Şeyh Hasan Efendi Mescidi	231

2.2.6. Silifke’de Bulunan Mescitler	232
2.2.6.1. Eskihisar Kale Mahallesi Mescidi	232
2.2.6.2. Hacı Kadirli Köyü Abdulkadir Mescidi	232
2.2.6.3. Karakaya Köyü Alâeddin Halife Mescidi	232
2.2.6.4. Kızılviran Köyü Abdussamet Mescidi	233
2.2.6.5. Pazarkaşı Köyü Mescidi	233

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL AMAÇLI KURULAN VAKIFLAR

3.1.Zaviyeler	234
3.1.1. Anamur’da Bulunan Zaviyeler	234
3.1.1.1.Ahmet Seydi Zaviyesi	234
3.1.1.2.Ferhenk Köyü Şeyh Erdem Seydi Zaviyesi.....	235
3.1.1.3.Gürlevik Köyü Şeyh Muhammed Dede Zaviyesi.....	235
3.1.1.4.Kızılca Köyü Ali Bey Zaviyesi	235
3.1.1.5. Musa Seydi Zaviyesi	236
3.1.1.6. Şeyh Ali Hoca Zaviyesi.....	237
3.1.2. Ermenek’te Bulunan Zaviyeler.....	238
3.1.2.1. Arabşah Zaviyesi	238
3.1.2.2. Efendi Çelebi Zaviyesi	238
3.1.2.3. Hacı Abdullah Zaviyesi	238
3.1.2.4. Hacı Alâeddin Zaviyesi	240
3.1.2.5. Hacı İvaz Zaviyesi.....	240
3.1.2.6. Halil Bey Evlâd-ı Karaman Zaviyesi	241
3.1.2.7. İhsaniye Zaviyesi.....	241
3.1.2.8. Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi	244
3.1.2.9. Paşa Bey Zaviyesi.....	248
3.1.2.10. Şeyh Yalınca Dede Zaviyesi.....	249
3.1.2.11. Balkusan Zaviyesi.....	249
3.1.2.12. Bednam Köyü Halil Bey Evlâd-ı Karaman Zaviyesi	250
3.1.2.13. Boyalık Köyü Şeyh Yumlu Zaviyesi.....	251
3.1.2.14. Çavuş Şükrü Köyü Zaviyesi	251
3.1.2.15. Çukurbağ Köyü Şeyh Halil b. Şeyh İsmail Zaviyesi.....	252
3.1.2.16. Davdas Köyü Derviş Ahmet Zaviyesi	252

3.1.2.17. Dindebolı Köyü Bayram Seydi Zaviyesi.....	253
3.1.2.18. Gargara Köyü Halil Bahadır Zaviyesi	253
3.1.2.19. Günderler Köyü Şeyh Paşa Zaviyesi	254
3.1.2.20. İrnebol köyü Şeyh Hacı Sinan Mağabizi Tekkesi	255
3.1.2.21. İznebol köyü Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi	255
3.1.2.22. Lamos Köyü Şeyh Ali Bey Zaviyesi	255
3.1.2.23. Lamos Köyü Hacı İsmail Zaviyesi	256
3.1.2.24. Lamos Köyü Şeyh Kasım Zaviyesi	256
3.1.2.25. Nadire Köyü Şeyh Hasan Zaviyesi.....	257
3.1.2.26. Sadreddin Zaviyesi	257
3.1.2.27. Şeyh Seyyid Pürçekli Zaviyesi	258
3.1.2.28. Yatağan Dede Zaviyesi.....	258
3.1.3. Gülnar'da Bulunan Zaviyeler	260
3.1.3.1. Ece Seydi Zaviyesi	260
3.1.3.2. Hamid Seydi Zaviyesi	260
3.1.3.3. Karamanoğlu Bedreddin Bey (Erdem Seydi) Zaviyesi	261
3.1.3.4. Mevlâna Habib b. Müstecab Zaviyesi	264
3.1.3.5. Şeyh Aliyy-i Semerkandî Zaviyesi.....	265
3.1.3.6. Şeyh İsa Zaviyesi.....	267
3.1.3.7. Şeyh Umur Seydi Zaviyesi	267
3.1.3.8. Tuğrul Seydi Zaviyesi	271
3.1.4. Mut'ta Bulunan Zaviyeler	272
3.1.4.1. Seyyid Salih Zaviyesi	272
3.1.4.2. Elagöz Seydi Zaviyesi	274
3.1.4.3. Çömelek Köyü Şeyh Mahmut Zaviyesi	274
3.1.4.4. Esenhacı Köyü İbrahim Bey Zaviyesi	275
3.1.4.5. Hacı Said Köyü Çelebi v. Hacı Said Zaviyesi.....	277
3.1.4.6. Nûre Sofi Zaviyesi.....	277
3.1.4.7. Saru Abdal Zaviyesi	278
3.1.4.8. Talip Dede Zaviyesi.....	278
3.1.4.9. Yalıncağ Baba Zaviyesi.....	279
3.1.5. Selendi'de Bulunan Zaviyeler	279
3.1.5.1. Bonsuz Bey Zaviyesi	279

3.1.5.2. Bayezid Paşa Zaviyesi	280
3.1.5.3. Germiyanoglu Şah Çelebi Zaviyesi	280
3.1.5.4. Şeyh Süleyman Çiftliği Evrenos Zaviyesi	281
3.1.5.5. Kara Selendi Köyü Nureddin Efendi Zaviyesi	281
3.1.5.6. Sipahi Ali Zaviyesi	282
3.1.5.7. Mahmut Fakih ve İshak Zaviyesi	282
3.1.5.8. Çörüş Köyü Hacı Mahmut Zaviyesi	283
3.1.5.9. Mahmut oğlu Mevlâna Cemal Zaviyesi	283
3.1.6. Silifke’de Bulunan Zaviyeler	283
3.1.6.1. Şeyh Tevekkül Zaviyesi	283
3.1.6.2. Şeyh Sadık Zaviyesi	286
3.1.6.3. Karataş Kazası Şeyh Zekeriya Zaviyesi	287
3.2. Türbeler	288
3.2.1. Ermenek’te Bulunan Türbeler	289
3.2.1.1. Hacı Ali Türbesi	289
3.2.1.2. Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi	289
3.2.1.3. Şeyh Muslihuddin Türbesi	293
3.2.1.4. Karamanoğlu Halil Bey Türbesi	293
3.2.2. Gülnar’da Bulunan Türbeler	294
3.2.2.1. Şeyh Ali Semerkandi Türbesi	294
3.2.3. Mut’ta Bulunan Türbeler	294
3.2.3.1. Nûre Sofî Türbesi	294
3.2.4. Silifke’de Bulunan Türbeler	298
3.2.4.1. Şeyh Sadık Türbesi	298
3.3. Hamamlar	299
3.3.1. Ermenek’te Bulunan Hamamlar	299
3.3.1.1. Karamanoğlu Hamamı	299
3.3.1.2. Musa Bey Medresesi Hamamı	301
3.3.1.3. Davdas Köyü Hamamı	302
3.3.2. Gülnar’da Bulunan Hamamlar	302
3.3.3. Mut’ta Bulunan Hamamlar	302
3.3.4. Silifke’de Bulunan Hamamlar	303
3.4. Tilavet, Avarız Vakıfları ve Şahsi Vakıflar	303

3.4.1. Anamur’da Bulunan Vakıflar	303
3.4.1.1. İbrahimoğlu Veli Vakfı	303
3.4.1.2. Hacı Halil Vakfı.....	303
3.4.1.3. Hacı Pir Ahmet b. Halil Vakfı	304
3.4.1.4. Mahmutoğlu İlyas Vakfı.....	304
3.4.2. Ermenek’te Bulunan Vakıflar.....	304
3.4.2.1. Efendi Çelebi Kızı Hatice Hatun Vakfı	304
3.4.2.2. Gümüşboğa b. Abdullah Vakfı.....	304
3.4.2.3. İsmail Bey b. Halil Bey Vakfı	305
3.4.2.4. Kadı Abdurrahman Vakfı	305
3.4.2.5. Paşakışlası Köyü Vakfı.....	306
3.4.2.6. Miralay Mustafa Bey Vakfı	306
3.4.2.7. Osman Halife Vakfı.....	306
3.4.2.8. Ali Bey Vakfı	307
3.4.2.9. Kadı Mevlâna Muslihiddin Efendi Evlâdı Vakfı.....	307
3.4.2.10. Mevlâna Âbid Vakfı	307
3.4.2.11. Ali Bey b. Yıva Vakfı.....	308
3.4.2.12. Ahmet kızı Hatice Vakfı.....	308
3.4.2.13. Celâleddin Vakfı.....	308
3.4.2.14. Değirmenlik Mahallesi Vakfı	308
3.4.2.15. Hacı Receb b. Mehmet Vakfı	309
3.4.2.16. Hacı Hızır El-Ermenekî Vakfı.....	309
3.4.2.17. Hacı Mehmet b. Mustafa Vakfı	309
3.4.2.18. Fatma Hatun Vakfı	309
3.4.2.19. Mustafa b. Yahşi Vakfı.....	309
3.4.2.20. Sanduklu Mahallesi Vakfı	310
3.4.2.21. Zaviye Mahallesi Vakfı	310
3.4.3. Gülnar’da Bulunan Vakıflar	310
3.4.3.1. Köse Haliloğlu Veli Vakfı.....	310
3.4.3.2. Nefise Hatun Vakfı.....	310
3.4.3.3. Velioğlu Hasan Vakfı	311
3.4.4. Mut’ta Bulunan Vakıflar	311
3.4.4.1. Hacı Ali Vakfı	311

3.4.4.2. Halil Bey b. Hacı Bey Vakfı.....	311
3.4.4.3. Pir Ahmet b. Emeleddin Vakfı	311
3.4.4.4. Timurtaş Bey v. Emeleddin Vakfı.....	312
3.4.5. Silifke’de Bulunan Vakıflar.....	312
3.4.5.1. Börklü Oğlu Mahmut Bey Vakfı.....	312
3.4.5.2. İlyas Bey Vakfı.....	312
3.4.5.3. Hacı Ahmet Vakfı.....	313
3.4.5.4. Hacı Nebi Vakfı.....	313
3.4.5.5. Hüseyin Ağa Vakfı	313
3.4.5.6. Ramazan Çelebi Vakfı.....	313
3.4.5.7. Şah Beyoğlu Efendi Bey Vakfı	314
3.4.5.8. Tanrıvermiş oğlu Derviş Bey Vakfı	314
3.4.5.9. Veli Bey Vakfı.....	314
3.5. Kilise Vakfı	314
SONUÇ	316
EKLER	329

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ş.S.	: Adana Şer'îye Sicilleri
AK. MCY:	: Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Yazmaları
Bkz.	: Bakınız
BOA.	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
çevr.	: Çeviren.
DİA.	: Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
EFM.	: Edebiyat Fakültesi Mecmuası
h.	: Hicrî
HD.	: Hurufat Defteri
hızr.	: Hazırlayan
İA.	: Millî Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
İFM.	: İktisat Fakültesi Mecmuası
K.Ş.S.	: Konya Şer'îye Sicilleri
KK.	: Kamil Kepeci Tasnifi
M AD.	: Maliyeden Müdevver Defterler
m.	: Milâdî
Mad.	: Madde
MD.	: Mühimme Defteri
nr.	: Numara
nşr.	: Neşreden
OTAM.	: Osmanlı Tarihi Araştırma Merkezi Dergisi
s.	: Sayfa
TD.	: Tahrir Defteri
TED.	: Tarih Enstitüsü Dergisi
TK.KKA.	: Tapu-Kadastro, Kuyûd-ı Kadime Arşivi
TM	: Türkiyat Mecmuası
TOEM	: Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası
trc.	: Tercüme
trh.	: Tarihi
TSMA	: Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
TSMK	: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi

TTK : Türk Tarih Kurumu
v. : Veled-i
VD : Vakıflar Dergisi
VGMA : Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi
vrk. : Varak

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	İçel Sancağı'nın Kaza Sayısının Yıllara Göre Değişimi	16
Tablo 1.1.	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi Görevlileri	31
Tablo 1 2.	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi (h.1280/m.1864) Senesi Gelir-Gider Kaydı	38
Tablo 1 3.	La'1 Paşa Medresesi (h.1280/m.1864) senesi Gelir-Gider Kaydı	44
Tablo 2.1.	Sultan Alâeddin Camisi 1518 Yılı Görev Yapanlar	57
Tablo 2.2.	Mahmut Bey Camisi Vakıf Gelirleri Karşılaştırmalı Tablosu (1500–1584).....	69
Tablo 2.3.	Mahmut Bey Camisi Görevlileri ve Ücretlendirme Tablosu (1518 – 1584).....	70
Tablo 2.4.	Halil Bey Camisi Vakıf Gelirleri (1500–1584).....	73
Tablo 2.5.	Mut Merkez La'1 Paşa Camisi Vakıf Gelirleri (1500–1584)	119
Tablo 3.1.	İhsaniye Zaviyesi Görevlileri	241
Tablo 3.2.	Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi Görevlileri	245
Tablo 3.3.	Erdem Seydi Zaviyesi Görevlileri.....	263
Tablo 3.4.	Şeyh Umur Zaviyesi Görevlileri	268
Tablo 3.5.	Seyyid Salih Zaviyesi Görevlileri	273
Tablo 3.6.	Esenhacı Köyü İbrahim Bey Zaviyesi Görevlileri	275
Tablo 3.7.	Şeyh Tevekkül Zaviyesi Görevlileri	285
Tablo 3.8.	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi Görevlileri	291
Tablo 3.9.	Nûre Sûfî Türbesi Görevlileri	297
Tablo 3.10.	Karamanoğlu Mahmut Bey Hamamı Görevlileri.....	300

GİRİŞ

Tezin Konusu ve Önemi

Vakıf müessesesi, geçmişten günümüze toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik hayatında önemli bir rol oynamıştır. Hayırseverler, mallarının bir kısmını veya tamamını toplum yararına vakfederek sosyal adaletin sağlanmasına ve toplumsal dengenin korunmasına katkıda bulunmuştur. Vakıflar, yalnızca topluma yardım etmekle kalmamış, bulundukları yerleşim yerlerinin gelişimine de katkı sağlamış; yeni şehirlerin kurulmasına ve mevcut şehirlerin sürekliliğine önemli ölçüde destek olmuştur. İslam'ın ilk yıllarından itibaren tüm Müslüman devletlerde, özellikle Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde, vakıflar sosyal hayatın her alanına yayılarak önemli bir yer edinmiştir.

Bu çalışmanın konusu, Osmanlı döneminde İçel Sancağı sınırları içerisinde kurulan vakıf müesseseleridir. XII. yüzyılın başlarından itibaren Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türk toplulukları, özellikle Karamanoğulları Beyliği'ni teşkil eden oba, oymak ve boylar, Ermenek ve Mut çevresine yerleştirilmiş; böylece bölgede imar, iskân ve vakıf faaliyetlerinin temelleri atılmıştır. Yaklaşık iki buçuk asır boyunca Karamanoğulları'nın idaresinde kalan İçel, XVI. yüzyılın başlarında Osmanlı topraklarına katılmış ve İçel Sancağı adıyla teşkilatlandırılarak Karaman Eyaleti'ne bağlanmıştır.

İçel Sancağı, kendi adını taşıyan merkezi bir yerleşim birimine sahip olmayıp, zamanla sayıları değişiklik gösteren çeşitli kazalardan oluşmaktadır. Bu kazalar arasında Ermenek, Mut, Silifke, Gülnar, Anamur ve Selendi (Gazipaşa) yer almaktadır.

İçel Sancağı ile ilgili çeşitli akademik çalışmalar yapılmış olmakla birlikte, bu çalışmalar genellikle kaza merkezli şehir tarihleri üzerine yoğunlaşmıştır. Şenol Çelik'in "*Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500–1584)*"¹ ve Bilal Gök'ün "*Ermenek*

¹ Şenol Çelik, "Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500-1584)" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 1994).

Kazası”² başlıklı doktora tezleri, sancağın idarî yapısı hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Aynı şekilde İbrahim Erdal’ın “*XIX. Asır Sonlarında İçel Sancağı Anamur Kazası*”,³ Mevlüt Eser’in “*Hurufat Defterlerine Göre Ermenek*”,⁴ Mesut Açıköz’ün “*XVI. Asırda Mut Kazası*”⁵ ve Mehmet Karabaş’ın “*157 Nolu Mut Şer’iye Sicili Defteri Transkripsiyon ve Kataloğu*”⁶ başlıklı yüksek lisans tezleri, sancağın çeşitli kazalarındaki idarî, sosyal ve ekonomik yapılar üzerine odaklanmaktadır. Akademik tezlerin yanı sıra, İçel’le ilgili tarih çalışmaları da bulunmaktadır. Bunlar arasında Sait Uğur’un “*İçel Tarihi*”,⁷ İzzet Aslan’ın ve Sami Gürtürk’ün “*Silifke Tarihi*”⁸ adlı eserleri öne çıkmaktadır.

Yapılan akademik çalışmalar ve literatür taramaları sonucunda, İçel Sancağı’nın tamamını içine alan vakıf müesseseleri üzerine kapsamlı bir çalışmanın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, sancağın sınırları içinde kurulmuş vakıfların tespiti, kuruluş ve hizmet amaçlarının belirlenmesi, bu kurumların sosyal, kültürel ve ekonomik hayata katkılarının ortaya konulması, özellikle eğitim-öğretim, şehirleşme, yol, köprü gibi alanlarda üstlendikleri görevlerin incelenmesi amacıyla bu çalışmanın yapılması zaruri hâle gelmiştir.

Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, İçel Sancağı’ndaki vakıfları başta vakfiyeler olmak üzere Osmanlı arşiv kaynakları ışığında tespit ederek, bu vakıfların devamlılığını sağlamak üzere tahsis edilmiş menkul ve gayrimenkulleri belirlemek ve vakıf hayratının korunmasına yönelik yapılan çalışmaları kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktır.

² Bilal Gök, “Ermenek Kazası (1500-1600)” (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 2006).

³ İbrahim Erdal, “XIX. Asır Sonlarında İçel Sancağı Anamur Kazası” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, 1998).

⁴ Mevlüt Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek” (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2011).

⁵ Mesut Açıköz, “16. Asırda Mut Kazası”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 1993).

⁶ Mehmet Karabaş, “157 Nolu Mut Şer’iye Sicili Defteri Transkrib ve Kataloğu” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, 1997).

⁷ Sait Uğur, *İçel Tarihi* (Mersin: Yenimersin Basınevi, 1945).

⁸ İzzet Aslan, *Silifke Tarihi* (Adana: Kemal Matbaası, 1988); Sami Gürtürk, *Silifke Tarihi* (İstanbul: Can Matbaa, 1987).

Tezin Kapsamı ve Yöntemi

Bu tez, coğrafi olarak Osmanlı Dönemi İçel Sancağı'nın idarî sınırlarını kapsamaktadır. İçel Sancağı, batıda Alanya Burnu'ndan doğuda ise Erdemli yakınlarındaki Lamas Suyu'na (Alata Çayı'nın batısı) kadar, Toros Dağları ile Akdeniz arasında yer almaktadır. Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılın başlarında sınırlarına kattığı İçel Sancağı'nda, XVI. yüzyıldan XIX. yüzyılın sonlarına kadar kurulan ve faaliyet gösteren vakıf müesseselerini incelemektedir.

Araştırma, vakıfların yalnızca kuruluşlarını değil; aynı zamanda bu kurumların eğitim, dinî hizmetler, bayındırlık faaliyetleri, sosyal yardım gibi alanlardaki rollerini de ele almayı hedeflemektedir. Çalışma alanı olarak İçel Sancağı'nın idarî yapısı içinde yer alan Ermenek, Mut, Silifke, Gülnar, Anamur ve Selendi (Gazipaşa) kazaları esas alınmıştır.

Araştırmanın temel kaynaklarını vakfiyeler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Osmanlı Arşivleri'nden temin edilen mühimme, tahrir ve hurufat defterleri, şer'iyeye sicilleri, muhasebe defterleri gibi birincil kaynaklardan da yararlanılmıştır. Bu belgelerden elde edilen veriler doğrultusunda vakıfların kuruluş amacı, gelir kaynakları ve hizmet alanları tespit edilmiştir.

Çalışmada tarihsel yöntem benimsenmiş; elde edilen belgeler hem içerik hem de bağlam açısından analiz edilmiştir. Belgelerdeki veriler nicel ve nitel açıdan değerlendirilmiş; vakıf yapılarının işlevselliği, sürekliliği ve sosyal yapıya katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda yapılan değerlendirmelerle İçel Sancağı'nda vakıf kurumlarının Osmanlı toplum yapısı içerisindeki yeri ve önemi bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Kaynaklar

Arşiv Kaynakları

Osmanlı Dönemi İçel vakıfları, arşiv belgelerine dayalı bir çalışmadır. Vakıflarla ilgili araştırmalarda en önemli arşiv kaynakları şüphesiz vakıfların tapusu olarak kabul edilen vakfiyelerdir. Bunların yanı sıra evkaf ve hurufat defterleri, tapu tahrir defterleri ve

vakıf çalışanlarını ilgilendiren konular ile vakıflarla ilgili dava ve anlaşmazlıkların kaydedildiği şer'iyeye sicil defterleride önemli kaynaklar arasında yer alır. Bu çalışmada Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtlar Arşivi, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi, Ankara Millî Kütüphane ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Atatürk Kitaplığı ve Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'ndeki defter ve belgeler istifade edilmiştir.

Vakfiyeler

Vakfiyeler, vakfa resmiyet kazandıran ve vakfın tescilini sağlayan asıl belgelerdir. Klasik tanımıyla vakfiyeyi, “*Vakfa dair vakıf kurucusunun beyanı ve hâkimin tasdikini içeren hüccetlerdir.*” Şeklinde ifade etmişlerdir.⁹ Vakfiyeler, yalnızca bir vakfın kuruluşunu belgelemekle kalmaz; aynı zamanda vakfın işleyişine, gelir kaynaklarına, harcama alanlarına ve idari yapısına dair ayrıntılı bilgiler sunar. Bu belgelerde genellikle vâkıfın adı ve sosyal statüsü, vakfedilen malların türü, miktarı ve özellikleri, elde edilecek gelirlerin nasıl kullanılacağı gibi hususlar ayrıntılı biçimde yer alır.

Vakfiyeler, şahitler huzurunda düzenlenerek deftere kaydedilir. Bu belgelere başvurmadan vakıfları tam manası ile tanımak mümkün değildir. Bu önemli vesikalarda vakıflar hakkında elde edilen bilgilerin yanı sıra o toplumun hukuki, içtimai, dini ve toplumsal yönlerine dair malumata ulaşmak da mümkündür. Bu açıdan bakıldığında her bir vakfiye değerli birer hazine niteliğindedir.¹⁰

Bu çalışmada, Osmanlı Dönemi'nde İçel Sancağı sınırları içinde kurulmuş vakıflara ait vakfiyeler; Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtları Arşivi, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi ve şer'iyeye sicilleri taranarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre, Anamur kazasına ait yedi, Ermenek, Gülnar ve Mut kazalarına ait ise üçer vakfiye bulunmaktadır.

⁹ Ali Himmet Berki, *Vakfa dair yazılan eserlerle Vakfiye ve benzeri vesikalarda geçen Istılah ve Tabirler* (Vakıflar Genel Müdürlüğü Neşriyatı Ankara) , 57.

¹⁰ Mehmet Fuad Köprülü, “Sultan Baybars'a İsnad Edilen Bir Vakfiye”, *Vakıflar Dergisi*, 5 (1962):2; Ömer Barkan, “Süleymaniye Camii ve İmareti Tesislerine Ait Yıllık Bir Muhasebe Bilançosu 993/994 (1585/1584)”, *Vakıflar Dergisi*, 9 (1971):109.

Şer'iyye Sicilleri

Osmanlı Dönemi vakıf çalışmalarında bilgi ve belge sağlayan diğer bir kaynak da şer'iye sicilleridir. Şer'iyye sicilleri, kadılar tarafından verilen hükümleri, miras ile ilgili davaları, şikâyetleri, tereke taksimini, hüccetleri, aile, evlilik, mehir, boşanma vb. durumlar ile devlet merkezinden gelen bazı emir ve ferman özetlerinin yanı sıra vakıf senetlerini, vakfiyeleri ve vakıflara personel tayinlerini içermektedirler. Ayrıca halkın günlük hayatta kullandıkları eşyaları, mirasa bırakılan terekelerini, bu eşyalara takdir olunan fiyatı, dönemin hukuk sisteminin nasıl işlediğini ve buna dair uygulamaları da ortaya koymaktadırlar.

İçel sancağı kazalarından Anamur ve Mut'a ait şer'iyye sicilleri vardır. Sancağın diğer kazaları olan Ermenek, Gülnar ve Silifke'nin kendisine ait tespit edilebilmiş bir şer'iyye sicil kaydı yoktur. Ancak Ermenek kazası, Konya şer'iyye sicillerinin bazılarının içerisinde geçmektedir. Anamur kazasına ait (165-172) numaralar arası toplam sekiz adet, Mut kazasına ait (151-160) numaralar arası on adet defter mevcuttur. Anamur'a ait defterler, Adana Müzesi'nden Millî Kütüphane'ye aktarılmıştır. Mut'a ait şer'iyye sicilleri İSAM ve BOA'da mevcuttur. Bunların bir kısmı henüz dijital ortama aktarılmamış olup en erken olanı h.1289/m.1872/1873, en geç olanı h. 1332/m. 1913-1914 tarihlidir. Bu defterler incelenmiş ve sadece üçünde vakfiye kaydına rastlanmıştır. Diğerlerinde şikâyet ve görev kayıtları mevcuttur.

Evkaf Defterleri

İçel Sancağı'na ait toplam üç evkaf defteri tespit edilmiştir. Bu defterler, içerik ve tarih bakımından tapu-tahrir defterleriyle paralellik göstermektedir. Üç defterden ikisi Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi'nde, biri ise Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilmektedir.

TK 565 Numaralı (906/1500) Tarihli Karaman Vilayeti Evkaf Defteri

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi'nde bulunan bu evkaf defteri, toplamda 234 varak olup İçel ve Kayseri sancakları ile Karaman vilayetine bağlı diğer sancakların vakıflarını içermektedir. Defterin dış kapağında "*Kubbe altından müdevver atık Konya Vakfı*" ibaresi bulunmaktadır. Defterin mukaddimesindeki kayıttan, İbn-i

Hatip diye meşhur Haydar b. Nasuh ve Kâtip Ali tarafından yazıldığı ve 1500 tarihli olduğu anlaşılmaktadır.¹¹ İçel sancağı 221b-234a varakları arasında yer almakta olup Ermenek, Mut, Gülnar ve Silifke gibi kaza ve nahiyelerin evkafı bulunmaktadır. Defterdeki vakıf eserleri, cami, mescit, medrese ve zaviyeler şeklinde toplu olarak sıralanmıştır.

TD 1 Numaralı İçel Sancağı Evkaf Defteri

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde, Tapu Tahrir Defterleri Tasnifi içerisinde yer alan defterin tarihi bulunmayıp Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberinde tarih olarak “*Kanuni Sultan Süleyan Dönemi*” gösterilmektedir.¹² Toplam 65 sayfa olan defter, gerek yazı biçimi gerekse defterin tanzim şekli olarak iki ayrı kısımdan oluştuğu söylenebilir.

Birinci bölüm sayfa 2'den 39'a kadar, İçel sancağının Ermenek, Mut, Karataş ve Gülnar kazaları bulunmaktadır. İkinci bölüm ise 45-67 sayfaları arasındadır. İkinci kısma “*Evkâf-ı Livâ-i İç-il der-vilayet-i Karaman*” şeklinde başlanmıştır. Bu bölümde Ermenek, Mut, Silifke, Karataş, Gülnar ve Selendi kazaları bulunmaktadır.¹³

TK. KKA. 576 (992/1584) Tarihli İçel Sancağı Evkâf Defteri

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi'nde 576 numarada kayıtlı bu defter, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde İçel-Evkaf 1133 numarada kayıtlıdır. Defterin tamamı 20 varak olup, sadece İçel sancağının vakıflarını ihtiva etmektedir. Defterde yazım tarihi ile ilgili bir kayıt yoktur. Ancak Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığınca yayımlanan 387 numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rûm Defteri'nin girişinde yer alan İçel sancağına ait defterler cetvelinde h. 976 m. 1568 / 1569 tarihi yazmaktadır.¹⁴ Ermenek kazasını çalışan Bilal Gök, aynı arşivdeki 1584 tarihli TK. KKA 128'de Ermenek kazası köyleri içerisinde yer

¹¹ Tapu Kadastro Kuyûd-ı Kadime Arşivi, *Evkaf Defteri* 565.

¹² Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, “*Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi Tapu Tahrir Defterleri*”, (İstanbul: Başbakanlık Basım Evi, 2010), 115.

¹³ Karşılaştırma ve daha geniş bilgi için bkz. Çelik, “Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500-1584)”, 11-13; Gök, “Ermenek kazası (1500-1600)”, XVI-XVII.

¹⁴ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, “*Defter-i Hâkân-i Dizisi: III, 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri I (937/1530)*”, (Ankara: 1996), 11.

almayan yerleşim birimlerinden Dedelü ve Balkusan köylerinin, bu defterdeki vakıf kayıtları arasında yer alması, TK. KKA, 576 numaralı evkaf defterinin de 1584 tarihinde oluşturulduğu ihtimalini kuvvetlendirdiğini ifade etmektedir.¹⁵

Tahrir Defterleri

Osmanlı Devleti, yeni hâkimiyet altına aldığı bölgelerde nüfus ve arazi durumunu tespit etmek amacıyla güvenilir memurlar aracılığıyla kayıt işlemleri yaptırmıştır. Bu çalışmalar sonucunda her sancak için “tahrir” adı verilen defterler düzenlenmiştir. Tahrir defterleri, bir bölgenin iskân, nüfus, toprak miktarı, ürün çeşitliliği ile öşür, rûsum ve bâc gibi vergilerini ayrıntılı şekilde içermektedir. Bu defterler, Osmanlı arşivlerinin en önemli kaynakları arasında yer almakta ve genellikle otuz-kırk yılda bir ya da hükümdar değişikliklerinde düzenlenmiştir.¹⁶

Hurufat Defterleri

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi’nde yer alan ve “Rûzname Defterleri” olarak da bilinen Hurufat Defterleri, vakıf görevlilerinin tayin, terfi ve azil işlemlerini içeren önemli kaynaklardır. Bu defterler, kazaların idarî yapısına göre alfabetik olarak düzenlenmiş ve her kazanın altına ilgili vakıf işlemleri kaydedilmiştir. Hurufat defterleri “Atık” (h. 1086–1103 / m. 1675–1691) ve “Cedid” (h. 1102–1258 / m. 1690–1840) olmak üzere iki seriye ayrılır. İçeriğinde yerleşim yeri, vakfın adı, görevli kişilerin isimleri, görev değişiklikleri, ücret bilgileri, arz yetkisine sahip idareci ve kayıt tarihi gibi ayrıntılar bulunur.¹⁷ Bu defterler; Anadolu Hurufat (Birinci Seri: 530–569, İkinci Seri: 1055–1157) ve Rumeli Hurufat (1161–1223) olmak üzere farklı seriler hâlinindedir.

Bu çalışmada, konuyla ilgili olarak Anamur, Ermenek, Nevâhi-i Ermenek, Gülnar, Mut, Sinanlı, Selendi ve Silifke kazalarına ait hurufat defterlerindeki kayıtlar tek tek incelenmiştir.

¹⁵ Gök, “Ermenek Kazası”, XVIII.

¹⁶ Mehmet Öz, “Tahrir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 39:425-429.

¹⁷ Tuncer Baykara, *Osmanlı Taşra Teşkilâtında XVIII. Yüzyılda Görev ve Görevliler (Anadolu)* (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1990), 1-13; Mustafa Alkan, “Türk Tarihi Araştırmaları Açısından Vakıf Kayıtlar Arşivi”, *Vakıflar Dergisi*, XXX (2007): 13; Mahmut Yazır, *Eski Yazıları Okuma Anahtarı*, (İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1974), VII-XV.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan Cevdet (Evkaf, Maliye, Maarif), İbnü'l-Emin, evkaf tasniflerinden konuyu ilgilendiren kısımlar tespit edilerek faydalanılmıştır. Bu tasniflerde vakıf kurumlarında yapılan hizmetlerin nasıl yürütüldüğüne dair bilgiler mevcuttur. Yine Evkaf Muhasebe Defterleri de Osmanlı Arşivi'nde yer almakta olup vakıfların gelir giderlerinin tespiti açısından önemli kaynaklar olması nedeniyle taranmıştır.

Diğer Kaynaklar

Seyahatnameler, Selçuklu ve Osmanlı Kronikleri

Anadolu Selçukluları ve onları takip eden Beylikler Dönemi'nde kaleme alınan eserler, Türk tarihçiliğinin gelişimi açısından son derece önemli kaynaklardır. Bu dönemde yazılan tarihî metinler, Osmanlı tarih yazıcılığına da yön vermiştir. Bu değerli eserler arasında İbn Bibi'nin “Anonim Selçuknâme”si, Esterebâdî'nin “Bezm ü Rezm”i, “Mufasssal Âl-i Karaman Tarihi” ve Şikârî'nin “Türkçe Karaman Tarihi” gibi çalışmalar öne çıkmaktadır.¹⁸

Karamanoğullarının bölgeye yerleşmeleri, gerçekleştirdikleri fetihler, Selçukluların yıkılmasının ardından beylikler arasındaki mücadeleler ve nihayet Osmanlıların bölgeye hâkim oluş süreci gibi konular, Osmanlı dönemi tarihçileri tarafından kaleme alınan eserlerde geniş yer bulmuştur. Âşıkpaşazâde, Neşrî, Taşköprizâde, Oruç Bey, Kemalpaşazâde, Solakzâde, Hoca Sâdeddin ve Müneccimbaşı gibi tarihçilerin çalışmaları bu sürecin izlenmesinde temel kaynaklar olarak kullanılmıştır. Ayrıca XVII. yüzyılın ikinci yarısında bölgeyi ziyaret eden Evliya Çelebi'nin “Seyahatnâme”si de önemli bilgiler sağlamaktadır.¹⁹

¹⁸ İbn Bibî, el-Hüseyin b. Muhammed b. Ali el-Ca'ferî er- Rugadî, “*El-Evamirü'l Ala'îye Fi'l Umuri'l Ala'îye (Selçuknâme) I*”, (nşr). Mürsel Öztürk (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, 1996); “*Anonim Târih-i Âl-i Selçuk-Anadolu Selçukluları Tarihi III*”, (nşr). F. Nâfiz Uzluk, Ankara 1952; Aziz b. Erdeşir-i Esterebâdî, “*Bezm u Rezm*”, Mürsel Öztürk (Ankara: Türk Tarih Kurumu 1990).

¹⁹ “*Evliya Çelebi Seyahatnamesi*” (İstanbul: Devlet Matbaası, 1935), IX.

Araştırma Eserleri

İçel Sancağı'nı oluşturan kazalara dair bilgi edinmede Şehabeddin Tekindağ'ın Millî Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi'ndeki "Silifke" ve "Ermenek" maddeleri ile Tarih Enstitüsü Dergisi'nin 2. sayısında yayımlanan "Silifke" başlıklı makalesinden istifade edilmiştir. Ayrıca İsmail Çiftçioğlu'nun "Vakfiyelere ve Tahrir Defterlerine Göre Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri" adlı doktora tezi ile "Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi" başlıklı makalesi, arşiv belgelerine dayalı olmaları sebebiyle medreselere dair bölümde kaynak olarak kullanılmıştır.²⁰

İbrahim Hakkı Konyalı, "Abideleri ve Kitabeleri ile Karaman Tarihi: Ermenek ve Mut Abideleri"²¹ adlı eserinde, Ermenek ve Mut'ta bulunan bazı tarihî yapıları hem arşiv belgelerine hem de yerinde yaptığı gözlemlere dayanarak incelemiştir. Halit Bardakçı'nın "Bütün Yönleriyle Ermenek"²² adlı çalışması ile Şenol Çelik'in "Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı (1500–1584)" başlıklı doktora tezi, ayrıca DİA İslâm Ansiklopedisi'nin "İçel" ve "Silifke" maddeleri, bu çalışmada zaman zaman başvurulmuş önemli araştırma kaynakları arasında yer almaktadır. Mut kazasına ilişkin olarak, Ensar Köse ve Doğan Atlay'ın birlikte kaleme aldıkları "Mut (Claudiopolis)"²³ adlı kitap ile Ensar Köse'nin "Âyanlar Çağında İçel Sancağı'nda Sosyal Hareketlilik"²⁴ adlı doktora çalışması; ayrıca Neşri Atlay'ın "Mut Tarihi"²⁵ ve Mehmet Kurt'un "Tarih Boyunca Mut"²⁶ isimli eserleri de faydalanılan kaynaklardır. Anamur'la ilgili olarak ise İbrahim Erdal'ın "XIX. Asır Sonlarında İçel Sancağı Anamur Kazası"²⁷ adlı yüksek

²⁰ Tekindağ, M.Şehabeddin. "Ermenek", *MEB., "İslam Ansiklopedisi"*. 4: 316-317. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1977; Tekindağ, M.Şehabeddin. "Silifke", *MEB., "İslam Ansiklopedisi"*. 6: 643-648. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1977; İsmail Çiftçioğlu, "Vakfiyelere ve Tahrir Defterlerine Göre Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2001).

²¹ İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Karaman Tarihi: Ermenek ve Mut Abideleri* (İstanbul: Baha Matbaası, 1967).

²² Halit Bardakçı, *Bütün Yönleriyle Ermenek Başyayla ve Sarıveliler* (İstanbul: Keskin Color Matbaası, 2005).

²³ Ensar Köse ve Doğan Atlay, *Mut (Claudiopolis)* (İstanbul: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2005).

²⁴ Ensar Köse, "Âyanlar Çağında İçel Sancağı'nda Sosyal Hareketlilik" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013), 45.

²⁵ Neşri Atlay, *Mut Tarihi* (Mut: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2006).

²⁶ Mehmet Kurt, *Tarih Boyunca Mut* (Ankara: Murat Kitabevi, 2003).

²⁷ Erdal, "XIX. Asır Sonlarında İçel Sancağı Anamur Kazası".

lisans tezi ile Mustafa Erim'in "Osmanlı Belgelerinde İçel Sancağı Anamur Kazası"²⁸ başlıklı çalışmaları, ilgili bölümlerde başvuru kaynakları arasında yer almaktadır.

İçel Sancağının Coğrafi Yapısı ve Tarihi

İçel Sancağının Konumu ve Fiziki Yapısı

İçel,²⁹ Akdeniz havzasında yer alır; batıda Alanya Burnu'ndan doğuda Erdemli yakınlarındaki Lamas Suyu'na kadar uzanır.³⁰ Antalya ve Mersin körfezleri arasında kalan, dağlık yapısıyla bilinen bölge, tarihî kaynaklarda "Taşlık Kilikya", günümüzde ise "Taşeli Yaylası" olarak adlandırılır. Bölge, yüksek dağlar, yaylalar ve derin vadilerden oluşur. Kıyı şeridi genellikle kısa düzlüklerden ve yamaçlardan ibarettir. Arazinin büyük kısmı 1.500 metreyi aşarken, alçak düzlükler genellikle akarsu vadileriyle sınırlıdır.³¹ Toros Dağları, bölgede geniş yaylalar üzerinde yükselen, paralel sıralar hâlinde uzanır. Yaylak ve kışlak yaşam tarzı bu fiziki yapıyla doğrudan ilişkilidir. Anamur kazasında, yaz aylarında kaza dairelerinin Killik Yaylası'na taşındığı bilinmektedir. Bu da coğrafyanın idari yapıyı bile etkilediğini gösterir.³²

Gülner, ortalama 1.000 metre rakımıyla düz bir yapıya ve sert bir iklime sahiptir. Bol su kaynakları ve verimli topraklara sahip olduğundan tarıma elverişlidir. Silifke halkı yazın bu bölgedeki yaylalara göç etmektedir. Anamur ile Gülner arasındaki Elmakozu Dağı, önemli bir doğal ve idari sınırdır.³³ Ermenek ve çevresi, Göksu Nehri'nin kollarıyla derin vadilerle parçalanmıştır. Köyler vadi boyunca sıralanır ve yerleşim yoğunluğu

²⁸ Mustafa Erim, *Osmanlı Belgelerinde İçel Sancağı Anamur Kazası* (Mersin: Hemen Kitap, 2014).

²⁹ El/İl: Yöre, memleket, diyar anlamında Türkçe bir kelimedir. El'e XIII ve XIV. yüzyıl metinlerinden itibaren rastlanmaktadır. Bir beyin, yöneticinin idare ettiği sahayı karşılamaktadır. Aynı zamanda Selçuklu Dönemi "vilayet"ini karşılar. Meselâ Emir Kamededdin'in yönettiği arazi, zamanla "Vilâyet-i Kamededdin" yani Kamededdin El'i diye anılmaya başlamıştır. XIII-XIV. yüzyıllarda Menteşe-Eli, Aydın-Eli, Karesi-Eli ve İç-El gibi isimler kullanılmaktadır. Bkz. Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi "Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı"*, (Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 2000), 23.

³⁰ Şenol Çelik, "İçel", *"Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi"* (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 21:450; Çelik, *"Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı"*, 15.

³¹ Hüseyin Saraçoğlu, *"Akdeniz Bölgesi"*, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,1968), c.III, 304-309; Köse, "Âyanlar Çağında İçel Sancağında Sosyal Hareketlilik" 45.

³² Saraçoğlu, *"Akdeniz Bölgesi"*, 346; Köse, "Âyanlar Çağında İçel Sancağında Sosyal Hareketlilik", 47.

³³ Saraçoğlu, *"Akdeniz Bölgesi"*, 351-352.

yüksektir. Balkusan yaylaları, bölgenin en verimli alanlarından. Bu yaylalar, Taşeli coğrafyasının tarım ve hayvancılık açısından öne çıkan yerleridir.³⁴

Mut kazasında ise coğrafya daha farklı bir görünüme sahiptir. “Mut Çukuru” adı verilen geniş düzlükler yer alır. Bu bölge, su kaynaklarının azlığı nedeniyle tarih boyunca sınırlı yerleşime sahne olmuştur. Ancak Göksu Irmağı ve yan dereleri boyunca yerleşim yoğunluğu artmıştır. Sertavul Geçidi’nden doğuya uzanan dağlık sırt, ormanlarla kaplıdır ve Kestel, Eyre, Meleşiren gibi önemli dağları barındırır. Genel olarak İçel’in coğrafi yapısı, yüksek dağlar, derin vadiler ve yaylalarla şekillenmiş; bu durum hem nüfusun yerleşimini hem de sosyal, ekonomik ve idari yapıyı belirleyici bir unsur olmuştur.³⁵

Tarihte İçel³⁶

Karamanoğulları Öncesi İçel

İçel, eski çağlarda “Taşlık Kilikya” olarak adlandırılan coğrafi bölge üzerinde yer alan bir yerleşim alanıdır. En önemli kazalar arasında Silifke (Seleucia), Mut (Claudiapolis), Ermenek (Germonicapolis), Anamur (Anemurium) ve Gülnar bulunmaktadır. Bölgenin merkezi konumundaki Silifke, M.Ö. 300’lü yıllarda Büyük İskender’in generallerinden II. Seleucus Nicator tarafından, güneyinde bulunan Holmi şehrinin halkının buraya nakledilmesiyle kurulmuştur.³⁷

Tarihsel süreç içerisinde farklı kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapan İçel, M.Ö. 101 yılında Roma İmparatorluğu’nun hâkimiyetine girmiştir. Ardından Bizans döneminde, doğudaki Tarsus ile birlikte Bizans-Arap mücadelelerinin yoğun olarak yaşandığı bir sınır bölgesi hâline gelmiştir. Malazgirt Zaferi’nin ardından Anadolu’ya yönelik Türkmen göçleri çerçevesinde İçel ve çevresi, Türkmen boylarının iskânına

³⁴ Köse, “Âyanlar Çağında İçel Sancağında Sosyal Hareketlilik”, 47.

³⁵ Saraçoğlu, “Akdeniz Bölgesi”, 372-375; Köse, “Âyanlar Çağında İçel Sancağında Sosyal Hareketlilik”, 49.

³⁶ İçel isminin, Selçuklular zamanından beri buranın dağlar içinde ve girilip geçilmesi güç bir bölge olarak görülmesinden dolayı verilmiş olması muhtemeldir. Besim Darkot, “İçel”, MEB. “İslâm Ansiklopedisi”, (İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi, 1987), 5/2:928. Salnamelerde ise İçel adının verilmesi “Konya vilayetinden bakılınca livanın dağ içinde görülmesi cihetiyle tesmiye olunmuştur” şeklinde açıklanmıştır. Bkz. “Salnâme-i Vilâyet-i Adana-1308”, 106. Çelik, “İçel”, 450; Mustafa Hamdi Sayar, “Antik Kilikya’da Şehirleşme”, “XII. Türk Tarih Kongresi”, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1994), 1: 193-211.

³⁷ Çelik, “İçel”, 450.

sahne olmuştur. Bu süreçte, 1223 yılında Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad'ın düzenlemiş olduğu sefer sırasında, Antalya Subaşı Mûbarizüddin Ertokuş'un sahil hattı boyunca ilerleyerek İçel sancağına bağlı önemli kalelerden Anamur'u fethettiği bilinmektedir.³⁸

Bu fetihlerin ardından, ilerleyen süreçte “Karamanoğulları” adıyla anılacak olan Türkmen grupları, 1228 yılında Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad tarafından Ermenek çevresine yerleştirilmiştir. Kısa bir süre sonra, bu Türkmenlerin lideri konumundaki Nûre Sofî, bölgedeki fetih hareketlerini başlatmış ve Ereğli Kalesi'ni ele geçirmiştir. Onun oğlu olan Kerimüddin Karaman Bey ise aynı yıl içerisinde İçel bölgesinin önemli yerleşimlerinden Ermenek, Mut, Mara (Silifke ilçesine bağlı Mağara bucağı) ve Silifke'ye yönelik akınlar düzenleyerek bölgedeki nüfuzunu artırmıştır. Bu askerî başarıları neticesinde Sultan Alâeddin Keykubad tarafından kendisine hil'at, kılıç, tabl ve alem gönderilerek iltifat edilmiştir. Ancak 3 Temmuz 1243 tarihinde gerçekleşen Köseadağ Savaşı'nda Anadolu Selçuklu Devleti'nin Moğol ordusu karşısında ağır bir yenilgiye uğraması, İçel bölgesini de doğrudan etkilemiştir. Moğol birlikleri tarafından bölge tahrip edilmiş, çok sayıda Türkmen hayatını kaybetmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin bu mağlubiyetle başlayan çözülme süreci, Osmanlıların Anadolu'daki beylikleri zamanla hâkimiyetleri altına almalarıyla sonuçlanmış ve bu gelişmeler Osmanlı-Karamanoğulları mücadelesini kaçınılmaz hâle getirmiştir.³⁹

Bu fetihlerin ardından, ilerleyen süreçte “Karamanoğulları” olarak anılacak Türkmenler, 1228 yılında Sultan Alâeddin Keykubad tarafından Ermenek çevresine yerleştirilmiştir. Kısa bir süre sonra, Karamanlılar'ın atası Nûre Sofî, fetih hareketlerine başlayarak Ereğli Kalesi'ni ele geçirmiştir. Onun oğlu olan Kerimüddin Karaman Bey, aynı yıl içerisinde İçel'in önemli kaleleri olan Ermenek,⁴⁰ Mut, Mara (Silifke ilçesinin Mağara bucağında) ve Silifke'ye akınlar düzenleyerek hâkimiyet sahasını genişletmiştir. Bu başarısı üzerine Sultan Alâeddin Keykubad, Kerimüddin Karaman Bey'e hil'at, kılıç,

³⁸ Çelik, “Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500-1584)”, 19-24.

³⁹ Gök, “Ermenek Kazası”, 26-28.

⁴⁰ Selçuklular zamanında Anadolu'ya gelip İçel bölgesini yurt edinen Karamanoğulları, 1256 yılında bağımsızlıklarını kazanarak Ermenek merkezli bir beylik kurmuşlardır. Bkz. İbrahim Hakkı Konyalı, “Âbideleri ve Kitâbeleri ile Karaman Tarihi Ermenek ve Mut Âbideleri” (İstanbul: Baha Matbaası, 1967), 43-66.

tabl ve alem göndermiştir. Ancak 3 Temmuz 1243 tarihinde gerçekleşen Köseadağ Savaşı'nda Anadolu Selçuklu Devleti'nin Moğol ordusu karşısında ağır bir yenilgiye uğraması, İçel bölgesini de derinden etkilemiştir. Moğol birlikleri tarafından bölge tahrip edilmiş, çok sayıda Türkmen hayatını kaybetmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin bu mağlubiyetle başlayan çözülme süreci, Osmanlıların Anadolu'daki beylikleri zamanla hâkimiyetleri altına almalarıyla sonuçlanmış ve bu gelişmeler Osmanlı-Karamanoğulları mücadelesini kaçınılmaz hâle getirmiştir.

Yıldırım Bayezid'in Karamanoğulları üzerine düzenlediği sefer sırasında, Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey, Osmanlı ilerleyişi karşısında İçel topraklarına çekilmek zorunda kalmıştır. Yapılan antlaşma neticesinde, yalnızca Çarşamba Suyu'nun güneyinde kalan topraklar Karamanoğulları'nın hâkimiyetinde bırakılmıştır. 1398 yılında Akçay'da meydana gelen savaşta Karamanlılar ağır bir yenilgiye uğramış; savaş sonrası yapılan anlaşma gereği İçel Karamanoğulları'na bırakılırken, Konya, Larende (Karaman) ve Akşehir gibi önemli merkezler Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlılar ile Karamanoğulları arasındaki mücadeleler, Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar aralıklarla devam etmiş ve her defasında Karamanoğulları mağlup olmuştur. Bu yenilgiler neticesinde, beyliğin kurulduğu coğrafyaya; Ermenek ve İçel'deki diğer kalelere çekilmek zorunda kalmışlardır. Her ne kadar uzun bir süre İçel üzerindeki hâkimiyetlerini sürdürmüş olsalar da, nihayetinde 1483 yılında bölge tamamen Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.⁴¹

İçel'de Osmanlı Hâkimiyetinin Sağlanması ve İdari Taksimat

İçel, Osmanlılar ile Karamanoğulları arasında uzun süren mücadelelerin ardından, XVI. yüzyılın başlarında kesin olarak Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı idaresi altında; Ermenek, Gülnar, Mut ve Karataş kazalarından oluşan bir sancak⁴² olarak teşkilatlandırılmış ve Karaman eyaletine bağlanmıştır. Ancak zaman içinde sancağın bağlı bulunduğu eyaletler değişiklik göstermiş; Karaman, Kıbrıs ve Adana eyaletleri arasında farklı dönemlerde yer almıştır.

⁴¹ Çelik, "Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500-1584)", 26-31.

⁴² Sancak (Liva), Askeri bir anlamı olup, askeri aynı bayrak altında giden mıntıka demektir. Sancak aynı zamanda idarî bir mıntıkanın ismi olup iskân yeri değildir. Meselâ İçel, Aydın, Menteşe, Canik ve Teke gibi sancaklarda bu ismi taşıyan bir iskân yeri yoktur. Ancak adını oradaki en önemli iskân yerinden alan sancaklar da vardır. Bkz. Baykara, "Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolunun İdari Taksimatı", 26.

1571 yılında Kıbrıs Adası'nın fethinden sonra, İçel sancağı Alâiye (Alanya), Sis (Kozan) ve Tarsus ile birlikte Kıbrıs eyaletine bağlanmıştır.⁴³ 1584 tarihli tahrir defterinde İçel'in Kıbrıs'a bağlı olduğu belirtilmiş, ancak sancakta Karaman vilayetinin kanunlarının uygulanmaya devam ettiği ifade edilmiştir.⁴⁴ Aynı yıl içinde Ferhat Paşa tarafından İçel sancağı Kıbrıs'tan alınarak tekrar Karaman eyaletine bağlanmışsa da, bu durum uzun sürmemiş ve sancak yeniden Kıbrıs'a dâhil edilmiştir.

1632 yılında yapılan bir düzenlemeyle İçel, Adana Beylerbeyliği'ne bağlanmış, ancak aynı yılın Ağustos ayında tekrar Kıbrıs eyaletine dâhil edilmiştir. 1653 yılı kayıtlarında İçel, Alâiye, Baf, Girne, Mağosa, Sis ve Tarsus ile birlikte Kıbrıs eyaletine bağlı olarak gösterilmiştir.⁴⁵ XVIII. yüzyıl başlarından XIX. yüzyıl ortalarına kadar İçel sancağı, Tarsus ile birlikte Adana eyaletine bağlı kalmıştır.⁴⁶ 1846 yılı kayıtlarında Karaman eyaletine,⁴⁷ 1851'de ise yeniden Adana eyaletine bağlı olduğu belirtilmiştir. 1853 yılında tekrar Karaman eyaletine bağlanan sancak,⁴⁸ 1870 yılına kadar burada kalmış, ardından tekrar Adana eyaletine dâhil edilmiştir.⁴⁹

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde, 1924 yılında İçel sancağı merkezi Silifke olmak üzere vilayet statüsüne kavuşmuş, bu durum 1933 yılına kadar devam etmiştir. Aynı yıl, benzer şekilde vilayet olan Mersin ile birleştirilerek, merkezi Mersin olan İçel Vilayeti oluşturulmuştur. Bu yeni vilayete Silifke, Anamur, Gülnar ve Mut kazaları da

⁴³ Çelik, "Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı", 32-33.

⁴⁴ TK. KKA, Tahrir Defteri 128, s.1.

⁴⁵ "Sofyalı Ali Çavuş Kanunnamesi", (haz.), Mithat Sertoğlu, (İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, 1992), 42.

⁴⁶ Orhan Kılıç, "18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdarî Taksimatı Eyalet ve Sancak Tercihati", (Elazığ: Ceren Matbaacılık, 1997), 59.

⁴⁷ 1846-1847 yılında ilk defa yayınlanan devlet salnamesine göre, Osmanlı Devleti'nde 39 eyalet bulunmaktadır. Bunlardan biri de Karaman Eyaleti'dir. Karaman Eyaleti o tarihlerde Konya (Merkez Sancak), Hamit (Isparta), Teke (Antalya), Alaiye, İçel ve Nevşehir Sancaklarından teşekkül etmiştir. Bkz. Osman Akandere, "Konya Vilayeti Salnâmelerine Göre 1868-1904 Yılları arasında Konya Sancağı'nın İdarî ve Mülkî Taksimatı" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 1987), 18.

⁴⁸ Mehmet Ali Talayhan, "Osmanlı Devlet Salnâmelerine Göre Adana ve Konya Vilâyetlerinin İdarî Taksimatı 1851-1910" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2001), 22.

⁴⁹ "Salnâme-i Vilâyet-i Adana-1308", s. 19; Sait Uğur, "İçel Tarihi", (Mersin: Yenimersin Basınevi, 1945), II, 80.

bağlanmıştır.⁵⁰ 28 Haziran 2002 tarihinde çıkarılan 4764 sayılı kanunla İçel'in ismi resmen Mersin olarak değiştirilmiştir.⁵¹

İçel sancağının kendi adıyla anılan bir yerleşim birimi bulunmadığından, sancak merkezinin hangi kaza olacağı zaman zaman tartışma konusu olmuştur. Ermenek,⁵² hem Karamanoğulları döneminde hem de Osmanlı idaresi altında uzun süre sancak merkezi olarak kalmıştır. Ancak 1871 yılında sancak Adana vilayetine bağlandıktan sonra merkez Silifke olmuştur. Yapılan itirazlar üzerine 4 Mayıs 1878 tarihinde sancak merkezi tekrar Ermenek'e taşınmışsa da⁵³ bu durum kısa sürmüş ve Silifke yeniden merkez olarak belirlenmiştir.⁵⁴

İçel Sancağının Kazaları

İçel, Osmanlı hâkimiyetine girdikten sonra, Ermenek, Gülnar, Karataş ve Mut kazalarından oluşan bir sancak olarak teşkilatlandırılmış ve Karaman eyaletine bağlanmıştır. Evkaf defterleri ve tahrir kayıtları, bu sayının zamanla değiştiğini, bazı kazaların teşkil edilip bazılarının lağvedildiğini göstermektedir.

Tahrir defterlerine göre 1500 tarihinde sancak, Ermenek, Gülnar, Karataş ve Mut olmak üzere dört kazadan oluşmaktaydı. 1518 yılında Selendi'nin eklenmesi ile kaza sayısı

⁵⁰ Ahmet Ali Gazel, "İçel Mutasarrıfı İbrahim Behcet Paşa'nın İçel sancağı'na (Anamur, Gülnar, Ermenek, Gazipaşa) Dair Bir Raporu (1892)", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 31 (2006): 120.

⁵¹ Resmi Gazete 28 Haziran 2002 Sayı:24799.

⁵² Ermenek, 1909-1915 yılları arasında Konya vilayetine bağlanmıştır. 1915 yılında tekrar İçel'e bağlanmıştır. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Dâhiliye Muhârebât ve Tensikât Kalemî (DH. EUM. MTK.)* 72/45. 1919 yılında ise tekrar Konya'ya bağlanmıştır. *BOA, Dâhiliye Muhasebe Kalemî (DH. EUM. MH)*, 198/79. 1928 yılında Konya'ya bağlı olan Ermenek, 1989 yılında ise il olan Karaman'a bağlanmıştır.

⁵³ *BOA, İrâde-i Şûra-yı Devlet, (İ.ŞD.)* 39/2044.

⁵⁴ Adana vilayetine bağlandıktan sonra, İçel Sancak merkezi vilayete yakınlığından dolayı Silifke'ye alınmıştır. Ermenek ahalisi, Bab-ı Âli'ye dilekçe vererek sancak merkezinin yeniden kendi kazalarına alınmasını istemişlerdir. Ermenekliler, Silifke'nin 100 haneden ibaret bir köy durumunda olduğunu, sancağın doğusunda bulunduğu için bütün kazalara uzak olduğunu bunun ise resmî işlerde aksamalara neden olduğunu belirttikten sonra, Ermenek'in diğer kazalara yakınlığı dolayısıyla resmî işlerin daha kolay olacağını ve Ermenek'in Redif Taburu merkezi olmasından dolayı da asayiş konusunda bir problem yaşanmayacağını öne sürerek kendilerinin tekrar merkez kaza olmalarını istemişlerdir. Silifke ahalisi de, sancak merkezinin kendi kazalarında kalması için dilekçeler vermiştir. Silifkeliler vilayet merkezine yakınlıklarını ve deniz kenarında oldukları için ticarî gelişmeye daha açık olduklarını öne sürerek merkez kaza olarak devam etmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bunun üzerine her iki kazanın dilekçeleri Şûra-yı Devlet Mülkiye Dairesi'ne havale edilmiştir. Burada, daha önceden İçel'de mutasarrıflık yapmış olan eski Karahisar-ı Sahip mutasarrıfı Ömer Lütfi Paşa ve eski Berat mutasarrıfı Abdurrahman Paşa'dan müteşekkil bir bilirkişi heyeti tayin edilmiş ve onların görüşü doğrultusunda sancak merkezinin tekrar Ermenek'e alınmasına karar verilmiştir. *BOA, İrâde-i Şûra-yı Devlet, (İ.ŞD.)* 39/2044.

beşe yükselmiştir. 1555'te Silifke'nin dâhil edilmesiyle bu sayı altıya çıkmış; 1584 yılında Sinanlı'nın da kazaya dönüştürülmesiyle toplam kaza sayısı dokuza ulaşmıştır.⁵⁵ 1585 yılında ise Gülnar'dan ayrılan Küre ve Mut'tan ayrılan Zeyne kazalarının teşkiliyle kaza sayısı on bire yükselmiştir. 1594–1595 tarihli kayıtlarda Sarıkavak'ın da kazalar arasında yer aldığı görülmekte ve böylece İçel sancağının kaza sayısı on iki olmuştur. 1647 tarihli kayıtlarda ise İçel sancağı şu kazalardan oluşmaktadır: Bozdoğan, Ermenek, Gülnar, Karataş (Avgadı), Küre, Mamuriyye (Anamur), Mut, Sarıkavak, Selendi, Silifke, Sinanlı ve Zeyne.⁵⁶

Tablo 1. İçel Sancağı'nın Kaza Sayısının Yıllara Göre Değişimi

Yıl	Kazalar
1500	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut
1518	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut, Selendi
1555	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut, Selendi, Silifke
1584	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut, Selendi, Silifke, Sinanlı
1585	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut, Selendi, Silifke, Sinanlı, Küre, Zeyne
1594–95	Ermenek, Gülnar, Karataş, Mut, Selendi, Silifke, Sinanlı, Küre, Zeyne, Sarıkavak
1647	Ermenek, Gülnar, Karataş (Avgadı), Mut, Selendi, Silifke, Sinanlı, Küre, Zeyne, Sarıkavak, Mamuriyye (Anamur), Bozdoğan

Vakıflarla İlgili Genel Bilgi

Vakfın Tanımı

Vakıf kelimesi, Arapça (وقف) mâzî sîgasından masdar olup sözlükte durmak, durdurmak, hapsedmek, hareketten alıkoymak, dinlendirmek ve bağlama gibi manalara gelmektedir.⁵⁷ Vakfın çoğulu “evkaf ve vukûf”tur.

İstilahta ise vakıf, insanların mülkiyetine sahip olduğu menkul veya gayrimenkul mallarından bir kısmını veya tamamını, Allah'ın rızasını kazanma niyetiyle, mülkiyetini

⁵⁵ Çelik, “Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı”, 33-35.

⁵⁶ 1671-1672'de İçel'den geçen Evliya Çelebi, sancağın Ermenek, Gülnar, Karataş, Mamuriyye, Mut, Nevahi, Selendi, Silifke, Sarıkavak, Sinanlı, Zeyne olmak üzere 11 kazasının olduğunu belirtir. Bkz. Evliya Çelebi, “Evliya Çelebi Seyahatnâmesi”, (İstanbul, Devlet Matbaası, 1935), IX: 161

⁵⁷ “El-Mevârid Arapça-Türkçe Lügat”, Mevlüt Sarı, (İstanbul: Bahar Yayınları), “Vakafe” 1676.

Allah’a havale edip, menfaatini şer’i muamele ile varlıkların faydasına müebbeden tahsis etmektir.⁵⁸

Vakfı yapan kişiye “vâkıf”, vakfedilen şeye “mevkûf ve vakıf”, kendisine vakfedilen şahıs veya yere de “mevkûfun aleyh, meşrutun leh, mesarîfû’l vakf” denir. Vakfa ihtibâs, tahbis ve tesbil de denilmektedir

Fıkıh âlimleri arasında vakfın kurucu unsurları, tanımı ve bağlayıcılık kazanması konularında mezhepler arası bazı görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Ebû Hanîfe’ye göre vakıf, “*vâkıfın mülkü olan bir aynın, mülkiyeti kendisinde kalmak kaydıyla, menfaatinin fakirlere veya bir hayır yoluna tahsis edilmesidir.*” Bu yaklaşımda vakıf işlemi, bir tür âriyet (ödünç verme) niteliği taşımakta ve vakfedilen malın mülkiyeti hükmen vakfı yapan kişide kalmaktadır.

Buna karşılık Hanefî mezhebinin iki büyük âlimi olan Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed (İmâmeyn), vakfı, “*menfaati insanlara ait olmak üzere, mülk bir aynın Allah’ın mülkü sayılması ve temlik/temellükten ebediyen alıkonulması*” şeklinde tanımlamışlardır. Bu görüşe göre vakfedilen mal, vakfedenin mülkiyetinden çıkmakta ve Allah’ın (dolayısıyla kamunun) mülkü hâline gelmektedir. Osmanlı hukuk uygulamasında, Hanefî mezhebi takip edilmekle birlikte, vakıf konusunda İmâmeyn’in görüşü esas alınmıştır. Bu doğrultuda, vakfedilen malların mülkiyeti vakıftan çıkarılarak kamu yararına tahsis edilmiş sayılmıştır.

Diğer mezheplerde de benzer eğilimler görülmektedir. Şâfiî ve Hanbelî mezheplerinin fakihleri, vakıf konusunda İmâmeyn’e yakın görüşler benimsemişlerdir. Mâlikî fakihleri ise vakfı, “*takdire de olsa, mülkiyeti verende kalmak üzere, bir şeyin menfaati var*

⁵⁸ Vakıfla ilgili birbirlerine yakın birçok tarif yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır; Vakıf, Bir a’ynın menfaati ibadullaha ait olmak üzere aslını müebbeden habs etmektir. Bkz. Nazif Öztürk, *Elmalılı M. “Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995), 49; Vakıf, Menfaati ibadullaha ait olur ve hile bir aynı, Cenâb-ı Hakk’ın mülkü hükmünde olmak üzere temlik ve temellükten mahbus ve memnu kılmaktır. Bkz. Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül Ahlâf fi Ahkâm-il Evkaf* (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1977), 13; Ali Himmet Berki, *Vakıflar*, (İstanbul: Cihan Kitaphanesi, 1940), s. 40; Ömer Nasûhî Bilmen, *Hukuku İslamiyye ve Istılâhât-ı Fıkhiyye Kâmusu*, (İstanbul: 1987), IV: 284.

Vakıf, bir malı âmmenin mülkü hükmünde olmak üzere bir veya birkaç gayeye müebbeden tahsis etmektir. Bkz. Ali Himmet Berki, “Hukukî ve İctimaî Bakımdan Vakıf”, *Vakıflar Dergisi*, 5 (1962): 9. Vakıf, bir malı geliri ile birlikte hayri bir hizmete tahsis etmek üzere vâkıfın mülkiyetinden çıkararak sosyal mülkiyet kategorisine aktarmaktır.

oldukça teberru edilmesi” şeklinde tarif etmişlerdir. Bu yaklaşım, vakfedilen malın mülkiyetinin vakfı yapanda kalması yönüyle Ebû Hanîfe’nin görüşüne benzemektedir.⁵⁹

Vakıf Kavramının Anlamı, Kökeni ve Tarihsel Gelişimi

Vakıf, dini değerlerle birleştğinde sadece bireysel iyilik arzusunun ötesine geçerek, toplumsal ihtiyaçlara kalıcı çözümler üreten güçlü bir kurum hâline gelmiştir. İyilik ve yardım etme duygusu, dinî emir ve değerlerle bütünleşince, toplum hayatında kalıcı izler bırakan hayır müesseseleri ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın ürünü olarak, yüzyıllar boyunca külliyeler, camiler, medreseler, imarethaneler, hanlar, kervansaraylar, köprüler ve şifahaneler gibi çok sayıda eser inşa edilmiş; bu yapılar vakıf sisteminin somut ve kalıcı örnekleri olmuştur.⁶⁰

Her toplum, içinde bulunduğu dönemin şartlarına göre dayanışma, sosyal yardım ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlara çözüm üretme arayışında olmuştur. Zira toplumsal düzenin sürdürülebilirliği, bu ihtiyaçların karşılanmasıyla doğrudan ilişkilidir. İşte bu bağlamda, vakıf anlayışı; söz konusu sorunlara kalıcı, kapsamlı ve kurumsal çözümler sunan en köklü müesseselerden biri olarak öne çıkmıştır.

Vakıf müessesesiyle ilgili yapılan çalışmalarda, bu kurumun ne zaman, nasıl ve hangi toplumsal koşullarda ortaya çıktığı konusunda hâlen kesin bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte, tarihsel süreç incelendiğinde hemen her toplumun, kendi ihtiyaçları ve inanç sistemleri doğrultusunda vakıf benzeri yapılar geliştirdiği görülmektedir. Nitekim Bâbil’deki “intifâ” hakkı, Eski Mısır’da “mabet hizmetleri”, Roma’da “mukaddes eşya anlayışı”, Eski Türklerdeki “toy” geleneği ve Uygur metinlerinde yer alan vakfiyeye benzer belgeler, bu durumu destekleyen örneklerdir.⁶¹ Ancak İslâmiyet’ten önce, vakıf bugünkü anlamda hukukî bir kurum olarak tam

⁵⁹ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, *“Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi”* (Ankara: TDV Yayınları, 2012), 42:475-476. Ahmet Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi* (İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı (OSAV), 213), s.87-98; Berki, *Vakıflar*, 40-45; Sebahittin Usta, “Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2015), 12-14. Nazif Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1983), 53.

⁶⁰ Sami Ağaoğlu, “Van Merkez Sancağındaki Vakıflar XVI.-XVIII. Yüzyıllar (Sosyal Hayata ve Eğitime Katkıları)” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2003), 23-27. Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 30-40.

⁶¹ Mustafa Güler, *Osmanlı Devleti’nde Haremeyn Vakıfları (16. ve 17. Yüzyıllar)* (İstanbul: Çamlıca Basın Yayın, 2011), 21.

anlamıyla şekillenmemiştir. Vakıf müessesesi, İslam anlayışı içinde gelişmiş ve tüm kaide ve kurallarını İslam'ın temel kaynaklarından almıştır.⁶²

Vakfın Kısımları

Vakıfların, mahiyeti, mal türleri, idaresi, mülkiyeti, menkul, gayrimenkul olması, kiraya verilip verilmemesi vb. yönlerden birçok kısmı bulunmaktadır. Bunları beş ana başlık altında toplamak mümkündür.

Mahiyetine (Vakfedilen Cihete) Göre Vakıflar

Vakfın mahiyetine göre, vakıflar üç ana başlık altında incelenmektedir: Hayrî Vakıflar, Zürrî (Ehli-Evlatlık) Vakıflar ve Avârız Vakıfları.

Hayrî Vakıflar

Hayrî vakıflar, topluma doğrudan fayda sağlayan, gelir elde etme amacı gütmeyen ve her yaştan, her kesimden insanın yararlandığı vakıflardır. Bu vakıflar, camiler, medreseler, yollar, köprüler, çeşmeler, kütüphaneler, imarethaneler gibi ortak kullanım alanlarını içerir. Zengin ya da fakir ayrımı yapılmaksızın, toplumun her bireyinin yararlandığı bu yapılar, toplumsal dayanışma ve kamu hizmetlerinin sağlanmasında kritik bir rol oynar.

Hayrî vakıflarda, vakfedenin amacı maddi kazanç sağlamak değil, daha çok manevi bir hedefe yöneliktir. Bu tür vakıfların asıl gayesi, “kurbiyet” yani Allah’a yakınlaşma, sevap kazanma ve ibadet amacıdır. Vakfeden, hayır işlerini Allah'ın rızası için yaparak, ruhsal ve manevi kazanç sağlamayı amaçlar. Örneğin, bir cami veya medrese inşa etmek, sadece fiziksel yapıyı değil, aynı zamanda topluma katkıda bulunmayı, ilim ve kültürün yayılmasını sağlamayı ve insanlara dini değerleri öğretmeyi hedefler. Bu tür vakıflar, toplumun her bireyine fayda sağladığı için toplumsal barış ve huzurun tesisine de önemli katkılarda bulunur.⁶³

⁶² Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 40; Ahmet Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi* (İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı (OSAV), 2013), 57.

⁶³ Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 82-83; Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti* (İstanbul: Bilge Yayıncılık, 2003), 133-134; Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, 273-274; Usta, “Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)”, 44.

Zürri Vakıflar

Zürri vakıflar, vakfedenin (vâkıfın) vakfın gelirlerini kendi ailesine ve soyuna tahsis ettiği vakıf türleridir. Bu tür vakıflarda, vâkıf, mallarının gelirinden ölümünden sonra çocuklarının, torunlarının ve soyunun istifade etmesini şart koşar. Böylece vakıf, bir bakıma aile fertlerine sosyal güvence sağlamış olur. Vâkıf, gelirden hangi evladının ne oranda faydalanacağını belirleme hakkına sahiptir. Dilerse bazı evlatlarını tamamen dışarda bırakabilir, dilerse sadece belirli bireyleri vakıf gelirine ortak edebilir. Bu yönüyle zürri vakıflar, miras hukukunun dışında özel bir alan oluşturur.

Zürri vakıflarda ayrıca, soyun tükenmesi ya da şart koşulan varislerin kalmaması halinde vakıf gelirlerinin nasıl kullanılacağı da genellikle belirlenir. Bu durumda, vakfın gelirleri çoğunlukla fakirlere, ihtiyaç sahiplerine veya Mekke ile Medine halkına ve fukaralarına tahsis edilmek üzere şartlanır. Böylece zürri vakıflar, hem aile fertlerine yönelik sosyal bir güvenlik sistemi sunar hem de zamanla kamu yararına dönüşebilecek bir yapıya sahip olur.⁶⁴

Avâriz Vakıflar

“Avâriz” kelimesi, Arapça kökenli olup “arız”ın çoğuludur ve beklenmeyen, istenmeyen durumlar anlamına gelir. Bu kelime, hastalık, ölüm, sel, yangın, savaş gibi olağanüstü ve ani gelişen durumları ifade etmek için kullanılmıştır. Osmanlı mali sisteminde ise avâriz, bu tür olağanüstü durumlarda, özellikle savaş zamanlarında devletin ortaya çıkan ek mali yükümlülüklerini karşılamak amacıyla halktan toplanan geçici bir vergi türü olarak karşımıza çıkar. Tanzimat’ın ilanına kadar bu vergi uygulamada kalmış, sonrasında ise kaldırılmıştır.

Avâriz vakıfları, işte bu tür olağanüstü vergi yükümlülüklerini karşılamak için kurulan toplumsal dayanışma odaklı vakıflardır. Bu vakıfların temel amacı, mahalle veya köy halkını beklenmeyen avâriz vergilerinden korumak, topluca bu yükümlülükleri üstlenerek bireylerin mağduriyetini önlemektir. İlginç olan nokta ise, bu vakıfların gelirlerinden yararlanmak için din ayrımı gözetilmemesidir. Yani, mahallede yaşayan

⁶⁴ Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 84. Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, 274; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 134.

⁶⁴ Ömer Lütfi Barkan, “Avâriz” *MEB İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1979), .II: 13.

halk ister Müslüman ister gayrimüslim olsun, vakıf gelirlerinden eşit şekilde yararlanabilmektedir. Bu yönüyle avârız vakıfları, Osmanlı toplumsal yapısındaki hoşgörü anlayışını ve ortak yükümlülük bilincini yansıtan önemli bir kurumsal yapıdır. Tanzimat sonrasında bu tür vakıfların işlevi azalınca, zamanla yerel yönetim yapılarının gelişimi çerçevesinde, bu vakıfların sorumlulukları belediyelere devredilmiştir.⁶⁵

Mal Varlıklarına Göre Vakıflar

Gayrimenkul Oluşları Bakımından Vakıf

Gayrimenkul, yer değiştirmesi mümkün olmayan taşınmaz malları ifade eder. Arazi, ev, bina, dükkân, tarla, bağ ve bahçe gibi taşınmazlardan oluşan bu tür vakıflar, sürekli gelir elde etme imkânı sundukları için vakıf sisteminin en yaygın ve kalıcı türlerinden biri olmuştur.⁶⁶

Menkûl (Taşınır) Oluşları Bakımından Vakıf

Lügat anlamı itibarıyla 'menkûl', bir yerden başka bir yere taşınabilen malları ifade eder. Para, elbise, hayvan gibi taşınabilir malların vakfedilmesi menkul vakıf kapsamına girer. Vakıf kurumunda esas olan sürekliliktir; bu nedenle vakfedilecek malın sürekli gelir sağlayan bir nitelikte, yani 'akar' veya 'akar hükmünde' olması gerekir. Menkul mallar doğaları gereği kalıcı gelir sağlayamadığından, genel kural olarak bunların vakfedilmesi sahih kabul edilmemiştir. Ancak, vakıf hukukunda beldenin örf ve âdeti dikkate alınarak bazı menkul malların vakfı geçerli sayılmış ve uygulamaya geçirilmiştir.⁶⁷

İdari Yapılarına Göre Vakıflar

Mazbut Vakıflar

Ayrı ayrı tüzel kişiliğe sahip olmakla birlikte doğrudan Evkaf Nezareti tarafından idare edilen vakıflar da mevcuttur. Bu tür vakıfların yönetimi, çeşitli sebeplerle doğrudan merkezi otoritenin kontrolüne geçmiştir. Hanedan mensupları tarafından kurulan ve

⁶⁵ Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 80; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 131-132.

⁶⁶ Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 132; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 81; Usta, "Trabzon'da Vakıflar (1550-1650)", 49.

⁶⁷ Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 80; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 131-132.

devlet görevlileri eliyle idare edilen vakıflara “selâtin vakıfları” denir. Zamanla mevkûfûn aleyhin tükenmesi veya mütevellisinin vefatı gibi sebeplerle mütevellî yönetimi sona eren ve doğrudan nezaretin idaresine geçen vakıflar, “mütevellisi kalmayan vakıflar” olarak adlandırılır. Bununla birlikte, mütevellisi olmasına rağmen çeşitli gerekçelerle görevden alınarak yerine nezaretin doğrudan yönetim üstlendiği vakıflar ise “idaresi zapt edilen vakıflar” şeklinde tanımlanır. Bu tasnif, Osmanlı vakıf yönetim sisteminde devletin kontrolünün arttığı vakıfların sınıflandırılması açısından önemlidir.⁶⁸

Mülhak Vakıflar

Mütevellileri tarafından bağımsız olarak idare edilen ve yalnızca Evkaf Nezareti’nin denetimine tabi olan vakıflar da Osmanlı vakıf sistemi içinde önemli bir yer tutar. Bu tür vakıflarda yönetim yetkisi doğrudan mütevellîye ait olmakla birlikte, nezaretin denetim hakkı saklıdır. Denetim görevini çoğunlukla Darü’s-saâde ağaları, şeyhülislâm, kazaskerler ya da mahallin kadıları yürütmekteydi. Bu kişiler, vakfın hukuka uygun biçimde işletilmesini sağlamakla görevli olup, kimi zaman vakfın organik bir parçası gibi işlev görmekteydiler. Bu yapı, vakıfların özerkliğini korurken aynı zamanda kamu yararına uygun biçimde işleyişini teminat altına almaktadır.⁶⁹

Mülkiyet Yapısına Göre Vakıflar

Sahîh Vakıflar

Vakıf kurma ehliyetine sahip bir kişinin, mülkiyeti kendisine ait menkul ya da gayrimenkul bir malı, kalıcı olarak hayır ve hizmet amacıyla toplumun istifadesine sunmasıdır. Bu kapsamda, örneğin bir kişi mülkiyetindeki bir arsayı cami inşası için vakfedebilir; bu gayrimenkul vakıflara örnek teşkil eder. Benzer şekilde, elindeki sermayeyi eğitim hizmetlerinde kullanılmak üzere bir medresenin giderlerine tahsis edebilir; bu da menkul bir malın vakfı olarak değerlendirilebilir. Önemli olan, vakfedilen malın süreklilik arz etmesi ve kamu yararına hizmet edecek bir amaca tahsis

⁶⁸ Berki, *Vakıflar*, 25-27; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişim Açısından Vakıflar*, 84; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 141; Usta, “Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)”, 44; Oğuz, “Midilli’de Osmanlı Vakıfları”, 27-28.

⁶⁹ Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 142; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 101-102; Öztürk, *Elmalılı M. Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*, 198.

edilmiş olmasıdır. Osmanlı döneminde bir han, kervansaray, çeşme ya da köprü inşası için yapılan vakıflar bunun örneklerindendir.⁷⁰

İrsadî Vakıf

Gelir kaynakları tamamen devlet gelirlerine dayanan vakıflar, tahsisat yoluyla oluşturulan ve genellikle “gayr-i sahih vakıflar” olarak adlandırılan vakıf türleridir. Bu vakıfların önemli bir kısmı, fethedilen toprakların hükümdar tarafından vakıf statüsüne geçirilmesi suretiyle oluşturulmuştur. Burada esas olan, mülkiyetin devlette kalması kaydıyla bu topraklardan veya gelirlerden elde edilen vergilerin belirli bir hizmete veya kuruma tahsis edilmesidir. Bu yönüyle söz konusu vakıflar, klasik anlamda “sahih vakıf” niteliği taşımamaktadır. Zira burada bir şahsın özel mülkiyetinden mal çıkarılarak kamuya tahsis edilmesi değil, devletin kendi kaynaklarını toplumsal fayda için yeniden tahsis etmesi söz konusudur. Bu tür uygulamalar, daha çok miri arazilerin devlet eliyle sosyal hizmetlere kanalize edilmesinden ibarettir.⁷¹

Kiraya Verilmesine Göre Vakıflar

İcare-i Vahideli Vakıflar

İcare-i vahide, vakıf mallarının mütevelliler veya evkaf idaresi tarafından belirli ve geçici sürelerle örneğin ay veya yıl gibi kiraya verilmesi uygulamasıdır. Eğer vakfiyede kira süresine dair özel bir şart belirtilmemişse; kiralanacak mal eğer çiftlik ya da arazi türündense en fazla üç yıl, diğer akar türü mallardan ise en fazla bir yıl süreyle kiralanabilir. Bu uygulamanın temel amacı, vakıf gelirlerinin sürekliliğini sağlamak ve vakıf malının kamu yararına uygun şekilde işletilmesini garanti altına almaktır. İcare-i vahide usulünde, kira süresi sona erdiğinde, aynı gayrimenkul belirli bir bedelle yeniden eski kiracısına; onun vefatı hâlinde ise mirasçılara bırakılabilir. Bu yönüyle icare-i

⁷⁰ Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 138; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 87-89; Öztürk, *Elmalılı M. “Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*, 153.

⁷¹ Öztürk, *Elmalılı M. “Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*, 153-157; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 139; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 90-91; Oğuz, “Midilli’de Osmanlı Vakıfları”, 26-27; Usta, “Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)”, 47-48.

vahide, vakıf malının belli bir süreyle aynı kişiler veya aileler tarafından kullanılmasını mümkün kılar ancak mülkiyeti hiçbir şekilde devretmez.⁷²

İcâreteynli Vakıflar

İcareteynli vakıflar, ihtiyaca binaen süresiz olarak kiraya verilen vakıf akarlarını ifade eder. Bu tür vakıflarda, kiracıdan iki tür ödeme alınır: Birincisi, “icare-i muaccele” adı verilen ve vakıf malının kıymetine yakın bir meblağın peşin olarak ödenmesini gerektiren bedeldir. İkincisi ise, “icare-i müeccele” denilen ve her yıl düzenli olarak ödenen cüz’î bir kira bedelidir. Bu uygulama, özellikle tamirat veya ihya gerektiren vakıf binalarının değerlendirilmesinde tercih edilmiştir. Kiracı, peşin ödediği yüksek bedel karşılığında binayı onarma ve kullanma hakkı kazanırken, vakıf da hem gelir elde etmiş hem de malını korumuş olur. İcareteynli vakıflarda mülkiyet hakkı vakfa ait olmaya devam ederken, sadece intifa hakkı, yani kullanım ve faydalanma yetkisi, kiracıya geçer. Bu sayede vakıf malının mülkiyeti el değiştirmez, kamu yararına hizmet eden asli amacı korunmuş olur.⁷³

Mukâtaalı Vakıflar

Uzun süreli kira sözleşmeleriyle, vakfa ait arsa veya arazilerin üzerine bina yapılmasına ya da ağaç dikilmesine izin verilen vakıf türleridir. Bu tür vakıflarda, üzerinde yapı veya ağaç bulunmayan arazi, vakfın kendi imkânlarıyla değerlendirilemeyecek durumda olabilir. Özellikle vakfın malî yetersizliği nedeniyle bu topraklardan gelir elde edilememesi durumunda, çözüm olarak bu araziler uzun vadeli kira ile üçüncü kişilere verilir. Kiracılar, bu sözleşmeler kapsamında üzerine bina inşa eder veya çeşitli ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla ağaçlandırma yapar. Bu şekilde hem vakıf düzenli bir gelir elde etmiş olur hem de topraklar atıl kalmadan değerlendirilmiş olur.⁷⁴

⁷² Ali Himmet Berki, *İstilah ve Tabirler*, 25; Ali Himmet Berki, *Vakıflar*, 31-36; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 104; Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül Ahlâf fî Ahkâm-il Evkaf*, 17; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 145; Oğuz, “Midilli’de Osmanlı Vakıfları”, 27; Usta, “Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)”, 49-50.

⁷³ Berki, *İstilah ve Tabirler*, 25; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 108. Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül Ahlâf fî Ahkâm-il Evkaf*, 17; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 147.

⁷⁴ Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül Ahlâf fî Ahkâm-il Evkaf*, 17; Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, 147; Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi*, 106-107.

BİRİNCİ BÖLÜM

İÇEL'DE EĞİTİM AMAÇLI KURULAN VAKIFLAR

1.1. Medreseler

Medrese, “درس derase” kökünden ilim öğrenilen yer, mekân manasında isim olup Sıbyân mektebi'nin üstünde orta ve yüksek derecede ilim tahsil edilen müesseselerin geneline verilen isimdir.⁷⁵ Medreseler, genellikle tek katlı, bir avlu etrafında bir dersane ile talebe odalarından oluşan kâgir binalardır. Dersane, müderris odası ve dânişmend odaları hemen her medresede bulunmaktadır.⁷⁶

İlk medrese yaptıran şahsiyetlerden biri, Türk emirlerinden Nişabur hâkimi Emir Nasr b. Sebük Tigin'dir. Söz konusu emir, h. 420 / m. 1029 yılında Nişabur'da Nâsırıyye Medresesi'ni inşa ettirmiş, bu kurumun giderlerini karşılamak amacıyla birçok araziye vakfetmiştir.⁷⁷ Büyük Selçuklu Devleti döneminden itibaren, özellikle h 458 / m 1065 tarihinden sonra, Vezir Nizâmülmülk'ün öncülüğünde Nizamiye Medreseleri kurulmuş; bu süreçte medrese kurumu daha sistemli ve yaygın bir yapıya kavuşmuştur. Aynı şekilde, Anadolu Selçuklu Devleti ile Beylikler Dönemi'nde de Anadolu'nun pek çok bölgesinde medrese, muallimhane, dârulhuffâz ve benzeri ilmi müesseseler inşa edilmiştir.⁷⁸

⁷⁵ Mevlüt Sarı, “*El-Mevarid Arapça Türkçe Lugat*”, Bahar Yayınları, İstanbul, s.485; Şemseddin Sami, “*Kamusu Türkî*”, (İstanbul: Çağrı Yayınları, 2007), 1314.

⁷⁶ Mehmet İşpirli, “Medrese”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 28:327-333.

⁷⁷ Bkz. İbn'ül-Emin Mahmut Kemal, Hüseyin Hüsameddin nşr. Nazif Öztürk “Evkaf-ı Hümâyün Nezaretinin Kuruluş Tarihi ve Nâzırlarının Hal Tercümeleri I”, *Vakıflar Dergisi*, XV, (1982): 90.

⁷⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “*Anadolu Beylikleri ve Akkayunlu, Karakoyunlu Devletleri*”, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1969), 256; İbrahim Ateş, “Vakıflarda Eğitim Hizmetleri ve Vakıf Öğrenci

Osmanlı Devleti'nde ise ilk medrese, 1331 yılında Orhan Gazi tarafından İznik'te tesis edilmiştir. Bu kurumu, Bursa'da yaptırılan Sultan Medresesi takip etmiş; ardından II. Murad döneminde, 1447 yılında Edirne'de inşa edilen Büyük Medrese ile Dâru'l-Hadis, Osmanlı medrese teşkilatının erken dönem örnekleri arasında yer almıştır.⁷⁹

1.1.1. Ermenek'te Bulunan Medreseler

Karamanoğulları Beyliği, XIV. yüzyılın ikinci yarısı ile XV. yüzyılın ilk yarısı arasında, siyasi, ekonomik ve kültürel bakımdan en parlak dönemini yaşamış; bu süreçte hâkimiyet alanlarında çeşitli mimarî eserlerin inşasına öncülük etmiştir. Beyliğin inşa ettirdiği bu yapılar, mimarî üslupları bakımından Anadolu Selçuklu dönemine ait eserlerle benzerlik arz etmektedir. Bu döneme ait medreselerden bir kısmı açık avlulu plan şemasına sahipken, bir kısmı ise orta avlusu kubbeyle örtülü kapalı avlulu olarak tasarlanmıştır. Medreselerin büyük çoğunluğu tek katlı olarak inşa edilmiş olmakla birlikte, iki katlı örneklerle de rastlanmaktadır.⁸⁰

1.1.1.1. Karamanoğlu Musa Bey (Tol) Medresesi⁸¹

Karamanoğulları Beyliği'nin merkezi konumundaki Ermenek'e, Emir Musa Bey tarafından h. 740 / m. 1339-1340 yıllarında yaptırılmıştır. Medresenin taç kapısında yer alan Arapça kitabe, yapının inşa tarihini ve yaptıran şahsı şu şekilde kaydetmektedir: “*Bu mübârek medreseyi 740 senesinde gâzi, âbid, âlim, büyük emir din ve dünyanın zîyneti Mahmutoğlu Musa yaptırdı.*”⁸² Medrese, aynı zamanda “Tol Medrese” olarak da

Yurtları”, *Vakıflar Dergisi*. XIV (1982): 31; Mustafa Akdağ, “Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluş ve İnkişafı Devrinde Türkiye'nin İktisadî Vaziyeti II”, *Belleten*, XIV/55 (1950): 327.

⁷⁹ Uzunçarşılı, “*İlmiye Teşkilatı*”, 3.

⁸⁰ Aptullah Kuran, “Karamanlı Medreseleri” *Vakıflar Dergisi*, VIII (1969): 211.

⁸¹ Medreseyi yaptıran Emir Musa Bey, ilk olarak babası Mahmut Bey'in h.707 m. 1307/1308 yılında ölümünden sonra Larende'de (Karaman) tahta çıkmış ancak bu sırada kardeşi Bedreddin İbrahim Bey, kendisini tanımayarak bağımsız hareket etmiş ve Memlûk Sultanı Melik Nâsır adına hutbe okutup sikke kestirmiştir. Memlûklar, İbrahim Bey'e beylik merkezi olarak Larende'yi, Musa Bey'e de Ermenek'i vermişlerdir. Musa Bey, Ermenek'te emir olarak bulunduğu sırada yaptırdığı Tol Medrese'den başka, yine Ermenek'e bağlı Lamas köyünde bir cami, daha sonraki yıllarda Karaman'da bir medrese ile imaret, Mut'ta da bir mektep ve muallimhâne yaptırmıştır. Musa Bey hakkında geniş malumat için bkz. Halil Edhem, “Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûke”, *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*, XI, (1327), 704; Uzunçarşılı, “*Anadolu Beylikleri*”, 9; M. C. Şehabeddin Tekindağ, “*Karaman Beyliği, XIII–XV. Asırda Cenubî Anadolu Tarihine Ait Tedkik*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, 1947), 47; Tekindağ, “*Karamanlılar*”, VI: 321.

⁸² Halil Edhem, “Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûke”, *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası TOEM*, XI (1327): 704; İbrahim Hakkı Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 716; Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 151.

bilinmektedir.⁸³ Ermenek kadısı Mevlâna Gıyaseddin b. Safiyyüddin tarafından 1345 yılında düzenlenen vakfiye, medresenin yapımının ardından beş yıl sonra oluşturulmuş olup, vakfiye metninden de medresenin Emir Musa Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁴

Musa Bey Medresesi, Karamanoğulları döneminde inşa edilen ilk büyük medrese olma özelliğine sahiptir ve sanat değeri bakımından en önemli yapılar arasında yer almaktadır. Kesme taştan yapılmış olan medrese, tek katlı ve iki eyvanlı revaklı bir avluya sahiptir. Klasik medrese planına uygun olarak inşa edilen yapı, dönemin mimarî anlayışını yansıtan önemli bir örnektir. Kim tarafından yapıldığı kesin olarak tespit edilememekle birlikte, medresenin kuzey tarafında yer alan küçük eyvanın kemeri üzerinde bulunan parçalanmış bir kitabe, bu yapının h. 1120 / m. 1708 yılında Şahin isimli bir şahıs tarafından tamir edildiğini ortaya koymaktadır.⁸⁵

Selçuklu dönemi medreselerinde olduğu gibi, Tol Medrese de açık avlulu bir plana sahiptir. Avlunun ortasında dörtgen planlı bir havuz yer almakta olup, avlu üç cephesinden revaklarla çevrelenmiştir. Portal ya da ana eyvanın kuzey tarafında, ön yüzleri revaklı dört oda ile bir eyvan; güney kısmında ise altı oda bulunmaktadır. Kuzeydoğu ve güneydoğu köşelerinde yer alan odalar, diğer odalara kıyasla daha büyük ölçülere sahiptir. Ana eyvanın sağında ve solunda bulunan kubbeli mekânlar ise türbedir. Türbenin sol tarafında yer alan beşik tonoz örtülü orta eyvanın hem dersihâne hem de mescit olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁶

Yapının taç kapısı, eski Türk mimarî geleneğine uygun biçimde doğu yönüne bakmaktadır. Karamanlı medreselerinde, portal ile ana eyvan arasındaki oranların farklılığı, süsleyici taş işçiliğindeki zenginlik, bu dönemde inşa edilen medreselerin Selçuklu medreselerine kıyasla daha gelişmiş ve yenilikçi bir mimarî anlayışa sahip olduğunu göstermektedir.⁸⁷

⁸³ Bkz. Maarif Salnamesi sayı I, yıl 1316/1898, s.840; Kıpçak ve Oğuz ağzında “Tol” kelimesi taş anlamına gelmektedir. Bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 161.

⁸⁴ BOA, TD 1, 45; TK. KKA. Evkaf Defter 576, 16a.

⁸⁵ Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, s. 157; Konyalı, “Karaman Tarihi”, 717; Gök, “Ermenek Kazası”, 162.

⁸⁶ Konyalı, “Karaman Tarihi”, 718.

⁸⁷ Osman Nuri Dülgerler, “Karamanoğulları Dönemi Mimarisi” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi 1995), 129.

Medrese vakfiyesinde hangi derslerin okutulacağına dair açık bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak dönemin medreselerinde genellikle dinî ilimlerin ağırlıkta olduğu dikkate alındığında, Tol Medrese’de de dinî ilimlerin yanı sıra aklî ilimlerin de okutulmuş olabileceği söylenebilir.⁸⁸ Müderrisin görev karşılığında “*Paşayeri*” adıyla bilinen ekinlik arazisini ziraat ettiği, elde ettiği mahsulün dörtte birini vakfa aktardığı, geri kalan kısmının ise kendi tasarrufunda olduğu anlaşılmaktadır.⁸⁹

Evkaf defterlerinde yer alan kayıtlardan, Musa Bey medresenin vakfiyesini yazdırırken müderrisin asli görevine odaklanmasını arzu ettiği, bu doğrultuda da müderrisin kasabaya çıkarak imamlık ve tabiplik gibi işlerle meşgul olmamasını, öğrencilerin eğitimiyle doğrudan ilgilenmesini şart koştuğu anlaşılmaktadır. Ancak müderrislerin bu şarta riayet etmediği kayıtlarda açık biçimde belirtilmiştir.⁹⁰

1500 yılına ait medrese vakıf gelirleri, çeşitli köylerin öşrü ve zemin gelirlerinden oluşmaktadır. Fariske⁹¹ köyünün yıllık öşrünün yarısı 3.094 akçe, Mescidlü Salur⁹² köyünün öşrünün yarısı ise 3.107 akçe olarak kaydedilmiştir. Ermenek’e bağlı Akmanastır ve Görmel köylerinde elde edilen zemin⁹³ gelirleri de vakfa katkı sağlamaktadır. Gülnar ve Mut’a bağlı farklı yerlerden elde edilen 3.434 akçe zemin geliri ile birlikte, toplam yıllık gelir 9.635 akçeye ulaşmaktadır.⁹⁴

1518 tarihli evkaf defterindeki kayıtlardan, vakfa yeni taşınmazların eklendiği ve buna bağlı olarak vakıf gelirlerinde bir artış yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu tarihte vakfın yıllık geliri 11.465 akçe olarak kaydedilmiştir. Gelir kaynakları arasında, Ermenek merkez ve köylerinde yer alan 22 adet zemin, Fariske köyü geliri, Konya’ya bağlı Mescidlü Salur köyünün öşrünün yarısı, Larende’ye bağlı Sıdırva köyündeki Kadıyeri zemini, Mut’a bağlı üç köyde bulunan toplam beş kıt’a zemin ile Gülnar’da yer alan bir kıt’a zemin ve bir adet su değirmeni bulunmaktadır. Bu durum, vakfın taşınmaz varlıklarının

⁸⁸ İsmail Çiftçiöğlu, “Vakfiyelere ve Tahrir Defterlerine Göre Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi 2001), 100.

⁸⁹ BOA, TD 1, 45; TK KKA, Evkaf Defteri 576, 16b.

⁹⁰ BOA, TD 1, 46; TK KKA, Evkaf Defteri, 576, 17a.

⁹¹ Yeni ismi Göktepe olup Sarıveliler ilçesine bağlıdır. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, s. 549.

⁹² Bu köy Konya’ya bağlı olup gelirinin yarısı Konya’daki Celâliye Türbesine aittir.

⁹³ Evkaf defterlerinde geçen “*zemin*” arazi ve yer anlamında kullanılmaktadır.

⁹⁴ TK 565, 225a.

genişlediğini ve bölgesel olarak daha çeşitli gelir kaynaklarına sahip olduğunu göstermektedir.⁹⁵

1522 tarihinde vakfın toplam geliri, bir önceki tahrirle kıyasla 2.299 akçe yaklaşık %20 azalarak 9.166 akçeye düşmüştür. Bu gelirin kaynakları arasında, Fariske köyünün yıllık öşrünün yarısından elde edilen 2.800 akçe, Konya'ya bağlı Mescidlü Salur köyünün öşrünün yarısından sağlanan 3.020 akçe ile Mut ve Gülnar'a bağlı zeminlerden ve Ermenek merkez ile çevresindeki köylerde bulunan zeminlerden elde edilen toplam 3.346 akçe yer almaktadır. Böylece, vakfın bu dönemdeki yıllık toplam geliri 9.166 akçe olarak kaydedilmiştir.⁹⁶

1555 yılında yapılan tahrir kayıtlarına göre, Musa Bey Medresesi Vakfı'nın yıllık toplam geliri bir önceki kayda göre %13,3 oranında daha da azalarak 7.946 akçeye gerilemiştir. Bu gelirler çeşitli kaynaklardan sağlanmaktadır. Fariske ve Başdere köyleri ile Kovastan Vadisi sınırında yer alan Kapukaya ve Taşharman mevkilerindeki hububat, meyve ve arı kovanı öşrünün yarısından 2.214 akçe elde edilmiştir; öşrünün diğer yarısı ise rusûm-i salâri⁹⁷ ve rusûm-i örfiye⁹⁸ kapsamında tımar sistemine ayrılmıştır. Konya'ya bağlı Mescidlü Salur köyü mahsulünün yarısı 2.635 akçe olup, kalan yarısı Konya'daki Celâliye Türbesi'ne aittir.⁹⁹

Ayrıca, Larende'nin Küçük Zaviye Mahallesi'ndeki bir zeminin yıllık icar geliri 200 akçedir.¹⁰⁰ Sıdırva köyünde yer alan Kadı-yeri adlı mezranın öşrünün sekizde biri vakfa tahsis edilmiş ve buradan 620 akçe gelir sağlanmıştır. Medresenin müderrisi tarafından ekimi yapılan Kızılüyük yakınlarındaki Paşayeri mezarının mahsulünden dörtte biri vakfa 240 akçe, dörtte üçü ise müderrise aittir. Ermenek yakınlarında bulunan ve içinde ceviz ağacı ile üzüm asmaları yer alan Kovastan zemininden 300 akçe gelir elde

⁹⁵ BOA, TD 1, 13-14.

⁹⁶ BOA, TD 387, 260.

⁹⁷ Emirler, vezirler ve sair mansıp erbabı için toprak mahsullerinden alınan hisse, mütemmim vergi yerinde kullanılan bir tabirdir. Hububattan öşür ile birlikte alınır. Bkz. Mehmet Zeki Pakalın, "Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü" (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983), 3: 101.

⁹⁸ "Bu hudut içinde dâhil olan arazi mahsulâtına kat'a âharın dahli yoktur. Medresenin müderrisinin ve talabesinin vazîfesidir". Bkz., BOA, TD 1, 47; Bu kaydın üzerine "mezraa-i Depeönü der-gurubu karye-i mezkûre sipâhiye Tımar verilmediyse, bu karyenin hududunda dâhildir vakfa tasarruf oluna" şeklinde not düşülmüştür. Bkz., BOA, TD 1, 47.

⁹⁹ "Nısf-ı âharı bi-aynihi bu minval üzere vakf-ı türbe-i Celâliye der- Konya mahsulâtı ber-vechi iştirak tasarruf olunur lakin nısf-ı öşürden mâ-adâ salâriye ve rusum-u örfiye Türbe-i Celâliye'ye mahsustur. Müstakıl iki mütevellisi zabteder. Bu medreseye ondan hisse yoktur". BOA, TD 1, 47.

¹⁰⁰ Bu arazinin bir kısmına ev yapılmış bir kısmına bağ dikilmiştir. Bkz., BOA, TD 1, 47.

edilmiştir. Ayrıca Ermenek çevresi ile Akmanastır, Gargara, Görmel, Lamus, Uğurlu ve Keremüddin köyleriyle Mut, Gülnar ve Silifke'ye bağlı çeşitli yerlerdeki zeminlerden toplam 1.737 akçe gelir sağlanmıştır.¹⁰¹

Elde edilen bu vakıf gelirleri öncelikle medresenin bakım, onarım ve rakabe masraflarına ayrılmakta, ardından müderris, muid, imam, mütevellî ve talebelere dağıtılmaktadır. Bu durum, vakfın hem eğitim faaliyetlerini hem de kurumsal devamlılığını sağlayacak şekilde işlediğini göstermektedir.

1584 tarihinde, medresenin vakıf gelirlerinde önceki döneme kıyasla yaklaşık %50 oranında bir artış gerçekleşmiş ve toplam gelir 11.765 akçe olarak tespit edilmiştir. Vakfın en yüksek geliri, Ermenek'in Fariske ve Başdere köyleri sınırları içerisinde bazı arazilerden elde edilen hububat, meyve ve kovan öşürlerinin yarısından sağlanan 6.310 akçedir. Konya'ya bağlı Mescidlü Salur köyünün öşürünün yarısı olan 2.635 akçe de vakfa aittir; öşürün diğer yarısı ise Celâliye Türbesi'ne tahsis edilmiştir.¹⁰² Larende'ye bağlı Sıdırva köyünde bulunan ve Kadiyeri olarak bilinen mezradan hububat öşürünün sekizde biri, bostan öşrü ve resm-i tapu gelirleriyle birlikte 620 akçe gelir sağlanmıştır.

Ermenek civarı ile Lamus ve Berat köylerinde bulunan zeminlerin öşür gelirlerinin sekizde biri 110 akçe olarak kaydedilmiştir. Medreseye yakın konumda bulunan bir hamamın zemin icarından 12 akçe,¹⁰³ Larende'deki Küçük Zaviye Mahallesi'nde yer alan bir zeminden ise 200 akçe kira geliri elde edilmiştir. Kızılıyük yakınlarında, Paşayeri olarak bilinen mezradan müderrisin ziraat faaliyeti sonucunda elde edilen mahsulün dörtte biri vakfa ait olup buradan 250 akçe gelir sağlanmıştır. Ayrıca Ermenek yakınlarındaki Kovastan adıyla bilinen araziden 300 akçe, yine Ermenek civarındaki Akmanastır, Çavuşlar, Gargara, Görmel, Lamus, Uğurlu ve Sarumazı

¹⁰¹ BOA, TD 1, 48

¹⁰² “Nısf-ı öşr-i âhar bi-‘aynihi bu minvâl üzere vakf-ı türbe-i celâliye der-Konya. Mahsûlât-ı ber-vech-i iştirâk tasarruf olunur lâkin nısf-ı öşürden ma’dâ salâriye ve rusûm-ı örfiyye türbe-i Celâliye’ye mahsûsdur. ...Anın mütevellisi zabt ider. Bu medreseye andan hisse yokdur deyü mukayyed der-defter-i atîk hâliyâ yine mukarrar”. Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 16b.

¹⁰³ “Zemin-i Hamam der-kurb-i medrese-i mezkûre vakıfnâmede mesturdur. Hâliya eser-i binâ kalmayub yeri vakıfdır. İcâre: 12”. Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17a.

köyleri ile Gülnar, Mut ve Silifke'ye bağlı toplam 29 kıt'a zeminden 1.328 akçe gelir elde edilmiştir.¹⁰⁴

Evkaf defterlerinde, medreselerde görev yapanlar hakkında sınırlı da olsa bazı bilgilere ulaşılmaktadır. 1500 tarihli kayıtlarda, Ermenek Medresesi'nin "*Pâdişâh-ı âlempenâh*"ın hükmüyle müderris Mevlâna Abdulkadir'in tasarrufunda olduğu belirtilmektedir. Ancak söz konusu kayıтта, müderris, muid, talebe ve diğer görevlilere ödenen yevmiyelere ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.¹⁰⁵ Buna karşın, 1518 tarihli evkaf defterinde medresede görev yapan kişiler açık şekilde belirtilmiştir. Bu kayıtlarda Müderris Mevlâna Tâceddin, Muid Alâeddin, Mütevelli Pir Ömer ve vakıf nâzırı olarak da Ahmet Fakih'in adı geçmektedir. Evkaf defterlerinde, medresede görev yapan kişilerin aldıkları ücretlere ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır.¹⁰⁶ Öte yandan, hurufatdefterlerinde ise medreselere yapılan atamalara ilişkin kayıtlar yer almakta, bu yönüyle söz konusu defterler idarî yapı hakkında tamamlayıcı bilgiler sunmaktadır.

Tablo 1.1. Karamanoğlu Musa Bey Medresesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemâziye'l-evvel 1088/m. Temmuz 1677		Müderris, mütevelli Mehmet Efendi	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi müderrisliği ve vakfın mütevelliliğini şeyhülislamın işaretiyle Mehmet Efendi'ye verilmesi.	KŞS. No: 14/108.
H. Ramazan 1109/m. Mart 1698	Yarım akçe	İmam Ali	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi mescidine şart-ı vâkıf gereği imam lazım olduğu için yarım akçe ile Ali'ye verilmesi.	VGMA. HD, No: 1140, s.117
H. Cemâziye'l-âhir 1132/m. Nisan 1720		Nâzır Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi nâzırı Seyyid Ahmet'in beratsız olması nedeni ile berat verilmesi	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Rebiu'l-âhir 1147/m. Ağustos 1734	Bâ-muayyene	Nâzır Seyyid Mehmet Sadık	Ermenek'te Musa Bey'in yaptırdığı medresenin nâzırı Seyyid Ahmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile görevin Seyyid Mehmet Sadık'a verilmesi.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.

¹⁰⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 16b-17a.

¹⁰⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225.

¹⁰⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225.

H. Receb 1147/m. Kasım 1734	Bâ- muayyene	İmam Mehmet Sadık	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi mescidinin imamı Ali'nin ölmesi ile görevin Mehmet Sadık'a verilmesi.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Ramazan 1153/m. Kasım 1740		Muid Seyyid Mustafa	Ermenek'te Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nin vakfiyesinde muidlik cihetinin şart olması ve bu görevin şu an kimse üzerinde olmaması nedeniyle şart-ı vâkıf gereği bunun Seyyid Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Ramazan 1153/m. Kasım 1740	Vazife-i muayyene	Câbî Seyyid Mustafa Halife	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nin vakfiyesinde vazife-i muayyene ile cibâyet ciheti şart olup bu görevin şu an kimse üzerinde olmadığı ve şart-ı vâkıf gereği Seyyid Mustafa Halife'ye verilmesi.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760	Bâ- muayyene	İmam, nâzır Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi içindeki mescidin imamı ve aynı zamanda vakfın nâzırı Mehmet Sadık'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet b. Hüseyin Halife'ye Kadı Şeyh İbrahim arzıyla görevin verilmesi.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Receb 1180/m. Aralık 1766		İmam, nâzır Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi mescidinin imamı ve vakfın nâzırı olan Seyyid Mustafa'nın azlini icap eden bir durum yok iken dışarıdan Seyyid Ahmet bir yolla görevi kendi üzerine alıp, Seyyid Mustafa'ya haksızlık etmesi nedeniyle görevden alınarak önceki sahibi Seyyid Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. HD, No: 1070, s. 216.
H. Receb 1180/m. Aralık 1766		Muid, Câbî Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nin muid ve câbisi Seyyid Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1070, s. 146
H. 26 Ramazan 1180/m. 25 Şubat 1767		Müderriş, Mütevelli Seyyid Mustafa Efendi	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi Vakfının dörtte bir hisse mütevelli ve sekizde bir hisse müderrişliğe sahip olan Seyyid Numan Efendi üzerindeki müderriş ve mütevellilik hisselerini yine kaza sakinlerinden ve ulemadan olan Seyyid Mustafa Efendi'ye kendi rızası ile devretmesi üzerine görevin Seyyid Mustafa Efendi'ye verilmesi.	BOA., C. MF., No:10/ 496.
H. Şevval 1188/m. Aralık 1774	Ba- muayyene	Muid, câbî Seyyid Hacı Mehmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nin muidi ve vakfın câbisi Seyyid Mehmet Reşid'in vatani terk etmesi ve dönme	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.

			ihtimali olmaması nedeniyle görevden alınarak görevin Seyyid Hacı Mehmet'e verilmesi.	
H. Receb 1190/m. Ağustos 1776	Ba- muayyene	İmam, nâzır Seyyid Ahmet Arif	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi mescidinde imam ve vakfın nâzırı olan Seyyid Mehmet'in uzak mesafede olmasından ve görevini yerine getirmemesinden dolayı görevden alınarak yerine Seyyid Ahmet Arif'in atanması.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Şevval 1191/m. Kasım 1777		Muid, câbi Seyyid Mehmet Reşid	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nin muid ve câbisi olan Seyyid Mehmet Reşid'in hizmetinde bir kusuru olmadığı halde Karafakı ismiyle meşhur Mehmet adlı kişi, mütesellim Ali Ağa'dan bundan önceki mütesellim Abdülgani Bey'i şikâyet etmek için zorla aldığı mühürlü belgeleri keyfine göre doldurup Seyyid Mehmet Reşid'i babasının hakkından mahrum ettiğini belde halkının haber vermesiyle Seyyid Hacı Mehmet'in görevden alınıp tekrar önceki sahibi Seyyid Mehmet Reşid'e verilmesi.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Rebiu'l- evvel 1192/m. Nisan 1778		İmam Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nde ulemadan Seyyid Mehmet, yirmi seneden fazla bir süredir ücretsiz müderris olup hizmetinde kusuru yok iken yine ulemadan olan bilgisiz ve kıskanç Karafakı adlı şahıs önceki senelerde Ali Ağa ile birlikte mütesellim olup onun tarafından düşmanı olan Abdulmuin Bey'i şikâyete, İstanbul'a giderek o tarafta iş göreceğim diyerek Ali Ağa'yı da aldatmış ve Ermenek ve diğer kaza nâiblerinden zorla aldığı mühürlü belgeleri türlü iftiralarla yazıp Seyyid Mehmet'i de görevden aldirmiş ve görevi oğlu Ahmet'e verdirmiş ancak Ahmet'in nâzırlık görevinden anlamaması nedeniyle görevden alınarak görev önceki sahibi Seyyid Mehmet'e Nâib Ahmet arzıyla verilmesi.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.

H. Cemâziye'l-evvel 1193/m. Haziran 1779		İmam mütevellî Nâzır Seyyid Mehmet Said	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi mescidi imamı, vakfın mütevellisi ve nâzırı olan Seyyid Mehmet'in ölmesiyle görevin oğlu Seyyid Mehmet Said'e verilmesi.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Safer 1201/m. Kasım 1786		İmam mütevellî Nazır Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nde mescidin imamı vakfın mütevellî ve nâzırı olan Seyyid Mehmet'in başka memlekette olduğu, liyakatsiz olduğu ve görevi terk ettiği için görevden alınarak Seyyid Ahmet'e Nâib Seyyid Ali arzıyla görev verilmesi.	VGMA. HD, No: 1060. s. 228.
H. Receb 1202/m. Nisan 1788	Vazife-i muayyene	Muid, câbi Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi Vakfının câbisi ve medresenin muidi olan Seyyid Mehmet Reşid'in ölmesi ile kardeşleri Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Said'e Nâib Mustafa arzıyla verilmesi.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Şevval 1205/m. Haziran 1791		İmam mütevellî Nâzır Seyyid Mehmet Said	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nde mescidin imamı vakfın mütevellisi ve nâzırı olan Seyyid Mehmet Said'in babası Seyyid Mehmet'in ölmesiyle göreve sahip olup azlini gerektiren bir durum yok iken dışarıdan Seyyid Ahmet isimli kişi görevi bir yolla üzerine alarak Seyyid Mehmet Said'e haksızlık etmesi nedeniyle görevden alınarak yeniden önceki sahibi Seyyid Mehmet Said'e verilmesi.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. 26 Şevval 1208/m. 27 Mayıs 1794		Müderis Seyyid Ahmet Arif Efendi ve Seyyid Mustafa Efendi	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nde müşterek müderis olan Seyyid Mehmet Efendi'nin ölmesi nedeniyle görev Hadim Müftüsü mezunlarından olup bu göreve layık olan büyük oğulları Seyyid Ahmet Arif Efendi ve Seyyid Mustafa Efendi'ye verilmesi.	BOA., C. MF., No: 179 /8909.
H. 15 Cemâziye'l-evvel 1237/m. 7 Şubat 1822		Mütevellî sekizde iki hisse	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nde sekizde iki hisse tevliyyete sahip olan Hacı Hüseyin b. Mehmet sahip olduğu mütevellilik hisselerini Hacı Mehmet Efendi b. Ahmet, Seyyid Mehmet Hanefi Efendi b. Abdülmümin Efendi, Seyyid Hacı Osman Efendi b. Mehmet Efendi, Seyyid Mustafa Efendi	BOA., C. MF., No: 54/2700.

			b. Seyyid Mehmet Said Efendi ve Seyyid Hamdullah Efendi b. Mehmet Efendi'ye kendi rızası ile bırakmış onlara berat verilmesi.	
H. Şaban 1238/m. Nisan 1823	Ba- muayyene	Muid, câbi Seyyid Mehmet Said	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nin muidi ve vakfın câbisi olan Seyyid Mehmet Reşid'in oğulları Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Said'in bu göreve müşterek sahiplerken çocuksuz ölmesi nedeniyle Seyyid Mehmet Said'e Nâib Seyyid Mustafa arzıyla verilmesi.	VGMA. HD, No: 535, s. 219.
H. Şaban 1246/m. Şubat 1831	Ba- muayyene	Muid, câbi Seyyid Mustafaoğlu Seyyid Hafız Mehmet	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nin muidi ve vakfın câbisi olan Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Said'in arka arkaya çocuksuz ölmeleri nedeniyle Seyyid Hafız Mehmet b. Seyyid Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Cemâziye'l- âhir 1247/m. Aralık 1831		Muid, câbi Hacı Hasanoğlu Seyyid Mehmet Said	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nin muidi ve vakfın câbisi Seyyid Mehmet Reşid'in oğulları Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Said arka arkaya çocuksuz ölmeleri nedeniyle h. 1238/ m. 1823 tarihinde bu görevler Seyyid Mehmet Said b. Hacı Hasan'a verilmişken dışarıdan Seyyid Hafız Mehmet b. Seyyid Mustafa İstanbul'da bulunması ve daha önce babası Seyyid Mustafa'nın Ermenek nâibi olması nedeniyle bir yolla görevi üzerine aldırarak Seyyid Mehmet Said'e haksızlık etmesi ancak kaza nâibi Seyyid Hacı Hüseyin'in durumu fark ederek haber vermesi ve kayıtların incelenmesiyle h. 1238/m. 1823'te görevin Seyyid Mehmet Said'e verildiği ancak kaydın yanlışlıkla açık bırakıldığı, bu sebeple h. 1246/m. 1831'de de Seyyid Hafız Mehmet'e verildiği ve durumu Seyyid Hafız Mehmet'in gerçekten böyle olduğunu itiraf etmesi ve görevi bırakmasıyla görevin önceki sahibi Seyyid Mehmet Said'e verilmesi.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.

H. Zi'l-ka'de 1246/m. Nisan 1831	1 akçe	Bevvâb, ferrâş Mehmet Saidoğlu Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nin bevvablık ve ferrâşlık cihetlerine sahip olan Seyyid Halil'in çocuksuz ölmesi nedeniyle Seyyid Mustafa b. Seyyid Mehmet Said'e Nâib Seyyid Mustafa arzıyla verilmesi.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. 15 Cemâziye'l-âhir 1260/m. 2 Temmuz 1844	Vazife-i muayyene	Müderriş, mütevelli Seyyid Ahmet, Seyyid Abdullah ve Seyyid Abdalmümin	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nde dörtte bir hisse ve sekizde bir hissenin yarısı müderrişlik ve dörtte bir hissenin beşte bir hissesi mütevelliliğe sahip olan Seyyid Şeyh Mehmet Hanefî b. Seyyid Şeyh Abdalmümin Efendi'nin ölmesi ile hissesi imtihanla büyük oğulları Seyyid Ahmet, Seyyid Abdullah ve Seyyid Abdalmümin'e müsterek verilmesi.	BOA., C. EV., No: 599/30223.
H. 14 Şaban 1283/m. 22 Aralık 1866		Müderriş Seyyid Mehmet Şakir Halife	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nde müderrişlik görevinin sekizde bir hissenin yarısı Abdalmümin, Abdulgaffar, Mehmet Şakir ve Mehmet Naim kardeşler üzerinde olduğu, bunlardan Abdulgaffar'ın Bursa'ya yerleşmiş olması nedeniyle sahip olduğu hissesini kardeşi Seyyid Mehmet Şakir Halife'ye bırakması.	BOA., C. EV., No: 41/2046.
H. Receb 1284/m. Kasım 1867		Müderriş Seyyid Mehmet Emin Efendi	Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'nde müderrişlik görevinin yarım hissenin üçte biri Seyyid Mehmet Emin Efendi'ye verilmesi.	VGMA., D. No: 170, s. 76.
H. Cemâziye'l- evvel 1289/m. Temmuz 1872		Mütevelli Seyyid Beşir Efendi	Görevin verilmesi ile.	VGMA. D. No: 170, s. 76.
H. Receb 1292/m. Ağustos 1875; H. Cemâziye'l- evvel 1289/m. Temmuz 1872		Müderriş mütevelli (1/5 hisse) Seyyid Mehmet Said b. Mustafa Efendi	Görevin verilmesi ile.	VGMA., D. No: 170, s.76.
H. Cemâziye'l- evvel 1312/m. Kasım 1894		Müderriş Mehmet Said Efendi	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nde müderriş Seyyid Mehmet Emin Efendi'nin ölmesiyle görevin oğlu Mehmet Said Efendi'ye verilmesi.	VGMA., D. No: 170, s.76.
H. Şaban 1331/m. Temmuz 1913		İmam Mütevelli Nâzır Hüseyin Kamil	Karamanoğlu Musa Bey Medresesi'nde mescidin imamı vakfın mütevellisi ve nâzır olan Said'in görevi terk etmesi ve	VGMA. No: 2180/261.

Karamanoğlu Musa Paşa Medresesi'ne ait hurufat defterleri ve çeşitli vakıf kayıtlarında yer alan atama belgeleri, medresenin çok yönlü bir işleyişe sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Belgelerde müderris, imam, nâzır, müteveli, muid, câbî, bevvâb ve ferrâş gibi birçok görev ayrıntılı şekilde tanımlanmış; bu görevlerin çoğu zaman tek bir kişi tarafından bir arada yürütüldüğü ve atamaların genellikle kadı arzı ya da şeyhülislâmın işaretiyle gerçekleştirildiği görülmektedir.

Özellikle muid, câbî, imam, müteveli, nâzır ve müderris unvanları öne çıkmakta; belgelerde bu görevlere dair çok sayıda atama ve görev devri yer almaktadır. Muid ve câbî görevleri genellikle birlikte yürütülmüştür. Muidlik, vakfiyelerde “şart-ı vâkıf” kapsamında zorunlu olarak belirtilmiş olup, bu durum, medresenin vakıf içindeki eğitim faaliyetlerinde ne kadar önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir

Atama belgelerinde dikkat çeken önemli bir husus ise, görevlerin büyük oranda babadan oğula intikal etmesidir. Müteveli, müderris veya imam olarak görev yapan kişilerin vefatından sonra görevlerin çoğunlukla aile içinden bir fert tarafından devralındığı; bu atamaların ya doğrudan beratla ya da kadı onayıyla resmiyet kazandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, bazı kayıtlar vakıf görevlerinin her zaman düzenli bir şekilde devredilmediğini de ortaya koymaktadır. Görevi ihmal, suistimal, liyakat eksikliği ya da haksız biçimde görev ele geçirme gibi nedenlerle gerçekleştirilen görev değişiklikleri, bu alandaki uygulamaların yalnızca soya dayalı olmadığını; gerektiğinde liyakat, ehliyet ve halkın tepkisinin de belirleyici olabildiğini göstermektedir.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren merkezi idare tarafından tutulmaya başlanan muhasebe kayıtlarından medresenin faaliyetine devam ettiğini ancak birçok vakfının kayıtlı olmadığını görmekteyiz. Bu tarihte sadece Ermenek ve köylerinde bulunan vakıflar kaydedilmiş, Konya, Larende ve diğer kazalardaki yerlerin hiçbirinin kaydı bulunmamaktadır. Buna rağmen İçel sancağında en fazla geliri olan vakıf olma özelliğine sahiptir.

Tablo 1 2. Karamanoğlu Musa Bey Medresesi (h.1280/m.1864) Senesi Gelir-Gider Kaydı ¹⁰⁷

Gelirleri	Kuruş	Para	Giderleri	Kuruş	Para
Fariske köyü öşrü (yarım hisse)	2.769		Abdalmümin Efendi müderrislik vazifesi	420	20
Uğurlu köyü öşrü (yarım hisse)	1.929	20	Abdullah Efendi müderrislik vazifesi	420	20
Mencik köyü öşrü (yarım hisse)	727		Ahmet Efendi müderrislik vazifesi	420	20
Adiller köyü öşrü (yarım hisse)	1.427		Hafî Efendi müderrislik vazifesi	1.723	
Karapınar köyü öşrü (yarım hisse)	554		Seyyid Efendi müderrislik vazifesi	864	20
Türçeler köyü öşrü (yarım hisse)	292		Mehmet Efendi müderrislik vazifesi	153	
Kızılcakışla köyü öşrü (yarım hisse)	292		Diğer Abdalmümin Efendi müderrislik vazifesi	76	20
Çapul köyü öşrü (yarım hisse)	616		Mustafa Efendi müderrislik vazifesi	512	
Sarıveliler köyü öşrü (yarım hisse)	566		Şakir Efendi müderrislik vazifesi	76	20
Esenhacı mezarası öşrü (dörtte bir hisse)	500		Abdulgaffar Efendi müderrislik vazifesi	76	20
Görmel köyü bir kıt'a tarla öşrü	9		Naim Efendi müderrislik vazifesi	76	20
Ermenek'te bulunan icare-i müeccele ile bağ ve tarlaların icarı	90		Sait Efendi İmamet vazifesi	50	
Ermenek'te bulunan Hacı Ahmetoğlu Hüseyin'in ölümünden kardeşleri Mustafa ve Fatma'ya satılan üçte bir hisse tarlalarının tapu vergisi	75		Mehmet Efendi imamet vazifesi	50	
			Medresenin hücrelerinin çatı tamirâtı	506	20
			Rubu'dan humus hisse tevliyyete mutasarrıf Mustafa b. Mehmet Halife hissesi	420	
			Maaş-ı Muharrir	800	
			Muhasebe harcı	200	
Toplam	9.846	20	Toplam	6.846	20
3000 kuruş nukut fazla-i vakıf olup teâmül-ü kadimi veçhile mütevellî ve ehli mürtezika vesaire şart olduğu beyan olunarak mütevellîlere terk edildi.					
1269 Senesi Fazlası	1.953				
1274 Senesi Fazlası	3.000				
1278 Senesi Fazlası	6.818				
Toplam	11.771				
Meblağ-ı mezbur sinîn-i merkûme muhasebelerinden fazla olarak teâmül-ü kadimi üzere mütevellîlere ait olduğunu beyan ederek mütevellîlere terk olundu.					

Kaynak: BOA, Evkaf Defteri 11011, s. 97.

¹⁰⁷ BOA. Evkaf Defteri, 11011, 97.

1.1.1.2. Taşbaşı Medresesi

Ermenek'te bulunan Taşbaşı Medresesi, Hasan Efendi ve diğer hayır sahipleri tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte, medreseyi yaptıran Hasan Efendi'nin medresede müderrislik yaparken 1800 yılında vefat ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, medrese büyük ihtimalle bu tarihten önce inşa edilmiştir. H. Rebiu'l-evvel 1215 / m. Ağustos 1800'de, Nakşî şeyhlerinden ve Hadimî mezunlarından olan Seyyid Hasan Efendi, Konya mukataası malından aldığı günlük 20 akçeyle medresenin müderrisliğini yaparken vefat etmiştir. Bunun üzerine müderrislik, Hadimî mezunlarından Seyyid Alioğlu Seyyid Hafız Mustafa'ya devredilmiştir.¹⁰⁸

Hurufat defterindeki kayıttan, h. Cemâziye'l-âhir 1218 / m. Ekim 1803 tarihinde, medresede müderris bulunmadığı için Nâib Seyyid Mehmet'in arzı ve Şeyhülislam Mevlâna Ahmet Esat Efendi'nin işaretiyle, müderrislik görevi ücretsiz olarak Hadimî mezunu Ahmet oğlu Hacı Mehmet'e verilmiştir.¹⁰⁹ Diğer bir kayda göre ise, h. Cemâziye'l-evvel 1250 / m. Ekim 1834 tarihinde, Şeyhülislam Ali oğlu Mustafa Asım Efendi'nin onayıyla Ahmet oğlu Hacı Mehmet, müderrislik görevini oğulları Seyyid Abdurrahman, Mehmet, Ahmet ve Mustafa'ya devretmiştir.¹¹⁰

1.1.1.3. Şükûfeci Seyyid Hüseyin Efendi'nin Tamir Ettirdiği Medrese

Medresenin banisi ve yapıldığı tarihle ilgili elimizde kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 1064 numaralı Ermenek'e ait hurufat defterinde, Musalla yakınında bulunan "yeni medrese" olarak bahsedilmektedir. İlk kayıt, h. 28 Camâziye'l-evvel 1193 / m. 13 Haziran 1779 tarihine ait olup, bu tarihte medresede ücretsiz olarak müderrislik yapan Seyyid Mehmet'in vefatının ardından, müderrislik görevi Seyyid Mehmet Said'e verilmiştir. Kısa bir süre sonra, h. 10 Cemâziye'l-âhir 1193 / m. 25 Haziran 1779 tarihinde, Seyyid Mehmet Said, üzerine aldığı müderrislik görevini amcası Hâfız Seyyid Ali'ye devretmiştir.¹¹¹

Takip eden dönemde medresenin Şükûfeci Seyyid Hüseyin Efendi tarafından tamir ettirildiği, h. 05 Şevval 1218 / m. 18 Ocak 1804 tarihli bir arzuhalde anlaşılmaktadır.

¹⁰⁸ BOA, Ceydet. Maarif, 62/3077; Ayrıca bkz. Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 174.

¹⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 532, 234.

¹¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 536, 78.

¹¹¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1064, 87.

Bu tarihte medresenin müderrisi olan Seyyid Şeyh Mehmet Hanefi Efendi, yazmış olduğu arzuhalde, medresede günlük beş akçe ile müderrislik yaptığını ve başka bir geliri olmadığı için bu miktarın kendisine yetmediğini belirtmiştir.¹¹² H. Cemâziye'l-âhir 1260 / m. Haziran 1844 tarihinde ise Seyyid Şeyh Mehmet Hanefi Efendi'nin müderrislik görevini oğlu Seyyid Abdulmümin'e devrettiği görülmektedir.¹¹³ Ayrıca, H. 1316 / m. 1898 tarihinde ilk defa yayımlanan Maarif Salnamesi'nde, Ermenek merkez Musalla'da Şükûfeci Seyyid Hüseyin Efendi tarafından yaptırılan medresenin 77 talebesi bulunduğu kaydedilmiştir.¹¹⁴

1.1.1.4. Gargara (Güneyyurt) Köyündeki Medrese

Gargara köyünde bulunan medresenin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, medresenin h. 1118 / m. 1706 yılı Ramazan ayında, muhtemelen köy halkı tarafından yeniden yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinden tespit edilen tek kayıta, medrese yeniden yapıldıktan sonra müderris ihtiyacı doğmuş ve bu görev, Seyyid Ömer'e verilmiştir.¹¹⁵

1.1.2. Gülnar'da Bulunan Medrese

1.1.2.1. Erdem Seydi Medresesi

Gezende köyünde Karamanoğlu Bedreddin Mahmut Bey tarafından yaptırılan zaviye, XVI. yüzyılın sonlarından itibaren medrese olarak kullanılmaya başlanmıştır. Zaviyenin medrese olarak kullanılmaya başlama tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1584 tarihli evkaf defterinde geçen “*Vakf-ı Zaviye-i Erdem Seydi hâliyâ medrese olmuştur. Der-Gezende tâbi-i Gülnar*” şeklindeki kayıt, bu tarihten önce medrese olarak kullanılmaya başladığını göstermektedir.¹¹⁶ 1584 yılına ait evkaf defterine göre, medresenin vakıf gelirleri şu şekilde kaydedilmiştir: Gezende köyü ve çevresinde sekiz kıt'a zemin gelirinden 390 akçe, Gezende köyündeki hamamın üçte birinden 600 akçe, Bardat yaylasındaki hamamdan 1.000 akçe, dört kıt'a bahçe, bağ ve ağaçlardan 510

¹¹² BOA, C. MF, 61/3031.

¹¹³ BOA, C. MF, 107/5350.

¹¹⁴ “*Maarif Salnamesi*” 1316, 838-843.

¹¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1141, 30.

¹¹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3.

akçe, Gezende’de bulunan bir haneden 25 akçe olmak üzere, yıllık toplam gelir 2.900 akçe olarak tespit edilmiştir.¹¹⁷

Hurufat defterlerinde medrese ile ilgili tespit edilen ilk kayıt h. Şevval 1135 / m. Ağustos 1723 tarihli olup “*Gülzar kazasına tâbi Gezende’de vâki Erdem Seydi Zaviyesi demekle ma’ruf medrese kimesne üzerinde olmadığı hâli olmakla Ali’den Muhammed’e inâyet buyruldu*”¹¹⁸ şeklinde geçmektedir. Diğer bir kayda göre h. Zi’l-ka’de 1148 / m. Nisan 1736’da medresenin müderrisi Muhammed’in başka memlekette oturduğu görevine devam etmemesi nedeniyle medrese boş ve âtil kaldığı için görevden alınıp bâ-muayyene ile Hasan’a nâib Seyyid Abdulbâki arzıyla görev verilmiştir.¹¹⁹ H. Muharrem 1173 / m. Eylül 1759’da müderris Hasan’ın ölmesi ile görev Seyyid Ahmet Halife’ye verilmiştir.¹²⁰ Son kayıt h. Zi’l-hicce 1249 / m. Mayıs 1834 tarihli olup buna göre medresenin bâ-muayyene ile mütevellisi olan Mehmet’in ölmesi ile yerine atama yapılmıştır.¹²¹

H. 1280 / m. 1864 yılına ait muhasebe kaydından, medresenin bu tarihte faaliyetlerini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Kayda göre, köyde bulunan iki kıta tarladan elde edilen öşür ve icar gelirleri toplam 280 kuruş olarak belirlenmiştir. Bu gelirin 100 kuruşu müderris Mehmet’e, 100 kuruşu mütevellisi Hasan Halife’ye ödenmiş; kalan 80 kuruş ise medresenin çatı tamirâtı için harcanmıştır. Böylece, söz konusu yılda medreseye ait toplam gelir ve giderin 280 kuruş olduğu görülmektedir.¹²²

1.1.3. Mut’ta Bulunan Medreseler

1.1.3.1. La’l Paşa Medresesi

Mut merkezinde, La’l Paşa Camisi ile aynı avlu içerisinde yer alan medresenin yapım tarihi ve banisiyle ilgili herhangi bir kitabe günümüze ulaşmamıştır.¹²³ Ancak arşiv

¹¹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3.

¹¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 1119, 370.

¹¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1105, 193.

¹²⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1103, 159.

¹²¹ VGMA, Hurufat Defteri, 557, 186.

¹²² BOA, Evkaf Defteri, 11011, 120.

¹²³ Neşri Atlay, medresenin yeri ile ilgili La’l Paşa Camisi’nin doğu cephesi ile güney cephesinin kesiştiği köşeden doğuya doğru 9-10 adım ilerisinde olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Neşri Atlay, “*Mut Tarihi*” (Mut: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2006), 69.

belgelerinden, yapının La'l Paşa¹²⁴ tarafından cami ile birlikte h. 847 / m. 1443–1444 yıllarında inşa ettirildiği ve bu tarihe ait bir vakfiyesinin bulunduğu anlaşılmaktadır.¹²⁵ Söz konusu vakfiyenin günümüze ulaşmamış veya tespit edilememiş olması nedeniyle, medreseye tahsis edilen vakıflar ile bunların yıllık gelirleri hakkında bilgiler, tapu tahrir ve evkaf defterlerinden öğrenmekteyiz.

Medresenin mimari yapısına dair detaylı ve güvenilir bilgi mevcut değildir. Ancak Neşri Atlay, cami yönündeki kapıdan girildiğinde ortada geniş bir avlu ve çevresinde 14 odanın yer aldığını belirtmektedir.¹²⁶ Günümüze ulaşamayan bu yapıya dair bilgi, yalnızca arşiv kayıtlarıyla sınırlıdır. Bu kaynaklarda, medresenin bitişiğinde bir hamamın yer aldığı ve söz konusu hamamın gelirinin yarısının medreseye, diğer yarısının ise camiye tahsis edildiği belirtilmektedir.¹²⁷

1500 yılına ait kayıtlara göre medreseye tahsis edilen vakıfların toplam yıllık geliri 4.977 akçedir. Bu gelirler; Mut'ta bulunan Bedreddin Hamamı'nın yarı gelirinden 1.250 akçe, Mut'a bağlı Alagöz köyünün geliri, Mut'un Gürcüdal köyündeki bir araziden, Lârende'ye bağlı Karıdam köyünden, Mut'un Kavak köyünde yer alan bir araziden, Mutviranı civarındaki Boyacı yeri, Pazarcık'a bağlı Ezdiği mevkiindeki kum yeri ve Kurtsuyu çevresindeki arazilerden sağlanmaktadır.¹²⁸

1518 tarihinde medresenin vakıflarında bir değişiklik görülmemekle birlikte, gelir kaynaklarında bazı farklılıklar meydana gelmiştir. Bu tarihte medreseye tahsis edilen vakıf gelirleri şu şekildedir. Mut'taki Bedreddin hamamının yıllık gelirinin yarısı olan 1.400 akçe, Lârende'ye bağlı Karıdam köyünde bulunan bir zeminden 3.000 akçe, Mut'a bağlı Gürcüdal köyündeki bir başka araziden ise 4.000 akçe gelir sağlanmaktadır. Ayrıca Alagöz ve Esenhacılı köylerinde yer alan taşınmazlarla birlikte, Mut yakınındaki Boyacı mevkiinde bir kıta zemin, Kavak civarında çeşitli araziler, Ezdiği'de bir kum yeri, Kavaksulu arazisi, Kavak köyünde bir kıta yer ile Ümran köyü yakınındaki dört

¹²⁴ Şikârî Tarihi'nde bu zatla ilgili Emir Musa'nın oğlu Karaman Bey'in kethüdası olduğu Niğde'de dizdarlık yaptığı beyan edilmektedir. Bkz. Şikârî, “*Karamanoğulları Tarihi*”, 155. Ayrıca bu zatın Konya'da dâru'l-huffâz, Hatunsaray'a bağlı Şahne köyünde cami ve zâviye yine Karaman'a cami ve hamam yaptırdığı kayıtlarda mevcuttur.

¹²⁵ VGMA, 1993, 76, sıra 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, .8; Bkz, Mehlike Arel, “Mut'taki Karamanoğulları Devri Eserleri”, *Vakıflar Dergisi*, V, (1962): 244.

¹²⁶ Atlay, “*Mut Tarihi*”, 70.

¹²⁷ Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 744.

¹²⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 231.

kıta yer de vakıf arazisi arasında yer almaktadır. Bu kaynaklardan elde edilen toplam yıllık gelir 9.462 akçeye ulaşmaktadır.¹²⁹

1522 yılında medreseye ait vakıfların yıllık geliri toplamda 4.412 akçe olmuştur. Bu gelirin kaynakları şu şekilde dağılmaktadır. Hamamın yıllık gelirinin yarısı olan 1.250 akçe, Mut'a bağlı Alagöz köyünden sağlanan 1.000 akçe, Larend'e'ye bağlı Karıdam köyü gelirinden elde edilen 450 akçe ve yine Mut kazasına bağlı çeşitli köylerdeki taşınmazlardan temin edilen 1.712 akçe.¹³⁰

1555 yılına gelindiğinde, medresenin vakıf gelirlerinde 1518 yılına kıyasla bir miktar düşüş yaşandığı görülmektedir. Bu dönemdeki toplam gelir 6.366 akçedir. Vakıf gelirleri; Mut'taki hamamın yarısından 1.100 akçe, Mut'a bağlı Alagöz köyü hâsılı 1.000 akçe, Larend'e'ye bağlı Karadam mezarından 400 akçe, yine Larend'e'ye bağlı Karıdam köyünden 1.040 akçe, Mut'a bağlı Esenhacılı köyünden 1.316 akçe, Gürcüdal köyünde bulunan on dört kıt'a zeminden 740 akçe, Mut yakınındaki Boyacı mevkiinde bir kıt'a zeminden 100 akçe, Kavaksuluda yer alan iki kıt'a taşınmazdan 140 akçe, Kavak yakınındaki bir araziden 300 akçe, yine Kavak'ta bulunan bir kıt'a yerden 50 akçe ve Ümrân köyü sınırında yer alan dört kıt'a taşınmazdan 180 akçe gelir sağlanmıştır.¹³¹

1584 tarihli evkaf defterine göre, medreseye ait vakıflarda ve bunların gelirlerinde herhangi bir değişiklik olmamıştır; yıllık toplam gelir yine 6.366 akçedir.¹³² Buna karşılık, h. 1280 / m. 1864 yılına ait muhasebe kaydından anlaşıldığı üzere, medresenin vakıfları bu dönemde yalnızca Gümüşalanı, Alagöz ve Hankoyağı mezarlarının müstakil öşür gelirlerinden ibarettir. Bu kaynaklardan medreseye yıllık toplam 2.350 kuruş gelir sağlandığı tespit edilmiştir.¹³³

Medrese ile ilgili hurufat defterlerinden tespit edilen tek kayıt h. Gurre-i Cemâziye'l-âhir 1129 / m.13 Mayıs 1717 tarihli olup vakfın mütevellisi olan Halil'in görevi terk etmesi nedeniyle görev Abdulgaffar'a verilmiştir.¹³⁴ H. 29 Cemâziye'l-âhir 1131/m. 19

¹²⁹ BOA, TD.1, 18.

¹³⁰ BOA, TD. 387, 283.

¹³¹ BOA, TD.1, 57.

¹³² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8.

¹³³ BOA, Evkaf Defterleri Defteri,11011.

¹³⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 117.

Mayıs 1719’da medresenin müderrisi ve vakfın mütevellisi Halil’in Konya sancağı Divle köyünde oturduğu ve gözlerinin görmemesi nedeniyle görevini yapamadığı, medreseye müderris lazım olduğu için Seyyid Abdulgaffar Efendi ehl-i ilim olup medresede ücretsiz olarak ders verdiği, kendisine vakfın tevliyeti de yüklenerek berat verilmiştir.¹³⁵ H. 29 Receb 1251/m. 20 Kasım 1835’te vakfın mütevellisi Seyyid Mustafa Halife bu görevi kendi rızasıyla Seyyid Hızır Halife b. Seyyid Mustafa’ya devretmiştir.¹³⁶

La’l Paşa Medresesi’nde görevli olarak müderristen başka bir muid ve bir de imamın görev yaptığı anlaşılmaktadır. Kayıtlarda, “*medrese’nin mahsulünden imam ve muid’e birer akçe fuzulî vazife tayin olunmuş ref olundu, deyi mukayyet defteri atık-i hâkâniyede*” şeklinde ifade edilmektedir.¹³⁷

Tablo 1 3. La’l Paşa Medresesi (h.1280/m.1864) senesi Gelir-Gider Kaydı¹³⁸

Gelir	Kuruş	Para	Gider	Kuruş	Para
Gümüşalanı mezrasının müstakil öşrü	500		Yarım hisse mütevellî Mehmet Hilmi Halife’nin eyyâm-ı hâliye hâsılatı	650	
Elagöz ve Hankoyağı mezrasının müstakil öşrü	1.850		Muharrir maaşı	300	
			Muhasebe harcı	75	
Toplam	2.350		Toplam	1.025	
1.325 kuruş nukut fazla-i vakıf olup tedris şartı ile mezradara terk olundu.					
1269 senesi fazlası	3.936	20			
1278 senesi fazlası	1.306	20			
Toplam	5.243	00			
5.243 kuruş meblağ-ı mezbur sene-i merkume muhasebelerinden fazla olup müderrise meşrut olduğunu beyanla terk olundu.					

Kaynak: BOA, Evkaf Defteri 11011, s. 181.

1500 yılında 4.977 akçe olan yıllık gelir, 1518 yılına gelindiğinde yaklaşık %90,1 oranında artarak 9.462 akçeye yükselmiştir. Bu kayda değer artış, vakfa yeni taşınmazların eklenmesi ve mevcut gelir kaynaklarının daha etkin işletilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Ancak bu durum uzun ömürlü olmamış; 1522 yılında gelir %53,4 oranında düşerek 4.412 akçeye gerilemiştir. Bu keskin düşüş, vakıf mülklerinden

¹³⁵ BOA, C.MF. 35-1749.

¹³⁶ BOA, C.MF. 176-8791.

¹³⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8; BAO. TD.1, 57.

¹³⁸ BOA, Evkaf Defteri, 11011, 181.

bazılarının elden çıkması, tarımsal üretimdeki azalma veya tahrir kayıtlarında uygulanan muhasebe değişiklikleriyle açıklanabilir. 1555 yılına gelindiğinde ise gelir %44,3 oranında yeniden artarak 6.366 akçeye yükselmiş ve bu düzey 1584 yılına kadar korunmuştur. Buna karşılık, 1864 yılına ait muhasebe kayıtlarına göre, vakıf yalnızca üç mezradan elde edilen öşür gelirine indirgenmiş ve yıllık toplam geliri 2.350 kuruşa düşmüştür. Bu dalgalanmalar, vakıf sisteminin zaman içinde yaşanan idarî düzenlemeler, ekonomik sorunlar ve toplumsal değişimlere karşı oldukça duyarlı olduğunu göstermektedir.

1.1.3.2. Hacı Fakih Medresesi

Mut'un Tuğrul köyünde yer alan medresenin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde yer alan kayıtlara göre, medreseye tahsis edilen vakıf gelirleri; köydeki değirmenin yarı gelirinden yıllık 200 akçe, iki kıt'a bahçeden yıllık 50 akçe ve bir tahunhaneden sağlanan yıllık 500 akçe olmak üzere toplam 750 akçedir. Ancak hurufat defterlerinde medreseye ilişkin herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Bu durum, söz konusu medresenin sonraki yüzyıllarda faaliyetini sürdürmediğini göstermektedir.¹³⁹

1.1.3.3. Malya Köyü¹⁴⁰ Medresesi

Mut'un Malya köyünde bulunan medresenin yapım tarihine ilişkin herhangi bir bilgi mevcut değildir. Tahrir ve evkaf defterlerinde medreseye dair bir kayda rastlanmaması, yapının daha sonraki bir dönemde inşa edildiğini düşündürmektedir. Hurufat defterlerinden tespit edilen tek kayıt h. Safer 1133 / m. Aralık 1720 tarihli olup yeniden yapılan medreseye Mahmut isimli kişi müderris olarak görevlendirilmiştir.¹⁴¹

1.1.3.4. Şeyh Köyü Medresesi

Belgelerden Mut'un Şeyh köyünde bulunduğu anlaşılan medrese, h. 1242/m. 1826 tarihinde Seyyid Ahmet Bey'in cediti Abdullah Efendi tarafından yaptırılmıştır.

¹³⁹ BOA, TD.1, 59; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9, Defterdeki kayıt "*şartı vâkıf üzre tasarruf olmur* " şeklindedir.

¹⁴⁰ Köyün ismi "*Geçimli*" olarak değişmiştir. Bkz. "*Köylerimiz*", Başbakanlık Basımevi D. S. İ. ANKARA, 1968, s. 224.

¹⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1118, 142.

Medreseye dair hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıta, Abdullah Efendi tarafından yaptırılan bu medresede müderris bulunmadığı için talebelerin eğitim alamadığı, bu sebeple Müderris Mehmet Efendizâde ile Seyyid İbrahim'in ücretsiz olarak görevlendirildiği belirtilmektedir.¹⁴²

1.1.3.5. Yukarı Kışla Köyü Medresesi

Yukarıkışla köyünde¹⁴³ bulunan medrese Zeyne oğullarından İsmail Bey ile Emeleddin evlâdı Halil Bey tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 1518 tarihli evkaf defterine göre, medreseye İsmail Bey tarafından vakfedilen iki kıt'a zemin karşılığında 300 akçe ve bir kıt'a bağdan 90 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 390 akçedir. Aynı kayıttan, medresenin vakıflarının henüz tamamlanmamış olması nedeniyle merkezden müderris tayin edilmediği; ancak İsmail ve Halil Beylerin girişimiyle Mevlâna Ömer Halife'nin talebelere ders verdiği anlaşılmaktadır.¹⁴⁴ 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde ise medrese “*Vakf-ı İsmail Bey b. Ali Paşa berâyi mesâlih-i buk'a-i hayır ki der-Zeyne binâ-i kerde*” şeklinde kaydedilmiştir. Bu dönemlerde vakıfları; Ahi Köyünde bir zeminin yarısı karşılığında 160 akçe, Akin'de bir kıt'a zeminden 50 akçe, Damalanı'nda harap bir bağ, ayrıca bir adet taş değirmeninden 150 akçe¹⁴⁵ olmak üzere toplamda yıllık 360 akçe geliri bulunmaktadır.¹⁴⁶

1.1.4. Selendi'de Bulunan Medrese

1.1.4.1. Mevlâna Abdurrahman Medresesi

Selendi'ye bağlı Doğancı köyünde Mevlâna Abdurrahman tarafından yaptırılan medresenin yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Medreseye tahsis edilen vakıfların toplam yıllık geliri 720 akçedir. Bu vakıflar; Ilıslak'ta bir kıt'a zemin, muhtelif yerlerde dört kıt'a bahçe ve meyve ağaçlarından oluşmaktadır. Medresede bir müteveli, bir müderris ve çok sayıda talebenin bulunduğu anlaşılmaktadır.¹⁴⁷ Ancak

¹⁴² VGMA, Hurufat Defteri, 563, 81.

¹⁴³ XVI. yüzyılda Zeyne kazasına bağlı 16 köyden birisidir.

¹⁴⁴ BOA, TD.1, 25.

¹⁴⁵ Burası medresenin vakfidir.

¹⁴⁶ BOA, TD.1, 59; TK. KKA, Evkaf Defteri, 576, 7a.

¹⁴⁷ BOA, TD.1, 39.

hurufat defterleri ile muhasebe kayıtlarında medreseye dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Bu durum, medresenin sonraki yıllarda faaliyetini sürdürmediğini düşündürmektedir.

1.2. Mektep/Muallimhaneler

Mektep kelime olarak Arapça yazmak manasında “ketb” kökünden gelmektedir. İslam dünyasında, özellikle Osmanlı döneminde çocuklara temel eğitimin verildiği yerleri ifade eder. Araplar bu kurumlara “*küttâb*”, Karahanlı ve Selçuklular ise “*sıbyan mektebi*” adını vermişlerdir. Osmanlılar ise sıbyan mektebinin yanı sıra “*dâru’l-talim*”, “*muallimhane*”, “*Mektep*”, “*mektephâne*”, “*mahalle mektebi*”, “*taş mektep*” ve “*mektebi ibtidâiye*” gibi isimler de kullanmışlardır. Bu mekteplerin hocalarına “*muallim*”, yardımcılara “*kalfa*” veya “*halife*”, öğrencilerine de “*ilk mektep talebe*”si denilmiştir.¹⁴⁸ Mekteplerde muallimin bulunmadığı zamanlarda bu görevi imam, hatip veya müezzinin yerine getirdiği görülmektedir.¹⁴⁹ Mektepler, cami veya mescitlerin hemen yakınına yapılmış ve eğitim tek odalı mekânlarda gerçekleşmiştir. Müstakil bir mektep binası olmadığında ise eğitime mescitlerde devam edilmiştir.¹⁵⁰

1.2.1. Anamur’da Bulunan Mektep/Muallimhane

1.2.1.1. Seydiler Köyü Muallimhanesi

Seydiler köyünde bulunan muallimhanenin banisi ve yapım tarihine ilişkin evkaf ve hurufat defterlerinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak h. Rebiu’l-evvel 1132/m. Ocak 1720 tarihli kayda göre muallim-i sıbyan olan Seyyid Mahmut’un vefatıyla görev Seyyid Ahmet’e verilmiştir.¹⁵¹

¹⁴⁸ Cahit Baltacı, “Mekteb”, *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2004), 29: 6-7; Nebi Bozkurt, “Mekteb”, *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2004), 29: 5-6.

¹⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 117.

¹⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1141, 31.

¹⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 159.

1.2.2. Ermenek'te Bulunan Mektep/muallimhane

1.2.2.1. Mimar Emir Mektebi

Mimar Emir Camisi'nin yanında yer aldığı anlaşılan mektebin yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde mektebe dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt, h. Recep 1147 / m. Kasım 1734 tarihli'dir. Bu kayıttan, Süleyman'dan boşalan muallimlik görevine oğlu Muhiddin Halife'nin atandığı anlaşılmaktadır.¹⁵²

1.2.2.2. Kenan Camisi Mektebi

Kemeros Mahallesi'nde, Kenan Camisi yakınında yer alan mektebin banisi, yapım tarihi ve ismi hakkında belgelerde herhangi bir kayıt yoktur. Kenan Camisi'ne yakınlığı nedeniyle bu şekilde isimlendirilmiştir. Hurufat defterindeki tek kayıt h. 19 Rebiu'l-evvel 1207/m. 04 Kasım 1792 tarihli'dir. Bu kayıttan, mektebin o tarihte muallimsiz olduğu ve bu nedenle görevin ücretsiz olarak Seyyid Ahmet'e verildiği anlaşılmaktadır.¹⁵³

1.2.2.3. Hacı Osman Mektebi

Cumma Mahallesi'nde bulunan Hacı Osman Mescidi'nin yanında olduğunu hurufat defterindeki “*el-Hâc Osman Mescidi ve Mi'allim-hânesi*” ifadesinden anlaşılmaktadır. Mekteble ilgili tespit edilen tek kayıt h. Ramazan 1112/m.Şubat 1701 tarihli'dir. Bu kayıttan, mescit ve mektebin bir akçe ile mütevellisi olan Mehmet'in vefatının ardından görev Ali'ye verildiği belirtilmektedir.¹⁵⁴

1.2.2.4. Börekçi Mescidi Mektebi

Celâl Mahallesi'nde Börekçi Mehmet Paşa tarafından yaptırılan mescidin yakınlarında veya arşiv kayıtlarında, imamlıkla muallimliğin aynı kişiye verildiğine bakılırsa mescidin aynı zamanda mektep olarak da kullanılma ihtimali bulunmaktadır. Hurufat defterindeki ilk kayıt h. Safer 1110 / m. Ağustos 1698 tarihli olup buna göre bir akçeyle

¹⁵² VGMA, Hurufat Defteri, 1068, 25, “Ermenek'te Rüstem Paşa ruhu için Mimar Emir mektebine muallim-i sıbyan olan Süleyman mahlûlünden nim akçe ile oğlu Muhiddin Halife'ye görev verildi”.

¹⁵³ VGMA, Hurufat Defteri, 530, 259.

¹⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1141, 26.

imamlık ve bir akçeyle sıbyan muallimliğı yapan Ömer üzerinden görev İbrahim'e verilmiştir.¹⁵⁵ Daha sonra bu görev tekrar Ömer'e geçmiş olacak ki h. Safer 1112 / m. Temmuz 1700'de Ömer'in görevden anlamaması ve göreve uygun görülmemesi nedeniyle azledilerek imamlık ve muallimliğe Hacı Abdullah atanmıştır.¹⁵⁶

1.2.2.5. Gargara (Güneyyurt) Köyü Abdullatif Halife Mektebi

Mektep, Gargara köyünde Abdullatif Halife tarafından inşa ettirilmiş olup, yapım tarihi beirtilmemiştir. 1584 tarihli evkaf defterindeki kayıttan 5.100 akçe nakit vakfedildiğı, bu meblağın işletilmesinden sağlanacak gelirin muallime tahsis edildiğı anlaşılmaktadır.¹⁵⁷ Ayrıca aynı köyde bulunan Halil Bahadır Zaviyesi'nin vakfı olan, iki kıt'a yer ve beş kıt'a bağ da muallimin, vakıf sahibinin ruhuna günde bir defa Amme Sûresi okumak şartıyla aynı mektebe vakfedilmiştir.¹⁵⁸ Hurufat defterlerinde mektebe muallim ve müteveli ataması ile alâkalı 5 adet kayıt tespit edilmiştir. Bunlardan ilki h. Muharrem 1115 / m. Mayıs 1703 tarihli olup muallim ataması yapılmıştır.¹⁵⁹ Tespit edilen son kayıt h. Cemâziye'l-âhir 1169/m. Mart 1756 tarihli olup Abdullah'ın görevine rağbet etmeyip, görevini terk etmesi ve halkın da bunu haber vermesiyle görevden alınıp, yerine Seyyid Ahmet Halife'nin atanmasıdır.¹⁶⁰

1.2.2.6. Dindebolu Köyü Mektebi

Ermenek'e bağlı Dindebolu köyünde yer alan mektebin inşa tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır. Ancak 1584 tarihli evkaf defterine göre, bu mektebhane için Hacı Mustafa tarafından 4.000 akçe, Abdullah Sofi tarafından 1.000 akçe ve Ali Sofi tarafından 120 akçe olmak üzere toplam 5.120 akçe nakit vakfedilmiştir.¹⁶¹

¹⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 117.

¹⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1141, 15b

¹⁵⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s. 15.

¹⁵⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s. 14.

¹⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1141, 28.

¹⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1062, 165.

¹⁶¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13.

1.2.2.7 Hacı Süleyman Mektebi

Ermenek merkez Celâl Mahallesi'nde bulunan mektep, Hacı Süleyman tarafından aynı yerde inşa ettirilen mescid ile birlikte yaptırılmıştır.¹⁶² Mescide ait vakfiyenin h. 932 / m. 1525 yılında yazıldığı, 1555 tarihli evkaf defterinde yer alan kayıttan anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, mektebin de aynı tarihlerde yaptırılmış olması muhtemeldir.¹⁶³ 1584 tarihli evkaf defterinde yer alan bilgilere göre vakfın geliri 7.000 akçe nakitten oluşmakta ve bunun işletilmesinden elde edilen yıllık 1.050 akçelik geliri, mektebin muallimi ve halifesi için tahsis edilmiştir. Aynı kayıta vakfın mütevellisinin Emrullah olduğu belirtilmektedir.¹⁶⁴

1.2.2.8. Bednam Köyü Hacı Mehmet b. Abdülkerim Halife Muallimhanesi

Ermenek'e bağlı Bednam köyünde Hacı Mehmet b. Abdülkerim Halife tarafından yaptırılan muallimhanenin 1584 tarihli evkaf defterinde kayıtlı vakıf geliri, beş kıt'a bağ ile muallimhaneyi yaptıran Hacı Mehmet'e ait hanenin gelirinden ibarettir. Ayrıca muallimhanenin içerisinde 57 ciltlik tefsir, fıkıh, kelâm gibi kitaplardan oluşan bir kütüphanenin varlığı dikkat çekmektedir.¹⁶⁵

1.2.2.9. Sandıklı ve Sipas Mahallelerindeki Mektep

Ermenek merkezinde Sandıklı ve Sipas mahallelerine Seyyid Kemal b. Seyyid Ahmet tarafından iki adet mektep yaptırılmıştır. Vakıf geliri olarak her iki mektep de Seyyid Kemal b. Seyyid Ahmet tarafından 4.600 akçe, toplamda 9.200 akçe nakit vakfedilmiştir.¹⁶⁶

1.2.3. Mut'ta Bulunan Mektep/Muallimhane

1.2.3.1. Musa Bey Muallimhanesi

Mut merkezde Karamanoğlu Musa Bey tarafından yaptırılan muallimhanenin yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber Musa Beyin Karamanoğulları

¹⁶² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁶³ "Ber muceb-i vakıfname el-müverrah sene isnâ ve selasîn ve tisa mie". Bkz. BOA, TD.1, 47.

¹⁶⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a

¹⁶⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a.

¹⁶⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a; Gök, "Ermenek Kazası", 169; Çelik, "İçel Sancağı", 248.

Beyliği'nin başında bulunduğu 1311-1331 tarihleri arasında yaptırılmış olmalıdır. Musa Bey, Karamanoğullarının başına geçtikten sonra Karaman'da bir medrese ile imaret Mut'ta da mektep ve muallimhane yaptırmıştır.

Mektep ve muallimhanenin 1555 tarihli evkaf defterindeki kayıtlı vakıf gelirleri yıllık 408 akçedir. Bunlar; Mut merkezde iki kıt'a zeminden 20 akçe, Mut'a bağlı çeşitli köylerde¹⁶⁷ on yedi kıt'a zeminden 158 akçe, Sarayköy ve Absut köylerinde nar bahçesi 100 akçe, Mut merkezde üç bâb dükkân icarından 130 akçedir.¹⁶⁸

1584 tarihli evkaf defterinde, vakıf gelirleri aynı şekilde sayıldıktan sonra muallimhanenin harap olduğu, vakıflarının da Mut kadısı Mevlâna Abdullatif Efendi tarafından tamir ettirilen Mut'taki Ahmet Bey Muallimhanesi'ne ilhak olduğu kaydedilmektedir.¹⁶⁹

1.2.3.2. Eminüddin-zâde Ahmet Bey Muallimhanesi

Mut merkezde bulunan Eminüddin-zâde Ahmet Bey Muallimhanesi'nin vakfiyesi h. 10 Şevval 958/m. 11 Ekim 1551 tarihli olup muallimhanenin La'l Paşa Camisi'nin yakınında olduğu anlaşılmaktadır. Vakıfnâmede boyahane, altı bâb dükkân ve Yatırtaş Beleni isimli mezrayı vakfetmiş ve muallime günlük üç akçe ödenmesini istemiştir.¹⁷⁰

1555 tarihli evkaf defterinde muallimhanenin vakıfları Mut'ta bir boyahane 300 akçe yine Mut merkezde altı bâb dükkân 150 akçe, bir kıt'a zemin 50 akçe, toplam yıllık geliri 500 akçedir.¹⁷¹ 1584 tarihli evkaf defterinde ise “*Harap olmuşken Mut kadısı Mevlâna Abdullatif Efendi tarafından tamir ettirilmiş olup Musa Bey Muallimhanesi vakıfları buraya ilhâk olundu.*” şeklinde bir kayıt düşülmüştür.¹⁷²

Hurufat defterlerinde Ahmet Bey Muallimhanesi ile ilgili beş kayıt tespit edilmiştir. H. Safer 1153 / m. Mayıs 1740 tarihli ilk kayda göre Ahmet Bey ve mülhak Musa Bey

¹⁶⁷ Çiftlik köyü, üç kıt'a, Ozanköy'de 4 kıt'a yer, Âdem köyünde bir kıt'a yer, Absut köyünde beş kıt'a yer, Mutvirani köyü bir kıt'a yer, bkz. BOA. TD.1. s.57; Çitçioğlu, “Vakfiyelere ve Tahrir Defterlerine Göre Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri”, 42, Çelik, “İçel Sancağı”, 247.

¹⁶⁸ BOA, TD.1, 57.

¹⁶⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8.

¹⁷⁰ VGMA, Vakfiye Defteri 605.162.229; bkz. Serpil Asar, “Vakfiyelerine Göre XVI-XIX. Yüzyıllardaki Karaman Vakıflarının Tahlili” (Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi, 2016), 58.

¹⁷¹ BOA, TD.1, 57.

¹⁷² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8.

Mektebi elli yıldan fazla bir zamandır harap durumda olduğu kimsenin rağbet etmediği, bazı kimselerin müracaatıyla sülâhâdan Seyyid Abdurrahman, Nâib-i Seyyid Abdülbâki arzıyla duagûy olarak atanmasıdır.¹⁷³ İkinci kayıt ise Cemâziye'l-âhir 1161 / Haziran 1748 tarihinde Karamanoğulları Musa Bey ve Ahmet Bey tarafından yaptırılan mekteplerin uzun zaman geçmesiyle harap ve mâil-i türâb olduğundan evkafına Seyyid Abdurrahman'a duagûyluk cihetiyle berat verildiği ancak Seyyid Abdurrahman'ın evlâtsız olarak vefatıyla sülâhâdan Mustafa Halife'ye duagûyluk verildiği anlaşılmaktadır.¹⁷⁴ Diğer üç kayıt da duagûy atamasıdır.¹⁷⁵

1.2.3.3. İğdirli Köyü Hacı Alâeddin Mektebi

Mut'un İğdirli köyünde bulunan mekteple ilgili tek kayıt 1584 tarihli evkaf defteridir. Buradaki kayıta mektebin banisinin Hacı Alâeddin Bey olduğu mektebin varlığını devam ettirebilmesi için 3.000 akçe nakit para vakfettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca defterde mektebin vakıfnâmede şart kılındığı üzere tasarruf olunduğu kayıtlıdır.¹⁷⁶

1.2.3.4. Pirli Çelebi Mescidine Yakın Muallimhane

Mut merkezde Pirli Çelebi Mescidi'nin yakınında bulunan muallimhanenin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgiye ulaşamamıştır. Muallimhanenin vakıflarını 1584 tarihli evkaf defterinden öğrenmekteyiz. Bunlar; Haliloğlu Hacı Süleyman'ın vakfettiği 6.000 akçe nakdin muamelesinden elde edilen 900 akçe, Abdullatif'in vakfettiği 1.000 akçe nakdin muamelesinden 150 akçe olmak üzere toplam 7.000 akçe nakdin rıbhından yıllık 1.050 akçelik gelire sahiptir. Muallimlik Pirli Çelebi Mescidi'nin imamına şart kılınmıştır.¹⁷⁷ Ancak bu muallimhaneye dair daha sonraki yıllara ait herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

¹⁷³ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 124.

¹⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1148, 189.

¹⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1150, s. 60, 1154, 66.

¹⁷⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9.

¹⁷⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9.

1.2.4. Silifke’de Bulunan Mektep/Muallimhane

1.2.4.1. Gökçe Fakih Mektebi

Silifke’nin bir mahallesinde bulunduğu anlaşılan mektebin yapım tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 576 numaralı evkaf defterinde yer alan kayda göre vakıf geliri olarak Silifke pazarında bulunan Hoca Yunus Dükkânı’nın yıllık geliri olan 400 akçe vakfedilmiştir.¹⁷⁸

1.2.4.2. Abdullah Çelebi Muallimhanesi

Silifke’ye bağlı Mara Yaylası’nda bulunan muallimhane, Abdullah Çelebi tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Vakıf geliri olarak 4.000 akçe nakit vakfetmiş vâkfin şartları vakfiyede yazılı olduğu üzere amel olunmaktadır şeklinde not bulunmaktadır.¹⁷⁹

1.2.4.3. Hüseyin Ağa Muallimhanesi

Silifke’nin Mara Yaylası’nda Hüseyin Ağa tarafından yaptırılan muallimhanenin yapım tarihi vakfiyede h.974 / m. 1566/67 olarak kayıtlıdır. Vakıf geliri olarak 11.000 akçe nakit vakfedilmiş, muamelesinden elde edilen gelir muallim için şart koşulmuştur.¹⁸⁰

1.3. Darü’l-Huffâz

Dâru’l-Huffâz, Arapçadaki “dâr” kelimesinin “yer, mekân, ev” anlamları ile Kur’an-ı Kerim’i ezberleyenlerin çoğulu olan “huffâz” kelimesinin birleşiminden ortaya çıkmış bir kelimedir. Bu kurum, Kur’an-ı Kerim’in öğretildiği, bir kısmının veya tamamının ezberletildiği ve kıraat yöntemlerinin öğretildiği merkezler için kullanılmaktadır. Dâru’l-Huffâz, yalnızca dini bilgilerin aktarıldığı yerler değil, aynı zamanda Kur’an’ın doğru bir şekilde ezberlenmesi ve okunması için bireylere rehberlik eden eğitim alanlarıdır.¹⁸¹

¹⁷⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6.

¹⁷⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6.

¹⁸⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6.

¹⁸¹ Nebi Bozkurt, “Dârülkurrâ”, *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 8: 543; M. Zeki Pakalın, “Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü”, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983) c.I, 399.

1.3.1. Ömer Dânişmend Dârü'l-Huffâzı

Ermenek kazasına bağlı Bednam¹⁸² köyünde yer alan Ömer Dânişmend Dârü'l-Huffâzı, adından da anlaşılacağı üzere Ömer Dânişmend tarafından yaptırılmıştır. Evkaf defterlerinde yer alan kayıtlara göre vakfiyenin tanzim tarihi h. 817 / m. 1414'tür. Bu müessese, Karamanoğulları döneminde Ermenek ve çevresinde bulunan tek dârü'l-huffâz olma özelliğine sahiptir.

1555 tarihili evkaf defterinde vakıf geliri olarak Ermenek'e bağlı çeşitli yer ve köylerde on sekiz kıt'a zeminden ibaret olup yıllık geliri 300 akçedir.¹⁸³ Ancak 1584 yılı evkaf defterlerinde ve hurufatkayıtlarında rastlanmaması, dârü'l-huffâzın sonraki yıllarda devam etmediğini göstermektedir.

¹⁸² Bednam köyünün ismi önce “*Hâlimiye*” daha sonrada “*Tepebaşı*” olarak değiştirilmiştir. Bkz. Türkiye Mülki İdare Bölümleri, 549; Ayrıca Çiftçioğlu, “Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri”, 55.

¹⁸³ BOA. TD. 1, s.52, Ayrıca Bkz. Çiftçioğlu, “Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri”, 55, Gök, “Ermenek Kazası”, 168.

İKİNCİ BÖLÜM

İÇEL'DE İBADET AMACIYLA KURULAN VAKIFLAR

2. Camiler ve Mescitler

Cami ve mescitler, İslam toplumlarının önemli ictimai müesseseleri arasında yer almaktadır. Bu mekânlar, İslamiyet'in ilk yıllarından itibaren sadece bir ibadet yeri olarak değil, aynı zamanda cemaatin bir araya geldiği, ilim meclislerinin kurulduğu, sosyal ve dini meselelerin görüşülüp karara bağlandığı çok yönlü merkezler olarak işlev görmüştür. Camiler, halkın dinî ve toplumsal hayatında merkezi bir rol oynamış, insanların hem ibadetlerini yerine getirdiği hem de çeşitli sorunların çözümü noktasında bir araya geldiği mekânlar olmuştur.

Medreselerde yalnızca öğrencilere eğitim verilmesine karşın, camilerde talep eden herkes hocalar tarafından verilen derslere katılma imkânına sahip olmuştur. Bu durum, camilerin eğitim işlevini daha geniş bir kitleye yayarak, toplumda dinî ve ilmî bilgilerin halk arasında da yayılmasına olanak tanımıştır. Camilerin bu özelliği, onları sadece ibadet için değil, aynı zamanda toplumun kültürel ve eğitimsel gelişimine katkı sağlayan birer eğitim merkezi olarak da önemli kılmaktadır.¹⁸⁴

2.1 Camiler

2.1.1. Anamur'da Bulunan Camiler

2.1.1.1. Sultan Alâeddin Camisi

Sultan Alâeddin Camisi,¹⁸⁵ ilk dönemlerde “Çorak Köyü” olarak bilinen yerleşim yerinde inşa edilmiştir. Zamanla ilçe merkezinin buraya taşınmasıyla birlikte cami, günümüzde Anamur ilçe merkezinde kalmıştır. Caminin yapım tarihi ve banisiyle ilgili

¹⁸⁴ Ahmet Önkal ve Nebi Bozkurt, “Cami”, *Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 7:46-56; Gök, “Ermenek Kazası”, 93-94.

¹⁸⁵ Bazı kayıtlarda “Anamur Camii” olarak da geçmektedir.

kaynaklarda net bilgiler bulunmamakla birlikte, 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde caminin kurucusu “*Alâeddin Bey b. Âl-i Karaman*” olarak kayıt altına alınmıştır.¹⁸⁶ Akcami olarak da anılan yapının batı cephesindeki kapısı üzerinde yer alan kitabe ile h. 1293 / m. 1876 yılına ait Adana Salnamesi’ndeki kayda göre ise caminin, Anadolu Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad b. Keyhüsrev (1220–1237) tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir.¹⁸⁷

Sultan Alâeddin Camisi’ne Ait Vakıflar ve Gelir Kaynakları

1500 yılına ait evkaf defterine göre, Sultan Alâeddin Camisi’ne vakfedilmiş gelir kaynakları; muhtelif yerlerde bulunan dokuz kıt’a zemin (tarla, arazi) ve bir kıt’a bahçeden oluşmaktadır. Bunlardan elde edilen toplam yıllık gelir 1.600 akçedir.¹⁸⁸ 1518 tarihli tahrirde ise, caminin vakıf gelirlerinde dikkate değer bir artış kaydedilmiştir. Buna göre, Karamanoğlu Halil Bey Vakfı’na ait bir tahunhâne ve bir boyahane yıllık 1.000’er akçe gelir getirmekte; ayrıca Anamur’da on kıt’a zemin, Ermenek’te Mahmut Ağa Vakfı’na ait bir kıt’a zemin ile Gülnar kazasında yine Mahmut Ağa Vakfı’na ait iki kıt’a zemin de vakfa dâhil edilmiştir. Bu düzenlemelerle caminin yıllık toplam geliri 2.160 akçeye yükselmiştir.¹⁸⁹ 1555 tarihli kayıtlarda vakıf mülklerinde bir değişiklik görülmemekte; yalnızca gelirden 5 akçelik bir artışla toplam gelir 2.165 akçe olarak kaydedilmektedir.¹⁹⁰

1584 tarihli tahrirde, camiye ait vakıflara yeni gelir kaynaklarının eklendiği görülmektedir. Önceki kayıtlara ilave olarak, Anamur kazasına bağlı Ortaviran, Çeltikçi, Nasreddin ve Kalınviran köylerinde bulunan toplam dokuz tahunhânenin cami vakfına hisse ayrılmış; bu sayede caminin yıllık geliri artarak 2.435 akçeye yükselmiştir. Ayrıca, bu köyler dışındaki alanlarda inşa edilecek tahunhânelerden cami

¹⁸⁶ BOA. TD. 1, 35; BOA. TD. 1, 61. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20.

¹⁸⁷ Mesud Koman, “Anamur’da Sultan Alâeddin Mescidi”, *Konya Mecmuası*, 36, (1941): 35; Çelik, “İçel Sancağı”, 212; 1876 yılı Adana Salnamesinde “*Çorak karyesinde Ümerâ-i Selçukiyyeden Konya’da medfun Sultan Alâeddin Hazretlerinin bina eylediği bir kubbe üzerinde kâgir bir cami mevcut ve mamurdur*”. Şeklinde geçmektedir. Bkz. “*Adana Salnamesi*”, 1867. s.134.

¹⁸⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 234b.

¹⁸⁹ BOA, TD. 1, 35-36.

¹⁹⁰ BOA, TD. 1, 61.

adına 30 akçe alınması yönünde hüküm verilmiştir. Bu durum, cami vakfının gelirlerinin arttırılmasına yönelik planlı bir çalışmayı işaret etmektedir.¹⁹¹

1500 yılında camide görevli sayısının beş olduğu anlaşılmaktadır. Bu kişiler; Hacı İbrahim oğlu Emirşâh (mütevelli), Mahmut Fakih (imam), Muslihiddin oğlu Mehmet (hatip), Mehmet Fakih (sermahfil) ve Süleymanoğlu Hamza Fakih (müezzin) olarak belirlenmiştir.¹⁹² 1518 yılı itibarıyla camide görevli sayısı on beşe çıkmış olup, görevli isimleri ve aldıkları ücretler şu şekildedir:¹⁹³

Tablo 2.1. Sultan Alâeddin Camisi 1518 Yılı Görev Yapanlar

Bulunduğu Görev	İsmi	Günlük Gelir	Yıllık Gelir
Mütevelli	Veli Fakih	Mahsulün beşte biri	468 akçe
İmam	Ahmet Fakih	1 akçe	360 akçe
Hatip	Ali oğlu Bedreddin	1	360 akçe
Müezzin	İsrafil oğlu Mehmet		40 akçe
Sermahfil	Abdurrahman		30 akçe
Kayyım	İsmail		20 akçe
Hafız	Hacı Yusuf		60 akçe
Diğer 8 Hafız			Her biri 20 akçe

1555 ve 1584 tarihlerine ait kayıtlarda camide görev yapan kişilerin isimleri belirtilmemiş, yalnızca görevli sayısı ile aldıkları ücretlere yer verilmiştir. Her iki tarihte de camide toplam on yedi görevli bulunmakta olup, bunların görev dağılımı ve yıllık ücretleri şu şekildedir: Mütevelli, mahsulün beşte biri, yıllık 460 akçe; hatip, günlük iki akçe, yıllık 720 akçe; imam, günlük bir akçe, yıllık 360 akçe; sermahfil, yıllık 30 akçe; müezzin, yıllık 20 akçe; muarriif, yıllık 20 akçe; kayyım, yıllık 20 akçe; nâzır, yıllık 50 akçe; toplam 9 hâfız, yıllık toplam 186 akçe.¹⁹⁴

Hurufat defterlerindeki kayıtlardan, ilgili camiye mütevelli, imam, hatip, müezzin, ferrâş ve چراغدâr atandığı anlaşılmaktadır. H. Zi'l-ka'de 1108 / m. Mayıs 1697 tarihli ilk kayıta, camide ferrâş bulunmadığı için bu görevin Mustafa oğlu İbrahim'e verildiği belirtilmiştir.¹⁹⁵ Son olarak, hicrî Rebiü'l-evvel 1245 / milâdî Eylül 1829 tarihinde camiye hem ferrâş hem de چراغدâr ataması yapılmıştır.¹⁹⁶

¹⁹¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

¹⁹² BOA, TD. 31, 243.

¹⁹³ BOA, TD. 1, 36.

¹⁹⁴ BOA, TD. 1, s. 61; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

¹⁹⁵ VGMA. Hurufat Defteri, 1140, 717.

¹⁹⁶ VGMA. Hurufat Defteri, 559, 72.

Camiye ilerleyen yıllarda da çeşitli vakıflar tahsis edilmiştir. 23 Zi'l-hicce 1319 / 2 Nisan 1902 tarihli bir vakfiyeye göre, Anamur kazası Çorak Kasabası ahalisinden Mustafa Beyzâde Abdurrahman Bey b. Mustafa tarafından, kasaba çarşısında bulunan ve 2.000 kuruş değer biçilen iki dükkân vakfedilmiştir. Vakfiyede, bu dükkânların icarından elde edilecek yıllık gelirin, kazada bulunan caminin hatibi Kalaycı-zâde Mehmet Efendi b. Ali'ye verilmesi; onun vefatından sonra ise bu gelirin camide hatiplik görevini üstlenecek kişiye tahsis edilmesi şart koşulmuştur.¹⁹⁷

Yine 3 Zi'l-hicce 1319 / 13 Mart 1902 tarihli bir diğer vakfiyede, aynı kazadan Çorak Kasabası ahalisinden Amca-zâde Yusuf İzzettin b. Hasan tarafından 1.000 kuruş nakit vakfedilmiştir. Bu meblağ, müteveli tarafından işletilerek yılda 90 kuruş gelir elde edilmesi öngörülmüş; bu gelirin 60 kuruşunun kasabada bulunan caminin aydınlatılmasına, kalan 30 kuruşunun ise kasabanın Göktaş Mahallesi'nde yer alan mescidin aydınlatılması için kullanılması şartı getirilmiştir. Vakfın tevliyeti Kadı Müftü Efendi-zâde Abdurrahim Efendi'ye verilmiş; onun vefatından sonra ise tevliyetin cami mütevellilerine intikal etmesi istenmiştir.¹⁹⁸

2.1.1.2. Mamuriye Kalesi Camisi

Anamur kazası Mamuriye Kalesi'nde bulunan caminin banisi ve yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1584 tarihli evkaf defterinde caminin banisi olarak Sultan Selim Han kaydedilmiş; aynı şekilde, h. 1144 / m. 1732 tarihli ve 1145 numaralı hurufat defterinde de bu bilgi teyit edilerek “*Mamuriye Kalesi'nde Sultan Selim Han'ın bina eylediği cami*” şeklinde yer almıştır. Buna karşılık, bu tarihten sonraki hurufatdefterlerinde cami, “*Mamuriye kazası Kale-i Mamuriye derbendine Alâeddin banisi cami*” şeklinde ifade edilmiştir.¹⁹⁹

1584 yılında yapılan tahrir kayıtlarına göre caminin vakıflarından elde edilen yıllık gelir toplam 910 akçedir. Bu gelir; iki boyahaneden 700 akçe, on adet mağaradan 150 akçe ve zeminden elde edilen 60 akçeden oluşmaktadır. Ancak camide kaç kişinin görev

¹⁹⁷ Adana Şer'îye Sicil, Defter No: 168-123, 34-35.

¹⁹⁸ A.Ş.S., Defter No: 168-112, 30.

¹⁹⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

yaptığına ve bu görevlilere ne kadar ücret ödendiğine dair kayıtlarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.²⁰⁰

Hurufat defterlerinde yer alan bilgilere göre, Şevval 1144 / Nisan 1732 tarihli kayıttan camide hatip bulunmadığı için bu göreve Hasan Halife atanmıştır. Aynı tarihte ferrâş ihtiyacı sebebiyle Yusuf oğlu Hasan bu göreve getirilmiştir.²⁰¹ Daha sonra, Receb 1195 / Temmuz 1781 tarihinde camide bir akçe ile görev yapan imam-hatip ile bir akçe ile müteveli olarak görev yapan Halil'in vefatı üzerine, bu görevler Seyyid Sadullah ve Seyyid Mustafa'ya tevdi edilmiştir.²⁰² Muharrem 1219 / Mayıs 1804 tarihinde ise aynı şahısların müşterek olarak yürüttükleri imamet, hatiplik ve tevliyet görevlerinde Seyyid Mustafa'nın vefatı üzerine ona ait yarım hisse İbrahim'e verilmiştir.²⁰³ Rebiü'l-evvel 1226 / Nisan 1811'de, Seyyid Sadullah ve İbrahim Halife'nin ellerindeki beratların zayi olması sebebiyle beratları yenilenmiştir.²⁰⁴ Ramazan 1241 / Mayıs 1826 tarihinde, günlük yarım akçe ile imamet ve hatiplik ile yarım akçe karşılığında tevliyet görevlerini yürüten İbrahim'in ölmesi üzerine, bu görevler oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Muharrem Sofi kardeşlere verilmiştir. Aynı tarihte, diğer hissedar olan Seyyid Sadullah'ın ölümüyle, onun yerine de oğlu Seyyid Mustafa geçmiştir.²⁰⁵ H. Zilhicce 1249 / m. Nisan 1834 tarihinde, Seyyid Sadullahoğlu Seyyid Mustafa'nın ölümüyle görevleri oğulları Seyyid Hüseyin, Seyyid Sadullah ve Seyyid Mustafa kardeşler arasında paylaşılmıştır. Son olarak, Safer 1250 / Haziran 1834 tarihinde camide müezzin bulunmadığı için bu göreve yeni bir atama yapılmıştır.²⁰⁶

2.1.1.3. Akine Köyü Camisi

Akine Köyü Camisi, köy halkı tarafından yaptırılmış; ancak yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mevcut belgelere göre, caminin h. 1250 / m. 1835 yılında yeniden inşa edildiği anlaşılmaktadır. Camiyle ilgili tespit edilebilen tek belge, Zi'l-ka'de 1250 / Mart 1835 tarihli bir kayıttır. Bu belgede, Akine adıyla anılan mahallin,

²⁰⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

²⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

²⁰² VGMA, Hurufat Defteri, 151, 167.

²⁰³ VGMA, Hurufat Defteri, 561, 132.

²⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 560, 105.

²⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 563, 99.

²⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

Bahşış ahalisi tarafından kış aylarında (meşta)²⁰⁷ konaklama yeri olarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Söz konusu belgeden, bölge halkından hayırsever bazı kişilerin, izn-i hümayûnla mevcut camiye yeniden inşa ettirdikleri ve bu camiye bir hatip atanmasının gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, hatiplik görevi Mustafa oğlu Seyyid Mehmet Halife'ye tevdi edilmiştir.²⁰⁸

2.1.1.4. Akyaka Köyü Seyyid Mehmet Çelebi Camisi

Akyaka Köyü Camisi, arşiv kayıtlarından anlaşıldığına göre, Seyyid Mehmet Çelebi tarafından izn-i hümayûnla yeniden inşa ettirilmiştir.²⁰⁹ Hurufatdefterlerinde tespit edilebilen tek kayıt, 7 Muharrem 1220 / 7 Nisan 1805 tarihini taşımaktadır. Bu belgede, camiye hatip atanmasının gerekli görülmesi üzerine, bu görevin ücretsiz olarak Seyyid Hacı Ahmet'e verildiği belirtilmektedir. Aynı tarihte, imamlık görevine ücretsiz olarak Ali Halife, müezzinliğe ise Halil Halife tayin edilmiştir.²¹⁰

2.1.1.5. Büyük Yuva (Yuvakebir) Köyü Hüseyin Bey Camisi

Anamur'un Büyük Yuva (kayıtlardaki adıyla Yuvakebir) Köyü Camisi, Hüseyin Bey tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1584 tarihli evkaf defterinde yer alan bilgilere göre, caminin vakıfları dört kıt'a zemin ile iki adet değirmenden oluşmakta olup, yıllık geliri toplam 420 akçedir. Bu döneme ait kayıtlarda caminin giderlerine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.²¹¹ Caminin zamanla harap hâle gelmesi üzerine, h. Zi'l-ka'de 1199 / m. Eylül 1785 tarihinde köy halkı tarafından tamir ve bakımının yaptırıldığı, ardından camiye yeniden imam, hatip ve mütevellî tayin edildiği anlaşılmaktadır.²¹²

Hurufat defterlerinden tespit edilen ilk kayıt, h. Şaban 1125 / m. Eylül 1713 tarihlidir. Bu kayıta, caminin müezzininin bulunmaması nedeniyle bu görevin Seyyid İbrahim'e verildiği belirtilmektedir.²¹³ Tespit edilebilen son kayıt ise h. Zilhicce 1229 / m. Aralık

²⁰⁷ Arapça bir kelime olan “meşta” kışın duracak yer kışlak manasına gelmektedir. Bkz. Mehmet Zeki Pakalın, “*Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*”, 2: 494.

²⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 559, 73.

²⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 561, 132.

²¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 561, 132.

²¹¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20a.

²¹² VGMA, Hurufat Defteri, 1155, 107.

²¹³ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158

1814 tarihli dir. Bu belgede, caminin imam ve hatibi olmasının yanı sıra vakfın mütevellisi görevini de yürüten Şeyh Ahmet oğlu Şeyh Mustafa'nın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine, söz konusu görevlerin Seyyid Hasan oğlu Seyyid Hasan'a verildiği anlaşılmaktadır.²¹⁴

2.1.1.6. Ferhenk (Ovabaşı) Köyü²¹⁵ Seyyid Abdulkerim Camisi

Anamur'un Ferhenk Köyünde Seyyid Abdulkerim tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi bilinmemektedir. Cami ile ilgili tespit edilen Cemâziye'l-evvel 1193/Haziran 1779 tarihli tek kayıta camiye Seyyid Mustafa ücretsiz imam ve hatip olarak atandığı bilgisi vardır. Yine aynı tarihte camide müezzin olmadığı için Seyyid Mehmet'e görev verilmiştir.²¹⁶

2.1.1.7. Gürlevik Köyü Seyyid Abdulmuin Bey Camisi

Bozyazı İlçesi'ne bağlı Gürlevik köyünde bulunan cami, Seyyid Abdülmuin Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak camiyle ilgili ilk kayıt, hurufat defterinde Cemâziye'l-âhir 1173 / Şubat 1760 tarihli olarak geçmekte olup, bu tarihte caminin hatibi bulunmadığından görev yarım akçe ücretle Seyyid Şeyh Mustafa ve Seyyid Şeyh Mahmut'a ortak olarak verilmiştir.²¹⁷

Bu tarihten yaklaşık on beş yıl sonra, Rebiü'l-evvel 1189 / Haziran 1775'te hatip Seyyid Şeyh Mahmut'un beratı yenilenmiştir.²¹⁸ Cemâziye'l-evvel 1203 / Şubat 1789 tarihli kayıta ise, yarım akçe ile görev yapan Seyyid Şeyh Mustafa'nın vefatı üzerine yerine oğlu Seyyid Şeyh Mustafa'nın görevlendirildiği belirtilmiştir.²¹⁹ Son olarak Rebiü'l-âhir 1231 / Mart 1816 tarihli belgede, hatip Seyyid Şeyh Mustafa'nın beratı zayi olduğu için yeniden düzenlendiği kaydedilmiştir.²²⁰

27 Zi'l-ka'de 1330 / 7 Kasım 1912 tarihli vakfiyeye göre, Gürlevik köyü sakinlerinden Hacı Süleyman-zâde Süleyman Vehbi Efendi b. el-Hac Hasan Efendi, köy iskelesinde

²¹⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 569, 134.

²¹⁵ Köyün ismi “Ovabaşı” olarak değişmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 412.

²¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1151, 167.

²¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1135, 168.

²¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 1154, 77.

²¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 558, 247.

²²⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 569, 134.

bulunan toplam 5000 kuruş değerindeki iki manifatura dükkânını, aynı köyün yaylasında hayır sahipleri tarafından yeniden inşa ettirilen camiye vakfetmiştir. Vakfiyede, bu dükkânların müteveli tarafından kiraya verilmesi ve elde edilecek gelirin şu şekilde kullanılması şart koşulmuştur: cami hatibine 360 kuruş, imama 200 kuruş, caminin aydınlatılması ve diğer zaruri ihtiyaçlar için ise 40 kuruş ayrılacaktır. Vakfın mütevelliliği, hayatta olduğu sürece ücretsiz olarak Abdulgani Efendi b. Hasan Ağa'ya verilmiş; onun vefatından sonra ise mütevellinin köy halkı tarafından kendi aralarından seçilmesi şartı getirilmiştir.²²¹

2.1.1.8. Kalınviran Köyü Gökçe Beyoğlu Hüseyin Bey Camisi

Kalınviran köyünde bulunan cami, Gökçe Beyoğlu Hüseyin Bey tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihiyle ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, h. 1250 / m. 1834 yılında camiyi yaptıran Hüseyin Bey'in oğluna imamet ve hitabet görevlerinin verilmiş olması, caminin bu tarihten kısa bir süre önce yapıldığını göstermektedir.²²² Hurufat defterlerinde yer alan Zi'l-hicce 1249 / Mayıs 1834 tarihli ilk kayıta, camiye vaiz ve nâsîh atanması gerektiğinden, köy sakinlerinden Mehmet Efendi'ye bu görev verilmiştir. Safer 1250 / Temmuz 1834 tarihli diğer kayıta ise, imam ve hatiplik görevlerinin ücretsiz olarak caminin banisi Hüseyin Bey'in oğlu Hasan'a verildiği belirtilmiştir.²²³

2.1.1.9. Karaçukur Köyü Camisi

Anamur'un Karaçukur köyünde bulunan caminin, bânisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak belgelerden anlaşıldığına göre, cami önce mescit olarak inşa edilmiş ve daha sonra cemaatin artmasıyla minber eklenerek camiye dönüştürülmüştür. Hurufat defterlerinde yer alan Şevval 1126 / Ekim 1714 tarihli ilk kayıta, mescidin imamı Hüseyin'in beratı olmadığı için kendisine berat verilmiştir.²²⁴ Cemaziye'l-evvel 1189 / Temmuz 1775'te, mescidin imamı olmadığı için İdris oğlu

²²¹ VGMA, Defter No: 606-286, 228.

²²² 1834 yılında yapılan bu cami günümüzde terk edilmiş vaziyette halen ayakta. Daha geniş bilgi için bkz. Mustafa Erim, “*Osmanlı Belgelerinde İçel sancağı Anamur Kazası*” (Mersin: Hemen Kitap, 2014), 208.

²²³ VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

²²⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

Hüseyin, bu göreve yarım akçe ile atanmıştır.²²⁵ Ardından, Şevval 1199 / Eylül 1785'te, mescit İdris oğlu Yahya tarafından minber eklenerek camiye dönüştürülmüş ve Yahya, ücretsiz olarak hatiplik görevini üstlenmiştir.²²⁶

2.1.1.10. Karaisalı Köyü Nurullah ve İbrahim Çelebi Camisi

Karaisalı köyünde bulunan cami, Nurullah ve İbrahim Çelebi tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Cami, önce mescit olarak yapılmış cemaatin çok olması nedeniyle h.1159/m. 1746 tarihinde köy halkı tarafından minber konularak camiye çevrilmiş ve yarım akçe ile hatip ataması yapılmıştır.²²⁷

Hurufat defterlerinde, camiye dair imam, hatip ve müezzin atamalarıyla ilgili çeşitli kayıtlar tespit edilmiştir. Rebiu'l-evvel 1148 / Temmuz 1735 tarihli ilk kayıтта, mescidin imam ve hatibi olmadığı için, yarım akçe ile Veli Halife'ye görev verilmiştir.²²⁸ Cemaziye'l-evvel 1159 / Haziran 1746'da, camiye yarım akçe ile Ahmet Halife hatip olarak atanmıştır. Bir yıl sonra, Zi'l-ka'de 1166 / Eylül 1753'te caminin müezzini olmadığı için, Seyyid Hasan ücretsiz olarak atanmıştır.²²⁹

Şaban 1168 / Haziran 1755'te, hatip Ahmet Halife'nin beratı yenilenmiştir. Ardından, Cemaziye'l-âhir 1171 / Mart 1758'de, caminin müezzini Seyyid Hasan, kendi rızasıyla görevini kardeşinin oğlu Mehmet Halife'ye devretmiştir.²³⁰ Zi'l-hicce 1178 / Haziran 1765'te, hatip Ahmet Halife'nin göreve layık olmadığı ve görevini terk ettiği belirtilerek, yerine Şeyh Nebi Halife atanmıştır.²³¹ Cemaziye'l-âhir 1186 / Eylül 1772'de, camide imam olmadığı için Molla Ahmet yarım akçe ile imam olarak atanmıştır.²³² Son olarak, H. 1215 / M. 1800'de, caminin hatibi Şeyh Nebi Halife'nin vefatı üzerine, görev oğlu Seyyid Abdullah'a verilmiştir.²³³

²²⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1151, 167.

²²⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1155, 107.

²²⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1148, 95.

²²⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 209.

²²⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1148, 95.

²³⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1135, 168.

²³¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1156, 90.

²³² VGMA, Hurufat Defteri, 1150, 77.

²³³ VGMA, Hurufat Defteri, 562, 57.

2.1.1.11. Kılıçlar Köyü Mustafa Halife Camisi

Anamur'un Kılıçlar köyünde yer alan cami, Mustafa Halife tarafından inşa ettirilmiş olup, yapım tarihi hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. İlk olarak mescit olarak yapılan cami, daha sonra camiye dönüştürülmüştür. Hurufat defterlerinde yer alan Şevval 1113 / Mart 1702 tarihli ilk kayıta, mescide imam atanması gerektiği için yarım akçe ile Mehmet Efendi'nin görevlendirildiği belirtilmiştir.²³⁴ Bir diğer kayıta ise, Recep 1195 / Temmuz 1781 tarihinde, günlük bir akçe ücretle imam ve hatiplik görevini yürüten Mehmet Efendi'nin vefat etmesiyle, yerine oğlu Seyyid İsa ve Seyyid Ahmet'in atandığı belirtilmektedir.²³⁵

2.1.1.12. Kılıçlar Köyü Seyyid İsa b. Abdurrahman Camisi

Kılıçlar köyündeki cami, Seyyid İsa b. Abdurrahman tarafından yaptırılmıştır. Camiyi yaptıran kişinin h. 1206 / m. 1791 yılında hayatta olduğu göz önünde bulundurulduğunda, caminin de bu tarihlerde yaptırılmış olması muhtemeldir. Hurufat defterlerinden tespit edilen Muharrem 1206 / Eylül 1791 tarihli ilk kayıta, caminin imamlık ve hatiplik görevlerinin bir akçe ile Seyyid İsa b. Abdurrahman'a verildiği belirtilmektedir.²³⁶ Ramazan 1238 / Mayıs 1823 tarihli kayıta ise, Seyyid İsa b. Abdurrahman'ın vefat etmesi üzerine, cami görevlerinin oğlu Seyyid Abdullah ve Seyyid Abdurrahman b. Seyyid İsa'ya ortak olarak verildiği ifade edilmiştir.²³⁷

2.1.1.13. Kızılkilise Köyü²³⁸ Ali Bey Camisi

Kızılkilise köyünde bulunan cami Ali Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında bilgi yoktur. Cami ile ilgili tespit edilen Cemaziye'l-evvel 1127/Mayıs 1715 tarihli tek kayıta bir akçe ile hatip Ahmet'in ölmesi ile görev Halil'e verildiği bilgisi mevcuttur.²³⁹

²³⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

²³⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1151, 167.

²³⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 558, 247.

²³⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 563, 99.

²³⁸ Köyün ismi "Alataş" olarak değiştirilmiştir. Bkz. "Türkiye Mülki İdare Bölümleri", 412.

²³⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

2.1.1.14. Kükür Köyü Hasan Efendi Camisi

Kükür köyündeki Hasan Efendi Camisi, adından da anlaşılacağı üzere hayır sahibi Hasan Efendi tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde yer alan Zi'l-hicce 1194 / Aralık 1780 tarihli ilk kayıta, caminin imamlık ve hatiplik görevlerinin Ahmet'e verildiği belirtilmiştir.²⁴⁰ Zamanla harap olan cami, aynı köyden Osman Efendi tarafından Recep 1244 / Şubat 1829 tarihinde tamir ettirilmiş ve bu dönemde imam ve hatip olarak Seyyid Mahmut atanmıştır.²⁴¹

2.1.1.15. Lenger Köyü Mustafa Camisi

Lenger köyünde bulunan cami, Mustafa isimli bir hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde yer alan Zi'l-ka'de 1245 / Nisan 1830 tarihli kayda göre, camiye yapılan ilk atama bu tarihe dayanmaktadır ve caminin kısa bir süre önce yapılmış olması muhtemeldir. Ancak köydeki mevcut mescidin tamir edilerek camiye dönüştürülüp dönüştürülmediği ya da tamamen yeniden yapıp yapılmadığı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Aynı kayıta, caminin hatibi olmadığı için görev, ücretsiz olarak Mustafa'ya verilmiş; aynı dönemde İbrahim oğlu Mehmet de ücretsiz olarak imam olarak atanmıştır.²⁴²

2.1.1.16. Nasreddin Köyü Ali Çavuş Camisi

Anamur'a bağlı Nasreddin köyünde, Ali Çavuş tarafından inşa ettirilen cami oldukça eski olmakla birlikte, yapım yılına dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde, camiye ait vakıfla ilgili olarak mütevellî, imam, hatip, müezzîn, cüzhan, ferrâş, kayyım ve bevvâb gibi görevlilerin tayinine ilişkin çeşitli kayıtlar yer almaktadır.

Zilkade 1108 / Mayıs 1697 tarihli ilk kayıta, cami vakfına günlük yarım akçe ile mütevellîlik yapan Seyyid Ali ve Ahmet'in vefatı üzerine, bu görevlere Seyyid Ömer ve Seyyid Yunus'un atandığı belirtilmektedir.²⁴³ Son olarak, Recep 1234 / Nisan 1819 tarihli belgede, imam Hamza oğlu Veliyyüddin'in çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine,

²⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1151, 167.

²⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri, 563, 99; VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

²⁴² VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

²⁴³ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 717.

yerine Seyyid Ahmet oğlu Mahmut'un görevlendirildiği kayıt altına alınmıştır.²⁴⁴ Cami görevlilerine günlük yarım ya da bir akçe ödeme yapılmakta olup, bazı görevlilerin ise ücret almaksızın hizmet verdikleri anlaşılmaktadır.²⁴⁵

2.1.1.17. Şamseki Köyü İbrahim Bey Camisi

Şamseki köyündeki cami, İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır; ancak inşa tarihine dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Hurufat defterlerinde camiye dair tespit edilen en erken kayıt Zi'l-hicce 1104 / Ağustos 1693 tarihli olup bu belgede caminin hatibi Hacı Mehmet'in beratı yenilmiştir.²⁴⁶ Bir diğer kayıta ise, Cemaziye'l-evvel 1117 / Ağustos 1705 tarihinde Hacı Mehmet'in görevden ayrılması üzerine hatiplik görevine oğlu Ali'nin atandığı bildirilmektedir.²⁴⁷

2.1.1.18. Teniste (Güngören) Köyü Camisi²⁴⁸

Teniste Köyü Camisi, köy halkı tarafından inşa ettirilmiş olup yapım yılına dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Ancak hurufat defterlerinde yer alan en erken tarihli kayıt Zi'l-hicce 1194 / Aralık 1780'e aittir. Bu kayıta, “*Mamuriye kazası kurrallarından Tense karyesinde ahâliyi karye müceddiden bina eyledikleri caminin hitâbeti Seyyid Nebi Halife'ye hasbî Nâib-i Seyyid Abdülkerim arzıyla görev buyruldu*” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadedeki “*müceddiden bina*” ifadesinden, caminin daha önce mevcut olduğu, ancak harap hâle geldiği ve bu tarihte köylüler tarafından yeniden yaptırıldığı anlaşılmaktadır.²⁴⁹

Muharrem 1216 / Mayıs 1801 tarihli kayıta, caminin hatibi Seyyid Nebi'nin beratı zayi olduğu için yenilendiği belirtilmiştir.²⁵⁰ Son olarak Rebiu'l-âhir 1245 / Ekim 1829'da

²⁴⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 569, 134.

²⁴⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 562, 116; VGMA, Hurufat Defteri, 1154, 77.

²⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

²⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158

²⁴⁸ Yeni ismi “Güngören” bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 412. Kayıtlarda “Tense” veya “Tenisse” şeklinde geçmektedir. Bkz. VGMA, HD. No:1151, s.167; VGMA, Hurufat Defteri, 562, 116; Erdal, “XIX Asır Sonlarında İçel Sancağı Anamur Kazası”, 77.

²⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1151, 167.

²⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 562, 116.

Seyyid Nebi'nin vefatı üzerine hitabet görevinin oğlu Seyyid Abdullah'a verildiği kayıt altına alınmıştır.²⁵¹

2.1.2. Ermenek'te Bulunan Camiler

2.1.2.1. Karamanoğlu Mahmut Bey Camisi/Cami-i Kebir

Ermenek Kalesi'nin eteklerinde, eski yerleşim alanına hâkim bir konumda, Gülpazarı Mahallesi sınırları içerisinde yer alan cami, Karamanoğulları beylerinden Karaman Bey'in oğlu Mahmut Bey tarafından h. 702 / m. 1302–1303 yıllarında yaptırılmıştır.

Bu cami, Karamanoğulları Devri'ne ait yapılar arasında hem büyüklüğüyle hem de tarihî önemiyle öne çıkar; Akça Mescit'ten sonra günümüze ulaşan en eski yapılardan biridir.²⁵²

Caminin ana giriş kapısı batı cephesinde yer almakta olup, kapının yan tarafında ahşap minare bulunmaktadır. Doğu cephesindeki bir diğer kapı ise doğrudan cami içerisindeki mahfil katına ulaşımı sağlamaktadır. Mukarnaslı alçı mihrap, geometrik motiflerle süslenmiş olup üzerinde çini izlerine rastlanmaktadır. Mahfil korkulukları ile ahşap kapı kanatları çeşitli şekillerle bezeli, minber korkuluklarında ise spiral ve çiçek motifleri dikkat çekmektedir.²⁵³ Karamanoğulları döneminde inşa edilen pek çok yapıda olduğu gibi Mahmut Bey Camisi de düz toprak damla örtülüdür. Bu örtü, üç bölüm üzere iki sıra hâlinde yerleştirilmiş altışar yığma sütunun taşıdığı yedişer kemer üzerine oturtulmuştur.²⁵⁴

Ermenek'i ziyaret eden Evliya Çelebi, bu camiye görmüş ve cami hakkında şu tespitlerde bulunmuştur; “Çarşı içinde Karamanoğlu Camisi, cemaati boldur. Uzunluğu 120 eni 80 ayaktır. Caminin kible kapısı olmayıp iki yan kapısı vardır. Sağ kapı üzerinde (Lâ-ilâhe illallah) yazılıdır. Ağaç kapı üzerindeki tarih: “Ammere hâze'l

²⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

²⁵² Konyalı, “Karaman Tarihi”, 706.

²⁵³ Dülgerler, “Karamanoğulları Dönemi Mimarisi”, 35-38.

²⁵⁴ Konyalı, “Karaman Tarihi”, 706.

*câmi 'i-ş-şerîf Mahmut Beğ İbn Karaman et-târih li-seneti hicreti 'n-nebî aleyhi 's-selâm, isnâ ve seb 'a mie".*²⁵⁵

Cami içerisinde yer alan kitabeye göre, “sofa” olarak adlandırılan son cemaat yeri 1543 yılında İshak Bey oğlu Hacı Seydi Ali tarafından yaptırılmıştır. 1710 yılında Şeyh Seyit Hacı Abdülvehhab tarafından onarılan yapıda, daha önce mevcut olan ağaç dikmeler kaldırılarak yerlerine fil ayakları ve kemerler eklenmiştir. 1907 yılında hayırseverlerin katkılarıyla genel bir tamirat gerçekleştirilmiş, son olarak 2008 yılında ise cami, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kapsamlı bir restorasyondan geçirilmiştir.²⁵⁶

1500 tarihli evkaf defterine göre caminin vakıfları arasında, Ermenek merkezinde yer alan bir hamamdan cami hissesine düşen günlük yirmi dört akçe ile yıllık toplam 8.640 akçe gelir bulunmaktadır. Ayrıca, bir adet su değirmeni, iki kıt'a bağ, on üç dükkândan 300 akçe, dört kıt'a bahçeden 77 akçe ve on kıt'a araziden 487 akçe olmak üzere diğer kaynaklarla birlikte caminin toplam yıllık geliri 9.504 akçeye ulaşmaktadır.²⁵⁷

1518 tarihli tahrirde, caminin vakıf gelirlerinde 1500 yılına kıyasla belirgin bir düşüş kaydedilmiştir. Bu gerilemenin temel nedeni, 1500 yılında yıllık 8.640 akçe gelir sağlayan hamamın bu tarihte atıl duruma gelmesidir. 1518'de camiye ait vakıflar arasında; Ermenek merkezde yer alan bir kıt'a zemin için 700 akçe, Mut'a bağlı Zaviye köyünde iki kıt'a zemin için 150 akçe, Ermenek'te bulunan bir değirmen zemini için 60 akçe ve yine Ermenek'te mukata'a yoluyla Mevlâna Canbaz-zâde tarafından işletilen on beş dükkân zemini için 120 akçe gelir kaydedilmiştir. Böylece caminin toplam yıllık geliri 1.180 akçe olarak gerçekleşmiştir.²⁵⁸

1522 tarihli tahrir defterine göre camiye ait vakıfların gelirleri yeniden artış göstermiştir. Bu dönemde vakıf kaynakları arasında yer alan iki kısıt-ı hamamdan yıllık 8.640 akçe, bir adet su değirmeni, iki kıt'a bağdan 50 akçe, on üç dükkândan 600 akçe,

²⁵⁵ Evliya Çelebi IX, s. 305; Uluğ İğdemir, “Türk-İslam Kitâbe Estampajları”, *Belleten*, IV (1940): 550

²⁵⁶ Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 91-98; Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 707.

²⁵⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 222a-223b.

²⁵⁸ Tahrir defterinde verilen rakamlar toplandığında 1518 tarihinde bu caminin yıllık hâsılatı 1030 akçe tutarında olduğu görülüyor. Fakat hâsılat yekûnu olarak 1180 rakamı mevcuttur. Bkz. BOA. TD 1, 14; Mevlâna Canbaz-zâde (Kadı Abdurrahman Çelebi) hakkında Bkz. Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 494-498, 585 vd.

iki kıt'a bahçeden 150 akçe ve bir kıt'a zeminden 325 akçe gelir elde edilmiştir. Böylece caminin toplam yıllık geliri 9.765 akçeye ulaşmıştır.²⁵⁹

1555 yılına ait kayıtlara göre caminin vakıf gelirleri şu şekildedir: Ermenek merkezde Nasuh Bey tarafından tamir ettirilen hamamdan yıllık 3.200 akçe kira geliri elde edilmiştir. Ermenek'in Değirmenlik Mahallesi'nde bulunan Murad Paşa Değirmeni'nin 8/12 hissesinden 300 akçe, dört kıt'a bağdan 60 akçe, iki kıt'a bahçeden 150 akçe, çeşitli yerlerdeki yirmi kıt'a arazi gelirinden 730 akçe ve on dört dükkândan 270 akçe gelir sağlanmıştır. Ayrıca, vakfa ait 9.200 akçe nakit paranın işletilmesinden 920 akçe gelir elde edilmiş, böylece vakfın toplam yıllık geliri 5.360 akçe olarak kayda geçmiştir.²⁶⁰

1584 tarihli evkaf defterinde ise vakıf gelirlerinde önemli bir artış görülmektedir. Bu yıl caminin vakıflarından elde edilen gelirler şunlardır: Nasuh Bey tarafından tamir edilen hamamdan yıllık 4.100 akçe, Murad Paşa Değirmeni'nin sekiz hissesinden 300 akçe, yirmi bir kıt'a zeminden 2.483 akçe, altı kıt'a bağdan 410 akçe, on altı dükkândan 285 akçe, bir kıt'a çayırdan 40 akçe ve 8.700 akçe nakit paranın muamelesinden 870 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 8.488 akçeye ulaşmıştır.²⁶¹

Tablo 2.2. Mahmut Bey Camisi Vakıf Gelirleri Karşılaştırmalı Tablosu (1500–1584)

Gelir Kalemleri	1500	1518	1522	1555	1584
Hamam Geliri	8.640	–	8.640	3.200	4.100
Değirmen Geliri	Var	60	Var	300	300
Bağlardan Gelir	2 kıt'a – (rakam yok)	–	50	60	410
Bahçelerden Gelir	4 kıt'a – 77 akçe	–	150	150	–
Zemin/Arazi Geliri	10 kıt'a – 487 akçe	3 kıt'a – 850 akçe	325	730	2.483
Dükkânlardan Gelir	13 adet – 300 akçe	15 adet – 120 akçe	13 adet – 600 akçe	14 adet – 270 akçe	16 adet – 285 akçe
Çayır Geliri	–	–	–	–	40
Nakit Para Muamelesi	–	–	–	920	870
Toplam Yıllık Gelir (Akçe)	9.504	1.180	9.765	5.360	8.488

²⁵⁹ BOA, TD 387, 259.

²⁶⁰ BOA, TD 1, 45.

²⁶¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

1518 tarihli tahrir defterinden camide yedi görevlinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu görevlilere ödenen ücretlere dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bu tarihte vakfın mütevellisi Mahbub Çelebi, caminin hatibi Mahmut Çelebi, sermahfil Alâeddin ile birlikte bir hâfız, mua'rrif, müezzin ve kayyım görev yapmaktadır.²⁶²

1555 ve 1584 tarihli tahrir defterlerine göre, vakfın mütevellisi vakıf şartı gereği Mahbub oğlu Ziyâeddin'dir ve ücreti öşür mahsulünden karşılanmaktadır. Bu dönemde camide imam, hatip, iki müezzin ve beş hâfız görev yapmaktadır. İmam ve hatibe hamam gelirinden günlük üçer akçe olmak üzere yıllık 1.080'er akçe ödenmektedir. Müezzinlerin her birine günlük iki akçeden yıllık 360'ar akçe, toplamda 720 akçe; beş hâfıza ise günlük 2,5 akçeden yıllık toplam 900 akçe maaş verilmektedir.²⁶³

Mahmut Bey Camisi vakfiyesinde nâzırlık ve câbılık (vakıf gelirlerini tahsil etmekle görevli tahsildarlık) görevlerine yer verilmemiştir. Bu nedenle, daha önce padişah emriyle atanan nâzır ve câbiler görevden alınmış; vakfiye ve padişah iradesiyle bu vakıfta nezâret ve cibâyet resmen kaldırılmıştır.²⁶⁴ Ancak 1584 tarihli tahrirde caminin vakıf nâzırı olarak Hâmi oğlu Abdullatif'in ismi yer almakta ve kendisi Gargara köyünde kayıtlı görünmektedir.²⁶⁵

Tablo 2.3. Mahmut Bey Camisi Görevlileri ve Ücretlendirme Tablosu (1518 – 1584)

Görevli Türü	1518	1555	1584
Mütevellî	Mahbub Çelebi (ücret bilgisi yok)	Mahbub oğlu Ziyâeddin – Öşür mahsulünden	Mahbub oğlu Ziyâeddin – Öşür mahsulünden
Hatip	Mahmut Çelebi (ücret bilgisi yok)	Günlük 3, Yıllık 1.080 akçe	Günlük 3, Yıllık 1.080 akçe
İmam	(adı belirtilmemiş, sadece görevde)	Günlük 3, Yıllık 1.080 akçe	Günlük 3, Yıllık 1.080 akçe
Müezzin	1 kişi (isim verilmiş, ücret yok)	2 kişi, kişi başı yıllık 360 akçe (toplam 720 akçe)	2 kişi, kişi başı yıllık 360 akçe (toplam 720 akçe)
Hâfız	1 kişi (isim verilmiş, ücret yok)	5 kişi, Toplam yıllık 900 akçe	5 kişi Toplam yıllık 900 akçe
Sermahfil	Alâeddin (ücret bilgisi yok)	Kayıt yok	Kayıt yok

²⁶² BOA, TD 1, 14; Bkz., Çelik, “İçel Sancağı”, 216; Gök, “Ermenek Kazası”, 98.

²⁶³ BOA, TD 1, 45.

²⁶⁴ "Vakıfnâmede nezâret ve cibâyet yoktur. Bundan akdem emr-i padişahla nâzır ve câbî olanlar ref' olunmuş imiş. Hâliyâ birer tarikle berât itmişler ber-müceb-i vakfiye ve emr-i Sultânî, nezâret ve cibâyet ref' olunmuştur". Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

²⁶⁵ TK. KKA, Tahrir Defteri 128, 83; Gök, “Ermenek Kazası”, 99.

Hurufat defterlerinde camiye imam, hatip, müezzin, Cuma müezzini, cüzhân, cuma cüzhânı, devirhân, cuma Muhammed-i hânı, vaiz, ferrâş, çerağdâr ve vakfa mütevellî atama kayıtları bulunmaktadır.²⁶⁶

2.1.2.2. Karamanoğlu Halil Bey/Sipas Camisi²⁶⁷

Ermenek merkezde, günümüzde Çınarlısu olarak geçen Sipas Mahallesi'nde, Karamanoğlu Ebu'l-Feth Alâeddin Halil Bey tarafından inşa ettirilen caminin kitabesi bulunmadığı için yapım tarihi kesin olarak tespit edilememektedir. Ancak mimari özellikleri ve tarihi bağlam dikkate alındığında, caminin 1306–1349 yılları arasında inşa edilmiş olabileceği değerlendirilmektedir.²⁶⁸ Evkaf defterlerinde “*Vakf-ı Cami-i Halil Bey an Evlâd-ı Karaman*” şeklinde kayıtlı olan bu yapının vakfiyesi, Gülnar Kadısı Mevlâna Muslihiddin tarafından tanzim edilmiştir.²⁶⁹ Evliya Çelebi bu camiyi görmüş ve Seyahatnâmesi'nde “*Ve Sifas Cami Halil Beğindir*” diye ifade etmiştir.²⁷⁰

Halil Bey Camisi, kûfe tipi plan şemasına sahip olup üzeri toprak damla örtülüdür. İç mekân, dört ahşap direk ile duvarlara dayalı şekilde desteklenmiştir. Sütun kaideleri taştan yapılmıştır. Ana giriş kuzeybatı yönünden sağlanmakta olup, doğu ve batı cephelerinde de birer giriş kapısı yer almaktadır. Taş mihrabı stalaktit (mukarnas) bezemelidir. Minberi sade olup normal tahta malzemedan yapılmıştır. Minberin sağında biri gündelik, diğeri ise kışlık olmak üzere iki küçük mescit yer almaktadır.²⁷¹ Hicrî 1261 / miladî 1845 yılında camide tamir ve bakım çalışmaları yapılmış, daha sonra

²⁶⁶ Bakınız Ek:6, s. 329 -336.

²⁶⁷ “*Sipas*”, Farsça bir kelime olup “*hamd, sena, şükr*” anlamındadır. Bu sebeple Halil Bey camiye böyle bir isim vermiş olmalıdır. Bkz., Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 711; Caminin isminden dolayı belgelerde mahallenin isminin de “*Sipas Mahallesi*” olarak geçtiği daha sonra “*Çınarlısu*” diye değiştirildiği anlaşılmaktadır. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri, 1069, 68a.

²⁶⁸ Ernts Diez, Oktay Aslanapa ve Mahmut Mesut Koman, “*Karaman Devri Sanatı*” (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1950), 8; Gönül Öney yapım tarihini 1306 senesi olarak vermektedir. Bkz., Gönül Öney, “*Beylikler Devri Sanatı XIV-XV Yüzyıl (1300-1453)*”, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2007), 8.

²⁶⁹ BOA, TD 1, 46; TK KKA, Evkaf Defteri 576, 16b.

²⁷⁰ Evliya Çelebi, “*Seyahatnamesi, Cilt 9*”, İstanbul Matbaası 1935, s. 306; İbrahim Hakkı Konyalı, matbu seyahatnamede “*sipas*” dizgide yanlışlıkla “*sifas*” olarak kaydedildiğini belirtmektedir. Bkz. Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 711; Ancak “*Sifas*” şeklindeki kayıt bazı tapu tahrir defterlerinde de geçmektedir. Bkz., TK.KKA, Tahrir Defteri 128, 6.

²⁷¹ Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 711; Gök, “*Ermenek Kazası*”, 100-102.

1972 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yıkılarak iki katlı betonarme tarzda yeniden inşa edilmiş ve 1974 yılında tekrar ibadete açılmıştır.²⁷²

1500 yılı tahririne göre Halil Bey Camisi'nin vakıfları üç adet dükkân, bir kıt'a bahçe ve on sekiz kıt'a zeminden oluşmakta olup yıllık toplam geliri 1.838 akçedir.²⁷³ 1518 tarihinde yapılan tahrirde ise cami vakıflarının gelirlerinde düşüş gözlemlenmiştir. Bu dönemde vakfa ait varlıklar; bir adet su değirmeni zemini, iki adet debbağhâne, bir kıt'a bahçe ve Ermenek merkez ile köylerde bulunan yirmi altı kıt'a zeminden ibarettir. Bu unsurlardan elde edilen yıllık gelir 1.220 akçedir.²⁷⁴ 1522 tarihli tahrirde ise vakfın geliri yeniden artış göstermiştir. Bu tarihte zeminlerden 1.533 akçe, üç adet dükkânın ıcarından 161 akçe ve bir kıt'a bağdan 100 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 1.794 akçeye ulaşmıştır.²⁷⁵

1555 tarihinde Halil Bey Camisi'nin vakıfları önemli ölçüde çeşitlenmiştir. Bu dönemde camiye ait vakıf varlıkları arasında mektebhâne, tabakhâne ve su değirmeni zeminlerinin de dâhil olduğu toplam kırk üç kıt'a zemin yer almakta olup bu alanlardan 719 akçe gelir elde edilmiştir. Ayrıca iki dükkândan 20 akçe, bir kıt'a bağ ve bir kıt'a bahçeden 30 akçe, Nasuh Bey'in tamir ettirdiği hamam hissesinden 400 akçe²⁷⁶ ve üç kişi tarafından vakfedilen 3.200 akçelik nakit paranın muamelesinden yıllık 320 akçe gelir sağlanmıştır. Bu unsurların toplam yıllık geliri 1.494 akçedir.²⁷⁷

1584 tarihli tahrirde Halil Bey Camisi'nin vakıf gelirlerinde önceki yıllara göre önemli bir artış gözlemlenmektedir. Bu artışın temel nedeni, diğer bazı vakıflarda da görüldüğü üzere nakit para vakfı uygulamasıdır. Bu tarihte caminin yıllık geliri toplam 8.668 akçedir. Vakfa ait unsurlar şu şekildedir: hamam hissesinden 400 akçe, iki değirmenin yıllık kirası 100 akçe, toplam otuz sekiz kıt'a zeminden 1.525 akçe, bir haneden 5 akçe,

²⁷² Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 78-83.

²⁷³ TK KKA, Evkaf Defteri 565, 222a-b.

²⁷⁴ BOA, TD 1, 14.

²⁷⁵ BOA, TD 387, 258.

²⁷⁶ Hamam, 1500 yılında faal durumda (TK. KKA, Evkaf Defteri, 265, 222a) olup daha sonra “bi'l-küllîye münhedim” olmuş, 1555 yılından önce Nasuh Bey tarafından tamir ve bakımı yaptırılmıştır. Yıllık 7200 akça olan hamam gelirinin 3200 akçası Ermenek şehrindeki Mahmut Bey Camisi'ne, 400 akçası Halil Bey Camisi'ne, geri kalan 3600 akça ise Nasuh Beyin Konya'daki vakıf eserlerine sarf edilmektedir. Bkz. BOA, TD 1, 45.

²⁷⁷ BOA, TD 1, 46.

iki kıt'a bahçeden 60 akçe gelir sağlanmıştır. Ayrıca altı kişi tarafından vakfedilen 5.100 akçe nakit paranın muamelesinden yıllık 770 akçe gelir elde edilmiştir.²⁷⁸

Tablo 2.4. Halil Bey Camisi Vakıf Gelirleri (1500–1584)

Yıl	Vakıf Unsurları	Yıllık Gelir (Akçe)
1500	3 dükkân, 1 bahçe, 18 zemin	1.838 akçe
1518	1 değirmen zemini, 2 debbağhâne, 1 bahçe, 26 zemin	1.220 akçe
1522	3 dükkân (161 akçe), zeminler (1.533 akçe), 1 bağ (100 akçe)	1.794 akçe
1555	43 zemin (719 akçe), 2 dükkân (20 akçe), 1 bağ ve 1 bahçe (30 akçe), hamam (400 akçe), 3.200 akçe nakit (320 akçe)	1.494 akçe
1584	Hamam (400 akçe), 2 değirmen (100 akçe), 38 zemin (1.525 akçe), 1 hane (5 akçe), 2 bahçe (60 akçe), 5.100 akçe nakit (770 akçe)	8.668 akçe

1518 yılı tahririne göre bu tarihte vakfın mütevellisi ücretsiz olarak görev yapan Ermenek kadısıdır. Nâzır-ı Süleyman'a yıllık 121 akçe, hatip Kasım Çelebi ile imam ve sermahfil Hayreddin'e yıllık 277'şer akçe ücret ödenmiştir. Ayrıca dört hâfıza toplamda 160 akçe (kişi başı 40 akçe), türbedar Abdurrahman'a 40 akçe, muarraf Ahmed'e 40 akçe ve müezzin Üveys'e 40 akçe yıllık ücret tahsis edilmiştir.²⁷⁹

1555 yılı tahririne göre Halil Bey Camisi'nde toplam beş görevli bulunmaktadır. Bu kişiler; hatip, imam, huffâz, müezzin ve mütevellidir. Ancak bu tahrirde görevlilere ödenen ücretlere dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.²⁸⁰ 1584 tarihli tahrirde ise görevli sayısı altıya çıkmıştır. Bu dönemde camide imam, hatip, hâfız, müezzin, mütevellî ve nâzır görev yapmaktadır. Caminin tamiri ve rakabesinden sonra beratla atanmış olan imama günlük 3 akçe yıllık 1.095 akçe ücret ödenmiştir. Diğer görevlilerin ücretlerine ilişkin bilgi bulunmamaktadır.²⁸¹ Aynı defterde, hatibin İlyas oğlu Mehmet, imamın ise Muhyiddin oğlu Numan olduğu kayıt altına alınmıştır.²⁸²

Hurufat defterlerinde Halil Bey Camisi'ne dair h. 1102 – 1249 / m. 1690 – 1834 tarihleri arasında yapılmış çeşitli atama kayıtları yer almaktadır. Bu kayıtlar arasında en erken tarihli olanı Rebiü'l-evvel 1102 / Aralık 1690 tarihli olup, bu belgede caminin hatibi Süleyman'a bir akçe ile yeniden berat verildiği görülmektedir.²⁸³ En son kayıt ise

²⁷⁸ Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 16a-b.

²⁷⁹ BOA, TD 1, 14.

²⁸⁰ BOA, TD 1, 46.

²⁸¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 16a.

²⁸² TK. KKA, Tahrir Defteri 128, 5.

²⁸³ VGMA, Hurufat Defteri, 141, 26.

Zi'l-hicce 1249 / Nisan 1834 tarihine aittir. Bu tarihte camide cuma müezzini ve aynı zamanda cüzhan olarak görev yapan Seyyid Ebubekir b. Seyyid Hacı Mehmet'in görevden ayrılması üzerine, bu vazifeye Seyyid Hüseyin Halife atanmıştır.²⁸⁴

2.1.2.3. Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi

Ermenek merkez Meydan Mahallesi'nde, Ermenek-Güneyyurt yolunun başlangıcında yer alan cami, Kemalettin Ahmet Mimar Emir tarafından Rüstem Paşa adına yaptırılmıştır. Yapının inşa tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte çeşitli tarihî kaynaklarda camiden bahsedilmektedir. Evliya Çelebi, 17. yüzyıldaki seyahati sırasında bu camiyi görmüş ve Seyahatnâme'sinde "*Emir Camisi*" olarak kaydetmiştir. Çelebi, camiyi şu şekilde tasvir eder: "*Emir Camisi toprak örtülü camidir. Ve kible tarafında mihrap üstünde bir âli kubbesi ve bir ziyaretgâhı var. Kible kapısı önünde yol aşırı bir minare-i mevzûndur kim tavsif olunmaz.*"²⁸⁵

Caminin yapım tarihiyle ilgili farklı görüşler öne sürülmektedir. Bazı araştırmacılar, yapının XIV. yüzyıl sonu veya XV. yüzyıl başlarında inşa edilmiş olabileceği kanaatindedir.²⁸⁶ Buna karşın diğer bir görüş, caminin 1500, 1518, 1522 ve 1555 yıllarına ait tahrir defterlerinde adına rastlanmamasına dayanarak, yapının 1555-1557 yılları arasında yapılmış olabileceğini ileri sürmektedir.²⁸⁷

Duvar kalınlığı 1.40 metre, kesme taştan yapılmış küçük bir yapı olmakla beraber cami iki bölümden oluşmakta ve esas kısmın üzeri merkezi bir kubbe ile örtülmüştür. Kuzey tarafında ise son cemaat yeri vardır. Son cemaat yerinin yanları kapalı, kuzey bölümü ise açıktır. Caminin girişi bu bölümün ortasındadır.

Yapının doğu, batı ve güney cephelerinde altlı üstlü ikişer çift pencere bulunmaktadır. Bu açıklıklar hem iç mekânın aydınlatılmasını sağlamakta hem de yapıya estetik bir denge kazandırmaktadır. Mihrap, taştan yapılmış ve istalaktit (mukarnas) süslemeleriyle bezeli olup, taş işçiliği açısından son derece nitelikli bir sanat eseri olarak

²⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

²⁸⁵ Evliya Çelebi IX, 306.

²⁸⁶ Ernts Diez, Oktay Aslanapa ve Mahmut Mesut Koman, "*Karaman Devri Sanatı*", 14; Bardakçı, "*Bütün Yönleriyle Ermenek*", 86; Konyalı, "*Karaman Tarihi*", 704; Ali Kızıltan, "*Anadolu Beyliklerinde Cami ve Mescitler*", (İstanbul: Güven Basımevi, 1958), 16; Öney, "*Beylikler Devri Sanatı XIV-XV Yüzyıl (1300-1453)*", 9; Dülgerler, "*Karamanoğulları Dönemi Mimarisi*", 90.

²⁸⁷ Çelik, "*İçel Sancağı*", 217; Gök, "*Ermenek Kazası*", 103-105.

değerlendirilmektedir. Evliya Çelebi'nin de övgüyle bahsettiği caminin minaresi, ana yapıdan bağımsız olarak, son cemaat yerinin yaklaşık 12 metre karşısında yapılmıştır. Bu minare mimari bakımdan Karamanoğulları minare mimarisine örnek teşkil edecek kadar güzeldir.²⁸⁸

1584 tarihli evkaf defterinde yer alan kayıtlara göre Emir Camisi'ne tahsis edilen vakıfların toplam yıllık geliri oldukça yüksek bir seviyededir. Buna göre, camiye gelir sağlayan vakıf unsurları arasında Ermenek merkezde yer alan beş dükkânın yıllık kirası 300 akçedir. Sarımaçı köyünde bulunan iki kıt'a araziden 700 akçe gelir sağlanmakta, ayrıca Konya'daki Hatipler ve Güdene köylerine yakın konumda bulunan Kızılyer mevkiindeki mezradan elde edilen hububat öşrü 3.600 akçeye ulaşmaktadır. Bunlara ek olarak, cami vakfının 50.000 akçe tutarında nakit sermayesi de bulunmaktadır. Böylece caminin toplam yıllık geliri 54.600 akçe gibi oldukça yüksek bir meblağa ulaşmaktadır. Ancak aynı defterin alt kısmına “*El'ân Karaman'dan bazı kimesneler mülk da'vâsın ıderler. Vakfa salâhında şübhe vardır.*” şeklinde düşülen nottan vakfın gelirleri üzerinde bazı kimselerin hak iddia ettikleri anlaşılmaktadır.²⁸⁹

Defterdeki diğer bir kayıt, camide toplam dokuz cilt eserin bulunduğunu belirtmektedir. Bu kitapların içerikleri fıkıh, tefsir ve dil alanlarında olup, caminin yalnızca ibadet değil, aynı zamanda ilmî faaliyetlere de hizmet ettiğini göstermektedir.²⁹⁰ Ayrıca, camiye ait arazilerin 1571 yılı mahsulünün Hacı b. Abdullah, İbrahim b. Hacı Hakkı ve Abdulkadir b. Hamza adlı şahıslara 5.000 akçe bedelle satıldığını belgeleyen bir satış ilanı da arşiv kayıtlarında yer almaktadır.²⁹¹

Hurufat defterlerinde Rüstem Emir Paşa Camisi'ne ilişkin kırktan fazla atama kaydı tespit edilmiştir. Bu kayıtlarda imam, hatip, müezzin, cüzhan, aşırhan, ihlashan, hâfız-ı kütüb, kayyım, ferrâş, çerağdâr, tathirci, taşirci, mütevellî, nâzır, câbi ve kâtip gibi farklı görevlerde bulunan birçok personelin adı geçmektedir. Defterlerde yer alan en erken tarihli kayıt h. Cemâziye'l-âhir 1103 / m. Şubat 1692'ye aittir. Bu belgede, camide bir akçe yevmiye ile görev yapan imam ve hatip Ali Halife'nin beratı yenilenmiştir. Aynı

²⁸⁸ Evliya Çelebi, “Seyhatnamesi” IX, 306; Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 86; Konyalı, “Karaman Tarihi”, 704; Dülgerler, “Karamanoğulları Dönemi Mimarisi”, 90; Gök, “Ermenek Kazası”, 103; Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 76.

²⁸⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17b.

²⁹⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17b.

²⁹¹ İlan Konya Müzesinde bulunmaktadır. Bkz. Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 86.

tarihte mütevellî olarak görev yapan Seyyid Süleyman ve Seyyid Ali'nin beratlarının da yenilendiği görülmektedir. Ayrıca müezzinlik görevini bir akçe yevmiye ile sürdüren Feyzullah'ın, bu görevi oğlu Seyyid Mustafa'ya devrettiği belirtilmiştir. Tespit edilen en son kayıt ise h. Cemâziye'l-evvel 1204 / m. Ocak 1790 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, imam ve hatip Seyyid Abdullah'ın vefatı üzerine söz konusu görevin Seyyid Ali'ye verildiği bildirilmektedir.²⁹² Diğer atama kayıtları ekte sunulmaktadır.²⁹³

Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'ne ilerleyen dönemlerde de vakıflar tahsis edildiği anlaşılmaktadır. Nitekim 17 Muharrem 1308 / 2 Eylül 1890 tarihli bir vakfiye belgesine göre, Ermenek kazasının Saray Mahallesi sakinlerinden, mukaddem tabur kolağası Tevfik Bey b. Ethem b. Ethem, toplam 3.125 kuruş değerinde bir kahvehane ile yedi adet dükkânını Rüstem Paşa Camisi'ne vakfetmiştir. Vakfedilen mülklerin yıllık gelirinin 600 kuruş olduğu belirtilmiştir. Bu gelirin; 50 kuruşunun kandil masrafına, 30 kuruşunun muvakkıthane kandiline, 100 kuruşunun mütevellî olarak tayin edilen Mustafa Efendi'ye, 200 kuruşunun imamlar arasında paylaştırılmak üzere, 100 kuruşunun hatibe ve 20'şer kuruşun cami müezzini ile mahalle mektebi muallimine tahsis edilmesini istemiştir. Kalan miktarın ise değerlendirilerek caminin tamir ve termim masraflarında kullanılması şart koşulmuştur.²⁹⁴

2.1.2.4. Fatma Hatun Camisi

Sandıklı Mahallesi'nde yer alan ve Fatma Hatun tarafından yaptırıldığı anlaşılan caminin inşa tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır.²⁹⁵ Yapım tarihine dair farklı görüşler öne sürülmüştür. Bardakçı ve Dülgerler, caminin mimari özellikleri ve inşa tekniğini esas alarak yapının XIV. yüzyılda, Karamanoğulları döneminde yapılmış olabileceğini ileri sürmektedir. Buna karşılık Gök, XVI. yüzyıla ait tapu tahrir ve evkaf defterlerinde camiyle ilgili herhangi bir kaydın yer almamasına dayanarak yapının 1584'ten sonra yapılmış olabileceğini belirtmektedir.²⁹⁶

²⁹² VGMA, Hurufat Defteri, 1041, 26.

²⁹³ Bakınız Ek 8, s. 362.

²⁹⁴ VGMA, Defter No: 591-5-101, 102.

²⁹⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1068, 256; VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 54b. VGMA. Hurufat Defteri 1040, 256

²⁹⁶ Bardakçı, "Bütün Yönleriyle Ermenek", 102; Dülgerler, "Karamanoğulları Dönemi Mimarisi", 38; Gök, "Ermenek Kazası", 94.

1584 tarihli evkaf defterinde “Fatma Hatun” adına kayıtlı iki farklı vakıf bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Başköy Camisi’nde her cuma gecesi Yasin-i Şerîf okunması şartıyla 1000 akçe nakit vakfeden “Hamza Kızı Fatma Hatun”a, diğeri ise vakfiyesi 1558 tarihli olan ve “Şeyh Çelebi Kızı Fatma Hatun” adına kayıtlı şahsi vakfa aittir.²⁹⁷ Cami banisinin Hamza Kızı Fatma Hatun olduğu yönünde genel bir kanaat mevcuttur.²⁹⁸

Cami, kalın taş duvarlarla inşa edilmiştir ve kuzey doğu tarafındaki yuvarlak kemerli kapıdan girilmektedir. Yapı, aydınlatmasını kible duvarındaki iki alt pencere, doğudaki bir alt pencere ve batı duvarındaki bir tepe penceresi ile sağlamaktadır. Kible tarafındaki alt pencereler yakın bir dönemde genişletilmiştir. Bu onarım sırasında, düz damlı çatı kiremit örtülü kırma çatı ile kapatılmıştır.²⁹⁹ Minaresi bulunmayan cami, belgelerde yer alan kayıtlara göre zamanla harabe hale gelmiş ve mahalle halkı tarafından h. 1246 / m. 1830-1831 yıllarında tamir edilmiştir.³⁰⁰

Hurufat defterlerinde camiye ait çeşitli atama kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtlarda imam, hatip, müezzin, cüzhan, ferrâş ve vakıf mütevellisi gibi görevlilere yer verilmiştir. Camide görev yapan bu kişilere günlük birer akçe ücret tahsis edilmiştir. Tespit edilen ilk kayıt, h. Şaban 1104 / m. Nisan 1693 tarihine aittir. Bu belgede, caminin imamı İbrahim’in beratı yenilenmiştir. Aynı tarihte, bir akçe yevmiye ile görev yapan hatip Mehmet’in vefatı üzerine, bu görev Abdullah’a verilmiştir.³⁰¹

H. Muharrem 1112 / m. Haziran 1700 tarihinde, günlük bir akçe ile görev yapan müteveli Gıyas’ın ölmesiyle yerine Hacı Abdullah atanmıştır. Ancak beş yıl sonra, h. Cemâziye’l-âhir 1117 / m. Eylül 1705 tarihinde Hacı Abdullah görevden alınarak yerine Seyyid Osman tayin edilmiştir.³⁰² H. Şevval 1112 / m. Mart 1701’de, hatip Hacı Abdullah’ın görevini terk etmesi üzerine yerine Ali atanmıştır. Ali’nin beratı, h. Safer 1147 / m. Temmuz 1734’te yenilenmiş; h. Recep 1151 / m. Ekim 1738’de vefatı üzerine ise yerine oğlu Seyyid Muhammed getirilmiştir.³⁰³

²⁹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15a; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

²⁹⁸ Gök, “Ermenek Kazası”, 94.

²⁹⁹ Dülgerler, “Karamanoğulları Dönemi Mimarisi”, 38.

³⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

³⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1041, 31.

³⁰² VGMA, Hurufat Defteri 1041, 26; VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

³⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1041, 27; VGMA, Hurufat Defteri 1068, 254-255.

H. Recep 1116 / m. Ekim 1704 tarihinde müezzîn Hasan'ın beratı yenilenmiş; m. Şevval 1130 / m. Ağustos 1718'de Hasan'ın vefatıyla birlikte bu görev oğlu Mustafa'ya verilmiştir.³⁰⁴ Son olarak, h. Şaban 1246 / m. Ocak 1831 tarihli kayıta, caminin müezzini ve cüzhanı olan Abdulkadir oğlu Seyyid Ali'nin yaklaşık beş-altı yıldır Kıbrıs Adası'nda bulunduğu, orada evlenerek yerleştiği ve bu nedenle görevinin boş kaldığı belirtilmektedir. Bu durum Anadolu kazaskeri Meşrebzâde Abdurrahman Efendi'ye de bildirilmiş ve görev, Ahmet oğlu Süleyman'a verilmiştir.³⁰⁵

2.1.2.5. Hamza Halife Camisi

Ermenek merkez Bağarası Mahallesi'nde Hamza Halife tarafından yaptırılan caminin yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Hurufat defterlerinde, camiye dair imam, hatip ve vakfa mütevellî atamalarına yer verilmiştir. Tespit edilen ilk kayıt, h. Cemâziye'l-âhir 1109 / m. Aralık 1697 tarihine ait olup, bu belgede cami imamı Mahmut'un beratı yandığı için yenilenmiştir.³⁰⁶ H. Ramazan 1169 / m. Mayıs 1756 tarihli kayıta ise, camiye imam, hatip ve vakfa mütevellî atanması gerektiği belirtilmiş ve günlük yarım akçe yevmiye ile bu görevler, Seyyid Osman Halife oğlu Seyyid Süleyman'a verilmiştir.³⁰⁷

H. Muharrem 1180 / m. Haziran 1766'da, Seyyid Osman oğlu Seyyid Süleyman bu görevleri Seyyid Hüseyin'e devretmiştir.³⁰⁸ H. Cemâziye'l-âhir 1194 / m. Haziran 1780 tarihinde çocuksuz olarak vefat eden Seyyid Hüseyin'in yerine imamlık görevine Seyyid Mehmet tayin edilmiştir. Aynı yıl Kasım ayında mütevellîlik görevine Seyyid Abdurrahman atanmıştır. Hatiplik görevine ise h. Ramazan 1200 / m. Haziran 1786'da Seyyid Şeyh Ali oğlu Seyyid Şeyh Abdullah getirilmiştir.³⁰⁹ Son olarak, h. Zi'l-hicce 1246 / m. Haziran 1831 tarihli belgede, Seyyid Hasanoğlu Seyyid Ali'nin sahip olduğu yarım hisse imamlık görevini Mehmet oğlu Seyyid Hafız Ahmet'e devrettiği kaydedilmiştir.³¹⁰

³⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101-105.

³⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

³⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1040, 116.

³⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1060, 228.

³⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1070, 215.

³⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1060, 228.

³¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

2.1.2.6. Hacı Molla Efendi Camisi

Ermenek'in Taşbaşı Mahallesi'nde yer alan cami, Hacı Molla Efendi tarafından ilk olarak mescit olarak yaptırılmış, daha sonra camiye dönüştürülmüştür. Yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır.³¹¹

Camiye ilişkin hurufat defterlerinde yer alan ilk kayıt, h. Şaban 1116 / m. Kasım 1704 tarihine aittir. Bu kayıta, imamlık görevinin günlük bir akçe yevmiye ile Hacı Hüseyin'den Mehmet'e devredildiği belirtilmektedir.³¹² H. Rebiu'l-evvel 1153 / m. Mayıs 1740 tarihli başka bir kayıta ise, bir akçe yevmiye ile görev yapan İmam Hüseyin'in vefatı üzerine, on yıl süreyle fiilen görev yapmasına rağmen oğlunun göreve talip olmaması ve caminin bu nedenle atıl durumda kalması gerekçesiyle imamlığa Hasan'ın atandığı görülmektedir.³¹³

H. Zi'l-hicce 1224 / m. Haziran 1809 tarihli bir başka belgede, caminin hatiplik görevinin Abdullah oğlu Seyyid Mustafa'ya verildiği kayıtlıdır.³¹⁴ H. Recep 1250 / m. Kasım 1834 tarihli son belgede ise, caminin hatibi Hacı Mehmet'in görevini oğulları Seyyid Abdurrahman, Mehmet, Ahmet ve Mustafa'ya devrettiği ifade edilmektedir.³¹⁵

2.1.2.7. Ahali Camisi

Ermenek'in Bağarası Mahallesi'nde yer alan cami, mahalle halkı tarafından yaptırılmıştır. Caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde camiye ilişkin herhangi bir kayda rastlanmamış olması, yapının muhtemelen XVII. yüzyılın sonlarında veya XVIII. yüzyılın başlarında yaptırıldığını düşündürmektedir.

Camiye ilişkin hurufat defterlerinde tespit edilen ilk atama kaydı, h. Muharrem 1187 / m. Mart 1773 tarihine aittir. Bu kayda göre imamlık ve hatiplik görevleri herhangi bir ücret karşılığı olmaksızın Seyyid Ahmet'e verilmiştir.³¹⁶ Şaban 1242 / m. Mart 1827 tarihinde Seyyid Ahmet'in çocuksuz vefatı üzerine, görev Seyyid Mustafa oğlu Seyyid

³¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

³¹² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

³¹³ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

³¹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 533, 107.

³¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78.

³¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1059, 161.

Ali'ye verilmiştir.³¹⁷ Rebiü'l-evvel 1246 / m. 12 Eylül 1830 tarihli kayıta ise, Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Ali'nin vefat etmesi üzerine imamlık ve hatiplik görevleri oğulları Seyyid İbrahim, Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet arasında paylaştırılmıştır.³¹⁸

2.1.2.8. Akmanastır Köyü³¹⁹ Karamanoğlu İbrahim Bey Camisi

Akmanastır köyünde, Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından inşa ettirilen caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir.³²⁰ Ancak İbrahim Bey'in beyliğinin başında bulunduğu 1423–1464 yılları arasında yapılmış olması muhtemeldir. Hurufatdefterlerinde camiye dair toplam yirmi sekiz kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar; biri sadece imam, onu imam ve hatip, onu imam-hatip ve mütevellî, biri sadece hatip, dördü müezzin ve ikisi mütevellî atamasına ilişkindir.

Camiye dair ilk kayıt, h. Şaban 1104 / m. Nisan 1693 tarihine aittir. Bu kayıta, bir akçe ücretle görev yapan ve aynı köydeki musallada bayram namazlarını kıldırarak İbrahim'in vefatı üzerine yerine oğlu Abdullah'ın imam olarak atandığı belirtilmektedir.³²¹ Son kayıt ise h. Muharrem 1243 / m. Ağustos 1827 tarihine aittir. Bu kayıta, yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatiplik görevlerini yürüten Seyyid Süleyman'ın oğlu Seyyid Numan'ın vefatı üzerine, bu görevlerin diğer yarım hisselerine sahip olan Abdülmümin'in oğulları Seyyid Hacı Abdülkerim ve Seyyid Mehmet Emin'e tevdi edildiği kaydedilmiştir.³²²

2.1.2.9. Alakinisa Köyü Hacı Ebubekir Camisi

Alakinisa köyünde Hacı Ebubekir tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi bilinmemektedir. Tarihî süreçte hurufat defterlerinde dört adet kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar imam, hatip, müezzin ve kayyım atamalarıdır. İlk olarak Şaban 1125 / Ağustos 1713 tarihinde müezzin Ömer'in vefatı üzerine bu göreve İsmail atanmıştır.³²³ Ardından, Rebiü'l-âhir 1128 / Mart 1716 tarihli kayıta, birer akçe ücretle görev yapan imam ve hatip Osman'ın görevden alınarak yerine sırasıyla Ebubekir ve Ahmet'in

³¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 535, 220.

³¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 536, 178.

³¹⁹ Köyün ismi “Gökçekent” olarak değiştirilmiştir. Bkz., “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 549.

³²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

³²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

³²² VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

³²³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103

atandığı belirtilmektedir.³²⁴ Receb 1141 / Ocak 1729 tarihli bir başka belgede, camide ücretsiz olarak kayyımlık yapan Ömer oğlu Muhammed'e, beratının olmaması nedeniyle berat verilmiştir.³²⁵ Son olarak, Receb 1151 / Ekim 1738 tarihinde müezzin İsmail'in çocuksuz ölümü üzerine yerine Seyyid Mehmet tayin edilmiştir.³²⁶

2.1.2.10. Arnava Köyü Camisi

Arnava Köyü Camisi, h. 1246 / m. 1830 yılında köy halkı tarafından yaptırılmıştır. Aynı yıl, Muharrem 1246 / Temmuz 1830 tarihinde caminin imam ve hatiplik görevine, Mehmet oğlu Seyyid Mustafa ücretsiz olarak atanmıştır.³²⁷ Görev, Cemaziye'l-evvel 1281 / Ekim 1864 tarihinde de yine ücretsiz olarak Mustafa oğlu Mehmet tarafından yürütülmektedir. Cemaziye'l-evvel 1303 / Şubat 1886 tarihinde Mehmet'in çocuksuz vefatı üzerine bu göreve Hüseyin oğlu İbrahim tayin edilmiştir.³²⁸

Caminin vakfına dair en önemli belge, 24 Rebiü'l-âhir 1307 / 18 Aralık 1889 tarihli vakfiyedir. Bu belgede, Molla Hüseyin b. Halil tarafından müteveli olarak tayin edilen Hacı Hüseyin b. Hacı Abdullah'ın huzurunda, köy halkından biri tarafından yaklaşık üç dönüm büyüklüğünde ve 2000 kuruş değerinde bir kıt'a üzüm bağı köyün camisine vakfedilmiştir. Vakfiyede, bu bağın yıllık gelirinden 150 kuruşun caminin hatibine, 50 kuruşun ise aydınlatılmasına harcanacağı şart koşulmuştur.³²⁹

2.1.2.11. Arusama Köyü Camisi

Arusama köyünde bulunan caminin banisi hakkında bilgi yoktur. Hurufat defterlerinde camiye ait tespit edilen Cemaziye'l-evvel 1133/Şubat 1721 tarihli kayda göre camiye müezzin ve vakfa müteveli lazım olduğu için bu görevler bir akçe ile Musa'ya verilmiştir.³³⁰

³²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

³²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1444, 93.

³²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255.

³²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

³²⁸ VGMA, Defter No: 170, 68; Bkz. Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 128.

³²⁹ VGMA, Defter No: 591-70, 73.

³³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

2.1.2.12. Aşağı İzvit Camisi

1518 tarihli tahrir defterinde yer alan “*Cami-i karye-i Aşağı İzvid binâ-i Abdurrahman*” ifadesinden, Aşağı İzvit köyünde bulunan caminin Abdurraman adlı bir kişi tarafından inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Ancak yapım yılına dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Cami, 1500 ile 1584 yılları arasındaki tahrir kayıtlarında yer almakta olup, bu tarih aralığında faal durumda olduğu görülmektedir.³³¹

1500 tarihinde caminin vakıf gelirleri, üç kıt’a araziden sağlanan ve yıllık 450 akçeyi bulan bir gelire dayanmaktadır.³³² 1518 yılına gelindiğinde ise vakfa ait mülk sayısı dört parçaya çıkmış, gelir de bir miktar artarak yıllık 508 akçeye ulaşmıştır. Aynı tahrirde, camide hatip, imam ve müezzin olarak üç görevlinin bulunduğu belirtilmektedir. Bu görevlilere yapılan ödemeler; hatip için günlük 1 akçe, imam için günlük yarım akçe ve müezzin için yıllık 30 akçe şeklindedir.³³³ 1522, 1555 ve 1584 tarihli tahrirlerde ise caminin vakıfları ve gelirlerinde herhangi bir değişiklik olmadığı, yine üç kıt’a araziden yıllık 450 akçe gelir elde edildiği görülmektedir. Öte yandan, hurufat defterlerinde bu camiye ilişkin herhangi bir kayıt yer almamaktadır.

2.1.2.13. Aşağı İzvit Camisi Bina-i Kadim

Aşağı İzvit köyünde yer alan bir diğer cami, 1518 tarihli evkaf defterinde “*Vakf-ı cami-i âhar der-karye-i mezbûre binâ-i kadîm*” ifadesiyle kaydedilmiştir. Bu kayıt, caminin köyde bulunan ikinci bir ibadethane olduğunu ve yapımının eski bir tarihe dayandığını ima etmekle birlikte, camiye inşa ettiren şahıs ve yapım yılına ilişkin herhangi bir bilgi içermemektedir. Camiye dair tek tespit, yalnızca 1518 yılına ait evkaf defterinde yer almasıdır. Caminin vakıf gelirleri, beş kıt’a araziden elde edilen yıllık 440 akçeye dayanmaktadır. Bu gelirden, camide görevli hatibe günlük 1 akçe, imama ise günlük yarım akçe ödeme yapılmaktadır.³³⁴

³³¹ TK. KKA, Evkaf 565, 222b; BOA, TD 1, 5; BOA, TD 387, 259; BOA, TD 1, 48; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

³³² TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 222b.

³³³ BOA, TD 1, 5.

³³⁴ BOA, TD 1, 5.

2.1.2.14. Başdere Köyü Camisi

Başdere köyünde bulunan camiye dair bilgiler, 1584 tarihli evkaf defterine dayanmaktadır. Bu kayıtlara göre, caminin vakfiyeleri Hacı Hızır ile Ali oğlu Hızır tarafından vakfedilen beşer yüz akçelik iki nakit meblağdan, yani toplam 1000 akçe nakit para ile meyve ağaçlarından oluşmaktadır. Nakit vakıf gelirinin camide görev yapan hatibin tasarrufunda olduğu belirtilmektedir.³³⁵ Camiyle ilgili olarak hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt, Cemaziye'l-evvel 1103 / Ocak 1692 tarihine aittir. Bu kayıtta, camide hatip olarak görev yapan Yusuf'un beratı yenilendiği bildirilmektedir.³³⁶

2.1.2.15. Başköy Camisi

Başköy'de bulunan camiye dair bilinen en erken tarihli bilgi, 1584 yılına ait evkaf defterine dayanmaktadır. Bu tarihte caminin vakıfları arasında bir kıt'a bağ yer almakta olup, buradan elde edilen gelirin imam ve hatibe tahsis edildiği belirtilmektedir. Ayrıca cami için üç kişi tarafından toplam 3000 akçe nakit para vakfedilmiştir.

Bu paralardan ilki, Hamza Kızı Fatma Hatun tarafından her cuma günü Yasin-i Şerif okunması şartıyla yapılan 1000 akçelik vakıftır. Diğer iki bağış ise, imam ve hatip için tahsis edilmek üzere İbrahim oğlu Eymirşah ve Mehmet oğlu Mustafa tarafından yapılan, yine 1000'er akçelik vakıflardır.³³⁷

Hurufat defterlerinde, Başköy camisinde imam, hatip, müezzin ve kayyım tayinine ilişkin çeşitli kayıtlar yer almaktadır. Bu bağlamda tespit edilen ilk kayıt, Şaban 1113 / Ocak 1702 tarihlidir. Bu kayda göre, camide imam ve hatip olarak görev yapan Sunullah'ın vefatı üzerine, bu görevlere Abdulaziz atanmıştır.³³⁸ Muharrem 1117 / Nisan 1705 tarihli bir başka kayıtta ise Abdulaziz'in görevden ayrılması üzerine yerine Mehmet'in atandığı bildirilmektedir.³³⁹ Son olarak, Rebiü'l-âhir 1117 / Temmuz 1705

³³⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

³³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³³⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15a.

³³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

³³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

tarihinde camiye bir kayyım atanmasına ihtiyaç duyulmuş ve bu görev Veli'ye verilmiştir.³⁴⁰

2.1.2.16. Bednam Köyü Muhiddin Fakih Camisi

Bednam köyünde bulunan bu cami Muhiddin Fakih tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Ancak caminin vakıfları ile ilgili 1518 tarihli evkaf defteri'nde *“Bu evkâf fi'l-asıl Kızıkoğlu nâm sipâhinin yaptığı mescide vakıftır. Ammâ ol mescid harab olduğu sebepten camiye ilhâk eylemişler bu câminin vakfı yoktur”* şeklindeki kayıttan caminin vakfının olmadığı, harap olan mescidin vakfının camiye ilhak olunduğu anlaşılmaktadır.³⁴¹ 1584 tarihinde de önceki defterlere atıfta bulunularak *“defter-i köhnede mukayyettir, defteri atık hâliya yine aynı”* şeklinde kayıtlıdır.³⁴²

1518 tarihli evkaf defterine göre, camiye ilhak edilen vakıflar aynı köyde yer alan sekiz kıt'a araziden oluşmakta ve bu arazilerden yıllık 400 akçe gelir elde edilmektedir. Bu dönemde camide görev yapan imam Abdülkerim'e günlük 1 akçe maaş ödenmektedir. Ayrıca caminin bakım, onarım ve aydınlatma giderleri için bir kıt'a bağdan sağlanan yıllık 40 akçelik gelir ayrılmıştır.³⁴³

1584 tarihli tahrirde de caminin vakıf yapısı korunmuş, yine sekiz kıt'a araziden yıllık 400 akçe gelir elde edildiği görülmüştür. Bunun yanında, camiye Halil oğlu Hızır tarafından 1000 akçe, Mustafa oğlu Hızır tarafından ise yine 1000 akçe olmak üzere toplam 2000 akçe nakit para vakfedilmiştir. Bu meblağın işletilmesinden elde edilen gelirin yarısı caminin hatibine, diğer yarısı ise aynı köyde bulunan Aşağı Mescid'in imamına tahsis edilmiştir. Buna ek olarak, 500 akçelik bir başka nakit vakıf daha yapılmış ve bu vakfın geliri caminin kandil ve aydınlatma giderlerine ayrılmıştır. Diğer taraftan, bir kıt'a bağdan sağlanan yıllık 40 akçelik gelir, önceki tahrirde olduğu gibi caminin bakım ve aydınlatması için kullanılmaya devam edilmiştir.³⁴⁴

³⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

³⁴¹ BOA, TD 1, 6.

³⁴² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

³⁴³ BOA, TD 1, 6.

³⁴⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

2.1.2.17. Bednam Köyü Şahoğlu Emre Bey Camisi

Bednam köyünde yer alan bir diğer cami ise Şahoğlu Emre tarafından yaptırılmıştır. Bu camiye ait vakfiye, dönemin diğer kayıtlarından farklı olarak düzenlenmiş; imam, hatip ve rakabeye tahsis edilen vakıflar ile bunların gelirleri ayrı ayrı belirtilmiştir.³⁴⁵ 1518 tarihli kayda göre, caminin imamı için tahsis edilen vakıf iki kıt'a toprak olup, yıllık geliri 200 akçedir. Hatip için ayrılan bir kıt'a zeminden ise yıllık 400 akçe gelir sağlanmaktadır. Caminin rakabesi için iki kıt'a bahçeden yıllık 40 akçe gelir elde edilmektedir.³⁴⁶ Aynı yıl itibarıyla camide dört kişi görev yapmaktadır: hatip Abdulkerim, imam Süleyman oğlu Ali, müezzin Fakih oğlu Musa ve hâfız Abdusselam oğlu Abdi isimli kişilerdir.³⁴⁷

2.1.2.18. Beher Köyü Camisi

Beher köyündeki camiye dair bilgilere, 1141 numaralı hurufat defterinde yer alan Şaban 1116 / Kasım 1704 tarihli bir kayıttan ulaşılmaktadır. Bu kayda göre, bir akçe ücretle müezzinlik yapan Mustafa'nın vefatı üzerine, görev oğlu Mehmet'e tevcih edilmiştir.³⁴⁸ Hurufat defterlerinde söz konusu camiyle ilgili başka bir kayda rastlanmamıştır.

2.1.2.19. Belip Köyü Camisi

Belip köyünde bulunan caminin banisi ve inşa tarihi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak, hurufat defterlerinde camiye dair tespit edilen tek kayıta, Cemaziye'l-evvel 1129 / Nisan 1717 tarihinde görev tanımları belirtilmeden, iki akçe ücretle, birlikte görev yapan Seyyid Mesut ve Seyyid Ahmet'in beratlarının zayi olması nedeniyle beratlarının yenilendiği görülmektedir.³⁴⁹

2.1.2.20. Boyalık Köyü Halil Bey Camisi

Boyalık köyüne Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı caminin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte hurufat defterlerinde camiye ait tespit edilen ilk kayıt, Şevval 1118/Ocak 1707 tarihlidir. Bu kayıta vakfın mütevellisi ve

³⁴⁵ BOA, TD 1, 8.

³⁴⁶ BOA, TD 1, 8.

³⁴⁷ BOA, TD 1, 8.

³⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

³⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

caminin ferrâşı olmadığı için bir akçe ile Abdulkerim ve Ebubekir'e görev verilmiştir. Rebiu'l-âhir 1123/Mayıs 1711'de caminin müezzinliğine günlük bir akçe ile Süleyman atanmıştır.³⁵⁰

2.1.2.21. Boyalık Köyü Mahdume Hatun Camisi

Boyalık köyünde yer alan bir diğer cami, Mahdume Hatun tarafından yaptırılmıştır. Hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmayan bu camiye dair, hurufat defterlerinde Rebiu'l-âhir 1116 / Ağustos 1704 tarihli bir kayıt mevcuttur. Söz konusu kayıta, günlük yarım akçe ücretle görev yapan cami hatibi Abdulgâni'nin beratının yenilendiği belirtilmektedir.³⁵¹

2.1.2.22. Cenne Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi

Cenne köyünde bulunan ve isminden de anlaşıldığı üzere Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılan caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiyle ilgili ilk kayıt, Şaban 1118 / Kasım 1706 tarihli'dir. Bu kayıta, camiye bir müezzin gerektiği ve bu görevin günlük yarım akçe ücretle Abdullah'a tevdi edildiği belirtilmektedir.³⁵² Şaban 1123 / Eylül 1711 tarihli bir diğer kayıta ise, caminin bir akçe ücretle görev yapan kayyımları Mustafa ve Mahmut'un beratlarının yenilendiği görülmektedir.³⁵³

2.1.2.23. Cenne Köyü³⁵⁴ Hacı Muhiddin Camisi

Cenne köyünde bulunan cami, Hacı Muhyiddin tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Yapının ilk olarak mescit olarak inşa edildiği, daha sonra camiye dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. 1500 yılına ait kayıtlarda yapı mescit olarak geçerken, 1518 tarihli belgede “*Vakf-ı Cami-i der-karye-i Cenne binâ-i Hacı Muhyiddin*” ifadesiyle camiye dönüştüğü anlaşılmaktadır. 1584 yılına ait bir

³⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

³⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

³⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

³⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

³⁵⁴ Köyün ismi “Pamuklu” olarak değişmiştir. Bkz., “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 549.

başka kayıta ise “*Hâliyâ câmii olmuşdur. Vakfiyet üzere tasarruf olunur. Ber-mûceb-i defter-i atîk*” şeklindeki ifade yer almaktadır.³⁵⁵

1500 yılı itibarıyla caminin vakıfları 8 kıt’a topraktan oluşmakta olup, bunlardan yıllık toplam 259 akçe gelir elde edilmektedir.³⁵⁶ 1518 yılına gelindiğinde ise vakıf mülklerinde önemli bir artış yaşanmış; on beş kıt’a zemin ve bir kıt’a bağdan yıllık 1.100 akçe gelir sağlanmıştır. Aynı tarihte camide beş kişi görev yapmaktadır: imam, hatip, müezzin, hâfız ve mütevellidir. İmam Hüseyin Fakih oğlu Mehmet günlük 1 akçe, hatip Mehmet’in kardeşi Ahmet günlük 1 akçe, müezzin diğer kardeşi Seydi Ali yarım akçe, hâfız kardeşlerinden Lütfi yarım akçe ve müteveli Mahmut oğlu İbrahim ise yarım akçe ücretle görev yapmaktadır.³⁵⁷

1522 tarihinde caminin gelirlerinde bir miktar düşüş olmuş, zemin ve bağlardan yıllık 390 akçelik bir gelir elde edilmiştir.³⁵⁸ 1584’teki tahrirde caminin vakıfları toplam on yedi kıt’a zeminden yıllık 435 akçe gelire sahiptir.³⁵⁹ Bu tarihte camide kaç kişinin görev yaptığı ve gelirin harcandığı yer hakkında bilgi verilmemiştir.

2.1.2.24. Cuma Köyü Karamanoğlu Halil Camisi

Cuma köyünde yer alan caminin, Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda yapının inşa tarihi, Halil Bey’in hüküm sürdüğü 1333–1340 yılları arasına tarihlendirilebilir. Caminin hurufat defterlerindeki tek kaydı Receb 1119 / Eylül 1707 tarihli olup, bu kayda göre vakfın bir akçe ücretle görev yapan mütevellisi Hasan’ın görevden ayrılması üzerine yerine oğlu Hamza atanmıştır.³⁶⁰

2.1.2.25. Çamlıca Köyü Camisi

Çamlıca köyünde bulunan caminin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Caminin hurufat defterlerinde Şevval 1124 / Kasım 1712 tarihli iki ayrı kayıt tespit edilmiştir. İlk kayıta, caminin câbisi Mustafa’nın vefatı üzerine görevin

³⁵⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224a; BOA, TD 1, 9; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

³⁵⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224a.

³⁵⁷ BOA, TD 1, 9.

³⁵⁸ BOA, TD 387, 260.

³⁵⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

³⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

Ahmet'e tevdi edildiği belirtilmektedir. İkinci kayıta ise yine Mustafa'nın ölümü üzerine bu göreve İbrahim'in atandığı ifade edilmektedir.³⁶¹

2.1.2.26. Çemne Köyü Mustafa Efendi Camisi

Çemne köyü Mustafa Efendi Camisi, isminden de anlaşılacağı üzere Seyyid Mehmet oğlu Seyyid Mustafa Efendi tarafından 1242 / 1827 tarihinde yaptırılmıştır. Yeni yapılan caminin ilk imam ve hatipliğine camiye yaptıran Seyyid Mustafa Efendi ücretsiz olarak atanmıştır.³⁶² Cemaziye'l-evvel 1272 / Ocak 1856 tarihinde caminin hatipliğini, ücretsiz olarak Halil Efendi yapmaktadır. Safer 1309 / Ekim 1891'de Halil Efendi'nin ölmesiyle hatipliğe oğlu Mehmet Efendi atanmıştır.³⁶³

2.1.2.27. Çukurbağ Köyü Hamza Fakih Camisi

Çukurbağ köyünde yer alan cami, Hamza Fakih tarafından inşa ettirilmiştir. Ancak yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi mevcut değildir. Hurufat defterlerinde camiye dair çeşitli atama kayıtları bulunmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt, Muharrem 1117 / Nisan 1705 tarihine aittir ve bu kayıta yıllık on kile hinta (buğday) ile görev yapan hatip Ahmet'in beratının yenilendiği belirtilmektedir. Şaban 1117 / Kasım 1705'te ise caminin imamı Abdülkerim'in beratının yenilendiği görülmektedir.³⁶⁴ Şaban 1131 / Haziran 1719 tarihinde imam Abdülkerim'in vefatı üzerine görevin Abdurrahman'a verildiği kaydedilmiştir.³⁶⁵ Ramazan 1133 / Haziran 1721 tarihli kayıta ise Abdurrahman'ın göreve gelişinden söz edilmeksizin, Abdülkerim'in ölümü ve caminin hatibi Ahmet'in görevi terk etmesi üzerine imamlık ve hatiplik görevlerinin bir akçe ücretle Resul'e verildiği ifade edilmiştir.³⁶⁶

3.2.2.21. Çukurbağ Köyü Camisi

Çukurbağ köyünde bulunan cami ile ilgili bilgiye sadece 1584 tarihli evkaf defterinden ulaşılmaktadır. Bu tarihte caminin vakıfları sadece bir kıt'a bağdan ibaret olup imamın

³⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

³⁶² VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

³⁶³ VGMA, Defter No: 170/102.

³⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

³⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1069,105.

³⁶⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

tasarrufundadır. Ayrıca camiye Melek Hatun tarafından kendi ruhu için her cuma gecesi Yasin-i Şerif Suresi okunması şartıyla 200 akçe para vakfedilmiştir.³⁶⁷

2.1.2.28. Davdas Köyü Hoca İshak Camisi

Davdas köyünde bulunan cami, Hoca İshak tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihine dair kesin bilgi mevcut değildir. 1518 tarihli evkaf defterine göre caminin vakıfları, aynı köyde yer alan hamamın yıllık gelirinin yarısı olan 150 akçe ile bir kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden elde edilen gelirler dâhil olmak üzere toplam 270 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu dönemde elde edilen gelirden, imam ve hatibe günlük yarım akçe, müezzine ise yıllık 90 akçe ücret ödenmektedir. Tahririn yapıldığı sırada caminin imam ve hatibi Mahmut oğlu Hacı, müezzini ise Hüseyin'dir.³⁶⁸

1555 tarihli tahrirde caminin vakıfları üç kıt'a zemin ve üç kıt'a bağdan oluşmakta olup, bunlardan elde edilen gelir miktarı belirtilmemiştir.³⁶⁹ 1584 tarihli kayıta da benzer şekilde yalnızca vakıfların isimleri verilmiş, gelir bilgisine yer verilmemiştir. Ancak bu tarihte camiye bazı nakit para vakıflarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Semâzen Mustafa tarafından vakfedilen 200 akçe ile Hatun isimli bir kadının vakfettiği 200 akçeden oluşan toplam 400 akçelik nakdin işletilmesinden elde edilen gelir, imama tahsis edilmiştir. Ayrıca, Hacı Veli oğlu Hacı Mehmet'in vakfettiği 600 akçelik nakdin gelirinin hatibe sarf edildiği kaydedilmiştir. 1584 yılı itibarıyla camide imam ve hatip olmak üzere iki görevli bulunmaktadır.³⁷⁰

Hurufat defterlerinde camiye dair imam, hatip, müezzin, kayyım ve vakıf mütevellisi atamalarını içeren çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt, Safer 1103 / Ekim 1691 tarihli olup, camide hatip olarak görev yapan İbrahim ve Mehmet'in beratlarının müşterek bir akçe ile yenilendiği görülmektedir.³⁷¹ Safer 1112 / Temmuz 1700 tarihli kayıta ise camide imam ve hatip bulunmadığı için, bu görevler yarım akçe ücretle Ömer Halife'ye verilmiştir.³⁷² Rebiü'l-âhir 1116 / 1704 tarihinde imam Ömer'in

³⁶⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

³⁶⁸ BOA, TD 1, 10.

³⁶⁹ "Bu cümle arazi ve bağât, vakfiye üzere tasarruf olunduğu şer' ile sübut bulmuştur deyû kadı defterinde mestur", bkz., BOA, TD 1, 48.

³⁷⁰ Bkz., TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 12b.

³⁷¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

vefatı üzerine görev, oğlu Seyyid Abdullah'a verilmiştir. Aynı tarihte, hatip İbrahim'in ölümüyle bu göreve Abdullah ve Ali atanmış; vakfa müteveli atanması gerektiğinden bu görev Mustafa'ya verilmiştir.³⁷³ Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli kayıta, caminin kayyımı Ali'nin beratının yarım akçe ile yenilendiği; aynı tarihte vakfa müteveli olarak Seyyid Mehmet'in ücretsiz şekilde görevlendirildiği belirtilmektedir.³⁷⁴

Cami, zamanla harap ve atıl duruma gelmiş; bu nedenle Zi'l-hicce 1137 / Ağustos 1724 tarihinde köy halkı tarafından onarılıp bakımı yapılarak yeniden ibadete açılmıştır. Bu tarihten itibaren camiye yeniden görevlendirmelerin yapıldığı anlaşılmaktadır. İlk olarak, daha önce de bu görevde bulunan Seyyid Abdullah Halife'ye imam ve hatiplik görevleri bir akçe ile tekrar verilmiştir.³⁷⁵ Son olarak Muharrem 1139 / Ağustos 1726'da camiye müezzin lazım olduğu için bu görev İbrahim'e verilmiştir.³⁷⁶

2.1.2.29. Dindarlı Köyü Camisi

Dindarlı köyünde bulunan camiye dair bilgilere yalnızca hurufat defterlerinden ulaşılmaktadır. 1141 numaralı hurufat defterinde yer alan Cemaziye'l-evvel 1103 / Ocak 1692 tarihli kayda göre caminin imamı Ahmet'in beratı yenilenmiş; aynı tarihte vakfa müteveli olarak Mehmet görevlendirilmiştir.³⁷⁷

2.1.2.30. Dindebolı Köyü Dede İlyas/İlyas Fakih Camisi

Dindebolı köyünde bulunan caminin banisi, evkaf defterlerinde İlyas Fakih, hurufat defterlerinde ise Dede İlyas olarak geçmektedir.³⁷⁸ Caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 1518 tarihli evkaf defterine göre caminin vakıfları beş kıt'a zeminden oluşmakta olup yıllık geliri 360 akçedir. Vakfın geliri imam ve hatibin tasarrufunda olup bu tarihte görevli olan imam ve hatip Abdi oğlu Sadeddin'dir.³⁷⁹ 1555 yılında vakıf yerlerinde artış gözlemlenmiş, on iki kıt'a zemine ulaşılmış ancak yıllık

³⁷³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

³⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

³⁷⁵ VGMA, HD. No: 1143, s. 37; VGMA, Hurufat Defteri 1137, 94.

³⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1143, 37.

³⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁷⁸ "Vakf-ı cami der-karye-i Dindebolı binâ-i İlyas Fakih" bkz. BOA, TD 1, 11; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁷⁹ BOA, TD 1, 11.

gelir 200 akçeye düşmüştür.³⁸⁰ 1584 yılında da caminin vakıf yapısında bir değişiklik olmamış, mevcut on iki kıt'a zeminden elde edilen gelir yine 200 akçe olarak kaydedilmiştir.³⁸¹

Camiye ilişkin hurufat defterlerinde Rebiü'l-âhir 1103 / Aralık 1691 tarihli kayıta, hatip Ömer'in ölmesiyle yerine bir akçe ile Abdulfettah'ın atandığı görülmektedir.³⁸² Ayrıca Safer 1255 / Mayıs 1839'da imamlık görevine Mehmet, İbrahim, Ahmet ve Ali Halife atanmış; Zi'l-hicce 1277 / Haziran 1861'de bu kişilerin beratları yenilenmiştir.³⁸³ Cemaziye'l-âhir 1261 / Haziran 1845 tarihli kayıta ise hatiplik görevine bir akçe ile İsmailoğlu Seyyid Mehmet'in getirildiği belirtilmiştir.³⁸⁴

2.1.2.31. Eğerci Köyü Yedekçi-zâde Mustafa Camisi

Eğerci köyünde yer alan Yedekçi-zâde Mustafa Camisi, isminden de anlaşılacağı üzere Yedekçi-zâde Mustafa tarafından yaptırılmıştır. Ancak yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Camiye ilişkin tespit edilen tek kayıt, 535 numaralı hurufat defterinde yer almakta olup Şevval 1239 / Haziran 1824 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, caminin günlük yarım akçe ile görev yapan imam ve hatibi Osman oğlu Ahmet'in vefatı üzerine, yerine oğulları Şit ve Mustafa'nın birlikte atandığı belirtilmektedir.³⁸⁵

2.1.2.32. Ezvendi Köyü Hacı Mustafa Camisi

Ezvendi köyünde yer alan cami, Hacı Mustafa tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamakla birlikte, camiye ilişkin herhangi bir evkaf kaydının bulunmaması, yapının XVII. yüzyılda yaptırılmış olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir. Hurufat defterlerinde camiye dair imam, hatip, ferrâş ve müteveli atamalarını içeren çeşitli kayıtlar yer almaktadır.

³⁸⁰ BOA, TD 1, 49.

³⁸¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

³⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁸³ VGMA, Defter No: 153/176.

³⁸⁴ VGMA, Defter No: 170/138.

³⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

Tespit edilen ilk kayıt Zi'l-ka'de 1102 / Temmuz 1691 tarihli olup, bu tarihte camide imam ve hatiplik görevini yürüten Ali Halife'nin beratı yenilenmiştir.³⁸⁶ Safer 1113 / Temmuz 1701 tarihli kayda göre ise bir akçe ile görev yapmakta olan imam ve hatip Ali'nin vefatı üzerine yerine kardeşi Mehmet atanmış, aynı tarihte vakfın mütevellisi Ali'nin ölümüyle bu görev diğer Ali'ye verilmiştir.³⁸⁷ Rebiü'l-âhir 1117 / Temmuz 1705 tarihinde üç ayrı atama gerçekleştirilmiştir. Bu tarihte caminin imam ve hatibi Mehmet görevden alınarak, kadı arzıyla bir akçe ile Süleyman görevlendirilmiş; bir akçe ile müteveli Ali'nin görevinden ayrılması üzerine aynı Süleyman bu göreve de atanmıştır. Ayrıca camiye ferrâş tayini yapılmış ve bu görev Ali Halife'ye verilmiştir.³⁸⁸

Zi'l-ka'de 1152 / Ocak 1740 tarihinde yarım akçe ücretle görev yapmakta olan cami imamı Hacı Mustafa'nın vefatı üzerine yerine Mehmet Halife atanmıştır.³⁸⁹ Son olarak Muharrem 1243 / Ağustos 1827 tarihli kayıta, yine yarım akçe ile görev yapmakta olan imam Mehmet'in ölümü üzerine bu göreve Seyyid Ali oğlu Seyyid Hacı Mustafa atanmıştır.³⁹⁰

2.1.2.33. Ezvendi Köyü Ahmet Çavuş Camisi

Aşağı Ezvendi köyünde bulunan cami, Ahmet Çavuş adlı bir şahıs tarafından inşa ettirilmiştir. Hurufatdefterlerinden elde edilen bilgilere göre, camiye dair en erken kayıt Muharrem 1118 / Nisan 1706 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, bir akçe yevmiye ile imam ve hatiplik görevini yürüten Abdurrahman'ın beratı yenilenmiştir.³⁹¹ Cemâziye'l-âhir 1243 / Ocak 1828 tarihli kayıta ise, günlük bir akçe yevmiye ile yarım hisse imam ve yarım hisse hatip olarak Seyyid Mehmet Mahbub'un görevlendirildiği görülmektedir. Şaban 1254 / Kasım 1838 tarihinde, kalan yarım hisse imam ve yarım hisse hatiplik görevi de bir akçe karşılığında Abdullah'ın uhdesine verilmiştir. Son olarak, Safer 1286 / Haziran 1869 tarihli kayıta, Seyyid Mehmet Mahbub ve

³⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁸⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

³⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

³⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

³⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

³⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

Abdullah'ın vefatları üzerine her iki payın da Seyyid Mehmet Mahbub'un oğlu Ziyaeddin'e verilmiştir.³⁹²

2.1.2.34. Fariske Köyü Abdurrahman Halife Camisi

Fariske köyünde Abdurrahman Halife tarafından inşa ettirilen caminin yapım tarihine dair kesin bilgi ve belge bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde camiyle ilgili üç atama kaydı tespit edilmiştir. Bu kayıtlar hatiplik ve müezzinlik görevlerine ilişkindir. İlk kayıтта, camide müezzin bulunmadığından Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihinde yarım akçe yevmiye ile Halil'in görevlendirildiği belirtilmektedir. Aynı ay içerisinde Halil'in vefatı üzerine yerine Mehmet atanmıştır.³⁹³ Muharrem 1131 / Kasım 1718 tarihli kayıтта ise, caminin hatibi İbrahim'in vefatı üzerine bu görevin Molla Hamza'ya verilmiştir.³⁹⁴

2.1.2.35. Gargara (Güneyyurt) Köyü Abdullatif Camisi

Gargara köyünde bulunan bu cami, Abdülatif isminde bir şahıs tarafından yaptırılmıştır. Evkaf defterlerinde yer almayan yapı, toprak damla örtülü, sade bir mimariye sahipken 1994 yılında yıkılarak yeniden inşa edilmiştir.³⁹⁵ Hurufatdefterlerinde camiye dair bazı atama kayıtları tespit edilmiştir. Bunlardan ilki, Şevval 1104 / Haziran 1693 tarihli olup bir akçe yevmiye ile görev yapan hatip Ali'nin beratı yenilenmiştir.³⁹⁶ Şevval 1113 / Mart 1702 tarihinde ise câbi Hüseyin'in vefatı üzerine, yerine yine Hüseyin adlı başka birinin görevlendirildiği anlaşılmaktadır.³⁹⁷ Zi'l-ka'de 1114/Mart 1703 tarihli bir diğer kayıтта, caminin hatipliğinin yarım hissesi, günlük yarım akçe ile İbrahim'e verilmiştir.³⁹⁸ Son olarak, Zi'l-hicce 1136 / Ağustos 1724 tarihinde köy halkının cami hatipleri İbrahim ve Ahmet'in “cahil ve kötü huylu kimseler” olduklarını belirterek durumu kadı Ahmed'e bildirmeleri üzerine, her iki görevli azledilmiş ve yerlerine Âlim Mehmet tayin edilmiştir.³⁹⁹

³⁹² VGMA, Defter No. 170/250.

³⁹³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

³⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

³⁹⁵ Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 143. vd.

³⁹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

³⁹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

³⁹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

³⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1137, 99.

2.1.2.36. Gerde Köyü Camisi

Gerde Köyü Camisi'ne dair evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak hurufatdefterlerinde camiye ilişkin çeşitli atama kayıtları tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, camiye imam, hatip, ferrâş ve vakfa müteveli tayinlerine ilişkindir. İlk kayıt, Şâban 1102 / Nisan 1691 tarihine aittir. Buna göre, camide imamlık ve hatipliğin yanı sıra vakfin mütevelliliğini de yürüten İbrahim'in vefatı üzerine yerine Seyyid Halil atanmıştır.⁴⁰⁰ Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli bir diğer kayıta, müteveli Seyyid Lütfullah'ın görevden alınarak yerine Seyyid Ataullah'ın tayin edildiği görülmektedir. Aynı yılın Şevval ayında ise camiye bir ferrâş gerektiğinden, bu görev Hasan Halife'ye verilmiştir. Müteveli Ataullah'ın da kısa süre sonra görevden alınarak yerine Seydi Halife'ye berat verilmiştir.⁴⁰¹ Son olarak Cemaziye'l-âhir 1126 / Haziran 1714 tarihli kayıta caminin ikinci imamı olan Seyyid Abdulazim'den haksızlıkla görevi kendi üzerine alan Abdullatifullah'tan görev alınarak Abdulazim'e verilmiştir.⁴⁰²

2.1.2.37. Gerde Köyü Kılıçarslan Camisi

Gerde köyündeki bir diğer cami de Kılıçarslan Camisi'dir. Yapım tarihi ve banisi hakkında kayıtlarda herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Ancak 1141 numaralı hurufat defterinde bulunan Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli tek kayda göre günlük yarım akçe ile caminin imam ve hatibi Seyyid Mustafa ve Hasan'ın beratları yenilenmiştir.⁴⁰³

2.1.2.38. Görmeli Köyü Camisi

Görmeli köyünde bulunan caminin banisine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1069 numaralı hurufatdefterinde yer alan Cemâziye'l-âhir 1131 / Nisan 1719 tarihli kayıttan, caminin bu tarihte yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır.⁴⁰⁴ Cami, uzun süre harap vaziyette kaldıktan sonra, köy halkı tarafından Şaban 1222 / Ekim 1807 tarihinde

⁴⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

⁴⁰² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

⁴⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

⁴⁰⁴ “Görmeli nâm karyede müceddeden binâ olunan caminin hitabeti Seyyid Süleyman'a inâyet”, VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

tamir edilmiş, minber konularak yeniden ibadete açılmış ve bu vesileyle imam ve hatip ataması gerçekleştirilmiştir.⁴⁰⁵

Hurufat defterinde yer alan Cemâziye'l-âhir 1131 / Nisan 1719 tarihli bir diğer kayıтта, camide hatip bulunmadığı için bu görev Seyyid Süleyman'a verilmiştir.⁴⁰⁶ Zi'l-hicce 1150 / Mart 1738 tarihli kayıтта ise, bir akçe yevmiye ile görev yapan hatip Seyyid Süleyman'ın vefatı üzerine, yerine Hasan Halife'nin atandığı anlaşılmaktadır.⁴⁰⁷ Son olarak, Şâban 1222 / Ekim 1807 tarihinde camiye imam ve hatip ataması gerekli görüldüğünden, görev ücretsiz olarak Seyyid Ali'ye verilmiştir.⁴⁰⁸

2.1.2.39. Güzve Köyü Camisi

Güzve köyündeki caminin inşa tarihi ve banisi hakkında kesin bilgi bulunmamakla birlikte, hurufat defterlerinde camiye yapılan görevlendirmelere ilişkin bazı kayıtlar yer almaktadır. 1141 numaralı hurufatdefterinden, camiye imam, hatip, ferrâş ve vakfa müteveli atamaları yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tespit edilen ilk kayıt, Şaban 1104 / Nisan 1693 tarihini taşımakta olup, caminin hatibi Abdurrahim'in beratı bu tarihte yenilenmiştir.⁴⁰⁹ Muharrem 1112 / Haziran 1700 tarihli bir diğer kayıтта, bir akçe ile görev yapan cami imamı Yakup'un vefatı üzerine yerine Musa Halife görevlendirilmiştir.⁴¹⁰ Hicrî 1115 / Milâdî 1703–1704 yılında ise, caminin ferrâşı ve vakfın mütevellisi bulunmadığından, bu görevler Hacı Abdullah'a verilmiştir.⁴¹¹

2.1.2.40. İrnebolı Köyü Mehmet Bey/Mehmet Çelebi Camisi/Cami-i Kebir

İrnebolı köyündeki caminin banisi Mehmet Bey'dir. Ancak yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiye imam, hatip, müezzin ve vakfa müteveli atamalarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt, Cemaziye'l-evvel 1103 / Ocak 1692 tarihli'dir. Bu kayıтта, caminin imamı Mehmet ile hatibi

⁴⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 532, 234.

⁴⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁴⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255.

⁴⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 532, 234.

⁴⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

Mustafa'nın beratlarının yenilendiği görülmektedir.⁴¹² Şevval 1108 / Nisan 1697 tarihli belgede, caminin hatibi Mustafa'nın göreve ehil olmaması nedeniyle yerine Ömer ve Süleyman'ın atandığı belirtilmiştir. Aynı tarihte, yarım akçe ile görev yapan müezzinin vefatı üzerine bu görev Ahmet'e verilmiştir. Ayrıca, bir akçe karşılığında yarım hisse ile hatiplik yapan Ali'nin vefatı üzerine, bu hisse diğer Ali'ye devredilmiştir.⁴¹³

Muharrem 1112 / Haziran 1700 tarihinde, bir akçe ile görev yapan imam Seydi Halife'nin vefatı üzerine yerine Ebubekir atanmış; bu kişinin beratı ise Rebiü'l-âhir 1116 / Ağustos 1704 tarihinde yenilenmiştir.⁴¹⁴ Muharrem 1115 / Mayıs 1703 tarihli bir başka kayıta, bir akçe ile müşterek hatiplik yapan Mustafa ve Ömer'in yerine Süleyman'ın görevlendirildiği belirtilmiştir.⁴¹⁵ Cemaziye'l-âhir 1122 / Temmuz 1710 tarihli belgede ise, imam Ebubekir'in vefatı üzerine bu göreve Nebi Halife'nin getirildiği görülmektedir.⁴¹⁶ Son olarak, Rebiü'l-âhir 1131 / Şubat 1719 tarihinde, caminin bir akçe ile müşterek hatibi olan Süleyman Halife'nin vefatı üzerine, ona ait hissenin ortağı Ömer Halife'ye devredildiği anlaşılmaktadır.⁴¹⁷

2.1.2.41. Aşağı İrnebolı Camisi

Aşağı İrnebolı köyünde bulunan cami köy halkı tarafından 1250 / 1834 tarihinde yaptırılmış ve minber konulmak suretiyle camiye çevrilmiştir. 536 numaralı hurufat defterindeki Şevval 1250 / Şubat 1835 tarihli kayıta camiye imam ve hatip lazım olduğu için görev ücretsiz olarak köy halkından Mustafa oğlu Seyyid Abdurrahman'a verilmiştir.⁴¹⁸ Zilhicce 1327 / Ocak 1910'da Seyyid Abdurrahman'ın ölmesiyle hatiplik görevi ücretsiz olarak Halil oğlu Abdulgani'ye geçmiştir.⁴¹⁹ Şevval 1340 / Haziran 1922 tarihinde ise imam İbrahim ve hatip Halil oğlu Abdulgani'nin vefatları nedeniyle her ikisinin yerine de Mahmut atanmıştır.⁴²⁰

⁴¹² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴¹³ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 116; VGMA, Hurufat Defteri 1140, 735.

⁴¹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26; VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

⁴¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

⁴¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁴¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁴¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78; VGMA, Defter No: 170/144.

⁴¹⁹ VGMA, Defter No: 170/144; Defter No: 2180/114.

⁴²⁰ VGMA, Defter No: 153/172; Bkz. Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 150.

2.1.2.42. İznebolı Köyü Hoca Camisi

İznebolı köyündeki Hoca Camisi'ne ilişkin bilgi yalnızca 1141 numaralı hurufatdefterinde yer almaktadır. Bu defterdeki Zi'l-hicce 1117 / Mart 1706 tarihli tek kayda göre, caminin hatiplik görevi Ömer ve Süleyman üzerinden, günlük bir akçe ile Seyyid Hasan'a verilmiştir.⁴²¹

2.1.2.43. İznebolı Köyü Ali Bey Camisi

İznebolı köyünde bulunan bu cami, 1069 nolu hurufat defterindeki “*İznebolı nâm karyede Ali Bey Camisi*” ifadesinden Ali Bey isminde biri tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Ancak evkaf defterlerinde bu köyde iki caminin olduğu kayıtlıdır. Bu camide önceki camilerden biri olabilir. Ali Bey tamir ve bakımını yaptırdığı için böyle isimlendirilme ihtimali vardır. Cami ile ilgili, belgelerden tespit edilen Şaban 1132 / m. Haziran 1720 tarihli tek kayda göre caminin bevvâbı Ömer'in ölmesiyle görev Süleyman'a verilmiştir.⁴²²

2.1.2.44. İznebolı Emeleddin Oğlu Veli Camisi

İznebolı köyündeki bu cami, Emeleddin oğlu Veli tarafından yaptırılmıştır. 1518 tarihinde gerçekleştirilen tahrir sırasında camiye yaptıran kişinin hayatta olduğu ve aynı zamanda vakfın mütevelliliğini yürüttüğü anlaşılmaktadır. Bu durum, caminin muhtemelen aynı tarihlerde inşa edildiğini göstermektedir.⁴²³

1518 tarihli evkaf defterine göre, caminin vakıfları üç kıt'a bağdan oluşmakta ve yıllık toplam geliri 150 akçeyi bulmaktadır. Bu gelirden, camiye yaptıran ve vakfın mütevellisi olan Emeleddin oğlu Veli'ye 50 akçe, caminin hatibi olan Veli oğlu Yusuf'a 50 akçe, müezzin olan diğer oğlu Mahmut'a ise 50 akçe tahsis edilmiştir.⁴²⁴ 1584 tarihli tahrirde ise caminin vakıfları, yılda altı ay faal durumda olan bir adet tahunhâne ile

⁴²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

⁴²² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

⁴²³ BOA, TD 1, 2.

⁴²⁴ BOA, TD 1, 2.

sınırlıdır. Bu dönemde, söz konusu vakıf gelirinin cami hatibine tahsis edildiği görülmektedir.⁴²⁵

2.1.2.45. İznebolı Köyü Camisi

İznebolı köyünde bulunan bir diğer caminin varlığı, 1584 tarihli tahrirde geçen “*Vakf-ı cami-i diğer der-karye-i İznebolı*” ifadesinden anlaşılmaktadır. Ancak bu camiye yaptıran kişi ve yapım tarihine ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

1584 tarihli evkaf defterine göre caminin vakıfları; bir kıt’a bahçe, iki adet ceviz ağacı ile 3.000 akçelik nakit meblağın işletilmesinden elde edilecek gelirin hatibe, 2.500 akçelik nakdin işletilmesinden sağlanacak gelirin ise imama tahsis edilmesi şeklindedir. Bu tarihte camide yalnızca imam ve hatip görev yapmaktadır.⁴²⁶

2.1.2.46. Karapınar Köyü Camisi

Karapınar köyünde yaptırılan caminin banisi ve yapım tarihi bilinmemektedir. Camiye ilişkin tespit edilen tek kayıt, h. Şaban 1111 / m. Ocak 1700 tarihlidir. Bu kayıttan, iki akçe yevmiye ile görev yapan cami imam ve hatibi Mehmet’in vefatı üzerine yerine Mustafa’nın atandığı anlaşılmaktadır.⁴²⁷

2.1.2.47. Kazancı Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi

Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi bilinmemektedir.⁴²⁸ Hurufat defterlerinde camiye yapılan imam, hatip, müezzin ve vakfa müteveli atama kayıtları bulunmaktadır.⁴²⁹

2.1.2.48. Paşa Kışlası Köyü Halil Bey Camisi

Paşa Kışlası köyünde Karamanoğlu Halil Bey’in yaptırdığı caminin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Aynı köyde Halil Bey’e ait bir de tekkenin olması her ikisini de beraber yaptırmış olma ihtimalini arttırmaktadır.

⁴²⁵ “*Ve altı ay tahunhâne yürür hatibe meşruttur*”. Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

⁴²⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

⁴²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

⁴²⁹ Bakınız Ek 12, s. 372-374.

Hurufat defterlerinde cami ile ilgili çeşitli atama kayıtları tespit edilmiştir. Bunlar arasında imam, hatip, ferrâş ve vakfa müteveli tayinleri öne çıkmaktadır. İlk tespit edilen kayıt h. Şaban 1104 / m. Nisan 1693 tarihine aittir. Bu kayda göre, caminin imam ve hatibi Mustafa'nın vefatı üzerine, oğulları Ömer ve Seyyid Ahmed, babalarının beratıyla görevlerine devam ederken dışarıdan Ahmet ve Ali de kendi adlarına berat almışlardır. Aynı tarihte, caminin yarım akçe yevmiye ile görev yapan mütevellisi Muslu'nun ölümü üzerine, bu görev oğlu Seyyid Ahmed'e verilmiştir.⁴³⁰ Recep 1112 / Aralık 1700 tarihli kayıta ise, caminin ferrâşı Ömer'in ölmesiyle yerine Abdurrahim'in atandığı görülmektedir.⁴³¹ H. 1115 / m. 1703 yılında caminin ferrâşının bulunmaması nedeniyle bir akçe yevmiye ile Emir Han bu göreve tayin edilmiştir.⁴³² Son olarak, h. 1123 / m. 1711 tarihli kayıta, cami hatibi Mustafa'nın beratının zayi olması sebebiyle beratının yenilendiği belirtilmektedir.⁴³³

2.1.2.49. Lafza Köyü Camisi

Lafza köyü Bedir Mahallesi'nde bulunan caminin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak hurufatdefterlerinde camiye ilişkin imam, hatip, ferrâş ve vakfa müteveli atamalarına dair çeşitli kayıtlar yer almaktadır.

İlk kayıt, Rebiü'l-âhir 1112 / Eylül 1700 tarihlidir. Bu belgede, camide imam bulunmadığı için yarım akçe yevmiye ile Ahmet'in bu göreve atandığı görülmektedir.⁴³⁴ Ramazan 1113 / Ocak 1702 tarihinde, hatip Ömer'in vefatı üzerine yerine Davut Halife'nin tayin edilmiştir.⁴³⁵ Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705'te ise camiye ferrâş gerektiğinden Ahmet bu görevle görevlendirilmiştir.⁴³⁶ Aynı şekilde, Şevval 1117 / Ocak 1706 tarihli kayıta, cami vakfına müteveli atanması gerektiği ve bu nedenle yarım akçe yevmiye ile Mahmut'un görevlendirildiği anlaşılmaktadır.⁴³⁷ Son olarak,

⁴³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 31.

⁴³¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴³² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

⁴³³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

⁴³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴³⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

⁴³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

⁴³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

Safer 1135 / Kasım 1722 tarihli belgede, caminin imamı Veli'nin vefatı üzerine yerine Molla Halil'in atanmıştır.⁴³⁸

2.1.2.50. Lamos Köyü Musa Bey Camisi

Lamos köyünde bulunan cami, Karamanoğlu Halil Bey'in oğlu Musa Bey tarafından yaptırılmıştır. Bu bilgi, 1518 ve 1555 tarihli tahrir kayıtlarında geçen “*Vakf-ı Cami-i der-karye-i Lamos binâ-i Paşa Musa Beğ an-ümerâ-i Karaman*” ve “*Vakf-ı Cami-i Lamos inşâ-i Musa Bey min âl-i Karaman*” ifadelerinden anlaşılmaktadır.⁴³⁹ Caminin asıl kitabesi günümüze ulaşmamış olmakla birlikte, mevcut kitâbesine göre h. 1071 / m. 1660–1661 yılında tamir gördüğü, 1977 yılında ise minber ve mihrabının korunarak tekrar yerleştirmek suretiyle yeniden yaptırılmıştır.⁴⁴⁰

1518 tarihli tahrirde, caminin vakıflarının dokuz kıt'a zeminden oluştuğu ve yıllık 240 akçe gelir sağladığı görülmektedir. Bu tarihte camide imam ve hatiplik görevini Abdurrahman oğlu Şihabeddin yürütmekte olup, kendisine günlük yarım akçe, müezzine ise yıllık 60 akçe ödenmektedir.⁴⁴¹ 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerine göre, caminin vakıf yapısında ve gelirlerinde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Söz konusu yıllarda da dokuz kıt'a zeminden yıllık 240 akçe gelir elde edilmeye devam edilmiş; bu gelir, camide görev yapan imam, hatip ve müezzine tahsis edilmiştir.⁴⁴² Camiye ilişkin hurufat defterlerinde tespit edilen tek atama kaydı, Şevval 1130 / Ağustos 1718 tarihlidir. Bu kayıta, caminin imam ve hatibi Abdulcelil'in vefatı üzerine görevin Seyyid Hasan'a verildiği belirtilmektedir.⁴⁴³

2.1.2.51. Nadire Köyü⁴⁴⁴ Mevlâna Sinan Halife Camisi

Nadire köyünde bulunan cami, Mevlâna Sinan Halife tarafından yaptırılmıştır. 1518 tarihli evkaf defterinden, caminin imam ve hatipliğini camiyi yaptıran Sinan Halife'nin

⁴³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 107.

⁴³⁹ BOA, TD 1, 9; BOA, TD 1, 48; Caminin vakfı için ayrıca bkz. Konyalı, “Karaman Tarihi”, 678.

⁴⁴⁰ Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 90; Gök, “Ermenek Kazası”, 108-109; Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 157.

⁴⁴¹ BOA, TD 1, 9.

⁴⁴² BOA, TD 1, 48; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

⁴⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁴⁴⁴ Nadire köyünün adı 1518 tarihli tahrir defterinde ise “*Tudar*” olarak geçmektedir. Hâlbuki diğer evkaf ve hurufat defterlerinde aynı cami “*Cami-i karye-i Nedre bina-i Mevlâna Sinan*” ismiyle kaydedilmiştir. Buna göre köyün adının zaman içerisinde değişime uğradığı veya yazım ya da okunma esnasında bazı hataların yapılmış olabileceği düşünülmektedir. Çünkü buna benzer bir durum bazı köy ve mahalle isimlerinde de görülmektedir. Bkz. BOA, TD 1, 8; BOA, TD 1, 48; TK. KKA, 576, 14a.

oğlu Mevlâna Âbid Çelebi'nin yürüttüğü anlaşılmaktadır. Bu durum, caminin söz konusu tarihten kısa bir süre önce yaptırıldığını göstermektedir.⁴⁴⁵

1518 tarihli tahrirde caminin vakıflarının, on yedi kıt'a zemin ve üç kıt'a bahçeden oluştuğu ve bunlardan yıllık toplam 957 akçe gelir sağlandığı kayıtlıdır. Aynı tarihte, hatibe günlük bir akçe, imama ise günlük yarım akçe ödenmektedir. Ayrıca camide görev yapan müezzine yıllık 100 akçe, muarrife yıllık 100 akçe ve hâfıza da yıllık 100 akçe tahsis edilmiştir. Bu dönemde caminin hatibi ve imamı Mevlâna Âbid Çelebi, müezzini İbrahim oğlu Muhammed, muarrifi ise onun kardeşi Ahmed'dir. Cami hâfızı ise Üveys'in oğlu Hamza'dır. Evkaf defterinin alt kısmına düşülen notta, camide görev yapan bu kişilerin rüsum ve avarızdan tamamen muaf tutulduğu, bu muafiyetin Sultan Bayezid Han ve Sultan Selim Han tarafından verilen fermanlara dayandığı belirtilmektedir.⁴⁴⁶

1555 tarihli tahrirde caminin vakıf gelirlerinde bir değişiklik olmamış, muhtelif yerlerde bulunan on beş kıt'a zeminden yine yıllık 957 akçe gelir elde edilmiştir. Bu gelir, camide görev yapan imam, hatip, müezzin ve vakıf mütevellisine tahsis edilmiştir.⁴⁴⁷

1584 tarihli tahrirde de herhangi bir artış görülmemekte, aynı miktarda gelir hatip, imam, müezzin ve muarrife sarf olunmaktadır.⁴⁴⁸

Hurufat defterlerinde camiye ait imam, hatip ve müezzinle ilgili atama kayıtları bulunmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt, h. Safer 1112 / m. Temmuz 1700 tarihliidir. Bu kayda göre caminin imam ve hatibi bulunmadığı için günlük bir akçe ücretle Ataullah görevlendirilmiştir.⁴⁴⁹ H. Şaban 1115 / m. Aralık 1703 tarihinde ise hatip Seyyid Ahmet'in beratı yenilenmiştir.⁴⁵⁰ H. Şaban 1118 / m. Kasım 1706'da caminin müezzini Sinan'ın beratı yenilenmiş; son olarak, h. Şevval 1123 / m. Kasım 1711'de imam ve hatip Ahmet'in ölmesi üzerine görev, oğlu Mehmet'e verilmiştir.⁴⁵¹ Ayrıca, Boyalık köyündeki Süfla Zaviyesi'nin bir kıt'a mezra geliri ile aynı köyde bulunan Şeyh Hasan Zaviyesi'nin gelirinin caminin hatibine tahsis edildiği anlaşılmaktadır.⁴⁵²

⁴⁴⁵ BOA, TD 1, 8.

⁴⁴⁶ BOA, TD 1, 8.

⁴⁴⁷ BOA, TD 1, 48.

⁴⁴⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

⁴⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

⁴⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

⁴⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

2.1.2.52. Resuller Köyü Çilingir Mustafa Camisi

Resuller köyünde bulunan cami, Çilingir Mustafa tarafından 1250 / 1834 yılında yaptırılmıştır.⁴⁵³ 536 numaralı hurufatdefterinde yer alan tek kayıta, camide imam ve hatip bulunmadığı ve bu durumun köy halkı tarafından yetkililere bildirildiği ifade edilmektedir. Bunun üzerine, imamlık ve hatiplik görevi Hüseyin oğlu Ömer'e verilmiştir.⁴⁵⁴

2.1.2.53. Said Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi

Said köyünde bulunan bu cami ile ilgili 1141 numaralı hurufat defterindeki kayıttan Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁴⁵⁵ Camiye ait tespit edilen tek kayıta Şaban 1118 / Kasım 1706 tarihli olup camide bir akçe ile hatiplik yapan Hüseyin özrü sebebiyle görevi kardeşinin oğlu Hamza'ya devrettiği bilgisi verilmektedir.⁴⁵⁶

2.1.2.54. Sarıvadi Köyü⁴⁵⁷ Karamanoğlu İbrahim Bey Camisi

Sarıvadi köyünde yer alan caminin, Karamanoğlu İbrahim Bey'in hüküm sürdüğü 1423–1464 yılları arasında yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinde camiye dair imam, hatip ve müteveli atamalarına ilişkin çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. İlk atama kaydı, Cemâziye'l-âhir 1103 / Şubat 1692 tarihine aittir. Bu kayıta, caminin hatibi Muslihiddin'in görevinden ayrılması ve camide imam bulunmaması sebebiyle, imamet ve hatiplik görevlerinin Mahmud'a tevcih edildiği bildirilmiştir.⁴⁵⁸ Zi'l-ka'de 1108 / Mayıs 1697 tarihinde ise, camide bir akçe ile görev yapan hatip Abdullah'ın yeterli bulunmaması nedeniyle yerine İbrahim atanmıştır.⁴⁵⁹ Cemâziye'l-âhir 1133 / Mart 1721 tarihinde, müteveli Mahmud'un vefatı ve hatip Abdullah Halife'nin görevini terk etmesi üzerine, bir akçe karşılığında tevliyet ve hitabet görevi Seyyid Abdurrahim'e

⁴⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78.

⁴⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78; Ayrıca Bkz., Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 160.

⁴⁵⁵ “Nevâhi Ermenek'te Said nâm karyede Karamanoğlu Halil Bey Camii'nde bir akçe ile hatip Hüseyin sahib-i özürlü olmakla kardeşi oğlu Hamza'ya Naib Mehmet arzıyla”, bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

⁴⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

⁴⁵⁷ Sarıvadi köyü 1103/1692'den 1150/1737'ye kadar kayıtlarda “Sarıkadı” olarak geçmekte, 1195/1781'den itibaren ise “Sarıvadi” şeklinde ifade edilmiştir. Köyün adının zaman içerisinde değişime uğradığı kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30; VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255; VGMA, Hurufat Defteri 1064, 87.

⁴⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

⁴⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 116.

verilmiştir.⁴⁶⁰ Muharrem 1135 / Ekim 1722’de ise, bir akçe ile görev yapan imam Abdullah’ın ayrılması üzerine, onun yerine İbrahim atanmıştır.⁴⁶¹

Muharrem 1150 / Mayıs 1737’de, yarım hisseyle imamlık ve yarım hisseyle hatiplik görevlerini paylaşan Seyyid Hasan’ın vefatı ve Seyyid Mustafa’nın henüz küçük olması ve görev için yeterli bulunmaması nedeniyle her iki görev de bir akçe ile Seyyid Abdülmümin’e verilmiştir.⁴⁶² Cemâziye’l-evvel 1195 / Nisan 1781 tarihinde Abdülmümin ve Halil’in vefat etmesi üzerine imamet ve hitabet görevleri Seyyid Hasan’a tevcih edilmiştir.⁴⁶³ Son olarak, Zi’l-ka‘de 1246 / Mayıs 1831 tarihinde, caminin imam ve hatibi Seyyid Ahmed’in beratının kaybolması nedeniyle beratının yenilendiği kayıt altına alınmıştır.⁴⁶⁴

2.1.2.55. Uluköy Halil Bey Camisi

Uluköy’de bulunan bu caminin, 1518 tarihli evkaf defterinde yer alan “*Cami-i der-karye-i Uluköy binâ-i Halil Bey Evlâdı Karaman*” ifadesinden, Halil Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁴⁶⁵ Aynı tarihte caminin vakıfları arasında, altı kıta arazi bulunmakta olup, buradan yıllık ortalama 320 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir, camide görev yapan imam, hatip ve müezzîn tarafından kullanılmaktadır. 1518 tarihinde caminin imamı Ali Fakih’in oğlu Hamza Fakih, müezzini ise Fethullah’tır.⁴⁶⁶

2.1.2.56. Yukarı İzvit/İzvid-i Ulvi Köyü Camisi

Yukarı İzvid köyünde bulunan caminin banisi ve yapım tarihi bilinmemektedir. Kalın duvarların taşıdığı ağaç kirişler üzerinde toprak damla örtülü caminin kuzey duvarı üzerindeki kitabeden 1704 tarihinde tamir gördüğü anlaşılmaktadır. Mihrabı taş oyma, minberi ahşaptan yapılmış olup işçilik yönünden biraz kaba olmasına rağmen yer yer zarif ve kıymetli oymalarıyla Karamanoğulları Devri ahşap oymacılığı sanatının değerli ve tipik örnekleri arasındadır.⁴⁶⁷

⁴⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

⁴⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 107.

⁴⁶² VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255.

⁴⁶³ VGMA, Hurufat Defteri 1064, 40.

⁴⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 533, 108.

⁴⁶⁵ BOA, TD 1, 11.

⁴⁶⁶ BOA, TD 1, 11.

⁴⁶⁷ Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 90-91.

Mevcut tahrirlerin hepsinde yer alan cami, 1500 tarihinde mescit olarak geçmektedir. Vakıfları beş kıt'a zeminden oluşmakta ve yıllık 285 akçe gelire sahiptir.⁴⁶⁸ 1522'de caminin vakıflarında ve gelirlerinde herhangi bir değişiklik olmamış ve yıllık 285 akçe geliri bulunmaktadır.⁴⁶⁹ 1555 tarihinde caminin vakıfları isim olarak sayılmış ancak yıllık geliri kaydedilmemiştir.⁴⁷⁰ 1584 tarihinde ise sadece vakıfların isimleri kaydedilmiş herhangi bir gelir kaydı yoktur.⁴⁷¹

2.1.2.57. Zeyve Köyü Cami-i Kebir

Zeyve köyünde bulunan caminin yapım tarihi ve banisi hakkında herhangi bir kayıt tespit edilememiştir. Caminin tarihî sürecine dair eldeki tek belge, h. Şevval 1108 / m. Nisan 1697 tarihli bir kayıttır. Bu belgede, caminin ferrâşının vefatı üzerine, söz konusu görevin yarım akçe ücretle Ali adlı şahsa verildiği belirtilmektedir.⁴⁷²

2.1.3. Gülnar'da Bulunan Camiler

2.1.3.1. Gilindire (Aydıncık) Camisi

Gilindire Camisi'nin banisi ve yapım tarihiyle ilgili olarak evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak Cemâziye'l-evvel 1159 / Haziran 1746 tarihli hurufat defteri kaydından, caminin köy halkı tarafından izn-i hümayunla yeniden inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Aynı kayıta, günlük bir akçe ile imamet ve hitabet görevlerinin, Kadı Musa Efendi'nin arzı üzerine Mahmut Halife'ye tevcih edildiği belirtilmiştir.⁴⁷³

2.1.3.2. Gilindire Akçaköy Mahallesi Seyyid Hüseyin Camisi

Gilindire'nin Akçaköy Mahallesi'nde bulunan cami, 1800'lü yılların başlarında Seyyid Hüseyin tarafından izn-i hümayunla yeniden inşa ettirilmiştir. Caminin inşasının ardından imam ve hatip lazım olduğundan, bu görevler ücretsiz olarak Seyyid

⁴⁶⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224b.

⁴⁶⁹ BOA, TD 387, 259.

⁴⁷⁰ BOA, TD 1,49.

⁴⁷¹ TK. KKA, Evkaf 576, 13b.

⁴⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1140, 116.

⁴⁷³ VGMA, Hurufat Defteri 1104, 166.

Abdurrahman'a tevdi edilmiştir.⁴⁷⁴ Cemâziye'l-evvel 1235 / Şubat 1820 tarihinde ise, Seyyid Abdurrahman'ın beratı kaybolduğu gerekçesiyle yenilenmiştir.⁴⁷⁵

2.1.3.3. Bozağaç Köyü Camisi

Bozağaç köyünde bulunan caminin banisi ve ilk inşa tarihi bilinmemektedir. Ancak Receb 1141 / Şubat 1729 tarihli kayıttan, caminin köy halkı tarafından izn-i hümâyunla yeniden yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁴⁷⁶ Şâban 1141 / Mart 1729 tarihinde ise, Ömer Fakih adlı şahsın camiye nakit para vakfettiği ve Mahmud adlı kişinin vakfa müteveli olarak tayin edildiği kayıt altına alınmıştır.⁴⁷⁷

Hurufat defterlerinde yer alan kayıtlardan, camiye imam, hatip, müteveli ve nâzır atamalarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu görevler çoğunlukla aynı kişi tarafından yürütülmüş, özellikle imam olarak atanan kişiler aynı zamanda hatiplik ve mütevellilik görevlerini de üstlenmiştir. İlk atama, Receb 1141 / Şubat 1729 tarihine aittir. Bu kayıta, yeniden yaptırılan camiye bir akçe karşılığında Hüseyin Halife'nin imam ve hatip olarak görevlendirildiği belirtilmiştir.⁴⁷⁸ Son kayıt ise Cemâziye'l-evvel 1239 / Ocak 1824 tarihine aittir. Bu kayda göre, camide 2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile yarım hisse hitabet ve 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet görevlerini birlikte yürüten Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine, bu görevler müşterek olarak oğulları Seyyid Mehmet, Seyyid Ahmed ve Seyyid Nebî'ye tevdi edilmiştir.⁴⁷⁹

2.1.3.4. Burçakkuşağı Köyü Şeyh Ahmet Camisi

Şeyh Ahmet tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinden tespit edilen Şaban 1112 / Ocak 1701 tarihli ilk kayıta caminin imam ve hatibi olan Şeyh Süleyman'ın ölümüyle yerine oğlu Mehmet atanmıştır.⁴⁸⁰ Şevval 1179 / Mart 1766'da caminin yarım akçe ile imamı Şeyh Mustafa'nın elindeki beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.⁴⁸¹ Şaban 1188 / Ekim

⁴⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 552, 295.

⁴⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁴⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

⁴⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

⁴⁷⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

⁴⁷⁹ VGMA, Hurufat Defteri 556, 236.

⁴⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁴⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 1101, 126.

1774'te yarım akçe ile imam ve hatip Seyyid Şeyh Ali'nin beratı yenilenmiştir.⁴⁸² Muharrem 1213 / Haziran 1798'de yarım akçe ile imam yarım akçe ile hatip Şeyh Mustafa'nın ölmesi ile görev oğlu Seyyid Şeyh Ali b. Şeyh Mustafa'ya verilmiştir.⁴⁸³ Camiye sadece imam ve hatip ataması yapılmış olup günlük yarım veya bir akçe ücret verilmiştir. Son atama kaydına göre Safer 1228 / Mart 1813'de yarım akçe ile imamlık ve yarım akçe ile hatiplik yapan Seyyid Ali'nin vefatı ile yerine oğlu Seyyid Mehmet Emin'e görev verilmiştir.⁴⁸⁴

2.1.3.5. Burçakkuşağı Köyü Şeyh Mahallesi Camisi

Gülner'a bağlı Burçakkuşağı köyünün Şeyh Mahallesi'nde, Şeyh Ali Semerkandî adına yaptırılan caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Hurufat defterlerinde yer alan Şaban 1168 / Mayıs 1755 tarihli bir kayıta, "*Gülner'da Burçakkuşağı nâm karyede Şeyh mahallesinde Semerkandî Camisi'ne Şeyh Yahya tecdiden*" ifadesi geçmektedir.⁴⁸⁵ Bu kayıt, söz konusu caminin o tarihte yeniden inşa edildiğini ya da onarımdan geçirildiğini göstermektedir.

Bir başka belgede ise, "*Gülner kazasına tâbi Burçakkuşağı nâm karyede Şeyh Ali Semerkandî bina eylediği camide nîm akçe ile imam Şeyh Yahya'ya zayiden berat buyruldu*" ifadesi yer almaktadır.⁴⁸⁶ Bu ifade, caminin banisinin Şeyh Ali Semerkandî olduğunu ve imam olarak tayin edilen Şeyh Yahya'ya yarım akçe ücretle görev verildiğini göstermektedir.

2.1.3.6. Büyük Yıva Köyü Hüseyin Bey Camisi

Büyük Yıva köyünde yer alan cami, Yıvaolu Hüseyin Bey tarafından yaptırılmıştır. Caminin varlığına dair elimizdeki tek bilgi, 1518 tarihli evkaf defterinde yer alan kayıttan ibarettir. Bu kayda göre cami için vakfedilen gelir kaynakları arasında dört kıt'a zemin, bir bâb değirmen ve bir diğer değirmenin yarı hissesi bulunmaktadır. Bu

⁴⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1216, 261.

⁴⁸³ VGMA, Hurufat Defteri 552, 295.

⁴⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁴⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1103, 159.

⁴⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1105, 193.

vakıf gelirleriyle caminin toplam yıllık geliri 220 akçe olarak kaydedilmiştir.⁴⁸⁷ Hurufat defterlerinde ise camiye dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

2.1.3.7. Duruhan Köyü Camisi

Duruhan Köyü Camisi'nin bânisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak caminin yapımına dair ilk kayıt, 1141 numaralı hurufat defterinde yer alan Cemaziye'l-evvel 1114 / Eylül 1702 tarihli belgeye dayanmaktadır. Bu kayıta, Duruhan köyü ve civarında cami bulunmadığı ve bir cami yapımının gerekli olduğu bildirilmiş; aynı yıl içinde izn-i hümayunla cami yapılmış ve hatiplik görevine günlük bir akçe ücretle Halil Halife atanmıştır.⁴⁸⁸ Zi'l-hicce 1135 / Eylül 1723 tarihinde caminin imam ve hatibinin beratları yenilenmiştir.⁴⁸⁹ Şevval 1175 / Mayıs 1762'de ise imam ve hatip Halil'in vefatı üzerine görev, oğlu Seyyid Osman'a devredilmiştir.⁴⁹⁰

Receb 1247 / Aralık 1831 tarihli bir diğer kayıta, caminin Veli Kethüda tarafından tamir ve bakımının yaptırıldığı; görevli imam ve hatip olan, aynı zamanda görevini ücretsiz sürdüren Veli b. Mustafa'nın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine yerine Seyyid Abdullah b. Seyyid Mustafa'nın tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁴⁹¹

2.1.3.8. Endiş Köyü Mahmut Bey Camisi

Endiş Köyü Camisi, Seydi oğlu Mahmut Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1518 tarihli evkaf defteri, camiye ait vakıfların dört kıt'a bahçeden oluştuğunu ve bu vakıflardan elde edilen yıllık gelirin 500 akçe olduğunu göstermektedir. Camide hatip, müezzin ve hafız olarak üç görevlinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu görevlilerden hatibe günlük bir akçe, yıllık 360 akçe; müezzin ve hafıza ise günlük yarım akçe, yıllık 180'er akçe ücret ödenmiştir. Böylece caminin toplam yıllık gideri 720 akçe olarak gerçekleşmiştir.⁴⁹²

⁴⁸⁷ BOA, TD 1, 34.

⁴⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁴⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 370.

⁴⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1101, 126.

⁴⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 557, 186.

⁴⁹² BOA, TD 1, 35.

2.1.3.9. Eskiörük Köyü Camisi

Eskiörük Köyü Camisi'nin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1 Zi'l-hicce 1316 / 12 Nisan 1899 tarihli bir vakfiyeden, caminin bu tarihte yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır. Vakfiyeye göre, Hacı Mustafa b. Abdullah cami için önemli miktarda mal ve mülk vakfetmiştir. Bu kapsamda, köyde bulunan 3000 kuruş değerinde beş dönümlük bir bağ, 1000 kuruş kıymetinde iki dönüm bağ, köy civarındaki 1200 kuruş değerinde on iki adet zeytin ağacı, 3500 kuruş kıymetinde bir bahçe ile 500 kuruş değerinde beş zeytin ağacı cami vakfına tahsis edilmiştir.

Vakfiyede belirtilen şartlara göre, müteveli bu bağ, bahçe ve zeytin ağaçlarını icara vererek gelir elde edecek; bu gelir öncelikle vakfedilen taşınmazların bakım ve onarımı için kullanılacaktır. Kalan gelir ise caminin imam ve hatibine üç yüz kuruş olarak ödenecek, artan miktar ise caminin tamir ve bakım işlerinde kullanılacaktır. Mütevellilik görevi, vâkıf hayatta olduğu sürece kendisinde kalacak; vefatından sonra ise erkek evlâtları arasından ekber, erşed ve eslah olan kimse tarafından yürütülecektir.⁴⁹³

2.1.3.10. Gezende Köyü Cami-i Kebîr

Gezende Köyünde yer alan ve Cami-i Kebir olarak da bilinen cami, Karamanoğulları neslinden Alâeddin Bedreddin Bey tarafından yaptırılmıştır. Caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak vakıflarına dair bilgiler evkaf defterleri aracılığıyla öğrenilmektedir. 1518 yılı itibarıyla caminin vakfa ait akarları ve bunlardan sağlanan yıllık gelirler şu şekildedir: Bir adet boyahaneden 3.000 akçe, bir tahunhaneden 400 akçe, köyde bulunan bir hamamdan 400 akçe, iki fırından 600 akçe, on üç dükkândan 100 akçe, on üç kıt'a bahçeden 520 akçe, dört kıt'a bağdan 500 akçe, iki kıt'a araziden 1.100 akçe ve meyve ağaçlarından 120 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 6.740 akçe olarak kaydedilmiştir. Bu tarihte camide imam, hatip, müezzin ve muarri olmak üzere dört kişilik bir görevli kadrosu bulunmaktadır. Her bir görevliye belirli vakıf gelirleri tahsis edilmiştir.

⁴⁹³ VGMA, Defter No: 603-156, 91.

İmam için boyahaneden 3.000 akçe, tahunhaneden 400 akçe, hamam gelirinin yarısı olan 200 akçe, on üç dükkândan 100 akçe, altı bahçeden 200 akçe, iki bağdan 350 akçe ve fırınlardan birinin yıllık gelirinin yarısı olan 50 akçe ayrılmıştır. Bu durumda imamın yıllık geliri 4.300 akçeyi bulmaktadır. Hatip için zemin gelirinden 1.000 akçe, bahçeden 200 akçe, bağdan 50 akçe, hamamın yarısından 200 akçe, bir fırından 500 akçe ve diğer fırının yarısından 50 akçe olmak üzere toplam 2.000 akçe gelir tahsis edilmiştir. Müezzîn ve muarriif için ise altı bahçeden 120 akçe, dört meyve ağacından 120 akçe ve iki kıt'a zeminden 100 akçe olmak üzere toplam 340 akçe gelir müşterek olarak ayrılmıştır. Ayrıca 100 akçe gelir getiren bir bağın geliri imam ve hatip tarafından, her gün bir cüz Kur'an okumak şartıyla tasarruf edilmiştir.⁴⁹⁴

1555 yılında camiye ait vakıf gelirlerinde azalma görülmüştür. Bu tarihte caminin toplam geliri 1.033 akçeye düşmüştür. Köyde bulunan hamamın yıllık icarı 1.000 akçedir. Bu gelirin üçte ikisi Erdem Seydi Zaviyesi'ne, üçte biri yani 333 akçesi ise caminin imam ve hatibine eşit olarak, 166,5 akçe şeklinde taksim edilmiştir. Hatibe ayrıca bir kıt'a zemin, üç bahçe 100 akçe, bir fırın 200 akçe ve bazı meyve ağaçları şart kılınmıştır. İmama ise boyahane, bir fırın ve iki bahçeden oluşan toplam 400 akçe gelir ayrılmıştır. Bu dönemde imamın toplam geliri 566,5 akçe, hatibin geliri ise 466,5 akçedir.⁴⁹⁵

1584 tarihli evkaf defterine göre caminin gelirlerinde tekrar artış yaşanmıştır. Bu yıl caminin toplam geliri 4.260 akçeye ulaşmıştır. Köydeki hamamın yıllık icarının üçte birlik kısmı olan 666 akçe, imam ve hatibe şart kılınmıştır. Hatibe ayrıca bir kıt'a zemin 150 akçe, bir bahçe 120 akçe, bir fırın 40 akçe ve bazı meyve ağaçları tahsis edilmiştir. Boyahane 1200 akçe gelire imam ve hatibe müştereken şart edilmiştir. İki kıt'a zemin imam ve müezzine, Halil Bey'e ait vakıf bahçe ile iki kıt'a bahçe ve bazı meyve ağaçları ise sadece imama tahsis edilmiştir. Bu tarihte caminin tamiri ve bakımı için gerekli giderler karşılandıktan sonra kalan gelir imam, hatip ve müezzîn arasında paylaştırılmaktadır.⁴⁹⁶

⁴⁹⁴ BOA, TD 1, 31.

⁴⁹⁵ BOA, TD 1, 54.

⁴⁹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3b.

Hurufat defterlerinde Gezende Köyü Camisi'ne ait imam, hatip, devirhân, ferrâş ve vakfa müteveli atamalarına dair kayıtlar yer almaktadır. Bu kayıtlardan ilki, Zi'l-kade 1110 / Mayıs 1699 tarihine ait olup, camiye birer akçe yevmiye ile bir devirhân ve bir ferrâş atanmasına ilişkindir. Söz konusu belgelerden, camide genellikle bir ya da iki akçe yevmiye ile müteveli ve imam, bir akçe ile hatip, devirhân ve ferrâş gibi görevlilerin istihdam edildiği anlaşılmaktadır. Son kayıt ise Zi'l-hicce 1249 / Nisan 1834 tarihine aittir. Bu kayıta, iki akçe yevmiye ile görev yapan imam Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine yerine oğlunun görevlendirildiği belirtilmiştir.⁴⁹⁷

2.1.3.11. Gezende ve Köseçobanlı Yaylağı Camisi

Gezende ve Köseçobanlı köylerinin yaylaklarında bulunan cami, Ermenek kazası halkından Abdullatif Ağazâde Osman Haydar Efendi ile kardeşi Mehmet Ali Efendi tarafından yeniden yaptırılmıştır. Caminin vakfiyesi 24 Cemaziye'l-âhir 1312 / 23 Aralık 1894 tarihini taşımaktadır. Vakfiyeye göre, Gezende köyü Köyünü mevkiinde bulunan on beş dönümlük bir kıt'a meyve bahçesinin ıslahı ve bakımının yapılmasının ardından elde edilecek gelir üç kısma ayrılacaktır. Bu gelirin kırk beş parası caminin tamir ve tezyinatı için kullanılacak, otuz beş parası cuma ve bayram günlerinde hatiplik yapacak kişiye verilecek ve beş parası da söz konusu bahçenin ve caminin tevliyet işlerini yürüten şahsa tahsis edilecektir. Vakfiyede müteveli olarak Gezende köyü sakinlerinden Müftüzâde Seyyid Ali Efendi b. Mehmet Efendi tayin edilmiş, onun vefatından sonra da tevliyet görevinin evladından evladına, nesilden nesle devam edeceği belirtilmiştir.⁴⁹⁸

2.1.3.12. Halifeler Köyü Şeyh Kâsım Camisi⁴⁹⁹

Halifeler Köyü Camisi, Şeyh Kâsım tarafından yaptırılmış olup yapım yılına dair herhangi bir belge tespit edilememiştir. Hurufat defterlerinde camiyle ilgili ilk kayıt, Safer 1124 / Mart 1712 tarihli olup, camide ücretsiz olarak hatiplik yapan Ahmet'in vefatı üzerine yerine Abdulazim'in tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁵⁰⁰ Cemaziye'l-evvel 1155 / Ağustos 1742 tarihinde ise imam ve hatip olarak görev yapan Sadullah'ın vefatı

⁴⁹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

⁴⁹⁸ VGMA, Defter No: 601-112, 100.

⁴⁹⁹ Köyün ismi hurufat defterlerinde “Halife” veya “Halife Sağır” şeklinde geçmektedir.

⁵⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 55.

üzerine, oğlu Süleyman’a berat verilmiştir.⁵⁰¹ Rebiü’l-evvel 1168 / Aralık 1754’te camide müezzinlik görevi boş kalınca, bu görev ücretsiz olarak Abdalbaki’ye verilmiştir. Ramazan 1168 / Haziran 1755’te imam ve hatip Süleyman’ın beratı yenilenmiş, Safer 1169 / Kasım 1755’te ise camide ferrâş ve kayyım bulunmadığı ve bu görevlerin gerekli olduğu belirtilerek, bir akçe ile Mehmet Halife görevlendirilmiştir.⁵⁰²

Ramazan 1183 / Ocak 1770 tarihinde Mut kazasına bağlı Kürt Köyündeki cami ve mescidin tamamen harap olması üzerine bu yapıya ait evkâf-ı meşruta, Halifeler Köyündeki Şeyh Kâsım Camisi Vakfı’na ilhak edilmiştir. Bu vakfa ait öşür gelirleri ve icâre-i âsiyâbın üçte bir hissesi imam ve hatibe, üçte bir hissesi ise mütevellîye tahsis edilmiştir. Mütevellî Yakub’un vefat etmesi üzerine yerine Abdalbaki tayin edilmiş;⁵⁰³ Rebiü’l-evvel 1189 / Mayıs 1775 tarihinde ise Abdalbaki’nin mütevellîlik beratının yenilendiği kayıt altına alınmıştır.⁵⁰⁴ Camiye, imam, hatip, mütevellî ile bir akçe ücretle ferrâş ve kayyım tayin edilmiştir.

2.1.3.13. Hortu (Demirözü) Köyü Camisi⁵⁰⁵

Hortu köyünde bulunan caminin bânisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinden tespit edilen kayıtlara göre, Cemaziye’l-âhir 1227 / Haziran 1812 tarihinde Ebubekir’in izn-i hümayunla camiye yeniden yaptırdığı anlaşılmaktadır. Bu vesileyle Hasan b. Ebubekir ücretsiz olarak hatip, Mehmet b. Musa ise yine ücretsiz olarak imam tayin edilmiştir.⁵⁰⁶ Ayrıca, Cemaziye’l-evvel 1139 / Ocak 1824 tarihinde camide müezzin ihtiyacı doğmuş ve bu görev ücretsiz olarak Ali b. Ahmet’e verilmiştir.⁵⁰⁷

2.1.3.14. İshaklar Köyü Seyyid Veli Camisi

Caminin yapım tarihi ve banisi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak Şevval 1175 / Mayıs 1762 tarihli kayıta, caminin Seyyid Veli tarafından yeniden yaptırıldığı

⁵⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1104, 166.

⁵⁰² VGMA, Hurufat Defteri 1103, 159.

⁵⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1102, 91.

⁵⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1216, 261.

⁵⁰⁵ Köyün ismi “Demirözü” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülkî İdare Bölümleri”, 413.

⁵⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 556, 236.

ve imamet ile hatiplik görevlerini ücretsiz olarak üstlendiği anlaşılmaktadır.⁵⁰⁸ Şevval 1208 / Mayıs 1794 tarihli kayıta ise, Seyyid Veli'nin vefatı üzerine yerine Ömer'in atandığı belirtilmektedir.⁵⁰⁹ Son olarak Şevval 1232 / Ağustos 1817 tarihli belgede, camide ücretsiz görev yapan imam ve hatibin ölümüyle birlikte yerine yeni bir atama yapıldığı ifade edilmektedir.⁵¹⁰

2.1.3.15. Karayörük Köyü Camisi

Karayörükköyünde bulunan camiye dair hurufat defterlerinde tespit edilebilen tek kayıt, Zi'l-kade 1233 / Eylül 1818 tarihine aittir. Bu kayıta, caminin Süleyman Efendi b. Ali tarafından izn-i hümayunla yeniden inşa ettirildiği ve ardından imamet ile hatiplik görevini ücretsiz olarak kendisinin üstlendiği belirtilmektedir.⁵¹¹

2.1.3.16. Konur Köyü Camisi

Caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak hurufatdefterlerinde camiye ilişkin imam, hatip ve müezzin görevlendirme kayıtları yer almaktadır. Bu kayıtlardan ilki Safer 1113 / Temmuz 1701 tarihli olup, bu belgede camiye birer akçe yevmiye ile imam ve müezzin tayin edildiği belirtilmektedir.⁵¹² Son kayıt ise Muharrem 1224 / Şubat 1809 tarihli olup, yarım akçe yevmiye ile hatiplik yapan Seyyid Osman'ın vefatı üzerine yerine oğlu Seyyid Hüseyin'in görevlendirildiği ifade edilmektedir.⁵¹³

2.1.3.17. Korucuk Köyü Süleyman Camisi

Caminin kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte, h. 1135 / m. 1723 tarihli hurufat defterinde yer alan kayıttan, caminin Seyyid Sunullah Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Aynı kayıta, camide yarım akçe yevmiye ile imam ve hatip olarak görev yapan Davut'un vefatı üzerine yerine Mustafa Halife'nin atandığı belirtilmektedir.⁵¹⁴ Daha sonra hicri 1224 / miladi 1809 tarihinde, izn-i hümayun ile

⁵⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 126.

⁵⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 558, 103.

⁵¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵¹² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁵¹³ VGMA, Hurufat Defteri 554, 213.

⁵¹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 370.

camii Süleyman isimli bir şahıs tarafından yeniden yaptırılmış ve imamet ile hatiplik görevi bu kez ücretsiz olarak Mustafa'ya verilmiştir.⁵¹⁵ Son olarak Şaban 1243 / Şubat 1828 tarihli belgede, camide ücretsiz imam ve hatiplik yapan Seyyid Mustafa'nın görevden ayrılması üzerine, görev yarım hisse ile oğlu Seyyid Mehmet'e, diğer yarım hisse ile de kardeşinin oğlu Seyyid Hasan'a intikal etmiş ve her iki kişiye de ayrı ayrı berat düzenlenmiştir.⁵¹⁶

2.1.3.18. Kozin Köyü Camisi

Kozin köyündeki caminin inşa tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılamamıştır. Ancak hurufat defterlerinde camiye ilişkin bazı atama kayıtları mevcuttur. Bu kayıtlardan ilki, Şaban 1138 / Nisan 1726 tarihine ait olup caminin imamının bulunmaması sebebiyle Seyyid Hacı Halil'in yarım akçe yevmiye ile imam olarak görevlendirildiği belirtilmiştir.⁵¹⁷ Recep 1194 / Temmuz 1780 tarihli bir diğer kayıta ise yarım akçe ile hatiplik yapan Mehmet'in vefatı üzerine yerine Seyyid Şeyh Hasan'ın atandığı görülmektedir.⁵¹⁸ Son olarak Şevval 1223 / Aralık 1808 tarihli kayıta, Seyyid Şeyh Hasan'ın görevden ayrılması üzerine yerine oğlu Seyyid Mehmet'in tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁵¹⁹

2.1.3.19. Kurbağa Köyü Camisi

Camiye dair evkaf defterlerinde herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Ancak hurufat defterlerinde tespit edilen tek bir kayıt mevcuttur. Bu kayda göre Süleyman adlı bir kişi, Muharrem 1224 / Şubat 1809 tarihinde izn-i hümayun ile camiye yeniden inşa ettirmiştir. Caminin yeniden yapımı sonrasında imam ve hatip gereksinimi doğduğundan, bu görev ücretsiz olarak Mustafa adlı bir şahsa verilmiştir.⁵²⁰

2.1.3.20. Kuskan Köyü Camisi

Kuskan Köyü Camisi, hurufat defterlerindeki kayıtlardan caminin önce mescit olarak yapıldığı daha sonra minber konularak hatip ataması yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak

⁵¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 554, 213.

⁵¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 556, 237.

⁵¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1091, 241.

⁵¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1147, 221.

⁵¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 554, 213.

⁵²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 554, 213.

camiiye ne zaman dönuştüğü ile ilgili kesin bilgi bulunmamaktadır. Cemaziye'l-âhir 1114 / Ekim 1702'de hatip lazım olduğı için Abdülkerim görevlendirilmiştir.⁵²¹ Safer 1118 / Mayıs 1706'da bir akçe ile camide imamlık yapan Mehmet görevi bırakmış yerine oğlu Ebubekir'e berat verilmiştir.⁵²² Rebiu'l-evvel 1182 / Temmuz 1768'de caminin imamı Ebubekir'in ölmesi ile görev oğlu Mustafa'ya verilmiştir.⁵²³ Zi'l-ka'de 1215 / Mart 1801'de imam Mustafa'nın vefatı ile yerine Abdülkerim atanmıştır.⁵²⁴ Şaban 1243 / Şubat 1828'de Abdülkerim'in imamlığı bırakmasıyla köy halkının seçtiğı diğeri Abdülkerim b. Mustafa'ya görev verilmiştir. Camiiye sadece imam ve hatip ataması yapılmış olup son atama Cemaziye'l-âhir 1244 / Aralık 1828'de Abdülkerim'in vefatından sonra uzun süre boş kalan bu göreve cemaatin seçtiğı Seyyid Hasan b. Seyyid Hüseyin atanmıştır.⁵²⁵

2.1.3.21. Libas (Ardıçpınarı) Köyü⁵²⁶ Hasan Çelebi Camisi

Libas köyünde bulunan cami, Hasan Çelebi⁵²⁷ tarafından yeniden inşa ettirilmiş olmakla birlikte yapım yılına dair kesin bir kayıt mevcut değildir. Hurufat defterlerinde camiiye ait imam, hatip, müezzin ve vakfa mütevellî tayinlerine ilişkin çeşitli kayıtlar yer almaktadır. İlk kayıt, Şevval 1136 / Haziran 1724 tarihli olup, camide imam ve vakıf mütevellisi bulunmadığı için Seyyid Halil'in her iki göreve birlikte tayin edildiğı belirtilmiştir.⁵²⁸ Rebiu'l-âhir 1141 / Aralık 1728 tarihinde ise imamet ve hitabet görevleri günlük bir akçe ücretle İsa Halife'ye, müezzinlik ise yine bir akçe ile Halil Halife'ye tevdi edilmiştir.⁵²⁹ Rebiu'l-âhir 1145 / Eylül 1732'de İsa Halife'nin imam ve hatiplik beratı yenilenmiştir.⁵³⁰

⁵²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁵²² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 55.

⁵²³ VGMA, Hurufat Defteri 1102, 91.

⁵²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 552, 294.

⁵²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 556, 237.

⁵²⁶ Hurufat defterlerinde “*İlibas*” şeklinde yazılmış kayıtlar bulunmakla birlikte köyün ismi “*Ardıçpınarı*” olarak değiştirilmiştir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310; “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 413.

⁵²⁷ Bazı kayıtlarda “*Seyyid Hasan*” olarak geçmektedir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310; VGMA, Hurufat Defteri 1105, 193.

⁵²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 370.

⁵²⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

⁵³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1105, 193.

Safer 1166 / Aralık 1752 tarihli kayıta, caminin imam ve hatibi İsa'nın vefatı üzerine yerine oğlu Mustafa'nın tayin edildiği belirtilmiştir.⁵³¹ Cemaziye'l-âhir 1221 / Ağustos 1806'da ise camide ücretsiz olarak imam ve hatiplik yapan Hüseyin b. Mustafa'nın ölümü üzerine bu göreve oğlu Nebi b. Hüseyin getirilmiştir. Ancak bir yıl sonra, Cemaziye'l-evvel 1222 / Temmuz 1807'de Nebi'nin görevden ayrılması üzerine yerine Mustafa atanmıştır.⁵³² Görev yapanların genellikle günlük bir akçe ile hizmet verdikleri anlaşılmaktadır. Tespit edilen son kayıt ise Şevval 1230 / Eylül 1815 tarihine ait olup, camide imam ve hatip olan Mustafa'nın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine görevin Seyyid Ali b. Hüseyin'e tevdi edildiği görülmektedir.⁵³³

2.1.3.22. Ovacık Köyü İbrahim Bey Camisi

Ovacık köyüne İbrahim Bey tarafından yaptırılan cami ile alakalı evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt tespit edilememiştir. Hurufat defterlerinde camiye yapılan imam ve hatip atama kayıtları mevcuttur. Tespit edilen Recep 1111/Aralık 1699 tarihli ilk kayıta caminin hatibi olmadığı için bir akçe ile hatip ataması yapılmıştır.⁵³⁴ Şevval 1137 / Haziran 1725'te bir akçe ile hatip Hacı Ahmet'in ölmesi ile görev Mehmet Halife'ye verilmiştir.⁵³⁵ Zi'l-ka'de 1144 / Mayıs 1732'de Mehmet Halife'nin berati yenilenmiştir.⁵³⁶ Receb 1233 / Mayıs 1818'de bir akçe ile hatip Mehmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile yerine Mustafa b. Süleyman atanmıştır.⁵³⁷ Son olarak Cemaziye'l-ahir 1238 / Şubat 1823'te caminin imamı Seyyid Mustafa b. Seyyid Süleyman bi'l-fiil mutasarrıf olduğu halde beratsız olduğu için berat verilmiştir.⁵³⁸

2.1.3.23. Şeyh Umur Köyü Hacı Ramazan Camisi

Cami, Hacı Ramazan tarafından inşa ettirilmiştir. Hurufat defterlerindeki kayıtlardan, bu camide yalnızca hatip ve ferrâş ataması yapıldığı anlaşılmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt Şevval 1102 / Temmuz 1691 tarihine aittir ve bu kayıta camiye bir ferrâş atanmasının

⁵³¹ VGMA, Hurufat Defteri 1104, 166.

⁵³² VGMA, Hurufat Defteri 553, 304.

⁵³³ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁵³⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1191, 241.

⁵³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1105, 193.

⁵³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 556, 236.

gerekli görüldüğü belirtilmektedir.⁵³⁹ Rebiü'l-âhir 1145 / Eylül 1732 tarihli belgede, caminin ferrâşının vefatı üzerine bu görevin Seyyid Halil'e verildiği kaydedilmiştir.⁵⁴⁰ Zi'l-ka'de 1173 / Haziran 1760 tarihli bir başka belgede ise camide yarım akçe yevmiye ile hatiplik yapan Ahmet'in ölümü üzerine yerine Seyyid Hasan Halife'nin tayin edildiği görülmektedir.⁵⁴¹ Rebiü'l-âhir 1227 / Nisan 1812 tarihli kayıta hatip Seyyid Hasan'ın vefatı üzerine görevin Seyyid İsmail Halife'ye verildiği,⁵⁴² son olarak Ramazan 1232 / Temmuz 1817 tarihli kayıta ise ücretsiz olarak hatiplik yapan Seyyid İsmail'in ölmesiyle yerine Seyyid Mahmut'un atandığı anlaşılmaktadır.⁵⁴³

2.1.3.24.Tırnak Köyü Camisi

Tırnak Köyünde bulunan caminin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak caminin uzun süre bakımsız kaldığı, zamanla harap olduğu ve Şevval 1217 / Şubat 1803 tarihinde köy halkı tarafından onarıldığı anlaşılmaktadır. Bu süreçte camiye minber konularak Seyyid Mustafa, imam ve hatip olarak ücretsiz şekilde görevlendirilmiştir.⁵⁴⁴ Hurufat defterlerinde tespit edilen en erken tarihli kayıt Safer 1121 / Nisan 1709'a aittir. Bu kayıta, bir akçe yevmiye ile görev yapan müezzin Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.⁵⁴⁵ Cemaziye'l-âhir 1247 / Kasım 1831 tarihli belgede ise imam ve hatip olarak görev yapan Seyyid Mustafa'nın vefatı üzerine yerine oğlu Seyyid Mustafa'nın tayin edilmiştir.⁵⁴⁶ Son olarak Muharrem 1250 / Mayıs 1834 tarihli kayıta, ücretsiz olarak hatiplik yapan Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması üzerine yerine yeni bir atama yapıldığı anlaşılmaktadır.⁵⁴⁷

2.1.3.25.Tozkovan (Işıklı) Köyü Camisi

Tozkovan Köyü Camisi'nin ne zaman inşa edildiği ve kim tarafından yaptırıldığına dair herhangi bir belgeye ulaşılamamıştır. Ancak hurufat defterlerinde yer alan atama kayıtları, caminin 18. yüzyıl ortalarından itibaren faal olduğunu göstermektedir. İlk

⁵³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

⁵⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1105, 193.

⁵⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1103, 159.

⁵⁴² VGMA, Hurufat Defteri 554, 213.

⁵⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

⁵⁴⁴ VGMA, Hurufat Defteri 553, 304.

⁵⁴⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1116, 173.

⁵⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri 557, 186.

⁵⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri 557, 186.

kayıt Zi'l-kade 1157 / Ocak 1743 tarihli olup, imam Abdurrazzak'ın vefatı üzerine yerine Seyyid Hüseyin'in, aynı tarihte hatip Mehmet'in ölümü üzerine ise Seyyid İbrahim'in görevlendirildiği belirtilmiştir.⁵⁴⁸ Cemaziye'l-âhir 1219 / Eylül 1804 tarihli bir diğer kayıta, imam Seyyid Hüseyin'in vefatından sonra yerine oğlu Seyyid Mehmet'in tayin edildiği görülmektedir.⁵⁴⁹ Son olarak Muharrem 1250 / Mayıs 1834 tarihinde imam Seyyid Mehmet'in ölümü üzerine göreve Seyyid Abdurrahman Halife getirilmiştir.⁵⁵⁰ Bu kayıtlar, camide görev yapan imam ve hatibin ücretsiz olarak hizmet verdiklerini de ortaya koymaktadır.

2.1.3.26.Yeniyörük Emirler Köyü Camisi

Yeniyörük Emirler Köyü Camisi'ne ait 29 Şevval 1319 / 8 Şubat 1902 tarihli vakfiye suretine göre cami, bu tarihten kısa bir süre önce yeniden inşa edilmiştir. Vakfiyede, Azgın Ali Ağa b. Ali Ağa adlı hayırsever tarafından, Gülnar kazasına bağlı Libas köyü civarında bulunan ve değeri 3000 kuruş olarak belirtilen sekiz dönümlük bir kıt'a bağ camiye vakfedilmiştir. Bu bağdan elde edilecek mahsul satıldıktan sonra öncelikle bağın bakımının yapılması, kalan gelirin ise camide görev yapan imam ve hatip arasında dağıtılması şart koşulmuştur. Ayrıca vakfın idaresi için mütevellî olarak imam ve hatipten uygun görülen birinin tayin edilmesi şart koşulmuştur.⁵⁵¹

2.1.4. Mut'ta Bulunan Camiler

2.1.4.1. La'l Paşa Camisi

Mut Merkez Pınarbaşı Mahallesi'nde bulunan caminin yapım tarihi ile banisine dair herhangi bir bilgi, belge ya da kitabe günümüze ulaşmamıştır. Ancak camiyle aynı avlu içerisinde yer alan ve evkaf defterlerinde “*Vakf-ı medrese-i La'l Paşa der-nefsi Mut, tarihi vakf sene 847*” şeklinde kaydedilen bir medresenin, La'l Paşa⁵⁵² tarafından h. 847

⁵⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1104, 166.

⁵⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 553, 304.

⁵⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 557, 186.

⁵⁵¹ VGMA. Defter No: 600-130, 107.

⁵⁵² Şikârî, cami, medrese, dâr-ül-huffaz ve hamam yaptıran La'l Ağa'nın bir siyahî hadım ağa olduğunu söylemektedir. Karamanoğlu Alâaddin Bey onu Mehmet Bey'e vermişti. La'l Ağa Niğde dizdarlığı da yapmıştır. La'l Ağa'ya “*Paşa*” da derlerdi. Bkz. Şikârî, “*Karamanoğulları Tarihi*”, s. 94,155; Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 742; Çelik, “İçel Sancağı”, 218.

/ m. 1443–1444 yıllarında inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, caminin de aynı tarihlerde ve aynı kişi tarafından yaptırılmış olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.⁵⁵³

Evkaf defterlerinde cami, genellikle “*Cami-i Mut*” veya “*Cami-i Şerif-i der-nefsi Mut*” şeklinde kaydedilmiştir.⁵⁵⁴ 1148 numaralı hurufatdefterinde yer alan ve h. Rebîü’l-evvel 1156 / m. Mayıs 1743 tarihini taşıyan tek belgede ise, camiden “*Mut kazasında Merhûm La’l Paşa Cami-i Şerifi*” şeklinde söz edilmektedir.⁵⁵⁵ Bu ifade, caminin La’l Paşa’ya nispetle anıldığını ve onun adına izafe edildiğini göstermektedir.

Mimari özellikleri açısından cami, tek kubbeli ve dikdörtgen planlı olarak inşa edilmiştir. Yapının dış ölçüleri 18 × 21 metre, iç ölçüleri ise 11,45 × 18,70 metredir. Yekpâre silindirik formdaki yeşil somaki sütunlar günümüzde badanalanmış durumdadır. Mermer sütun başlıkları, kaba bir işçilikle üçgenlere bölünerek bezeme kazandırılmıştır. Sütun kaideleri ise dikdörtgen biçimli iri blok taşlardan oluşmaktadır. Caminin pencereleri, üç cephede iki sıra halinde ve ikişer adet olarak düzenlenmiştir. Kuzey cephesinde ise kapının her iki yanında birer pencere yer almaktadır. Yapıya iki giriş bulunmaktadır; bunlardan kuzeyde yer alan ana kapı, Karamanoğulları’nın diğer mimari eserleriyle kıyaslandığında oldukça sade bir görünüme sahiptir.⁵⁵⁶

Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Mut’ta bu camiye görmüş ve “*sıvalı ve kâgir kubbeli*” bir yapı olarak tanımlamıştır.⁵⁵⁷ Cami, zaman içinde çeşitli onarımlar geçirmiştir. Bu kapsamda, Konya valilerinden Çelik Mehmet Paşa’nın divan kâtibi Mustafa Efendi tarafından tamir ettirilmiştir. Ayrıca h. 1231 / m. 1815 yılında Emrullah oğlu Mehmet tarafından bir kez daha onarılmıştır.⁵⁵⁸

1500 yılına ait tahrir defterine göre, caminin vakıfları ve yıllık gelirleri şöyledir: Mut merkezde bulunan Bedreddin Bey Hamamı’nın yıllık gelirinin yarısı 1.250 akçe, bir adet değirmenin yarısı 40 akçe, üç kıt’a bahçeden 146 akçe ve Mut merkez, Mutviranı,

⁵⁵³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8.

⁵⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8; BOA, TD. 1, 57.

⁵⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

⁵⁵⁶ Arel, “*Mut’taki Karamanoğulları Devri Eserleri*”, 242; Ayrıca bkz. E Diez, Oktay Aslanapa, “*Karaman Devri Sanatı*”, 31; Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 740-743.

⁵⁵⁷ “*Evliya Çelebi Seyahatnamesi*”, c. 9, 317.

⁵⁵⁸ Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 741.

Dizdarkışlası, Çiftlik gibi yerlerdeki on üç kıt'a zeminden 791 akçe olmak üzere toplam 2.227 akçedir.⁵⁵⁹

1518 tarihli evkaf defterinde caminin gelirlerinde bir artış olduğu görülmektedir. Bu tarihte vakıfları ve gelirleri; Bedreddin Bey Hamamı'nın gelirinin yarısı 1.400 akçe, ikisi Masara köyünde olmak üzere beş kıt'a bahçeden 235 akçe, Dağpazarı köyünde bir değirmen yerinden 50 akçe, Mut merkezde üç adet dükkândan 70 akçe, biri Mut'ta, diğerleri köylerde bulunan on altı kıt'a zeminden 845 akçe ve 1.000 akçe nakitten elde edilen kârdan 150 akçe olmak üzere toplam 2.750 akçedir.⁵⁶⁰

1522 yılında caminin yıllık gelirleri 2.279 akçedir. Bu tarihte Bedreddin Bey Hamamı'nın gelirinin yarısı 1.250 akçe, çeşitli yerlerdeki bahçe ve zeminlerden ise 1.029 akçe gelir sağlanmıştır.⁵⁶¹ 1555 yılına ait kayıtlarda caminin vakıfları ve yıllık gelirleri şöyledir: Bedreddin Bey Hamamı'nın gelirinin yarısı 1.100 akçe, üç kıt'a bahçe, Mut merkez ve köylerde bulunan on iki kıt'a zemin ve bir adet değirmenin yarısından 1.029 akçe olmak üzere toplam gelir 2.129 akçedir.⁵⁶²

1584 tarihli evkaf defterinde camiye yeni yerlerin vakfedildiği ve gelirlerinde artış olduğu görülmektedir. Bu tarihte gelirler; hamamın yarı gelirinden 1.100 akçe, üç kıt'a bahçe ve on iki kıt'a zemin ile bir adet değirmenin yarısından 1.029 akçe, Dağpazarı köyünde bir boyahaneden 150 akçe ve Mut kadısı Mevlâna Abdullatif ile Emrullah oğlu Piri tarafından vakfedilen bahçelik yerlerden 200 akçe olmak üzere toplam 2.479 akçeye ulaşmıştır.⁵⁶³

Tablo 2.5. Mut Merkez La'î Paşa Camisi Vakıf Gelirleri (1500–1584)

Yıl	Hamam Geliri (½)	Değirmen Geliri	Bahçe Geliri	Zemin Geliri	Diğer Gelirler	Toplam Gelir (akçe)
1500	1.250	1 değirmen yarısı 40 akçe	3 kıt'a 146 akçe	13 kıt'a 791akçe	–	2.227
1518	1.400	1 değirmen 50 akçe 3 dükkân 70 akçe	5 kıt'a 235 akçe	16 kıt'a 845 akçe	1.000 akçe nakit 150 akçe rıbhından	2.750
1522	1.250	–	–	Toplam	–	2.279

⁵⁵⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 231a.

⁵⁶⁰ BOA, TD. 1, 16-17.

⁵⁶¹ BOA, TD. 387, 283.

⁵⁶² BOA, TD. 1, 57.

⁵⁶³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8b.

				1.029		
1555	1.100	1 değirmenin yarısı	3 kıt'a	12 kıt'a toplam	–	2.129
1584	1.100	1 değirmenin yarısı	3 kıt'a	12 kıt'a	1 boyahane 150 akçe Bahçe 200 akçe	2.479

1500 yılına ait tahrir defterine göre camide imam ve hatip görev yapmaktaydı. Bu dönemde imamın yıllık ücreti 402 akçe, hatibin ise 575 akçedir.⁵⁶⁴ 1518 yılına gelindiğinde caminin görevli sayısında artış olmuştur. Bu tarihte görev yapanlar arasında imam, hatip, müezzin, muarraf ve cüzhân yer almaktadır. Hatibe hamam gelirinden 700 akçe, imama 350 akçe, müezzin, muarraf ve cüzhâna ise toplamda 350 akçe tahsis edilmiştir. Ayrıca müezzin için dört kıt'a zeminden 240 akçe gelir ayrılmıştır.⁵⁶⁵ 1555 ve 1584 yıllarına ait kayıtlarda hatibin yıllık 575 akçe, imamın 402 akçe ve müezzinin ise 52 akçe ücret aldığı belirtilmiştir.⁵⁶⁶

Hurufat defterlerinde cami ile ilgili tespit edilen tek kayıt h. Rebû'l-evvel 1156 / m. Mayıs 1743 tarihine aittir. Bu kayıta camide ferrâş bulunmadığı için ücretsiz olarak Osman oğlu Mustafa'nın bu göreve atandığı ifade edilmektedir.⁵⁶⁷ Ayrıca h. Zi'l-hicce 1220 / m. Mart 1806 tarihinde caminin hatibi Mustafa'nın görevini terk etmesi üzerine yerine Seyyid Ahmet Halife'ye berat verilmiştir.⁵⁶⁸

2.1.4.2. Hacı Osman Camisi

Mut merkezde yer alan Hacı Osman Camisi, Hacı Osman adlı bir kişi tarafından yaptırılmıştır. Caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Ancak evkaf defterlerinde bu camiyle ilgili herhangi bir kayda rastlanmaması, yapının muhtemelen XVII. yüzyılda inşa edildiğini düşündürmektedir. Hurufatdefterlerinde yer alan “*Mut'ta kale garbında Hacı Osman Camisi*” veya “*Mut Kalesi civarında Hacı Osman'ın bina eylediği cami*” şeklindeki ifadeler, caminin kaleye yakın bir mevkide bulunduğunu göstermektedir.⁵⁶⁹

⁵⁶⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 231a.

⁵⁶⁵ BOA, TD. 1, 17.

⁵⁶⁶ BOA, TD. 1, 57; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8b.

⁵⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

⁵⁶⁸ BOA, HAT, 1495-81.

⁵⁶⁹ VGMA Hurufat Defteri 1157, 116; VGMA, Hurufat Defteri 1128, 237.

Arşiv belgelerine göre camiye hatip, mütevellî, imam, müezzin ve ferrâş tayinleri yapılmıştır. Hurufat defterlerinde camiyle ilgili ilk kayıt Rebîû'l-âhir 1103 / Aralık 1691 tarihli'dir. Bu kayda göre, caminin hatibi Seyyid Abdullatif'in beratı yenilenmiştir.⁵⁷⁰ Son olarak Cemâziye'l-âhir 1242 / Ocak 1827 tarihli belgede, caminin müezzinî Ahmet'in çocuksuz olarak vefatı üzerine kasaba sakinlerinden Hüseyin oğlu Mehmet'e müezzinlik görevi tevdi edilmiştir.⁵⁷¹ Tespit edilen belgelerde, genellikle vakfın mütevellîsi ile cami hatibinin aynı kişi olduğu anlaşılmaktadır. Diğer kayıtlarda ise sırasıyla müezzin, imam, yalnızca hatip, mütevellî ve ferrâş tayinlerine rastlanmaktadır.

Ayrıca 10 Zi'l-ka'de 1331/11 Ekim 1913 tarihli bir vakfiye kaydında, Kale Mahallesi sakinlerinden Mut kazası telgraf çavuşu Hasan Ağa b. Hasan b. Ali ile Malya köyünden Sarı Mehmetoğlu Hacı Mehmet Ağa b. Sarı Mehmet b. Ahmet, Mut kazası şer'iyye mahkemesinde verdikleri beyanda, Kale Mahallesi sakinlerinden Bakırcı Mehmet Ağa b. Mustafa Ağa b. Mehmet'i mütevellî olarak tayin ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kişilerden Hacı Mehmet Ağa 1.490 kuruş, Hasan Çavuş ise 410 kuruş olmak üzere toplam 1.900 kuruşu vakfetmişlerdir. Bu meblağ, mütevellî eliyle istirbah edilerek her yıl hâsıl olacak 150 kuruşun, Kale Mahallesi'ndeki hayırseverler tarafından yaptırılan caminin hatibi Hafız Ali Efendi b. Hacı Osman Ağa'ya verilmesi ve onun vefatından sonra hatiplik görevine getirilecek kişiye ödenmesi şart koşulmuştur.⁵⁷²

2.1.4.3. Ahuryakası Köyü Camisi

Ahuryakası Köyü Camisi, Ozan oğlu Mehmet tarafından yaptırılmış olup, yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 1555 tarihli evkaf defterinde camiye ait vakıflar arasında bir adet değirmen ile çeşitli yerlerde bulunan zeminlerden elde edilen gelirlerin yer aldığı ve toplam yıllık hâsılatın 560 akçe olduğu belirtilmektedir. Bu tarihte caminin harap halde olduğu anlaşılmaktadır.⁵⁷³ 1584 tarihli tahrir kayıtlarında ise camiye ait vakıfların genişlediği görülmektedir. Bu dönemde vakıflar arasında iki adet değirmen, 60 akçe gelir getiren kalemler ile altı kıta zemin yer almakta ve bu kaynaklardan elde edilen toplam gelir 860 akçeye ulaşmaktadır. Daha önce harap olduğu belirtilen cami, bu döneme gelindiğinde vâkıfın oğlu tarafından tamir ettirilerek

⁵⁷⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

⁵⁷¹ VGMA, 563, 81.

⁵⁷² VGMA, Defter No: 608-1/ 271, 249.

⁵⁷³ BOA, TD. 1, 60.

ibadete açılmış, vakıflardan elde edilen gelirler ise caminin ihtiyaçları için harcanmaya başlanmıştır.⁵⁷⁴

Hurufat defterlerinden 1128 numaralı defterde yer alan bir kayıta, camiye bir akçe ücretle imam, hatip ve vakıf için bir müteveli tayin edildiği belirtilmektedir.⁵⁷⁵ Safer 1245 / Ağustos 1829 tarihli bir başka belgede, caminin yüz yılı aşkın bir süredir harap vaziyette olduğu ve köy halkı tarafından hayır yoluyla tamir ve bakımı yapılarak izn-i hümâyunla minber konularak yeniden ibadete açıldığı bildirilmektedir. Bu süreçte camiye imam ve hatip olarak, köy halkının seçimiyle Seyyid Hasan Halife b. Mehmet Nuri atanmış, kendisi bu görevleri ücretsiz olarak üstlenmiştir. Safer 1246 / Ağustos 1830 tarihinde ise caminin müezzin kadrosunun boş olduğu ve bu görevin köy halkından Seyyid Mustafa b. Mehmet'e tevdi edildiği anlaşılmaktadır.⁵⁷⁶

2.1.4.4. Bağcağz Köyü Camisi

Bağcağz Köyü Camisi, Emlüddin oğlu Halil tarafından inşa ettirilmiştir. Ancak caminin yapım tarihine ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Camiye dair mevcut tek kayıt, 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayda göre, caminin vakıf gelirleri iki kıta bağdan elde edilen 225 akçe ile iki kıta zemin gelirinden sağlanan 225 akçe olmak üzere yıllık toplam 450 akçedir. Tahrir sırasında camide görev yapan imam ve hatip Yusuf Fakih olarak kaydedilmiştir. Vakıf gelirlerinin, doğrudan imam ve hatibin tasarrufunda olduğu anlaşılmaktadır.⁵⁷⁷

2.1.4.5. Beci Köyü Camisi⁵⁷⁸

Beci Köyü Camisi'nin banisi ve yapım tarihi hakkında doğrudan bilgi bulunmamakla birlikte, 1141 numaralı hurufat defterinde yer alan Safer 1113/Temmuz 1701 tarihli kayıta geçen ifadelerden caminin Hacı İbrahim tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu kayıta, "*Sinanlı'da Beci nâm karyede El-Hac İbrahim bina eylediği camiye*

⁵⁷⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10b.

⁵⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 52.

⁵⁷⁶ 559 Numaralı hurufat defterinde köyün ismi "*Ozan Kışla*" olarak geçmektedir. "*Mut maa Sinanlı kazasında Ozan Kışla nâm-ı diğer Ahuryakası'nda Ozanoğlu Mehmet Bey binası Cami-i Şerif*" şeklindedir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 559. 58.

⁵⁷⁷ BOA, TD. 1, 21.

⁵⁷⁸ Köyün ismi "*Çamlıca*" olarak değiştirilmiştir. Bkz. "*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*", 413.

imam ve hatip lâzım olmakla bir akçe ile Yusuf'a inâyet buyruldu” denilmektedir.⁵⁷⁹ Bu kayıt, aynı zamanda camiyle ilgili tespit edilen en erken tarihli belgedir.

Bu belgede, caminin o tarihte imam ve hatipsiz olduğu, bu nedenle bir akçe ücretle Yusuf adlı bir şahsın söz konusu görevlere atandığı bildirilmektedir.⁵⁸⁰ Daha sonraki bir kayıt, Cemâziye'l-âhir 1158/Temmuz 1745 tarihine aittir. Bu belgede, camide yarım akçe ile görev yapan imam Seyyid Ali'nin vefatı üzerine, imamlık görevinin oğlu Seyyid Mustafa Halife'ye tevdi edildiği, aynı tarihte iki akçe ücretle görev yapan hatip ve mütevellî Mahmut'un ölümü üzerine bu iki görevin de Seyyid Mustafa Halife'ye verildiği bildirilmektedir.⁵⁸¹

Receb 1168 / Nisan 1755 tarihinde Seyyid Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiş ve görevine devam ettiği anlaşılmaktadır. Son olarak Rebû'l-evvel 1184/Haziran 1770 tarihli belgede, Seyyid Mustafa'nın hâlen görevde olduğu, ancak dışarıdan Seyyid Mehmet adlı bir kişinin bir yol bularak hatiplik ve mütevellilik görevleri için kendi adına berat düzenlediği, bu duruma yapılan itiraz üzerine görevlerin tekrar Seyyid Mustafa'ya iade edildiği ifade edilmektedir.⁵⁸²

2.1.4.6. Çatakbağ Köyü Ahmet Efendi Camisi

Ahmet Efendi Camisi, adından da anlaşılacağı üzere Ahmet Efendi adlı bir şahıs tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihine ilişkin kesin bilgi bulunmamakla birlikte, 1145 numaralı hurufat defterinde yer alan Şevval 1144 / Nisan 1732 tarihli kayıttaki ifadelerden caminin bu tarihlerde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu kayıta, “*Mut mâa Sinanlı kazasına tâbi Çatakbağ nâm karyede Ahmet Efendi'nin binâ eylediği camide nîm akçe ile Hatip Ahmet fevt Muhammed'e nâib-i Seyyid Yahya arzıyla tevcih*” denilmekte olup, caminin hatibi Ahmet'in vefatı üzerine yerine Muhammed'in tayin edildiği belirtilmektedir. Bu kayıt, aynı zamanda camiyle ilgili hurufatdefterlerinde yer alan en erken tarihli belgedir.⁵⁸³

⁵⁷⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

⁵⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

⁵⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 98.

⁵⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1146, 79.

⁵⁸³ VGMA, Hurufat Defteri 1145, 240.

Rebiü'l-evvel 1224 / Nisan 1809 tarihli bir diğer kayıta, caminin yirmi beş yıldan fazla bir süredir harap halde olduğu, banisi Ahmet Efendi'nin evlâtlarından Seyyid Şeyh Mehmet ve bazı hayırsever kimseler tarafından tamir ettirildiği, bu nedenle camiye yeniden imam ve hatip tayin edilmesinin gerektiği ifade edilmektedir. Daha önce günlük yarım akçe ile görev yapan hatip Mehmet'in vefatı üzerine bu görev, caminin tamirini üstlenen Seyyid Şeyh Mehmet'e verilmiştir.⁵⁸⁴

Safer 1239 / Kasım 1823 tarihli belgede ise, imam ve hatiplik görevini yürüten Seyyid Şeyh Mehmet'in çocuksuz olarak vefat ettiği, cemaatin tercih ettiği köy sakinlerinden Abdulkerim Hoca'nın yerine tayin edildiği belirtilmektedir. Rebiü'l-âhir 1243 / Kasım 1827 tarihli kayıta ise, günlük yarım akçe ile görev yapan Abdulkerim Hoca'nın da çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine, hatiplik ve imamlık görevlerinin Emrullah oğlu Seyyid Hasan Halife'ye tevdi edildiği anlaşılmaktadır.⁵⁸⁵ Son olarak, Şâban 1247 / Ocak 1832 tarihli belgede, Seyyid Hasan Halife'nin görevden ayrılması üzerine, camideki imam ve hatiplik görevlerinin Seyyid Osman oğlu Seyyid Ahmet ile Seyyid Abdurrahman oğlu Seyyid Mustafa'ya birlikte verildiği kayıtlıdır.⁵⁸⁶

2.1.4.7. Çatakbağ Köyü Hacı Nasuh Camisi

Cami, Hacı Nasuh tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, arşiv belgelerinden anlaşıldığı kadarıyla yapı başlangıçta mescit olarak inşa edilmiş, ilerleyen dönemde camiye dönüştürülmüştür. Hurufat defterlerinde yer alan en erken tarihli kayıt, Zi'l-ka'de 1108 / Haziran 1697 tarihli'dir. Bu belgede, mescitte günlük yarım akçe yevmiye ile görev yapan imam Yusuf'un vefat etmesi üzerine yerine İbrahim'in tayin edildiği belirtilmektedir.⁵⁸⁷ Ramazan 1117 / Aralık 1705 tarihli bir başka kayıta ise, yapının artık cami hüviyetine kavuştuğu ve burada görev yapmak üzere bir hatibe ihtiyaç duyulduğu anlaşılmakta; bu görev Ahmet Halife'ye verilmiştir.⁵⁸⁸ Safer 1133/Aralık 1720 tarihli kayıta ise, camide günlük yarım akçe ile

⁵⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri 560, 38; VGMA, Hurufat Defteri 563, 80-81.

⁵⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 563, 80-81.

⁵⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 559, 58.

⁵⁸⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 364.

⁵⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

imamlık görevini yürüten Molla İbrahim'in vefatı üzerine, yerine Molla Osman'ın atandığı belirtilmiştir.⁵⁸⁹

2.1.4.8. Çivi Köyü Çivi-zâde Camisi

Çivi köyünde bulunan Çivi-zâde Camisi hakkında evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde yer alan Muharrem 1126 / Ocak 1714 tarihli bir belgede, “Çivi nâm karyede Çivi-zâde Cami-i şerifinde bir akçe ile hatip Ömer mahlûlünden İbrahim'e tevcih”⁵⁹⁰ şeklindeki kayıt, caminin Çivi-zâde isimli bir kişi tarafından yaptırıldığını ortaya koymaktadır. Ancak yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

Camiyle ilgili diğer tayin kayıtlarına göre, Şevval 1220 / Ocak 1806 tarihinde yarım akçe ile imam ve hatip olarak görev yapan İbrahim'in vefatı üzerine yerine Musa Halife atanmıştır.⁵⁹¹ Daha sonra, Zi'l-ka'de 1244 / Mayıs 1829 tarihinde Musa'nın çocuksuz olarak ölmesiyle cami görevi Numan oğlu Mustafa'ya tevdi edilmiştir.⁵⁹² Bu belgelerden camiye günlük yarım akçe ücretle imam ve hatip ataması yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.1.4.9. Çukur Köyü Camisi

Çukur Köyü Camisi'nin bânisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak caminin yapımına dair önemli bir kaynak, köy halkından hayırsever Ali Ağa b. Veli tarafından düzenlenen bir vakıf kayıdır. Bu belgeye göre, Ali Ağa, Kale Mahallesi sakinlerinden Ali Efendi b. Ahmed Ağa'yı mütevellî tayin etmiş ve köy civarında bulunan bir dönüm bağ ile iki dönüm bahçenin yıllık icar gelirinin, bakım ve masrafları karşılandıktan sonra kalan kısmının köyde yaptırılan caminin hatibine verilmesini şart koşturmuştur. Vakfın mütevellîliği, hayatta olduğu sürece Ali Ağa'nın kendisinde olacak, vefatından sonra ise büyük oğluna intikal edecektir.⁵⁹³

⁵⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

⁵⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

⁵⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 561, 117.

⁵⁹² VGMA, Hurufat Defteri 563, 82.

⁵⁹³ VGMA. Defter No: 603-145, 8.

2.1.4.10. Dağpazarı Köyü Abdulmuin Paşa-zâde Sunullah Bey Camisi

Dağpazarı köyünde bulunan cami, Abdulmuin Paşa-zâde Sunullah Bey tarafından inşa ettirilmiş olup, yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Caminin erken dönemine dair hurufat defterlerinden tespit edilen tek kayıt, Safer 1130 / Ocak 1718 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, camide hatip bulunmadığı için Seyyid Abdulgaffâr'ın hatip olarak atandığı belirtilmiştir.⁵⁹⁴

Camiyle ilgili daha geç tarihli bir belge olan 2 Receb 1315 / 27 Kasım 1897 tarihli vakfiyeden, yapının bu tarihten kısa süre önce yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır. Vakfiyeye göre, Mut kazasının Kale Mahallesi sakinlerinden Ali Efendi b. Veliyyüddin, Dağpazarı Köyü civarında bulunan ve yıllık 180 kuruş icar geliri olan bir bağ ve obruğun gelirini, caminin imam ve hatibine günlük on para verilmek üzere vakfetmiştir. Ayrıca, vakfın mütevelliliğinin, hayatta olduğu sürece Ali Efendi'nin kendisinde kalması şart koşulmuştur.⁵⁹⁵

2.1.4.11. Değirmenlik Yaylası Nûre Sofi Camisi

Yalnızcabağ köyündeki, “Değirmenlik” olarak bilinen yaylakta bulunan caminin banisiyle ilgili doğrudan bir bilgi bulunmamakla birlikte, belgelerde “*Mut maa Sinanlı'da merhum Nûre Sofi binası camide, Sinanlı'ya tâbi Değirmenlik nâm karyede Nûre Sofi Camii'ne*” şeklinde ifadeler yer almaktadır. Bu kayıtlar, caminin Karamanoğulları Beyliği'nin kurucusu kabul edilen Nûre Sofi'nin türbesinin yanına inşa edildiğini ve cami ile türbenin birlikte vakfedildiğini göstermektedir.

Caminin inşa tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, hurufat defterlerinde yer alan tayin kayıtları 18. yüzyılın ortalarını işaret etmektedir. Şâban 1163 / Temmuz 1750 tarihli ilk tespit edilebilen kayıta, caminin imamı ve müezzini olarak birer akçe yevmiye ile görev yapan Seyyid Mehmet Sâdık'ın vefatı üzerine, görevlerin Seyyid Ali'ye tevdi edildiği görülmektedir. Son olarak, Rebiü'l-âhir 1243 / Kasım 1827 tarihli belgede, camide iki akçe ile imam ve hatip olarak görev yapan Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah'ın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine yerine Ahmed Halife b.

⁵⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117.

⁵⁹⁵ VGMA, Defter No: 603-246, 142.

Abdülbâkî atanmıştır.⁵⁹⁶ Camiye imam, hatip, müezzin ve vakfa nâzır atamalarının yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.1.4.12. Dorla Köyü Camisi⁵⁹⁷

Dorla Köyü Camisi'nin ilk inşa tarihi ve banisi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 17 Şevval 1316 / 28 Şubat 1899 tarihli bir vakfiyeye göre, cami Hacı Yusuf Ağa-zâde Mehmet Efendi b. Yusuf tarafından yeniden yaptırılmıştır. Aynı vakfiyede, Hacı Yusuf Ağa'nın cami için iki bin kuruş vakfettiği belirtilmektedir. Bu meblağın, “onu on bir buçuk” hesabıyla istirbah edilerek elde edilecek gelirin caminin tamiri ve termimine harcanması, kalan kısmın ise anaparaya eklenmesi şart koşulmuştur. Vakfın idaresi konusunda ise, mütevelliliğin öncelikle Hacı Yusuf Ağa'nın kendisinde, ardından evlatlarında ve eğer onlar da bulunmazsa caminin hatibine verilmesi istenmiştir.⁵⁹⁸

2.1.4.13. Emsi Köyü Camisi

Emsi Köyü Camisi Hacı Ahmet tarafından inşa ettirilmiş olmakla birlikte, yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde camiye dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Ancak, hurufat defterlerinde yer alan belgeler, caminin tarihî süreci hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu kayıtlara göre, camiyle ilgili tespit edilen en erken tarihli belge, Receb 1102/Nisan 1691 tarihli dir. Bu belgede, bir akçe yevmiye ile İshak Halife'nin imam olarak atandığı görülmektedir.⁵⁹⁹ İmam ve hatip İshak'ın vefatı üzerine, Safer 1120 / Mayıs 1708'de yerine oğlu Mehmet görevlendirilmiştir.⁶⁰⁰ Şevval 1124 / Kasım 1712'de ise camide imam ve hatiplik yapan Abdurrahman'ın görevi bırakması üzerine, aynı görev yeniden Mehmet'e verilmiştir.⁶⁰¹

Rebiü'l-evvel 1156 / Mayıs 1743'te, imam ve hatip Abdurrahim'in vefatıyla birlikte, yerine oğlu Halil Halife atanmıştır.⁶⁰² Onun da Muharrem 1183 / Mayıs 1769'da vefat etmesi üzerine, görev Seyyid Abdulgani'ye devredilmiştir. Rebiü'l-âhir 1188 / Haziran

⁵⁹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 563, 82; VGMA, Hurufat Defteri 1122, 98.

⁵⁹⁷ Köyün ismi “Özli” olarak değişmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, s. 414.

⁵⁹⁸ VGMA, Defter No: 599-148, 205.

⁵⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

⁶⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

⁶⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

⁶⁰² VGMA, Hurufat Defteri 1122, 98.

1774'te Abdulgani'nin imamet beratı yenilenmiştir.⁶⁰³ Muharrem 1212/Ağustos 1797 tarihinde bâ-muayyen (belirli ücret) imam ve hatip Seyyid Abdulgani'nin çocuksuz olarak vefatı üzerine, görev Hacı Ali-zâde Seyyid Hasan ve Müftü-zâde Seyyid Ahmet'e tevdi edilmiştir.⁶⁰⁴ Ancak bu iki şahsın Şevval 1218 / Ocak 1804'te görevden ayrılmalarıyla, köy halkından Seyyid Abdullah b. Ali imam ve hatip olarak tayin edilmiştir.⁶⁰⁵

Rebiü'l-evvel 1224 / Nisan 1809'da Seyyid Abdullah b. Ali'nin vefatı üzerine, görev kardeşi Seyyid Hüseyin'e verilmiştir.⁶⁰⁶ Onun da Muharrem 1243 / Ağustos 1827'de çocuksuz olarak vefat etmesiyle, imamlık görevi köy sakinlerinden Seyyid Süleyman b. Seyyid Mehmet'e verilmiştir. Son olarak, Rebiü'l-âhir 1243 / Kasım 1827'de Seyyid Süleyman b. Seyyid Mehmet'in görevden ayrılmasıyla, yerine Seyyid Mustafa Halife b. Seyyid Mehmet tayin edilmiştir.⁶⁰⁷

2.1.4.14. Evren Köyü Halil Efendi Camisi

Halil Efendi Camisi, arşiv kayıtlarından anlaşıldığı kadarıyla, ilk olarak 1700'lü yılların başlarında İbrahim Çelebi tarafından mescit olarak inşa edilmiştir. Daha sonra, Halil Efendi tarafından Şevval 1212 / Nisan 1798 tarihinde izn-i hümayun ile yeniden yaptırılarak camiye dönüştürülmüştür. Bu nedenle sonraki kaynaklarda yapı "*Halil Efendi Camisi*" adıyla geçmektedir.⁶⁰⁸

Hurufat defterlerinde tespit edilen en erken tarihli kayıt Rebiü'l-evvel 1131 / Şubat 1719'a aittir. Bu kayda göre, mescidin imamı bulunmadığından, yarım akçe ücretle Seyyid İbrahim imam olarak tayin edilmiştir.⁶⁰⁹ Ramazan 1158 / Ekim 1745'te Seyyid İbrahim'in vefatı üzerine görev, oğlu Seyyid Ahmed'e devredilmiştir.⁶¹⁰

⁶⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1146, 143; VGMA, Hurufat Defteri 1154, 66.

⁶⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 562, 112.

⁶⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 561, 116.

⁶⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 560, 38.

⁶⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

⁶⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142; VGMA, Hurufat Defteri 562, 112.

⁶⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

⁶¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

Caminin yeniden inşasının ardından, Şevval 1212 / Nisan 1798 tarihinde imamlık ve hatiplik görevleri ücretsiz olarak Halil Efendi'ye verilmiştir.⁶¹¹ Rebiü'l-evvel 1224 / Nisan 1809'da Halil Efendi'nin görevden ayrılması üzerine, yerine Çelebi oğlu Mehmet b. Halil tayin edilmiştir.⁶¹² Zilhicce 1241 / Ağustos 1826 tarihinde Mehmet Efendi'nin de görevden çekilmesiyle imamlık, kardeşi Halil oğlu Ali'ye verilmiştir.⁶¹³ Son olarak, 13 Muharrem 1252 / 30 Nisan 1836 tarihinde caminin imam ve hatibi olarak yarım akçe ücretle görev yapan Seyyid Ali b. Halil'in çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine, yerine kardeşi Seyyid Abid b. Halil atanmıştır.⁶¹⁴

2.1.4.15. Evren Köyü Camisi

Cami, 1900'lü yılların başlarında Hacı Ömer Efendi tarafından yaptırılmıştır. Zi'l-hicce 1319 / Mart 1902 tarihli vakfiyeye göre, Hacı Ömer Efendi tarafından yaklaşık iki dönüm büyüklüğünde bir kıta bağ camiye vakfedilmiştir. Vakfiyede, söz konusu bağın yıllık icar gelirinden 150 kuruşun caminin hatibine tahsis edilmesi, kalan meblağın ise caminin tamir, bakım ve temizliği için kullanılması şart koşulmuştur. Vakfın idaresi için köy halkından Osman Efendi b. Molla Ömer müteveli olarak tayin edilmiştir.⁶¹⁵

2.1.4.16. Güme Köyü Hacı Ramazan Camisi

Cami, Hacı Ramazan tarafından yaptırılmıştır. Evkaf defterlerinde camiye ilişkin herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Ancak hurufat defterlerinde caminin görevlilerine dair bazı bilgilere ulaşılmaktadır. Tespit edilen en erken kayıt h. 1115 / m. 1703 tarihli olup bu belgede cami hatibi Mehmet'in görev beratının yenilendiği belirtilmektedir.⁶¹⁶ Safer 1121 / Nisan 1709 tarihinde ise bir akçe ücretle imam ve hatiplik görevini yürüten Hacı Mustafa'nın vefatı üzerine yerine Hasan tayin edilmiştir.⁶¹⁷ Son olarak, Recep 1210 / Ocak 1796 tarihli kayıta yarım akçe ücretle hatiplik yapan Süleyman'ın ölümüyle, bu görevin oğlu Mehmet'e verildiği görülmektedir.⁶¹⁸ Yaklaşık bir asırlık

⁶¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 562, 212.

⁶¹² VGMA, Hurufat Defteri 560, 38.

⁶¹³ VGMA, Hurufat Defteri 563, 80.

⁶¹⁴ BOA, HAT. No: 1599-70.

⁶¹⁵ VGMA, Defter No: 603-458, 291.

⁶¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

⁶¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

⁶¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 562, 112.

zaman dilimini kapsayan bu kayıtların tamamı, camideki imam ve hatip atamalarına dair bilgilerdir.

2.1.4.17. İbrahimli Köyü Camisi

İbrahimli Köyü Camisi'nin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 8 Muharrem 1329 / 9 Ocak 1911 tarihli bir vakfiye, caminin varlığına ve vakfiyesine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu vakfiyeye göre, köy sakinlerinden Abdurrahman Ağa-zâde Ahmet Efendi b. merhum Abdurrahman Ağa b. Hasan Ağa, Mut kazası bidayet mahkemesine başvurarak müteveli olarak tayin ettiği büyük oğlu Mehmet İzzet Efendi'nin huzurunda toplam üç kıta, on iki dönüm zemin ve bahçeyi vakfetmiştir. Vâkıf, bu taşınmazların yıllık icar gelirinin üçte ikisinin caminin imam hatibine verilmesini; kalan üçte birinin ise yarısının müteveliye, diğer yarısının ise caminin temizlik, bakım ve onarım giderlerine ayrılmasını şart koşmuştur.⁶¹⁹

2.1.4.18. Kadıköy Göktepe Yayla Camisi

Kadıköy Göktepe Yayla Camisi, Abdullah Efendi tarafından yaptırılmıştır. Aynı şekilde, Kadıköy'deki mescidin de banisi Abdullah Efendi olup her iki yapıya dair bilgiler hurufat defterlerinde yer almaktadır. Tespit edilebilen en erken kayıt, Zilkade 1108 / Haziran 1697 tarihine ait olup bu belgede, mescidin ve caminin imam ve hatibinin bulunmaması nedeniyle bu görevlerin ücretsiz olarak Nebi'ye verilmiştir.⁶²⁰ Daha sonraki bir kayıta ise Rebû'l-âhir 1127 / Mayıs 1715 tarihinde camide bir akçe ücretle hatiplik yapan Abdullah'ın görev beratının yenilendiği ifade edilmektedir.⁶²¹

2.1.4.19. Kılıçarslan Köyü Halil Bey Camisi

Kılıçarslan köyünde bulunan Halil Bey Camisi, Halil Bey tarafından inşa ettirilmiş olmakla birlikte yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Caminin görevlendirme sürecine ilişkin olarak hurufat defterlerinde tespit edilen en erken kayıt,

⁶¹⁹ VGMA, Defter No: 600-324, 260.

⁶²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 364.

⁶²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141.

Safer 1133 / Aralık 1720 tarihine aittir. Bu kayda göre, camide hatip bulunmadığı için Kadı Süleyman'ın arzı üzerine Seyyid Mustafa hatiplik görevine tayin edilmiştir.⁶²²

2.1.4.20. Kıravga Köyü Sunullah Bey Camisi

Sunullah Bey Camisi, Seyyid Şeyh Ali Semerkandî sülalesine mensup olan Seyyid Sunullah Bey tarafından yaptırılmıştır. Sunullah Bey'in⁶²³ 1765 yıllarında kısa bir süre Mut'ta subaşılık görevinde bulunduğu bilinmekte olup caminin de bu dönemde yaptırılmış olması muhtemeldir. Caminin görevlilerine dair hurufat defterlerinde yer alan ilk kayıt, Şaban 1208 / Mart 1794 tarihlidir. Bu kayda göre imamet ve hitabet görevi, yarım akçe ücretle Seyyid Şeyh Mehmet b. Şeyh Hüseyin'e verilmiştir.⁶²⁴ Ardından, 17 Ramazan 1217 / 11 Ocak 1803 tarihinde Şeyh Hüseyin'in vefatı üzerine görev, oğlu Seyyid Şeyh Mehmet Emin'e intikal etmiştir.⁶²⁵ Mehmet Emin'in Zilhicce 1228 / Kasım 1813'te vefatıyla birlikte, imamlık ve hatiplik görevini üstlenecek evladı bulunmadığından, kaza sakinlerinden Seyyid Şeyh Mehmet bu göreve tayin edilmiştir.⁶²⁶

2.1.4.21. Kürd Köyü Camisi

Kürd Köyü Camisi'nin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Caminin varlığına ilişkin bilgiler yalnızca 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde yer almaktadır. Bu kayıtlara göre cami, çeşitli yerlerde bulunan zemin, bağ ve bir adet değirmenin dörtte bir hissesinden elde edilen toplam 1.750 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu gelirin yarısı camiye, diğer yarısı ise aynı köyde bulunan mescide tahsis edilmiştir.⁶²⁷ Hurufat defterlerinde ise camiyle ilgili yalnızca tek bir kayıt tespit edilmiştir. H. Rebîu'l-evvel 1114 / m. Ağustos 1702 tarihli bu belgede, ücretsiz olarak mütevellilik görevini yürüten Mahmut'un vefatı üzerine, yerine İbrahim'in tayin edildiği belirtilmektedir.⁶²⁸

⁶²² VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

⁶²³ Sunullah Bey'le ilgili daha geniş bilgi için bkz. Ensar Köse ve Doğan Atlay, “*Mut Claudiopolis*”, (İstanbul: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2005), 304-305.

⁶²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 558, 242.

⁶²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 561, 116.

⁶²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 569, 114.

⁶²⁷ BOA, TD. 1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

⁶²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

2.1.4.22. Masara Köyü⁶²⁹ Emin Ebu'l-Kasım Camisi

Masara köyündeki Emin Ebu'l-Kasım Camisi'ne ilişkin tespit edilebilen tek kayıt, h. Safer 1129 / m. Ocak 1717 tarihine aittir. Bu kayıta, caminin ve aynı zamanda Alibeyli Mescidi'nin mütevellisi olan Hasan'ın vefatı üzerine, yerine Seyyid İsa'nın tayin edildiği bilgisi yer almaktadır.⁶³⁰

2.1.4.23. Masara Köyü Seyyid Mustafa Camisi

Masara köyünde Seyyid Mustafa tarafından inşa ettirilen caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Camiye dair ilk kayıt, h. Ramazan 1135 / m. Haziran 1723 tarihli hurufat defterinde yer almakta olup bu belgede, cami ve Alibeyli Mescidi için müteveli bulunmadığından bu görevin Abdurrahman'a verildiği belirtilmektedir.⁶³¹ H. Recep 1168 / m. Nisan 1755 tarihinde camide hem hatiplik hem de mütevellilik görevini yürüten Seyyid Yahya'nın vefatı üzerine, yerine Seyyid Mehmet tayin edilmiştir.⁶³² Görevlerini ücretsiz olarak yapan Seyyid Mehmet'in h. Rebîu'l-âhir 1178 / m. Ekim 1764'te vefat etmesiyle yerine oğlu Seyyid Abdurrahman getirilmiştir.⁶³³ H. 14 Cemâziye'l-evvel 1214 / m. 14 Ekim 1799 tarihinde Seyyid Abdurrahman'ın çocuksuz ölümü üzerine ise görevler Seyyid Hasan b. Mehmet'e devredilmiştir.⁶³⁴ Son olarak, h. Receb 1220 / m. Ekim 1805'te Seyyid Hasan'ın vefatıyla cami hatipliği ve vakıf mütevelliliği görevine, imtihanla belirlenen Çelebi oğlu Seyyid Hasan Bâki b. Hasan atanmıştır.⁶³⁵

2.1.4.24. Malya Köyü Camisi

Malya Köyü Camisi'nin inşa tarihi ve banisi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak, h. 21 Muharrem 1327 / m. 12 Şubat 1909 tarihli bir vakfiye, caminin varlığına ve vakıf düzenine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Söz konusu vakfiyeye göre, köy sakinlerinden Hâce Zeynep Hanım binti Mustafa, Mut kazası Bidayet Mahkemesi'ne

⁶²⁹ Köyün ismi "Yıldızköy" olarak değiştirilmiştir. Bkz. *Türkiye Mülki İdare Bölümleri*, 414.

⁶³⁰ ⁶³⁰ "Mut'ta Masara nâm karyede Dedegölü garbında Emin Ebu'l-Kasım Cami'inde ve Beylialı Mescidi'nin mütevellisi Hasan Yazıcı fevt Seyyid İsa'ya görev", bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1157,116.

⁶³¹ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117.

⁶³² VGMA, Hurufat Defteri 1135, 198.

⁶³³ VGMA, Hurufat Defteri 1156,102.

⁶³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 562, 112.

⁶³⁵ VGMA, Hurufat Defteri 561, 117.

başvurarak büyük oğlu Hacı Mehmet Efendi b. Hacı Ahmet'i müteveli olarak tayin etmiş ve onun huzurunda 2.500 kuruş nakit para vakfetmiştir. Bu meblağın, müteveli aracılığıyla istirbah edilip yıllık 109 kuruş gelir elde edilmesi öngörülmüş; bu gelirin yarısının köyde yaptırılan caminin imam ve hatibi olan Hacı Mehmet Efendi b. Hacı Ahmet Ağa'ya verilmesi şart koşulmuştur. Geriye kalan tutarın ise caminin temizlik ve tamirat işlerine harcanması istenmiştir. Vakfın mütevelliliğini ücretsiz olarak büyük oğlu Gaffar Efendi b. Ahmet'in yapması vâkfin şartlarındandır.⁶³⁶

2.1.4.25. Narlı Köyü Sinan Çelebi Camisi

Narlı Köyü Camisi, Mehmet oğlu Sinan Çelebi tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Camiye dair elimizdeki tek bilgi, 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayda göre caminin vakıfları şunlardır: geliri 500 akçe olmak üzere bir adet değirmen, aynı köyde bulunan bir başka değirmenin yedi hissesi karşılığında 290 akçe, ayrıca beş kıt'a bağdan elde edilen 150 akçe. Bu unsurların toplam yıllık geliri 940 akçedir. Camide görev yapanlar veya yapılan harcamalara dair herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ancak kaydın altına, vakfın yönetimiyle ilgili olarak "*Vakıfnamede mestur olduğu üzere tasarruf olunur*" ifadesi not düşülmüştür. Bu ifade, vakfın devamının vakıf senedine uygun şekilde sürdürüldüğünü göstermektedir.⁶³⁷

2.1.4.26. Oyladın Köyü Camisi⁶³⁸

Oyladın Köyü Camisi'nin yapım tarihi ve banisine dair tek bilgi, 563 numaralı hurufat defterinde yer alan bir kayıta bulunmaktadır. Bu kayda göre, Şâban 1242 / Mart 1827 tarihinde, cami Veli isimli hayırsever bir kişi tarafından yeniden inşa edilmiştir. Caminin minber konularak cami vasfı kazanması için izin alınmış; ardından Mehmet b. Mustafa'ya imam ve hatip olarak görev verilmiş ve bu doğrultuda kendisine berat düzenlenmiştir.⁶³⁹

⁶³⁶ VGMA, Defter No: 608-92, 113

⁶³⁷TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9b.

⁶³⁸ Köyün ismi "*Kurtuluş*" olarak değiştirilmiştir. Bkz. "*Türkiye Mülki İdare Bölümleri Belediyeler Köyler*", 413.

⁶³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

2.1.4.27. Selâmlı Köyü Camisi

Selâmlı Köyü Camisi, hurufat defterlerindeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, Ahmet Ağa isimli bir kişi tarafından mescit olarak yaptırılmış, daha sonra ise minber eklenerek camiye dönüştürülmüştür.⁶⁴⁰ Caminin 1730’lu yıllarda Seyyid Mehmet tarafından yeniden tamir ve termimi yaptırılmıştır.⁶⁴¹ Bu kapsamda, bir kayıtta şöyle denilmektedir: “*Mut kazasına tâbi Selâmlı nâm karyede es-Seyyid Mehmet’in müceddeden bina eylediği camide hatip lazım olmakla nîm akçe ile Ali Halife’ye, Kâdı El-Hâc Mehmet’in arzıyla berât inâyet*”⁶⁴²

Camiyle ilgili tespit edilen en erken tarihli kayıt, Rebiü’l-âhir 1103 / Aralık 1691 tarihini taşımakta olup bu belgede, imam ve mütevellî olarak görev yapan Abdullatif’in beratı yenilenmiştir.⁶⁴³ Daha sonraki dönemlerde de camiye imam, hatip ve mütevellî atamalarının yapıldığı belgelerle sabittir.

2.1.4.28. Sinanlı Pîri Halife Camisi

Mut Sinanlı Pîri Halife Camisi, Karamanoğlu İbrahim Bey’in (1423–1464) oğlu olan Pîri Halife (veya arşiv belgelerinde geçen adıyla Şeyh Pîri Halife ya da Pîr Ahmet Bey b. Karaman) tarafından yaptırılmıştır. İbrahim Bey’in ölümünün ardından bir süre Karamanoğulları Beyliği’nin başında bulunan Pîr Ahmet Bey, Mut’un Sinanlı köyünde bir cami yaptırmış ve bu cami için bağ, arazi ve tahunhane gibi çeşitli gelir kaynaklarını vakfetmiştir.

Camiye ait ilk vakfiye kaydı 1518 tarihli evkaf defterinde yer almakta olup, bu kayda göre caminin yıllık geliri dört kıt’a bağdan 200 akçe ve dokuz kıt’a araziden 1.000 akçe olmak üzere toplam 1.200 akçedir.⁶⁴⁴ 1555 tarihli tahrirde bu gelirlerin dokuz kıt’a bağdan 320 akçeye, zemin arazilerden 1.000 akçeye ve tahunhaneden 60 akçeye ulaştığı, toplam yıllık gelirin 1.380 akçeye yükseldiği görülmektedir.⁶⁴⁵ 1584 tarihli kayıtlarda ise cami vakıflarına ek olarak günlük beş akçelik nakit vakfın (yıllık 1.800

⁶⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

⁶⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1145, 124.

⁶⁴² VGMA, Hurufat Defteri 1145, 124.

⁶⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

⁶⁴⁴ BOA, TD. 1, 22.

⁶⁴⁵ BOA, TD. 1, 58.

akçe) daha eklendiği ve böylece toplam yıllık gelirin 3.180 akçeye çıktığı anlaşılmaktadır.⁶⁴⁶ Camide görev yapanlar ve giderlere dair bilgiler sadece 1518 tarihli defterde kayıtlıdır. Bu tarihte caminin mütevellisine öşür mahsulünden 120 akçe, imam ve hatibe toplam 720 akçe, müezzin, muarraf ve diğer görevlilere ise 320 akçe ödeme yapıldığı kaydedilmiştir.⁶⁴⁷

Hurufat defterlerinden edinilen bilgilere göre camiye hatip, müezzin, vakfa ise müteveli ve câbi atamaları yapılmıştır. Tespit edilen en erken tarihli kayıt, h. Zi'l-hicce 1113 / m. Mayıs 1702'ye aittir. Bu kayıta camide müezzin bulunmadığı için Mustafa adlı şahsın müezzin olarak görevlendirildiği belirtilmektedir.⁶⁴⁸ En son kayıt ise h. Zi'l-hicce 1220 / m. Mart 1806 tarihli. Bu belgede camiye hatip ve vakfa müteveli ataması yapıldığı bilgisi yer almaktadır.⁶⁴⁹

2.1.4.29. Yalnızcabağ Köyü Camisi

Yalnızcabağ Köyü Camisi, Seyyid Şeyh Osman Efendi tarafından inşa ettirilmiş olup kesin yapım tarihi bilinmemektedir. Ancak hurufat defterlerine yansıyan atama kayıtları, caminin 18. yüzyılın başlarında faaliyete geçtiğini göstermektedir. Tespit edilen ilk kayıt Rebîu'l-evvel 1127 / Nisan 1715 tarihli olup, camide imam bulunmadığı için Molla Yusuf bu göreve atanmıştır.⁶⁵⁰

Muharrem 1131 / Aralık 1718'de bir akçe ücretle caminin ve Güzlede'deki⁶⁵¹ musallanın hatibi olan Hızır'ın vefatı üzerine yerine Abdalbâki atanmıştır.⁶⁵² Cemaziye'l-âhir 1138 / Şubat 1727'de ise imam ve hatip olarak Seyyid Mustafa Halife görevlendirilmiştir.⁶⁵³ Onun 1178 / Temmuz 1764'te vefatının ardından görev Seyyid

⁶⁴⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10b.

⁶⁴⁷ BOA, TD. 1, 22.

⁶⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 44.

⁶⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141. VGMA, 561, 117.

⁶⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141.

⁶⁵¹ Esas yayladan daha alçakta, köy yerleşmelerine daha yakın, genellikle sonbahar mevsiminde daha uzun süre ile kalınan ikinci bir yayladır. Yayla mevsiminde yaylaya çıkmadan önce ilkbaharda ve yayla dönüşünde sonbaharda olmak üzere yılda genellikle iki kez iskân edilirler.

⁶⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1145, 124.

⁶⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 52.

Sadık'a geçmiş; bu dönemde caminin vakıf mütevellisi Seyyid Nasuh olarak kaydedilmiştir.⁶⁵⁴

Muharrem 1200 / Kasım 1785'te Seyyid Sadık'ın vefatı üzerine oğlu Seyyid Ahmet göreve getirilmiştir.⁶⁵⁵ Safer 1213 / Temmuz 1798'de Seyyid Ahmet, kendi rızasıyla görevi Seyyid Ahmet b. Receb'e devretmiş gibi görünse de Rebiu'l-evvel 1217 / Temmuz 1802 tarihli kayıta, Seyyid Ahmet b. Sadık'ın görevi kendi rızası ile bırakmadığı, hizmetinde herhangi bir kusuru yokken ehil olmadığı halde kuralların aksine görevi Seyyid Ahmet b. Receb kendi üzerine berat ettirmiştir. Ahalinin yapılan bu haksızlığı haber vermesi ile Seyyid Ahmet b. Receb görevden alınmış ve Seyyid Ahmet b. Sadık tekrar görevine iade edilmiştir.⁶⁵⁶ Aynı yıl Ramazan / Aralık ayında Seyyid Ahmet görevinden ayrılmış, cemaatin talebi doğrultusunda Osman atanmıştır. Son olarak, Cemaziye'l-âhir 1240 / Şubat 1825'te bir akçe ile imam ve hatiplik yapan Osman'ın vefatıyla yerine oğlu Yahya tayin edilmiştir.⁶⁵⁷

2.1.4.30. Yeniköy Camisi

Yeniköy Camisi'nin banisi ve inşa tarihi hakkında arşiv kaynaklarında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak hurufat defterlerinde yer alan Safer 1120 / Mayıs 1708 tarihli tek kayıta, camide iki akçe ücretle imam, hatip ve vakıf mütevellisi olarak görev yapan Himmet'in görevini terk etmesi üzerine yerine Mahmut'un tayin edildiği belirtilmektedir.⁶⁵⁸

2.1.4.31. Yukarı Kışla Köyü Camisi

Yukarı Kışla Köyü Camisi, Zeyne evlâdından Musa Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. 1518 tarihli evkaf defterinde caminin vakıfları 3 kıt'a zeminin hâsîlatından 160 akçe geliri olup bu gelir cami hatibinin tasarrufundadır.

⁶⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 128.

⁶⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1155, 103.

⁶⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 562, 112; VGMA, Hurufat Defteri 561, 116.

⁶⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri 560, 38.

⁶⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141.

Ayrıca caminin müezzini için bir kıt'a zemin vakfedilmiş, bunun yıllık geliri ise 200 akçedir.⁶⁵⁹ Hurufat defterlerinde cami ile ilgili herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

2.1.5. Selendi (Gazipaşa)'da Bulunan Camiler

2.1.5.1. Selendi Camisi

Selendi merkezinde bulunan caminin kim tarafından ve ne zaman yaptırıldığına dair kayıtlarda net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak BOA, TD 1 evkaf defterinde, caminin Karaman emirlerinden Bonsuz Bey⁶⁶⁰ tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir. Öte yandan, 1500 ve 1584 yıllarına ait evkaf defterlerinde ise yapı “*Cami-i Halil Bahadır*” olarak kaydedilmiştir.

Halil Bahadır, Kerimüddin Karaman Bey'in oğullarından biridir. Karaman Bey'in ölümünün ardından Halil Bahadır, kardeşleri Mehmet, Mahmut ve Kasım Bey ile birlikte Selçuklular tarafından Gevele Kalesi'ne hapsedilmiş, daha sonra serbest bırakılmıştır.⁶⁶¹ Şikârî'nin aktardığına göre, Mehmet Bey döneminde Halil Bey'e Mut ve Silifke'nin idaresi verilmiştir.⁶⁶²

1500 yılına ait evkaf defterine göre, Selendi merkezindeki caminin yıllık vakıf geliri şehir içerisinde yer alan beş ve köylerde bulunan yedi olmak üzere toplam on iki parça zemin üzerinden 600 akçedir.⁶⁶³ 1518 yılına geldiğinde ise caminin yıllık geliri 1430 akçeye yükselmiştir. Bu gelir tamamen zeminlerden sağlanmakta olup, toplam on üç parça zemini kapsamaktadır. Söz konusu zeminlerin dağılımı; Kuru köyü sınırında bir, Kızılağaç Kervansarayı yanında bir, şehir pazarı önünde iki ve Avşar Hamamı civarında bir parça olarak kaydedilmiştir.⁶⁶⁴ Ancak 1555 ve 1584 yıllarına ait evkaf defterlerinden anlaşıldığına göre, caminin yıllık gelirinde ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Bu tarihlerde

⁶⁵⁹ BOA, TD.1, 25.

⁶⁶⁰ Bonsuz Bey, Nûre Sofi'nin yedi oğlundan biridir.

⁶⁶¹ M.Şehabeddin Tekindağ, “Karamanlılar”, *MEB. İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1977), 6:318.

⁶⁶² Şikari, 45.

⁶⁶³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 234b.

⁶⁶⁴ BOA, TD. 1, 37.

vakfa ait beş farklı mevkide yer alan on üç parça zeminin toplam geliri yıllık yalnızca 300 akçeye kadar gerilemiştir.⁶⁶⁵

Selendi Camisi'nin görevlilerine dair bilgiler yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu deftere göre camide toplam on üç görevli bulunmaktadır. Görevlilerden imam yıllık 200 akçe, müteveli ve hatip 180 akçe almıştır. Kayyum, sermahfil ve müezzin görevindekilerin her birine 90'ar akçe ödenmiştir. Ayrıca camide görevli altı hafızın toplam ücreti 90 akçedir.⁶⁶⁶

Hurufat defterlerinde Selendi Camisi'ne dair toplam on dört kayıt tespit edilmiştir. Ancak bu kayıtlarda caminin banisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. İlk kayıt, h. Cemaziye'l-âhir 1140 / m. Şubat 1728 tarihine aittir. Bu kayda göre, camide hatiplik görevinde bulunan İbrahim görevini terk etmiş, yerine İbrahim b. Ahmed adlı kişi naib Abdurrahman'ın arzıyla atanmıştır.⁶⁶⁷ Tespit edilen son kayıt ise h. Cemaziye'l-evvel 1244 / m. Kasım 1828 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, camide yalnızca bir akçe ile görev yapan imamın görevini bırakması üzerine yeni bir atamanın yapıldığı belirtilmektedir. Aynı tarihte hatibin de görevinden ayrıldığı ve yerine oğlunun tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁶⁶⁸

2.1.5.2. Selendi Abbas Çavuş Camisi

Selendi merkezde yer alan cami, Abbas Çavuş tarafından yaptırılmıştır. Ancak yapının inşa tarihine dair mevcut kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiye ilişkin üç atama kaydı tespit edilmiştir. İlk kayıt, h. Cemaziye'l-âhir 1140 / m. Şubat 1728 tarihine aittir. Bu kayda göre camide müezzin bulunmadığından, Mehmet adlı şahsın bu göreve ücretsiz olarak atandığı görülmektedir.⁶⁶⁹ İkinci kayıt ise h. Cemaziye'l-evvel 1143 / m. Kasım 1730 tarihlidir. Bu belgede müezzin Mehmet'in beratının yenilendiği, ayrıca imam İbrahim'in vefatı üzerine aynı isme sahip bir başka İbrahim'in imamlık görevine tayin edildiği

⁶⁶⁵ BOA, TD. 1, 61; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2b.

⁶⁶⁶ BOA, TD. 1, 37.

⁶⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 27.

⁶⁶⁸ VGMA, Hurufat Defteri 549, 85.

⁶⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 27.

belirtilmektedir.⁶⁷⁰ Söz konusu kayıtlardan, camide yalnızca imam ve müezzinin görev yaptığı, imamın ise günlük bir akçe ücret aldığı anlaşılmaktadır.

2.1.5.3. Selendi Hacı Receb Camisi

Selendi'nin bir mahallesinde yer aldığı anlaşılan cami, Hacı Receb tarafından mescit olarak yaptırılmış, daha sonra camiye dönüştürülmüştür. Yapım tarihine ilişkin herhangi bir bilgi mevcut değildir. Camiye dair evkaf defterlerinde herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Hurufat defterlerinde ise yalnızca iki atama kaydı bulunmaktadır. İlk kayıt, h. Safer 1115 / m. Haziran 1703 tarihine aittir. Bu kayda göre, günlük yarım akçe maaşla imamlık yapan Ömer'in vefatı üzerine yerine Osman tayin edilmiştir.⁶⁷¹ Diğer kayıt ise h. Safer 1141 / m. Ekim 1728 tarihini taşımaktadır. Bu belgede, camide bir akçe ücretle görev yapan hatip Ahmet'in beratının kaybolması nedeniyle belgenin yenilendiği bilgisi yer almaktadır.⁶⁷²

2.1.5.4. Bilhos (Gürçam) Köyü Camisi⁶⁷³

Bilhos Köyü Camisi, köy halkı tarafından başlangıçta mescit olarak yaptırılmış, cemaatin artması üzerine izn-i hümayun ile minber konularak camiye dönüştürülmüştür. Caminin tespit edilen ilk kaydı, h. 21 Recep 1187 / m. 8 Ekim 1773 tarihine aittir. Bu kayıta, camide imam bulunmaması nedeniyle Seyyid Ali b. Seyyid Ahmet'in günlük yarım akçe ücretle imam olarak atandığı belirtilmektedir.⁶⁷⁴ H. Cemaziye'l-evvel 1191 / m. Haziran 1777 tarihli ikinci kayıta ise imam Ahmed'in beratının yenilendiği, aynı zamanda mescidin camiye çevrildiği bilgisi yer almaktadır. Bu dönüşüm sonrasında hatiplik görevine ücretsiz olarak Abdullatif, müezzinliğe Ahmet b. Hüseyin, ferrâşlığa ise Ahmet b. İbrahim atanmıştır.⁶⁷⁵ Üçüncü ve son kayıt h. Safer 1234 / m. Aralık 1818 tarihini taşımakta olup, bu belgede hatip Abdullatif'in vefatı üzerine yerine oğulları Mehmet ve Hüseyin'in tayin edildiği belirtilmektedir.⁶⁷⁶

⁶⁷⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

⁶⁷¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

⁶⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1139, 85.

⁶⁷³ Köyün ismi “Gürçam” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülkî İdare Bölümleri”, s. 94.

⁶⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1123, 35.

⁶⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 43; VGMA, Hurufat Defteri 1158, 295.

⁶⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

2.1.5.5. Cimbiti Yaylası Hacı İshak Camisi

Selendi Cimbiti Yaylası'nda yer alan cami, Hacı İshak tarafından yaptırılmıştır. Ancak yapının inşa tarihine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Hacı İshak Camisi, 1555 yılından itibaren evkaf defterlerinde kaydedilmiştir. Bu yıla ait kayıtlara göre caminin vakıf gelirleri toplam 2.250 akçedir. Vakıfları arasında Ermenek'e bağlı Muzvadi⁶⁷⁷ köyünde yer alan bir değirmenin yarısı 400 akçe, Selendi merkezde bulunan bir değirmenin yarısı 400 akçe, yine Ermenek'e bağlı iki köydeki üç kıta bağ 500 akçe, Selendi merkezdeki bir kıta bahçe 100 akçe, İshak Sazağı köyündeki bir kıta bağ 250 akçe, içerisinde harnup ağacı bulunan bir kıta bağ 200 akçe ile 4.000 akçe nakdin işletilmesinden sağlanan 400 akçelik gelir bulunmaktadır.⁶⁷⁸

1584 yılına ait evkaf defterinde de caminin vakıf varlıkları ve gelirlerinin değişmediği görülmektedir. Söz konusu yılda da yıllık toplam gelir 2.250 akçe olarak kaydedilmiştir.⁶⁷⁹ 1555 ve 1584 yıllarına ait kayıtlarda camide görev yapan personel ve aldıkları günlük ücretler de belirtilmiştir. Buna göre; müteveli bir akçe, hatip iki akçe, imam bir akçe, müezzın bir akçe ve üç hâfızın her biri 1,5 akçe ücret almaktadır.

Hurufat defterlerinde Hacı İshak Camisi'ne dair toplam altı kayıt tespit edilmiştir. İlk kayıt, h. Muharrem 1131 / m. Aralık 1718 tarihine ait olup, camide bir akçe günlük ücretle görev yapan hatip Mahmud'un vefatı üzerine yerine Mehmet'in tayin edildiği belirtilmektedir. H. Zi'l-ka'de 1134 / m. Ağustos 1722 tarihli kayıta ise vakfın mütevellisi bulunmadığı için bu görev yarım akçe ücretle Mehmet'e verilmiştir.⁶⁸⁰ H. Rebiü'l-evvel 1138 / m. Aralık 1725 tarihli belgede, camide yarım akçe ile görev yapan hatip Muhammed'in vefat etmesi üzerine yerine oğlu Ahmed Halife'nin atandığı görülmektedir. H. Ramazan 1146 / m. Şubat 1734'te Ahmed Halife'nin hatiplik beratı yenilenmiştir.⁶⁸¹ Aynı yılın h. Safer ayında 1147 / m. Temmuz 1734, müteveli Mehmet'in de beratının yenilendiği anlaşılmaktadır. Son olarak h. Ramazan 1194 / m.

⁶⁷⁷ Günümüzde Sarıveliler İlçesi'ne bağlıdır. İsmi “Dumlugöze” olarak değiştirilmiştir. Bkz. Bardakçı, “Ermenek”, s. 7.

⁶⁷⁸ BOA, TD. 1, 62.

⁶⁷⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3b.

⁶⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150-151.

⁶⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 1091, 53; VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

Eylül 1780 tarihli kayıta, hatip Ahmed Halife'nin vefatı üzerine bu göreve büyük oğlu Seyyid Mustafa'nın tayin edildiği kayıt altına alınmıştır.⁶⁸²

2.1.5.6. Direvli (Doğanca) Köyü⁶⁸³ Mevlâna Muslihiddin Camii

Direvli köyünde bulunan cami, Mevlâna Muslihiddin tarafından yaptırılmıştır. Yapının inşa tarihi bilinmemekle birlikte, caminin vakfiyesinin Selendi kadısı Mevlâna Şaban tarafından tescil edildiği anlaşılmaktadır. 1555 tarihli evkaf defterinde camiye ait vakıf mülklerin bir kıta bahçe ve bir kıta bağdan ibaret olduğu ve bu mülklerin mahsulünün imam ile hatibin tasarrufunda bulunduğu kayıtlıdır.⁶⁸⁴ 1584 yılı tahririnde de bu vakıf yapısında herhangi bir değişikliğin olmadığı, yine bir kıta bahçe ve bir kıta bağdan oluşan gelir kaynaklarının mahsulünün imam ve hatibe ait olduğu belirtilmiştir.⁶⁸⁵ Hurufat defterlerinde camiyle ilgili herhangi bir atama veya görev değişikliği kaydına rastlanmamıştır.

2.1.5.7. Direvli Köyü Sinan Çavuş Camisi

Direvli köyünde yer alan bu cami, Sinan Çavuş tarafından inşa ettirilmiş olup yapım tarihine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Camiye ilişkin evkaf defterlerinde herhangi bir vakıf kaydına rastlanmamıştır. Ancak hurufat defterlerinde, h. 1104–1200 / m. 1692–1785 yılları arasını kapsayan dönemde camiyle ilgili toplam on bir hatip kaydı tespit edilmiştir. Bu kayıtlardan altısı hatiplerin vefatı nedeniyle yapılan atamaları, ikisi hizmetin terk edilmesi sebebiyle yapılan yeni görevlendirmeleri, üçü ise berat yenilemelerini içermektedir. Hatiplere ödenen günlük ücretin yarım veya bir akçe olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca camide iki farklı tarihte müezzin ataması yapıldığı, ancak bu görevlilere herhangi bir ücret tahsis edilmediği kaydedilmiştir. Tespit edilen ilk kayıt h. Safer 1104 / m. Ekim 1692 tarihine ait olup bu belgede hatip İsmail'in beratının yenilendiği

⁶⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

⁶⁸³ Köyün ismi “Doğanca” olarak değişmiştir. Bkz.”Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

⁶⁸⁴ BOA, TD. 1, 61.

⁶⁸⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3b.

belirtilmektedir.⁶⁸⁶ Son kayıt ise h. Safer 1200 / m. Aralık 1785 tarihli olup yarım akçe ile görev yapan hatip Seyyid Ali'nin beratının yenilendiğine dair bilgiyi içermektedir.⁶⁸⁷

2.1.5.8. Eskin Köyü Hacı Veliyyüddin Camisi

Eskin köyünde bulunan cami, Hacı Veliyyüddin tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Camiye dair vakfiye ya da evkaf defterlerinde herhangi bir kayda ulaşılamamış olmakla birlikte, hurufat defterlerinde camiyle ilgili bazı atama kayıtları yer almaktadır.

Tespit edilen ilk kayıt, h. Cemaziye'l-âhir 1142 / m. Aralık 1729 tarihine ait olup camide bir akçe günlük ücretle görev yapan hatip Ahmed'in vefatı üzerine yerine oğlu Ebubekir'in tayin edildiği belirtilmektedir.⁶⁸⁸ H. Zi'l-ka'de 1186 / m. Şubat 1773 tarihli kayıta, hatip Ebubekir'in vefatı üzerine bu görevin oğlu Mustafa'ya verildiği görülmektedir.⁶⁸⁹ H. Cemaziye'l-âhir 1233 / m. Nisan 1818 tarihli kayıta ise hatip Ebubekir oğlu Mustafa'nın ölümü üzerine görevin oğlu Halil'e tevcih edildiği kaydedilmiştir.⁶⁹⁰ Son olarak, h. Zi'l-ka'de 1241 / m. Haziran 1826 tarihinde camide imam bulunmaması sebebiyle bu görevin Hafız Süleyman b. Ali'ye verildiği anlaşılmaktadır.⁶⁹¹

2.1.5.9. Emin Hacılar Köyü Ali Çavuş Camisi

Emin Hacılar köyünde Ali Çavuş tarafından yaptırılan camiye dair mevcut tek kayıt, 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayıttan anlaşıldığına göre, caminin vakfiyesi yalnızca 4.000 akçe nakit sermayeden oluşmaktadır. Vakfedilen bu meblağın işletilmesinden yıllık 600 akçe gelir elde edilmekte olup, bu gelir camide görev yapan hatibe tahsis edilmiştir.⁶⁹²

⁶⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 33.

⁶⁸⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1158, 295.

⁶⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 85.

⁶⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1123, 35.

⁶⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 546, 62.

⁶⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 549, 85.

⁶⁹² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3b.

2.1.5.10. Gevenes (Esenpınar) Köyü Mehmet Efendi Camisi⁶⁹³

Gevenes köyünde bulunan cami, h. 1166 / m. 1753 yılında Mehmet Efendi tarafından yeniden yaptırılmıştır. Aynı yıl, Mehmet Efendi camide yarım akçe yevmiye ile hatiplik görevine başlamıştır.⁶⁹⁴ H. Şevval 1174 / m. Mayıs 1761 tarihinde, Mehmet Efendi'nin daha önce kendisine verilmiş olan beratının zayi olması nedeniyle yeni bir berat düzenlenmiştir.⁶⁹⁵ Hatip Mehmet Efendi, h. Cemaziye'l-evvel 1210 / m. Aralık 1795 tarihinde vefat etmiş, yerine oğlu Seyyid Mustafa'ya hatiplik beratının verildiği kaydedilmiştir.⁶⁹⁶ Camiye son olarak h. Cemaziye'l-ahir 1243 / m. Ocak 1828 tarihinde hatip ataması yapılmıştır.⁶⁹⁷

2.1.5.11. Güneyendiş Köyü Toraman Camisi⁶⁹⁸

Cami, Toraman adlı bir kişi tarafından yaptırılmış olup, inşa tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde camiye ilişkin herhangi bir kayıt bulunmazken, hurufat defterlerinde h. 1103 / m. 1692 ile h. 1234 / m. 1819 yılları arasında imam, hatip, müezzin ve müteveli atamalarına dair çeşitli kayıtlar tespit edilmiştir.

H Cemaziye'l-ahir 1103 / m. Mart 1692 tarihli ilk kayıta, camiye yarım akçe yevmiye ile İsmail'in müteveli olarak atandığı, ayrıca müezzin olarak görev yapan Abdurrahman ve Sinan'ın beratlarının yenilendiği belirtilmektedir.⁶⁹⁹ Son olarak, h. Rebiü'l-evvel 1234 / m. Ocak 1819 tarihinde yarım akçe ile görev yapan hatip Seyyid Mehmet'in çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine, bu görevin Mustafa oğlu Abbas'a tevcih edildiği kaydedilmiştir.⁷⁰⁰

⁶⁹³ Günümüzde köyün ismi “Esenpınar” olarak değişmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

⁶⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

⁶⁹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 267.

⁶⁹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 544, 68.

⁶⁹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 549, 85.

⁶⁹⁸ Kaynaklarda “Güneyendiş” bazen “Endişegüney” şeklinde geçen köyün ismi “Güneyköy” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

⁶⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

⁷⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

2.1.5.12. Hacı İsmail Camisi

Pazar köyünde Hacı İsmail tarafından yaptırılan camiye ilişkin bilgi sadece 1555 tarihli evkaf defterinde bulunmaktadır. Bu tarihte camiye 3.000 akçe nakit olarak vakfedilmiş ve bu sermayeden elde edilen gelir, görevliler arasında taksim edilmiştir.⁷⁰¹

2.1.5.13. Hardım (Üçkonak) Köyü⁷⁰² Seyyid Abdullatif Camisi

Hardım köyüne Seyyid Abdullatif Efendi tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Belgelerde tespit edilen ilk kayıt h. Şevval 1108 / m. Mayıs 1697 tarihine aittir; bu kayda göre, camide bir akçe ile Seyyid Abdulaziz hatip ve yarım akçe ile Abdülkerim müezzin olarak görevlendirilmiştir.⁷⁰³ H. Zi'l-hicce 1111 / m. Mayıs 1700 tarihinde hatip Seyyid Abdulaziz'in vefatı üzerine yerine Seyyid Ahmet atanmış, H. Cemaziye'l-evvel 1127 / m. Mayıs 1715 tarihinde ise Seyyid Ahmet'in beratının yenilendiği kaydedilmiştir.⁷⁰⁴ H. Receb 1169 / m. Nisan 1756 tarihinde hatip Seyyid Ahmet'in vefatı ile görev Seyyid Mustafa Halife'ye devredilmiştir.⁷⁰⁵ Hurufat defterlerinde tespit edilen beş kayıttan dördü hatip, biri müezzin atamasına ilişkindir.

2.1.5.14. İnceağrı (Hasdere) Köyü⁷⁰⁶ Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Ağa Camisi

İnceağrı köyüne Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Ağa tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber, mevcut belgelerden XVIII. yüzyılın ortalarında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerindeki ilk kayıt h. Zi'l-hicce 1154 / m. Şubat 1742 tarihli olup, bu kayıta camiye imam, hatip, müezzin ve ferrâş ataması yapıldığı görülmektedir.⁷⁰⁷ H. Cemaziye'l-ahir 1161 / m. Haziran 1748 tarihinde, ücretsiz olarak görev yapan vakfın mütevellisi Seyyid Nurullah'ın vefatı

⁷⁰¹ BOA, TD. 1, 62.

⁷⁰² Köyün ismi evkaf defterlerinde “Yivil”, hurufat defterlerinde “Hardım”, Dâhiliye Vekâleti Nüfus Müdüriyet-i Umumiyesi'nin 1928 yılında yayınladığı “*Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları*” isimli kitapta “*Sivil Hardım Kışla*” daha sonra “*Yivil Hardım*” olan köyün ismi günümüzde “Üçkonak” olarak değiştirilmiştir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1140, 349; “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, s. 94.

⁷⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 349.

⁷⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32; VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

⁷⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

⁷⁰⁶ Köyün ismi “Hasdere” olarak değişmiştir. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 94.

⁷⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 204.

üzerine, yerine oğlu Seyyid Yusuf atanmıştır.⁷⁰⁸ H. Rebiü'l-evvel 1170 / m. Aralık 1756'da ücretsiz hatip Seyyid Ahmet Halife'nin beratı yenilenmiştir.⁷⁰⁹ H. Safer 1177 / m. Eylül 1763'te müezzin Seyyid Veliyüddin'in vefatıyla bu görev oğlu Seyyid Sinan Halife'ye devredilmiş; aynı yılın Ekim ayında hatip Seyyid Ahmet Halife'nin ölümü üzerine yerine oğlu Mustafa Halife atanmıştır.⁷¹⁰ H. Zi'l-ka'de 1206 / m. Temmuz 1792 tarihinde hatip Mustafa Halife görevini oğlu Seyyid Abdurrahman'a bırakmış,⁷¹¹ h. Recep 1234 / m. Mayıs 1819'da onun da vefatıyla büyük oğlu Seyyid Mehmet Hakkı göreve getirilmiştir.⁷¹²

2.1.5.15. Kaleviran Köyü Camisi

Kaleviran Köyü Camisi'ne ilişkin h. 3 Şevvâl 1319 / m. 13 Ocak 1902 tarihli vakfiye suretinden, caminin köy halkı tarafından yeniden yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Aynı köyden Çulhâzâde İbrahim Efendi b. Veli adlı kişi, köyde bulunan ve yıllık toplam 13 sim mecdiye kira geliri getiren iki adet mağazasını ve yine aynı köyde bulunan, 48 sim mecdiye kira geliri sağlayan bir değirmenin kendisine ait dörtte bir hissesini söz konusu camiye vakfetmiştir. Vakfiye şartlarına göre, bu mülklerden sağlanacak yıllık gelirden 5 mecdiye caminin tamiri ve termimi için, 20 mecdiye ise caminin hatibine ücret olarak tahsis edilmiştir. Vakfın idaresi, hayatta olduğu sürece vakfeden İbrahim Efendi b. Veli tarafından yürütülecek, vefatından sonra ise bu görev, evlâdından “ekber ve erşed” olana geçecektir.⁷¹³

2.1.5.16. Kethüdalar Köyü⁷¹⁴ Abdulkerim Ağa Camisi

Kethüdalar Köyü Camisi, Abdulkerim Ağa tarafından mescit olarak yaptırılmıştır. H. 1169 / m. 1755 tarihinde izn-i hümayun ile mescide minber konularak camiye dönüştürülmüştür. Hurufat defterlerinde camiye ilgili ilk kayıt h. Ramazan 1154 / m. Kasım 1741 tarihlidir. Bu kayda göre, günlük yarım akçe ücretle imamlık görevi

⁷⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1022, 103.

⁷⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

⁷¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 114.

⁷¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 548, 136.

⁷¹² VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

⁷¹³ VGMA, Defter No: 603-89, 54.

³⁷³ Hurufat defterlerinde “Kethüdalar” olarak geçen köyün ismi günümüzde “Kâhyalar” şeklinde kullanılmaktadır. Bkz. VGMA. HD. No:545, s. 127; “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

Abdulkadir Halife'ye verilmiştir.⁷¹⁵ H. Rebû'l-evvel 1160 / m. Nisan 1747 tarihli kayıta ise müezzinlik görevinin yeniden Seyyid Mustafa'ya tevcih edildiği anlaşılmaktadır.⁷¹⁶

Mescidin camiye dönüştürülmesiyle birlikte h. Safer 1169 / m. Kasım 1755 tarihinde hatiplik görevi de imam Abdulkadir Halife'ye verilmiştir.⁷¹⁷ H. Şevvâl 1174 / m. Mayıs 1761 tarihinde Abdulkadir Halife'nin vefatı üzerine, yerine oğlu Hüseyin Halife atanmıştır.⁷¹⁸ Ancak h. Receb 1179 / m. Ocak 1766 tarihinde Hüseyin Halife'nin çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine görev, kardeşi Seyyid Ali'ye tevdi edilmiştir. Seyyid Ali'nin beratı ise h. Safer 1200 / m. Aralık 1785'te yenilenmiştir.⁷¹⁹ Camiye, günlük yarım akçe ücretle imam, hatip ve müezzin atandığı görülmektedir. Tespit edilen son kayıt h. Safer 1219 / m. Haziran 1804 tarihine aittir. Bu kayda göre, imam ve hatip olarak görev yapan Seyyid Ali'nin vefatı üzerine yerine oğlu Seyyid Abdulkadir atanmıştır.⁷²⁰

2.1.5.17. Pazarcı Köyü⁷²¹ Bonsuz Bey Camisi

Bonsuz Bey tarafından inşa ettirilen cami, evkaf defterlerinde yer almamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde, h. 1101–1233 / m. 1690–1818 yılları arasında vakfa müteveli; camiye ise hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. H. Zi'l-ka'de 1101 / m. Ağustos 1690 tarihli ilk atama kaydında müteveli, hatip ve ferrâş görevlendirmelerine yer verilmektedir.⁷²² Tespit edilebilen son atama kaydı ise h. Şevvâl 1233 / m. Ağustos 1818 tarihlidir. Bu kayıta, caminin evlâdiyet şartı gereği vakfın mütevellileri Seyyid İbrahim ve Seyyid Ali b. Seyyid Süleyman'ın vefatları üzerine, yerlerine vâkıf evlâdından Seyyid Mustafa, Seyyid İbrahim ve Seyyid Halil'in

⁷¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

⁷¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

⁷¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

⁷¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 267.

⁷¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 127; VGMA, Hurufat Defteri 1158, 295.

⁷²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 545, 127.

⁷²¹ Hurufat kayıtlarında “Pazarcı, Pazar, Pazaryeri, Pazarcık” gibi isimleri olan köyün günümüzde “Aydıncık” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

⁷²² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

atandığı anlaşılmaktadır.⁷²³ Söz konusu camide görev yapanlar arasında mütevellî, hatip, müezzin ve ferrâş olmak üzere toplam dört kişi bulunmaktadır.

2.1.5.18. Pazarcı Köyü Yusuf Bey Camisi

Pazarcı köyünde bulunan bir diğer cami, Yusuf Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, hurufatdefterlerinde yer alan kayıtlardan caminin XVIII. yüzyılın sonlarına doğru yapıldığı anlaşılmaktadır. H. Rebîu'l-evvel 1192 / m. Nisan 1778 tarihli ilk kayıta, caminin hatibi Mustafa'nın vefatı üzerine yerine günlük bir akçe ücretle Seyyid Abdurrahman'ın atandığı belirtilmektedir.⁷²⁴ H. Şaban 1193 / m. Eylül 1779 tarihli kayıta ise cami evkafının mütevellisi olan Seyyid Süleyman'ın, günlük yarım akçe ile görev yaptığı ve berâtının yenilendiği anlaşılmaktadır.⁷²⁵

H. Cemâziye'l-âhir 1194 / m. Haziran 1780 tarihli bir diğer kayıta, bir akçe ücretle görev yapan hatip Seyyid Abdurrahman'ın hizmetinde herhangi bir kusur bulunmamasına rağmen, Seyyid Yahya'nın bu görevi dışarıdan kendi üzerine berat ettirdiği; köy halkının durumu yetkili makamlara bildirmesi üzerine, Seyyid Yahya'nın görevden alındığı ve Seyyid Abdurrahman'ın yeniden göreve iade edildiği ifade edilmektedir.⁷²⁶ H. Rebîu'l-evvel 1205 / m. Kasım 1790 tarihinde hatip Seyyid Abdurrahman'ın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine görevin Mehmet'e verildiği;⁷²⁷ H. Zi'l-hicce 1216 / m. Mayıs 1802 tarihli kayıta ise hatip Mehmet'in vefatının ardından oğlu Seyyid Ali'nin bu göreve atandığı anlaşılmaktadır.⁷²⁸ Tespit edilebilen son kayıta, H. Zi'l-ka'de 1233 / m. Eylül 1818 tarihinde hatibin vefatı üzerine yerine yeni bir atamanın yapıldığı görülmektedir.⁷²⁹

2.1.5.19. Rahmetler Köyü Camisi

Rahmetler Köyü Camisi, hurufat defterlerinden anlaşıldığı üzere, köy halkı tarafından 19. yüzyılın başlarında yaptırılmıştır. Tespit edilebilen en erken kayıt, h. Receb 1222 /

⁷²³ VGMA, Hurufat Defteri 546, 62.

⁷²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 43.

⁷²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1158, 295.

⁷²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 43.

⁷²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 548, 136.

⁷²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 544, 69.

⁷²⁹ VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

m. Ekim 1807 tarihine aittir. Bu kayda göre, camiye bir hatip tayin edilmesi gerektiğinden, Hüseyin b. Mustafa bu göreve ücretsiz olarak atanmıştır.⁷³⁰ Hüseyin b. Mustafa'nın h. Cemâziye'l-âhir 1231 / m. Mayıs 1816'da vefatı üzerine, Naib Hacı İbrahim'in arzıyla yerine Halil b. Halil görevlendirilmiştir.⁷³¹ Daha sonra, h. Muharrem 1242 / m. Ağustos 1826 tarihinde Halil'in beratının zayi olması sebebiyle berat yenilenmiştir.⁷³²

2.1.5.20. Sabık Köyü Mehmet Halife Camisi

Mehmet Halife adlı bir kişi tarafından yaptırıldığı anlaşılan caminin inşa tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak h. Şevval 1117 / m. Ocak 1706 tarihli ilk kayıta, camide imam ve hatip bulunmadığı belirtilmiş; bunun üzerine yarım akçe yevmiye ile Mehmet isimli bir kişi imam olarak, bir akçe ile yine Mehmet adlı başka bir şahıs hatip olarak atanmıştır.⁷³³ Bu bilgiler doğrultusunda caminin bu tarihlerde yapılmış olması muhtemeldir.

H. Şaban 1140 / m. Nisan 1728'de bir akçe ile hatiplik yapan Mehmet'in vefatı üzerine, yerine oğlu Abdurrahman'a berat verilmiştir.⁷³⁴ Daha sonra, h. Rebiü'l-evvel 1149 / m. Temmuz 1736'da caminin imam ve hatibi olan Abdurrahman'ın ölmesiyle görev Seyyid Nurullah Halife'ye tevdi edilmiştir.⁷³⁵ H. Şaban 1167 / m. Haziran 1754'te Seyyid Nurullah'ın vefatı üzerine yerine oğlu Abdunnebi atanmışsa da, yapılan bir itiraz sonucu, Seyyid Nurullah'tan önce Abdurrahman'ın vefat ettiği ve bu sebeple görev hakkının onun oğlu Mehmet'e ait olduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine imamet ve hitabet görevi Abdunnebi'den alınarak, Abdurrahman'ın oğlu Mehmet'e verilmiştir.⁷³⁶ Mehmet Halife'nin beratı h. Muharrem 1169 / m. Kasım 1755'te yenilenmiştir.⁷³⁷

H. Zi'l-ka'de 1206 / m. Temmuz 1792'de Mehmet Halife'nin vefatının ardından yerine oğlu Seyyid Mustafa'ya berat verilmiştir.⁷³⁸ Ancak Seyyid Mustafa'nın h. Receb 1234 /

⁷³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 545, 127.

⁷³¹ VGMA, Hurufat Defteri 546, 62.

⁷³² VGMA, Hurufat Defteri 549, 85.

⁷³³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 33.

⁷³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 85.

⁷³⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

⁷³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

⁷³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

⁷³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 548, 136.

m. Mayıs 1819’da çocuksuz olarak vefat etmesiyle, görev imtihan yoluyla Seyyid İbrahim’e verilmiştir.⁷³⁹ Söz konusu camide imam ve hatip görev yapmış, her iki görevlinin de günlük ücretleri birer akçe olarak belirlenmiştir.⁷⁴⁰

2.1.5.21. Sabık Köyü Hafız Ali Paşa Camisi

Hafız Ali Paşa Camisi, İçel Sancağı mutasarrıfı Seyyid Hafız Ali Paşa tarafından mescit olarak yaptırılmıştır. Yakın çevresinde cuma ve bayram namazlarının kılınabileceği bir caminin bulunmaması, halkın özellikle kış aylarında ciddi sıkıntılar yaşamasına yol açmıştır. Bu durum göz önünde bulundurularak ve mescidin camiye dönüştürülmesine herhangi bir mani bulunmadığı gerekçesiyle, h. 29 Zilhicce 1230 / m. 2 Aralık 1815 tarihinde hatt-ı hümayun ile mescide minber konulmak suretle camiye dönüştürülmesine onay verilmiştir. Aynı gün Şeyh Mehmet Halife camiye hatip olarak atanmıştır.⁷⁴¹

2.1.5.22. Şevik Güney Köyü⁷⁴² Ali Fakih Camisi

Şevik Güney köyünde, Ali Fakih tarafından inşa ettirilen caminin yapım tarihine ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Caminin bilinen tek kaydı, 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayda göre, caminin vakıf gelirleri bir kıta bağ ile 2000 akçe nakit paranın işletilmesinden elde edilen 300 akçeden oluşmaktadır. Vakfiye şartlarında, bu gelirlerin camide görev yapacak imam ve hatibe tahsis edildiği belirtilmiştir.⁷⁴³

2.1.6. Silifke’de Bulunan Camiler

2.1.6.1. Silifke Kalesi Camisi

Silifke Kalesi içinde bulunan camiye dair bilgiler yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu defterde geçen “*Evkaf-ı cami der-dâhili kale-i Silifke binâ-i Ali*

⁷³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

⁷⁴⁰ ⁷⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203; VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266-267; VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103; VGMA, Hurufat Defteri 1139, 85; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 33; VGMA, Hurufat Defteri 546, 63; VGMA, Hurufat Defteri 548, 136.

⁷⁴¹ BOA, HAT, 1531-31.

⁷⁴² Günümüzde köyün ismi “Yeni Güney” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölgeleri”, 94.

⁷⁴³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3b.

Dizdâr” kaydından, caminin banisinin Dizdâr Ali Bey olduğu anlaşılmaktadır.⁷⁴⁴ Ancak 1671–1672 yıllarında Silifke’den geçen Evliya Çelebi, kaledeki caminin Sultan Bayezid tarafından yaptırıldığını belirtmektedir.⁷⁴⁵

1518 tarihinde caminin vakıf gelirleri yıllık toplam 200 akçedir. Vakıflar şu şekildedir: Tekürbükü’nde bulunan iki kıta zemin 120 akçe gelir getirmekte olup, bu iki yerin geliri vakfiyede caminin imamı ile müezzine tahsis edilmiştir. Ayrıca iki kıta bağdan elde edilen 50 akçe, camide görev yapan imamlara ayrılmıştır. Bir kıta bağdan elde edilen 30 akçe ise Resûlullah’ın ruhu için vakfedilmiş olup, bu gelirin tasarrufu imama bırakılmıştır.⁷⁴⁶

2.1.6.2. Alâeddin Camisi (Cami-i Kebir)

Cami-i Kebir olarak da adlandırılan bu caminin banisi ve yapım tarihine dair elimizde kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Silifke, I. Alâeddin Keykubat döneminde henüz fethedilmediğinden, caminin Karamanoğullarından Alâeddin Ali Bey zamanında inşa ettirilmiş olması kuvvetle muhtemeldir.⁷⁴⁷ 1671–1672 yıllarında Silifke’yi ziyaret eden Evliya Çelebi, cami hakkında şu bilgileri vermektedir: “*Çarşı içinde kâr-ı kadîm Sultan Alâeddin cami tarzı kadîm bir alçak minareli camidir. Küffar müstevlî oldukça minaresin münhedim idüb ba ‘de’l-feth alçak binâ olunmuştur.*”⁷⁴⁸

1518 tarihli evkaf defterine göre, caminin vakıfları şu şekildedir: Tekürbükü denilen mevkide yedi kıta zemin, Temaşalık’ta iki kıta zemin, Yaylaköy’de bir kıta zemin, Sökün köyü sınırında bir kıta zemin, Ortayaka’da bir kıta zemin ile Silifke’de bir dükkân zemini ve şehirdeki hamam gelirinin üçte ikisinden oluşan toplam 697 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu gelirin yarısı caminin imamına, diğer yarısı ise hatibe tahsis edilmiştir. Ayrıca caminin müezzini için iki ayrı mevkide 4 kıta zemin vakfedilmiş olup bu yerlerden yıllık 80 akçe gelir elde edilmektedir.⁷⁴⁹

⁷⁴⁴ BOA, TD. 1, 27.

⁷⁴⁵ Evliya Çelebi, “*Seyahatnâme, IX*”, 320.

⁷⁴⁶ BOA, TD. 1, 27

⁷⁴⁷ Yıldırım Özbek, “Silifke Alâeddin Camii ve Tarihlendirilmesi Üzerine Notlar”, *Vakıflar Dergisi*, 25 (1995), 97-200; M.C. Şehabettin Tekindağ, “Silifke”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, 2 (1971), 146.

⁷⁴⁸ Evliya Çelebi, “*Seyahatnâme, IX*”, 320.

⁷⁴⁹ BOA, TD. 1, 27.

1555 yılına gelindiğinde, caminin vakıflarında önemli bir artış gözlemlenmektedir. Vakıf taşınmazları ve gelirleri şu şekildedir: Tekürbükü’nde yedi kıta zemin 390 akçe, Temaşalık’ta iki kıta zemin (bu yerler daha sonra bağ olmuştur) 230 akçe, Yaylaköy ve Sökün sınırlarında birer kıta zemin 40 akçe, Köpekli sınırında bir kıta zemin 150 akçe, Silifke hamamının yıllık icarından 800 akçe,⁷⁵⁰ pazaryerinde bulunan otuz adet dükkânın icarından camiye düşen pay 75 akçe, Silifke’deki on üç adet tahunhâne icarından 45 akçe, Arnavut Hamza Hanı’ndan camiye ayrılan pay 65 akçe ve pazaryerinde satış yapan pazarcılardan toplanan altı aylık gelirin yarısı 312,5 akçe olmak üzere toplam 2.107,5 akçe yıllık gelir elde edilmektedir.

Müezzin için Tekürbükü’nde iki kıta zemin 70 akçe ve Kavaklı köyünde bir kıta zemin 50 akçe olmak üzere toplamda 120 akçe senelik gelire sahip taşınmazlar vakfedilmiştir. Ayrıca Meryem köyünde bulunan Şeyh Sâdık Zaviyesi’nin 650 akçe yıllık geliri cami vakfına aktarılmıştır.⁷⁵¹ Bu tarihte, vakfın giderleri caminin tamir ve bakımından sonra imam ve hatibe tahsis edilmekte, müezzin için ise ayrıca 200 akçe ayrılmaktadır.⁷⁵²

1584 tarihine gelindiğinde ise caminin vakıf taşınmazları ve gelirlerinde belirgin bir artış meydana gelmiş; yıllık gelir toplamı 4.336 akçeye ulaşmıştır. Vakıflar ve gelirleri şu şekildedir: Tekürbükü’nde yedi kıta zemin (bunlardan üçü bağ olup) 580 akçe, Temaşalık’ta iki kıta bağ 400 akçe, Yaylaköy ve Sökün’de birer kıta zemin 200 akçe, Köpekli’de üç kıta zemin 200 akçe, Silifke hamamından camiye düşen hisse 2.000 akçe, Silifke pazaryerinde bulunan 50 dükkânın icar gelirinin yarısı 250 akçe, Arnavut Hamza Hanı’ndan elde edilen kira gelirinin yarısı 100 akçe, Veli Bey’e ait yirmi sekiz dükkândan elde edilen gelirin yarısı 140 akçe, on üç tahunhâne icar geliri 154 akçe, pazarcılardan alınan yarım yıllık gelir 312,5 akçe, harap hâlde bulunan Şeyh Sâdık Zaviyesi’nin yıllık 750 akçelik geliri cami vakfına aktarılmıştır.⁷⁵³

⁷⁵⁰ Hamamın senelik geliri 1400 akçe olup bunun 200 akçesi rakabe (tamir bakım, tadilat) üçte iki 800 akçe camiye 400 akçesinde Tevekkül Sultan Zâviyesi’ne ayrılmıştır. Bkz. BOA, TD. 1, 64.

⁷⁵¹ BOA, TD. 1, 64; “Zâviye-i mezkûr on yıldan fazla bir süredir harap olup ayende ve revendeye müntefi’ olmaz. Silifke Camisi’inin ciheti kalil olup bu mahsulü camiye ilhak olunmak münasip olduğu ecilden cami evkâfına zam olundu. İki yüz elli akçesine hatip, üç yüz elli akçesine imam ve elli akçesine müezzin mutasarrıf olalar”.

⁷⁵² BOA, TD. 1, 64.

⁷⁵³ “Zâviye-i mezkûrun vakfı cami-i şerif evkâfına zam olunduğu mukayyedir. Defter-i atik hâliya aynı”.

Müezzin için ise Tekürbükü’nde iki kıta bağ 180 akçe ve Kavaklı köyünde biri bağ olmak üzere iki kıta zemin 300 akçe tahsis edilmiştir. Böylece müezzin için vakfedilen taşınmazların toplam yıllık geliri 480 akçeye ulaşmıştır.⁷⁵⁴ H. 2 Şaban 1273 / m. 29 Mart 1857 tarihinde caminin kubbesi hasar görmesi üzerine gerçekleştirilen tamirat için 8.500 kuruş harcanmıştır. Mütevellinin elinde yeterli miktardagelir bulunmadığından Tevekkül Sultan Vakfı’nı dankarşıl原因arak destek sağlanmıştır.⁷⁵⁵ Camide görev yapanlara günlük bir akçe ile beş akçe arasında değişen ücret verilmiştir.

2.1.6.3. Akviran Köyü Camisi

Caminin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamakla birlikte, h. Cemaziyel-Âhir 1128 / m. Haziran 1716 tarihli hurufat defterindeki “*Akviran köyünde Mehmet Ağa Camisi’ne yarım akçe ile hatip Abdulkadir’in vefatından sonra Receb ve Mehmet’e, Kadı Mustafa arzıyla görev verildiği*” kaydından, camiye yaptıranın Mehmet Ağa olduğu anlaşılmaktadır.⁷⁵⁶ Ayrıca, h. Zi’l-ka’de 1108 / m. Mayıs 1697 tarihli başka bir kayda göre, günlük bir akçe ile imam ve hatip Abdulkadir’in beratı yenilenmiştir.⁷⁵⁷

2.1.6.4. Akliman Kalesi Camisi

Akliman Kalesi içinde bulunan caminin banisinin, 1118 numaralı hurufat defterindeki kayıttan Hacı Mehmet olduğu öğrenilmektedir. Yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiyle ilgili, h. 1126 ile 1168 / m. 1714–1755 yılları arasında dört kayıt tespit edilmiştir; bunlar imam, hatip ve ferrâş atamalarına ilişkindir. H. Rebiü’l-Âhir 1126 / m. Mayıs 1714 tarihli ilk kayda göre, günlük bir akçe ile görev yapan caminin imamı Yusuf’un vefatı üzerine bu görev Molla İsmail’e verilmiştir.⁷⁵⁸ H. Safer 1155 / m. Nisan 1742 tarihinde camide ücretsiz hatiplik yapan Seyyid Halil’in ölümüyle Ali’ye berat verilmiş; h. Şaban 1168 /m. Mayıs 1755 tarihinde ise hatip Ali’nin beratı yenilenmiştir.⁷⁵⁹

⁷⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5a; “*Ba’de’t-termîm ve’r-rikabât hatip ve imam mutasarrıf ola ve müezzine mâ takaddümden kendine meşrû olan cihetlerden gayri iki yüz akçe bu evkaftan verile ciheti kalildir*”.

⁷⁵⁵ BOA, A.MKT. MVL, 85-61.

⁷⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 121.

⁷⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 350.

⁷⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120.

⁷⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1122,75; VGMA, Hurufat Defteri 1090, 242.

2.1.6.5. Bahçederesi Köyü Dede Halife oğlu Camisi

Cami, Dede Halife oğlu tarafından yaptırılmış olup, yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde cami ile ilgili toplam altı kayıt tespit edilmiştir; bu kayıtlar imam, hatip ve ferrâş atamalarına ilişkindir. İlk kayıt, Zilhicce 1137 / Eylül 1725 tarihli olup, camide ücretsiz ferrâşlık yapan Hacı İsmail'in vefatı sonrası görevine oğlu Mehmet Halife'nin atanmasını içermektedir.⁷⁶⁰ Son kayıt ise Rebiülevvel 1244 / Eylül 1828 tarihli olup, bir akçe karşılığında camide imam ve hatip olarak görev yapan Seyyid Ahmet'in vefatı üzerine yerine oğlu Seyyid Mehmet'in atanmasını kaydetmektedir.⁷⁶¹

2.1.6.6. Bahçederesi Köyü Hacı Mehmet Camisi

Bahçederesi köyünde bulunan diğer bir cami, Hacı Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Kayıtlardan, Hacı Mehmet Camisi'nin daha önce yapıldığı anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinde cami ile ilgili dört kayıt tespit edilmiş olup, bunlar hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına ilişkindir. İlk kayıt, Zilkade 1108 / Mayıs 1697 tarihli olup, hatip Abdullah'ın beratının yenilenmesi, ferrâş Abdussamet'in görevini bırakması ve yerine İsmail'in atanmasını içermektedir.⁷⁶² Son kayıt ise Şevval 1179 / Mart 1766 tarihli olup, ücretsiz müezzin Osman'ın vefatı üzerine yerine Mehmet'in atanmasıdır.⁷⁶³

2.1.6.7. Bayındır Köyü Hasan Sipahi Camisi

Hurufat defterleri kayıtlarından caminin h. 1135 / m. 1722 yılında Hasan Sipahi tarafından yeniden yaptırıldığı; bir akçe ile Abdurrahman'ın imam, hatip ve yine bir akçe ile Mustafa'nın müezzin, kayyım olarak atandığı anlaşılmaktadır.⁷⁶⁴ Camide imam hatip, müezzin, kayyım ve ferrâş görev yapmıştır. Tespit edilen son atama kaydı h. Cemaziye'l-ahir 1238 / m. Şubat 1823 tarihine ait olup, bir akçe ile imam ve hatip olan

⁷⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1091, 58.

⁷⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri 549, 95.

⁷⁶² VGMA, Hurufat Defteri 1140, 350.

⁷⁶³ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 104.

⁷⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 122.

Mehmet'in çocuksuz olarak vefatı üzerine yerine imtihanla köy sakinlerinden Şeyh Ahmet Arif Halife atanmıştır.⁷⁶⁵

2.1.6.8. Bozdoğan Köyü Camisi

Bozdoğan Köyü Camisi, Bozdoğan oğlu Mehmet Bey tarafından yaptırılmış olup vakfiyesi h. 925 / m. 1519 tarihine dayanmaktadır. 1584 tarihli evkaf defterinde caminin vakıfları on iki kıt'a zemin caminin hatibi ve müezzininin tasarrufunda olduğu; bir kıt'a bağ ve iki bâb değirmen ise harap durumda bulunduğu belirtilmektedir.⁷⁶⁶

2.1.6.9. Bozkır Köyü Çaltılı Camisi

Caminin yapım tarihi ve yaptıranı hakkında kesin bilgi olmamakla beraber hurufat defterlerinde h. 1104/1168 m. 1692 / 1755 yılları arasında günlük yarım akçe ile imam ve hatip atamalarına ilişkin beş kayıt tespit edilmiştir. İlk kayda göre h. Safer 1104 / m. Ekim 1692 tarihinde camide hatip olarak görev yapan Hüseyin'in beratı yenilenmiştir.⁷⁶⁷ Son kayda göre h. Recep 1168/m. Nisan 1755'te hatip Abdulmuttalip'in beratı yenilenmiştir.⁷⁶⁸

2.1.6.10. Bozkır Köyü Çukur Camisi

Caminin yaptıranı ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiye ait üç kayıt tespit edilmiştir. İlk kayda göre, Rebiülevvel 1126 / Nisan 1714 tarihinde camide yarım akçe ile ferrâş olarak görev yapan Köse Ali'nin vefatı üzerine yerine Hamza atanmıştır.⁷⁶⁹ Zilhicce 1130 / Kasım 1718 tarihli ikinci kayıta, nîm akçe ile görev yapan hatip Hüseyin'in vefatı üzerine Halil'in atandığı görülmektedir. Son olarak, Zilhicce 1145 / Mayıs 1733 tarihinde Hamza Halife'nin ölümü üzerine yerine oğlu Ali'ye görev verilmiştir.⁷⁷⁰

⁷⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri 549, 94.

⁷⁶⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

⁷⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁷⁶⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 242.

⁷⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120.

⁷⁷⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 185.

2.1.6.11. Bozkır Köyü Halifeli Mahallesi Camisi

Bozkır Köyü Halifeli Mahallesi Camisi ile ilgili olarak hurufat defterlerinde, h. 1144–1177 / m. 1732–1764 yılları arasında dört kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, yarım akçe ile yapılan imam ve hatip atamalarına ilişkindir. İlk kayıta, Zilka'de 1144 / Mayıs 1732 tarihinde camide hatip bulunmadığı için Hasan Halife'ye yarım akçe ile berat verildiği bilgisi yer almaktadır.⁷⁷¹ Şevval 1177 / Nisan 1764 tarihli son kayıta ise, yarım akçe ile görev yapan imam Ömer b. Mehmet'in beratı yenilenmiştir.⁷⁷²

2.1.6.12. Bozkır Köyü Nasuh Efendi Camisi

Caminin yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 1141 numaralı hurufat defterinde “*Nasuh Efendi Mescidi*” şeklinde geçmesi, yapının Nasuh Bey tarafından önce mescit olarak inşa edildiğini ve daha sonra camiye dönüştürüldüğünü göstermektedir.⁷⁷³ Ramazan 1132 / Ağustos 1720 tarihli kayıta, camide yarım akçe ile görev yapan imam Ali'nin vefatı üzerine yerine oğlu Abdulkerim'in atandığı belirtilmektedir. Camiye ilişkin tespit edilen iki kayıt da yarım akçe ile yapılan imam atamalarıdır.⁷⁷⁴

2.1.6.13. Burunluca Köyü⁷⁷⁵ Seyyid Halil Ağa Camisi

Burunluca köyüne Seyyid Halil Ağa tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1117 ve 1122 numaralı hurufat defterlerinde camiye ilişkin yedi kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, imam, hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına aittir. İlk kayıt, Şevval 1157 / Kasım 1744 tarihli olup, bu kayda göre camiye imam, hatip ve müezzin atamaları yapılmıştır.⁷⁷⁶ Zilka'de 1177 / Mayıs 1764 tarihli kayıta ise, üç akçe ile görev yapan hatip Mustafa b. Mehmet'in beratı yenilenmiştir.⁷⁷⁷

⁷⁷¹ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 185.

⁷⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1117, 104.

⁷⁷³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁷⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120.

⁷⁷⁵ Hurufat defterlerinde “*Burunluca*” şeklinde geçen köyün ismi günümüzde “*Burunucu*” olarak değişmiştir. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 94.

⁷⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 75.

⁷⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 104.

2.1.6.14. Çatak Köyü Camisi

Çatak Köyü Camisi ile ilgili 1584 tarihli evkaf defterinde yer alan “*Vakf-ı cami, Hamza b. Ali an karye-i Çatak tâbi-i Silifke*” kaydından, caminin Hamza b. Ali tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Vakıf olarak 3.000 akçe nakit vermiştir.⁷⁷⁸ Caminin daha sonra Abdullah Dede isimli bir kişi tarafından tamir ettirildiği, 1141 numaralı hurufat defterinde h. Safer 1104 / m. Ekim 1692 tarihli “*Silifke’de Çatak nâm karyede müceddeden Abdullah Dede bina eylediği camiye hatip lâzım olmakla Sadık’a bir akçe ile inâyet*” şeklindeki ifadede anlaşılmaktadır. Bu kayıt, caminin söz konusu tarihte yenilendiğini göstermektedir.⁷⁷⁹

Camiye ilişkin h. 1104–1235 / m. 1692–1819 yılları arasında hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına dair toplam 13 kayıt tespit edilmiştir. İlk kayıt, h 1104 / m 1692 tarihli olup camiye hatip atandığına ilişkindir.⁷⁸⁰ Son kayıt ise Safer 1235 / Kasım 1819 tarihlidir. Bu kayıta, camide ücretsiz hatiplik yapan Ahmet bin Mehmet’in vefatı üzerine, çocuğu bulunmadığı için görev, imtihanla Seyyid Şeyh Abdurrahman’a verilmiştir.⁷⁸¹

2.1.6.15. Çavuşbucağı Köyü Camisi

Caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, h. Ramazan 1137 / m. Mayıs 1725 tarihli hatip atamasında geçen “*ahâli-i karyenin bina eylediği cami*” ifadesinden, yapının köy halkı tarafından inşa edildiği anlaşılmaktadır.⁷⁸² Hurufat defterlerinde, h. 1109–1178 / m. 1697–1765 yılları arasına ait imam, hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına ilişkin toplam onbeş kayıt tespit edilmiştir. Rebiülevvel 1109 / Eylül 1697 tarihli ilk kayıta, camide yarım akçe ile görev yapan imam Muhammed’in vefatı üzerine yerine Ahmet’in atandığı belirtilmektedir.⁷⁸³ Şaban 1178 / Şubat 1765 tarihli son kayıta ise, yine günlük yarım akçe ile görev yapan imam Ebubekir’in ölümü üzerine yerine İsa’nın görevlendirildiği görülmektedir.⁷⁸⁴

⁷⁷⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri, 576, 6a.

⁷⁷⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁷⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁷⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 546, 52.

⁷⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

⁷⁸³ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 351.

⁷⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 104.

2.1.6.16. Çiftlik Köyü Hasan b. Ömer Camisi

Çiftlik köyüne Hasan b. Ömer tarafından yaptırılan caminin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, h. 1117–1163 / m. 1705–1750 yılları arasında hurufat defterlerinde camiye ilişkin toplam on üç kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, imam, hatip, müezzin ve bevvâp atamalarına aittir.

Rebiü'l-âhir 1117 / Temmuz 1705 tarihli ilk kayıta, caminin hatibi Halil'in vefatı üzerine yarım akçe ile Muhammed'in hatip, Mustafa'nın imam ve Abdülkerim'in ise yine yarım akçe ile müezzin olarak görevlendirildiği görülmektedir. Aynı tarihte camiye bir de kapıcı ataması yapılmıştır.⁷⁸⁵ Zilka'de 1163 / Ekim 1750 tarihli son kayıta ise, imam ve hatip olarak görev yapan Muhammed'in vefatı üzerine aynı adla anılan başka bir Muhammed'in göreve atandığı anlaşılmaktadır.⁷⁸⁶

2.1.6.17. Derekışla Köyü Camisi

Derekışla köyünde bulunan caminin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 1584 tarihli evkaf defterlerinden anlaşıldığına göre yapı, önce mescit olarak inşa edilmiş; daha sonra h. Cemaziye'l-evvel 987 / m. Temmuz 1579 tarihinde Ahmet Bey tarafından camiye dönüştürülmüştür.⁷⁸⁷

1584 yılına ait kayıtlarda caminin vakıflarının üç kıt'a zemin ve yedi kıt'a bağdan oluştuğu, bu taşınmazlardan elde edilen yıllık 400 akçe gelirin imamlık görevini yürüten kişilere ve caminin çeşitli giderlerine tahsis edildiği belirtilmektedir. Ayrıca, hatiplik görevi için Ahmet Bey tarafından dört kıt'a zemin vakfedilmiş olup, söz konusu tarihte hatiplik görevini bizzat Ahmet Bey'in yürüttüğü anlaşılmaktadır.⁷⁸⁸

2.1.6.18. Kızılisalı Köyü Mehmet Halife Camisi

Kızılisalı Köyü Camisi, Mehmet Halife tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinden edinilen bilgilere göre, camiye yalnızca hatip atamaları yapılmıştır. Rebiü'l-âhir 1147 / Eylül 1734 tarihli kayıta, camide günlük yarım akçe ile hatiplik yapan Muhammed'in

⁷⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 23.

⁷⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 76.

⁷⁸⁷ "Vakf-ı mescidi ber-mücebi defteri mufassal atik hâliya Ahmet Bey cami etmiştir", bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri, 576, 6a.

⁷⁸⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri, 576, 6a.

vefatı üzerine yerine oğlu Mehmet Halife'nin atandığı belirtilmektedir.⁷⁸⁹ Hatip Mehmet Halife'nin beratı h. 1169, 1173 / m. 1756, 1760 yıllarında yenilenmiş; son olarak Rebiü'l-evvel 1218 / Temmuz 1803 tarihinde onun da vefatıyla yerine oğlu görevlendirilmiştir.⁷⁹⁰

2.1.6.19. Gökbelen Yaylası Camisi

Gökbelen yaylasına Mahmut Ağa tarafından yaptırılan caminin yapım tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiye ilişkin toplam dört kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, camiye yapılan hatip ve ferrâş atamalarıyla ilgilidir.

Cemaziye'l-âhir 1124 / Temmuz 1712 tarihli kayıta, camide hatip bulunmadığı için bir akçe yevmiye ile Ahmet'e berat verildiği belirtilmektedir.⁷⁹¹ Rebiü'l-evvel 1134 / Ocak 1722 tarihli ikinci kayıta ise, camiye ferrâş gerektiği için Kadı Ali'nin arzıyla Mehmet'e yine bir akçe yevmiye ile görev tevdi edilmiştir. Rebiü'l-âhir 1171 / Aralık 1757 tarihli kayıta ise, hatip Seyyid Ahmet'in vefatı üzerine yerine Osman'a berat verildiği ifade edilmektedir.⁷⁹²

2.1.6.20. Gündüzler Köyü Süleyman Camisi

Gündüzler köyünde bulunan iki camiden biri olan Süleyman Camisi, isminden de anlaşılacağı üzere Süleyman isimli bir kişi tarafından yaptırılmış olup, yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde camiye ilgili ilk kayıt h. Safer 1144 / m. Ağustos 1731 tarihine aittir. Bu kayda göre, camide bir akçe günlük ücretle görev yapan imam, hatip ve müezzinin beratları yenilenmiştir.⁷⁹³ Camiye dair toplam sekiz kayıt tespit edilmiş olup bunlar imam, hatip ve müezzin atamalarına ilişkindir. Tespit edilen son kayıta, h. Cemaziye'l-âhir 1238 / m. Şubat 1823 tarihinde imamın vefatı üzerine yerine yeni bir atama yapıldığı görülmektedir.⁷⁹⁴

⁷⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 186.

⁷⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 242-243; VGMA, Hurufat Defteri 545, 120.

⁷⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁷⁹² VGMA, Hurufat Defteri 1090, 243; VGMA, Hurufat Defteri 1118, 122.

⁷⁹³ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 185.

⁷⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 549, 94.

2.1.6.21. Gündüzler Köyü Kulakoğlu İbrahim Camisi

Gündüzler köyünde bulunan diğer cami, Kulakoğlu İbrahim tarafından h. 1137 / m. 1725 yılında yaptırılmıştır. Kulakoğlu İbrahim aynı zamanda camide ferrâşlık görevi de yürütmüştür. Camiye ilişkin hurufat defterlerinde hatip, müezzin ve ferrâş atamalarına dair dört kayıt tespit edilmiştir. Son atama kaydına göre, h. Şevval 1179 / m. Mart 1766 tarihinde ücretsiz hatip olan Ömer'in vefatı üzerine yerine oğlu Mehmet atanmıştır.⁷⁹⁵

2.1.6.22. Kargıcak Köyü Ali Efendi Camisi

Kargıcak köyünde bulunan üç camiden biri, Ali Efendi tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, hurufat defterlerindeki atamalardan caminin XIX. yüzyılın başlarında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Camiye ilişkin dört kayıt tespit edilmiş olup, bunlar imam ve hatip atamalarına ilişkindir. H. Şaban 1228 / m. Ağustos 1813 tarihli ilk kayda göre, caminin ücretsiz hatibi Şeyh Süleyman'ın vefatı üzerine yerine oğlu Şeyh Mehmet'e berat verilmiştir.⁷⁹⁶ H. Zi'l-ka'de 1250 / m. Mart 1835 tarihli diğer bir kayda göre ise, caminin imamının vefatı sonrası görevi oğullarına verilmiştir.⁷⁹⁷

2.1.6.23. Kargıcak Köyü Dorak Bey Camisi

Kargıcak köyünde bulunan bir diğer cami, Dorak Bey tarafından yaptırılmıştır. Caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, hurufat defterlerinde camiye ilişkin üç atama kaydı tespit edilmiştir. Bu kayıtlara göre camiye yarım akçe yevmiye ile hatip ve müezzin atamaları yapılmıştır. H. Şevval 1115 / m. Şubat 1704 tarihli kayıta, caminin hatibi Ahmet'in beratı yenilenmiştir. H. Rebiu'l-âhir 1117 / m. Temmuz 1705 tarihinde müezzin Şeyh Mehmet'in vefatı üzerine yerine Ömer atanmıştır.⁷⁹⁸ Son olarak, h. Şaban 1132 / m. Temmuz 1720 tarihli kayda göre, müezzinlik yapan Ömer'in vefatıyla görevi Kadı İbrahim'in arzıyla Ahmet'e verilmiştir.⁷⁹⁹

⁷⁹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1117, 104.

⁷⁹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 546, 52.

⁷⁹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 550, 91.

⁷⁹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 23.

⁷⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 122.

2.1.6.24. Kargıcak Köyü Suhte Mehmet Camisi

Kargıcak köyünde bulunan bir diğer cami, Suhte Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, h. Muharrem 1250 / m. Mart 1835 tarihli hurufat kaydında, caminin zamanla harap olduğu ve köy sakinlerinden Ahmet b. Ali tarafından izin-i hümayun ile gerekli tamir ve bakımının yapıldığı belirtilmiştir. Bu onarımın ardından camiye hatip ataması gerçekleştirilmiştir.⁸⁰⁰

Camiye ilişkin daha erken tarihli hurufat kayıtlarında da bilgiler yer almaktadır. H. Muharrem 1136 / m. Ekim 1723 tarihli kayıta, camide hatip bulunmadığı için Şeyh Davut ve Şeyh Süleyman'ın hatip olarak atandıkları anlaşılmaktadır.⁸⁰¹ Ayrıca h. Recep 1153 / m. Ekim 1740 tarihinde yarım akçe yevmiye ile görev yapan hatip Süleyman'ın beratının yenilendiği görülmektedir.⁸⁰²

2.1.6.25. Kara Eyüp Köyü Azim Şeyh Camisi

Kara Eyüp köyüne Azim Şeyh isimli bir şahıs tarafından inşa ettirilen caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak hurufat defterlerinde yer alan iki atama kaydından hareketle, caminin XVIII. yüzyılın sonlarında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Kayıtlarda sadece hatip atamalarına yer verilmiştir.

İlk kayıt, h. 15 Cemaziye'l-âhir 1205 / m. 19 Şubat 1791 tarihli olup, hatip Ahmet'in vefatı üzerine oğlu Mustafa'ya berat verildiği belirtilmektedir.⁸⁰³ İkinci kayıt ise h. Muharrem 1247 / m. Haziran 1831 tarihli olup, bu tarihte yarım akçe yevmiye ile görev yapan hatip Mustafa'nın vefatı üzerine oğulları Ahmet ve Azim'e müştereken hatiplik görevi tevcih edilmiştir.⁸⁰⁴

2.1.6.26. Keban Köyü Camisi

Keban Köyü Camisi, köy halkı tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, h. 2 Rebîü'l-âhir 1335 / m. 26 Ocak 1917 tarihli vakfiye sûretinden caminin bu tarihten önce yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu

⁸⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 550, 91.

⁸⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

⁸⁰² VGMA, Hurufat Defteri 1158, 293.

⁸⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 548, 134.

⁸⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 550, 91.

vakfiyede, köy sakinlerinden Mustafa Efendi b. Mehmet Efendi b. Abdurrahman Efendi tarafından camiye toplam 5.600 kuruş değerinde yirmi adet zeytin ağacı vakfedilmiştir.

Vakfiyeye göre, söz konusu zeytin ağaçlarının meyvesinden elde edilecek gelirle caminin kandillerine yağ ve mum alınması, cami duvarlarının tamir edilip sıvanması, zemindeki bozulmuş bölümlerin tahta ile kaplanması gibi ihtiyaçların karşılanması öngörülmüştür. Ayrıca kalan meblağın üçte ikisinin camide uzun süredir imamlık yapan Mustafa Efendi'ye ve onun vefatından sonra görev alacak imama; üçte birinin ise camide hatiplik görevini yürüten kişiye tahsis edilmesi şart koşulmuştur. Vakfiyede mütevellilik görevini, Mustafa Efendi'nin hayatta olduğu sürece kendisinin yürütmesi; vefatından sonra ise erkek evlâtlarından en büyüğünün bu görevi devralması şartı da yer almaktadır.⁸⁰⁵

2.1.6.27. Kepez Köyü Hacı Ahmet Camisi

Cami, isminden de anlaşılacağı üzere Hacı Ahmet tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1119 numaralı hurufat defterinden, h. 1136 / m. 1724 tarihinde caminin yeniden inşa edildiği ve camiye yarım akçe ücretle müezzin ve ferrâş tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁸⁰⁶ Hurufat defterlerinde camiye dair hatip, müezzin ve ferrâş atamalarını içeren kayıtlar yer almaktadır. Bu bağlamda, h. Cemaziye'l-evvel 1136 / m. Şubat 1724 tarihli ilk kayıta camiye müezzin ve ferrâş ataması yapıldığı görülmektedir.⁸⁰⁷ Son olarak h. Cemaziye'l-ahir 1231 / m. Mayıs 1816 tarihli kayıta, camide ücretsiz hatiplik yapan Abdurrahman'ın vefatı üzerine yerine kardeşi Mehmet'in görevlendirildiği anlaşılmaktadır.⁸⁰⁸

2.1.6.28. Kızılisalı köyü Hacı Ömer Efendi Camisi

Kızılisalı Köyü Hacı Ömer Efendi Camisi, köyde bulunan medresenin yanına, müderris Hacı Ömer Efendi tarafından yaptırılmıştır. H. 5 Şevval 1327 / m. 20 Ekim 1909 tarihli vakfiyeye göre, köy halkından hayır sahibi Molla Mehmet b. Veliyüddin, camiye 2.480 kuruşa denk gelen yirmi adet yüzlük Osmanlı lirası vakfetmiş; müteveli olarak ise medresenin müderrisi Hacı Ömer Efendi'yi tayin etmiştir. Nakit meblağ müteveli

⁸⁰⁵ VGMA, Defter No: 608-124, 146-147.

⁸⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

⁸⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

⁸⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 546, 52.

tarafından senelik olarak istirbah edilerek elde edilecek gelirden, caminin tamir ve termimi yapıldıktan sonra kalan miktarın caminin hatibine verilmesi şart koşulmuştur. Hacı Ömer Efendi, görevini ücretsiz olarak yürütmüş; vefatının ardından mütevellilik görevi köy halkından bir şahsa devredilmiştir.⁸⁰⁹

2.1.6.29. Köpekderesi Köyü Deniz Bey Camisi

Deniz Bey tarafından yaptırılan camiye ait vakıf bilgileri, 1584 tarihli evkaf tahrir defterinden öğrenilmektedir. Bu deftere göre caminin vakıfları; üç kıt'a zeminden 150 akçe ve bir kıt'a zemin gelirinin üçte bir hissesinden 136 akçe olmak üzere toplamda yıllık 286 akçe gelir sağlamaktadır.⁸¹⁰

2.1.6.30. Mara Kalesi (Kırobası) Nasuh Bey Camisi⁸¹¹

Silifke'nin Mara Yaylası'na Nasuh Bey⁸¹² tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde camiye ait vakıf kayıtları mevcuttur. 1500 tarihli evkaf defterine göre caminin vakıfları, Mut'a bağlı köylerde bulunan iki kıt'a zeminden yıllık 450 akçe gelir sağlamaktadır.⁸¹³ 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde de bu duruma ilişkin herhangi bir değişiklik olmadığı, yine iki kıt'a zeminden 450 akçe yıllık gelir sağlandığı kayıt altına alınmıştır.⁸¹⁴

1584 tarihli defterde, ayrıca camiye Nasuh Bey tarafından yıllık 50 akçe gelir getiren bir kıt'a zeminin daha vakfedildiği görülmektedir. Ancak bu vakfın altına “*Karataş'ta vâki' olan cami-i şerif vakfına ilhak olunmuştur. Fî sene 903 zikri mukayyed*” şeklinde bir not düşülmüştür.⁸¹⁵ Bu kayıt, vakfın sonradan başka bir vakfa eklendiğini göstermektedir. Nasuh Bey, caminin yanına bir muallimhâne ile zâviye de yaptırmıştır. Caminin imamı aynı zamanda muallimhânede sıbyan mektebi muallimi olarak görev yapmaktadır.

⁸⁰⁹ VGMA, Defter No: 603-254, 146.

⁸¹⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6b.

⁸¹¹ Mara ismi “*Kırobası*” olarak değiştirilmiştir.

⁸¹² Evkaf defterlerinde Nasuh Bey'le ilgili “*Vâkıf-ı Nasuh Bey Mirlivâ-i sâbık-ı İçel*” kaydı bulunmaktadır. Bkz. BOA, TD 1, 59.

⁸¹³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 233a.

⁸¹⁴ BOA, TD 1, 59; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 11a.

⁸¹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

Hurufat defterlerinde camiyle ilgili sekiz kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar; vakfa müteveli, câbi, camiye imam, müezzin ve ferrâş atamalarıyla ilgilidir. İlk kayıt, h. Zi'l-hicce 1104 /m. Ağustos 1693 tarihli olup mütevellinin görevden ayrılması üzerine yerine yeni bir atama yapıldığına dairdir.⁸¹⁶ Son kayıt ise h. Safer 1127 / m. Mart 1715 tarihli olup buna göre, camide günlük üç akçe ile câblik görevini yürüten Ahmet'in görevden ayrılması üzerine, müteveli Seyyid Mehmet'in arzı ile yerine Ali'nin atandığı belirtilmektedir.⁸¹⁷

2.1.6.31. Nasrullah Köyü Başlızâde Ahmet Efendi Camisi

Nasrullah köyünde bulunan mescit, Başlızâde Ahmet Efendi tarafından yeniden inşa edilmiş ve daha sonra gerekli izin alınarak camiye dönüştürülmüştür. H. 9 Rebiü'l-evvel 1304 / m. 6 Aralık 1886 tarihli vakfiyede, Başlızâde Ahmet Efendi b. Veli b. Mehmet'in, aynı köyde bulunan bir kıt'a, altı dönümlük üzüm bağını camiye vakfettiği belirtilmektedir.

Vakfiyeye göre, söz konusu bağdan elde edilen gelirle önce bağın bakımının yapılması, ardından yıllık 100 kuruşun cami hatibine, 150 kuruşun ise cami imamına tahsis edilmesi öngörülmüştür. Geriye kalan gelirle caminin tamir, tefriş, hasır ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması; fazla kalan meblağın ise müteveli eliyle istirbah edilmesi şart koşulmuştur. Vakfın mütevelliliğinin, kurucusu Ahmet Efendi tarafından sağlığında yürütülmesi; onun vefatından sonra büyük oğlu Mehmet Efendi'ye, onun da vefatı halinde oğlunun oğluna, yani nesilden nesle intikal edecek şekilde devam etmesi şartı vakfiyede açıkça belirtilmiştir.⁸¹⁸

2.1.6.32. Nuri Köyü (Nuru)⁸¹⁹ Ahmet Ağa Camisi

Nuri köyüne Ahmet Ağa tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde h. 1108–1250 / m. 1697–1834 tarihleri arasında camiyle ilgili çeşitli atama kayıtları tespit edilmiştir. Bu atamalar; vakfa

⁸¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 25.

⁸¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120.

⁸¹⁸ VGMA, Defter No: 588-137, 131.

⁸¹⁹ Köyün ismi hurufat defterlerinde “Nuğri” veya “Göğri” şeklinde geçmektedir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1141, 23; Günümüzde “Nuruköy” olarak kullanılmaktadır. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

mütevelli, camiye ise imam, hatip, müezzin, cüzhân ve ferrâş tayinlerine ilişkindir. Zi'l-ka'de 1108 / Mayıs 1697 tarihli ilk kayıta, mütevelli Şeyh Ali'nin beratının yenilendiği belirtilmektedir. Safer 1250 / Haziran 1834 tarihli son kayıta ise, dört akçe yevmiye ile imamlık görevini müştereken yürüten Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet adlı kardeşlerden Seyyid Mustafa'nın vefatı üzerine, onun payının hayatta kalan kardeşi Seyyid Ahmet'e devredildiği ifade edilmektedir.⁸²⁰

2.1.6.33. Ortaviran Köyü Camisi

Ortaviran Köyü Camisi, h. 1233 / m. 1818 yılında Şeyh İbrahim Efendi tarafından izn-i hümayunla yeniden inşa ettirilmiş, camiye minber konularak hatip tayin edilmiştir. Caminin hurufat defterlerinde dört kayıt tespit edilmiş olup bunlar imam, hatip ve müezzin atamalarına ilişkindir. H. Cemaziye'l-âhir 1124 / m. Temmuz 1712 tarihli ilk kayıta camiye bir akçe ile hatip, yarım akçe ile müezzin ataması yapıldığı görülmektedir.⁸²¹ Ayrıca h. 1157 / m. 1744 ve h. 1233 / m. 1818 yıllarına ait kayıtlarda da camiye imam ve hatip atandığı anlaşılmaktadır.⁸²²

2.1.6.34. Persendi (Kapızlı) Köyü⁸²³ Hacı Abdussamed Efendi Camisi

Persendi Köyü Camisi, Hacı Abdussamed tarafından h. Şaban 1127 / m. Ağustos 1715 tarihinde izn-i hümayunla yeniden inşa ettirilmiş; bu tarihte camiye Mehmet adlı kişi hatip olarak atanmıştır.⁸²⁴ Hurufat defterlerinden edinilen bilgilere göre camiye yalnızca hatiplik ve müezzinlik görevleri için atamalar yapılmıştır. H. Şevval 1237 / m. Temmuz 1822 tarihli son kayıta, camide bir akçe ile görev yapan hatip Seyyid Halil b. Ahmet'in vefatı üzerine, yerine Şeyh Ali b. Osman'ın atandığı görülmektedir.⁸²⁵

2.1.6.35. Pınarbaşı Köyü Abdussamed Camisi

Pınarbaşı köyünde, Abdussamed tarafından yaptırılan caminin yapım tarihinin h. 1194 / m. 1780 yılı olduğu, hurufat defterinde yer alan "*Eshâb-ı hayrattan Abdussamed'in izn-i hümayunla yaptırdığı camiye nîm akçe ile imamet ve hitabet için kendisine görev*"

⁸²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 550, 91.

⁸²¹ VGMA, Hurufat Defteri 546, 52.

⁸²² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁸²³ Köyün ismi "*Kapızlı*" olarak değiştirilmiştir.

⁸²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120.

⁸²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 546, 53.

şeklindeki kayıttan anlaşılmaktadır.⁸²⁶ Camiyle ilgili tespit edilen bir diğer kayıt ise h. Ramazan 1207 / m. Nisan 1793 tarihli olup, Abdussamet'in bu tarihte görevi kardeşi Molla Veli'ye devrettiğini göstermektedir.⁸²⁷

2.1.6.36. Sabak Köyü Camisi

Sabak Köyü Camisi'ne dair hurufat defterlerinde, h. 1121–1243 / m. 1710–1828 yılları arasında toplam on kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, camiye yapılan imam, hatip ve müezzin atamalarına ilişkindir. Cami, uzun bir süre harap durumda kalmış; Hicrî Cemaziye'l-evvel 1239 / m Ocak 1824 tarihinde Seyyid Halil Hamdi Ağa tarafından tamir ve bakımı yapıldıktan sonra, yeniden minber yerleştirilerek imam görevlendirilmiştir.⁸²⁸ H. Zi'l-ka'de 1121 / m. Ocak 1710 tarihli ilk kayıta, caminin müezzini bulunmadığı için Ahmet isimli şahsın bu göreve ücretsiz olarak atandığı belirtilmiştir.⁸²⁹ Son olarak h. Şaban 1243 / m. Şubat 1828 tarihinde camiye imam ve hatip ataması yapılmıştır.⁸³⁰

2.1.6.37. Senir Köyü Camisi

Caminin yapım tarihi ve banisi bilinmemektedir. H. Rebiü'l-evvel 1122 / m. Mayıs 1710 tarihli “*Silifke'de Senir nâm karyede bina olunan mescid-i şerifte bir akçe ile imam olan Ömer'e tecdid*” şeklindeki hurufat defteri kaydından, yapının önce mescit olarak inşa edildiği, yaklaşık beş yıl sonra ise camiye dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır.⁸³¹ Nitekim daha sonraki iki belgede bu yapı doğrudan “cami” olarak geçmektedir. Ayrıca camiye yalnızca bir akçe ücretle imam ataması yapılmıştır.⁸³²

2.1.6.38. Sökün Köyü Camisi

Caminin bânisi ve yapım hakkında doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak h. Ramazan 1146 / m. Şubat 1734 tarihli bir hatip atamasında camiden “*Topal-zâde Mustafa banisi*” şeklinde söz edilmesi, caminin ya bizzat Topal-zâde Mustafa tarafından

⁸²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 42.

⁸²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 548, 134.

⁸²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 549, 94.

⁸²⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 119.

⁸³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 549, 95.

⁸³¹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 119.

⁸³² VGMA, Hurufat Defteri 1118, 120-121.

inşa ettirildiğini ya da o dönemde gerçekleştirdiği tamir ve bakım faaliyetleri nedeniyle bu şekilde kaydedildiğini düşündürmektedir.⁸³³ Hurufat defterlerinde camiye dair toplam beş kayıt tespit edilmiştir ve bu kayıtların tamamı imam ve hatip atamalarına ilişkindir. Bunlardan en erken tarihli olanı h. Safer 1104 / m. Ekim 1692 tarihli olup, bir akçe ücretle görev yapan hatip Ali'nin vefatı üzerine yerine Abdurrahman'ın tayin edildiği bildirilmektedir.⁸³⁴ En son kayda ise h. Rebiü'l-âhir 1238 / m. Ocak 1823 tarihinde rastlanmakta; bu belgede, yarım akçe ile görev yapan imam ve hatibin vefatı üzerine yerine yeni bir atama yapıldığı belirtilmektedir.⁸³⁵

2.1.6.39. Taşucu Camisi

19 Cemaziye'l-âhir 1327 / 30 Temmuz 1907 tarihli vakfiye sûretine göre, Silifke'ye bağlı merkez nahiyesinden Taşucu Köyü, Cami-i Şerif Mahallesi halkından Hacı Mehmet Paşa b. merhum Hacı Halil Ağa, 15.000 kuruş değerinde üç adet dükkân, bir adet fırın ve bir adet mağazadan ibaret toplam beş adet mülkünü, aynı mahallede yeniden yaptırdığı camiye vakfetmiştir. Vakfın mütevelliliğini hayatta olduğu müddetçe kendisi ücretsiz olarak üstlenecek, vefatından sonra ise bu görevi erkek evlatları arasından ekber, erşad ve eslah olan kişi sürdürecektir.

Vakfedilen mülklerden elde edilen yıllık gelirden, önce dükkânların yıllık vergileri ile bu mülklerin ve caminin tamir ve bakımı için toplam beş yüz kuruş ayrılacaktır. Caminin imam ve hatibine kırkar kuruş, müezzin ve kayyım olan kişiye de kırk kuruş maaş verilmesi şart koşulmuştur. Müezzin, beş vakit farz namazdan sonra üç İhlâs-ı Şerif okuyacak, her cuma namazından önce ise bir Yasin Suresi okuyarak Hz. Peygamber'in ve vakfedenin geçmişlerinin ruhuna hediye edecektir.

Ayrıca camideki kandiller için yılda on beş kıyye⁸³⁶ zeytinyağı ile on kıyye mum temin edilecek, her on yılda bir mihrabın sağına ve soluna iki adet bal mumu yerleştirilecektir.

⁸³³ “Silifke kazasına tâbi Sökün nâm karyede Topal-zâde Mustafa bina eylediği camide nîm akçe ile hatip olan el-Hâc Abdurrahman fevt Hasan Halife'ye Kadı Muhammed arzıyla görev”, bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1088, 186.

⁸³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

⁸³⁵ VGMA, Hurufat Defteri 549, 94.

⁸³⁶ Kıyye, ukiyye ve okka aynı manaya kullanılan bir tartı ölçüsüdür. Kasaba ve şehirlere göre değişiklik göstermekle beraber en meşhur olanı dört yüz dirhem 1,282 gramdır. Bkz. Mehmet Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II: 723; Ferit Develioğlu, “Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat”, s.

Yılda bir kez mevlid-i şerif okutulacak, mevlidi okuyana kırk kuruş, aşır okuyacak hafıza beşer kuruş ödenecek ve cemaate şerbet ikram edilecektir.

Vakıf sahibi öldükten sonra beş vakit namazların ardından okunacak Kur'an-ı Kerim ve her yıl düzenlenecek mevlid-i şeriften kendi ruhuna da hediye edilmesi şart koşulmuştur. Ayrıca Ramazan ayında bir hafızın her gün bir cüz okuyarak Ramazan sonunda hatim yapması ve sevabını vakfedenin ruhuna bağışlaması istenmiştir. Bu hizmeti yapan hafıza elli kuruş ödenecektir. Tüm bu giderlerden sonra kalan paradan mütevelliyeye yıllık üç yüz kuruş, muhasebe işleri için ise yüz kuruş verilecek, kalan meblağ ise camiye ait olmak üzere hayır işlerine harcanacaktır.⁸³⁷

2.1.6.40. Tepeçukur Köyü Hasan Efendi Camisi

Tepeçukur köyünde Hasan Efendi tarafından yaptırılan caminin yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak hurufatdefterlerinde camiye dair dört farklı kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, camide görev yapan imam, hatip ve ferrâş atamalarına ilişkindir.

İlk kayıt, h. Şevval 1157 / m. Kasım 1744 tarihini taşımaktadır. Bu belgede, camide imam ve hatip olarak görev yapan Ahmet'in vefat ettiği ve yerine yine Ahmet isimli başka bir kişinin atandığı belirtilmiştir.⁸³⁸ Son kayıt ise h. Recep 1204 / m. Nisan 1790 tarihine aittir. Bu kayıta, camide ücretsiz hatiplik yapan Hasan'ın vefatı üzerine Halil atanmıştır.⁸³⁹

2.1.6.41. Yenisu Köyü Halil Ağa Camisi

Halil Ağa tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Kayıtlardan caminin hemen yanında muallimhanenin bulunduğu müezzinin aynı zamanda sıbyan muallimliği yaptığı anlaşılmaktadır.⁸⁴⁰ H. Rebiu'l-ahir 1117/m. Temmuz 1705 tarihli ilk kayıta cami de vaiz olmadığı için Halil vaiz olarak atanmıştır.⁸⁴¹ Hurufat defterlerinde

621; Cengiz Kallek, "Ukıyye", *Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 42:67-70.

⁸³⁷ VGMA, Defter No: 600-293, 227.

⁸³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 75.

⁸³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 548, 134.

⁸⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 546, 52.

⁸⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 23.

camiiye imam, hatip, müezzîn, ferrâş ve vakfa câbi atama kayıtları mevcuttur. H.Zî'l-kade 1250/m. Mart 1835'te ücretsiz caminin müezzini ve muallimhanede sıbyan mullimi olan Seyyid Ali'nin görevi bırakmasıyla yerine Seyyid Osman b. Abdurrahman'a görev verilmiştir.⁸⁴²

2.1.6.42. Yenisu Köyü Kıyak Dede Camisi

Yenisu köyünde bulunan bir diğer cami de Kıyak Dede tarafından yaptırılan camidir. Hurufat defterlerinde tespit edile tek kayıt h.Cemaziye'l-evvel 1204/m. Ocak 1790'da cami de ücretsiz hatip olan Mustafa'nın vefatı ile yerine oğlu Ali'ye görev verilmiştir.⁸⁴³

2.2. Mescitler

2.2.1. Anamur'da Bulunan Mescitler

2.2.1.1. Ömeroğlu Mescidi

Anamur merkezde bulunan mescit Ömeroğlu isimli bir kişi tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Arşiv belgelerinden tespit edilen Cemâziye'l-âhir 1116/ Ekim 1704 tarihli ilk kayda göre mescide imam lazım olduğu için görev Emrullah'a verilmiştir.⁸⁴⁴ Diğer kayıta ise Recep 1132 / Mayıs 1720 tarihinde Emrullah'ın beratının yenilendiği bilgisi vardır.⁸⁴⁵

2.2.1.2. Köseoğlu Hüseyin Mescidi

Anamur merkezde, Köseoğlu Hüseyin tarafından inşa ettirilen bu mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde mescide dair üç imam atama kaydı tespit edilmiştir. Bunlardan ilki, Safer 1120 / Nisan 1708 tarihli olup mescidin imamının beratının yenilenmesine ilişkindir. İkinci kayıt, Rebîü'l-evvel 1130 / 1718 tarihli olup, imam Osman'ın vefatı üzerine yine Osman isimli bir şahsa berat verildiğini göstermektedir.⁸⁴⁶ Son olarak, Receb 1142/Ocak 1730 tarihli kayıta ise

⁸⁴² VGMA, Hurufat Defteri 550, 91.

⁸⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 548, 134.

⁸⁴⁴VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

⁸⁴⁵VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

⁸⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158; VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 159.

yarım akçe yevmiye ile görev yapan imam Osman'ın görevi bırakması üzerine yerine Ömer Halife'nin atandığı belirtilmiştir.⁸⁴⁷

Mescide dair daha geç döneme ait bir belge, 5 Ramazan 1317 / 7 Ocak 1900 tarihli bir vakfiyedir. Bu vakfiyede, Anamur kazasına bağlı Çorak Kasabası ahalisinden Hacı Hasan Efendi b. Mehmet Ali Ağa'nın, kasaba çarşısında bulunan üç adet attar dükkânını, kasaba içinde hayır sahipleri tarafından yeniden yaptırılan mescide vakfettiği belirtilmektedir. Vakfiyeye göre, bu dükkânlar müteveli tarafından kiraya verilerek elde edilecek yıllık gelirin 200 kuruşu mescidin imamına, 150 kuruşu hatibe, 50 kuruşu mescidin aydınlatılmasına ve 150 kuruşu ise ihtiyaç hâlinde mescidin tamir ve termimine harcanmak üzere tahsis edilmiştir. Vakfın tevliyeti ücretsiz olarak kasaba halkından Naim Efendi b. Ali Efendi'ye verilmiş, onun vefatından sonra ise yine kasaba halkının kendi aralarından uygun bir kişiyi müteveli olarak seçmeleri şart koşulmuştur.⁸⁴⁸

2.2.1.3. Veli Çavuş Mescidi

Anamur'da bulunan bu mescit, Veli Çavuş adlı bir kişi tarafından yaptırılmış olup mescidin tam yeri ve yapım tarihine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ancak 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde geçen “*Vakf-ı mescidi Veli Çavuş der-Anamur*” ifadesinden, söz konusu mescidin varlığı anlaşılmaktadır.⁸⁴⁹

1555 tarihli kayıta mescidin vakıfları arasında yıllık 100 akçe gelir getiren bir kıta bahçe, yine yıllık 100 akçe gelirli bir tahunhane ve İbrahim tarafından vakfedilen 2000 akçelik sermayenin muamelesinden elde edilen 200 akçe yer almakta olup toplam yıllık gelir 400 akçedir. Bu gelir, vakıf şartlarına göre imam ve müezzin için tahsis edilmiştir.⁸⁵⁰ 1584 tarihli kayıta ise vakfın yıllık gelirinin arttığı görülmektedir. Bu dönemde, yine yıllık 100 akçe gelir getiren bir kıta bahçe, 100 akçe gelirli bir bâb tahunhane ve 3000 akçelik nakdin muamelesinden elde edilen 300 akçelik gelirle

⁸⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

⁸⁴⁸ VGMA, Defter No: 602-441, 255.

⁸⁴⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20a; BOA. TD. 1, 61.

⁸⁵⁰ BOA, TD. 1, 61.

birlikte toplam yıllık gelir 500 akçeye ulaşmıştır. Bu gelir de yine imam ve müezzin için şart kılınmıştır.⁸⁵¹

2.2.1.4. Arablar Köyü Aşağı Mahalle Şems Hatun Mescidi

Arablar köyü Aşağı Mahallesi'nde, Şems Hatun tarafından inşa ettirilen mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mescide ilişkin tespit edilen ilk kayıt, Zi'l-hicce 1138 / Ağustos 1726 tarihli olup, bu tarihte mescidin imamsız kalması üzerine günlük bir akçe yevmiye ile Molla Hasan'ın imam olarak atandığı anlaşılmaktadır.⁸⁵² Şaban 1144 / Şubat 1732 tarihinde Molla Hasan'ın beratı yenilenmiş, Ramazan 1147 / Ocak 1735 tarihinde ise imamlık görevi oğlu Molla Osman'a devredilmiştir.⁸⁵³

2.2.1.5. Arablar Köyü Mescidi

Arablar köyünde bulunan mescidin banisi ve inşa tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Şevval 1108 / Nisan 1697 tarihli belgede yer alan ilk kayda göre, mescidin imamı Mahmut'un vefatı üzerine, yarım akçe yevmiye ile bu göreve Ali atanmıştır.⁸⁵⁴ Rebiü'l-evvel 1120/Mayıs 1708 tarihinde ise Ali'nin beratı yenilenmiştir.⁸⁵⁵

2.2.1.6. Arablar Köyü Seydi Ali Paşa Mescidi

Arablar köyünde bulunan mescit, Seydi Ali Paşa tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Hurufat defterlerinde yer alan Rebiü'l-evvel 1129 / Şubat 1717 tarihli ilk kayıta, mescidin imamı Ömer'in vefatı üzerine imamlık görevine Nebi Halife'nin atandığı belirtilmektedir.⁸⁵⁶ Ayrıca Şaban 1144 / Şubat 1732 tarihli kayıta, Nebi Halife'nin beratı yenilenmiştir.⁸⁵⁷

⁸⁵¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576.

⁸⁵² VGMA, Hurufat Defteri, 1091, 305.

⁸⁵³ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208-209.

⁸⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 717.

⁸⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

⁸⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 159.

⁸⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

2.2.1.7. Bahşışler Köyü Mescidi

Bahşışler köyünde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde yer alan Şevval 1108 / Nisan 1697 tarihli ilk kayıta, günlük bir akçe yevmiye ile görev yapan imam Sunullah'ın beratı yenilenmiştir.⁸⁵⁸ Şevval 1113 / Mart 1702 tarihli kayıta ise Sunullah'ın vefat etmesi üzerine imamlık görevine kardeşinin oğlu Hasan atanmıştır.⁸⁵⁹ Recep 1125 / Temmuz 1713 ve Recep 114 2/ Ocak 1730 tarihlerinde ise Hasan'a ait beratların yenilendiği görülmektedir.⁸⁶⁰

2.2.1.8. Bozdoğan Köyü Süleyman Mescidi

Bozdoğan köyünde bulunan mescidin, Süleyman isimli bir kişi tarafından inşa ettirildiği anlaşılmakta, ancak yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinden tespit edilen Ramazan 1139 / Mayıs 1727 tarihli ilk kayıta, günlük yarım akçe ile imamlık yapan Musa'nın vefatı üzerine mescidin imamlık görevinin Halil Halife'ye verildiği belirtilmektedir.⁸⁶¹ Ayrıca Recep 1142 / Ocak 1730 tarihinde Halil'in beratı yenilenmiştir.⁸⁶²

2.2.1.9. Ferhenk (Ovabaşı) Köyü Mescidi

Ferhenk köyünde Seyyid Abdulkerim tarafından inşa ettirilen caminin yanı sıra bir de mescidin bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Arşiv kayıtlarında mescide dair tespit edilebilen tek belge, Safer 1125 / Mart 1713 tarihinde mescidin imamı Ali'ye, daha önce beratı bulunmadığı için bir berat verilmiş olduğuna dair kayıttır.⁸⁶³

2.2.1.10. Gömeç Köyü Mescidi

Gömeç köyünde bulunan mescidin yapım tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde tespit edilen Cemâziye'l-âhir 1116 / Ekim 1704

⁸⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 717.

⁸⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

⁸⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158; VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

⁸⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1128, 253.

⁸⁶² VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

⁸⁶³ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

tarihli kayda göre, mescidin camiye dönüştürülmesi üzerine hatiplik görevi Seyyid Süleyman'a verilmiştir.⁸⁶⁴

Bu bağlamda, Gömeç köyü halkının yaz aylarında çıktığı Küçükpınar Yaylası'nda, hayır sahipleri tarafından inşa ettirilen musallaya ait bazı atama kayıtları mevcuttur. İlk kayıt, Şevval 1204 / Haziran 1790 tarihli olup, günlük yarım akçe yevmiye ile hatiplik görevini yürüten Seyyid Hüseyin'in, görevi oğlu Seyyid Abdullah'a bıraktığı belirtilmektedir.⁸⁶⁵ Zi'l-hicce 1217 / Nisan 1803 tarihli kayıta, Seyyid Abdullah'ın vefatı üzerine görevin kardeşi Seyyid İsa'ya verildiği,⁸⁶⁶ Zi'l-ka'de 1244 / Mayıs 1829 tarihli son kayıta ise, hatipliğin yanı sıra cuma ve bayram günlerinde müezzinlik görevini de üstlenen Seyyid İsa'nın vefatıyla birlikte görevin oğullarına tevcih edildiği anlaşılmaktadır.⁸⁶⁷

2.2.1.11. Hacılar Bucağı Köyü Hacı Seyyid Mahmut Mescidi

Hacılar Bucağı köyüne Hacı Seyyid Mahmut tarafında yaptırılan mescidin yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Mescitle alakalı tespit ettiğimiz tek kayıt Recep 1160 / Temmuz 1747 tarihli olup buna göre ücretsiz imam olan Halil'in vefatı nedeniyle yerine Ali Halife atanmıştır.⁸⁶⁸

2.2.1.12. Kaleviran Köyü Çalış Mescidi

Kaleviran köyü Çalış Mescidi'nin banisi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Hurufat defterlerinden tespit edilen Rebiu'l-evvel 1254 / Haziran 1838 tarihli tek kayıta mescidin imamı olmadığı için bir akçe ile Seyyid Âbid Efendi görevlendirilmiştir.⁸⁶⁹

2.2.1.13. Kalınvıran (Kalmören) Köyü⁸⁷⁰ Osman Ağa Mescidi

Kalınvıran köyünde yer alan Osman Ağa Mescidi, Ali Çavuşoğlu Osman Ağa⁸⁷¹ tarafından yaptırılmış olup, yapım tarihine ilişkin herhangi bir kayıt tespit

⁸⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

⁸⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 558, 247.

⁸⁶⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 561, 132.

⁸⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 563, 99.

⁸⁶⁸ VGMA, Hurufat Defteri, 1148, 177.

⁸⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 209.

⁸⁷⁰ Köyün ismi “Kalmören” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölgeleri”, 412.

edilememiştir. Mescitle ilgili hurufat defterlerindeki ilk kayıt, Şevval 1113 / Mart 1702 tarihli olup, bu kayıta mescide ferrâş gerektiği için görevin İsa'ya verildiği belirtilmektedir.⁸⁷² Cemâziye'l-âhir 1116 / Ekim 1704 tarihli kayıta ise mescidin imamı bulunmadığı için Halil'in görevlendirildiği ifade edilmektedir.⁸⁷³ Receb 1132 / Haziran 1720 tarihli bir diğer kayıta ferrâş İsa'nın beratı yenilenmiş,⁸⁷⁴ Cemâziye'l-âhir 1147 / Kasım 1734 tarihli son kayıta ise imam Halil'in vefatı üzerine görevin Seyyid Ahmed Halife'ye verildiği kayıt altına alınmıştır.⁸⁷⁵

2.2.1.14. Kalınviran (Kalinören) Köyü Davut Ağa Mescidi

Kalınviran köyünde yer alan bir diğer mescit Davut Ağa Mescidi'dir. Davut Ağa isimli bir şahıs tarafından inşa ettirilen mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Mescitle ilgili tespit edilebilen tek kayıt, Şaban 1125 / Ağustos 1713 tarihli olup, bu kayıta imamın beratı bulunmadığı için kendisine berat verildiği belirtilmektedir.⁸⁷⁶

2.2.1.15. Kalınviran (Kalinören) Köyü Seyyid Mehmet Efendi Mescidi

Kalınviran köyünde bulunan Seyyid Mehmet Efendi Mescidi isminden de anlaşılacağı üzere Seyyid Mehmet Efendi tarafından yaptırılmıştır. Mescitle ilgili hurufat defterlerindeki tek kayıt Zi'l-hicce 1123/Ocak 1712 tarihli olup buna göre mescide imam lazım olduğu için Ahmet'e görev verilmiştir.⁸⁷⁷

2.2.1.16. Kızılca Köyü Ali Bey Mescidi

Kızılca köyünde bulunan mescit, Ali Bey b. Yıva tarafından yaptırılmıştır. Mescide ait en erken vakfiye kaydı, h. 962 / m. 1555 tarihli evkaf tahrir defterinde yer almaktadır. Bu kayda göre mescidin vakıfları; aynı köyde bulunan bir kıt'a bahçeden yıllık 20 akçe, bir hamamdan yıllık 50 akçe, bir tahunhânenin yarı hissesinden yıllık 100 akçe ve 4.000

⁸⁷¹ Bazı kayıtlarda “*Ali Çavuş Oğlu Osman Ağa*”, bazılarında “*Hacı Osman*” veya sadece “*Osman Ağa Mescidi*” şeklinde geçmektedir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208; VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158; VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

⁸⁷² VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

⁸⁷³ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158; VGMA, Hurufat Defteri, 1153, 178.

⁸⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, s. 159.

⁸⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri, 1145, s. 208.

⁸⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, s. 158.

⁸⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

akçe nakdin işletilmesinden elde edilen 400 akçe olmak üzere toplam 570 akçe yıllık gelire sahiptir. Söz konusu gelir, imam ve müezzin ücretlerine tahsis edilmiştir.⁸⁷⁸

H. 992 / m. 1584 tarihli müteakip tahrirde ise vakfın gelirinde dikkate değer bir artış olduğu görülmektedir. Bu dönemde vakıf gelirleri; bir kıt'a bahçeden yıllık 200 akçe, bir bâb hamamdan yıllık 50 akçe, tahunhânenin yarı hissesinden yıllık 150 akçe ve 6.000 akçe nakdin işletilmesinden elde edilen 900 akçe olmak üzere toplam 1.300 akçe olarak kaydedilmiştir. Vakıf gelirlerinin bu tarihte de imam ve müezzin istihdamına tahsis edildiği belirtilmiştir.⁸⁷⁹

Hurufat defterlerinde Ali Bey Mescidi'ne ait doğrudan bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak h. 1245 / m. 1829 tarihli bir belgede, mescidin köy halkı tarafından tamir ve bakımı yapılarak, gerekli izin alındıktan sonra minber eklenmek suretiyle camiye çevrildiği belirtilmiştir. Kayıta mescidin adı açıkça zikredilmemekle birlikte, söz konusu yapının Ali Bey Mescidi olması muhtemeldir. 559 numaralı hurufatdefterindeki kayda göre, Muharrem 1245 / Temmuz 1829 tarihinde camiye hatip atanmasına dair hüküm verilmiş; bu bağlamda Muhiddin Halife hatip olarak görevlendirilmiştir. Aynı tarihte Musa oğlu Mustafa da imam olarak tayin edilmiştir.⁸⁸⁰

2.2.1.17. Kurin (Sarıağaç) Köyü Şeyh Veli Mescidi

Kurin veya bazı kayıtlarda geçen şekliyle Kuren köyünde bulunan mescit, Şeyh Veli isimli bir şahıs tarafından inşa ettirilmiştir. Mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, h. Rebîu'l-evvel 1118 / m. Haziran 1706 tarihli hurufatkaydında mescidin imamı olmadığı gerekçesiyle Mustafa'nın bu göreve atandığı bildirilmektedir. H. Rebîu'l-evvel 1129 / m. Şubat 1717 tarihli kayıta ise Mustafa'nın görevden alındığı ve yerine Seyyid Hüseyin'in imam olarak atandığı belirtilmiştir.⁸⁸¹ Son olarak, h. Safer 1146 / m. Temmuz 1733 tarihli kayıta Mustafa'ya tekrar, bu kez günlük yarım akçe ile berat verildiği anlaşılmaktadır.⁸⁸²

⁸⁷⁸ BOA, TD. 1, 63.

⁸⁷⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20a.

⁸⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri, 559, 72.

⁸⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 159.

⁸⁸² VGMA, Hurufat Defteri, 1145, 208.

2.2.1.18. Kükür Köyü Karagöz Mescidi

Kükür köyü Karagöz Mescidi'nin banisi ve inşa tarihi hakkında kesin bilgi mevcut değildir. Ancak, h. Cemâziye'l-âhir 1116 / m. Ekim 1704 tarihli bir atama kaydına göre mescitte imam bulunmadığından, bu görevin Abdünnebi Halife'ye tevdi edildiği anlaşılmaktadır.⁸⁸³ Bu kayıt, mescidin en geç bu tarihten önce inşa edilmiş olduğunu göstermektedir.

2.2.1.19. Lenger Köyü Hacı Ömer Mescidi

Lenger köyü Mescidi, Hacı Ömer tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Ancak, h. Zi'l-ka'de 1177 / m. Mayıs 1764 tarihli ilk atama kaydına dayanarak mescidin bu tarihlerde yaptırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinden tespit edilen söz konusu belgede, mescide imam atanmasının gerekli görüldüğü ve bu görevin ücretsiz olarak Hamza Halife'ye tevdi edildiği belirtilmiştir.⁸⁸⁴

2.2.1.20. Mansur Köyü⁸⁸⁵ Sipahi Oğlu Ahmet Mescidi

Mansur köyüne Sipahi oğlu Ahmet tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Mescitle ilgili tespit edilen Şaban 1131 / Haziran 1719 tarihli tek kayda göre mescidin imamı olmadığı için bir akçe ile Seyyid Mahmut imam olarak atanmıştır.⁸⁸⁶

2.2.1.21. Timurhan Köyü Mescidi

Timurhan köyü Mescidi'nin bânisi ve yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Mescitle ilgili hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt Zi'l-ka'de 1108 / Mayıs 1697 tarihli olup buna göre mescidin imamı Hasan'ın beratı yenilenmiştir.⁸⁸⁷

⁸⁸³ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 158.

⁸⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri, 1156, 90.

⁸⁸⁵ Günümüzde Bozyazı İlçesi'ne bağlı Lenger köyünün mahallesidir. Bkz. Erim, “*Osmanlı Belgelerinde İçel sancağı Anamur Kazası*”, 209.

⁸⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri, 1157, 159

⁸⁸⁷ VGMA, Hurufat Defteri, 1140, 717.

2.2.2. Ermenek'te Bulunan Mescitler

2.2.2.1. Abdi Çelebi Mescidi

Keçipazarı Mahallesi'nde bulunduğu anlaşılan mescit, Abdi Çelebi tarafından inşa ettirilmiştir. Hurufat defterlerinde mescide dair tespit edilen ilk kayıt, Receb 1116 / Ekim 1704 tarihine ait olup, günlük bir akçe yevmiye ile mescidin imamlığını yürüten Hacı Osman'ın vefatı üzerine imamlık görevine oğlu Abdurrahman'ın atandığı belirtilmektedir.⁸⁸⁸ Ramazan 1125 / Eylül 1713 tarihli kayıta ise mescidin mütevellisinin bulunmaması nedeniyle, mütevellilik görevine yine günlük bir akçe yevmiye ile Abdurrahman'ın getirildiği görülmektedir.⁸⁸⁹ Bu durum, Abdurrahman'ın aynı zamanda mescidin imamı olarak da görev yaptığını göstermektedir. Son olarak, Safer 1132 / Aralık 1719 tarihli belgede, mescidin imamı Mehmet'in görevden alındığı ve yerine Nurullah oğlu Mehmet'in atandığı kaydedilmiştir.⁸⁹⁰

2.2.2.2. Akça Mescit

Ermenek merkezde bulunan ve belgelerde Saray Mahallesi olarak geçen bölgede yer alan, bugün ise adını verdiği mahalleyle anılan mescidin kitabesinde şu ifadeler yer almaktadır: “*Sâhibi Hacı Ferruh Allah'a güveniyorum. Bu mâmûre 700 tarihinde bitti.*” Bu kayıttan, mescidin Hacı Ferruh tarafından h. 700 / m. 1300 yılında yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁹¹ Akça Mescit, Ermenek'te Karamanoğulları Dönemi'ne ait kitabesi bulunan ve yapım tarihi bilinen yapılar arasında en erken örneği teşkil etmektedir. İki katlı, sade görünümlü ve ahşap minareli olan bu yapı, dönemin mimari özelliklerini yansıtan önemli bir örnektir.

Mescit; giriş, yazlık bölüm ve asıl ibadet alanı olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmı doğu yönündedir ve burada, geçmişte mahalle mektebi olarak kullanıldığı anlaşılan bir oda yer almaktadır. Girişteki dış kapı ile asıl ibadet alanına açılan iç kapı, ahşap oyma tekniğiyle yapılmış olup Karamanoğulları Dönemi'ne ait ağaç işçiliğinin

⁸⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

⁸⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

⁸⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

⁸⁹¹ Mescidin kitabesi için bkz. Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 701; Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 93-94.

başarılı örneklerinden biridir. Söz konusu kapılar, sanatsal açıdan yüksek bir değere sahiptir.

Yapı, başlangıçta ahşap direkli ve üzeri düz toprak damla örtülü iken sonradan çatı ile kapatılmıştır.⁸⁹² Son cemaat mahallinden asıl bölüme geçilen kapının üzerindeki kitabede yer alan “*Bu şerefli mescidi 967 yılında mimar tamir etti*” ifadesinden, yapının h. 967 / m. 1559 yılında “Mimar” unvanını taşıyan biri tarafından onarıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁹³ H. 21 Rebülevvel 1251 / m. 17 Temmuz 1835 tarihli bir belgede, mescidin yakın çevresinde başka bir cami bulunmadığı, mahalle halkının uzak bir camiye gitmek zorunda kaldığı ve bu durumun sıkıntı yarattığı belirtilmiştir. Bu sebeple Akça Mescit’e bir minber eklenerek yapı camiye dönüştürülmüştür. Aynı belgede, camideki ilk hatipliğin Seyyid Hızır oğlu Seyyid Mehmet Halîfe’ye ücretsiz olarak verildiği de kayıtlıdır.⁸⁹⁴

1500 yılında yapılan tahrirre göre mescidin vakıfları, bir dükkân kirası ile üç parça bahçeden oluşmakta olup yıllık toplam geliri 140 akçedir.⁸⁹⁵ 1522 ve 1555 yıllarında yapılan tahrirlerde de bu durum değişmemiş, vakıf gelirleri yine bir dükkân kirası ve üç bahçeden elde edilen 140 akçe olarak kaydedilmiştir.⁸⁹⁶ 1584 yılına ait tahrirde ise vakıf bilgilerinin “*defter-i atık*”ten nakil olduğu belirtilmiş ve mevcut vakıf yapısı ile gelirler korunmuştur. Aynı tarihte, bu gelirlerin dışında, on üç kişinin çeşitli şartlarla toplam 2.390 akçe nakit para vakfettiği görülmektedir.

Bu kişilerden Hacı Mehmet, beş gün Yasin Sûresi okunması şartıyla 500 akçe, Abdulkadir Çelebi Yasin Sûresi okunması şartıyla 200 akçe, Evlâd-ı Erbeğ İhlâs Sûresi okunması şartıyla 300 akçe, Efendi Hatun Amme Sûresi okunması şartıyla 200 akçe, Mâl Hatun İhlâs Sûresi okunması şartıyla 100 akçe, Emir mescidin hasırı için 120 akçe, Mehmet Sofî İhlâs Sûresi okunması şartıyla 100 akçe, Seydi ve Ramazan kandil yağı

⁸⁹² Öney, “*Beylikler Devri Sanatı*”, 8; Diez, Aslanapa ve Koman, “*Karaman Devri Sanatı*”, 10; Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 92-94; Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 702; Kâmil İlisulu, *Ermenek Kitabı* (Ankara: 1961), 6. Ömer Bakırer, *Onüç ve Ondördüncü Yüzyıllarda Anadolu Mihrabları* (Ankara, 1976), 42, 50; M. Baha Tanman, “*Karamanoğulları Mimari*” *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24:460-462; Gök, “*Ermenek Kazası*”, 118; Eser, “*Hurufat Defterlerine Göre Ermenek*”, 90.

⁸⁹³ Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, 701.

⁸⁹⁴ BOA, HAT, No: 1594/81.

⁸⁹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225b.

⁸⁹⁶ BOA, TD 387, 260.

için 100 akçe, Seydi Ahmet 70 akçe, Ahmetoğlu Ali İhlâs Sûresi okunması şartıyla 100 akçe, Ahi Çelebioğlu Mehmet İhlâs Sûresi okunması şartıyla 150 akçe, Mustafa bin Ahi Çelebi İhlâs Sûresi okunması şartıyla 150 akçe, Ahi oğlu Ramazan ise Amme Sûresi okunması şartıyla 300 akçe vakfetmiştir.⁸⁹⁷ 1584 yılı itibarıyla mescidin imamı Habip oğlu Üveys olup, söz konusu gelirleri tasarruf etmektedir.⁸⁹⁸

Hurufat defterlerinde mescide imam ve vakfa mütevellî atanmasına ilişkin çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki, h. Şaban 1110 / m. Şubat 1699 tarihli olup mescidin imamı ve mütevellîsi olan Süleyman'ın beratının yenilenmesine dairdir.⁸⁹⁹ H. Şaban 1116 / m. Kasım 1704 tarihinde, yarım akçe ücretle görev yapan Süleyman'ın görevinden ayrılması üzerine yerine Seyyid Hüsnullah'ın imam ve mütevellî olarak tayin edildiği anlaşılmaktadır.⁹⁰⁰ H. Zilkade 1116 / m. Şubat 1705 tarihli kayıta ise bir akçe ile yarım hisse imamete sahip olan Mahmut'un beratının yenilendiği görülmektedir.⁹⁰¹ Son olarak, h. Muharrem 1243 / m. Ağustos 1827 tarihli kayıta, iki akçe ile görev yapmakta olan imam ve mütevellî Seyyid Mehmet Sadık'ın vefatı üzerine, bu görevlerin büyük oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmed'e tevdi edildiği belirtilmektedir.⁹⁰²

2.2.2.3. Arapşah Mescidi

Günümüzde Kebendibi Mahallesi sınırlarında yer alan mescit, arşiv kayıtlarında Arabşah Mahallesi olarak geçmektedir.⁹⁰³ Mescit, Hacı Arapşah tarafından yaptırılmış olup yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır.⁹⁰⁴ Aynı mahallede bir zaviye daha yer almakta olup, mimari ve tarihî bağlam açısından her iki yapının da yakın dönemlerde inşa edilmiş olması muhtemeldir. Mescidin girişi kuzeybatı köşesinde yer almakta olup, ikisi batı cephesinde, ikisi güneyde ve biri doğuda olmak üzere toplam beş penceresi bulunmaktadır.⁹⁰⁵

⁸⁹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17a.

⁸⁹⁸ TK. KKA, Tahrir Defteri 128, 7.

⁸⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1040, 117.

⁹⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1041, 27.

⁹⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

⁹⁰² VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

⁹⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

⁹⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

⁹⁰⁵ Bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 106.

Hurufat defterlerinde mescide dair imam ve mütevellî atamalarını içeren üç kayıt tespit edilmiştir. İlk kayıt, Rebiü'l-ahir 1117 / Temmuz 1705 tarihli olup, bir akçe yevmiye ile imamlık yapan Ahmed'in vefatı üzerine bu görevin Abdullah'a verildiğini göstermektedir.⁹⁰⁶ Rebiü'l-âhir 1128 / Mart 1716 tarihli ikinci kayıta, imam Abdullah'ın yerine İbrahim'in görevlendirildiği belirtilmiştir.⁹⁰⁷ Son olarak, Receb 1246 / Aralık 1830 tarihli kayıta, günlük birer akçe ile hem imamlık hem de mütevellilik görevini yürüten Hafız Seyyid Mehmet'in bu görevleri oğlu Seyyid İbrahim'e devrettiği ifade edilmektedir.⁹⁰⁸

2.2.2.4. Bâlî ve İbrahim Paşa Mescidi

Ermenek'te bulunan mescid, Bâlî ve İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1518 tarihli evkaf defterinde yer alan “*Vakf-ı Mescid-i Bâlî ve İbrahim Paşa Sipâhiyân-ı Karaman*” kaydından, mescidin Karamanoğulları Dönemi'nde yapıldığı anlaşılmaktadır.⁹⁰⁹

1518 tarihli evkaf defterinde mescide ait vakıflar yalnızca bu defterde kayıtlı olup, dokuz kıt'a zeminden oluşmaktadır. Mescidin gelirleri ise yıllık 1000 akçe civarındadır. Bu tarihte mescitte imam ve cüzhân vazife yapmakta olup vakfın gelirini beraber tasarruf ederler.⁹¹⁰

2.2.2.5. Bâzâr Mescidi

Evkâf defterlerinde bu mescid “*Mescid-i Mahalle-i Bâzâr der-nefsi Ermenek*” şeklinde kaydedilmiştir. Yapım tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.⁹¹¹ 1500 yılı tahririnde mescidin vakıfları iki kıt'a dükkân ve bir fesleğen bahçesinden oluşmakta olup, buradan elde edilen yıllık gelir 20 akçedir.⁹¹² 1522 ve 1555 tahrirlerinde de mescidin vakıf yapısında ve gelirinde herhangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Her iki tarihte de iki dükkân ve fesleğen bahçesinden toplam 20 akçe

⁹⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

⁹⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

⁹⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

⁹⁰⁹ BOA, TD 1, 12.

⁹¹⁰ BOA, TD 1, 12; Bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 129.

⁹¹¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15a.

⁹¹² TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225b.

gelir elde edilmiştir. 1555 tarihli kayıta, gelirin önceki defterlere bakılarak yazıldığı belirtilmiştir.⁹¹³

1584 yılı tahririnde ise yine aynı mülklerden sağlanan 20 akçelik gelir sabit kalmakla birlikte, mescide nakit vakıflar eklendiği için toplam gelirden artış olmuştur. Bu çerçevede Süleyman oğlu Abdulkadir Çelebi, sabah vakti Yasin Suresi okunması şartıyla imam için 1.000 akçe vakfetmiştir. Ayrıca Sefer Hatun ve Halime Hatun, yine Yasin okunması şartıyla imam için beş yüz akçelik vakıflarda bulunmuşlardır. Hacı Abdi, müezzin için 1.000 akçe; bazı hayır sahipleri ise imam için toplam 1.800 akçe vakfetmişlerdir. Böylece mescide toplamda 4.800 akçe nakit vakfedilmiştir.⁹¹⁴

2.2.2.6. Börekçi Mescidi

Celâl Mahallesi'nde, Börekçi Mehmet Paşa tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde mescide dair herhangi bir kaydın bulunmaması, yapının daha geç bir dönemde inşa edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Ancak mescide yapılan imam atamalarına dair belgelerden, yapı bünyesinde bir muallimhane bulunduğu ya da mescidin aynı zamanda sıbyan mektebi olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Hurufat defterlerinde mescide imam, muallim-i sıbyan, vakfa müteveli ve nâzır atamalarıyla ilgili kayıtlar yer almaktadır. Bu defterlerdeki ilk kayıt, h.. Ramazan 1109 / m. Mart 1698 tarihine aittir. Bu kayıta yarım akçe yevmiye ile görev yapan imam Mehmet'in görevinden ayrılması üzerine yerine İbrahim'in atanmıştır.⁹¹⁵ H. Safer 1110 / m. Ağustos 1698 tarihli kayıta ise bir akçe yevmiye ile imam ve muallim-i sıbyan olan Ömer'in görevlerinin, İbrahim'e devredildiği görülmektedir.⁹¹⁶

H. Safer 1112 / m. Temmuz 1700 tarihinde, bir akçe yevmiye ile imamlık ve bir akçe yevmiye ile muallimlik yapan Ömer'in bu görevlerde ehil bulunmadığı gerekçesiyle, her iki göreve de Hacı Abdullah atanmıştır.⁹¹⁷

⁹¹³ BOA, TD 387, 260; BOA, TD 1, 50.

⁹¹⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15a.

⁹¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

⁹¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

⁹¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

Son olarak Zi'l-hicce 1249 / Nisan 1834 tarihli kayıta, iki akçe yevmiye ile görev yapan imam Mustafa oğlu Sofi Seyyid Ali'nin vefatı üzerine, kazâ nâibinin talebiyle dışarıdan Seyyid Mehmet oğlu Seyyid Ahmed'in de dâhil olduğu bir müşterek atama yapılmış; ancak imamlık görevinin evlâda şart olduğu gerekçesiyle görev, vefat eden imamın oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali'ye verilmiştir.⁹¹⁸

2.2.2.7. Celâl Mescidi

Orta Mahalle'de bulunan mescit, kaynaklarda Celâl Mahallesi Mescidi olarak geçmektedir. Mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Celâl ismindeki bir şahsın mescidi yaptırmış ve mahallenin de bu isimle anılır hale gelmiş olabileceği ya da mahallenin adı mescide yansımış olabileceği ihtimali vardır.

Hurufat defterlerinde mescide dair ilk kayıt, Receb 1116 / Ekim 1704 tarihlidir. Bu kayda göre, günlük bir akçe yevmiye ile görev yapan imam Hacı Hüseyin'in yanında ikinci bir imama ihtiyaç duyulması nedeniyle Hacı Mehmet'e müşterek görev verilmiştir. Aynı tarihte, vakfın mütevellisi bulunmadığı için yine Hacı Mehmet, bir akçe yevmiye ile müteveli olarak atanmıştır.⁹¹⁹ Cemâziye'l-âhir 1131 / Nisan 1719 tarihli kayıta da benzer bir durum görülmektedir. Bu tarihte imamlık görevini yürüten Hacı Fettah görevden alınmış; yerine Hacı Hüseyin ve Hacı Mehmet, birer akçe yevmiye ile müşterek olarak imamlığa tayin edilmiştir.⁹²⁰

2.2.2.8. Erikoğlu Mescidi (Sandıklı Mahallesi)

Sandıklı Mahallesi'nde bulunan mescit, Erikoğlu isimli bir şahıs tarafından yaptırılmıştır. 1584 yılı tahriri sırasında mescidin banisinin hayatta olduğu anlaşılmaktadır.⁹²¹ Mescidin vakıf gelirleri; bir kıt'a bahçe, Erikoğlu tarafından vakfedilen 1500 akçe ve Kazancı Hatun'un vakfettiği yıllık 200 akçe olmak üzere toplam 1700 akçeden oluşmaktadır.⁹²²

⁹¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78.

⁹¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

⁹²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁹²¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹²² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

Hurufat defterlerinde mescit, “*Erikoğlu*”, “*Erikzâde*” ve “*Erik*” şeklinde farklı adlarla anılmaktadır. Bu kayıtlarda h. 1104 / m. 1692 ile h. 1145 / m. 1733 tarihleri arasında mescide imam, mütevellî ve nâzır atamalarına rastlanmaktadır. İlk kayıt, h. Safer 1104 / m. Ekim 1692 tarihine aittir ve bu belgede mescidin imamı Ali’nin beratı yenilenmiştir.⁹²³ En son kayıt ise h. Zi’l-hicce 1145 / m. Mayıs 1733 tarihine ait olup, mütevellî Süleyman’ın vefatı üzerine yerine günlük bir akçe yevmiye ile Seyyid Mehmet Halife’nin atandığı belirtilmektedir.⁹²⁴

2.2.2.9. Hacı Yadigâr Mescidi (Cumma veya Cümle Mahallesi)

1518 tarihli evkaf defterinde “*Mescid-i Hacı Yadigâr der-mahalle-i Cumma*” kaydından, mescidin Hacı Yadigâr tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. İki katlı olan mescidin kuzey tarafı tamamen doludur. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, kapı üstündeki kitabeden 1821 yılında tamir gördüğü anlaşılmaktadır.⁹²⁵

1500 yılında mescidin vakıfları, bir kıt’a bağ zemini ve iki adet dükkânın kira gelirinden oluşmakta olup, yıllık geliri 40 akçedir.⁹²⁶ 1518 yılında vakıflara bir kıt’a bağ, iki dükkân ve bir hane kirası eklenmiş ve toplam yıllık gelir 105 akçeye yükselmiştir. Bu gelir, mescidin imamının tasarrufundadır.⁹²⁷ 1522 yılında ise mescidin vakıfları bir kıt’a bağ zemini ve iki dükkânın kira gelirinden yıllık 140 akçe elde edilmiştir.⁹²⁸ 1555 tarihli kayıta mescidin vakıfları şunlardır: bir kıt’a bağ yıllık 40 akçe, iki adet dükkân icarı 50 akçe, Ümmi Hatun hanesi üç akçe, bir hane zemini icarı 10 akçe olmak üzere toplam 103 akçe geliri bulunmaktadır. Vakfin mütevellîliği evlâda meşrut olup, bu tarihte mütevellî Osman tarafından 3.000 akçe, Hacı Receb 8.000 akçe, Hoca Süleyman 1.000 akçe olmak üzere toplam 12.000 akçe nakit para vakfedilmiştir. Bu nakdin muamelesinden elde edilen gelir, imam ve muallim-i mektebi için harcanmaktadır.⁹²⁹

1584 tarihli tahrirde ise mescidin gelirlerinde artış görülmektedir. Vakıfları bir kıt’a bağdan yıllık 60 akçe, iki adet dükkân icarından 85 akçe, Ümmi Hatun hanesi ve hane

⁹²³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102-103; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

⁹²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30-31.

⁹²⁵ Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 96.

⁹²⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224b.

⁹²⁷ BOA, TD 1, 15.

⁹²⁸ BOA, TD 387, 259.

⁹²⁹ BOA, TD 1, 50.

zemininden 14 akçe olmak üzere toplam 159 akçe yıllık gelire sahiptir. Ayrıca Osman'ın vakfettiği 3.000 akçenin rıbhı 455 akçe, Hacı Receb'in 7.000 akçesinin rıbhı 1.050 akçe, Hoca Süleyman'ın 1.000 akçesinin rıbhı 150 akçe, Hacı Hızır 1.000 akçe, Aişe Hatun 2.000 akçe ve Tabak Yusuf 500 akçe imama şart kılınmıştır. Toplam 14.500 akçe nakdin rıbhı olan 1.650 akçe ise 159 akçelik gelire dâhil edilmemiştir. Bu rakamlar toplandığında, mescidin 1584 tarihindeki toplam geliri 1.809 akçe olmaktadır.⁹³⁰

Hurufat defterlerinde, mescide ait tespit edilen tek kayıt Zilhicce 1136 / Ağustos 1724 tarihindedir. Bu kayda göre, vakfın mütevellisi Osman'ın ölümü üzerine mütevellilik evlâda meşrut olduğundan, günlük bir akçe ile görev evlâd-ı vâkıftan Süleyman Halife'ye verilmiştir.⁹³¹

2.2.2.10. Hacı Ali Bey Mescidi (Yukarı Havasıl-Büyük Kemerös Camisi)

Kemerös Mahallesi'nde bulunan mescid, kapısının üstündeki kitabe ile kible duvarı dışına tamir esnasında konulan kitabeye göre Mîr Hacı Ali Bey tarafından h. 773 / m. 1371 yılında yaptırılmıştır. Günümüzde mahallenin adı değiştiği için mescid, Güllük veya Havasıl mahallesinde yer almaktadır.

Hacı Ali Bey Mescidi, taş yapı ve toprak dam örtülü, derinliğine uzayan bir yapı şeklinde inşa edilmiştir.⁹³² Daha sonra Seyyid Ebubekir Ağa tarafından tamir edilip minber konarak camiye dönüştürülmüştür.⁹³³ H. 1234 / m. 1818-1819 yıllarında ise Miralay Seyyid Hasan tarafından ikinci onarımı yapılmıştır. 1963 yılında caminin üzeri kiremit çatı ile kaplanmıştır.⁹³⁴

1500 yılında yapılan tahrirde mescidin vakıfları dokuz kıt'a zemin olup, yıllık geliri toplam 334 akçe olarak kaydedilmiştir.⁹³⁵ 1522 ve 1555 yıllarında vakıflarda ve gelirlerde herhangi bir değişiklik olmamış, dokuz kıt'a zeminden yıllık 334 akçe gelir elde edilmiştir.⁹³⁶ 1584 yılına gelindiğinde mescidin vakıflarında ve gelirlerinde bir miktar artış görülmektedir. Önceki vakıf yerlerinin bir kısmı bahçeye dönüşmüştür. Beş

⁹³⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹³¹ VGMA, Hurufat Defteri 1137, 99.

⁹³² Dülgerler, "Karamanoğulları Dönemi Mimarisi", 41-42.

⁹³³ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

⁹³⁴ Konyalı, "Karaman Tarihi", 712.

⁹³⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224a.

⁹³⁶ BOA, TD 387, 260; BOA, TD 1, 50.

kıt'a zemin, içinde ceviz ağaçları bulunan yedi kıt'a bahçe ve bir adet dükkân icarından 150 akçe olmak üzere toplam 514 akçe gelir kaydedilmiştir. Ayrıca Yasin Sûresi okunması şartıyla vakfedilen 200 akçe ile Halime Hatun tarafından vakfedilen 500 akçe de eklenince, mescidin toplam geliri 1.214 akçeye ulaşmıştır.⁹³⁷

Hurufat defterlerinde mescide ait atama kayıtları mevcuttur. Bu kayıtlar mescide imam, hatip, müezzin ve vakfa müteveli atamalarını içermektedir. İlk kayıt, h. Şaban 1110 / m. Şubat 1699 tarihli olup, bir akçe ile müteveli Muhammed'in görevinde herhangi bir kusuru olmamasına rağmen görevden alınarak yerine Seyyid Osman atanmasıdır.⁹³⁸ Son kayıt ise Rebiu'l-âhir 1242 / Kasım 1826 tarihinde, bir akçe ile müteveli Seyyid Şeyh Mustafa oğlu Seyyid Şeyh Mehmet Emin'in görevi kardeşi Seyyid Mehmet'e bırakmasıdır.⁹³⁹

2.2.2.11. Hacı İbrahim Mescidi

Celâl Mahallesi'nde bulunan bir diğer mescit, Hacı İbrahim tarafından yaptırılmıştır.⁹⁴⁰ Evkaf defterlerinde mescide dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde mescide imam ve vakfa müteveli atama kayıtları yer almaktadır. Vakfın mütevellisi ile mescidin imamı çoğu zaman aynı kişi olmuş ve günlük iki ya da üç akçe ücret almışlardır. Tespit edilen ilk kayıt, Şaban 1118 / Kasım 1706 tarihine ait olup, mescide imam gerektiği için Süleyman'a berat verilmiştir.⁹⁴¹ Bu görevlendirmenin ilk atama olması nedeniyle, mescidin bu tarihlerde faaliyete geçtiği düşünülebilir. Son atama kaydı ise Rebiu'l-evvel 1241 / Kasım 1825 tarihindedir. Bu kayda göre mescidin imamı Seyyid Abdullah oğlu Seyyid Abdurrahman, imamlık ve mütevellilik görevini yarımsar hisse olarak 1,5 akçe ücretle kardeşi Seyyid Ali'ye devretmiştir.⁹⁴²

2.2.2.12. Hacı Osman Mescidi

Akça Mescit Mahallesi sınırları içinde yer alan Hacı Osman Mescidi, hurufat defterlerindeki kayıtlarda “*Cumma Mahallesi*” olarak geçmektedir. Mescidin iç kapı

⁹³⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1040, 117.

⁹³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

⁹⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1062, 166.

⁹⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁹⁴² VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

üzerindeki kitabesine göre, Hacı Osman tarafından yaptırılmış ve h. 1277 / m. 1860'lı yıllarda onarım görmüştür.⁹⁴³

Yapı, yazlık ve esas bölüm olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Esas bölümde kibleye paralel şekilde yerleştirilmiş dört ahşap direk, mekânı iki sahna ayırmaktadır. Mescidin minaresi bulunmamaktadır.⁹⁴⁴ Kayıtlardan anlaşıldığına göre, mescidin yanında bir muallimhane de mevcuttur. Mütevellî hem mescide hem de muallimhaneye bakmakla yükümlüdür ve bu görevin vâkıf neslinden olanlara verilmesi şart koşulmuştur.⁹⁴⁵

Hurufat defterlerinde mescide ilişkin ilk atama Ramazan 1112 / Şubat 1701 tarihlidir. Bu kayıтта, mescit ve muallimhanenin vakfına bir akçe ücretle mütevellî olan Mehmet'in vefatı üzerine yerine Ali'nin atandığı belirtilmiştir.⁹⁴⁶ Cemaziye'l-âhir 1123 / Temmuz 1711 tarihli kayıтта ise mescidin imamı Osman'ın görevinden ayrılması üzerine yerine, yine bir akçe ücretle Ahmet'in tayin edildiği görülmektedir.⁹⁴⁷

Mescide dair son kayıt, Cemaziye'l-âhir 1225 / Temmuz 1810 tarihlidir. Bu kayda göre, mescidin imamı ve aynı zamanda mütevellîsi olan Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine, oğulları Seyyid Ahmet, Seyyid Abdulhamid ve Seyyid Mustafa hayatta olmalarına rağmen, vakıf neslinden olmayan Seyyid Abdullah oğlu Seyyid Hüseyin görevi kendi üzerine aldırması ve bu durum vakıf evlatları aleyhine bir haksızlık teşkil etmiştir. Bunun üzerine, kazaya bağlı halktan ve o sırada İstanbul'da misafir olarak bulunan Seyyid Numan oğlu Seyyid Abdülkerim ile Abdülbaki oğlu Abdulhamid, durumu Anadolu Kazaskeri Mevlâna Mehmet Tahir Efendi'ye bildirmişlerdir. Yapılan değerlendirme neticesinde, Seyyid Hüseyin görevden alınmış ve mütevellîlik görevi Seyyid Mehmet'in oğulları olan Seyyid Ahmet, Seyyid Abdulhamid ve Seyyid Mustafa'ya tevdi edilmiştir.⁹⁴⁸

⁹⁴³ Daha geniş bilgi için bkz. Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 99; Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 108.

⁹⁴⁴ Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*,” 99.

⁹⁴⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

⁹⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

⁹⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁹⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 533, 107.

2.2.2.13. Hacı Ömer Mescidi (Sandıklı Mahallesi)

Sandıklı Mahallesi'nde Hacı Ömer tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1584 yılında yapılan tahrir sırasında Hacı Ömer'in hayatta olması, mescidin bu tarihlerde inşa edildiğini düşündürmektedir. Aynı yıl düzenlenen kayıtlara göre, mescidin vakıfları Hacı Ömer tarafından bağışlanan bir kıt'a bağ ile kandil yağı için 100 akçe, tamirat için 50 akçe ve ayrıca 1500 akçelik nakit olmak üzere toplam 1650 akçeden oluşmaktadır. Buna ek olarak, Ayşe Hatun tarafından vakfedilen 150 akçeyle birlikte mescidin toplam geliri 1800 akçeye ulaşmaktadır.⁹⁴⁹

1584 tarihli evkaf defterinde Hacı Ömer ve Hacı Ali mescitleri ayrı ayrı kaydedilmiş, her birinin vakıfları belirtilmiştir. Ancak hurufat defterlerinde bu iki yapı çoğu zaman “*Hacı Ömer ve Hacı Ali binâ eylediği mescidin*” şeklinde tek bir mescit olarak geçmektedir.⁹⁵⁰ Ayrıca yalnızca Hacı Ömer Mescidi'ne ait bazı atama kayıtlarının bulunması, yapıların zamanla birleşmiş ya da tek bir birim gibi değerlendirilmiş olabileceğini göstermektedir.

Hurufat defterlerinde yer alan atama kayıtlarına göre, Rebiü'l-evvel 1113 / Ağustos 1701 tarihinde mescidin iki akçe ile görev yapan imamı Eyyüb'ün ölümü üzerine yerine Abdunnebi atanmıştır.⁹⁵¹ Cemaziye'l-âhir 1123 / Temmuz 1711 tarihinde imam Nebi'nin görevi bırakmasıyla yerine Seyyid Hüseyin getirilmiş,⁹⁵² Zi'l-hicce 1125 / Aralık 1713 tarihinde ise Seyyid Hüseyin'in görevi tekrar Abdunnebi'ye bıraktığı kaydedilmiştir.⁹⁵³ Son olarak, Muharrem 1152 / Nisan 1739 tarihinde mescidin iki akçe ile görev yapan mütevellisi Seyyid İbrahim'in çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine yerine Seyyid Mehmet Halife atanmıştır.⁹⁵⁴

2.2.2.14. Hacı Ali Mescidi (Sandıklı Mahallesi)

Sandıklı Mahallesi'nde yer alan bir diğer mescit, Hacı Ali tarafından yaptırılmıştır. 1584 yılına ait tahrir kayıtlarından, Hacı Ali'nin bu tarihte hayatta olduğu ve mescidin

⁹⁴⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17a.

⁹⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1144, 93.

⁹⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 27.

⁹⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁹⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

⁹⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

de bu yıllarda yapıldığı anlaşılmaktadır.⁹⁵⁵ Aynı kayıtlara göre, mescidin vakıfları bir adet harap dükkân, iki adet ceviz ağacı ve Hacı Ali tarafından vakfedilmiş 1150 akçelik nakit paradan oluşmaktadır.⁹⁵⁶

Sandıklı Mahallesi'ndeki bu iki mescit, 1584 tarihli tahrirde ayrı ayrı kaydedilmiş; her birinin vakıfları ve gelirleri belirtilmiştir.⁹⁵⁷ Ancak hurufat defterlerinde ilk zamanlarda yalnızca Hacı Ömer Mescidi'ne ait atamalara yer verilmiş, ilerleyen dönemlerde ise her iki mescit birlikte “*Hacı Ömer ve Hacı Ali binâ eylediği mescidin*” şeklinde tek bir yapı olarak kaydedilmiştir.⁹⁵⁸ Bu durum, mescitlerin başlangıçta ayrı olarak inşa edildiğini, daha sonra ise Hacı Ali Mescidi'nin Hacı Ömer Mescidi'ne devredildiğini veya işlevsel olarak birleştirildiğini düşündürmektedir.

Hurufat defterlerinde her iki mescit için yapılan ilk ortak atama Muharrem 1142 / Temmuz 1729 tarihlidir. Bu kayıta, yarım akçe ücretle imamlık yapmakta olan Seyyid Mustafa'nın vefatı üzerine görevin Seyyid Hasan'a tevcih edildiği belirtilmiştir.⁹⁵⁹ Son atama ise Safer 1204 / Kasım 1789 tarihine aittir. Bu kayıta, mescidin imamı Seyyid Hafız Ali'nin görevinden ayrılması üzerine yerine Seyyid Mehmet atanmıştır. Aynı tarihte mescidin vakfına bir müteveli tayini de gerekli görülmüş ve bu görev de yine Seyyid Mehmet'e verilmiştir.⁹⁶⁰

2.2.2.15. Hacı Süleyman Mescidi (Celâl Mahallesi)

Ermenek merkez Celâl Mahallesi'nde bulunan mescid, Hacı Süleyman tarafından yaptırılmıştır. Mescidin yapım tarihiyle ilgili 1555 tarihli evkaf defterinde yer alan “*Ber muceb-i vakıfnâme el-müverrih sene isna ve selâsin ve tis'a mie*” kaydından, vakfiyesinin h. 932 / m. 1525 tarihli olduğu anlaşılmakta ve bu nedenle mescidin de bu tarihlerde yaptırıldığı kabul edilmektedir.⁹⁶¹

1555 yılı tahririnde mescidin vakıfları, üç kıt'a bağ, bir adet bakkal dükkânı, iki kıt'a zemin ve 3.500 akçe nakit paradan oluşmaktadır. Gelirleri ise bağlardan yıllık 30 akçe,

⁹⁵⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹⁵⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹⁵⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 7a; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

⁹⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1144, 93.

⁹⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1144, 93.

⁹⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 530, 259.

⁹⁶¹ BOA, TD 1, 50.

zeminlerden 16 akçe, bakkal dükkânından 60 akçe ve nakit paranın işletilmesinden 350 akçe olmak üzere toplam 456 akçedir. Aynı tarihte vakfın giderleri, mescidin imamına 362 akçe, müezzine ise 154 akçe olarak kaydedilmiştir.⁹⁶²

1584 yılında vakıf gelirlerinde bir miktar artış gözlemlenmektedir. Mescidin vakıflarından üç kıt'a bağdan yıllık 50 akçe, bakkal dükkânın icarından 60 akçe, iki kıt'a zeminden ise 22 akçe gelir elde edilmiş, böylece toplam gelir 132 akçeye ulaşmıştır. 3.500 akçe nakdin işletilmesinden 350 akçe olarak devam etmiş, ayrıca Seydi oğlu Mustafa'nın Yasin Sûresi okunması şartıyla imama 500 akçe nakit para vakfetmesiyle nakdin rıbhıyla birlikte gelir toplamı 532 akçeye yükselmiştir.⁹⁶³

Hurufat defterlerinde mescidle ilgili tespit edilen ilk kayıt, Şevval 1238 / Temmuz 1823 tarihinde ücretsiz imamlık yapan Seyyid Mustafa'nın beratının bulunmaması nedeniyle Sinanlı kazası naibi İsmail'in arzıyla kendisine berat verilmesidir.⁹⁶⁴ Zi'lka'de 1240 / Temmuz 1825 tarihinde ücretsiz görev yapan Seyyid Mustafa, görevini Seyyid Hacı Mehmet'in oğlu Sofi'ye bırakmıştır.⁹⁶⁵ Şahsiyet kayıtlarında yer alan tek kayda göre ise Zi'lka'de 1341 / Temmuz 1923 tarihinde imam Mustafa ve Ahmet'in ölümü üzerine imamlık, görev heyetinin kararıyla Ahmet'e verilmiştir.⁹⁶⁶

2.2.2.16. Hatip Mescidi

Keçipazarı Mahallesi'nde yer alan mescit, kaynaklarda Hatip Mescidi adıyla geçmektedir.⁹⁶⁷ Mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Hurufat defterlerinde mescide dair dört farklı atama kaydı tespit edilmiş olup bunların tamamı imam atamalarıyla ilgilidir.

İlk kayıt, Şevval 1108 / Nisan 1697 tarihine aittir. Bu kayıta, günlük bir akçe yevmiye ile imamlık yapan Mustafa'nın vefatı üzerine yerine Mehmet'in atandığı belirtilmektedir.⁹⁶⁸ Rebiü'lâhir 1136 / Aralık 1723 tarihli kayıta ise imam Mehmet'in hac yolunda vefat etmesi üzerine, yerine oğlu Seyyid Mustafa'ya berat verildiği ifade

⁹⁶² BOA, TD 1, 50.

⁹⁶³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18b.

⁹⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

⁹⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

⁹⁶⁶ VGMA. Defter No: 149/10.

⁹⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1137, 99.

⁹⁶⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 116.

edilmektedir.⁹⁶⁹ Cemaziyelevvel 1243 / Kasım 1827 tarihli son kayıta ise yarım akçe ile imamlık yapan Seyyid Mehmet Said'in ölümüyle, görevde yarım hisseye sahip olan oğlu Seyyid Mustafa'nın görevi devraldığı, daha sonra bu görevi oğlu Seyyid Ali'ye bıraktığı anlaşılmaktadır.⁹⁷⁰

2.2.2.17. Hoca Cevher Mescidi

Ermenek merkezde, Saray Mahallesi'nde yer alan mescit, Hoca Cevher Lala tarafından yaptırılmıştır. 1518 yılına ait kayıtlardan, yapının Karamanoğulları Dönemi'nde yapılmış olma ihtimali yüksek görünmektedir.⁹⁷¹ 1584 tarihli evkaf defterinde yer alan “Mescid-i mezkûrun imameti Abdülkerim evlâdına neslen ba'de neslin şart olunmuştur. Ber-mûcebi vakfiye” kaydından, mescidin vakfiyesinin bulunduğu anlaşılmakta ancak bu vakfiye günümüze ulaşmamıştır.⁹⁷²

1500 yılı tahririne göre mescidin vakıfları altı kıt'a zemin, iki kıt'a bahçe, bir adet değirmen ve bir dükkândan oluşmakta olup, yıllık toplam gelir 628 akçedir.⁹⁷³ 1518 yılında vakıf varlıklarında bir miktar azalma gözlemlenmekte; bu dönemde dört kıt'a zemin, iki kıt'a bahçe, bir değirmen ve bir kıt'a bağdan toplam 560 akçe gelir sağlanmaktadır. Bu gelirin 345 akçesi imama, 115 akçesi ise müezzine tahsis edilmiştir.⁹⁷⁴ 1522 yılında, iki kıt'a bağ ve beş kıt'a zeminden elde edilen gelir 625 akçeye ulaşmıştır.⁹⁷⁵ 1555 tarihli kayıtlarda, vakıf varlıklarında artış olmasına rağmen gelirden azalma görülmektedir. Bu dönemde dört kıt'a zeminden 41 akçe, dört dükkân zemininden 25 akçe, sekiz kıt'a bağdan 93 akçe, bir haneden 15 akçe ve bir değirmen kirasından 200 akçe olmak üzere toplam 399 akçe gelir elde edilmiştir. Söz konusu gelir, imam ve müezzin ücretleri ile mescidin ihtiyaçlarının karşılanmasına tahsis edilmiştir.⁹⁷⁶ 1584 tarihli tahrirde mescidin vakıfları altı kıt'a zemin, yedi kıt'a bağ, dört

⁹⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 107; VGMA, Hurufat Defteri 1137, 99.

⁹⁷⁰ VGMA Hurufat Defteri 535, 2.

⁹⁷¹ BOA, TD 1, 15.

⁹⁷² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18b.

⁹⁷³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224b.

⁹⁷⁴ BOA, TD 1, 15.

⁹⁷⁵ BOA, TD 387, 259.

⁹⁷⁶ BOA, TD 1, 49.

dükkân zemini ve bir değirmenden ibarettir. Bu kaynaklardan sağlanan toplam gelir 508 akçedir.⁹⁷⁷

Hurufat defterlerinde mescide ait h. 1119 / m. 1707 ile h. 1225 / m. 1810 tarihleri arasında çeşitli atama kayıtları yer almaktadır. İlk kayıt, h. Şaban 1119 / m. Ekim 1707 tarihine aittir. Bu kayıta imam Seyyid Kemal'in görevini bırakması üzerine yerine Seyyid Mehmet'in atandığı belirtilmiştir.⁹⁷⁸ Son kayıt ise h. Zi'l-ka'de 1225 / m. Aralık 1810 tarihindedir. Bu belgede vakfın mütevellisi Seyyid Ali'nin vefatı üzerine görev Seyyid Süleyman'a verilmiştir.⁹⁷⁹ Diğer atama kayıtları ekte verilmiştir.⁹⁸⁰

2.2.2.18. Hoca Kemal Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)

1584 tarihli evkaf defterinde yer alan “*Vakf-ı Mescid-i Hoca Kemal der-mahalle-i Değirmenlik hâliyâ câmi' olmuştur*” ifadesinden, mescidin banisinin Hoca Kemal olduğu anlaşılmaktadır. Aynı mahallede Kemal Hoca adına kayıtlı başka bir mescidin daha bulunması, her iki yapının da aynı kişiye ait ve aynı mescit olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Ancak her iki mescidin evkaf defterinde ayrı ayrı kaydedilmiş olması ve her birinin kendine özgü vakıf gelirlerine sahip bulunması, bunların farklı yapılar olduğunu düşündürmektedir. 1584 tarihli tahrirde, mescidin vakıf gelirlerinin yalnızca nakit paradan oluştuğu görülmektedir. Mescidin banisi olduğu anlaşılan “*Hacı Kemal mezkûr*”, 12.000 akçe nakit para vakfetmiştir. Ayrıca, İsmail oğlu Tüccar Hacı Ali tarafından imama tahsis edilmek üzere 4.500 akçe vakfedilmiş, böylece toplam yıllık gelir 16.500 akçeye ulaşmıştır.⁹⁸¹

İki katlı olan caminin bodrum katı, ilk dönemlerde sıbyan mektebi ve ambar olarak kullanılmıştır. Giriş kapısı kuzeybatı köşede yer almakta; güneyde dört, doğuda üç, kuzeyde iki ve batıda bir olmak üzere toplam on pencere ile aydınlatılmaktadır. Minber, mihrabın yanına yerleştirilmiştir. Üzeri kiremitle kaplı çatıyı, içeriden iki ağaç dikme taşımakta; kadınlar mahfili ile müezzin mahfilini tutan ağaç kiriş de bu dikmelere bağlanmaktadır. Caminin kuzeyine sonradan son cemaat yeri eklenmiştir. Hacı Kemaleddin Camisi, giriş kapısının üzerindeki kitabeye göre h. 1224 / m. 1809–1810

⁹⁷⁷ TK. KKA Evkaf Defteri 576, 18b.

⁹⁷⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁹⁷⁹ VGMA, Hurufat Defteri 533, 107. Ayrıca bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 92-93.

⁹⁸⁰ Bkz. Ek 18, s. 388.

⁹⁸¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17a.

yılında hayır sahipleri tarafından onarımdan geçirilmiştir. 1971 yılında sıva ve badanası yenilenmiş, 1972’de ise Mustafa Demirok tarafından caminin güneybatı köşesine yeni bir minare inşa edilmiştir.⁹⁸² Hurufat defterlerinde mescide imam, hatip, müezzin, kayyım, ayrıca vakfına mütevellî ve nâzır atamalarına dair çeşitli kayıtlar bulunmaktadır.⁹⁸³

2.2.2.19. İskender Bey Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)

Değirmenlik Mahallesi’nde bulunan mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1518 tarihli tahrir defterinde yer alan “*Vakf-ı mescid-i İskender Beğ der-mahalle-i Değirmenlik*” kaydından, mescidin İskender Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.⁹⁸⁴ Aynı tahrirde, mescide ait vakıfların yıllık 650 akçe gelir getirdiği belirtilmiştir. Bu gelir, bir tahunhânenin kirasından 500 akçe ve bir dükkândan elde edilen 150 akçeden oluşmaktadır. Gelirin 470 akçesi mescidin imamına tahsis edilmiş olup, ayrıca vakfın mütevellisine günlük yarım akçe ödenmektedir. Mütevellilik görevine, vâkıfın erkek evladından birinin getirilmesi şart koşulmuştur.⁹⁸⁵ İskender Bey Mescidi’ne dair hurufat defterlerinde herhangi bir kayıt tespit edilememiştir.

2.2.2.20. İsmihan Hatun Mescidi

Kemeros Mahallesi’nde bulunan bir diğer mescit, İsmihan Hatun Mescidi’dir. Yapım tarihine ilişkin kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mescitle ilgili olarak hurufat defterlerinde yalnızca bir kayıt yer almaktadır. H. Şaban 1104 / m. Nisan 1693 tarihli bu kayda göre, mescitte imam bulunmadığından görev Ahmet’e verilmiştir.⁹⁸⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde yer alan Rebiü’l-âhir 1251 / Ağustos 1835 tarihli bir belgede ise mescidin camiye dönüştürüldüğü ve hatiplik görevine Abdurrahman Halife’nin tayin edildiği belirtilmektedir.⁹⁸⁷

⁹⁸² Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 114-115.

⁹⁸³ Bkz. Ek 19, s. 391.

⁹⁸⁴ BOA, TD 1, 2.

⁹⁸⁵ BOA, TD 1, 2.

⁹⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

⁹⁸⁷ BOA, HAT No: 1594/40. Bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 100.

2.2.2.21. Kameroğlu ve Habiboğlu Mescidi

Bağarası Mahallesi'nde, Kameroğlu ve Habiboğlu adlı iki kişi tarafından yaptırıldığı anlaşılan mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır.⁹⁸⁸ Günümüzde mescit, Taşbaşı Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Mimari açıdan sade bir yapıya sahip olan mescidin girişi kuzeydoğu köşesinde yer alır. Kible duvarında mihrabın sağında ve solunda ikişer, batı duvarında ise üç adet olmak üzere toplam beş pencere bulunmaktadır. Üzeri ahşap ve toprak damla örtülüdür. Minare ise kuzeydoğu köşeye konumlandırılmıştır.⁹⁸⁹

Hurufat defterlerinde, mescide imam ve vakfa müteveli atanmasına dair çeşitli kayıtlar yer almaktadır. Ramazan 1109 / Mart 1698 tarihli ilk kayıta, yarım akçe ile yarım hisse imamet görevini beratsız olarak yürüten Muhammed'e berat verilmiştir.⁹⁹⁰ Şaban 1110 / Şubat 1699 tarihli kayıta ise, bir akçe ile müşterek olarak imamlık ve mütevellilik görevini üstlenen Mahmud'un vefatı üzerine bu görevlerin Seyyid Süleyman'a verildiği anlaşılmaktadır.⁹⁹¹ Şevval 1130 / Ağustos 1718 tarihli bir diğer kayıta, müteveli Süleyman'ın ölümüyle yerine Mustafa'nın tayin edildiği kayıt altına alınmıştır.⁹⁹² Son olarak, Ramazan 1241 / Nisan 1826 tarihli kayıta, birer akçe ile imam ve müteveli olan Seyyid Mehmet Said'in görevini Seyyid Ahmet oğlu Mehmet'e bırakmıştır.⁹⁹³

2.2.2.22. Karaca Ahmet Çelebi Mescidi

Kayıtlardan, mescidin Karaca Ahmet Çelebi tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Ancak yapım tarihi ile mescidin tam olarak nerede bulunduğu ve hangi mahallede yer aldığı tespit edilememiştir. Mescide dair hurufat defterlerinde yalnızca iki atama kaydı yer almaktadır. İlk kayıt, Cemaziye'l-âhir 1117 / Eylül 1705 tarihlidir. Bu kayıta, mescidin imamı Mehmet'in görevini Mustafa'ya devrettiği belirtilmektedir. Aynı defterde yer alan ikinci kayıta ise Cemaziye'l-âhir 1123 / Temmuz 1711 tarihinde

⁹⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁹⁸⁹ Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 100.

⁹⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

⁹⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

⁹⁹² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

⁹⁹³ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

Mustafa'nın vefat etmesi üzerine imamlık görevine İbrahim'in getirildiği bilgisi yer almaktadır.⁹⁹⁴

2.2.2.23. Kemal Hoca Mescidi (Değirmenlik Mahallesi)

Değirmenlik Mahallesi'nde bulunan mescidin, Kemal Hoca adlı bir zât tarafından yaptırıldığı, 1555 tarihli evkaf defterinde geçen “*Vakf-ı mescid-i Kemal Hoca der mahalle-i Değirmen an-mahallat-ı Ermenek*” ifadesinden anlaşılmaktadır.⁹⁹⁵ Ancak yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Aynı yıl düzenlenen tahrir defterine göre mescidin vakfı, Ulukilise olarak anılan mevkide bulunan bir kıt'a bağdan ibarettir ve bu bağ, mescidin imamının tasarrufundadır.⁹⁹⁶

1584 tarihli tahrirde ise söz konusu bağdan yıllık 60 akçe gelir elde edildiği, tahrir sırasında bağın bakımının Hacı Abdülkerim tarafından yapıldığı kaydedilmiştir. Ayrıca Hacı Abdülkerim'in 400 akçe, Yaşmakçı Hüseyin'in 300 akçe, Usta Sefer ile Mahmud'un 200'er akçe, Fahri Hatun'un 100 akçe ve bazı başka şahısların toplamda 1000 akçe nakit para vakfettikleri belirtilmiştir. Böylece mescidin yıllık toplam geliri 2060 akçeye ulaşmıştır.⁹⁹⁷ Mescide dair hurufat defterlerinde herhangi bir kayıt tespit edilememiştir.

2.2.2.24. Kemeros Mahallesi Mescid-i Binâ-i Kadîm

Ermenek'in Kemeros Mahallesi'nde yer alan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Mescitle ilgili bilinen tek kayıt, 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayıta geçen “*Mescid-i der-mahalle-i Kamer binâ-i kadîm*” ifadesinden, yapının eski bir mescit olduğu anlaşılmaktadır. Aynı tahrirde mescidin vakıfları, iki kıt'a bağ ile imama tahsis edilmiş 2400 akçe nakit gelirden ibarettir.⁹⁹⁸

⁹⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

⁹⁹⁵ BOA, TD 1, 50.

⁹⁹⁶ BOA, TD 1, 50.

⁹⁹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 17b.

⁹⁹⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

2.2.2.25. Kenan Mescidi

Kameros Mahallesi'nde bulunan mescit, Kenan adlı bir kişi tarafından yaptırılmıştır. Ancak yapım tarihine dair kaynaklarda kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.⁹⁹⁹ Hurufat defterlerinde mescide imam, hatip, müezzin ve vakfa müteveli atandığına ilişkin çeşitli kayıtlar yer almaktadır. Bu kayıtlardan ilki, Şaban 1200 / Mayıs 1786 tarihini taşımakta olup, bu tarihte mescide bir minber konularak camiye dönüştürüldüğü belirtilmektedir. Aynı kayıta, günlük yarım akçe ücretle imam, hatip ve müteveli görevlerini birlikte yürüten Seyyid Mehmet'in artık yaşlanıp görevini yerine getiremez hâle gelmesi üzerine, yerine Şeyh Ali'nin tayin edildiği ifade edilmektedir.¹⁰⁰⁰

Cemaziye'l-âhir 1241 / Ocak 1826 tarihli bir başka kayıta ise caminin uzun süredir harap durumda olduğu ve bu nedenle yeniden yaptırıldığı belirtilmektedir. Bu sırada vakfın mütevellisi Kenan oğlu Seyyid Ahmed'in vefatı üzerine, yerine oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmed'in tayin edildikleri anlaşılmaktadır. Aynı kayıta, camiye bir müezzin gerektiği için bu görevin ücretsiz olarak Seyyid Mehmet'e verildiği de belirtilmektedir.¹⁰⁰¹

2.2.2.26. Köhne Ali Celâl Mescidi

Köhne Ali Celâl Mescidi, yalnızca 1555 ve 1584 tarihli tahrirlerde evkâf defterlerinde yer almaktadır.¹⁰⁰² Kayıtlarda mescidin bulunduğu mahalle açıkça belirtilmemekle birlikte, vakıflarının da yer aldığı Değirmenlik Mahallesi'nde bulunma ihtimali üzerinde durulmaktadır.¹⁰⁰³ H. Bardakçı, Orta Mahalle'deki Karamanoğulları Hamamı'nın batısındaki sokakta yer alan ve “Doğu” ile “Batı Celâliye” adını taşıyan iki ayrı mescitten söz etmektedir. Her iki mescidin de üzeri ahşap ve toprak dam örtülü olup, minber ve minaresi bulunmamaktadır. Bu bağlamda, kaynaklarda geçen Köhne Ali Celâl Mescidi'nin bu iki mescitten biri olabileceği ihtimali güçlüdür.¹⁰⁰⁴

⁹⁹⁹ VGMA Hurufat Defteri 530, 259.

¹⁰⁰⁰ VGMA, 1060, 228.

¹⁰⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

¹⁰⁰² BOA, TD 1, 49; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a.

¹⁰⁰³ Çelik, “İçel Sancağı”, 228.

¹⁰⁰⁴ Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 95; Gök, “Ermenek Kazası”, 124.

1555 tarihli tahrirde, mescidin vakıfları iki kıt'a eski bağ zemini ile bir kıt'a bağdan ibarettir.¹⁰⁰⁵ 1584 tarihli tahrirde ise bu vakıflarda herhangi bir değişiklik olmadığı, aynı taşınmazlarla sürdüğü görülmektedir. Her iki kayıta da bu vakıflardan elde edilen gelirin miktarı belirtilmemiştir. Ancak 1584 yılına ait kayıta, Mal Hatun tarafından imam için 500 akçe nakit para vakfedildiği, bu gelirin her gün üç İhlâs, bir Fâtîha ve salavât duası okunması şartıyla tahsis edildiği anlaşılmaktadır.¹⁰⁰⁶ 1584 yılı tahririnde görüldüğü üzere, bu dönemde birçok mescit, vakfedilen taşınmazlardan yeterli gelir elde edememektedir. Bu nedenle, mescitlerin faaliyetini sürdürebilmesi için hayır sahipleri tarafından yapılan nakit vakıflar büyük önem taşımaktadır.

2.2.2.27. Nikâh Mescidi

Celâl Mahallesi'nde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Mescidin yalnızca hurufat defterlerinde yer alması, buna karşılık evkaf defterlerinde herhangi bir kaydının bulunmaması, yapının muhtemelen XVII. yüzyılda inşa edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Hurufat defterlerinde tespit edilen ilk kayıt, Cemaziye'l-evvel 1117 / Ağustos 1705 tarihine aittir. Bu kayıta, mescide ikinci bir imamın gerekli görülmesi üzerine İbrahim'in bu göreve getirildiği belirtilmektedir.¹⁰⁰⁷ Safer 1141 / Eylül 1728 tarihli bir diğer kayıta ise, bir akçe yevmiye ile görev yapan imam Seyyid Ali'nin vefatı üzerine yerine Mustafa'nın atandığı görülmektedir.¹⁰⁰⁸ Cemaziye'l-ahir 1130 / Mayıs 1730 tarihli bir kayıta ise, aynı mahallede bulunan Nikâh Mescidi ile Hacı Abdulmennan Mescidi'nin ve mahallenin avarızına yönelik hayır sahiplerince vakfedilen gelirlerin mütevellisi Mustafa'nın vefatı üzerine bu görev Hüseyin'e verilmiştir.¹⁰⁰⁹

2.2.2.28. Sandıklı Mahallesi Mescidi

Mescidin bânisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ancak, hurufat defterlerinden tespit edilen Safer 1111 / Temmuz 1699 tarihli tek kayıta,

¹⁰⁰⁵ BOA, TD 1, 49.

¹⁰⁰⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a.

¹⁰⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

¹⁰⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1144, 93.

¹⁰⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069,104.

mescidin mütevellisinin bulunmaması nedeniyle görevin yarım akçe ücretle Hüseyin'e verildiği anlaşılmaktadır.¹⁰¹⁰

Daha sonra 8 Cemaziye'l-evvel 1327 / 28 Mayıs 1909 tarihli bir vakfiyede, Sandıklı Mahallesi'nde bulunan mescidin Abdullatif Ağa tarafından yeniden yaptırıldığı belirtilmektedir. Ayrıca, Abdullatif Ağa-zâde Hacı Haydar Efendi b. Mehmet Abdullatif Ağa tarafından, Ermenek kazası sınırları içinde yer alan yaklaşık üç dönümlük bir üzüm bağı mescide vakfedilmiştir. Bu vakfiyede, söz konusu bağdan yıllık elde edilen kırk para gelirin beş parasının mescidin tamir ve termimine, beş parasının mütevellisine ve otuz parasının da mescidin imamına verilmesi şart koşulmuştur. Vakfın tevliyetinin Hacı Haydar Efendi üzerinde olması öngörülmüş; imamlık görevini ise kendisiyle birlikte merhum kardeşi Hacı Hasan Efendi'nin çocuklarının yürütmesi istenmiştir.¹⁰¹¹

2.2.2.29. Seydi Bey Mescidi

Seydi Bey tarafından yaptırılan bu mescidin hangi mahallede bulunduğu, mevcut kayıtlarda belirtilmemiştir. Ancak hurufat defterlerinde mescide dair bazı atama kayıtları yer almaktadır. İlk kayıt, Rebiü'l-ahir 1188 / Haziran 1774 tarihine ait olup, mescidin hem imamının hem de mütevellisinin bulunmaması nedeniyle, bu görevlere günlük birer akçe ücretle Seyyid Ali'nin tayin edildiği anlaşılmaktadır.¹⁰¹² Daha sonra, Receb 1206 / Şubat 1792 tarihinde Seyyid Ali'nin vefat etmesi üzerine, yerine oğlu Seyyid Abdulkadir'e berat verildiği kaydedilmiştir.¹⁰¹³ Son olarak, Muharrem 1243 / Ağustos 1827'de Seyyid Abdulkadir görevini, amcasının oğlu Seyyid Abdullah oğlu Seyyid Ahmet'e devretmiştir.¹⁰¹⁴

2.2.2.30. Seyyid Abdurrahman Sofi Mescidi

Bağarası Mahallesi'nde yer alan mescit, Seyyid Abdurrahman Sofi tarafından yaptırılmış olup, yapım tarihine dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Hurufat defterlerinde mescitle ilgili tespit edilebilen tek kayıt, Safer 1154 / Nisan 1741 tarihini taşımaktadır. Bu kayıta, mescitte günlük yarım akçe ücretle görev yapan Süleyman'ın

¹⁰¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

¹⁰¹¹ VGMA, Defter No: 605-296, 217.

¹⁰¹² VGMA, Hurufat Defteri 1059, 64.

¹⁰¹³ VGMA, Hurufat Defteri 530, 259.

¹⁰¹⁴ VGMA Hurufat Defteri 535, 72.

vefat ettiği, vakfın mütevellisi Mustafa'nın da hayatını kaybetmesi üzerine Ahmet oğlu Seyyid Hasan'a berat verildiği belirtilmektedir.¹⁰¹⁵ Her ne kadar ifadeler net olmasa da, Seyyid Hasan'ın hem mescidin imamı hem de vakfın mütevellisi olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2.31. Sipas Mahallesi Hacı Ali Mescidi

Sipas Mahallesi'nde bulunan bu mescit, Hacı Ali Bey tarafından yaptırılmıştır; ancak yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Hacı Ali Bey'in aynı zamanda Sandıklı Mahallesi'nde de bir mescit inşa ettirdiği anlaşılmaktadır. Bu mescide dair mevcut tek kayıt, 1584 tarihli tahrir defterinde yer almaktadır. Söz konusu kayıta, mescidin vakfiyesinin 1500 akçe nakitten ibaret olduğu ve bu gelirin mescidin imamına tahsis edildiği belirtilmektedir.¹⁰¹⁶

2.2.2.32. Yeşiloğlu Mescidi

Ermenek'in Cümle Mahallesi'nde bulunan mescit, evkaf defterlerinde "Yeşiloğlu", hurufat defterlerinde ise bir kayıta "Yeşiloğlu", dört kayıta ise "Yeşil Ali" şeklinde geçmektedir.¹⁰¹⁷ Bu kayıtlardan, mescidin Yeşil Ali isimli bir kişi tarafından yaptırıldığı anlaşılmakta, ancak yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

Mescide ait ilk kayıt, 1500 tarihli evkaf defterindedir. Bu tarihte mescidin vakıfları biri harap durumda olan iki dükkân ile bir bahçeden ibarettir. Gelirleri, bir dükkândan 10 akçe ve bahçeden de 10 akçe olmak üzere toplam 20 akçedir.¹⁰¹⁸ 1522 ve 1555 tarihlerinde mescidin vakıflarında ve yıllık gelirinde bir değişiklik olmamış, yıllık gelir 20 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁰¹⁹ 1584 tarihli tahrirde ise vakıf gelirlerinde önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bu tarihte mescidin vakfı olan her iki dükkânın faal olduğu görülmekte, biri 120 akçe, diğeri ise 50 akçe yıllık gelir getirmektedir. Böylece toplamda 170 akçelik dükkân geliri oluşmuştur. Ayrıca, imam için Mustafa Bey tarafından 1.000 akçe ve Hacı Mustafa tarafından da mescidin yakınında mezar başında

¹⁰¹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 256.

¹⁰¹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁰¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101-103-104; VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255; VGMA, Hurufat Defteri 530, 259; TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225b; BOA, TD 387, 259; BOA, TD 1, 50; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁰¹⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 225b.

¹⁰¹⁹ BOA, TD 387, 259; BOA, TD 1, 50.

Yasin Sûresi okunması şartıyla 1.000 akçe olmak üzere toplam 2.000 akçe nakit vakfedilmiştir. Bu vakıflarla birlikte mescidin yıllık toplam geliri 2.170 akçeye ulaşmıştır.¹⁰²⁰

Hurufat defterlerinde mescide dair h. 1116–1207 / m. 1704–1792 yılları arasına ait atama kayıtları bulunmaktadır. İlk kayıt, Receb 1116 / Ekim 1704 tarihli olup, mescidin imamı Hacı Mehmet’in ölümü üzerine günlük bir akçe ücretle Mehmet ve Hamza’ya görev verilmesine dairdir.¹⁰²¹ Son kayıt ise Safer 1207 / Eylül 1792 tarihine aittir. Bu kayıta, mescidin imamı Hacı Osman ve Mehmet’in ölümü üzerine görev, Seyyid Hafız Abdurrahman Halife’ye verilmiştir.¹⁰²²

2.2.2.33. Zaviye Mahallesi Hacı Mehmet Mescidi

Ermenek’in Zaviye Mahallesi’nde Hacı Mehmet tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1555 yılı evkaf defterlerinde mescide dair herhangi bir kaydın bulunmaması, yapımının bu tarihten sonra gerçekleştiği ihtimalini güçlendirmektedir. Mescide dair ilk ve tek kayıt 1584 tarihli evkaf defterinde yer almakta olup, vakıf gelirlerinin 3.000 akçe nakitten oluştuğu belirtilmiştir. Bu meblağın yarısı mescidin imamına, diğer yarısı ise cüz okunması şartıyla vakfedilmiştir.¹⁰²³ Hurufat defterlerinde mescide ilişkin herhangi bir atama kaydı tespit edilememiştir.

2.2.2.34. Ahad Köyü Mescidi

Ahad köyünde bulunan mescidin bânisi ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak 1069 numaralı hurufat defterinde yer alan Cemaziye’l-âhir 1131 / Nisan 1719 tarihli kayıttan, mescidin bu tarihte yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır.¹⁰²⁴ Aynı kayıta, mescidin henüz imamı bulunmadığı için imamlık görevine Hacı Hamza’nın atandığı belirtilmiştir.¹⁰²⁵ Hurufat defterlerinde yer alan ikinci kayıt Cemaziye’l-âhir 1150 / Eylül 1737 tarihli olup, ücretsiz olarak imamlık yapan Molla Hamza’nın vefatı üzerine

¹⁰²⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁰²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 101.

¹⁰²² VGMA. HD. No. 530, s. 259; Ayrıca Bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 122-123; Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 111.

¹⁰²³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s. 19b.

¹⁰²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

¹⁰²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 105.

yerine Abdullah'ın görevlendirildiği bildirilmiştir.¹⁰²⁶ Cemaziye'l-evvel 1243 / Kasım 1827 tarihli kayıta ise imam Abdullah'ın çocuksuz vefat etmesi üzerine görevin Seyyid Ahmet oğlu Seyyid Süleyman'a verildiği kayıtlıdır.¹⁰²⁷ Son olarak Cemaziye'l-âhir 1247/Kasım 1831 tarihinde Seyyid Süleyman'ın görevini Mehmet oğlu Seyyid Yusuf Halife'ye devrettiği anlaşılmaktadır.¹⁰²⁸

2.2.2.35. Alakilise Köyü Mescidi

Alakilise köyünde bulunan mescidin bânisi, 1518 tarihli tahrirde geçen “*binâ-i evlâd-ı Cece*” ifadesinden Cece evlâdından biri olduğu anlaşılmaktadır.¹⁰²⁹ Mescidin adı, 1518 tarihli defterde “*Mescid-i karye-i Alakilise binâ-i evlâd-ı Cece*” şeklinde geçerken, 1522, 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde ise “*Mescid-i karye-i Alacakilise*” olarak kaydedilmiştir.¹⁰³⁰

Alakilise köyünde bulunan mescidin vakıflarına ilişkin en erken kayıt 1500 tarihlidir. Bu tarihte mescidin vakıfları iki kıt'a zeminden ibaret olup yıllık geliri 214 akçedir.¹⁰³¹ 1518 tarihli tahrirde vakıf varlıklarında ve gelirinde artış görülmektedir. Bu tarihte mescidin vakıfları dört kıt'a zemin ve iki kıt'a bağdan oluşmakta, yıllık geliri ise 640 akçeye ulaşmaktadır. Söz konusu gelirin bir bölümü mescidin aydınlatma giderlerine ayrılmış, kalanı imamın tasarrufuna bırakılmıştır.¹⁰³² 1522 tarihli kayıta mescidin vakıf yapısı tekrar 1500 yılına benzer şekilde değerlendirilmiş, yıllık geliri yeniden 214 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁰³³ 1555 tarihli tahrirde ise vakıflar dört kıt'a zemin ve iki kıt'a bağdan ibaret olup yıllık gelir 274 akçe olarak belirtilmiştir.¹⁰³⁴ 1584 tarihli tahrirde mescidin vakıfları yine 1555'tekiyle aynıdır; ancak bu tarihte ayrıca 2000 akçe nakit vakfedilmiş ve bu meblağın muamelesinden elde edilen 200 akçelik gelir hatibe tahsis

¹⁰²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 255.

¹⁰²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

¹⁰²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 536, 78.

¹⁰²⁹ BOA, TD 1, 5.

¹⁰³⁰ BOA, TD 1, 5.

¹⁰³¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 224a.

¹⁰³² BOA, TD 1, 5.

¹⁰³³ BOA, TD 387, 259.

¹⁰³⁴ BOA, TD 1, 49.

edilmiştir. Aynı tahrirde mescide minber konularak camiye dönüştürüldüğü ve hatip ataması yapıldığı belirtilmiştir.¹⁰³⁵

2.2.2.36. Arnava Köyü Mescidi

Arnava köyünde yer alan bu mescidin banisi ve yapım tarihi bilinmemektedir. 1584 tarihli evkaf defterindeki kayıttan, mescide 1500 akçe nakit vakfedildiği anlaşılmaktadır. Bu nakdin muamelesinden elde edilen gelir hatibe tahsis edilmiştir.¹⁰³⁶

Daha geç bir tarihte, 1889 yılında Molla Hüseyin b. Halil tarafından yaklaşık üç dönümlük, 2000 kuruş değerindeki bir kıt'a bağ mescide vakfedilmiştir. Bu bağın yıllık gelirinden 150 kuruş hatibe, 50 kuruş ise mescidin aydınlatma giderlerine ayrılmıştır.¹⁰³⁷

2.2.2.37. Aşağı İzvit (İzvid-i Süflâ) Köyü Hacı Kasım Mescidi

Aşağı İzvit köyünde Hacı Kasım tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Mescide dair tespit edilen en erken kayıt, Şaban 1102 / Nisan 1691 tarihli olup bu belgede mescidin imamı ve aynı zamanda vakfin mütevellisi olan Abdullah Halife'nin görevi oğlu Mahmut'a devrettiği belirtilmektedir.¹⁰³⁸

Rebiu'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli kayıta, günlük bir akçeyle görev yapan imam Mehmet'in beratı yenilenmiştir.¹⁰³⁹ Son olarak, Cemaziye'l-evvel 1134 / Şubat 1722 tarihinde imam Mehmet'in vefatı üzerine, imamlık görevi oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Hüseyin'e verilmiştir.¹⁰⁴⁰

2.2.2.38. Başdere Köyü Derziler Mescidi

Başdere köyünde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. 1584 tarihli tahrirde “*Mescid-i binâ-i derziler der-karye-i Başdere*” şeklinde kaydedilen bu mescidin vakıfları, 500 akçe nakitten ibarettir. Bu meblağın

¹⁰³⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

¹⁰³⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

¹⁰³⁷ VGMA, Defter No: 591/73.

¹⁰³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹⁰³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

¹⁰⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

muamelesinden elde edilen gelir, mescidin imamına tahsis edilmiştir.¹⁰⁴¹ Hurufat defterlerinde mescide dair herhangi bir atama kaydına rastlanmamıştır.

2.2.2.39. Balkusan Köyü Karamanoğlu Mahmut Bey Mescidi

Balkusan köyünde, Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin hemen yanında yer alan mescit, türbe ile birlikte yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde mescide dair çeşitli atama kayıtları yer almaktadır. Bu kayıtlardan ilki, Cemaziye'l-evvel 1133 / Şubat 1721 tarihine aittir. Bu kayda göre, mescidin imamı Mustafa'nın vefatı üzerine imamlık görevi Musa ve Molla Mehmet'e verilmiştir.¹⁰⁴²

Zi'l-hicce 1136 / Ağustos 1724 tarihli kayıta ise imamlık görevinin yarım akçe ile Musa'nın uhdesinde bulunduğu, ancak dışarıdan Hacı Abdullah oğlu Mehmet'in bir şekilde görevi kendi üzerine aldığı belirtilmiştir. Durumun anlaşılması üzerine görev tekrar Musa'ya iade edilmiştir.¹⁰⁴³ Ayrıca mescide ve türbeye yönelik farklı görevler için de atamalar yapılmıştır. H. 1118 / m. 1707 tarihinde cüzhân, h. 1104 / m. 1693'te ferrâş ve h. 1130 / m. 1718 tarihinde mescit ile birlikte türbe için kilidâr tayin edilmiştir.¹⁰⁴⁴

2.2.2.40. Bednam Köyü Mescidi

Bednam köyünde bulunan mescidin yapım tarihi ve banisi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 1518 ve 1584 tarihli tahrirlerde “*mescid-i binâ-i kadîm*” şeklinde yer alması, yapının Karamanoğulları Dönemi'ne ait olma ihtimalini güçlendirmektedir.¹⁰⁴⁵ 1518 tarihli tahrirde mescidin vakıf gelirleri; dört kıt'a bağ, iki kıt'a bahçe ve beş kıt'a zeminden elde edilen toplam 400 akçelik yıllık gelirden ibarettir. Kaydın altındaki notta, vakıf gelirlerinin “*İmâm olanlar tasarruf idegelmişler, hâliyâ Mevlâna Abdülaziz imamdır. Berât-ı hümayûn ile tasarruf ider*” şeklinde belirtildiği görülmektedir.¹⁰⁴⁶

¹⁰⁴¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

¹⁰⁴² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

¹⁰⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 1137, 99.

¹⁰⁴⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26; VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

¹⁰⁴⁵ BOA, TD 1, 6; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

¹⁰⁴⁶ BOA, TD 1, 6.

1584 tarihli tahrirde ise “*defter-i köhne*”ye atıfla, mescidin vakıfları ve yıllık geliri aynen tekrar edilmiştir. Buna ek olarak, bu tarihte toplam 1800 akçe nakit vakfedilmiş ve bu meblağın muamelesinden elde edilecek gelirin imam ile vakfın mütevellisine tahsis edildiği belirtilmiştir.¹⁰⁴⁷ Hurufat defterlerinde mescide ait herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

2.2.2.41. Cuma Köyü Mescidi

Cuma köyündeki mescidin banisi ve yapım tarihi ile ilgili kesin bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıta h. Zi'l-ka'de 1126 / m. 08 Kasım 1714'te mescidin imamı olan Ahmet'in ölümü üzerine görev, bir akçe ile diğer Ahmet'e verildiği bilgisi mevcuttur.¹⁰⁴⁸

2.2.2.42. Davdas Köyü Hacı Ahmet Mescidi

Davdas köyünde Hacı Ahmet tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Mescide dair ilk bilgiler, 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu tarihte mescidin vakıf gelirleri, köydeki hamamın yarısının gelirinden oluşmaktadır. Hamamın diğer yarısı İshak Camisi'ne vakfedilmiş olup mescidin buradan elde ettiği yıllık gelir 150 akçedir. Ayrıca, mescidin dört kıt'a zeminden yıllık 120 akçe geliri bulunmaktadır. Böylece toplam yıllık gelir 270 akçeye ulaşmaktadır. Bu gelir, mescidin imamı ve müezzininin tasarrufundadır. Tahririn yapıldığı sırada bu görev, Mehmet Fakih oğlu Latif tarafından yürütülmektedir.¹⁰⁴⁹

1584 tarihli tahrirde ise mescidin vakıf gelirleri yalnızca nakit meblağlardan oluşmaktadır. Bu dönemde İslam adlı kişi 500 akçe, Ayşe Hatun ise 214 akçe vakfetmiştir. Toplam 714 akçelik bu meblağın işletilmesinden elde edilen gelir, mescidin imamına tahsis edilmiştir.¹⁰⁵⁰ Hurufat defterlerinde mescide dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

¹⁰⁴⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b; Ayrıca bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 133.

¹⁰⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

¹⁰⁴⁹ BOA, TD 1, 10.

¹⁰⁵⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

2.2.2.43. Davdas Köyü Hacı Ramazan Mescidi

Davdas köyünde bulunan mescit, Hacı Ramazan tarafından yaptırılmıştır. 1584 tarihli tahrir defterine göre mescidi yaptıran şahıs bu tarihte hayattadır. Hacı Ramazan, mescide Yâsîn Sûresi okunması şartıyla 1500 akçe nakit vakfetmiştir. Bunun yanında, Nasuh adlı kişi aynı şartla 300 akçe, Mehmet ise Rahmân Sûresi okunması şartıyla 500 akçe vakfetmiştir. Alişan Çelebi'nin vakfı ise 1000 akçedir. Böylece mescidin toplam nakit vakıf meblağı 3300 akçeye ulaşmıştır. Bu meblağın muamelesinden elde edilen gelir, mescidin imamına tahsis edilmiştir.¹⁰⁵¹

2.2.2.44. Davdas Köyü Çukur Mescidi

Davdas köyünde bulunan bir diğer mescit, Çukur Mescidi'dir. Hurufat defterlerinde yer alan ilk kayda göre, Şaban 1102 / Nisan 1691 tarihinde mescidin ferrâşı olarak görev yapan Hacı Mustafa'nın vefatı üzerine, yerine oğlu Ahmet Halife atanmıştır.¹⁰⁵² Muharrem 1115 / Mayıs 1703 tarihli kayıta ise, yarım akçe yevmiye ile ferrâşlık görevini sürdüren Mustafa'nın ölümü üzerine, bu görevin Ömer'e tevdi edildiği görülmektedir.¹⁰⁵³

2.2.2.45. Dindebolı Köyü Oluk Mescidi

Dindebolı köyündeki Oluk Mescidi, köyün Oluk mevkiinde yaptırıldığı için bu ismi almıştır. Mescide dair bilgi yalnızca 1584 tarihli tahrir defterinde yer almaktadır. Bu kayıta, mescidin vakıf gelirlerinin 500 akçe nakit para ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.¹⁰⁵⁴

2.2.2.46. Dindebolı Köyü Musa Fakı Mescidi

Dindebolı köyünde bulunan bir diğer mescit, Musa Fakı tarafından yaptırılmıştır. Mescide dair mevcut bilgi, 1584 tarihli tahrir defterine dayanmaktadır. Bu kayıta, mescidin vakıflarının yalnızca bir kıt'a bahçeden elde edilen gelirle sınırlı olduğu

¹⁰⁵¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

¹⁰⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹⁰⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

¹⁰⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

görülmektedir. Tahririn yapıldığı tarihte söz konusu bahçe, Ahmet Fakih oğlu Ali Fakih'in tasarrufunda bulunmaktadır.¹⁰⁵⁵

2.2.2.47. Eskice Köyü Müslime Hatun Mescidi

Eskice köyünde bulunan mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1062 numaralı hurufat defterinde yapının Müslime Hatun tarafından yaptırıldığı kaydedilmiştir.¹⁰⁵⁶ Mescide dair hurufat defterlerinde h. 1117–1208 / m. 1706–1794 yılları arasına tarihlenen atama kayıtları bulunmaktadır. İlk kayıt, Zi'l-hicce 1117 / Mart 1706 tarihine aittir. Bu kayıta, mescitte imam bulunmadığı için İlyas adlı şahsa günlük yarım akçe ile imamlık görevi verildiği belirtilmiştir.¹⁰⁵⁷ Cemâziye'l-âhir 1130 / Mayıs 1718 tarihli kayıta ise, günlük bir akçe ile görev yapmakta olan İlyas'ın vefatı üzerine yerine Mustafa'nın atandığı görülmektedir.¹⁰⁵⁸

Son olarak, Şevval 1208 / Mayıs 1794 tarihli belgede mescidin imamı ve aynı zamanda vakfın mütevellisi olan Seyyid Hasan'ın görevine, dışarıdan yapılan bir müdahale sonucunda son verildiği, İlyas oğlu İbrahim'in bu görevler için kendi üzerine berat düzenlettiği anlaşılmaktadır. Ancak halkın şikâyeti üzerine durum ortaya çıkmış ve görev tekrar Seyyid Hasan'a iade edilmiştir.¹⁰⁵⁹

2.2.2.48. Eskice Köyü Nuriye Hatun Mescidi

Eskice köyünde bulunan diğer bir mescit, Nuriye Hatun tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, mevcut kayıtlar mescidin XIX. yüzyılın başlarında faal olduğunu göstermektedir.¹⁰⁶⁰ Rebiü'l-âhir 1222 / Temmuz 1807 tarihinde mescidin cemaatinin artması nedeniyle, köy halkının talebi üzerine izn-i hümayun ile mescide minber eklenmiş ve camiye dönüştürülmüştür. Aynı tarihte camiye bir hatip atanmıştır.¹⁰⁶¹ Hurufat defterlerinde, mescide imam, hatip ve vakfa müteveli atamalarının yapıldığına dair kayıtlar yer almaktadır.

¹⁰⁵⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13b.

¹⁰⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1062, 167.

¹⁰⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

¹⁰⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

¹⁰⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri 530, 260.

¹⁰⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

¹⁰⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri 532, 234. Ayrıca bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 139.

2.2.2.49. Fariske Köyü Kemal Halife Mescidi

Fariske köyünde Kemal Halife tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi ile ilgili kesin bilgi yoktur. Mescide ait hurufat defterlerinde tespit edilen ilk kayıt Rebiu'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli olup mescitte imam olmadığı için yarım akçe ile Ahmet'e görev verilmiştir.¹⁰⁶² Diğer kayıta ise Şaban 1132 / Haziran 1720'de mescidin imamı Ömer'in ölmesiyle görev Hamza'ya verildiği bilgisi verilmektedir.¹⁰⁶³

2.2.2.50. Fariske Köyü Koca Mehmet Mescidi

Fariske köyünde bir diğer mescitte Koca Mehmet isimli zat tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayda göre Rebiu'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli olup mescitte günlük bir akçe ile imamlık yapan Mehmet'in beratı yenilenmiştir.¹⁰⁶⁴

2.2.2.51. Fit Köyü Yusuf Mescidi

Fit köyünde bulunan mescit Yusuf isminde bir zat tarafından yaptırılmıştır. Mescidin vakıflarını 1584 tarihli evkaf defterinden öğrenmekteyiz. Bu tarihte vakıf gelirleri sadece 1.000 akçe nakitten oluşmaktadır. Nakdin muamelesinden elde edilen gelir mescidin imamına şart kılınmıştır.¹⁰⁶⁵

2.2.2.52. Gargara Köyü Hacı İlyasoğlu Mescidi

Hacı İlyasoğlu tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi belli değildir. Hurufat defterlerinde mescide ait tespit edilen tek kayıt Rebiu'l-âhir 1123 / Mayıs 1711 tarihli olup buna göre günlük bir akçe ile imamlık yapan Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.¹⁰⁶⁶

2.2.2.53. Gargara Köyü Midilli Mahallesi Mescidi

Gargara köyünün Midilli Mahallesi'nde bulunan mescidin bânisi bilinmemektedir. Mescide dair en erken kayıt, 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu tarihte yapılan tahrirde mescidin vakıfları, altı kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan oluşmakta olup,

¹⁰⁶² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

¹⁰⁶³ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

¹⁰⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

¹⁰⁶⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

¹⁰⁶⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

yıllık geliri 800 akçedir. Vakıf gelirlerinin mescit imamının tasarrufunda olduğu belirtilmiştir. Tahrir sırasında mescitte Muslihiddin oğlu Osman Fakih imam olarak görev yapmaktadır.¹⁰⁶⁷ 1584 tarihli tahrirde ise mescidin vakıf varlıkları yine altı kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan ibaret olup, bu kez yıllık gelir 600 akçe olarak kaydedilmiştir. Bu dönemde de vakıf gelirlerinin imam tarafından tasarruf edildiği görülmektedir.¹⁰⁶⁸

1141 numaralı hurufat defterinde mescitte görev yapan imamlara ilişkin atama kayıtları yer almaktadır. İlk kayıt, Receb 1112 / Aralık 1700 tarihine aittir. Bu kayıta, günlük bir akçe ile imamlık yapan Abdurrahman ve Mustafa'nın beratlarının yenilendiği belirtilmiştir. Muharrem 1115 / Mayıs 1703 tarihinde Mustafa'nın vefatı üzerine, görev yarım akçe ile Abdurrahman ve Ahmet'e tevcih edilmiştir. Son olarak Rebiü'l-evvel 1117 / Haziran 1705 tarihli kayıta, Abdurrahman'ın görevini oğlu Mehmet'e devrettiği anlaşılmaktadır.¹⁰⁶⁹

2.2.2.54. Gargara Köyü Kışla Mescidi

Gargara köyünde bulunan Kışla Mescidi'nin yapım tarihi ve bânisi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak mescit, 1518 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde kayıtlıdır. 1518 tarihli defterde, mescit “*Mescid-i karye-i Gargara binâ-i kadîm mescid-i Kışla*” şeklinde anılmıştır. Bu tarihte mescidin vakıfları sekiz kıt'a zeminden oluşmakta olup, buradan elde edilen yıllık gelir 56 kile buğday karşılığı 448 akçedir. Vakfın gelirlerinin, geçmişten beri mescidin imamı tarafından tasarruf edildiği belirtilmiştir. Tahririn yapıldığı dönemde mescidin imamı Abdulkerim'dir.¹⁰⁷⁰ 1584 tarihli evkaf defterinde ise mescidin vakıfları yedi kıt'a zeminden oluşmakta ve gelir, bir miktar artışla yıllık 500 akçeye yükselmiştir. Aynı defterin altına düşülen notta, 1555'te yapılan tahrirde söz konusu vakfın sehven kaydedilmediği, ancak 1518 tarihli “*defter-i köhne*”de mescide ait vakfın kayıtlı olduğu ve vakıflarda herhangi bir

¹⁰⁶⁷ BOA, TD 1, 4.

¹⁰⁶⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 11a.

¹⁰⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26-28.

¹⁰⁷⁰ BOA, TD 1, 3.

değişiklik olmadığı ifade edilmiştir. Vakıf gelirlerinin bu dönemde de mescit imamının tasarrufunda olduğu belirtilmektedir.¹⁰⁷¹

2.2.2.55. Gargara Köyü Mush Çelebi Mescidi

Gargara köyünün Artık Mahallesi'nde bulunan mescit, Mush Çelebi adlı bir kişi tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde mescide dair tespit edilen ilk kayıt, Ramazan 1117 / Aralık 1705 tarihine aittir. Bu kayıta, mescidin imamı Seyyid Hacı Mustafa'nın görevden alındığı ve yerine Hacı Ali'nin atandığı belirtilmektedir. Aynı defterde yer alan bir diğer kayıt ise Rebiü'l-âhir 1118 / Temmuz 1706 tarihli. Bu kayda göre, mescitte yarım akçe ile imamlık yapan Hacı Ali görevinden ayrılmış; yerine Mustafa görevlendirilmiştir.¹⁰⁷²

2.2.2.56. Günderler Köyü Şeyh Paşa Mescidi

Günderler Köyünde, Şeyh Şucâ oğlu Şeyh Paşa tarafından inşa ettirilen mescidin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1555 tarihli evkaf defterinde yer alan kayda göre, mescide ait vakfiye h. 853 / m. 1449 yılında düzenlenmiştir.¹⁰⁷³ Bu bilgiye dayanarak, mescidin yapım tarihinin de bu tarihler civarında olduğu kabul edilebilir. 1555 yılında mescide ait vakıfların geliri, altı kıt'a zeminden elde edilen toplam 141 akçe olarak kaydedilmiştir. Mescidin görevlilerine dair bu defterde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.¹⁰⁷⁴ Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt ise Ramazan 1132 / Mayıs 1720 tarihine aittir. Bu kayıta, günlük bir akçe ile imamlık yapan Mehmet'in vefatı üzerine, yerine Molla Ahmet'in atandığı belirtilmiştir.¹⁰⁷⁵

2.2.2.57. İrnebolı Köyü Mescidi

İrnebolı köyünde bulunan mescidin bânisine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde mescide ait herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Hurufat

¹⁰⁷¹ “Zikr olan vakıf, defter-i atıka sehven geçmeyüb lâkin defter-i köhnede mestûr ve mukayyed olduğundan ma'dâ tebdîl ve tağyir olmayub Mescid-i mezbûreye imam olanlara bi'l-fiil tasarruf iddükleri ecilden defter-i cedîde kaydolundu”. Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

¹⁰⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

¹⁰⁷³ “Ber-muceb-i vakıfnâme Mevlâna Kadı-i Ermenek el-müverrih bi- tarihi sene selâse ve hamsîn ve semânimie”, bkz. BOA, TD.1, 50.

¹⁰⁷⁴ BOA, TD.1, 50.

¹⁰⁷⁵ “Ermenek'te Günder nâm karye mescidinde bir akçe ile imam Mehmet fevt Monla Ahmet'e görev”, bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

defterlerinde tespit edilen en erken kayıt Muharrem 1115 / Mayıs 1703 tarihine aittir. Bu kayıta, mescidin imamsız kalması üzerine Mustafa adlı kişiye günlük yarım akçe ile imamlık görevi verildiği belirtilmektedir.¹⁰⁷⁶ Receb 1133 / Nisan 1721 tarihinde ise mescidin imamı Ahmet'in vefatı üzerine yerine Halil atanmıştır. Son olarak, Zi'lka'de 1199 / Eylül 1785'te cemaatin artması nedeniyle, köy halkının talebi ve izn-i hümayun ile mescide bir minber eklenmiş, böylece yapı camiye dönüştürülmüştür. Aynı tarihte Seyyid Mehmet ve Seyyid Ali'ye ücretsiz olarak hatiplik görevi verilmiştir.¹⁰⁷⁷

2.2.2.58. İznebolı Mescidi

İznebolı köyünde bulunan mescide ilişkin kayıt yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Mescidin banisi ve yapım tarihi bilinmemektedir. Bu tarihte mescidin vakıfları, bir kıt'a bağ ve ceviz ağaçlarından elde edilen 100 akçe gelirden ibarettir. Kayıttan, söz konusu gelirin imamın tasarrufunda olduğu anlaşılmaktadır; ancak tahririn yapıldığı dönemde imamın padişah beratı bulunmamaktadır.¹⁰⁷⁸

2.2.2.59. İznebolı Köyü Hacı Şemseddin Mescidi

İznebolı köyünde Hacı Şemseddin'in yaptırmış olduğu mescitle alakalı kayıt sadece 1518 tarihli defterde yer almaktadır. Mescidin yapım tarihi ile ilgili kesin bilgi yoktur. 1518 tarihindeki vakıfları iki kıt'a bahçe ve aynı köyde bulunan ceviz ağaçlarından elde edilen yıllık 120 akçeden oluşmaktadır. Gelir mescidin imamının tasarrufundadır.¹⁰⁷⁹

2.2.2.60. İznebolı Köyü Hacı Mehmet Mescidi

İznebolı köyünde Hacı Mehmet tarafından yaptırılan mescidin vakfiyesi h. 973 / m. 1565 tarihli olup, mescidin de bu tarihlerde inşa edildiği anlaşılmaktadır.¹⁰⁸⁰ 1584 tarihli evkaf defterine göre mescidin vakıfları, bir adet tahunhâne gelirinden ve 1.500 akçe nakitten ibarettir. Vakfiyede bu gelirlerin imam için şart koşulduğu, ayrıca “*öşürle ilgili*

¹⁰⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 28.

¹⁰⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1060, 228.

¹⁰⁷⁸ BOA, TD.1, 3.

¹⁰⁷⁹ BOA, TD.1, 3.

¹⁰⁸⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

her ne hâsıl olursa mütevellîye şart olunmuştur” ifadesiyle, öşürden elde edilecek gelirlerin de mütevellîye tahsis edildiği belirtilmiştir.¹⁰⁸¹

2.2.2.61. Keşrilik Köyü Mescidi

Keşrilik köyünde Lütfullah oğlu Seyyid Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde tespit edilen h. Zi'l-ka'de 1126 / m. Kasım 1714 tarihli kayıta mescitte bir akçe ile imam Mustafa'nın vefatıyla görev İbrahim'e verilmiştir.¹⁰⁸²

2.2.2.62. Lafza Köyü Muhlis Mahallesi Mescidi

Lafza köyü'nün mahallelerinden Muhlis Mahallesi'nde bulunan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Hurufat defterlerinde mescide ilişkin tespit edilen h. Safer 1112 / m. Temmuz 1700 tarihli kayıtlardan ilki, mescidin imamı İsmail'in görevini kendi rızasıyla kardeşi Abdulkadir'e devrettiğini bildirmektedir.¹⁰⁸³ Aynı tarihli diğer kayıta ise mescidin gelirlerini takip edecek bir mütevellî bulunmadığından, bu görevin yarım akçe ücretle Ahmet oğlu Seyyid'e verildiği belirtilmektedir.¹⁰⁸⁴

2.2.2.63. Lafza Köyü Şeyh Ahmetoğlu Mevlâna Mehmet Mescidi

Lafza köyünde Mevlâna Mehmet tarafından yaptırılan mescidin vakfiyesi, 1584 tarihli evkaf defterindeki “*tarih-i vakfiye sene 851*” kaydından hareketle h. 851 / m. 1447 yılına tarihlenmektedir. Bu durumda mescidin, Karamanoğlu İbrahim Bey (1424–1463) döneminde inşa edilmiş olması muhtemeldir.¹⁰⁸⁵ 1584 tarihli defterde mescidin vakıfları beş kıt'a zeminden oluşmakta olup, gelirlerine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.¹⁰⁸⁶

2.2.2.64. Lafza Köyü Mescidi

Lafza köyünde diğer bir mescidin bulunduğunu 1584 tarihli evkaf defterindeki “*Vakf-ı mescid-i karye-i Lafza tâbi-i Ermenek*” şeklindeki kayıttan anlamaktayız.¹⁰⁸⁷ Mescidin

¹⁰⁸¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

¹⁰⁸² VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

¹⁰⁸³ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹⁰⁸⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹⁰⁸⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁰⁸⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁰⁸⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

yapım tarihi ve yaptıranı hakkında bilgi yoktur. 1584 tarihinde mescidin vakfı sadece bir kıt'a zeminden ibarettir.¹⁰⁸⁸

2.2.2.65. Muhallar Köyü Hacı Mahmut Mescidi

Muhallar köyündeki mescid, Hacı Mahmut tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde kaydı bulunmayan mescidin, hurufat defterlerinde tespit edilen ilk kaydı, Recep 1123 / Ağustos 1711 tarihindedir. Bu kayda göre, imam Abdulmuttalip görevini terk etmiş ve yerine Abdülkerim atanmıştır.¹⁰⁸⁹ Mescit, Şevval 1243 / Nisan 1828 tarihinde köy halkı tarafından yeniden yaptırılarak minber konulmuş ve camiye dönüştürülmüştür.¹⁰⁹⁰ Aynı tarihte camide imam ve hatip bulunmadığından, köy halkından Mehmet oğlu Seyyid Hasan'a ücretsiz olarak bu görev verilmiştir.¹⁰⁹¹

2.2.2.66. Nadire Köyü Seydi Mescidi

Nadire köyünde bulunan Seydi Mescidi'nin banisi, aynı köyde yer alan zaviyenin şeyhi olan Ahmet Seydi olmalıdır. Mescide dair bilgiler 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde yer almaktadır.¹⁰⁹² 1555 tarihli kayda göre, beş kıt'a zeminden oluşan vakıflarından yıllık seksen akçe gelir sağlanmıştır.¹⁰⁹³ 1584 tarihli tahrirde ise vakıflarda ve gelirlerde herhangi bir değişiklik olmamış, mescidin yıllık geliri yine beş kıt'a zeminden seksen akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁰⁹⁴

2.2.2.67. Nadire Köyü Kuru Mahallesi Satılmış Mescidi

Nadire köyünün Kuru Mahallesi'nde, Satılmış isimli bir kişi tarafından yaptırılan mescit yalnızca 1584 tarihli tahrir defterinde yer almakatadır. Bu tarihte mescidin vakıf geliri, Hacı Mustafa tarafından vakfedilen 500 akçe nakitten ibarettir.¹⁰⁹⁵

¹⁰⁸⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁰⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 103.

¹⁰⁹⁰ VGMA Hurufat Defteri 535, 72.

¹⁰⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

¹⁰⁹² BOA, TD.1, 49; TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.; Bkz, Gök, "Ermenek Kazası", 132.

¹⁰⁹³ BOA, TD 1, 49.

¹⁰⁹⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

¹⁰⁹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s. 13a.

2.2.2.68. Resuller Köyü Ramazan Mescidi

Resuller köyü, hurufat defterlerinde bir mahalle olarak geçmektedir.¹⁰⁹⁶ Daha önce Sarıvadi köyünün mahallelerinden biri iken zamanla bağımsız bir köy haline gelmiştir. Köyde bulunan Ramazan Mescidi'nin yaptıranı ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, mescidin imamlığını yapan kişinin mescidi yaptırmış olduğu varsayılırsa, yapım tarihinin 1700'lü yılların başlarına denk gelmesi muhtemeldir. Mescide ilişkin tespit edilen h. Rebiu'l-evvel 1117 / m. Haziran 1705 tarihli kayda göre, imam Ramazan'ın vefatı üzerine görev oğlu Ömer'e devredilmiştir.¹⁰⁹⁷

2.2.2.69. Şahince Köyü Mescidi

Şahince köyü Mescidi'ne ait evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt mevcut değildir. Hurufat defterlerinde tespit edilen Zi'l-ka'de 1118 / Şubat 1707 tarihli tek kayıta görevin belirtilmediği ancak yarım akçeyle İbrahim'in beratının yenilendiği kayıtlıdır.¹⁰⁹⁸

2.2.2.70. Tepebaşı Köyü Mescidi

Tepebaşı köyünde bulunan mescidin yaptıranı hakkında bilgi yoktur. Hurufat defterlerinde mescide ait tespit edilen Cemaziye'l-âhir 1126 / Haziran 1714 tarihli tek kayda göre, mescidin ferrâş Mustafa'nın vefatıyla görev İbrahim'e verilmiştir.¹⁰⁹⁹

2.2.2.71. Yukarı İzvid Köyü Mescidi

Yukarı İzvid köyünde bulunan mescidin yaptıranı yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Mescitle alakalı kayıt sadece 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Mescidin vakıfları ve gelirleri, dört kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden elde edilen 285 akçeden ibarettir.¹¹⁰⁰

¹⁰⁹⁶ VGMA. HD. No: 1141, s. 28.

¹⁰⁹⁷ VGMA. HD. No: 1141, s. 28.

¹⁰⁹⁸ VGMA. HD. No: 1069, s. 102.

¹⁰⁹⁹ VGMA. HD. No: 1069, s. 103.

¹¹⁰⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s.1 3b.

2.2.2.72. Zeyve Köyü Mescidi

Zeyve köyünde Mahmut Beşe isimli zat tarafından yaptırılan mescitle alakalı hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt Safer 1132 / Aralık 1719 tarihli olup bu kayda göre mescidin imamı İsmail'in beratsız olması nedeniyle kendisine berat verilmiştir.¹¹⁰¹

2.2.2.73. Zeyve Köyü Hacı Hüseyin Mescidi

Zeyve köyünde bulunan diğer bir mescit de Hacı Hüseyin tarafından yaptırılan mescittir. Yapım tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla beraber hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayda göre 28 Rebiu'l-evvel 1207/ 13 Kasım 1792 tarihinde mescidin imamı olmadığı için Seyyid Şeyh Mehmet ücretsiz olarak imamlığa atanmıştır.¹¹⁰²

2.2.3. Gülnar'da Bulunan Mescitler

2.2.3.1. Dayıcık Köyü Mescidi

Dayıcık Köyü Mescidi'nin yapım tarihi ve yaptıranı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde iki kayıt tespit edilmiş olup bunlar imam ve hatibin berat yenilemesidir. Tespit edilen ilk kayıt Şaban 1141 / Mart 1729 tarihli olup yarım akçe ile mescitte imam olan Mehmet'in beratı yenilenmiştir.¹¹⁰³ Muharrem 1169 / Ekim 1755'de imam ve hatip olan Seyyid Hüseyin'in beratı yenilenmiştir.¹¹⁰⁴

2.2.3.2. Gezende Köyü Akseki Mahallesi Mescidi

Akseki Mahallesi Mescidi Hasan isimli bir kişi tarafından yaptırılmıştır. 1518 tarihli evkaf defterinde mescidin vakıfları üç kıt'a bahçe 100 akçe ve zeminden 50 akçe olmak üzere 150 akçe yıllık gelire sahiptir. Elde edilen geliri mescidin imamı ve müezzini tasarruf etmektedir. Mescidin imamı bu tarihte Abbas Fakih'tir.¹¹⁰⁵

¹¹⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

¹¹⁰² VGMA Hurufat Defteri 530, 260.

¹¹⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 310.

¹¹⁰⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1103, 159.

¹¹⁰⁵ BOA, TD 1, 32-33.

2.2.3.3. Gezende Köyü Bucakkışla Mahallesi Mescidi

Gezende köyü Bucakkışla Mahallesi'nde bulunan mescit mahalle halkı tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. 1518 tarihli evkaf defterinde mescidin vakıfları bir kıt'a bahçe 20 akçe ve bir kıt'a zemin 25 akçeden yıllık 45 akçelik gelir mescidin imaminin tasarrufundadır. Bu tarihte mescidin imamı Yusuf'tur.¹¹⁰⁶

2.2.3.4. Gezende Köyü Ece Seydi Zaviyesi Mescidi

Mescit, Gezende köyünde bulunan Ece Seydi Zaviyesi'nin yanına Süleyman Fakih tarafından yaptırılmıştır. Mescitle ilgili bilgi sadece 1518 tarihli evkaf defterinde mevcuttur. Bu tarihte mescidin vakıfları üç kıt'a bahçe 100 akçe, bir kıt'a zemin 20 akçe ve dört kıt'a zeytin ağaçlarından 100 akçe olmak üzere toplam 220 akçe yıllık geliri bulunmaktadır. Geliri imam ve müezzin tasarruf etmektedir. Bu tarihte mescidin imamı Hamza Bâlî'dir.¹¹⁰⁷

2.2.3.5. Libas Köyü Mescidi

Libas köyünde bulunan mescit Satılı oğlu Mustafa Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. 1518 tarihli evkaf defterinde mescidin vakıfları iki kıt'a zemin 130 akçe ve üç kıt'a bahçeden 230 akçe olmak üzere toplam 360 yıllık gelire sahiptir. Gelir bu tarihte caminin imam olan Mustafa Fakih'in tasarrufundadır.¹¹⁰⁸

2.2.3.6. Uluhtu (Çukurkonak) Köyü¹¹⁰⁹ Mescidi

Uluhtu köyünde bulunan mescidin yaptıranı ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. Hurufat defterlerinden tespit edilen Recep 1197 / Haziran 1783 tarihli tek kayda göre mescidin yarım akçe ile imamı Osman'ın vefatı üzerine Seyyid Abdulmuttalip atanmıştır.¹¹¹⁰

¹¹⁰⁶ BOA, TD 1, 33.

¹¹⁰⁷ BOA, TD 1, 32.

¹¹⁰⁸ BOA, TD 1, 35.

¹¹⁰⁹ Köyün ismi “Çukurkonak” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülkî İdare Bölümleri”, 413.

¹¹¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1147, 221.

2.2.3.7. Uluhabbe Köyü İbrahim Halife Mescidi

Uluhabbe köyünde bulunan mescit İbrahim Halife tarafından yaptırılmıştır. Mescitle ilgili hurufat defterlerinden tespit edilen Safer 1121 / Nisan 1709 tarihli tek kayıta mescidin yarım akçe ile imamı Süleyman'ın, yarım akçe ile hatibi Mehmet'in ve yine yarım akçe ile müezzin Halil'in beratının yenilendiği bilgisi vardır.¹¹¹¹

2.2.3.8. Tepeköy Perakendesı Mescitler Köyü Mescidi

Mescitler köyünde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Şevval 123 7 / Haziran 1822 tarihli hurufat kaydında mescidin hayır sahipleri tarafından yeniden yaptırıldığı imam lazım olduğu için Hamit Seydi evlâdından Seyyid İsmail b. Seyyid Halil'e bu görevin ücretsiz olarak verildiği müezzin olarak da yine Hamit Seydi neslinden Seyyid Osman b. Seyyid Mehmet'e görev verildiği kayıtlıdır.¹¹¹²

2.2.3.9. Zeyne (Sütlüce) Köyü Say Mescidi

Zeyne köyü Say Mescidi ile ilgili bilgi sadece 1157 numaralı hurufat defterinde bulunmaktadır. Safer 1118 / Mayıs 1706 tarihli kayda göre bir akçe ile mescidin mütevellisi Seyyid İbrahim'in oğlu Seyyid Mehmet'e verilmesi gerekirken dışarıdan Ali'ye verildiği için görevden alınmış tekrar Seyyid Mehmet'e verilmiştir.¹¹¹³

2.2.4. Mut'ta Bulunan Mescitler

2.2.4.1. Pirli Çelebi Mescidi

Mut merkezde bulunan mescit, Pirli Çelebi tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, 1584 yılına ait kayıtlarda Pirli Çelebi'nin hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, mescidin de aynı yıllarda yapıldığını düşündürmektedir.¹¹¹⁴ Mescide dair mevcut bilgiler yalnızca 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır.

¹¹¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1116, 173.

¹¹¹² VGMA, Hurufat Defteri 555, 387.

¹¹¹³ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

¹¹¹⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8a.

Bu kayıtlara göre mescidin vakıfları; Mut merkezde bulunan bir kıt'a bağ ve 200 akçe ile Abdullatif Efendi tarafından vakfedilen 2.000 akçelik nakdin muamelesinden sağlanan 300 akçe, Pirli Çelebi'nin vakfettiği 1.000 akçelik nakdin rıbhından elde edilen 150 akçe ve Yusuf, Hacı ve Selim adlı kişiler tarafından vakfedilen 500 akçelik nakdin işleminden sağlanan 75 akçe gelirden oluşmaktadır. Böylece mescidin toplam yıllık geliri 725 akçedir.¹¹¹⁵ Mescitte görev yapan kişiler ve aldıkları ücretlere dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

2.2.4.2. Kenise Mescidi

Kenise Mescidi'nin bânisi ve yapım tarihi bilinmemektedir. 1555 tarihi evkaf defterinde “*Vakf-ı mescidi Kenise-bükü müezzine meşrut*” diye kayıtlıdır. Vakıfları ise bir kıt'a zemin 100 akçe, bir adet dükkân 25 akçe senelik 125 akçe geliri bulunmaktadır.¹¹¹⁶ Hurufat defterlerinden 1140 ve 1157 nolu defterde üç kayıt tespit edilmiş “*Mut'ta kale garbında Kenise Mescidi*” şeklinde geçmekte olup imam ataması yapılmıştır. İlk kayıt Cemâziye'l-âhir 1109 / m. Aralık 1697 tarihli olup buna göre mescitte imam olan Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.¹¹¹⁷ H. Zilhicce 1123 / m. Ocak 1712'de Abdullah'ın vefatıyla Osman atanmış, h. Safer 1130/m. Ocak 1718'de Osman'ın görevi terk etmesiyle Abdulfettah Halife atanmıştır.¹¹¹⁸

2.2.4.3. Mut Kalesi Mescidi

Evkaf defterlerinde “*Vakf-ı Mescidi Kale-i Mut*” şeklinde ifade edilen mescidin yaptıranı ve yapım tarihi ile ilgili bilgi yoktur. 1518 tarihinde mescidin vakıfları Dizdar Kışlası köyünde bulunan bir kıt'a zeminden elde edilen yıllık 50 akçeden ibarettir.¹¹¹⁹ 1555 tarihinde yapılan tahrirde mescidin vakıflarında artış olduğu görülmekte Mut Kalesi yakınlarında bir kıt'a bahçe 20 akçe, Selamlı köyünde bir kıt'a zemin 50 akçe ve Dizdar Kışlası köyünde bulunan bir kıt'a zemin 30 akçe toplam 100 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹¹²⁰ 1584'te yapılan tahrirde mescidin vakıflarında ve gelirinde herhangi

¹¹¹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8a.

¹¹¹⁶ BOA, TD.1, 58.

¹¹¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 711.

¹¹¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116-117.

¹¹¹⁹ BOA, TD.1, 17.

¹¹²⁰ BOA, TD.1, 58.

bir değişiklik olmamış iki kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden yıllık 100 akçe gelire sahiptir.¹¹²¹

2.2.4.4. Absut Köyü Mescidi

Mut, Absut Köyü Mescidi'nin bânisi ve yapım tarihi hakkında bilgi olmamakla birlikte hurufat defterinde atama kaydı bulunmaktadır. H. Zi'l-kâde 1139 / m. Haziran 1727'de mescitte bir akçe ile imam olan Mehmet'in ölümüyle yerine oğlu Ali'ye görev verilmiştir.¹¹²²

2.2.4.5. Aşağı Kışla Köyü Mescidi

Aşağı Kışla köyünde bulunan mescidin banisi ile ilgili 1518 tarihli evkaf defterindeki “*Vakf-ı mescidi Aşağı Kışla bina-i Evlad-ı Zeyne*” ifadesinden Zeyne evladından bir kişinin yaptırdığı anlaşılmaktadır. Yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. 1518'de yapılan tahrirde mescidin vakıfları mescidi yaptıran kişi tarafından vakfedilen beş kıt'a zeminden 480 akçe, iki kıt'a bahçeden 20 akçe olmak üzere toplam 500 akçe yıllık geliri bulunmaktadır. Elde edilen gelir bu tarihte mescidin imamı olan Ömer Fakih'in tasarrufundadır.¹¹²³ 1584 yılında tutulan tahrire göre mescidin vakıflarında ve gelirinde herhangi bir değişiklik olmamış beş kıt'a zemin ve iki kıt'a bahçeden yıllık 500 akçe gelire sahiptir.¹¹²⁴

2.2.4.6. Barabanî Köyü¹¹²⁵ Emir Cafer Mescidi

Mut'un Barabanî köyünde bulunan mescit, Emir Cafer tarafından yaptırılmıştır. Arşiv kayıtlarında sadece mescit vakfına müteveli ataması ile ilgili malumat vardır. Bunlardan ilki h. Recep 1129 / m. Haziran 1717'de mescidin mütevellisi olan Seyyid Mustafa'nın vefatı üzere görev Seyyid Abdurrahman'a verildiği şeklindedir.¹¹²⁶ H.

¹¹²¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8b.

¹¹²² VGMA, Hurufat Defteri 1128, 237.

¹¹²³ BOA, TD.1, 23.

¹¹²⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹¹²⁵ Arşiv kayıtlarında “Barabanî” olarak geçen köyün ismi “Barabanlı” olarak kullanılmaktadır. Bkz. “Türkiye Mülkî İdare Bölümleri”, 413.

¹¹²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117.

Safer 1157 / m. Nisan 1744'te Seyyid Abdurrahman'ın ölümü üzerine yerine Mustafa atanmıştır.¹¹²⁷

2.2.4.7. Beci Köyü Mescidi

Mut'un Beci (Çamlıca) köyünde, caminin yanı sıra bir de mescit bulunmaktadır. Mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak mevcut kayıtlardan, yapının XVIII. yüzyılın ortalarında inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Hurufat defterlerinde mescide dair tespit edilen ilk kayıt, Rebû'l-evvel 1183 / Temmuz 1769 tarihlidir. Bu kayda göre, mescitte bir akçe ile imamlık yapan Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması üzerine yerine Çelebizâde Hacı Mehmet atanmıştır.¹¹²⁸ Şevval 1210 / Nisan 1796 tarihli kayıta ise, yine bir akçe ile imamlık yapan Çelebizâde Hacı Mehmet'in vefatı üzerine görev oğlu Seyyid İbrahim'e verilmiştir.¹¹²⁹ Zi'l-ka'de 1249 / Mart 1834 tarihinde ise, mescidin cemaatinin artması nedeniyle köy halkı tarafından izin alınarak yapıya minber eklenmiş ve mescit camiye çevrilmiştir. Bu değişiklik sonrasında hatip gereksinimi doğmuş, mevcut imam Seyyid İbrahim'e aynı zamanda hatiplik görevi de verilmiştir.¹¹³⁰

2.2.4.8. Dizdarkışlası Köyü Mescidi

Dizdarkışlası Köyü Mescidi'nin yapım tarihi ve yaptıranı hakkında evkaf defterlerinde bilgi yoktur. 1555 ve 1584 yılı evkaf defterlerinde “*Vakf-ı mescid-i Dizdar Kışlası*” diye kayıtlı olup vakıf geliri olarak üç kıt'a zeminden toplam 70 akçe gelire sahiptir.¹¹³¹ Hurufat kayıtlarında 1135 ve 1157 numaralı defterlerde vakfa mütevellî ataması yapılmış olup mescidin banisinin Ahmet Çelebi olduğu yazılıdır. İlk kayıt h. Cemâziye'l-âhir 1129/m. Mayıs 1717'de vakfın mütevellisi Ahmet'in vefatı üzere Zeynelâbidîn Halife atanmış, h. Safer 1169/m. Aralık 1755'te yarım akçe ile mütevellî Zeynelâbidîn'in vefatı ile Seyyid Yahya atanmıştır.¹¹³²

¹¹²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

¹¹²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1146, 143.

¹¹²⁹ VGMA, Hurufat Defteri 562, 112.

¹¹³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 559, 58.

¹¹³¹ BOA, TD.1, 58. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10.

¹¹³² VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116; VGMA, Hurufat Defteri 1135, 198.

2.2.4.9. Eleksi Köyü Mescidi¹¹³³

Eleksi Köyü Mescidi'ne dair evkaf defterlerinde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde yer alan tek bir kayıt mevcuttur. Zi'l-kâ'de 1125 / Kasım 1713 tarihli bu kayıttan, mescidin söz konusu tarihte yeniden yaptırıldığı ve imam olarak Musa'nın görevlendirildiği anlaşılmaktadır.¹¹³⁴

2.2.4.10. Eyüp Köyü Mescidi

Eyüp köyünde bulunan mescidin yaptıranı ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Mescitle alakalı bilgiyi sadece 1584 tarihli evkaf defterinden öğrenmekteyiz. Bu tarihte mescidin vakıfları altı kıt'a zeminden meydana gelmekte yıllık geliri ise 330 akçeden ibarettir.¹¹³⁵

2.2.4.11. Esenhacı Köyü Eminü'd-din-zâde Ahmet Bey Mescidi

Esenhacı köyünde Eminü'd-din-zâde Ahmet Bey tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Bu zat aynı zamanda Mut'ta da bir mektep yaptırmıştır. Mescitle alakalı hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayda göre h. Cemaziye'l-âhir 1186 / m. Eylül 1772'de mescidin imamı olmadığı için bir akçe ile Seyyid Abdullatif atanmıştır.¹¹³⁶ H. Zi'l-ka'de 1225 / m. Aralık 1810'da mescit camiye çevrilmiş olmalı ki camide bir akçe ile imam Seyyid Mehmet'in çocuksuz olarak vefatı ile yerine Seyyid Şeyh Bedreddin atanmıştır.¹¹³⁷

2.2.4.12. Evren Köyü İbrahim Çelebi Mescidi

Evren köyünde bulunan mescit, İbrahim Çelebi tarafından yaptırılmış olup h. Rebîu'l-evvel 1131/m. Şubat 1719 tarihinde mescidin imamı olmadığı için yarım akçe ile İbrahim atanmıştır.¹¹³⁸ H. Ramazan 1158 / m. Ekim 1745'te İbrahim'in vefatıyla oğlu Ahmet görevlendirilmiştir.¹¹³⁹

¹¹³³ Köyün ismi “Ballı” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülkî İdare Bölümleri”, 413.

¹¹³⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

¹¹³⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹¹³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1150, 60.

¹¹³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 560, 38.

¹¹³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

¹¹³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

2.2.4.13. Fakırca Köyü Mescidi

Mut'un Fakırca¹¹⁴⁰ köyünde bulunan mescit, Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Arşiv belgelerinde tespit edilen ilk kayıt, Recep 1102 / Nisan 1691 tarihlidir. Bu kayıta, mescidin imamı ve aynı zamanda mütevellisi olan Yusuf'un henüz beratı olmadığı, bu nedenle kendisine berat verildiği belirtilmektedir. Aynı yıl Rebû'l-âhir 1103 / Aralık 1691 tarihinde ise beratının yenilendiği anlaşılmaktadır.¹¹⁴¹

Cemâziye'l-âhir 1129 / Mayıs 1717 tarihli kayıta, mescitte imam bulunmadığı için bu göreve Seyyid Mustafa'nın atandığı görülmektedir. Rebû'l-evvel 1154 / Haziran 1741 tarihinde yarım akçe ücretle imamlık yapan Seyyid Mustafa'nın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine görev, Seyyid Osman'a verilmiştir. Son olarak, Rebû'l-âhir 1207 / Aralık 1792 tarihinde Seyyid Osman'ın vefatı üzerine imamlık görevi başka bir Osman'a devredilmiştir.¹¹⁴²

2.2.4.14. Hacılar Köyü Mescidi

Hacılar köyünde bulunan mescidin yaptıranı ve yapım tarihi hakkında bilgi yoktur. 1584'te yapılan tahrirde mescidin vakıfları dört kıt'a zeminden 400 akçe ve imam için vakfedilen 1000 akçe nakdin muamelesinden elde edilen gelirden meydana gelmektedir.¹¹⁴³

2.2.4.15. Hacı Said Köyü Mescidi

Hacı Said köyünde bulunan mescidi Hacı Said evlâdından Sofî Efendi isimli bir kişi tarafından yaptırılmıştır. 1518 yılında mescidin vakıfları 5,5 kıt'a zeminden elde edilen senelik 60 akçe geliri bulunmaktadır. Vakfın geliri imamının tasarrufunda olup tahririn yapıldığı sırada mescidin imamı Evliya Fakih'tir.¹¹⁴⁴ 1555'te yapılan tahrire göre mescidin vakıflarında bir değişiklik olmamakla beraber gelirinin bir hayli arttığı

¹¹⁴⁰ Köyün ismi hurufât kayıtlarında “*Fakıca*” şeklinde geçmektedir. Günümüzde “*Fakırca*” olarak kayıtlıdır. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 413.

¹¹⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

¹¹⁴² VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117; VGMA, Hurufat Defteri 1145, 124, VGMA, Hurufat Defteri 558, 242.

¹¹⁴³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹¹⁴⁴ BOA, TD.1, 21.

görülmektedir. Bu tarihte mescidin yıllık geliri 650 akçeye çıkmıştır.¹¹⁴⁵ 1584 tarihinde ise mescidin vakıfları aynı yıllık geliri 950 akçe olarak gerçekleşmiştir.¹¹⁴⁶

2.2.4.16. Hocantı Köyü Mescidi

Hocantı Köyü Mescidi'nin yaptıranı ve yapım tarihi bilinmemektedir. 1500 yılı tahrir defterinde “*Vakf-ı mescidi Hocendi fi'l-karye-i mezkûr*” şeklinde ifade edilmiş olup mescidin vakıfları beş kıt'a zeminden elde edilen yıllık 500 akçe gelirden ibarettir.¹¹⁴⁷ 1520 tarihli tahrirdeki “*Vakf-ı cami Hocandi der-karye-i mezkûr*” ifadesinden mescidin camiye çevrildiği anlaşılmaktadır. Mescidin vakıfları bu tarihte de aynı kalmış beş kıt'a zeminden 500 akçe geliri bulunmaktadır.¹¹⁴⁸

2.2.4.17. Kadıköy Şeyh Abdullah Mescidi

Kadıköy'de bulunan Şeyh Abdullah Mescidi, adından da anlaşılacağı üzere Şeyh Abdullah Efendi tarafından yaptırılmıştır. Aynı şahsın Göktepe Yaylağı'nda bir cami daha inşa ettirdiği bilinmektedir. Hurufat defterlerinde mescide dair tespit edilebilen tek atama kaydı, Zi'l-kâ'de 1108 / Haziran 1697 tarihini taşımaktadır. Bu kayıttan, söz konusu tarihte mescide bir imam, Göktepe Yaylası'ndaki camiye ise imam ve hatip ataması yapıldığı anlaşılmaktadır.¹¹⁴⁹

2.2.4.18. Kara Kışla Köyü Mescidi

Kara Kışla köyünde bulunan mescidin banisi Emir Bey olup yapım tarihi hakkında bilgi yoktur. 1518 tarihli tahrirde göre mescidin vakıfları iki kıt'a bahçe 80 akçe ve üç kıt'a zeminden 30 kile¹¹⁵⁰ 200 akçeden meydana gelmekte toplam yıllık geliri 280 akçedir.¹¹⁵¹ Diğer evkaf defterlerinde mescitle ilgili bilgi bulunmamaktadır.

¹¹⁴⁵ BOA, TD.1, 58.

¹¹⁴⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹¹⁴⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 232a.

¹¹⁴⁸ BOA, TD.387, 283.

¹¹⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 364.

¹¹⁵⁰ Hububat ölççeği olarak kullanılan bir tâbirdir. Çeşitli kısımları vardır. İstanbul kilesi, ibrail kilesi gibi kullanılan kilelerin miktarları da birbirlerinden farklıdır. Bir İstanbul kilesi zahirenin cinsine göre 18-20 okka, ortalama 25 kilodur. Bkz. Pakalın, “*Tarih Deyimleri ve Terimleri*”, 2: 281.

¹¹⁵¹ BOA, TD.1, 24.

2.2.4.19. Kıravga Löyü (Çiftlik Mezrası) Seyyid Ahmet Bey Mescidi

Kıravga köyündeki Çiftlik isimli yere Seyyid Ahmet Bey tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Hurufat defterlerinden tespit edilen h.Safer 1134 / m. Aralık 1721 tarihi tek kayıta mescide imam lazım olduğu için yarım akçe ile Molla Yusuf'a berat verildiği belirtilmektedir.¹¹⁵²

2.2.4.20. Masara Köyü Alibeyli Mahallesi Mescidi

Masara köyü Alibeyli Mahallesi'nde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak hurufat defterlerinde mescide dair imam ve mütevellî atamalarına ilişkin kayıtlar yer almaktadır. Tespit edilen ilk kayıt Zi'l-hicce 1111 / Haziran 1700 tarihine aittir. Bu kayıta, Masara Köyü Camisi'nde hatip olarak görev yapan kişinin yanı sıra, Alibeyli Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile imamlık yapan Seyyid İsa'nın köyü terk etmesi nedeniyle yerine Hasan Halife'nin atandığı belirtilmektedir.¹¹⁵³ Ramazan 1135 / Haziran 1723 tarihli kayıta ise imam Seyyid Yahya'nın vefatı üzerine oğlu Abdalbâki'nin göreve getirildiği, onun da görevi bırakmasıyla yerine Seyyid İbrahim'in atandığı, ancak kısa bir süre sonra Abdalbâki'nin göreve geri döndüğü anlaşılmaktadır.¹¹⁵⁴ Ayrıca, 1155 / 1742 ve 1165 / 1752 yıllarında mescide hem imam hem de mütevellî atamalarının yapıldığı kayıt altına alınmıştır.¹¹⁵⁵

2.2.4.21. Masara Köyü Göl Mahallesi Şahinci Piri Mescidi

Masara köyü Göl Mahallesi'nde bulunan mescit, halk arasında Şahinci Piri adıyla bilinen bir kişi tarafından yaptırılmıştır. Mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Hurufat defterlerinde mescide dair iki adet atama kaydı tespit edilmiştir. İlk kayda göre, Receb 1165 / Mayıs 1752 tarihinde mescidin imamı Seyyid İsmail'in vefatı üzerine yerine Seyyid Mehmet atanmıştır. İkinci kayıt ise Receb 1168 / Nisan 1755 tarihli olup bu tarihte Seyyid Mehmet'in beratı yenilenmiştir.¹¹⁵⁶

¹¹⁵² VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

¹¹⁵³ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

¹¹⁵⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117-118; VGMA, Hurufat Defteri 1119, 436.

¹¹⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 188-189.

¹¹⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 98; VGMA, Hurufat Defteri 1135, 198.

2.2.4.22. Mutviranı Köyü Deveciler Mahallesi Mescidi

Mutviranı köyü Deveciler Mahallesi'nde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak arşiv belgelerinden mescide imam ve mütevellî atamalarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt, 1124 / 1712 tarihine aittir. Bu kayıta, mescitte imam bulunmadığı için Ahmet'in bu göreve atandığı belirtilmektedir.¹¹⁵⁷ Cemâziye'l-âhir 1132 / Nisan 1720 tarihli ikinci kayıta ise, mescidin imamı ve aynı zamanda mütevellîsi olan Ahmet'in vefatı üzerine her iki görevin Musa'ya verildiği anlaşılmaktadır.¹¹⁵⁸

2.2.4.23. Mutviranı Köyü Süleyman Paşalı Hacı Mehmet Mescidi

Mutviranı köyünde bulunan mescit, Süleyman Paşalı Hacı Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Ancak yapım tarihiyle ilgili kesin bir bilgi mevcut değildir. Mescide dair tespit edilen ilk arşiv kaydı, Cemâziye'l-âhir 1109 / Aralık 1697 - Ocak 1698 tarihine aittir. Bu kayıta, mescidin imamı Ömer'in beratı yenilenmiştir.¹¹⁵⁹ Zi'l-hicce 1123 / Ocak 1712 tarihli kayıta ise, günlük bir akçe ile imamlık yapan Ömer'in vefatı üzerine bu görevin Yusuf'a verildiği görülmektedir.¹¹⁶⁰ Daha sonra, Yusuf'un 1135 / 1723 yılında vefat etmesi üzerine imamlık görevi oğlu Hamza tarafından üstlenilmiştir.¹¹⁶¹

2.2.4.24. Orta Viran Köyü Fakih Mescidi

Orta Viran Köyü Mescidi'ni İsa Sipahi oğlu Fakih yaptırmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Mescitle ilgili bilgi sadece 1584 tarihli evkaf defterinde vardır. Mescidin geliri nakit olarak vakfedilen 2.000 akçeden meydana gelmekte bu paranın muamelesinden elde edilen gelir mescidin imamına şart kılınmıştır.¹¹⁶²

2.2.4.25. Orta Kara Viran Köyü Mescidi

Orta Kara Viran Köyü Mescidi'nin bânisi ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Mescitle ilgili bilgileri 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinden

¹¹⁵⁷ Hurufat defterlerindeki 1157 nolu defter ile 1121 nolu defterin kayıtlarının aynı olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116; VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

¹¹⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117.

¹¹⁵⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 711.

¹¹⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

¹¹⁶¹ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117.

¹¹⁶² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

öğrenmekteyiz. Kayıtlarda “*Vakf-ı mescidi Orta Kara Viran tâbi-i Mut*” şeklinde geçen mescidin vakıfları dört kıt’a zeminden elde edilen 180 akçe yıllık gelire sahiptir.¹¹⁶³

2.2.4.26. Ömer Köyü Mescidi

Ömer Köyü Mescidi’ne dair bilgilere 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinden ulaşılmaktadır. Bu kayıtlara göre, söz konusu yıllarda mescidin vakıfları bir kıt’a zemin için 40 akçe ve iki kıt’a bahçe için 45 akçe olmak üzere toplamda yıllık 85 akçe gelir sağlamaktadır.¹¹⁶⁴

2.2.4.27. Sipahiler Köyü Seyyid Veli Mescidi

Sipahiler köyünde Seyyid Veli tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi ile ilgili herhangi bir belge veya bilgiye rastlanmamıştır. Ancak mescidle ilgili tespit edilen tek kayıt, 1118 numaralı hurufat defterinde yer almakta olup, h. Şaban 1131 / Şubat 1719 tarihini taşımaktadır. Bu kayda göre, Sinanlı’da Sipahiler adlı köyde bulunan Seyyid Veli Mescidi’nde yarım akçe ile imamlık yapan Abdulkerim’in vefatı üzerine, Kadı Ali’nin arzıyla imamlık görevi Mehmet’e verilmiştir.¹¹⁶⁵

2.2.4.28. Sıçanlı Köyü Mescidi

Sıçanlı köyünde bulunan mescid, Zeyne evlâdından Ali Paşa tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1518 tarihli evkaf defterinde mescidin vakıflarının on yedi kıt’a zemin ve bağdan oluştuğu ve yıllık 620 akçe gelir sağladığı belirtilmektedir. Bu gelirin tamamı mescidin imamının tasarrufunda olup, o tarihte imam Yusuf isimli bir kişidir.¹¹⁶⁶ 1520 tarihli tahrir defterinde ise vakıflar zemin, bağ ve bahçelerle birlikte toplam otuz kıt’aya yükselmiş, ancak yıllık gelir yine 620 akçe olarak kaydedilmiştir.¹¹⁶⁷ 1555 ve 1584 yıllarında yapılan tahrirlerde mescidin vakıflarının dört kıt’a bağ ve dört kıt’a zeminden oluştuğu ve senelik gelirin toplam 620 akçe olduğu belirtilmiştir. Bu gelirler de imamın tasarrufunda bulunmaktadır.¹¹⁶⁸

¹¹⁶³ BOA, TD. 1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹¹⁶⁴ BOA, TD. 1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9b.

¹¹⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142.

¹¹⁶⁶ BOA, TD. 1, 23-24.

¹¹⁶⁷ BOA, TD. 387, 284.

¹¹⁶⁸ BOA, TD. 1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

2.2.4.29. Şemseddin Köyü Mescidi

Şemseddin köyünde bulunan mescitle ilgili ilk bilgi 1555 tarihli evkaf defterinden edinilmektedir. Bu tarihte mescidin vakıfları on bir kıt'a zeminden oluşmakta ve yıllık geliri 600 akçe olarak kaydedilmiştir.¹¹⁶⁹ 1584 tarihindeki tahrir defterinde ise vakıflar ve gelirden herhangi bir değişiklik olmamış; yine on bir kıt'a zeminden yıllık toplam 600 akçe gelir elde edilmiştir.¹¹⁷⁰

Hurufat defterlerinde mescidin vakfına, vâkıfın şartı olarak duâguy ve mütevellî atamaları yapılmıştır. İlk kayıt, Rebîu'l-âhir 1178 / Ekim 1764 tarihli olup, mescit vakfına duâguy olarak evlâd-ı vâkıftan Seyyid Yahya Halife, mütevellî olarak ise Seyyid Nasuh Halife atanmıştır.¹¹⁷¹ Şaban 1217 / Aralık 1802 tarihinde duâguy Seyyid Yahya'nın vefatı üzerine yerine oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh birlikte atanmıştır.¹¹⁷² Safer 1222 / Nisan 1807 tarihinde ise Seyyid Mehmet'in ölümü üzerine üzerindeki yarım hisse kardeşi Seyyid Nasuh'a devredilmiştir.¹¹⁷³ Vakfa yalnızca mütevellî ve duâguy ataması yapılmış olup, tespit edilen son kayıt Safer 1243 / Eylül 1827 tarihindedir; bu tarihte Seyyid Nasuh b. Ali'nin ölümü üzerine İsmail duâguy olarak atanmıştır.¹¹⁷⁴

2.2.4.30. Şeyh Köyü Şeyh Ahmet (Ahmet Çelebi) Mescidi

Mut'un Şeyh köyünde,¹¹⁷⁵ Şeyh Ahmet (Ahmet Çelebi, Hacı Ahmet) tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde yer almayan mescit, hurufat defterlerinde h. 1103 / m. 1691 yılından itibaren kayıt altına alınmıştır.¹¹⁷⁶ Mescide imam, mütevellî ve ferrâş atamalarının yapıldığı tespit edilmiştir. Son kayıt h. Safer 1242 / m. Eylül 1826 tarihine aittir. Bu kayda göre, mescitte günlük

¹¹⁶⁹ "Arazi-i öşriyeden olanların olduğu gibi sipahiye öşrü verilir", bkz. BOA, TD. 1, 59.

¹¹⁷⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9b.

¹¹⁷¹ VGMA, Hurufat Defteri 1156, 102.

¹¹⁷² VGMA, Hurufat Defteri 562, 111.

¹¹⁷³ VGMA, Hurufat Defteri 561, 117.

¹¹⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

¹¹⁷⁵ Günümüzde Mut'ta bu isimle bir köy bulunmamakta ve evkaf defterlerinde de geçmemektedir. Ancak hurufat defterlerinde on altı kayıt tespit edilmiştir.

¹¹⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

bir akçe ile imam ve yarım akçe ile müteveli olan Seyyid Şeyh Hüseyin b. Seyyid Şeyh Ali'nin vefatı üzerine, görev oğlu Seyyid Şeyh Hüseyin'e devredilmiştir.¹¹⁷⁷

2.2.4.31. Yalnızcabağ Köyü Mescidi

Yalnızcabağ Köyü Mescidi'nin bânisi ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, 1148 numaralı hurufat defterinin h. 1160 / m. 1747 tarihli kaydında, “*Mut maa Sinanlı kazasına tâbi Yalnızcabağ nâm karyede bina olunan mescid-i cedidin imamı olmamak nîm akçe ile evkât-ı hamse imamet etmek üzere Mustafa Halife'ye müceddeden bâ-arzuhal*” ifadesi yer almaktadır. Bu kayda göre mescidin 1746-1747 yıllarında yapıldığı ve aynı dönemde Mustafa Halife'nin yarım akçe yevmiye ile beş vakit namaz kıldırmak üzere imam olarak görevlendirildiği anlaşılmaktadır.¹¹⁷⁸ Ayrıca, h. Cemâziye'l-âhir 1239 / m. Şubat 1824 tarihli kayıta, mescidin yarım akçe yevmiye ile imamı Seyyid İbrahim'in vefatı üzerine görev Abdurrahman b. Mehmet'e devredilmiştir.¹¹⁷⁹

2.2.4.32. Yenice Kışla Köyü Mescidi

Yenice Kışla Köyü Mescidi'nin bânisinin, 1518 tarihli evkaf defterindeki “*Evkaf-ı mescidi Yenice Kışla binâ-i ebnâ-i Zeyne*” ifadesinden hareketle, Zeyneoğullarından biri olduğu anlaşılmaktadır. Ancak mescidin yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mescidin ismi, evkaf defterlerinin pek çoğunda geçmektedir. 1518 yılında mescidin vakıfları, farklı yerlerde bulunan toplam dokuz kıt'a zeminden yıllık 470 akçe gelir sağlamaktadır.¹¹⁸⁰ 1555 tarihli tahrirde göre ise, mescidin vakıflarında ve gelirinde artış olmuş; vakıfların on beş kıt'a zeminden 710 akçe ve altı kıt'a bahçeden 60 akçe olmak üzere toplam yıllık geliri 770 akçeye yükselmiştir.¹¹⁸¹ 1584 yılında yapılan tahrirde ise, mescidin vakıflarında herhangi bir değişiklik olmadığı, on beş kıt'a zemin ve altı kıt'a bahçeden yıllık 770 akçe gelir sağlandığı görülmektedir.¹¹⁸² Evkaf defterlerinde mescitte görev yapan kişiler ve giderlerle ilgili bilgiye yer verilmemiştir.

¹¹⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

¹¹⁷⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1148, 189.

¹¹⁷⁹ VGMA, Hurufat Defteri 563, 80.

¹¹⁸⁰ BOA, TD. 1, 24.

¹¹⁸¹ BOA, TD. 1, 58.

¹¹⁸² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

2.2.4.33. Yukarı Kışla Köyü Mescidi

Yukarı Kışla köyünde bulunan mescidin banisi, Zeyne evlâdından Hasan Boğa'dır. 1518 tarihli evkaf defterinde, mescidin vakıfları arasında bir kıt'a bağ ile on dört kıt'a zeminden elde edilen toplam yıllık gelir 1705 akçe olarak kaydedilmiştir.¹¹⁸³ 1555 ve 1584 yıllarında yapılan tahrirlerde ise mescidin gelirinde belirli bir artış görülmekte olup, bu dönemde on üç kıt'a zeminden sağlanan toplam gelir 1810 akçeye ulaşmıştır.¹¹⁸⁴ Belgelerde mescidin görevlileri ve gelirlerin kullanımına dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Hurufat defterlerinde ise, h. Receb 1111 / m. Aralık 1699 tarihli ilk kayıta mescidin ferrâşı İbrahim'in beratının yenilendiği;¹¹⁸⁵ h. Zi'l-ka'de 1120 / m. Ocak 1709 tarihinde ise evkafın bir akçe yevmiye ile mütevellisi Ali'nin beratının zayi olması nedeniyle yenilendiği tespit edilmiştir.¹¹⁸⁶

2.2.5. Selendi (Gazipaşa)'da Bulunan Mescitler

2.2.5.1. Selendi Şeyh Çelebi Mescidi

Selendi merkezde bulunan mescit Şeyh Çelebi tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinde tespit edilen h. Cemaziye'l-evvel 1117 / m. Ağustos 1705 tarihli tek kayıta bir akçe ile mescitte müezzin olan Veli'nin ölümüyle yerine Halil'e görev verildiği zikredilmektedir.¹¹⁸⁷

2.2.5.2. Hacı Mehmet b. Ali Fakih Mescidi

Selendi merkez Çerçiler Mahallesi'nde, Hacı Mehmet b. Ali Fakih tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mescide ilişkin mevcut bilgi, yalnızca 1584 tarihli evkaf defterine dayanmaktadır. Bu deftere göre, mescidin vakıfları arasında Hacı Mehmet'in vakfettiği 2.000 akçe nakit, cüz okunması şartıyla imama tahsis edilmiştir. Ayrıca, yine Hacı Mehmet b. Ali tarafından vakfedilen 500 akçe nakit, cuma günleri Yasin-i Şerif okunması şartıyla imama verilmiştir. Bu toplam 2.500 akçenin yıllık kârından 375 akçe gelir elde edilmektedir. Buna ek olarak,

¹¹⁸³ BOA, TD.1, 26.

¹¹⁸⁴ BOA, TD. 1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹¹⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

¹¹⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 116.

¹¹⁸⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 33.

vakfedilen bir kıta bağın yarısından yıllık 60 akçe gelir sağlanmakta olup, mescidin toplam yıllık geliri 435 akçeyi bulmaktadır.¹¹⁸⁸

2.2.5.3. Hoca Muhiddin Mescidi

Hoca Muhiddin tarafından yaptırılan mescidin vakfiyesi h. 7 Zi'l-ka'de 957 / m. 17 Kasım 1550 tarihini taşımakta olup, Gülnar Kadısı Mevlâna Abdurrahman ile Selendi Kadısı Mevlâna Şaban tarafından tasdik edilmiştir. Vakfiyede tevliyetin evlâda şart kılındığı belirtilmektedir.¹¹⁸⁹ Mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte vakfiyenin yazıldığı yıl olma ihtimali yüksektir.¹¹⁹⁰ Mescidin konumuna ilişkin olarak evkaf defterlerinde “*Selendi kazası*” ifadesi geçerken, hurufat defterlerinde daha ayrıntılı bir şekilde “*Selendi’de Pazarcık nâm karyede Hoca Muhiddin binası Alaca Mescit*” şeklinde tanımlanmaktadır.¹¹⁹¹

1555 tarihli kayıtlara göre, mescidin yıllık toplam vakıf geliri 1.365 akçedir. Vakıflar arasında Selendi’de bulunan bir adet değirmenin yıllık gelirinin yarısı olan 100 akçe, bir adet tahunhaneden elde edilen 100 akçe, Selendi ve çevre köylerde yer alan yedi kıt’a arazi üzerinden 700 akçe, bir kıt’a bahçe ile çeşitli meyve ağaçlarından elde edilen 145 akçe gelir yer almaktadır. Ayrıca, vâkıf tarafından Sure-i Yasin ve cüz okunması şartıyla vakfedilen 3.200 akçe naktin muamelesinden 320 akçe gelir sağlanmaktadır. Mescitte görev yapan kişi sayısına dair herhangi bir bilgi verilmemekle birlikte, toplam gelirin kaydedilmesinden sonra “Erbâb-ı vazâife şartı vâkıf üzere taksim olunur” ifadesi yer almaktadır.¹¹⁹² Bu ifade, görevli kişilere yapılacak ödemelerin vakıf sahibinin belirlediği şartlara göre paylaştırılacağını göstermektedir. 1584 yılında yapılan tahrirde ise herhangi bir değişiklik kaydedilmemiş, 1555 tarihli bilgiler aynen tekrar edilmiştir.¹¹⁹³

Hurufat defterlerinde tespit edilen kayıtlara göre, mescitle ilgili çeşitli atama ve berat yenileme işlemleri gerçekleştirilmiştir. H. Şaban 1108 / m. Mart 1697 tarihli ilk kayıta,

¹¹⁸⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2a.

¹¹⁸⁹ BOA, TD. 1, 62; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2a.

¹¹⁹⁰ “*Vakf-ı mescidi Hoca Muhiddin der- Kaza-i Selendi ber-mücebi vakıfnâme be-imza-i Mevlâna Abdurrahman Kaza-i Gülnar ve imza-i Mevlâna Şaban Kaza-i Selendi fi 7 Zi'l-ka'de sene 957 tevliyet evlâda meşrut*”, bkz. BOA, TD. 1, 62; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2a.

¹¹⁹¹ VGMA, VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

¹¹⁹² BOA, TD. 1, 62.

¹¹⁹³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2a.

mescitte imam bulunmadığı için yarım akçe yevmiye ile Abdulkerim'in imam olarak görevlendirildiği belirtilmiştir.¹¹⁹⁴ Aynı yıl, h. Şevval 1108 / m. Mayıs 1697 tarihli kayıta ise, bir akçe yevmiye ile görev yapan müteveli Mustafa'nın vefatı üzerine yerine oğlu Mehmet'e berat verilmiştir.¹¹⁹⁵ H. Safer 1130 / m. Ocak 1718 tarihli kayıta, mescidin imamı Ahmet ile mütevellisi Seyyid Mehmet'in beratlarının zayi olması nedeniyle her ikisinin beratları yenilenmiştir.¹¹⁹⁶ H. Receb 1133 / m. Mayıs 1721'de ise mescitte bir akçe yevmiye ile görev yapan cüzhan Abdulaziz'in ölümü üzerine yerine oğlu Abdulhâlık'a berat verildiği kaydedilmiştir.¹¹⁹⁷ Son olarak, hicri Cemaziye'l-evvel 1138 / miladi Mart 1736 tarihli kayıta, imam Ahmet'in vefatı üzerine yerine oğlu Abdullah'ın atandığı belirtilmektedir.¹¹⁹⁸

2.2.5.4. Çakmak Köyü Hacı Ahmet Mescidi

Çakmak Köyü Hacı Ahmet Mescidi, Hacı Ahmet tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Hurufat defterlerinden tespit edilen h. Şevval 1108 / m. Mayıs 1697 tarihli tek kayda göre mescidin yarım akçe ile imamı Abdulcelil'in beratı yenilenmiştir.¹¹⁹⁹

2.2.5.5. Çörüş Köyü Mescidi

Çörüş köyünde bulunan mescit Emir Fakih tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerinden tespit edilen h. Şevval 1108/m. Mayıs 1697 tarihli ilk kayıta mescidin yarım akçe ile imamlığını yapan Lütfullah'ın ölmesi ile görev oğlu Ahmet'e verildiği bilgisi vardır.¹²⁰⁰ Mescit, h. Şevval 1194 / m. Ekim 1780 tarihinde Seyyid Ahmet tarafından yeniden yaptırılmış ve imamlık görevini de kendisi ücretsiz olarak üstlenmiştir.¹²⁰¹

¹¹⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 349.

¹¹⁹⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 349.

¹¹⁹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

¹¹⁹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 151.

¹¹⁹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1091, 53.

¹¹⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 349.

¹²⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1040, 349.

¹²⁰¹ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 43.

2.2.5.6. Gevenes (Esenpınar) Köyü Hasan Halife Mescidi¹²⁰²

Gevenes köyünde Hasan Halife tarafından yaptırılan mescidin yapım tarihi bilinmemektedir. Mescide dair belgeler arasında yer alan h. Receb 1133 / m. Mayıs 1721 tarihli tek kayıta, mescidin imamının bulunmaması nedeniyle yarım akçe yevmiye ile Hüseyin'in, Kadı Seyyid Abdurrahman'ın arzıyla imam olarak görevlendirildiği belirtilmektedir.¹²⁰³

2.2.5.7. Hayrados (Çamlıca) Köyü Abdülkerim Mescidi¹²⁰⁴

Hayrados köyündeki bu mescidi Abdülkerim isimli bir zat yaptırmış, aynı zamanda mescidin imamlığını da kendisi yapmıştır. Hurufat defterlerinde yer alan h. Şaban 1168 / m. Mayıs 1755 tarihli tek kayda göre, mescidin imamı Abdülkerim'in vefatı üzerine imamlık görevi oğluna, Mehmet'e devredilmiştir.¹²⁰⁵ Abdülkerim'in 1755 yılında vefat etmiş olması, mescidin bu tarihten önce yapıldığını göstermektedir.

2.2.5.8. İnçeğiz Köyü Mescidi

İnçeğiz köyünde bulunan mescidin banisi ve yapım tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, hurufat defterlerinde mescide dair çeşitli atama kayıtları tespit edilmiştir. H. Zi'l-ka'de 1122 / m. Ocak 1711 tarihli ilk kayıta, yarım akçe yevmiye ile görev yapan müezzin İsmail'in vefatı üzerine yerine Mustafa'nın atandığı belirtilmektedir. H. Rebiu'l-evvel 1134 / m. Ocak 1722 tarihli kayıta, mescidin imamı Abdülcelil'in vefatı üzerine görev oğluna, Ali'ye intikal etmiştir.¹²⁰⁶ H. Receb 1163 / m. Temmuz 1750 tarihinde imam Ali'nin vefatıyla, görev oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Abdülkerim arasında paylaşılmıştır.¹²⁰⁷ Son olarak, h. Ramazan 1170 / m. Mayıs 1757 tarihli kayıta, mescidin müşterek imamları Seyyid Mustafa ile Seyyid Abdülkerim'in beratlarının yenilendiği kayıt altına alınmıştır.¹²⁰⁸

¹²⁰² Köyün ismi “Esenpınar” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

¹²⁰³ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

¹²⁰⁴ Köyün ismi “Çamlıca” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

¹²⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

¹²⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150-151.

¹²⁰⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

¹²⁰⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

2.2.5.9. Kuri Köyü Ahmet Bey Mescidi

Ahmet Bey Mescidi ile alakalı hurufat defterlerindeki tek kayıt h. Muharrem 1131 / m. Aralık 1718 tarihli olup buna göre Ahmet Bey'in yaptırdığı mescide imam lazım olduğu için ücretsiz olarak Mustafa'ya görev verilmiştir.¹²⁰⁹

2.2.5.10. Orçun Köyü Seyyid Hacı Abdulhalim ve Hacı Mustafa Mescidi

Orçun köyünde bulunan mescit, Seyyid Hacı Abdulhalim ile Hacı Mustafa tarafından birlikte yaptırılmıştır. Mescidin yapımının ardından, h. Safer 1163 / m. Şubat 1750 tarihinde her iki kişi müştereken, günlük birer akçe yevmiye ile imamlık görevini üstlenmişlerdir.¹²¹⁰ H. Şaban 1169 / m. Mayıs 1756 tarihinde beratları yenilenmiş; h. Şaban 1191 / m. Eylül 1777'de ise Hacı Mustafa'nın vefatı üzerine imamlık görevi oğlu Mahmut'a intikal etmiştir.¹²¹¹ Son olarak, h. Cemaziye'l-evvel 1229 / m. Mayıs 1814 tarihinde, günlük bir akçe ile görev yapan Seyyid Mahmut'un vefatı üzerine, imamlık görevi oğulları Seyyid Mehmet, Seyyid Abdulhalim ve Seyyid Ali arasında müşterek olarak paylaşılmıştır.¹²¹²

2.2.5.11. Pazarcı Köyü Abdalbâki-zâde Seyyid Mehmet Mescidi

Pazarcı köyünde bulunan diğer bir mescit, Abdalbâki-zâde Seyyid Mehmet tarafından yaptırılmıştır. H. Rebiu'l-evvel 1224 / m. Mayıs 1809 tarihinde, cemaatin yoğunluğu nedeniyle izin alınarak mescide minber konulmak suretiyet camiye dönüştürülmüştür. Bu tarihte hatip olarak Hüseyin b. Mehmet görevlendirilmiş; berat ise Alanya Kadısı Seyyid Mehmet Said'in arzıyla verilmiştir.¹²¹³ H. Zi'l-hicce / m. Eylül 1821'de, ücretsiz hatiplik yapan Hüseyin b. Mehmet'in vefatı üzerine, yerine Seyyid Hacı Ahmet atanmış ve bu atama Ermenek kazası nâibi Seyyid Mustafa'nın arzıyla gerçekleştirilmiştir.¹²¹⁴

¹²⁰⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

¹²¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

¹²¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266; VGMA, Hurufat Defteri 1129, 43.

¹²¹² VGMA, Hurufat Defteri 546, 62.

¹²¹³ VGMA, Hurufat Defteri 567, 117.

¹²¹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 546, 63.

2.2.5.12. Sivastı (Karatepe) Köyü Abdullah Mescidi¹²¹⁵

Sivastı köyü mescidi, Abdullah adlı bir şahıs tarafından inşa ettirilmiştir. Hurufat defterinde mescide ilişkin farklı tarihlerde düzenlenmiş birtakım kayıtlar bulunmaktadır. İlk kayıt, h. Şevval 1136 / m. Temmuz 1724 tarihini taşımakta olup, mescidin imamı Ahmet Halife'nin vefatı üzerine yerine oğlu Mehmet'in günlük yarım akçe ücretle imam olarak tayin edildiğini bildirmektedir.¹²¹⁶ İkinci kayıt hicri Zi'l-ka'de 1148 / miladi Mart 1736 tarihli ve bu kayıta, imam Ahmet'in vefatından sonra yerine kardeşi Ali'nin yine yarım akçe ile görevlendirildiği belirtilmektedir.¹²¹⁷ Üçüncü ve son kayıta ise, hicri Şaban 1169 / miladi Mayıs 1756 tarihinde, Ali Halife'nin beratının yenilendiği ifade edilmektedir.¹²¹⁸

2.2.5.13. Uçarı Köyü Turan Çavuş Mescidi

Uçarı köyünde, Uçarı oğlu Turan Çavuş tarafından inşa ettirilen mescidin yapım tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mescide ilişkin mevcut bilgiler yalnızca 1584 tarihli evkaf defterine dayanmaktadır. Bu deftere göre, mescidin vakıfları arasında Hızır Ağa tarafından vakfedilen bir kıta bağın yıllık gelirinin yarısı 150 akçe, yılda bir defa hatim okunması şartıyla imama tahsis edilmiştir. Ayrıca, Turan Çavuş tarafından vakfedilen bir kıta bağın yıllık geliri olan 150 akçe, Yasin Suresi okunması şartıyla yine imama ayrılmıştır. Bunun yanı sıra, başka bir kıta bağın yıllık gelirinin yarısı olan 150 akçe de imama şartlı olarak tahsis edilmiştir. Böylece mescidin toplam yıllık vakıf geliri 450 akçeye ulaşmaktadır.¹²¹⁹

2.2.5.14. Zeytinburnu Köyü Şeyh Hasan Efendi Mescidi

Zeytinburnu köyü Şeyh Hasan Efendi Mescidi, Şeyh Hasan Efendi tarafından yaptırılmış olup kayıtlardan mescidin yanında birde muallimhane bulunduğu anlaşılmaktadır. Mescidin müezzini aynı zamanda muallimhanede ders vermektedir.¹²²⁰ Evkaf defterlerinde mescitle alakalı bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde

¹²¹⁵ Sivastı köyünün ismi “Karatepe” olarak değiştirilmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 94.

¹²¹⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 110.

¹²¹⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

¹²¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 206.

¹²¹⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 2a.

¹²²⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 348; VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

mescide imam ve müezzın ataması yapılmıştır. H. Zi'l-kade 1103/m. Temmuz 1692 tarihli ilk kayda göre mescidin imamı Mustafa'nın berâtı yenilenmiştir.¹²²¹ H. Muharrem 1200 / m. Aralık 1785'te bir akçe ile imam olan Seyyid Yusuf'un ölümüyle yerine Seyyid Ali b. Seyyid İbrahim'e görev verilmiştir.¹²²²

2.2.6. Silifke'de Bulunan Mescitler

2.2.6.1. Eskihsar Kale Mahallesi Mescidi

Eskihsar Kale Mahallesi Mescidi'ne ilişkin hurufat defterlerinde dört kayıt tespit edilmiştir. H. Muharrem 1198 / m. Aralık 1783 tarihli ve 1129 numaralı defterde, mescidin Hüseyin isimli bir şahıs tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir.¹²²³ Mescide imam atamalarına dair kayıtlar da mevcuttur. H. Cemaziye'l-âhir 1124 / m. Temmuz 1712 tarihli kayıta, yarım akçe ücretle görev yapan imam Mehmet Halife'nin beratının yenilendiği görülmektedir.¹²²⁴ Yine h. Muharrem 1198 / m. Aralık 1783 tarihinde, imam Veli'nin vefatı üzerine, imamlık görevi oğlu Mahmut'a tevdi edilmiştir.¹²²⁵

2.2.6.2. Hacı Kadirli Köyü Abdulkadir Mescidi

Hacı Kadirli köyünde Abdulkadir tarafından yaptırılan mescitle ilgili olarak hurufat defterlerinde iki kayıt yer almaktadır. Bu kayıtlar, bir akçe ücretle yapılan imam atamalarına ilişkindir. H. Zilhicce 1140 / m. Ağustos 1728 tarihli ilk kayıta, mescidin imamı Hasan'ın beratının yenilendiği görülmektedir. Beş yıl sonra, h. Zilhicce 1145 / m. Mayıs 1733 tarihinde Hasan'ın vefatı üzerine imamlık görevi Ahmet Halife'ye tevdi edilmiştir.¹²²⁶

2.2.6.3. Karakaya Köyü Alâeddin Halife Mescidi

Karakaya köyündeki mescidin, Alâeddin Halife tarafından XVIII. yüzyılın ilk yıllarında yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Bu bilgi, mescide ilişkin tek kayıt olan 1128 numaralı hurufat defterindeki ifadelere dayanmaktadır. Defterde, mescidi yaptıran Alâeddin

¹²²¹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

¹²²² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

¹²²³ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 42.

¹²²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 24.

¹²²⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1129, 42.

¹²²⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1139, 177; VGMA, Hurufat Defteri 1088, 186.

Halife'nin mescidde ücretsiz imamlık yaptığı, h. Zilhicce 1139 / m. Ağustos 1727 tarihinde vefat etmesi üzerine imamlık görevinin Abdurrahman'a tevdi edildiği belirtilmektedir.¹²²⁷

2.2.6.4. Kızılviran Köyü Abdussamet Mescidi

Kızılviran köyündeki mescid, Abdussamet tarafından yaptırılmıştır. Hurufat defterlerindeki tek kayıt, h. Zilkade 1108 / m. Mayıs 1697 tarihine ait olup, bu tarihte mescidin imamı Abdussamet'in beratının yenilendiği görülmektedir. Mescidin de bu tarihlerde inşa edilmiş olması muhtemeldir.¹²²⁸

2.2.6.5. Pazarkaşı Köyü Mescidi

Pazarkaşı köyü Mescidi'nin banisi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde, mescide bir akçe ücretle imam atandığına dair çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki, h. Zilkade 1108 / m. Mayıs 1697 tarihlidir. Söz konusu kayıta, mescidin imamı Ali'nin vefatı üzerine, oğlu Abdülbâki'ye Kadı İsmail'in arzı ile imamlık görevinin verildiği görülmektedir.¹²²⁹ Son olarak h. Muharrem 1135 / m. Kasım 1722 tarihli kayıta, imam Musa'nın vefat etmesi üzerine yerine Süleyman'ın atandığı belirtilmektedir.¹²³⁰

¹²²⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 35.

¹²²⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 350.

¹²²⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 350.

¹²³⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 122.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL AMAÇLI KURULAN VAKIFLAR

3.1.Zaviyeler

Zaviye kelimesi, Arapça'da “toplamak” ve “men etmek” anlamlarına gelen *zeveye* kökünden gelen bir kelimedir. Başlangıçta hücre ya da küçük oda anlamında kullanılmış, zamanla daha özel bir anlam kazanmıştır.¹²³¹ Genellikle şehir, kasaba ya da köylerin kenarlarında veya yol güzergâhlarında kurulan zaviyeler; çeşitli tarikatlara mensup derviş ve müritlerin bir şeyh önderliğinde toplu olarak yaşadıkları, yolculara (ayende ve revendeye) ücretsiz yemek, barınma gibi hizmetlerin sunulduğu kurumlardır. Zamanla bu yapılar sadece birer konaklama yeri değil, aynı zamanda dini, sosyal ve kültürel işlevleri olan merkezler hâline gelmiştir. XV. yüzyıldan itibaren zaviye ile birlikte “hankâh”, “imaret”, “tekke”, “dergâh” ve “âsitâne” gibi terimler de kullanılmıştır.¹²³²

3.1.1. Anamur'da Bulunan Zaviyeler

3.1.1.1.Ahmet Seydi Zaviyesi

Ahmet Seydi Zaviyesi sadece 1584 tarihli evkaf defterinde kayıtlıdır. Zaviyenin yapım tarihi ve yeri hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Vakfın gelirleri, üç kıt'a zeminden sağlanmakta olup yıllık toplam 200 akçe olarak kaydedilmiştir.¹²³³

¹²³¹ Mehmet Zeki Pakalın, “*Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, III”: 648; A. Yaşar Ocak ve Suraiya Faroqhi, “Zâviye”, *MEB İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986), 13: 468- 476.

¹²³² Mustafa Kara, “Tekke”, *Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2011), 40:368-370.

¹²³³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 21a.

3.1.1.2.Ferhenk Köyü Şeyh Erdem Seydi Zaviyesi

Ferhenk köyünde bulunan Şeyh Erdem Seydi Zaviyesi'nin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, 1518 tarihli evkaf defterinde geçen “Zaviye-i Şeyh Erdem Seydi der-karye-i Fernek binâ-i Şeyh Hızır ve Şeyh Mustafa an-nesli Şeyh Erdem” ifadesinden, zaviyenin Erdem Seydi'nin torunları tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.¹²³⁴ Bu tarihte vakfın gelirleri, dört kıt'a topraktan ibarettir ve elde edilen gelir, gelen ve giden yolculara (âyende ve revende) tahsis edilmektedir. Vakfın idaresi, Şeyh Mehmet oğlu Şeyh Hızır ile kardeşi Mustafa'nın tasarrufundadır.¹²³⁵ Hurufat defterlerinde zaviyeyle ilgili yalnızca tek bir kayıt tespit edilmiştir. Bu kayda göre, h. Safer 1125 / m. Mart 1713 tarihinde öşür mahsulüyle ilgili olarak mütevellî ve tekke şeyhlerinden Seyyid Mustafa ile Seyyid Mehmet'e bir berat verildiği belirtilmektedir.¹²³⁶

3.1.1.3.Gürlevik Köyü Şeyh Muhammed Dede Zaviyesi

Gürlevik köyü, Şeyh Muhammed Dede Zaviyesi hakkında elimizdeki bilgiler oldukça sınırlı ve yetersizdir. Zaviyenin yapım tarihi ve yaptıranı ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinden tespit edilen h. Şaban 1110 / m. Mart 1699 tarihli tek kayda göre zaviyenin günlük bir akçe ile imamı olan Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.¹²³⁷ Ayrıca 1872 yılı Adana Salnamesi'nde Anamur ile alakalı bölümde “Kaza merkezi Anamur'un Çorak karyesi olup izzet-i kiramdan Gürlevik nâm mahalde Şeyh Muhammed medfundur” kaydı vardır.¹²³⁸

3.1.1.4.Kızılca Köyü Ali Bey Zaviyesi

Kızılca köyündeki zaviye Yıva evlâdından Ali Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında bilgi olmamakla birlikte zaviyeye ait bilginin sadece 1584 tarihli evkaf defterinde olması bu tarihten kısa süre önce yaptırılmış olma ihtimalini arttırmaktadır.

¹²³⁴ BOA, TD. 1, 36.

¹²³⁵ BOA, TD. 1, 36, Kaydın altında “min-evlâdî'l-merhum Şeyh Erdem Seydi rahmetullah ümerâ-i mâziden muâfiyetnâmeleri vardır. Mâ takaddümden ilâ yevmi-nâ hezâ bu silsile muaf olagelmıştır” şeklinde not bulunmaktadır.

¹²³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 158.

¹²³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 717.

¹²³⁸ “Adana Salnamesi”, h. 1289/m. 1872, 105.

Zaviyede mütevellilik evlâda şart kılınmıştır. Ali Bey aynı köye bir de mescit yaptırmıştır.

Zaviyenin vakıf geliri Ali Bey tarafından verilen 15.000 akçe nakdin muamelesinden elde edilen yıllık 2.250 akçeden meydana gelmektedir. Zaviyede görev yapanlar ve aldıkları ücretle ilgili bilgi verilmemiştir.¹²³⁹ Hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili kayıt tespit edilememiştir.

3.1.1.5. Musa Seydi Zaviyesi

Evkaf defterlerinde Garipler Kışlası köyü, hurufat defterlerinde ise Manastır köyünde bulunduğu belirtilen Musa Seydi Zaviyesi'nin 1584 tarihli evkaf defterinde vakfiyesinin h. 884 / m. 1479 tarihli olduğu kaydedilmiştir. Ancak bu vakfiyeye ulaşılamamıştır. Zaviyede bu tarihten kısa bir süre önce yapılmış olmalıdır.¹²⁴⁰

1518 tarihinde yapılan tahrirde zaviyenin vakıfları Garipler Kışlası köyünde altı kıt'a zemin 500 akçe, Ermenek'e bağlı İrnebol köyünde bir kıt'a zemin 100 akçe, Manastır'da bir kıt'a zeminden 100 akçe toplam yıllık geliri 700 akçedir.¹²⁴¹ 1555'te sadece vakıfları kaydedilmiş gelirleri hakkında bilgi verilmemiştir. Bu tarihte zaviyenin vakıfları; dört kıt'a zemin, bir adet değirmen ve beş adet harnup ağacından ibarettir.¹²⁴² 1584 tarihli evkaf defterinde vakıfları Garipler Kışlası köyünde dört kıt'a zemin, Ermenek'in İrnebol köyünde bir kıt'a zemin, Manastır köyünde bir kıt'a zemin, Bozyazı sınırında bir kıt'a zemin, bir adet değirmen ve beş adet hanup ağacından olmak üzere toplam yıllık 500 akçelik geliri bulunmaktadır.¹²⁴³

Hurufat defterlerinde h. 1111 / 1203 m. 1700 / 1789 yılları arası zaviyeye yapılan atamaların kayıtları bulunmaktadır.¹²⁴⁴ Tespit edilen kayıtlardan vakfa müteveli ve zaviyedâr ataması yapıldığı anlaşılmaktadır. İlk kayıt h. Şaban 1111 / m. Şubat 1700 tarihli olup bu kayda göre evlâdiyet üzere mutasarrıf olan Seydi Ömer'in vefatı ile

¹²³⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20a.

¹²⁴⁰ Bkz, TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 21; BOA, TD. 1, 31.

¹²⁴¹ BOA, TD. 1, 31.

¹²⁴² BOA, TD. 1, 63.

¹²⁴³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 21.

¹²⁴⁴ Bunlardan 1153 numaralı defterdeki iki kayıt ile 1157 numaralı defterdeki iki kayıt, yine 1157 numaralı defterdeki kayıt ile 1119 numaralı defterdeki kayıtların aynı olduğu anlaşılmaktadır.

yerine oğulları İsa, Abdunnebi ve Koca Seydi'ye berat verilmiştir.¹²⁴⁵ H. Cemaziye'l-evvel 1117/Ağustos 1705'te zaviyede ders vermek şartıyla Abdulcelil'in beratı yenilenmiştir. Aynı tarihte mütevellî Latif'in görevi bırakması ile mütevellilik Abdulcelil'e verilmiştir. Yine aynı tarihte zaviyedâr Abdullah'ın görevi bırakması ile bu görev de Abdulcelil'e verilmiştir.¹²⁴⁶ H. Şaban 1119 / m. Kasım 1707'de zaviyenin bir akçe ile mutasarrıfı Abdunnebi üzerinden görev Halil'e verilmiştir.¹²⁴⁷ H. Safer 1136 / m. Kasım 1723'te zaviyenin mütevellisi olmadığı için müderris Mahmut atanmıştır.¹²⁴⁸ H. Cemaziye'l-âhir 1137 /m. Şubat 1725'te zaviyenin evlâda meşrut mutasarrıfları Abdunnebi ve Koca Seydi'nin vefatı ile göreve oğulları Ahmet, Abdullah, Ömer, Mahmut ve Mehmetoğlu Musa müştereken atanmışlardır.¹²⁴⁹ H. Rebiu'l-evvel 1189 / m. Mayıs 1775'te zaviyenin öşür mahsulü ile zaviyedârı ve mütevellisi olan Seyyid Şeyh Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.¹²⁵⁰ Son olarak h. Cemaziye'l-evvel 1203 / m. Şubat 1789'da mütevellî Seyyid Şeyh Mustafa'nın ölümü ile yerine oğlu Seyyid Şeyh Mustafa'ya berat verilmiştir.¹²⁵¹

3.1.1.6. Şeyh Ali Hoca Zaviyesi

Şeyh Ali Hoca Zaviyesi'nin yeri ve yapım tarihi ile ilgili kesin bilgi yoktur. 1584 tarihli evkaf defterindeki "Vakf-ı Zaviye-i Şeyh Ali Hoca tâbi-i Anamur" şeklindeki kayıttan zaviyenin Anamur'da olduğunu öğreniyoruz. Ancak Anamur'un hangi köyünde olduğu belirtilmemiştir. 1518 tarihinde zaviyenin vakıf geliri; yedi kıt'a zemin ve bir adet değirmenden toplam 450 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu gelir gelen gidene (ayende ve revende) sarf olunur. Bu tarihte Ali Hoca neslinden on dört dervişin ismi kaydedilmiştir.¹²⁵² 1584 tarihli evkaf defterinde vakfın gelirlerinde bir miktar düşüş

¹²⁴⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1153, 178.

¹²⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 158; VGMA, Hurufat Defteri 1153, 178.

¹²⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 158.

¹²⁴⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1157, 159; VGMA, Hurufat Defteri 1119, 445.

¹²⁴⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 445.

¹²⁵⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1154, 77.

¹²⁵¹ VGMA, Hurufat Defteri 558, 247.

¹²⁵² BOA, TD.1, 30. Bkz. Dervişlerin isimleri yazıldıktan sonra altına düşülen not: " Bu zikir olunan merhum Ali Hoca rahimehu'llah aziz ulularından dahi şeyh azizler zuhura gelip mâ-takaddümden İbrahim Bey ve Mehmet Bey'den muâfiyetnâmeleri olup ve evladından bu silsile evvelden beratı olagelmıştır. Hâliya mevcut olan on bir nefer dahi ol azizin neslindendir. Süleha dervişlerden ve Mevlâne Seydi Ahmet ehl-i ilim olup nice talebeye ders edip ehl-i elim bundan istifade ederler. Amma defter-i sâbıkta bunların öşürlerinden elli kile galle ve rusûm-i örfiyeden dahi beş yüz seksen dokuz akçe kaydolunmuş ve lakin vâcib'ü-rriaye ve makbul... Aziz olduğu için Sipahiler bunlara riayet edip hiç bir

olduğu anlaşılmaktadır. Vakıfları; yedi kıt'a zeminden 310 akçe ve değirmenden 100 akçe toplam 410 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹²⁵³ Hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili kayda rastlanmamıştır.

3.1.2. Ermenek'te Bulunan Zaviyeler

3.1.2.1. Arabşah Zaviyesi

Ermenek merkezde aynı ismi taşıyan mahallede bulunan zaviyenin yapım tarihi bilinmemektedir. Zaviye ile ilgili bilgi sadece 1500 ve 1522 yılı evkaf defterlerinde yer almaktadır.¹²⁵⁴ 1500 yılı kayıtlarına göre zaviyenin toplam geliri, dört kıt'a zemin ve iki kıt'a bahçeden 235 akçedir.¹²⁵⁵ 1522 tarihinde de zaviyenin gelirleri aynı kalmış ve yıllık 235 akçe olarak gerçekleşmiştir. Giderlerle ilgili herhangi bir kayda yer verilmemiştir.¹²⁵⁶ Hurufat defterlerinde zaviyeye ait bilgi bulunmamaktadır.

3.1.2.2. Efendi Çelebi Zaviyesi

Ermenek merkezde bulunan zaviye, Karamanoğulları neslinden olduğu anlaşılan Efendi Çelebi tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. 1518 yılı evkaf defterinde zaviyenin harap durumda olduğu ancak Seydi Ali isminde bir şahıs tarafından Allah rızası için ihya edildiği yazmaktadır.¹²⁵⁷ Yine aynı tarihte vakfın yıllık geliri zaviye arazisinde bulunan ağaçlardan elde edilen 100 akçedir.¹²⁵⁸ Sonraki yıllarda yapılan tahrirlerde ve hurufat defterlerinde zaviyeye ait kayda rastlanmamıştır.

3.1.2.3. Hacı Abdullah Zaviyesi

Ermenek merkezde bulunan Hacı Abdullah Zaviyesi Abdullah b. Hüsameddin Altunbaş tarafından h. 734 / m.1333 tarihinde veya bu tarihten kısa süre önce yaptırılmıştır. 1518 yılı evkaf defterinde zaviyenin vakıfları ve vakıf gelirleri yazıldıktan sonra zaviyenin tamamen münhezim, yıkılmış durumda, olduğu sadece vâkıfın türbesinin bulunduğu

zamanda öşürden ve rüsumdan almamışlardır. Hâliya dahi görüldü A'şardan yirmi kile rüsumdan dahi üç yüz elli akçe hâsıl olur.

¹²⁵³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 21b.

¹²⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228a; BOA, TD. 387, 261.

¹²⁵⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228a.

¹²⁵⁶ BOA, TD. 387, 261.

¹²⁵⁷ BOA, TD. 1, 16.

¹²⁵⁸ BOA, TD. 1, 16; Efendi Çelebi Zâviyesi vakfı için ayrıca Bkz. Konyalı, "Karaman Tarihi", 677; Çiftçioglu, "Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri", 238; Gök, "Ermenek Kazası", 146.

belirtilmektedir.¹²⁵⁹ 1555 ve 1584 tarihli tahrirlerde ise faaliyette olduğu anlaşılan zaviyenin vakfiyesinin 1333 tarihini taşıdığı görülmektedir.¹²⁶⁰

1518 tarihli evkaf defterine göre, zaviye vakfının yıllık geliri toplam 1.462 akçedir. Bu gelir, Ermenek, Mut ve Anamur kazalarına bağlı çeşitli köylerde bulunan yirmi iki kıt'a zemin, yedi kıt'a dükkân zemini ve bir kıt'a bahçeden sağlanan 1.042 akçe; ayrıca Şeyh Mehmet tarafından vakfedilen ve bu sebeple vakfa sonradan ilhak edilen bir adet değirmen 400 akçe ile bir kıt'a bağdan elde edilen 20 akçeden oluşmaktadır.¹²⁶¹

1555 tarihinde zaviyeye ait toplam on kıt'a zeminden 330 akçe, bir kıt'a bağdan 14 akçe ve bir adet su değirmeni icarından 60 akçe olmak üzere toplam 404 akçelik bir gelir elde edilmiştir.¹²⁶² 1584 tarihinde zaviyenin vakıf gelirleri 479 akçe olarak gerçekleşmiştir. Bunlar; on kıt'a zemin öşründen 400 akçe, bir adet değirmen icarından 65 akçe ve bir kıt'a bağdan 14 akçe olmak üzere toplam 479 akçedir.¹²⁶³ 1518 yılı gelirlerine göre 1555 ve 1584 yıllarındaki gelirlerin büyük oranda azalma göstermesinin sebepleri arasında, 1518 tarihinde 400 akçe gelir getiren değirmenin gelirindeki düşüştür. Diğer taraftan 1518 tarihinde zaviyenin akarları arasında kaydedilen yirmi kıt'a zeminin yarısı ve yedi kıt'a dükkân zemini 1555 tarihinde görülmemektedir.

Elde edilen gelirlerin harcandığı yerleri sadece 1518 tarihli evkaf defterinde görülmektedir. Zaviyedâr bütün gelirlerin dörtte birini, müteveli zaviyenin rakabesinden sonra hafid ise öşrün tamamından, zaviye şeyhi ile misafirlerin yiyecek masrafı öşrün yarısından ödenmektedir. Hacı Abdullah Zaviyesi'nde 1518 tarihinde görevli olarak zaviyedâr, müteveli, hafid ve şeyh olmak üzere toplam dört görevli bulunmaktadır.¹²⁶⁴

¹²⁵⁹ BOA, TD. 1, 15.

¹²⁶⁰ BOA, TD. 1, 48, "*Vakfiye-i zâviye-i mezbûre el- müverrih Şevval sene erba'a ve selâsîn ve seb'a mie*"; Bkz. Aynı vakfiye kaydı için TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a; Çiftçioğlu, "Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri", 239; Gök, "Ermenek Kazası", 143.

¹²⁶¹ BOA, TD. 1, 15.

¹²⁶² BOA, TD. 1, 51.

¹²⁶³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 18a.

¹²⁶⁴ BOA, TD. 1, 15.

Hurufat defterlerinde tespit edilen h. Muharrem 1183 / m. Mayıs 1769 tarihli tek kayda göre zaviyenin zaviyedârı ve vakfın mütevellisi Seyyid Ali'nin beratsız olması nedeniyle Gülnar nâibi Seyyid Abdullah arzıyla berat verilmiştir.¹²⁶⁵

3.1.2.4. Hacı Alâeddin Zaviyesi

Ermenek'te bulunan zaviye Hacı Alâeddin tarafından yaptırıldığı ancak yaptıran kişi ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde zaviyeye ait bilginin olmayışı XVII. yüzyılda yapılma ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili h. 1110 / 1240 m. 1699 / 1825 tarihleri arasında zaviyedâr ve vakfa müteveli atama kayıtları bulunmaktadır. H. Şaban 1110 / m. Şubat 1699'da günlük yarım akçe ile vakfın mütevellisi Seyyid Ahmet üzerinden Ali'ye görev verilmiştir.¹²⁶⁶ Hurufat defterlerindeki son kayıt h. Şaban 1240 / m. Nisan 1825 tarihli olup zaviyedâr ve müteveli Seyyid Abdullah'ın vefatı ile görev Ahmet'e verilmiştir.¹²⁶⁷

3.1.2.5. Hacı İvaz Zaviyesi

Ermenek merkez veya yakın çevresinde olduğu anlaşılan zaviyenin yapım tarihi hakkında bir bilgi yoktur. Zaviyeye ismini veren zât tarafından yaptırılmış olmalıdır. Evkaf defterlerinde zaviyenin bulunduğu yer açıkça yazılmamıştır. Ancak köylerde olsaydı köyün ismiyle beraber kaydedilmesi gerekirdi.¹²⁶⁸ 1500 yılı evkaf defterinde zaviyenin geliri, altı kıt'a zeminden elde edilen toplam 195 akçeden ibarettir, bilgisi geçmektedir.¹²⁶⁹ 1522 tarihinde, zaviye gelirlerinde değişiklik olmamış yıllık 195 akçe olarak gerçekleşmiştir.¹²⁷⁰ 1555 tarihli evkaf defterinde ise “*Defter-i atikde mesturdur. Tahrir-i cedid zamanında sıhhat-ı vücudu malum olunmadı. İnde'l-hâce defter-i atike müracaat oluna*”¹²⁷¹ şeklindeki kayıttan zaviyenin devam etmediği anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinde de zaviye ile ilgili kayda rastlanmamıştır.

¹²⁶⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1072, 126; Bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 183.

¹²⁶⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

¹²⁶⁷ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72; Ayrıca bkz. Eser, “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”, 184.

¹²⁶⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565,227a; BOA, TD 387, 261; Gök, “Ermenek Kazası”, 144.

¹²⁶⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 227a.

¹²⁷⁰ BOA, TD 387, 261.

¹²⁷¹ “*Vakf-ı Zâviye-i Hacı İvaz, vakf-ı Zâviye-i Yalıncağ, vakf-ı Zâviye-i Lamos. Vakf-ı Zâviye-i Bayram Seydi, Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Yumlu ve Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Ali der Lamos. Defter-i atikde mesturdur. Tahrir-i cedid zamanında sıhhat-ı vücudu malum olunmadı. İnde'l-hâce; defter-i atike müracaat oluna*”, bkz., BOA, TD 1, 51; Gök, “Ermenek Kazası”, 145.

3.1.2.6. Halil Bey Evlâd-ı Karaman Zaviyesi

Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılan zaviyenin yeri ve yapım tarihi hakkında kesin bilgiye sahip değiliz. Ancak Ermenek merkezde veya yakın çevresinde olma ihtimali yüksektir. Zaviyeye ait bilgi sadece 1518 yılı evkaf defterinde geçmektedir. Bu tarihte zaviyenin vakıfları altı kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden toplam 570 akçe yıllık gelire sahiptir. Elde edilen bu gelirden zaviye şeyhi için günlük bir akçe, misafirlerin yemekleri için de 210 akçe harcanmaktadır. 1518 yılı kayıtlarından zaviyenin şeyhi müşterek Hüseyin oğlu Tahir ve Mustafa oğlu Mehmet olduğu anlaşılmaktadır.¹²⁷²

3.1.2.7. İhsaniye Zaviyesi

Ermenek'in yaylağında bulunduğu anlaşılan İhsaniye Zaviyesi'nin yaptırını ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinde zaviyeye ait herhangi bir kayda rastlanmaması ve yapılan atamaların 1750 yılından sonra gerçekleşmiş olması, zaviyenin XVIII. yüzyılın ikinci yarısında yaptırılmış olma ihtimalini güçlendirmektedir. Hurufat defterlerinde zaviyeye ait atama kayıtları tespit edilmiş olup bunlar; zaviyedâr, müteveli, câbî, nâzır, kâtip, kiledar ve ambarcı atamalarıdır. Tespit edilen h. Rebiu'l-evvel 1169 / m. Aralık 1755 tarihli ilk kayıta zaviyede ders vermek şartıyla yarım hisse zaviyedâr ve mütevelliliğe sahip olan Abdullah Halife ders verme görevinden çekilerek Seyyid Esad Halife'ye bu görev verilmiştir.¹²⁷³ Hurufat defterlerindeki son kayıt h. Zi'l-ka'de 1246 / m. Mayıs 1831'de ambarcı Seyyid İbrahim'in ölümü ile Seyyid Hüsameddin'e görev verilmiştir¹²⁷⁴

Tablo 3.1. İhsaniye Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-evvel 1169/m. Aralık 1755		Dersiye Seyyid Esad Halife	İhsaniye Zaviyesi'nin ders vermek şartıyla yarım hisse zaviyedâr ve tevliyetine sahip Seyyid Abdullah Halife yalnız ders verme görevini rızası ile Seyyid Esad Halife'ye bırakması ile görev.	VGMA. HD. No: 1062, s. 165.

¹²⁷² BOA, TD 1, 11; Gök, "Ermenek Kazası", 146.

¹²⁷³ VGMA, Hurufat Defteri 1062, 165.

¹²⁷⁴ VGMA, Hurufat Defteri 536, 77.

H. 1171/1172 m. 1757/1758		Zaviyedâr Seyyid Esad	İhsaniye Zaviyesi'nde zaviyedârlığın yarı hissesine sahip Seyyid Esad'ın ders vermek şartıyla beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1062, s. 166.
H. 1171/1172 m. 1757/1758	Bâ-muayyne	Kâtip Seyyid Ahmet Halife	İhsaniye Zaviyesi'nde kâtip Seyyid Hüseyin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1062, s. 166.
H. 1171/1172 m. 1757/1758		Mütevelli Seyyid Abdullah	İhsaniye Zaviyesi'nde ders vermek şartıyla vakfın mütevellisi olan Seyyid Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1062, s. 166.
H. 1171/1172 m. 1757/1758		Mütevelli Seyyid Mehmet Efendi	İhsaniye Zaviyesi'nde ders vermek şartıyla yarım hisse vakfın mütevellisi Seyyid Abdullah'ın kendi rızasıyla görevi Seyyid Mehmet Efendi'ye bırakması Şeyhülislam Mevlâna Mehmet Salih Efendi'nin işaretleriyle Seyyid Mehmet Efendi'ye görev.	VGMA. HD. No: 1062, s. 166.
H. 1171/1172 m. 1757/1758	Ücretsiz	Câbi, nâzır Seyyid Mehmet Halife	İhsaniye Zaviyesi'nde vakfın câbisi ve nâzırı Seyyid Mehmet Halife'nin ölmesi ile diğer Seyyid Mehmet Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1062, s. 166.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760		Zaviyedâr Seyyid Abdullah ve Seyyid Mehmet Emin	İhsaniye Zaviyesi'nde ders vermek şartıyla yarım hisse zaviyedârlığa sahip Seyyid Mehmet Hadimî'nin Medine'ye yerleşmesi nedeniyle görevi kardeşleri Seyyid Abdullah ve Seyyid Mehmet Emin'e bırakması Şeyhülislam Velîyüddin Efendi'nin işaretleriyle görev.	VGMA. HD. No: 1062, s. 167.
H. Şaban 1185/m. Kasım 1771		Kâtip Seyyid İbrahim	İhsaniye Zaviyesi'nde kâtip Seyyid Şerif Ahmet'in görevi Seyyid İbrahim'e bırakması ile görev.	VGMA. HD. No: 1058, s. 54.
H. Rebiu'l- evvel 1187/m. Mayıs 1773		Câbi, nâzır Seyyid Hafız Ali	İhsaniye Zaviyesi'nde vakfın câbilik ve nâzırlık görevlerini yürüten Seyyid Yahya'nın ölmesiyle Seyyid Hafız Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1059, s. 64.
H. Rebiu'l- âhir 1188/m. Haziran 1774		Ambarcı Seyyid Hüsameddinoğl u Seyyid İbrahim	İhsaniye Zaviyesi'ne ambarcı lazım olduğu için görev Seyyid Hüsameddinoğlu Seyyid İbrahim'e verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1059, s. 64.
H. Cemaziye'l- evvel 1195/m.		Zaviyedâr, mütevelli Seyyid	İhsaniye Zaviyesi'nde dörtte bir hisse zaviyedâr ve dörtte bir hisse vakfın mütevellisi	VGMA. HD. No: 1064, s. 87.

Nisan 1781		Abdulkerim	Seyyid Alâeddin'in ölmesi ile Seyyid Abdulkerim'e Naib Seyyid Halil arzıyla görev.	
H. Şevval 1198/m. Ağustos 1784		Zaviyedâr (yarım hisse) Seyyid Mehmet Said	İhsaniye Zaviyesi'nde Seyyid Abdullah ve Seyyid Mehmet Emin görevi, Seyyid Mehmet Said'e bırakmaları ve Naib Seyyid Abdullah'ın arzı Şeyhülislam Dürrişâde Seyyid Mehmet Ataullah Efendi'nin işaretiyle görev.	VGMA. HD. No: 1064, s. 88.
H. Şevval 1198/m. Ağustos 1784		Mütevelli (yarım hisse) Seyyid Mehmet Said	İhsaniye Zaviyesi'nde vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet Said'e Naib Seyyid Abdullah'ın arzı Şeyhülislam Dürrişâde Seyyid Mehmet Ataullah Efendi'nin işaretiyle görev.	VGMA. HD. No: 1064, s. 88.
H. Zi'l-kade 1201/m. Ağustos 1787	Bâ-muayyene	Kiledar Seyyid Abdulvehhab	İhsaniye Zaviyesi'nin vakıf mezarları dağınık olması nedeniyle öşür toplama ve tahsilde kiledar lazım olduğu için Seyyid Abdulvehhab'a görev.	VGMA. HD. No: 1060, s. 228.
H. Zilhicce 1201/m. Eylül 1787		Câbi Seyyid Abdulvehhab	İhsaniye Zaviyesi'nin evkafı yaylak ve mezarları dağınık olup öşür ve gelirleri toplamak için süvari câbi lazım olması nedeniyle Seyyid Abdulvehhab'a görev.	VGMA. HD. No: 1060, s. 228.
H. Rebiu'l-evvel 1204/m. Kasım 1789	Bâ-muayyene	Câbi Seyyid Ahmet Müftizâde	İhsaniye Zaviyesi'nin kiledarlık cihetine sahip olan Seyyid Abdulvehhab'ın çocuksuz ölmesi ile yeğeni Seyyid Ahmet Müftizâde'ye görev.	VGMA. HD. No: 530, s. 259.
H. Rebiu'l-evvel 1204/m. Kasım 1789	Bâ-muayyene	Câbi Seyyid Ahmet Müftizâde	İhsaniye Zaviyesi'nin süvari câbisi Seyyid Abdulvehhab'ın çocuksuz ölmesi ile yeğeni Seyyid Ahmet Müftizâde'ye görev.	VGMA. HD. No: 530, s. 259.
H. Şevval 1244/m. Nisan 1829	Bâ-muayyene	Câbi, nâzır Seyyid Şeyh Ahmet	İhsaniye Zaviyesi'nin üçte bir hisse câbi ve üçte bir hisse nâzır Seyyid Mehmet oğlu Seyyid Mehmet Esad'ın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Ahmet'e berat. Seyyid Ahmet'in bu görevleri yapabileceğini kaza halkından İstanbul'da misafir bulunan Durmuşoğlu Seyyid İbrahimioğlu Seyyid Ali ve Mehmetioğlu Seyyid İbrahim adlı kişilerinde bildirmeleriyle	VGMA. HD. No: 535, s. 221.

			Anadolu kazaskeri Mevlâna Dürriizâde Mehmet Âbid Efendi'nin de i'âm etmeleriyle görev.	
H. Muharrem 1245/m. Temmuz 1829		Zaviyedâr, mütevellî Seyyid Eyyüboğlu Seyyid Mehmet	İhsaniye Zaviyesi'nde ders vermek şartıyla zaviyedâr ve vakfın dörtte bir hisse mütevellisi Seyyid Abdülkerim'in oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Muhammed'in çocuksuz ölmeleri ile Seyyid Eyyüboğlu Seyyid Mehmet'in görevleri istemesi ve Şeyhülislam Mevlâna Besincizâde Seyyid Abdulvehhab Efendi'nin işaretleri ile görev.	VGMA. HD. No: 536, s. 178.
H. Cemaziye'l-âhir 1246/m. Kasım 1830	Vazife-i muayyene	Ambarcı Seyyid Hüsameddin	İhsaniye Zaviyesi'nde Ambarcı Seyyid İbrahim'in ölmesi ile oğlu Seyyid Hüsameddin'e Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 536, s. 178.
H. Zi'l-hicce 1272/m. Ağustos 1856		Câbi, nâzır (üçte bir hisse) Abdülmümin ve Mehmet Ali	İhsaniye Zaviyesi'nde câbi ve nâzır Seyyid Şeyh Ahmet Efendi'nin ölmesi ile oğulları Abdülmümin ve Mehmet Ali'ye görev.	(BOA. C. EV., No: 563/28445)

3.1.2.8. Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi

Ermenek merkezde bulunan zaviye Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılmış olup yine kendi yaptırdığı Sipas mahallesindeki caminin yanındadır. Zaviye, evkaf ve hurufat defterlerindeki kayıtlarda “tekye” ve “mevlevihane” olarak da geçmektedir.¹²⁷⁵

Evkaf defterlerinin hepsinde zaviyeye ait kayıt bulunmaktadır. 1500 yılı evkaf defterinde toplam 565 akçe gelire sahiptir. Bunlar: beş kıt'a zemin 370, bir kıt'a bahçe on beş ve altı adet dükkânın icarından 180 akçedir.¹²⁷⁶ 1518 tarihinde, altı kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden 420 akçe, altı adet dükkândan ise 140 akçe olmak üzere toplam 580 akçe yıllık geliri bulunmaktadır. Vakfın bu gelirlerinden 380 akçesi gelen

¹²⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1068, 254; TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 234b.

¹²⁷⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 226a.

misafirlerin yemeği için harcanmakta, 200 akçe ise zaviyenin şeyhi ve iki hizmetlisine ödenmektedir.¹²⁷⁷

1555 yılında, toplam on iki kıt'a zemin vakfa gelir sağlamaktadır. Bu zeminlerin ikisi değirmen yeri, ikisi dükkân yeri, ikisi bahçe ve bir adet değirmenden oluşmakta olup, vakfın yıllık geliri 260 akçedir.¹²⁷⁸ 1584 tarihine gelindiğinde ise Berat köyündeki zeminden öşür hâsılatı 200 akçe, altı kıt'a zeminden 160 akçe, iki adet su değirmeninden 30 akçe, zaviye yakınındaki üç kıt'a bahçeden 65 akçe ve iki kıt'a dükkân zemininden 30 akçe olmak üzere toplam 465 akçe gelir elde edilmiştir.¹²⁷⁹

Hurufat defterlerinde h. 1109 / 1243 m. 1698 / 1827 yılları arası on dokuz kayıt tespit edilmiş olup bunlar vakfa mütevellî ve nâzır, zaviyeye şeyh ve zaviyedâr atamalarıdır. H. Ramazan 1109 / m. Mart 1698 tarihli ilk kayıta vakfın mütevellisi Ali hizmeti terk ettiği için Seyyid Hüseyin'e görev verilmiştir.¹²⁸⁰ Hurufat defterlerindeki son kayıt h. Muharrem 1243 / m. Ağustos 1827 tarihli olup bu kayda göre Seyyid Abdulkadir'in beratı kaybolduğu için yenilenmiştir¹²⁸¹.

Tablo 3.2. Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Ramazan 1109/m. Mart 1698	Bâ-muayyene	Mütevellî Seyyid Hüseyin	Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi'nin mütevellisi Ali'nin görevi terk etmesiyle Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Safer 1111/m. Temmuz 1699		Mütevellî Şeyh Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Camisi ve mevlevihânenin mütevellisi Muhammed görevden alınarak ders vermek şartıyla Şeyh Seyyid Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Ramazan 1123/m. Ekim 1711		Mütevellî müderris Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi'nde vakfın mütevellisi Seyyid Hamza'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Rebiu'l-evvel 1131/m.		Zaviyedâr mütevellî Hacı Osman Hacı	Mevlevihane diye bilinen Halil Bey zaviyesi'nin zaviyedârı ve vakfın mütevellisi İsa'nın	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.

¹²⁷⁷ BOA, TD 1, 14.

¹²⁷⁸ BOA, TD 1, 51.

¹²⁷⁹ TK. KKA. Evkaf Defteri 576, 17.

¹²⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 117.

¹²⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 535, 72.

Ocak 1719		Abbas	görevden alınması ile Hacı Osman ve Hacı Abbas'a müşterek görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1131/m. Şubat 1719		Mütevelli Seyyid Hamza ve Hacı Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nde ders vermek ve şeyhlik yapmak şartıyla vakfa mütevelli olan Seyyid Hamza üzerinden görevi Hacı Abbas ve Hacı Osman'ın alması ve onların da görevden alınmaları ile Seyyid Hamza ve Hacı Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l-âhir 1131/m. Nisan 1719		Şeyh, nâzır Şeyh Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nde şeyhlik ve nâzırlık görevinin kimse üzerinde olmaması nedeni ile Şeyh Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Receb 1131/m. Mayıs 1719	Bâ-muayyen	Şeyh, mütevelli Hacı Osman ve Hacı Abbas	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nde Şeyh ve vakfın mütevellisi Hacı Osman ve Hacı Abbas üzerinden Hamza'nın olması ve onun da görevden alınması ile Hacı Osman ve Hacı Abbas'a tekrar görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719	Bâ-muayyen	Şeyh, mütevelli Hacı Abbas	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nde müşterek şeyh ve vakfın mütevellisi Hacı Abbas ve Hacı Osman isimli kişilerden Hacı Osman'ın sahip olduğu yarı hisseyi, ortağı Hacı Abbas'a bırakması.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Receb 1132/m. Mayıs 1720	2 akçe	Şeyh, mütevelli Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nde Hacı Abbas rızasıyla sahip olduğu şeyhlik ve mütevelliliğin yarı hisselerini Seyyid Hamza'ya bırakması.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. 1136/m.1723- 1724		Zaviyedâr, mütevelli Şeyh İbrahim	Karamanoğlu Halil Bey Mevlevihânesi'nin zaviyedârı ve mütevellisi Şeyh İbrahim'in beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Muharrem 1144/m. Temmuz 1731	2 akçe	Şeyh, mütevelli Seyyid Abdürrahim ve Abdülkerim	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı tekke diye bilinen zaviyenin bir akçe ile şeyhi ve bir akçe ile vakfın mütevellisi Seyyid Hamza'nın vefatı ortağı Hacı Osman'ın başka memlekete oturması nedeniyle görevden alınması ile Seyyid Abdurrahim ve Abdülkerim'e görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.

H. Zilhicce 1146/m. Mayıs 1734	2 akçe	Şeyh, mütevellî Seyyid Sadık b. Seyyid Şeyh Hamza	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı tekke diye bilinen zaviyenin iki akçe ile müşterek şeyh ve mütevellisi Seyyid Abdurrahim ve Seyyid Abdülkerim'in görevden anlamadığı ve küçük olmaları nedeniyle görevden alınmaları ile Seyyid Sadık b. Seyyid Şeyh Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Rebiu'l- evvel 1148/m. Temmuz 1735	2 akçe	Şeyh, mütevellî Hacı Abdulfettah	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı tekke diye bilinen zaviyenin şeyhi ve mütevellisi Seyyid Şeyh Sadık Mehmet sahip olduğu tevliyet ve meşihatın yarı hissesini rızasıyla Hacı Abdulfettah'a bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760	Şeyh 1 akçe Mütevellî 1 akçe	Şeyh, mütevellî Seyyid Hafız Fazlullah Halife	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı tekke diye bilinen zaviyede birer akçe ile yarı hisse tevliyet ve yarı hisse meşihata mutasarrıf olan Seyyid Mehmet Sadık'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Hafız Fazlullah Halife görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Muharrem11 83/m. Mayıs 1769	Şeyhlik yarı hisse mütevellî yarı hisse	Şeyh, mütevellî Seyyid Abdurrahim	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı tekke diye bilinen zaviyede yarı hisse tevliyet ve meşihata mutasarrıf Seyyid Abdurrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1072, s. 126.
H. Receb 1191/m. Eylül 1777	1 akçe	Mütevellî Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyede şeyh ve mütevellî Seyyid Abdurrahim ve Seyyid Fazlullah'ın çocuksuz ölmeleri ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Camaziye'l- evvel 1196/m. Nisan 1782		Şeyh Seyyid Ali	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyenin bu tarihteki şeyhi Seyyid Ali'dir.	BOA., C. EV., No: 232/11594
H. Receb 1206/m. Mart 1792	1 akçe	Mütevellî Seyyid Abdulkadir	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyede vakfın mütevellisi Seyyid Ahmet'in görevi bırakması ile kardeşi Seyyid Abdulkadir'e görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. Ramazan 1215/m. Şubat 1801	1 akçe	Mütevellî Kerim	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyenin mütevellisi Abdülbâki'nin çocuksuz vefatı ile Kerim'e görev.	BOA. C. EV.No: 101/5035
H. Zi'l-hicce 1242/m. Temmuz 1827	1 akçe	Mütevellî Abdullahoğlu Seyyid Ahmet ve Seyyid	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyenin mütevellisi Seyyid Süleyman b. Abdülbâki'nin çocuksuz ölmesi	BOA. C. EV., No: 166/8282

		Osman	ile görevin boş kalması üzerine erbab-ı istihkâkdan Seyyid Ahmet b. Abdullah ve Seyyid Osman b. Abdullah'a görev.	
H. Muharrem 1243/m. Ağustos 1827	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdulkadir	Karamanoğlu Halil Bey'in yaptırdığı zaviyede kardeşi Seyyid Ahmet'in görevi bırakması ile vakfın mütevellisi Seyyid Abdulkadir'in beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 535 s. 220.

Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi'ne ait arşiv belgelerinde yer alan atama kayıtları, zaviyede şeyh, mütevelli ve zaman zaman nâzır gibi görevlerin tekrar eden biçimde düzenlendiğini ve bu görevlerin çoğu kez aynı kişi ya da aileler arasında el değiştirdiğini göstermektedir. Atama kayıtları incelendiğinde en dikkat çekici unsur, şeyhlik ve mütevellilik görevlerinin büyük ölçüde müşterek ve hisse usulüne göre yürütülmesidir. Örneğin, çoğu belgede bir kişinin “bir akçe ile şeyh, bir akçe ile mütevelli” olarak tayin edildiği; bazen de bu hisselerin birden fazla kişi arasında bölündüğü görülmektedir.

Görev değişikliklerinin büyük bölümü, önceki görevlilerin ölümü, görevden ayrılması, beratsızlık ya da liyakatsızlık gibi nedenlerle gerçekleşmiştir. Bunun yanında, görevlerin aile bireyleri arasında devredildiği çok sayıda örnek bulunmaktadır. Ayrıca, bazı dönemlerde görevin ortaklaşa yürütüldüğü de belgelenmiştir. Hacı Abbas ve Hacı Osman gibi şahıslar hem birlikte atanmış hem de birbirlerine hisselerini devretmişlerdir. Belgelerdeki atama gerekçeleri de dikkate değerdir. Görevi terk eden, başka memlekete taşınan ya da görevini layıkıyla yapamayan kişilerin yerine yapılan atamalarda genellikle naibin arzı, halkın şikâyeti veya önceki görevlinin rızası gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Görevlerin parasal karşılıkları da sistemli biçimde belirlenmiştir. Belgelerde genellikle “bir akçe” veya “iki akçe” ibaresiyle şeyhlik ve mütevellilik görevlerinin ücret veya vakıf geliri içindeki payı ifade edilmiştir.

3.1.2.9. Paşa Bey Zaviyesi

Ermenek civarında bulunduğu anlaşılan zaviyenin ne zaman ve tam olarak nerede yapıldığına dair kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Zaviyenin Karamanoğlu Emir Musa

Bey tarafından yaptırılmış olma ihtimali yüksektir.¹²⁸² 1518 tarihli evkaf defterinde Zaviye geliri İznebol köyü sınırında bulunan bir adet değirmen icarından elde edilen 800 akçe yıllık geliri bulunmaktadır. Bu tarihte zaviyenin şeyhi Mahmut oğlu Derviş Ali'dir. Şeyh Derviş Ali'nin çocukları Mahmut, Hamza Efendi ile şeyhin kardeşi Sinan da zaviyeye hizmet etmektedirler.¹²⁸³

3.1.2.10. Şeyh Yalınca Dede Zaviyesi

Ermenek'te bulunan zaviyenin yeri ve banisi tespit edilememiştir. Zaviye, Horasan bölgesinden gelip Larende civarına yerleşen Yalınca Dede ya da Yalınca Sultan adıyla tanınan şahıs veya onun müritleri tarafından yaptırılmış olmalıdır. 1500 yılı evkaf defterine göre yıllık geliri üç kıt'a zemin ve bir kıt'a bahçeden 150 akçedir.¹²⁸⁴ 1555 ve 1584 yılında gelir kaydı bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterlerinde atama kaydının bulunması zaviyenin bir müddet daha faaliyetine devam ettiğini göstermektedir. Tespit edilen ilk kayıt h. Şaban 1121 / m. Ekim 1709 tarihli olup günlük bir akçe ile vakfın mütevellisi Şaban'ın ölümü ile Seyyid Mustafa'ya görev verilmiştir.¹²⁸⁵ H. Şevval 1188 / m. Aralık 1774'te ücretsiz görev yapan Şeyh Abdullatif'in vefatı ile dersiâm ve mütevellilik oğlu Abdulfettah'a geçmiştir.¹²⁸⁶

3.1.2.11. Balkusan Zaviyesi

Ermenek'e bağlı Balkusan köyünde bulunan zaviyenin yapım tarihi ve yaptıranı hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin bitişiğinde olma ihtimali yüksektir. Çünkü zaviyede görev yapanlarla türbede görev yapanlar aynı kişilerdir. Evkaf defterlerinde zaviye ile ilgili kaydın olmayışı daha sonraki yıllarda yapıldığını göstermektedir.

¹²⁸² Emir Musa Bey, Paşa Bey olarak bilinmektedir. 1518 tarihli evkaf defterinde "*Vakfı zâviye-i Paşa Bey*" şeklinde geçmesi bu ihtimali güçlendirmektedir. Bkz. Çiftçioğlu, "Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri", 243.

¹²⁸³ BOA, TD 1, 11; Bkz. Gök, "Ermenek Kazası", 147.

¹²⁸⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri Evkaf Defteri 565, 227; Bkz. Gök, "Ermenek Kazası" 145; Çiftçioğlu, "Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri", 244; Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 183.

¹²⁸⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 102.

¹²⁸⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1064, 40.

Hurufat defterlerinde tespit edilen h. Cemaziye'l-evvel 1116 / m. Eylül 1704 tarihli ilk kayıta zaviyedâr Hacı Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.¹²⁸⁷ H. Rebiu'l-ahir 1129 / m. Mart 1717'de bir akçe ile türbedar Hacı Mustafa'nın vefatı ile Mehmet'e berat verilmiştir.¹²⁸⁸ Son olarak h. Ramazan 1183 / m. Aralık 1769'da zaviye vakfının evlâdiyet üzere dörtte bir hisse müsterek beratıyla ve üçte bir hisse tevliyyete müstakil beratıyla mutasarrıf olan Seyyid Abdalbâki'nin vefat ile oğulları Seyyid İbrahim ve Seyyid Abdulhamid'e kadı Yusuf arzıyla görev verilmiştir.¹²⁸⁹

3.1.2.12. Bednam Köyü Halil Bey Evlâd-ı Karaman Zaviyesi

Bednam köyünde, Karamanoğlu Halil Bey tarafından kendi hükümdarlığı döneminde yaptırıldığı düşünülen zaviye, 1500–1584 tarihleri arasındaki evkaf defterlerinin tamamında yer almaktadır. 1500 yılında yapılan tahrirde, zaviyenin vakıfları İznebol ve Bednam köylerinde bulunan dört kıt'a zeminden ibarettir. Yıllık geliri ise 92 akçedir.¹²⁹⁰

1518 yılında zaviye vakıflarında artış olmuş, bu durum vakfın gelirlerine de yansımıştır. Bu tarihte elde edilen yıllık gelir; Bednam köyündeki Köristan mezrasının yarım hissesinden 480 akçe, bir adet değirmenden 150 akçe, bir kıt'a bağdan 50 akçe ve bir kıt'a zeminden 160 akçe olmak üzere toplam 840 akçedir.¹²⁹¹ Aynı tarihte vakfın giderleri; mütevellî için günlük yarım akçe, zaviye şeyhi için günlük bir akçe olmak üzere yıllık toplam 540 akçeyi bulmakta, kalan 300 akçe ise gelen misafirlerin yemeği için harcanmaktadır. Tahrir sırasında vakfın mütevellisi Ahmet oğlu Alişah, şeyhi ise Ahmet oğlu Safer'dir.¹²⁹²

1522 yılında vakfın gelirleri düşerek yeniden 92 akçeye inmiş ve 1500 yılı seviyesine geri dönmüştür.¹²⁹³ 1555 yılında ise gelirlerde bir miktar artış olmuş ve 300 akçeye yükselmiştir. Bu tarihte vakıflar; dört kıt'a zeminden oluşmaktadır. Bunlar, Bednam köyü Kozovası zeminindeki ceviz öşrü ve su değirmeni icarından 50 akçe, İznebol köyündeki zeminden 20 akçe, Bednam köyü yaylağından 200 akçe ve yine Bednam

¹²⁸⁷ VGMA Hurufat Defteri 1141, 30.

¹²⁸⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

¹²⁸⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1072, 126.

¹²⁹⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 227b.

¹²⁹¹ BOA, TD 1, 6.

¹²⁹² BOA, TD 1, 6.

¹²⁹³ BOA, TD 387, 261.

köyünde bağı dönüştürülen bir kıt'a zeminden 30 akçedir. Böylece yıllık toplam gelir 300 akçeye ulaşmıştır.¹²⁹⁴ 1584 tarihinde de zaviyenin vakıflarında ve gelirlerinde bir değişiklik olmadığı, dört kıt'a zeminden yine 300 akçe gelir elde edildiği anlaşılmaktadır.¹²⁹⁵ Hurufat defterlerinde ise zaviyeye dair herhangi bir kayıt tespit edilememiştir.

3.1.2.13. Boyalık Köyü Şeyh Yumlu Zaviyesi

Ermenek'e bağlı Boyalık köyündeki zaviye, Şeyh Yumlu tarafından yaptırılmıştır. 1500 ve 1522 tarihli tahrirlerde, zaviyenin vakıfları altı kıt'a zemin ile Lamos köyünde bir kıt'a bağdan ibarettir. Ancak bu tarihlerde vakfın gelirlerine dair bilgi verilmemiştir.¹²⁹⁶ 1500 yılında yapılan tahrir sırasında, zaviyenin mutasarrıfı Şeyh Yumlu evlâdından Ali Dede'dir.

1555 tarihli evkaf defterinde, varlığını devam ettiremeyen altı zaviye arasında sayılmış; ancak 1584 tahririnde yeniden kaydedilmiştir. Bu tarihteki kayıtlarda da vakıflar aynı şekilde altı kıt'a zemin ve Lamos köyünde bir kıt'a bağ olarak belirtilmiş, fakat gelir bilgisi verilmemiştir.¹²⁹⁷

Zaviye ile ilgili hurufat defterlerinde yalnızca bir kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıt, h. Rebiü'l-evvel 1118 / m. Haziran 1706 tarihine aittir. Kayda göre, zaviyenin Nadire köyündeki bir kıt'a vakıf mezraasının geliriyle aynı köyde bulunan Seyyid Sinan Camisi hatibi Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine, hatiplik görevine Seyyid Abdurrahman tayin edilmiştir.¹²⁹⁸

3.1.2.14. Çavuş Şükrü Köyü Zaviyesi

Zaviyenin yapım tarihi ile banisi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayda göre, h. Safer 1112 / m. Temmuz 1700 tarihinde zaviyedâr Mehmet'in vefatı üzerine, bu göreve ulemâdan Hasan tayin edilmiştir.¹²⁹⁹

¹²⁹⁴ BOA, TD 1, 50.

¹²⁹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

¹²⁹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228a; BOA, TD 387, 261.

¹²⁹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 11a.

¹²⁹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

¹²⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26. Ayrıca bkz. Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 190.

3.1.2.15. Çukurbağ Köyü Şeyh Halil b. Şeyh İsmail Zaviyesi

Sarıveliler'e bağlı Çukurbağ köyünde, Şeyh Halil b. Şeyh İsmail tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi bilinmemektedir. 1500 ve 1522 tarihli tahrirlerde zaviyeye ait herhangi bir kayıt yer almamaktadır. 1518 tarihli kayıta “Zaviye-i Şeyh İsmail”¹³⁰⁰ olarak geçen yapı, daha sonraki tahrirlerde “Zaviye-i Şeyh Halil b. Şeyh İsmail der-karye-i Çukurbağ” şeklinde kayıtlıdır.¹³⁰¹

1518 yılında zaviyenin vakfı ve yıllık geliri, Yerköprü'de bulunan bir kıt'a bağdan elde edilen 360 akçedir. Bu tarihte zaviyede, padişah beratıyla görev yapan iki şeyh bulunmaktadır: Âhi oğlu Ömer ve Yusuf oğlu Hüseyin. Her biri için günlük yarım akçe tahsis edilmiştir.¹³⁰² 1555 yılında, aynı köydeki bir kıt'a zeminden elde edilen yıllık gelir 155 akçedir.¹³⁰³ 1584 tarihli tahrirde, zaviyenin gelirlerinde bir değişiklik olmadığı; yine bir kıt'a zeminden 155 akçe gelir elde edildiği görülmektedir. Bu dönemde zaviyede biri şeyh, diğeri mütevellî olmak üzere iki görevli bulunmaktadır. Halil oğlu Hamza, padişah beratıyla şeyhlik görevini; Halil oğlu Pir Ömer ise mütevellîlik görevini yürütmektedir.¹³⁰⁴

3.1.2.16. Davdas Köyü Derviş Ahmet Zaviyesi

Başyayla'ya bağlı Davdas köyüne¹³⁰⁵ Derviş Ahmet tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi 1500'lü yılların başıdır. Çünkü bu tarihte zaviyenin banisi Derviş Ahmet hayatta ve aynı zamanda zaviyenin şeyhidir. Zaviye, 1500-1584 yılları arası yapılan tahrirlerin hepsinde mevcuttur.¹³⁰⁶ Zaviyenin vakıfları, evkaf defterlerinin tamamında Derviş Ahmet'e ait yarım çiftlik bağdır. Vakıf gelirleri 1518 yılında 200 akçe diğer yıllarda yapılan tahrirlerde 150 akçe olarak kaydedilmiştir.

¹³⁰⁰ BOA, TD.1, 2.

¹³⁰¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a; BOA, TD 1, 52.

¹³⁰² BOA, TD.1, 2.

¹³⁰³ BOA, TD 1, 52.

¹³⁰⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

¹³⁰⁵ Karaman'ın Başyayla İlçesi'ne bağlıdır. Köyün ismi “Üzümlü” olarak değişmiştir. Bkz. “Türkiye Mülki İdare Bölümleri”, 549.

¹³⁰⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228b; BOA, TD 1, 11; BOA, TD 387, 261; BOA, TD 1, 51; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

1500 tarihinde zaviye görevlileri; zaviyenin kurucusu Mehmet oğlu Derviş Ahmet Zaviye şeyhi, oğlu Derviş Mehmet ve Hacı Mustafa hizmetkârdır.¹³⁰⁷ 1518 yılında Derviş Ahmet yine zaviye şeyhi, oğulları Derviş Mehmet'le Ali ve Ali'nin oğlu Veli de zaviyenin hizmetkârlığını yapmaktadır.¹³⁰⁸ 1584 tarihinde zaviyedâr Derviş Ahmet'in yerine Mustafa oğlu Pîri olmuştur.¹³⁰⁹ Hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili kayda rastlanmamıştır.

3.1.2.17. Dindebolı Köyü Bayram Seydi Zaviyesi

Ermenek'e bağlı Dindebolı köyünde, Bayram Seydi tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Zaviye, 1500 ve 1522 yıllarında yapılan tahrirlerde yer almakta, ancak bu tarihlerden sonra faaliyetinin devam etmediği anlaşılmaktadır. 1555 tarihli evkaf defterinde, artık faaliyet göstermediği kaydedilen altı zaviye arasında Bayram Seydi Zaviyesi de zikredilmiştir.¹³¹⁰ 1500 yılı tahririnde zaviyenin vakıflarının altı kıt'a zeminden ibaret olduğu belirtilmiştir; ancak vakfın gelir ve giderlerine dair herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.¹³¹¹ 1522 tarihli tahrirde de vakıf zeminlerinin isimleri kaydedilmiş, fakat gelirlerine dair bir kayıt bulunmamaktadır.¹³¹²

3.1.2.18. Gargara Köyü Halil Bahadır Zaviyesi

Ermenek'e bağlı Gargara köyü yakınlarında Kışlak denilen yerde Halil Bahadır tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla beraber Halil Bey'in hükümdarlığı m. 1333-1340 döneminde yaptırılmış olma ihtimali yüksektir.

1518 tarihli evkaf defterinde zaviyenin vakıfları Gargara köyü sınırında bulunan altı kıt'a zemindir. Yıllık gelirleri ise 600 akçedir. Elde edilen gelirin 240 akçesi ayende ve revende (gelen giden) misafirler için kullanılmakta kalanı günlük bir akçeden 360 akçede zaviyenin şeyhine verilmektedir. Zaviyenin şeyhi Mahmut oğlu Mustafa'dır¹³¹³.

¹³⁰⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228b.

¹³⁰⁸ BOA, TD.1, 12.

¹³⁰⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹³¹⁰ BOA, TD 1, 50.

¹³¹¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 227b.

¹³¹² BOA, TD 387, 261.

¹³¹³ BOA, TD 1, 4.

1584'deki tahrirde zaviyenin vakıfları iki kıt'a bağ ve beş kıt'a zemindir. Bu tarihte vakfın gelirleri aynı köyde bulunan muallimhanenin muallimine vakıf sahibinin ruhu için günde bir defa Amme Sûresi okuması şartıyla muallimhaneye verilmektedir.¹³¹⁴

1500, 1522 ve 1555 tarihli tahrirlerde “*Vakf-ı Zaviye-i Gargara*” şeklinde geçen zaviyenin vakıflarına bakılırsa Halil Bahadır Zaviyesi ile aynı olduğu görülmektedir.¹³¹⁵ 1500 ve 1522 tarihinde zaviyenin vakıfları, iki kıt'a bağ ve beş kıt'a zemindir. Yıllık geliri 2039 akçedir.¹³¹⁶ 1555 yılında yapılan tahrirde, zaviyenin vakıflarının iki kıt'a bağ ve beş kıt'a zeminden ibaret olduğu kaydedilmiş; ancak yeni tahrir kaydında, vakfın sıhhatinin bilinmediği belirtilmiştir.¹³¹⁷

Hurufat defterlerinde zaviyeye ait beş atama kaydı tespit edilmiş olup bunlar zaviyedâr ve müteveli atamalarıdır. İlk kayda göre h. Şevval 1104 / m. Haziran 1693'te iki akçe ile zaviyedâr ve müteveli Ali'nin beratı yenilenmiştir.¹³¹⁸ H. Şaban 1118 / m. Kasım 1706'da zaviyenin yarım hisse ile muallimi ve vakfın mütevellisi Mehmet ve İsmail üzerinden görev Musa'ya verilmiştir.¹³¹⁹

3.1.2.19. Günderler Köyü Şeyh Paşa Zaviyesi

Zaviye, Günderler köyünde Şeyh Şüca oğlu Şeyh Paşa tarafından yaptırılmış olup, aynı kişi köye bir de mescit inşa ettirmiştir. Zaviyeye dair bilgiler yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Vakıfları, altı kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan ibaret olup, yıllık toplam geliri 300 akçedir. Bu gelirden günlük bir akçe zaviye şeyhine, mahsulün dörtte biri müteveliye, kalan kısmı ise ayende ve revendeye (gelen gidene) tahsis edilmiştir.¹³²⁰

¹³¹⁴ “*El-an karye-i mezbûre içinde vâki' olan muallimhâneye tasarruf olunur. Muallim sahib-i vakf ruhu için günde bir vakit Sûre-i Amme kıraat eyleye*” Bkz., TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 14b; Gök, “Ermenek Kazası”, 149.

¹³¹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 226a; BOA, TD 387, 261.

¹³¹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 226a; BOA, TD 387, 261.

¹³¹⁷ BOA, TD 1, 51.

¹³¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹³¹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

¹³²⁰ BOA, TD.1, 50.

3.1.2.20. İrnebol köyü Şeyh Hacı Sinan Mağabizi Tekkesi

Ermenek'e bağlı İrnebol köyünde, Şeyh Hacı Sinan Mağazibî tarafından yaptırılan tekkenin yapım tarihi bilinmemektedir. Tekkeye dair hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıta, tekkenin uzun süredir boş olduğu; H. Rebîu'l-evvel 1207 / m. Kasım 1792 tarihinde herhangi bir görevlinin bulunmadığı ve tekkeye rağbet eden kimsenin olmadığı belirtilmiştir. Bu sebeple, Seyyid Mehmet, Osman ve Mahmut'un ücretsiz olarak görevlendirildikleri anlaşılmaktadır.¹³²¹

3.1.2.21. İznebol köyü Karamanoğlu Halil Bey Zaviyesi

Ermenek'e bağlı İznebol¹³²² köyünde, Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak zaviyenin, Halil Bey'in kendi hükümdarlığı döneminde yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Hurufat defterlerinde yer almayan zaviye, yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde kayıtlıdır. Halil Bey Zaviyesi'nin vakıfları yedi kıt'a zemin ile bir adet değirmenin yarısından ibarettir. Yıllık geliri 1030 akçedir.¹³²³ Vakıf giderleri kapsamında, mütevellî Celâleddin'e günlük bir akçe yıllık 360 akçe, zaviye şeyhi Mehmet'e günlük bir akçe yıllık 360 akçe ve hizmetkâr Hacı İsa'ya yıllık 300 akçe ücret ödenmektedir.¹³²⁴

3.1.2.22. Lamos Köyü Şeyh Ali Bey Zaviyesi

Zaviye, Lamos köyünde Şeyh Ali tarafından yaptırılmış olup, yapılan tüm tahrirlerde kaydedilmiştir. Ancak 1555 tarihli tahrirde, varlığını sürdüremeyen zaviyeler arasında yer almaktadır. Buna rağmen 1584 tarihli tahrirde iki farklı yerde yeniden kayda geçmiştir.¹³²⁵ 1500 ve 1522 tahrirlerinde zaviyenin vakıfları; üç kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan oluşmakta olup, yıllık geliri toplam 140 akçedir.¹³²⁶ 1518 yılında ise sadece vakfın yıllık 150 akçe geliri kaydedilmiştir.¹³²⁷ 1555'te her ne kadar “*defter-i atik*”te

¹³²¹ VGMA, Hurufat Defteri 530, 260.

¹³²² Köyün ismi “*Elmayurdu*” olarak değişmiştir. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 549.

¹³²³ BOA, TD 1, 2.

¹³²⁴ BOA, TD 1, 2. Ayrıca bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 156; Çiftçioğlu, “Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri”, 241.

¹³²⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 227b-229a; BOA. TD 387, 261; BOA, TD 1, 14; BOA, TD 1, 51; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

¹³²⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 227b-229a; BOA, TD 387, 261.

¹³²⁷ BOA, TD 1, 14.

kayıtlı olsa da, bu tarihte fiilen faaliyet göstermeyen zaviyeler arasında yer almıştır.¹³²⁸ 1584 tahririnde ise zaviyenin vakıfları ve yıllık geliri yine üç kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan elde edilen 140 akçe olarak belirtilmiştir. Aynı kaydın altına düşülen notta, zaviyeye ait arazilerin “*defter-i atık*”te açıkça belirtilmediği, ancak “*defter-i köhne*”de bu şekilde kayıtlı olduğu ve Kadıasker Mevlâna Mehmed b. Abdülvehhab imzalı bir suretin ellerinde bulunduğu ifade edilmiştir.¹³²⁹

3.1.2.23. Lamos Köyü Hacı İsmail Zaviyesi

Lamos köyünde Hacı İsmail isimli şahıs tarafından yaptırılan zaviyenin yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Zaviye 1500 ve 1522 tarihli defterlerde yer almaktadır. Vakıf gelirleri 1500 yılı tahririnde yıllık 425 akçedir. 1522’de ise önceki kayıttan herhangi bir değişiklik olmamış toplam 425 akçe yıllık gelir gerçekleşmiştir.¹³³⁰ Zaviye daha sonra yapılan tahrirlerde ve hurufat defterlerinde yer almamıştır.

3.1.2.24. Lamos Köyü¹³³¹ Şeyh Kasım Zaviyesi

Lamos köyünde Şeyh Kasım tarafından, h. 819 / m. 1416 tarihinde veya bu tarihten biraz önce yaptırılan zaviye, Karamanoğulları Dönemi’nde yapılan zaviyelerden biridir.¹³³² 1500 tarihinde zaviye gelirleri, 150 akçedir.¹³³³ 1522 tarihinde zaviyeye ait gelirden bir değişiklik olmamış 150 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹³³⁴ 1555 ve 1584 tarihli defterlerde de zaviyenin gelirinde bir değişiklik olmamış bir kıt'a bağ ile iki kıt'a

¹³²⁸ BOA, TD 1, 51.

¹³²⁹ “*Defter-i atıkde zeminleri nâ ma'lum lâkin defter-i köhneden bu minval üzere ellerinde sûret-i defterleri vardır. Bi- imzâ-i Mevlâna Mehmet b. Abdülvehhab Kadıasker*” Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

¹³³⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 228a; BOA, TD 387, 262.

¹³³¹ Sarıveliler İlçesi’ne bağlıdır. Köyün ismi “*Esentepe*” olarak değişmiştir. Bkz. “*Türkiye Mülkî İdare Bölümleri*”, 549.

¹³³² “*Ber mucebi-i vakıfname el-müverrih tarihi sene 819*” Bkz. BOA, TD 1, 50; “*Ber-müceb-i vakıfnâme el-müverrah sene 819 deyü mukayyed der-defter-i atık hâliyâ yine mukarrar*”. Bkz. TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 14b; Ayrıca bkz. Çiftçioglu, “Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri”, 244; Gök, “Ermenek Kazası”, 151.

¹³³³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 229b.

¹³³⁴ BOA, TD 387, 262.

zeminden 150 akçe gelir elde edilmiştir.¹³³⁵ Hurufat defterlerinde zaviyeye ait bir kayıt tespit edilememiştir.

3.1.2.25. Nadire Köyü Şeyh Hasan Zaviyesi

Nadire köyünde Şeyh Hasan tarafından yaptırılan zaviyenin, yapım tarihi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Evkaf ve hurufat defterlerinde zaviyeye ait bilgi mevcuttur. 1518 yılı evkaf defterinde zaviyenin vakıfları bir adet değirmen, bir kıt'a bağ ve üç kıt'a zeminden toplam 580 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu tarihte giderleri zaviye şeyhine günlük bir akçe, kalan 220 akçede ayende ve revendeye (gelen giden) harcanmaktadır.¹³³⁶

1555 ve 1584 yıllarına ait kayıta ise zaviyenin vakıfları bir adet değirmen ve iki kıt'a zeminden geliri 340 akçe olarak gerçekleşmiş, giderleri ile ilgili bilgi verilmemiştir.¹³³⁷ Hurufat defterlerinde zaviyeye ait iki kayıt tespit edilmiş olup ilkinde göre h. Rebiu'l-evvel 1118 / Haziran 1706'da zaviye geliriyle aynı köyde bulunan Baba Sinan Camisi'nde hatiplik yapan Seyyid Şeyh Ahmet'in beratı yenilenmiştir.¹³³⁸ Diğer kayıta ise h. Ramazan 1132/m. Temmuz 1720'de zaviyedâr Şeyh Ahmet'in vefatı ile yerine Seyyid Şeyh Mehmet b. Seyyid Ahmet'e görev verilmiştir. Bu kayıttan zaviyedâr ile caminin hatibinin aynı kişi olduğu anlaşılmaktadır.¹³³⁹

3.1.2.26. Sadreddin Zaviyesi

Ermenek'e bağlı Gerde köyünde¹³⁴⁰ bulunan zaviyenin yapım tarihi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Sadreddin tarafında yaptırılan zaviyenin evkaf defterlerinde kaydı geçmemektedir. Hurufat defterinde tespit edilen tek kayda göre h. Rebiu'l-âhir 1133 / m. Ocak 1721'de tahminen bir akçe ile mutasarrıf Şeyh Ahmet'in vefatı ile görev, Seyyid Abdullah ve Seyyid Abdulazim'e verilmiştir.¹³⁴¹

¹³³⁵ BOA, TD 1, 50; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

¹³³⁶ BOA, TD 1, 12.

¹³³⁷ BOA, TD 1, 52; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

¹³³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 29.

¹³³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106; Bkz. Eser, "Hurufat Defterlerine Göre Ermenek", 186.

¹³⁴⁰ Köyün ismi "Bozkaya" olarak değişmiştir. Bkz. "Türkiye Mülkî İdare Bölümleri", s. 549.

¹³⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 106.

3.1.2.27. Şeyh Seyyid Pürçekli Zaviyesi

Ermenek'in Görmeli köyünde bulunan zaviye Şeyh Pürçekli tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1522 tarihli defterdeki kayıttan zaviyenin Karamanoğulları zamanında yapıldığı anlaşılmaktadır.¹³⁴²

1500 tarihinde yapılan tahrirde zaviyeye ait bahçe ve zeminlerden 600 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹³⁴³ 1518 yılında ise onbir kıt'a zemin bir kıt'a bağ ve bir kıt'a bahçeden 1160 akçe gelire sahiptir. Elde edilen gelirden günlük bir akçe, zaviyenin şeyhine, 800 akçede misafirlerin yemeği için harcanmaktadır. Bu tarihte zaviye şeyhi Derviş Mehmet isminde bir zattır.¹³⁴⁴ 1522 tarihinde vakfın yıllık geliri toplu olarak 600 akçe olarak girilmiştir.¹³⁴⁵

Hurufat defterlerinde h. 1128 / 1222 m. 1716 / 1807 tarihleri arası zaviyeye ait atama kayıtları bulunmaktadır. İlk kayıt h. Rebiu'l-ahir 1128/m. Mart 1716 tarihli olup zaviyedâr Seyyid İbrahim'in vefatı ile görev Hüseyin'e verilmiştir.¹³⁴⁶ H. Cemaziye'l-ahir 1222 / m. Ağustos 1807'de zaviyedâr Seyyid Hüseyin'in yerine Seyyid Mehmet b. İbrahim'e görev verilmiştir.¹³⁴⁷ Zaviyeye sadece müteveli ve zaviyedâr ataması yapılmış olup günlük bir akçe ücret almışlardır.

3.1.2.28. Yatağan Dede Zaviyesi

Ermenek'e bağlı İznebol köyü¹³⁴⁸ yakınlarında Karapınar¹³⁴⁹ denilen yerde bulunan, evkaf defterlerinde “Zaviye-i Şadgeldi” hurufat defterlerinde ise “Yatağan Dede” ismiyle geçen zaviyenin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte Karamanoğlu İbrahim Bey zamanında (1423-1464) zaviye şeyhine verigiden muaf olduğuna dair mektup vermesi bu dönemde yapılmış olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

¹³⁴² “El-meşhur Şeyh Pürçekli dervişlerinin kadim-u’z-zamandan ve Karamanoğulları’ndan ve Hüdâvendigâr aleyhim er-rahme hazretlerinden ellerinde mukarrar-nâmeleri var ki avarızdan emin olalar deyü defter-i köhnede mestûr”. Bkz. BOA, TD 387, 262; Gök, “Ermenek Kazası”, 148.

¹³⁴³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 226a.

¹³⁴⁴ BOA, TD 1, 12.

¹³⁴⁵ BOA, TD 387, 262.

¹³⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1069, 104.

¹³⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri 532, 234.

¹³⁴⁸ Köyün ismi “Elmayurdu” olarak değişmiştir. Bkz. Türkiye Mülki İdare Bölümleri, 549.

¹³⁴⁹ Zamanla burada “Büyük Karapınar” ismiyle bir köy oluşmuştur. Bkz. Bardakçı, “Ermenek”, 486.

1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerine şu kayıt düşülmüştür: “Zaviye-i Şadgeldi İznebol nâm karye garbında Karapınar’la ma’ruf mevziide, Yatağan Dede namıyla anılan dervişin makamında, bazı kimseler çiftile kesb eyledikleri rızklarından ayende ve revendeye (gelene ve geçene) hizmet ederlermiş, adı geçen zaviyede Şeyh İsmail isimli derviş bulunurken, Karamanoğlu İbrahim Bey eline mektup verip avârız-ı divâniyeden muaf tutmuş. İbrahim Bey mektubunda Şeyh İsmail’den ve onun hizmetkârları olan Ömer, Osman ve Mestan’ın çiftlerinden ve bağından vergi talep edilmemesi için kayıt koymuş. Mevzubahis bu mektup gereği Sultan Cem, Sultan Şehinşah ve Sultan II. Bayezid da Şeyh İsmail ve kardeşi Mestan evlâdı eline hüküm verip aynı şekilde her türlü vergiden muaf tutmuşlar, onlar da kazandıklarını “ayende ve revendeye” sarf etmeye devam etmişlerdir”.¹³⁵⁰

1500 ve 1522’de yapılan tahrirde sadece zaviyeye ait gelirler kaydedilmiş olup yıllık 425 akçe geliri bulunmaktadır.¹³⁵¹ 1518 tarihinde zaviye vakfının gelirlerinde büyük oranda düşüş olmuş, içerisinde ceviz ağaçları bulunan zeminden yıllık toplam 170 akçe gelir elde edilmiştir. Bu tarihte zaviyede padişah beratı ile geliri tasarruf eden iki şeyh bulunmaktadır. Bunlar: İsmail oğlu Nevmigeldi ve Mestan oğlu Şaban’dır.¹³⁵²

1555 tarihinde zaviyeye ait 60 dönüm arazinin zaviyenin şeyhleri İsmail oğlu Nevmigeldi ve Mestan oğlu İbrahim arasında otuzar dönüm paylaştırıldığı görülmektedir.¹³⁵³ 1584 tarihindeki kayıta da aynı uygulama devam ettirilmiş ve 60 dönümlük arazi Mestan ile İsmail’in çocukları arasında otuzar dönüm paylaşılmıştır. Bu tarihte zaviyenin zaviyedârları, Mestan oğlu Erdem, Mestan oğlu Mestan, Mestan’ın biraderi Yusuf, Hızır oğlu Şaban’dır.¹³⁵⁴

Hurufat defterlerinde h.1109 / 1123 m.1698 / 1711 tarihleri arası zaviyeye ait dört kayıt tespit edilmiş olup bunlar zaviyedâr atamalarıdır. H. Şaban 1109/m. Şubat 1698’de evlâda meşrut zaviyede mutasarrıf Hüseyin ve İbrahim b. Mustafa b. Erdem’in beratı

¹³⁵⁰ BOA, TD 1, 51; 1584 tarihli tahrirdeki kayıt için Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a; Ayrıca bkz. Gök, “Ermenek Kazası”, 154.

¹³⁵¹ “Dervişlerinin ellerinde hükm-i Padişâhî var. Kendi çiftleri ile âyende ve revendeye sarf ederler” Bkz. TK KKA, Evkaf Defteri 565, 228a; BOA, TD 387, 262.

¹³⁵² BOA, TD 1, 3.

¹³⁵³ BOA, TD 1, 50.

¹³⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

yenilenmiştir.¹³⁵⁵ H. Safer 1112 / m. Temmuz 1700’de zaviyedârlık Abdurrahman üzerinden Mehmet’de geçmiştir. Ancak zaviyedârlık evlâda meşrut olduğu için evlâtan olan Erdem oğlu Mustafa oğlu İbrahim ve Hüseyin varken görevi dışarıdan Abdurrahman’ın almasına itiraz edilmiş, bir sene sonra h. Safer 1113 / m. Temmuz 1701’de İbrahim ve Hüseyin’e haksızlık edildiği için tekrar göreve iade edilmişlerdir.¹³⁵⁶ Son olarak h. Şevval 1123 / m. Kasım 1711’de zaviyedâr Abdurrahman’nın vefatı ile görev Mustafa’ya verilmiştir.¹³⁵⁷

3.1.3. Gülnar’da Bulunan Zaviyeler

3.1.3.1. Ece Seydi Zaviyesi

Gezende köyünde olduğu anlaşılan zaviye ile ilgili bilgiye sadece 1518 tarihli evkaf defterinde rastlamaktayız. “*Vakf-ı Zaviye-i Ece Seydi bina-i Paşa Bey evlâdından*” defterdeki bu kayıttan zaviye, Paşa Bey’in evlâdından birinin yaptırdığı anlaşılmaktadır. Zaviyenin vakıfları üç kıt’a zeminden elde edilen 368 akçeden meydana gelmekte ve bu gelir gelen gidene (ayende ve revendeye) sarf edilmektedir.¹³⁵⁸

Zaviyenin mescidine Süleyman Fakih isimli zat aynı mahallede üç kıt’a bahçe, bir kıt’a zemin ve meyve ağaçları vakfetmiş, bunlardan elde edilen senelik gelir 220 akçedir. Geliri mescidin imamı ve müezzini tasarruf etmektedir. Bu tarihte mescidin imamı Hamza Bâlı olarak kayıtlıdır.¹³⁵⁹

3.1.3.2. Hamid Seydi Zaviyesi

Gülнар’a bağlı Küre köyünde bulunan zaviyenin banisi Hamid Seydi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Ancak hurufat defterinde “*Şeyh Aliyy-i Semerkandî Hulefâsından Hamid Seydi evkafı*” diye geçmesi onun Şeyh Ali Semerkandî halifelerinden biri olduğunu öğrenmekteyiz.¹³⁶⁰ Zaviyenin vakıfları ile ilgili 1555 ve 1584 yılı evkaf

¹³⁵⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 116.

¹³⁵⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 26.

¹³⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 30.

¹³⁵⁸ BOA, TD. 1, 32.

¹³⁵⁹ BOA, TD. 1, 32.

¹³⁶⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 639.

defterlerinde üç kıt'a bağ kaydedilmiş olmakla beraber gelir hakkında bilgi verilmemiştir.¹³⁶¹

Hurufat defterlerinde dört kayıt tespit edilmiş olup bunlar zaviyedâr atamalarıdır. H. Cemaziye'l-evvel 1188/m. Temmuz 1774'te zaviyedâr Halil'in beratı yenilenmiştir.¹³⁶²

H. Rebîü'l-evvel 1190 / m. Nisan 1776 tarihinde, vakfın Papas adı verilen yerdeki mezrasının mütevellisi ve aynı zamanda iki hisse galleleriyle evlâdiyet şartıyla zaviyedârlık hakkına sahip olan Seyyid Halil, görevinde herhangi bir kusuru bulunmamasına rağmen, dışarıdan Seyyid Hafız Mehmet'in kendisi adına berat çıkartmasıyla görevden uzaklaştırılmıştır. Ancak yapılan haksızlığın anlaşılması üzerine, Hafız Mehmet görevden alınmış ve zaviyedârlık tekrar Seyyid Halil'e iade edilmiştir.¹³⁶³ H. Şaban 1232 / m. Temmuz 1817'de zaviyedâr Seyyid Halil'in vefatı ile evlâdı vâkıftan oğlu Seyyid Ahmet'e berat verilmiştir.¹³⁶⁴ Zaviyenin h. 1280 / m. 1864 yılı muhasebe kaydına göre yıllık toplam geliri 650 kuruş, gideri ise 284 kuruş 20 para olarak hesaplanmıştır. Giderlerin karşılanması ardından kalan 365 kuruş 80 para, nakit fazlası olarak mütevellinin sorumluluğuna teslim edilmiştir.¹³⁶⁵

3.1.3.3. Karamanoğlu Bedreddin Bey (Erdem Seydi) Zaviyesi

Zaviye, Karamanoğlu Bedreddin Mahmut Bey tarafından yaptırılmıştır. 1518 yılı evkaf defterinde “*Zaviye-i Bedreddin Bey veledi Karaman el-meşhur bi-Erdem Seydi bermûcebi vakfiye ve şehâdeti's-şuhûd*” diye ifade edilmiştir.¹³⁶⁶ Yapım tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla beraber Bedreddin Mahmut Bey'in Ermenek'te yaptırdığı cami ve Balkusan'da babası ve kendisi için yaptırdığı türbenin vakfiyesinin h. 702 / m. 1302 tarihli olması zaviyeninde bu tarihlerde yapılmış olma ihtimalini arttırmaktadır.¹³⁶⁷ 1584 yılı evkaf defterinde “*Zaviye-i Erdem Seydi hâliye medrese olmuştur*” şeklindeki

¹³⁶¹ BOA, TD. 1, 55; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4.

¹³⁶² VGMA Hurufat Defteri 1216, 261.

¹³⁶³ VGMA, Hurufat Defteri 1147, 221.

¹³⁶⁴ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

¹³⁶⁵ BOA, Evkaf Defteri 11011, 12.

¹³⁶⁶ BOA, TD.1, 32.

¹³⁶⁷ Bkz. Konyalı, “*Karaman Tarihi*”, s. 706; Uzunçarşılı, “*Beylikler*”, s. 8.

kayıttan zaviyenin daha sonraki yıllarda medrese olarak kullanılmaya başlandığı hatta cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bu şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır.¹³⁶⁸

Zaviyenin vakıf gelirleri 1500 tarihinde 1.580 akçe olarak kaydedilmiştir. Vakıfları ise Gezende ve Bardat'ta birer hamam 450 akçe, iki adet dükkân 10 akçe, beş kıt'a zeminden 720 akçe, iki kıt'a bahçe 300 akçe, bir adet hane 100 akçedir.¹³⁶⁹

1518 yılında zaviyenin vakıfları, Gezende köyü ve diğer çevre köylerde bulunan on iki kıt'a zemin, üçü Gezende köyünde olmak üzere beş kıt'a bahçe, Gezende ve Bardat'taki hamamın üçte biri, Ulubağ, Sultanbağı ve zeytin ağaçlarından ibarettir. Bu tarihte toplam 2.720 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹³⁷⁰ 1555 yılı gelir toplamı 2.898 akçedir. Bu tarihte vakfın gelirleri, Gezende köyündeki hamamın üçte bir hissesi 333 akçe, Bardat yaylasında bulunan hamamın üçte bir hissesi 100 akçe, Gezende ve Bardat'tın çeşitli yerlerinde yedi kıt'a zemin 1.900 akçe, Gezende'de Sultanbağı denilen yer ve zeytin ağaçları, beş kıt'a bahçe 540 akçe, bir hane 25 akçedir.¹³⁷¹ 1584 tarihinde toplam hâsılat 2.900 akçe olarak gerçekleşmiştir. Bunlar; sekiz kıt'a zemin 390, iki bâb hamam 1.600, bağ, bahçe ve ağaçlardan 510, bir hane 25 akçedir.¹³⁷²

Vakıf görevlileri ve vakfın giderleri ile ilgili bilgi sadece 1518 tarihli evkaf defterinde mevcuttur. Bu tarihte vakfın gelirinin üçte biri rakabeye¹³⁷³, üçte biri gelen misafirlere üçte biri de tevliyet ve meşihata tahsis edilmiştir. Mütevelli Ali Paşa oğlu Cüneyd, Şeyh Sinan Halife oğlu Âbid ve vakfın hizmetkârı Yusuf oğlu Hüseyin'dir. Zaviyenin meşihatı Şeyh Erdem Seydi neslinden Fakih isimli kişiye verilmiştir.¹³⁷⁴

Hurufat defterlerinde h. 1102 / 1189 m. 1691 / 1775 yılları arası ob beş kayıt tespit edilmiş olup bunlar şeyh, mütevelli, zaviyedâr ve müderris atamalarıdır. Zaviyede şeyh

¹³⁶⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3; Bkz. Birol Kandemir, "Gezende Karyesi (Cumhuriyete Kadar Gezende Köyü)", (Gülner: Akademik Kültür Araştırmaları Merkezi Gülner Araştırmaları Serisi:01, 2018), s. 26.

¹³⁶⁹ BOA, TD.1, 32.

¹³⁷⁰ BOA, TD.1, 32.

¹³⁷¹ BOA, TD.1, 12.

¹³⁷² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3.

¹³⁷³ Rakabe, vakıf binaların tamirâtı ile ilgili Tazminat Devri'ne kadar devam eden bir uygulamadır. Binanın bakım ve onarımı için vakfın elinde yeterli kaynağı olmadığı zaman gerekli izinler alınarak rakabe devreye girer ve diğer bütün ödemeler durdurularak bütün gelir sadece binanın tamirâtı için harcanır. Daha geniş bilgi için bkz., Mefail Hızlı, "Osmanlı Vakıf Sisteminde Rakabe", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 6/6 (1994): 56.

¹³⁷⁴ BOA, TD.1, 32; Ayrıca bkz. Konyalı, *Karaman Tarihi*, 678.

ve mütevellilik yapanlar aynı zamanda köyde bulunan Nazlı-zâde Camisi diğer ismiyle Cami-i Kebir’de iki akçe ile imamlik yapmışlardır.¹³⁷⁵ H. Ramazan 1102 / m. Haziran 1691’de vakfın mütevellisi olan Seyyid Hasan’ın beratı yenilenmiştir.¹³⁷⁶ Hurufat defterlerindeki son kayıt h. Rebiu’l-evel 1189 / m. Mayıs 1775 tarihli olup zaviyenin mütevellisi ve aynı zamanda iki akçe ile Cami-i Kebir’de imamlik yapan Seyyid Hasan’ın beratı yenilenmiştir.¹³⁷⁷

Tablo 3.3. Erdem Seydi Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİNİN İSMİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Ramazan 1102/m. Haziran 1691		Seyyid Mehmet	Erdem Seydi Zaviyesi kimse üzerinde olmadığı için Seyyid Mehmet’e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Ramazan 1102/m. Haziran 1691		Mütevelli Seyyid Hasan	Erdem Seydi Zaviyesi’nde vakfın mütevellisi Seyyid Hasan’ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Cemaziye’l-âhir 1114/m. Kasım 1702		Zaviyedâr Mehmet	Erdem Seydi Zaviyesi’nde ders vermek şartıyla zaviyedâr İbrahim’in ölmesi ile Mehmet’e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Muharrem 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	Şeyh ve mütevelli Mehmet	Erdem Seydi Zaviyesi’nde Şeyh ve mütevelli Hüseyin üzerinden Mehmet olmakla ibka görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Rebiu’l-evvel 1121/m. Haziran 1709	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Yahya	Erdem Seydi Zaviyesi’nde zaviyedârlık görevine sahip Seyyid Hüseyin’in görevi Seyyid Yahya’ya bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1116, s. 173.
H. Şevval 1135/m. Ağustos 1723		Müderris Muhammed	Erdem Seydi Zaviyesi demekle bilinen medresede müderrislik kimse üzerinde olmadığı için ulemâdan Muhammed’e görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 370.
H. Şevval 1135/m. Ağustos 1723		Şeyh ve mütevelli Osman Halife	Erdem Seydi Zaviyesi’nde Şeyh ve mütevelli Mehmet b. Sadullah kendi rızasıyla görevi Osman Halife’ye bırakmıştır.	VGMA. HD, No: 1119, s. 370.
H. Safer 1138/m. Ekim 1725	Bâ-muayyene	Mütevelli, Şeyh Muhammed	Erdem Seydi Zaviyesi’nde mütevelli ve zaviyenin şeyhi Osman hain olduğu için görevden alınıp Muhammed’e görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 241.

¹³⁷⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1216, 216.

¹³⁷⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

¹³⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1216, 216.

H. Receb 1138/m. Mart 1726	Bâ- muayyene	Mütevelli, Şeyh Osman	Erdem Seydi Zaviyesi'nde mütevelli ve zaviyenin şeyhi Osman'ın kusuru yok iken dışardan Muhammed isimli kişi haksızlık etmekle görevden alınıp tekrar Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 241.
H. Receb 1138/m. Mart 1726		Müderis Şeyh Mehmet	Erdem Seydi Zaviyesi'nde bundan önce müderislik görevi Şeyh Mehmet'in üzerindeyken dışarıdan Seyyid Mehmet bir yolunu bulup kendi üzerine aldirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınarak önceki sahibi Şeyh Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 241.
H. Zi'l-hicce 1143/m. Temmuz 1731	Bâ- muayyene	Mütevelli, Şeyh Osman	Erdem Seydi Zaviyesi'nde mütevelli ve zaviyenin şeyhi Mehmet görevden alınıp Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1105, s. 193.
H. Safer 1174/m. Ekim 1760	Bâ- muayyene	Mütevelli, Şeyh Seyyid Ahmet Halife	Erdem Seydi Zaviyesi'nde şeyh ve mütevelli Osman'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1103, s. 159.
H. Şaban 1181/m. Ocak 1768	Bâ- muayyene	Mütevelli Seyyid Hasan	Erdem Seydi Zaviyesi Vakfı'nın mütevellisi ve iki akçe ile Cami-i Kebir'in imamı olan Seyyid Osman'ın vefatının ardından, oğlu Seyyid Hasan başka bir memlekette ilim tahsilinde bulunduğundan, bu görevlere dışarıdan Ahmet adlı bir kişi berat çıkarttırarak atanmıştır. Ancak Ahmet, görevini sürdürmeyip hizmeti terk etmesi üzerine görevden alınmış ve müteveffa Osman'ın oğlu Seyyid Hasan'a görev tevcih edilmiştir.	VGMA. HD, No: 1101, s. 126.
H. Rebiu'l- evvel 1189/m. Mayıs 1775	2 akçe	Müderis Seyyid Hasan	Erdem Seydi Zaviyesi'nde müderislik yapan Seyyid Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1216, s. 261.
H. Rebiu'l- evvel 1189/m. Mayıs 1775	Bâ- muayyene	Mütevelli Seyyid Hasan	Erdem Seydi Zaviyesi vakfının mütevellisi aynı zamanda iki akçe ile Cami-i Kebir'in imamı Seyyid Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1216, s. 261.

3.1.3.4. Mevlâna Habib b. Müstecab Zaviyesi

Gülner'a bağlı Bozağaç köyünde bulunan zaviyenin yapım tarihi ve Seyyid Habib b. Müstecâb hakkında bilgi bulunmamaktadır. 1518 tarihinde zaviye, Habip Fakih

tarafından vakfedilen bir kıt'a bağ ve üç kıt'a zeminden (daha sonra bu yerlerin bağa dönüştüğü belirtilmiştir) elde edilen 240 akçelik gelirle birlikte, Habip Fakih'in oğlu İbrahim Fakih tarafından vakfedilen iki kıt'a bağ ve bir kıt'a zeminden sağlanan 130 akçe gelir de eklenmiştir. Ayrıca yıllık 150 akçe geliri bulunan bir boyahâne zaviyeye vakfedilmiş olup, bu dönemde toplam yıllık geliri 520 akçeye ulaşmaktadır.¹³⁷⁸ 1584 tarihli tahrirde ise, Habip Fakih'in vakfettiği bir kıt'a bağ ve dört kıt'a zeminden 100 akçe, İbrahim Fakih'in vakfettiği üç kıt'a bağdan ise 70 akçe olmak üzere zaviyenin toplam yıllık geliri 170 akçe olarak kaydedilmiştir.¹³⁷⁹

Zaviye ile ilgili hurufat defterlerinde üç adet kayıt tespit edilmiş olup h. Safer 1178 / Ağustos 1764 tarihli ilk kayıta zaviyenin zaviyedârı olan Seyyid Abdurrahman'ın beratı olmadığı için yerine Cafer Halife'ye görev verilmiştir.¹³⁸⁰ İkinci kayıta ise h. Rebiu'l-evvel 1189 / m. Mayıs 1775'te zaviyedâr Cafer'in ölümü ile görev Seyyid Hasan'a verilmiştir.¹³⁸¹ Son olarak h. Zi'l-hicce 1211 / m. Haziran 1797'de Seyyid Hasan'ın vefatı ile Seyyid Şeyh Yakub ve Seyyid Şeyh Mehmet kardeşlere müsterek görev verilmiştir.¹³⁸²

3.1.3.5. Şeyh Aliyy-i Semerkandî Zaviyesi

Gülner'a bağlı Zeyne¹³⁸³ Kasabası'nda bulunan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla birlikte Şeyh Ali Semerkandî'nin, Medine'den Karaman diyarına h. 836 / m. 1432 tarihlerinde geldiği ve h. 860 / m. 1455-1456 tarihinde vefat ettiğine bakılırsa söz konusu zaviye de bu tarihler arasında yaptırılmış olmalıdır.

1518 tarihinde zaviyenin vakıfları ve yıllık gelirleri şu şekildedir: Beş kıt'a bağdan 80 akçe, bir kıt'a bahçeden 90 akçe gelir elde edilmektedir. Ağurlu köyünde Halil tarafından vakfedilen nar bahçesinin yarısından da 90 akçelik gelir sağlanmaktadır. Ayrıca, Yukarı Kışla köyü sınırında yer alan Ömer Osman mezarı ile Eyüp köyünde birkaç zemin mevcuttur. Emeleddin oğlu Halil Bey Vakfı'na ait olup Eyüp köyünde

¹³⁷⁸ BOA, TD. 1, 34.

¹³⁷⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4.

¹³⁸⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1101, 126.

¹³⁸¹ VGMA, Hurufat Defteri 1115, 140.

¹³⁸² VGMA, Hurufat Defteri 552, 295.

¹³⁸³ Kasabanın ismi "Sütlüce" olarak değişmiştir. Bkz. "Türkiye Mülkî İdare Bölümleri", s. 413; Ayrıca Evkaf defterlerinde burası Mut'a bağlı bir köy olarak geçmektedir. BOA, TD.1, 59.

bulunan bir zemin 800 akçe gelir getirmektedir. Ömer Osman mezrasındaki İsmail Vakfı'na ait bir kıt'a zemin 50 akçe, ayrıca üç kıt'a zemin de 250 akçe gelir sağlamaktadır. Tüm bu kaynaklardan zaviyenin toplam yıllık geliri 1.310 akçedir.¹³⁸⁴ Bu tarihte zaviyenin giderleri, zaviyenin şeyhine mahsulün öşründen 120 akçe, verilmekte kalan para zaviyeye gelenlerin yeme içmelerine harcanmaktadır.

1555 tarihli evkaf defterine zaviye, cami ve türbenin vakıfları kaydedilmiştir. Buna göre cami ve zaviyenin vakıfları yedi kıt'a zemin, Damalanı'nda bir kıt'a bağ, Kayacı'da bağ zemininin yarısı, Beyçayırı'nda ve Damalanı'nda birer kıt'a yer harabe ve Akin'de bir adet değirmenin dörtte bir hissesi¹³⁸⁵ toplam 380 akçe senelik gelire sahiptir. Türbeye ait vakıflar ise Bağyeri'nde bir kıt'a zemin, Eyüp köyünde dört kıt'a zemin, çeşitli yerlerde dört kıt'a zemin, biri zaviyenin yakınında olmak üzere iki kıt'a nar bahçesi, 6altıkıt'a bağ toplam 885 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹³⁸⁶ Ayrıca camiye verilen adak geliri ile sadakaların zaviyede bulunan fakirlerin sabah akşam yiyeceklerine yettiği kadar sarf edilmesi şart koşulmuştur¹³⁸⁷.

1584'te cami, zaviye ve türbeye yeni vakıfların eklenmesi ile gelirinde bir miktar artış olmuştur. Caminin vakıfları, Akin'de bir adet değirmenin dörtte bir hissesi 100 akçe hatip ve müezzine meşruttur. Yine aynı yerde bir kıt'a yer 50 akçe müezzine şart koşulmuştur. Çeşitli yerlerde altı kıt'a zemin, Beyçayırı ve Damalanında birer kıt'a yer harap durumda, üç kıt'a bağ ve Hacı Ahmet tarafından vakfedilen 500 akçe nakdin muamelesinden 50 akçe hatibe şart kılınmıştır. Toplam 470 akçe senelik geliri bulunmaktadır.

Türbenin vakıfları çeşitli yerlerde dağılmış olup, yıllık gelirleri şu şekildedir: On kıt'a zeminden 865 akçe, iki kıt'a nar bahçesinden 70 akçe, dört kıt'a bağdan 190 akçe, bir bâb değirmenin bir hissesinden 60 akçe gelir elde edilmektedir. Ayrıca, Hacı Ahmet tarafından vakfedilen 500 akçelik nakdin muamelesinden 50 akçe; Ahmet Halife tarafından vakfedilen 1000 akçelik nakdin rıbhından ise 100 akçe gelir sağlanmaktadır. Bunlara ek olarak, İçel eski mirlivası Veli Bey tarafından vakfedilen 600 akçelik gelirle

¹³⁸⁴ BOA, TD.1, 24-25.

¹³⁸⁵ Değirmenden elde edilen gelir müezzin ve hatibe şart kılınmıştır.

¹³⁸⁶ BOA, TD.1, 59.

¹³⁸⁷ BOA, TD.1, 59.

birlikte, türbenin toplam yıllık geliri 1935 akçeye ulaşmaktadır.¹³⁸⁸ Evliya Çelebi, Şeyh Aliyy-i Semerkandî'nin, yedi evlâdı ile birlikte zaviyede medfun olduğunu ve burada Zeyniye tarikatına mensup 300 kadar fukaranın bulunduğunu kaydetmektedir.¹³⁸⁹ Hurufat defterlerinde zaviyeye ait kayıt tespit edilememiştir.

3.1.3.6. Şeyh İsa Zaviyesi

Gülner'a bağlı Tozkovan köyü¹³⁹⁰ yakınlarında Kozin denen yerde bulunan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. 1500 yılı evkaf defterinde zaviyeye ait kayıt bulunmamakla beraber diğer iki defterde kayıt yer almaktadır. 1518 yılı evkaf defterinde iki kıt'a zemin, sekiz kıt'a bağdan yıllık 180 akçe gelire sahiptir.¹³⁹¹ 1584 yılı evkaf defterine göre üç kıt'a zemin, on dört kıt'a bağdan 275 akçe yıllık geliri bulunmaktadır.¹³⁹²

Hurufat defterlerinde h.1109 / 1239 m. 1697 / 1824 yılları arası yirmi altı adet kayıt tespit edilmiş olup bunlar zaviyedâr ve vakfa mütevellî atama kayıtlarıdır. Yapılan atamalarda evlâd-ı vâkıftan olma şartı vardır. H. Cemaziye'l-âhir 1109 / m. Aralık 1697 tarihli ilk kayıta vakfin mütevellisi Halil'in vefatı ile Abdulazim ve Mehmet'e berat verilmiştir¹³⁹³. H. Cemaziye'l-evvel 1239 / m. Şubat 1824'te yarım hisse tevliyyete sahip olan Hasan b. Şeyh Mehmet'in görevi bırakması ile yerine Seyyid Şeyh Mehmet'e berat verilmiş ancak Mehmet'in beratı zâyi olduğu için yeniden berat verilmiştir.¹³⁹⁴

3.1.3.7. Şeyh Umur Seydi Zaviyesi

Gülnara bağlı Şeyh Umur köyünde¹³⁹⁵ bulunan zaviye, Karamanoğulları Dönemi'nde Şeyh Umur tarafından yaptırılmıştır. Ancak bâni Şeyh Umur hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Zaviyenin varlığını vakıf akarlarını ve gelirlerini evkaf defterlerinden öğrenmekteyiz. 1500 yılı evkaf defterinde yıllık 300 akçelik gelir kaydının olduğu tespit

¹³⁸⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 7.

¹³⁸⁹ Evliya Çelebi, “*Seyahatname*”, c.9, 18.

¹³⁹⁰ Köyün ismi “*Işıklı*” olarak değişmiştir. Bkz. “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri*”, 413.

¹³⁹¹ 1518 yılı evkaf defterinde 16 kişinin ismini vermiştir. Bkz. BOA, TD. 1, 33.

¹³⁹² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 3.

¹³⁹³ VGMA, Hurufat Defteri 1147, 221.

¹³⁹⁴ VGMA, Hurufat Defteri 556, 236.

¹³⁹⁵ Evkaf ve hurufat kayıtlarında “*Şeyh Umur*” geçen köyün isimi günümüzde “*Şeyh Ömer*” olarak kullanılmaktadır.

edilmiştir.¹³⁹⁶ 1518 yılında yedi kıt'a zeminden 180 akçe yıllık gelir kaydı bulunmaktadır. 1555 yılında zaviyenin yıllık geliri toplam 670 akçedir. Gelir kalemleri şu şekildedir: Yedi kıt'a zeminden 110 akçe; cüz okunması şartı ile Sinan Dede ve Ali tarafından vakfedilen sekiz adet dükkândan 160 akçe; Şeyh Umur evlâdından Mustafa b. Süleyman tarafından vakfedilen bir adet boyahânedan 300 akçe ve bir tâhûnhaneden 100 akçe gelir elde edilmektedir. Ayrıca, Ömer b. Süleyman tarafından vakfedilen bir hâne ve iki kıt'a bağ da bu gelir kalemlerine dâhildir.¹³⁹⁷ 1584 yılında yedi kıt'a zemin, dükkân, boyahâne, bir adet tâhûnhane, iki adet değirmen, iki kıt' bağ toplam 1860 akçe geliri bulunmaktadır¹³⁹⁸.

Hurufat defterlerinde h. 1103 / 1239 m. 1692 / 1824 yılları arası yirmi bir adet kayıt tespit edilmiş olup bunlar vakfa müteveli ve nâzır atamalarıdır. Vâkıf, müteveli atamasında evlâdiyet şartı koymuştur. İlk kayıt h. Şevval 1103 / m. Haziran 1692 tarihli olup vakfın nâzırı olmadığı için atama yapılmıştır.¹³⁹⁹ H. Cemaziye'l-evvel 1239 / m. Ocak 1824'te vakfa müteveli ataması yapılmıştır.¹⁴⁰⁰

Tablo 3.4. Şeyh Umur Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şevval 1103/m. Haziran 1692		Nâzır Seyyid Sefer	Şeyh Umur Zaviyesi Vakfının nâzırı olmadığı için Seyyid Sefer'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Şaban 1140/m. Mart 1728	1 akçe	Mutasarrıf Seyyid Mehmet	Şeyh Umur Zaviyesi'nin mutasarrıfı Mehmet görevi terk ettiği için Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 310.
H. Muharrem 1145/m. Temmuz 1732	1 akçe	Şeyh Zeynelabidîn	Şeyh Umur Zaviyesi evkafında babası Abdulvehhab'ın vefatı ile Şeyh olan Zeynelabidîn'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1105, s. 193.
H. Muharrem 1145/m. Temmuz 1732		Zaviyedâr Seyyid Hüseyin	Şeyh Umur Zaviyesi'nin evlâdiyete meşrut Zaviyedârı Seyyid Hüseyin ve	VGMA. HD, No:1105, s. 193.

¹³⁹⁶ Zâviyede, Şeyh Umur Cemaati'ne mensup 28 dervişin adları şöyle zikredilmektedir: Süleyman, Yusuf, Hasan, Ahmet Fakih, Mahmut, Mustafa, Ömer, İbrahim, Mahmut, Mustafa, Şeydi, Halil, Yunus, Sanı Hızır, Veli, Gökçe, İlyas, Halil, Mehmet, Mahmut, Halil Yolageldi, Ahmet, Ali, Nasuh, Yusuf ve Süleyman.

¹³⁹⁷ BOA, TD.1, 35-55.

¹³⁹⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4.

¹³⁹⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 54.

¹⁴⁰⁰ VGMA, Hurufat Defteri 556, 236.

			Abdulmuin'in görevden alınması ile diğer Seyyid Hüseyin'e görev.	
H. Zi'l-hicce 1146/m. Haziran 1734	Yarım akçe	Nâzır Seyyid Ali	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının nâzırı Seyyid Sefer'in azlini icap edecek bir durum yokken dışardan Seyyid Süleyman bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirip haksızlık etmekle görevden alınıp Seyyid Sefer'in ölmesi ile oğlu Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1105, s. 193.
H. Zi'l-ka'de 1155/m. Ocak 1743	1 akçe	Şeyh Seyyid İsmail	Şeyh Umur Zaviyesi'nin Şeyhi Zeynelabidin'in ölmesi ile oğlu Seyyid İsmail'e berat.	VGMA. HD, No: 1104, s. 166.
H. Zi'l-ka'de 1157/m. Aralık 1744	1 akçe	Şeyh Veli Halife	Şeyh Umur Zaviyesi Vakfında şeyh olan İsmail yerine Veli Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1104, s. 166.
H. Cemaziye'l-evvel 1159/m. Haziran 1746		Mütevelli Seyyid Avnüllah	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Hüseyi'nin ölmesi ile oğlu Avnüllah'a görev.	VGMA. HD, No: 1104, s. 166.
H. Zi'l-ka'de 1173/m. Temmuz 1760	1 akçe	Mütevelli Seyyid Avnüllah	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Avnüllah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1103, s. 159.
H. Zi'l-ka'de 1178/m. Mayıs 1765	1 akçe	Mütevelli Seyyid Rışvan Mehmet	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Avnüllah'ın ölmesi ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid Rışvan Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1101, s. 126.
H. Şevval 1183/m. Şubat 1770	1 akçe	Mütevelli Seyyid Osman ve Seyyid Ömer	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Avnüllah'ın vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Avnüllah'ın kardeşleri Seyyid Osman ve Seyyid Ömer varken dışarıdan Seyyid Rışvan Mehmet isimli kişi hılâf-ı şartı vâkıf Mamuriye naibi arzıyla bir yolunu bularak kendi üzerine berat ettirip haksızlık yapmakla görevden alınıp Seyyid Osman ve Seyyid Ömer'e görev.	VGMA. HD, No: 1102, s. 91.
H. Muharrem 1200/m. Aralık 1785	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hüseyin	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Osman ve Seyyid Ömer beraber mutasarrıfken Seyyid Osman'ın vefatı ile yerine oğlu Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1113, s. 227.
H. Muharrem 1209/m. Temmuz 1794	1 akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının evlâdiyet şartı ile yarım hisse tevlihte mutasarrıf Seyyid Ömer'in vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid İbrahim'e	VGMA. HD, No: 558, s. 103.

			görev	
H. Ramazan 1210/m. Nisan 1796	Yarım akçe	Nâzır Seyyid Ali ve Seyyid Hasan	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının nâzırı Seyyid Ali'nin vefatı ile oğulları Seyyid Hasan ve Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 552, s. 295.
H. Rebiu'l- âhir 1213/m. Ekim 1798	1 akçe	Mütevelli Seyyid Şeyh Halil ve Seyyid Şeyh Mehmet	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının evlâdiyet şartı ile mütevellisi Seyyid İbrahim çocuksuz olarak vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid Şeyh Halil ve Seyyid Şeyh Mehmet isimli kişilere müşterek görev.	VGMA. HD, No: 552, s.295.
H. Safer 1220/m. Mayıs 1805	Yarım akçenin yarısı	Nâzır Seyyid Mehmet b. Seyyid Mehmet	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının yarım akçenin yarı ile yarım hisse nâzırlığa mutasarrıf Seyyid Ali'nin vefatı ile kardeşi Seyyid Mehmet b. Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 553, s. 304.
H. Safer 1220/m. Mayıs 1805	Yarım akçenin yarısı	Nâzır Seyyid Mehmet	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının yarım akçenin yarı ile yarım hisse nâzırlığa sahip olan Seyyid Hasan'ın görevi bırakması ile oğlu Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 553, s. 304.
H. Rebiu'l- evvel 1227/m. Mart 1812	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Ali ve Seyyid Mahmut	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının evlâdiyet şartı ile yarım hisse tevlîyete sahip olan Seyyid Şeyh Hüseyin'in görevi bırakması ile oğulları Seyyid Ali ve Seyyid Mahmut kardeşlere görev.	VGMA. HD, No: 554, s. 213.
H. Receb 1230/m. Temmuz 1815	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Şeyh Halil	Şeyh Umur Zaviyesi evkafının evlâdiyet şartı ile mütevellisi evlâd-ı vâkıftan Seyyid Şeyh Halil ve Seyyid Şeyh Mehmet isimli kişiler müşterek sahiplerken Seyyid Şeyh Mehmet'in görevi bırakması ile üzerindeki hissesi Seyyid Şeyh Halil'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 555, s. 388.
H. Cemaziye'l- evvel 1239/m. Ocak 1824	1 akçe	Cüzhan Seyyid Şeyh Ali, Seyyid Şeyh Ömer ve Seyyid Şeyh Mustafa	Şeyh Umur Zaviyesi'nde cüzhan olan Seyyid Hüseyin b. Şeyh Abdurrahman'ın çocuksuz olarak vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid Şeyh Ali, Seyyid Şeyh Ömer ve Seyyid Şeyh Mustafa kardeşlere Sinanlı kazası naibi Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 556, s. 236.
H. Cemaziye'l- evvel 1239/m. Ocak 1824		Zaviyedâr Seyyid Şeyh Ali, Seyyid Şeyh Ömer ve Seyyid Şeyh Mustafa	Şeyh Umur Zaviyesi'nin şartı vâkıf üzere zaviyedârı Şeyh Hüseyin b. Şeyh Abdurrahman'ın çocuksuz olarak vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid Şeyh Ali,	VGMA. HD, No: 556, s. 236.

			Seyyid Şeyh Ömer ve Seyyid Şeyh Mustafa kardeşlere Sinanlı kazası naibi arzıyla görev.	

3.1.3.8. Tuğrul Seydi Zaviyesi

Gülнар’a bağı Karapınar köyü Bulgar mezrasında bulunan zaviyenin yapım tarihi hakkında kesin bilgiye sahip değiliz. 1584 tarihli evkaf defterindeki “*Vakf-ı Alâeddin Bey veled-i Karaman ber-mûcebi defter-i atik tâb-i Gülнар*” şeklindeki kayıttan zaviyenin bulunduğu mezranın Karamanoğlu Alâeddin Bey tarafından vakfedildiğı anlaşılmaktadır.¹⁴⁰¹

1518 tarihli evkaf defterinde zaviyenin gelirleri mezranın bağ öşründen 200 akçe, arpa ve buğday öşründen 50 akçe olmak üzere 250 akçe yıllık geliri bulunmaktadır. Elde edilen gelir gelen gidene (ayende ve revendeye) sarf olunduktan sonra fazlası zaviyenin şeyhine ve dervişlere verilmektedir.¹⁴⁰² Aynı defterin ikinci kısmında 1555 tarihinde Bulgar mezrasının bağ ve mahsulden elde edilen öşür geliri yıllık 694 akçe olarak gerçekleşmiştir. Şeyh eliyle gelen gidene sarf edilmektedir.¹⁴⁰³ 1584 tarihli evkaf defterinde zaviyenin vakıf gelirleri bağların öşründen 600 akçe ve diğer mahsulün öşründen 194 akçe olmak üzere toplam yıllık geliri 794 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁴⁰⁴

Hurufat defterlerinde h.1104 / 1231 m. 1693 / 1816 yılları arası zaviyedâr ve vakfa mütevellî atama kayıtları bulunmaktadır. H. Zi’l-ka’de 1104 / m. Ağustos 1693 tarihli ilk kayıтта zaviyenin kırk elli seneden fazla bir zamandır boş olduğu için Abdulgafur’a görev verilmiştir.¹⁴⁰⁵ H. Şaban 1231 / Temmuz 1816 tarihli son kayıтта vakfın

¹⁴⁰¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4.

¹⁴⁰² Bu tarihte zaviyede Şeyh Umur neslinden on yedi kişı bulunmaktadır. Bunlar: Seydi Yusuf veledi Ali Paşa, Seydi Salih biraderi O, Durmuş Seydi biraderi diğer, Ömer Seydi biraderi diğer, Mehmet biraderi diğer, İbrahim veled-i Ali Paşa, Halil Seydi veled-i Efendi Seydi, Musa Fakih biraderi diğer, Yusuf Fakih veled-i Kılıç Fakih, Mehmet biraderi O, Hasan Fakih biraderi diğer, Abdullah Seydi veled-i Lütfi Seydi, Lütfi veled-i O, Musa veled-i Mehmet Fakih, Mahmut veled-i Yusuf Fakih, Mehmet veled-i Ömer Seydi. “*Bu zikrolunan dervişler merhum Tuğrul Seydi rahmetullah merhumun nesli ve evlâdından zaviyeyi ve türbeyi görüp gözetip ayende ve revendeye hizmet ederler. Mâ-takaddümden rusûm ve tekâliften muaf olagelmışlerdir*”. Bkz. BOA, TD. 1, 29.

¹⁴⁰³ BOA, TD. 1, 54.

¹⁴⁰⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4; BOA, TD. 1, 33.

¹⁴⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 25. Silifke'ye ait defter içerisinde.

mütevellisi ve şeyhi Mehmet b. Mehmet'in vefatı ile evlâd-ı vâkıftan Halil b. Hüseyin'e görev verilmiştir.¹⁴⁰⁶

3.1.4. Mut'ta Bulunan Zaviyeler

3.1.4.1. Seyyid Salih Zaviyesi

Mut şehir merkezinde olduğu anlaşılan¹⁴⁰⁷ zaviyenin yapım tarihi ve bânisi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Zaviye ile ilgili ilk kayıt 1555 tarihli evkaf defterinde geçmektedir. Bu tarihte zaviyenin vakıfları altı kıt'ası Süleymanpaşalı köyünde olmak üzere sekiz kıt'a zemin 110 akçe ve bir kıt'a bağ 10 akçe toplam 120 akçe yıllık gelire sahiptir.¹⁴⁰⁸ 1584'te yapılan tahrirde de zaviyenin vakıflarında herhangi bir değişiklik olmamış sekiz kıt'a zemin 110 akçe bir kıt'a bağ 10 akçe yıllık 120 akçe geliri bulunmaktadır.¹⁴⁰⁹

Hurufat defterlerinde zaviyeye yapılan zaviyedâr ve mütevelli atama kayıtları bulunmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt h. Rebiu'l-evvel 1109 / m. Eylül 1697 tarihli olup buna göre vakfın bir akçe ile zaviyedârı ve mütevellisi olan Ali'nin vakıf malını yediği için görevden alınmış, yerine Abdurrahman'a naib Ömer arzıyla görev verilmiştir.¹⁴¹⁰ H. 9 Muharrem 1243 / m. 2 Ağustos 1827 tarihli son kayıta zaviyedâr Abdulgafur'un vefatı nedeniyle oğlu Seyyid Abdullah atanmıştır.¹⁴¹¹ Belgelerden de anlaşıldığı üzere zaviyenin uzun süre varlığını sürdürdüğü ancak hangi tarihte ortadan kalktığı kesin olarak bilinmemektedir.

¹⁴⁰⁶ VGMA, Hurufat Defteri 555, 388.

¹⁴⁰⁷ Bazı kayıtlarda "*Seydi Salih der nefsi Mut*" şeklinde geçmektedir. Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, s. 10; BOA, TD. 1, 60.

¹⁴⁰⁸ BOA, TD. 1, 60.

¹⁴⁰⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴¹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 711.

¹⁴¹¹ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

Tablo 3.5. Seyyid Salih Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
h. Rebiu'l-evvel 1109/m. Eylül 1697	1 akçe	Zaviyedâr, müteveli Abdulgafur	Seyyid Salih Zaviyesi'nin zaviyedârı ve vakfın mütevellisi Ali vakfın malını yediği için Abdulgafur'a görev	VGMA. HD, No: 1140, s. 711.
h. Safer 1121/m. Nisan 1709		Zaviyedâr Abdülkerim	Seyyid Salih Zaviyesi'nin zaviyedârı Abdulgafur görevi bırakması ile Abdülkerim'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s.116.
h. Şevval 1144/m. Nisan 1732	Öşrü mahsul	Zaviyedâr Şeyh Mahmut Halife	Seyyid Salih Zaviyesi'nin zaviyedârı Abdülkerim'in ölmesi ile Şeyh Mahmut Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 240.
h. Ramazan 1158/m. Ekim 1745	1 akçe	Zaviyedâr Şeyh Ali ve Abdulgafur	Seyyid Salih Zaviyesi'nin Zaviyedârı Hattat Mahmut yirmi seneden fazla bir zamandır İstanbul'da mukim olup zaviyenin şartlarına uymadığı için görevden alınıp oğullarından Şeyh Ali ve Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 189.
h. Şaban 1164/m. Temmuz 1751	1 akçe	Müteveli Seyyid Mustafa	Seyyid Salih Zaviyesi vakfının mütevellisi Abdurrahman'ın ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 189.
h. Şevval 1164/m. Eylül 1751	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Hacı Abdullah	Seyyid Salih Zaviyesi'nin Zaviyedârı Ali b. Abdulgafur'un ölmesi ile Seyyid Hacı Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
h. Rebiu'l-evvel 1166/m. Şubat 1753	1 akçe	Müteveli Seyyid Mehmet	Seyyid Salih Zaviyesi vakfının mütevellisi Seyyid Mustafa'nın rağbet etmemesi ve hizmeti terk etmesinden dolayı görevden alınıp Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 188.
h. Receb 1167/m. Mayıs 1754	1 akçe	Müteveli Seyyid Hacı Abdullah	Seyyid Salih Zaviyesi'nin tevliyetini kendi üzerine berat ettiren Seyyid Mehmet başka kazada oturduğundan görevden alınarak Seyyid Hacı Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 188.
h. Receb 1169/m. Nisan 1756	1 akçe	Müteveli Seyyid Hacı Abdullah	Seyyid Salih Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Hacı Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1135, s. 198.
h. Rebiu'l-evvel 1175/m. Ekim 1761	1 akçe	Müteveli Seyyid Hacı Abdullah	Seyyid Salih Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Hacı Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.

h. Cemaziye'l-evvel 1196/m. Nisan 1782	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet	Seyyid Salih Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Hacı Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 156.
h. Muharrem 1243/m. Ağustos 1827	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdullah b. Seyyid Abdulgafur	Seyyid Salih Zaviyesi'nin zaviyedârlığına sahip olan Seyyid Abdulgafur'un ölmesi ile uzun zamandan beri atıl vaziyette olduğunu halkın haber vermesi ile Seyyid Abdullah b. Seyyid Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 81.
h. Zi'l-ka'de 1247/ m. Nisan 1832	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet, Seyyid Abdurrahman b. Seyyid Mehmet	Seyyid Salih Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Mehmet b. Seyyid Hacı Abdullah'ın ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet, Seyyid Abdurrahman b. Seyyid Mehmet kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD, No: 559, s. 58.

3.1.4.2. Elagöz Seydi Zaviyesi

Elagöz Seydi Zaviyesi hakkında bilgi, 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinden elde edilmiştir. 1584 tarihli defterde, “*Nefs-i Mut'ta vâki La'l Paşa Medresesi evkafına ilhak olunmuştur. Bi'l-fiil müderris tasarruf eder.*” kaydına yer verilmiştir. Ancak hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili herhangi bir atama kaydına rastlanmamış olup, bu durum zaviyenin bu dönemde faaliyette olmadığını göstermektedir. Zaviyenin vakıfları, 1555 ve 1584 tarihli defterlerde aynı kalmış ve toplamda iki kıt'a zeminden yıllık 390 akçe gelir elde edilmektedir. Bu zeminlerden biri, Elagöz Seydi'nin evlâdının tasarrufundadır.¹⁴¹²

3.1.4.3. Çömelek Köyü Şeyh Mahmut Zaviyesi

Çömelek köyünde bulunan Şeyh Mahmut Zaviyesi'nin yapım tarihi bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde zaviye ilgili kayıt mevcut olup “*Vakf-ı zaviye-i Şeyh Mahmut der-karye-i Çömelek nâmi diğer Sosun ber-mûcebi Kazâ-i Mut*” şeklinde ifade edilmiştir.¹⁴¹³ 1500 tarihli tahrir defterinde zaviyenin vakıfları üç kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan senelik 187 akçe geliri bulunmaktadır.¹⁴¹⁴ 1555 tarihinde zaviyenin gelirinde bir miktar artış olduğu anlaşılmakta iki kıt'a zemin ve iki kıt'a bağdan öşrü verildikten sonra yıllık

¹⁴¹² BOA, TD. 1, 59; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴¹³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴¹⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 232b.

300 akçe gelire sahiptir.¹⁴¹⁵ 1584 tarihli evkaf defterindeki kayıta ise zaviyenin gelirinde bir değişiklik olmamış iki kıt'a zemin ve iki kıt'a bağdan toplam 300 akçe senelik gelir elde edilmiştir.¹⁴¹⁶ Zaviyede görev yapanlar ve aldıkları ücretle ilgili bir kayıt bulunmamaktadır.

3.1.4.4. Esenhacı Köyü İbrahim Bey Zaviyesi

Esenhacı köyü¹⁴¹⁷ yakınlarında bulunan zaviye İbrahim Bey tarafından yaptırılmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Evkaf defterlerinde zaviye ile ilgili kayıt tespit edilememiştir. Hurufat defterlerinden tespit edilen ilk kayıt h. Safer 1120/m. Mayıs 1708 tarihli'dir. Buna göre köyün yarısının zaviyeye ait vakıf diğer yarısının tımar olduğu zamanla sipahilerin vakıf arazisini zapt etmek üzereyken bundan önce zaviyenin yarısına mutasarrıf olan Seyyid Mehmet'in vefatı nedeniyle büyük oğlu Seyyid Abdalbâki'ye naib Ahmet arzıyla görev verilmiştir.¹⁴¹⁸ H. 29 Şevval 1224 / 7 Aralık 1809 tarihli son kayıta günlük bir akçe ile zaviyedâr Seyyid Şeyh Mehmet b. Abdulgâni'nin görevden ayrılması ile Seyyid Şeyh Muslihiddin'e görev verilmiştir. 1864 yılı muhasebe kaydında da yıllık gelirinin Esenhacı köyünde bulunan tarlanın yarım hisse öşründen 172 kuruş 20 para olduğu, giderinin de 44 kuruş olduğu görülmektedir.¹⁴¹⁹ Kayıtlardan da anlaşılacağı üzere zaviyenin XX. yüzyılın başlarına kadar varlığı devam etmiştir.

Tablo 3.6. Esenhacı Köyü İbrahim Bey Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1120/m. Mayıs 1708	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdalbâki	Sinanlı'da İbrahim Bey Zaviyesi'ne vakıf zaviye isimli köyün yarısı vakıf diğer yarısı tımar olup zamanla vakfı dahi sipahiler zapt edip el koyarlarken bundan önce zaviyenin yarısına mutasarrıf olan Seyyid Mehmet'in ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Abdalbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141.

¹⁴¹⁵ BOA, TD. 1, 60.

¹⁴¹⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴¹⁷ Köyün ismi kayıtlarda “Esenhacı”, “Esenhacılı” ve “Esenhacılar” şeklinde geçmektedir. Bkz. VGMA, Hurufat Defteri 1118, 142, TD. 31, 275.

¹⁴¹⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141.

¹⁴¹⁹ BOA, Evkaf Defter 11011, 93.

H. Rebiu'l-âhir 1130/m. Nisan 1718	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdalbâki	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârlığı Abdalbâki'nin tasarrufunda iken Seyyid Osman kendi üzerine berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Abdalbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141.
H. Rebiu'l-evvel 1131/m. Şubat 1719	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid İsmail	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman görevden alınıp Seyyid İsmail'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman mutasarrıf iken Abdulmuin olmakla görevden alınıp Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman mutasarrıf iken Seyyid Abdulmuinoğlu Seyyid İsmail'e berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Mehmet ve Seyyid İsmail	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Abdalbâki kendi rızası ile görevi oğlu Seyyid Mehmet'e bırakmış olup ortağı Seyyid İsmail ile beraber mutasarrıf olup görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.
H. Ramazan 1132/m. Ağustos 1720	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman	İbrahim Bey Zaviyesinin zaviyedârı Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman mutasarrıf iken Seyyid Mehmet ve Seyyid İsmail berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Abdalbâki ve Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1118, s.142.
	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Mehmet Seyyid Abdulmuin	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdulmuin'ne görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 52.
H. Rebiu'l-evvel 1156/m. Mayıs 1743		Zaviyedâr Seyyid Mehmet	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdulmuin'in ölmesi ile Seyyid Mehmet b. Mehmet Said'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Cemaziye'l-âhir 1160/m. Haziran 1747	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Nasuh Halife	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Mehmet ve diğer Seyyid Mehmet b. Seyyid Mehmet Said'in görevi bırakması ile kardeşi Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Muharrem 1194/m. Ağustos 1752	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Nasuh Halife	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Nasuh b. Mehmet Said'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 66.

H. Muharrem 1196/m. Aralık 1781	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Yahya	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Nasuh b. Mehmet Said'in ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 156.
H. Recep 1218/m. Kasım 1803		Zaviyedâr Seyyid Osman Hoca	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Nasuh ve Seyyid Mehmet isimli kişiler başka yerlerde oturmaları nedeniyle gerekli hizmetleri yapamadıkları için türbe harap olmuş, imaret atıl vaziyette olması sebebiyle Seyyid Nasuh ve Seyyid Mehmet görevden alınıp İbrahim Bey evlâdından olan Seyyid Osman Hoca'ya görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 116.
H. Rebiu'l- evvel 1219/m. Haziran 1804	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid İbrahim b. Seyyid Süleyman	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Süleyman'ın görevi bırakması ile Seyyid İbrahim b. Seyyid Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 116.
H. Muharrem 1220/m. Nisan 1805	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Şeyh Mehmet b. Abdulgani	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid İbrahim b. Seyyid Süleyman'ın çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Şeyh Mehmet b. Abdulgani'ye görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 117.
H. Şevval 1224/m. Aralık 1809	1 akçe	Zaviyedâr Seyyid Şeyh Fazlullah	İbrahim Bey Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Şeyh Mehmet b. Abdulgani'nin görevi bırakması ile Seyyid Şeyh Fazlullah'a görev.	VGMA. HD, No: 560, s. 38.

3.1.4.5. Hacı Said Köyü Çelebi v. Hacı Said Zaviyesi

Hacı Said köyünde bulunan zaviye, köye ismini de veren Hacı Said'in oğlu Sofi Çelebi tarafından yaptırılmıştır; ancak yapım tarihi bilinmemektedir. 1518 tarihli evkaf defterine göre zaviyenin vakıfları yedi kıt'a zeminden oluşmakta, yıllık gelir miktarı belirtilmemekle birlikte, bu gelirin dönemin şeyhi ve aynı zamanda Hacı Said'in torunu olan Sofi Çelebi'nin oğlu Piri'nin tasarrufunda bulunduğu ifade edilmektedir.¹⁴²⁰ 1555 ve 1584 tarihli kayıtlarda ise zaviyenin vakıfları iki kıt'a zemin olarak görünmekte olup, yıllık geliri 160 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁴²¹

3.1.4.6. Nûre Sofi Zaviyesi

Mut'un Yalnızcabağ köyü, Değirmenlik Yaylası'nda bulunan zaviyenin Karamanoğullarının atası aynı zamanda beyliğin kurucusu sayılan Nûre Sofi¹⁴²² adına

¹⁴²⁰ BOA, TD.1, 21.

¹⁴²¹ BOA, TD.1, 58; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹⁴²² Evkaf defterlerinde “*Ceddi Â'lây-ı Âli Karman veya Ceddi Â'lây-ı Ümerâ-i Karman*” şeklinde geçmektedir. Bkz. BOA, TD.1, 22-60; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8.

camii ve türbe ile beraber yaptırılmış ancak yapım tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 1518 tarihli evkaf defterindeki kayda göre zaviyenin vakıfları, Oruçan mezrasında bulunan bağlardan alınan öşürden 100 akçe ve arı kovanlarından elde edilen öşürden 80 akçe olmak üzere toplam 180 akçe yıllık gelir sağlamaktadır.¹⁴²³ Hurufat defterlerinde zaviye ile ilgili h. Rebiu'l-evvel 1126 / m. Nisan 1714 tarihli tek kayıt Nureddin Sofi bânisi zaviyenin zaviyedârlığını yapan Abdulgafur'un âdem-i nezâretinden dolayı harap olduğu yerine İbrahim'e naib Ömer arzı ile görev verildiği şeklindedir.¹⁴²⁴

3.1.4.7. Saru Abdal Zaviyesi

Aşağı Kışla köyünde bulunan zaviyenin bânisi ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. 1518 tarihli evkaf defterinde zaviyenin vakıfları zaviye civarında bulunan bir kıt'a bahçeden 100 akçe, bir kıt'a zeminden 50 akçe olmak üzere toplam 150 akçe yıllık gelire sahiptir. Bu tarihte zaviyenin şeyhi beratsız olarak Yakup oğlu Halil'dir.¹⁴²⁵ 1584 tarihinde de zaviyenin vakıflarında bir değişiklik olmamış bir kıt'a zemin 50 akçe ve zaviye civarında bulunan bahçeden 100 akçe olmak üzere toplam 150 akçe senelik geliri bulunmaktadır. Kaydın altına "*Haftada bir cüz-i şerif kıraat olunur*" şeklinde not düşülmüştür.¹⁴²⁶ Hurufat defterlerinde zaviyeye ait herhangi bir kayıt tespit edilememiştir.

3.1.4.8. Talip Dede Zaviyesi

Mut'un Masara köyünde¹⁴²⁷ Seyyid Mustafa tarafından yaptırılan caminin yakınında bulunmaktadır. Kayıtlardan zaviyenin vakıflarını Karamanoğlu İbrahim Bey'in (1423-1464) verdiği anlaşılmaktadır.¹⁴²⁸ Vakfiyesine ulaşılamayan zaviyenin vakıflarını evkaf defterlerinden öğrenmekteyiz. 1518 tarihinde zaviyenin vakıfları bağ ve bahçeden 200 akçe, iki kıt'a zeminden 10 kile öşür geliri bulunmaktadır. Gelirleri bu tarihte zaviyenin

¹⁴²³ BOA, TD.1, 22.

¹⁴²⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 141.

¹⁴²⁵ BOA, TD.1, 21.

¹⁴²⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9a.

¹⁴²⁷ Köyün ismi 1518 tarihli evkaf defterinde "*karye-i Ömer*" hurufat defterlerinde "*Masara*" olarak geçmektedir. Günümüzde "*Yıldızköy*" olarak değiştirilmiştir. Bkz. BOA, TD. 1, 21; VGMA, Hurufat Defteri 1157, 117; "*Türkiye Mülki İdare Bölümleri Belediyeler Köyler*", 413.

¹⁴²⁸ "*Karamanoğlu İbrahim Bey vakfetmiştir diye kayıtlı defter-i atikde*". Bkz. BOA, TD.1, 21; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9.

şeyhi olan İsmail'in tasarrufundadır. Zaviyenin hizmetkârları Mehmet biraderi Şeyh, İshak Dede, Mehmet veled-i Musa, Mehmet, Ali, Hamza, İbrahim evlad-ı Said, Kutluhan veled-i Seydi Ahmet, Musa veled-i Hafız'dır.¹⁴²⁹

1555 tarihinde zaviyenin vakıfları bağ ve bahçeden 200 akçe, iki kıt'a zeminden 70 akçe, Balçık Kışlası sınırında bir kıt'a zeninden 65 akçe olmak üzere yıllık toplam 335 akçe gelire sahiptir¹⁴³⁰. 1584 tarihinde de zaviyenin vakıflarında herhangi bir değişiklik olmamış bağ ve bahçeden 200 akçe, iki kıt'a zeminden 70 akçe ve Balçık Kışlası sınırında bir kıt'a zeminden 65 akçe yıllık geliri 335 akçedir.¹⁴³¹

Zaviyenin faaliyetine uzun süre devam ettiği hurufat kayıtlarından da anlaşılmaktadır. Tespit edilen ilk kayıt h. Rebiu'l-âhir 1103 / m. Aralık 1691 tarihli olup buna göre bir akçe ile zaviyedâr ve müteveli Mahmut'un yerine Ömer Halife atanmıştır.¹⁴³² H. Zi'l-hicce 1242 / m. Temmuz 1827 tarihli son kayıta öşür mahsulü ile zaviyedâr olan Mehmet Said b. Seyyid Abdullah'ın çocuksuz olarak vefatı ile görev kardeşinin oğlu Seyyid Mehmet b. Abdulgafur'a verilmiştir.¹⁴³³

3.1.4.9. Yalıncağ Baba Zaviyesi

Eyüp köyü sınırında bulunan zaviye ile ilgili bilgi, 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayda göre zaviyenin vakıfları, üç kıt'a zemin ve bir kıt'a bağdan oluşmakta olup, yıllık toplam geliri 370 akçedir.¹⁴³⁴

3.1.5. Selendi'de Bulunan Zaviyeler

3.1.5.1. Bonsuz Bey Zaviyesi

Selendi merkezde bulunan zaviye, Karaman emirlerinden Bonsuz Bey tarafından cami ile birlikte yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, Bonsuz Bey'in Karamanoğulları'nın atası Nure Sofi'nin üç oğlundan biri olan Karaman Bey'in

¹⁴²⁹ BOA, TD. 1, 21.

¹⁴³⁰ BOA, TD. 1, 58.

¹⁴³¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 9.

¹⁴³² VGMA, Hurufat Defteri 1121, 71.

¹⁴³³ VGMA, Hurufat Defteri 563, 81.

¹⁴³⁴ BOA, TD. 1, 22.

kardeşi olduğu bilinmektedir. Buna göre, zaviyenin XIII. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiş olması muhtemeldir.

Zaviyeye dair bilgilere yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde rastlanmakta; diğer evkaf ve hurufat defterlerinde herhangi bir kayda yer verilmemektedir. Bu tarihte zaviyenin vakıfları, çeşitli yerlerde bulunan yedi kıt'a zeminden oluşmakta olup yıllık toplam geliri 1.040 akçedir. Aynı kayıtlarda, zaviyede görev yapanlar ve aldıkları ücretler de belirtilmiştir: Mütevellîye yıllık 180 akçe, zaviyenin şeyhine 180 akçe (bu dönemde şeyh Hacı oğlu Veli'dir), nâzıra 180 akçe ve misafirlere yapılan ikramlar için 150 akçe olmak üzere toplamda 690 akçelik bir harcama yapılmaktadır.¹⁴³⁵

3.1.5.2. Bayezid Paşa Zaviyesi

Bayezid Paşa Zaviyesi'nin yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Hurufat defterlerinde tespit edilen tek kayıt, h. Şevval 1126 / m. Ekim 1714 tarihine aittir. Bu kayıta, *“Bayezid Paşa Zaviyesi vakfının mütevellisi olmayıp, lâzım gelmesi üzerine vakfın evlâdından Sunullah'a, Kadı Seyyid İsmail'in arzıyla görev verilmiştir”* ifadesi yer almaktadır.¹⁴³⁶

Zaviye ile ilgili başka bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Bayezid Paşa Vakfı'nın faaliyetini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim Selendi merkezde bulunan Hacı Nasuh Camisi'ne, h. Şaban 1139 / m. Nisan 1727 tarihinde Bayezid Paşa evkafından ödenmek üzere on akçe ücretle, vâiz Şeyh Mehmed'in vefatı üzerine Şeyh Hamid Efendi'ye, naib Hüseyin'in arzıyla görev verilmiştir.¹⁴³⁷

3.1.5.3. Germiyanoglu Şah Çelebi Zaviyesi

Germiyanoglu Şah Çelebi Zaviyesi ile alakalı hurufat defterlerinde tek kayıt bulunmaktadır. H. Cemaziye'l-ahir 1108 / m. Aralık 1696'da zaviyenin mutasarrıfı Şaban'ın vefatı ile yerine atama yapılmıştır.¹⁴³⁸

¹⁴³⁵ BOA, TD. 1, 38.

¹⁴³⁶ VGMA, Hurufat Defteri 1118, 150.

¹⁴³⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1128, 27.

¹⁴³⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 348.

3.1.5.4. Şeyh Süleyman Çiftliği Evrenos Zaviyesi

Hurufat defterlerinde yer alan kayıttan, Evrenos Zaviyesi'nin Selendi merkezde bulunduğu anlaşılmaktadır. Zaviyenin yapım tarihi ve banisi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Evkaf defterlerinde zaviyeye dair herhangi bir kayıt yer almazken, hurufat defterlerinde h. 1112 / m. 1701 ile h. 1248 / m. 1832 yılları arasında çeşitli mutasarrıf ve zaviyedâr atamaları yapılmıştır.

Tespit edilen ilk kayıt, h. Ramazan 1112 / m. Şubat 1701 tarihlidir. Bu kayıta, evlâdiyet şartıyla iki akçe ücretle görev yapan mutasarrıf Ömer'in vefatı üzerine yerine oğlu Ahmed'e berat verildiği belirtilmektedir.¹⁴³⁹ H. Cemaziye'l-evvel 1115 / m. Eylül 1703'te Ahmed'in beratı yenilenmiştir. H. Zi'l-ka'de 1146 / m. Nisan 1734'te, Ahmed'in ölümü üzerine oğlu İbrahim'e yine iki akçe ile mutasarrıf olarak berat verilmiştir.¹⁴⁴⁰ Bu berat, h. Cemaziye'l-evvel 1168 / m. Nisan 1755 tarihinde yenilenmiştir.¹⁴⁴¹ H. Rebiu'l-âhir 1169 / m. Şubat 1756'da İbrahim'in vefatı üzerine görev, oğulları Mehmed ve Mustafa'ya birlikte tevcih edilmiştir.¹⁴⁴²

Zaviyeye ilişkin son kayıt ise h. Cemaziye'l-evvel 1248 / m. Ekim 1832 tarihlidir. Bu kayda göre, iki akçe ile görev yapan müşterek mutasarrıflar İbrahim ve Ömer kardeşlerden İbrahim'in vefatı üzerine yerine oğlu Mehmed Emin'e berat verilmiştir.¹⁴⁴³

3.1.5.5. Kara Selendi Köyü Nureddin Efendi Zaviyesi

Kara Selendi köyü Çalışlı mezrasında bulunan Nureddin Efendi Zaviyesi'nin yapım tarihi hakkında bilgi tesbit edilememiştir. Hurufat defterlerinde zaviyeye h. 1151 / 1226 m. 1738 / 1811 yılları arasında zaviyedâr ataması yapılmıştır. H. Zi'l-ka'de 1144 / m. Mayıs 1732 tarihli ilk kayıta zaviyedâr Şeyh İsmail'in beratı yenilenmiştir. H. Rebiu'l-âhir 1151 / m. Temmuz 1738 zaviyedâr Şeyh İsmail'in ölümü ile yerine Muhammed Halife'ye berat verilmiştir.¹⁴⁴⁴ H. Rebiu'l-âhir 1153 / m. Temmuz 1740'ta zaviyedârlığa Şeyh İsmail'in oğlu Şeyh Osman atanmıştır. H. Muharrem 1168 / m. Kasım 1754'te

¹⁴³⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

¹⁴⁴⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

¹⁴⁴¹ VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

¹⁴⁴² VGMA, Hurufat Defteri 1090, 266.

¹⁴⁴³ VGMA, Hurufat Defteri 550, 95.

¹⁴⁴⁴ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203.

Şeyh Osman görevi Şeyh Hüseyin'e bırakmıştır.¹⁴⁴⁵ H. Cemaziye'l-evvel 1226 / m. Haziran 1811 tarihli son kayıta zaviyenin bâ-muayyene (önceden belirlenen ücretle) zaviyedârlığa sahip olan Mehmet b. El-Hac Mustafa'nın görevi bırakması ile yerine Derviş El-Hac Şerif Mehmet b. El-Hac Mehmet'e berat verilmiştir.¹⁴⁴⁶

3.1.5.6. Sipahi Ali Zaviyesi

Sipahi Ali Zaviyesi ile ilgili kayıt sadece 1141 numaralı hurufat defterinde bulunmaktadır. H. Rebiu'l-evvel 1112 / m. Ağustos 1700 tarihinde zaviyede şart-ı vâkıf üzere günlük bir akçe ile mutasarrıf olan Şeyh Osman üzerinden görev Ali'ye verilmiştir.¹⁴⁴⁷

3.1.5.7. Mahmut Fakih ve İshak Zaviyesi

İlisulak köyünde bulunan zaviye, Mahmut Fakih ve İshak tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1518 tarihli tahrir sırasında her iki bâninin de hayatta olduğu göz önüne alındığında, zaviyenin bu tarihlerde inşa edilmiş olması muhtemeldir.¹⁴⁴⁸

1518 tarihli evkaf defterine göre zaviyenin vakıfları şunlardır: Muhtelif yerlerde sekiz kıt'a bahçeden 800 akçe, iki kıt'a bağdan 200 akçe, bir adet değirmenin yıllık gelirinin yarısından 300 akçe ve meyve ağaçlarından elde edilen 200 akçe olmak üzere toplam yıllık geliri 1.500 akçedir.¹⁴⁴⁹ 1555 ve 1584 yıllarında yapılan tahrirlerde vakıflarda ve yıllık gelirde herhangi bir değişiklik olmadığı, zaviyenin gelirinin yine 1.500 akçe olarak tespit edildiği görülmektedir.¹⁴⁵⁰

1518 tarihli deftere göre zaviyede görev yapan kişiler ve aldıkları ücretler şu şekildedir: Müteveli Hakkı oğlu İshak'a günlük bir akçe, şeyh Hakkı oğlu Mahmut'a günlük bir akçe, nâzır Hakkı oğlu Yusuf'a ise günlük yarım akçe ödenmektedir. Bu görevler karşılığında yıllık toplam 900 akçe harcama yapılmakta, kalan 600 akçelik gelir ise

¹⁴⁴⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 203; VGMA, Hurufat Defteri 1122, 103.

¹⁴⁴⁶ VGMA, Hurufat Defteri 567, 117.

¹⁴⁴⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 32.

¹⁴⁴⁸ BOA, TD. 1, 38.

¹⁴⁴⁹ BOA, TD. 1, 38.

¹⁴⁵⁰ 1555 tarihli Evkaf defterinde “Şartı vâkıf üzere müteveli, şeyh ve nâzır vazifesine, fazlası misafir taamina sarf oluna” şeklinde kaydın altına not düşülmüştür. Bkz. BOA, TD. 1, 62; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5.

misafirlerin ağırlanmasına tahsis edilmektedir. Görevli üç şahsın da Sultan Selim Han'dan beratları bulunmaktadır.¹⁴⁵¹ 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde ise zaviyede görev yapanlara dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

3.1.5.8. Çörüş Köyü Hacı Mahmut Zaviyesi

Çörüş köyünde bulunan zaviyeyi Hacı Mahmut yaptırmış olup yapım tarihi bilinmemektedir. Zaviye ile ilgili bilgi sadece 1518 tarihli evkaf defterinde bulunmaktadır. Bu tarihte zaviyenin vakıfları iki kıt'a bahçe 800 akçe, aynı köyde bulunan bir adet değirmen yıllık 1.200 akçe, bir kıt'a bağ 150 akçe olmak üzere yıllık 2150 akçe gelir elde etmektedir. Zaviyede şeyh, müteveli, nâzır ve kayyım görev yapmakta olup Şeyh Mahmut oğlu Ömer, müteveli Ömer oğlu Mahmut, nâzır Ömer oğlu Veli, kayyım ise İlyas oğlu Yusuf'tur.¹⁴⁵² Hurufat defterlerinde zaviye ilgili herhangi bir kayıt yoktur.

3.1.5.9. Mahmut oğlu Mevlâna Cemal Zaviyesi

Selendi'ye bağlı Hacılar köyünde bulunan zaviyenin vakfiyesi h. 1 Muharrem 907 / m. 17 Temmuz 1501 tarihlidir. Tevliyet oğlu Ekmel'e sonra evlâdına şart kılınmıştır. Zaviyenin vakıfları 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde bir adet değirmen 300 akçe, bir kıt'a bağ 150 akçe ve bir kıt'a bahçe 250 akçe toplam 700 akçe yıllık geliri vardır.¹⁴⁵³ Zaviyede görev yapanlar hakkında bilgi bulunmamaktadır.

3.1.6. Silifke'de Bulunan Zaviyeler

3.1.6.1. Şeyh Tevekkül Zaviyesi

Silifke merkezde bulunan Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nin yapım tarihi ve bânisi Şeyh Tevekkül hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak evkaf defterlerinde, zaviyeye ait vakıf gelirleri ve harcamalara dair kayıtlara rastlanmaktadır. 1518 tarihli evkaf defterine göre, zaviyenin yıllık geliri; yirmi beş kıt'a zeminden 1.412 akçe, bir

¹⁴⁵¹ BOA, TD.1, 38.

¹⁴⁵² BOA, TD.1, 38.

¹⁴⁵³ BOA, TD.1, 61; TK. KKA Evkaf Defteri 576, 3a.

değirmenden 50 akçe ve üçte biri vakfa ait olan hamamdan 128 akçe olmak üzere toplam 1.590 akçedir.¹⁴⁵⁴

1555 yılı tahririne göre vakıf gelirleri artmıştır. Bu tarihte, yirmi dört parça zeminden 1.900 akçe, dört parça bağ ve bahçeden 980 akçe, kırk beş adet dükkândan 150 akçe, üç bâb tahunhaneden 45 akçe, Pazarcı Han'dan iki adet kira gelirinden 185 akçe, üçte biri vakfa ait olan hamamdan 400 akçe ve bir değirmenden 100 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 4.072 akçeye ulaşmıştır.¹⁴⁵⁵

1584 yılı tahririnde ise zaviyenin yıllık geliri daha da artarak 5.945 akçeye çıkmıştır. Bu dönemdeki gelir kalemleri; yirmi üç parça zeminden 1.770 akçe, on bir parça bağdan 1.920 akçe, on beş adet dükkândan 150 akçe, üç adet tahunhaneden 45 akçe, Pazarcı Han'dan üç adet kira ile 320 akçe, üçte biri vakfa ait hamamdan 1.000 akçe, bir değirmenden 150 akçe ve Veli Bey'e ait dükkânın yarısından elde edilen 140 akçedir.¹⁴⁵⁶

Hurufat defterlerinde h. 1108 / 1186 m. 1697 / 1772 yılları arasında vakfa; müteveli ve câbi, zaviyeye; zaviyedâr, tekke nişîn, cüzhân, kayyım, tabbâh-ı çorba, ferrâş ve bevrap ataması yapıldığına dair atama kayıtları tespit edilmiştir. İlk kayıt h. Zi'l-ka'de 1108 / m. Mayıs 1697 tarihli olup zaviyeye iki akçe ile câbi, yarım akçe ile kayyım ve bevrap ataması yapılmış tabbâh-ı çorba ve tekke nişîn'in beratı yenilenmiştir.¹⁴⁵⁷ H. Receb 1186 / m. Ekim 1772 tarihinde vakfın dört akçe ile mütevellisi aynı zamanda üç akçe ile Sultan Alâeddin Camisi'nin de mütevellisi olan Abdullah'ın çocuksuz olarak vefatı ile yerine Şeyh Ahmet'e berat verilmiştir.¹⁴⁵⁸

¹⁴⁵⁴ BOA, TD.1, 37.

¹⁴⁵⁵ BOA, TD.1, 65.

¹⁴⁵⁶ TK. KKA Evkaf Defteri 576, 5a.

¹⁴⁵⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 350.

¹⁴⁵⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1123, 21.

Tablo 3.7. Şeyh Tevekkül Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	2 akçe	Câbi İbrahim	Şeyh Tevekkül Zaviyesi vakfının câbisi olmayıp İbrahim'e müteveli Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 349.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Tabbah-ı şorba Mustafa	Şeyh Tevekkül Türbesi'nde tabbah-ı şorba Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Tekke-nişîn İbrahim	Şeyh Tevekkül Türbesi'nde tekke nişîn İbrahim beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	Yarım akçe	Bevvâp Ali	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'ne bevvâp lazım olduğu için Ali'ye müteveli Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	Yarım akçe	Kayyım Abdulaziz	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'ne kayyım lazım olduğu için Abdulaziz'e müteveli Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1112/m. Nisan 1701	5 akçe	Zaviyedârı Ali	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nin zaviyedârı Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 22.
H. Safer 1116/m. Temmuz 1704	Bâ-muayyene	Şeyh ve müteveli Ahmet	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nin şeyhi ve evkafın mütevellisi Abdurrahman'ın görevi bırakması ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706	Bâ-muayyene	Müteveli	Şeyh Tevekkül Zaviyesi evkafının mütevellisi Abdurrahman üzerinden Ahmet olmakla ref'inden görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Rebiu'l-evvel 1120/m. Haziran 1708	2 akçe	Câbi İbrahim	Şeyh Tevekkül Zaviyesi Vakfının câbisi İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Şaban 1123/m. Ekim 1711	1 akçe	Câbi Hüseyin	Şeyh Tevekkül Zaviyesi Vakfının câbisi İbrahim'in ölmesi ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Şaban 1123/m. Ekim 1711	Yarım akçe	Ferrâş İsmail	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nin ferrâş İsmail'in ölmesi ile diğer İsmail'e Müteveli Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Muharrem 1126/m. Şubat 1714	1 akçe	Cüzhan Ali	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nde cüzhan Şeyh Ahmet'in görevi bırakması ile oğlu Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.

H. Rebiu'l-evvel 1130/m. Mart 1718		Mütevelli Halil	Tevekkül Sultan Zaviyesi Vakfının mütevellisi olmadığı için Halil'e Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Rebiu'l-âhir 1130/m. Nisan 1718	1 akçe	Zaviyedâr Şeyh Mustafa	Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nin zaviyedârı Mehmet'in ölmesi ile Şeyh Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Muharrem 1131/m. Aralık 1718	Bâ- muayyene	Mütevelli Halil	Şeyh Tevekkül Zaviyesi evkafının mütevellisi Abdurrahman üzerinden Halil olmakla bâ-berat ibka.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Zi'l-hicce 1131/m. Kasım 1719		Mütevelli Halil	Tevekkül Sultan Zaviyesi evkafının mütevellisi Abdurrahman'ın vakıf gelirlerinin ayende ve revendeye (gelen gidene) harcanması şart kılınmış iken asla mahalline sarf etmeyip başka yerlere kullandığının ihbar edilmesi ile görevden alınıp Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Safer 1158/m. Mart 1745		Mütevelli Zeynüddin	Sultan Alâeddin Camisi'nde hatip ve vakfın mütevellisi aynı zamanda Şeyh Tevekkül Zaviyesi evkafının da mütevellisi Halil'in ölmesi ile büyük oğlu Zeynüddin Halife varken dışarıdan Seyyid Abdullah Camisi de hatipliği ve mütevelliliği üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmasından dolayı Zeynüddin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Rebiu'l-âhir 1169/m. Ocak 1756		Mütevelli Abdullah Halife	Şeyh Tevekkül Zaviyesi evkafının mütevellisi Halil'in ölmesi ile Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Receb 1186/m. Ekim 1772	7 akçe	Mütevelli Mehmet	Tevekkül Sultan diye bilinen vakıf zaviyenin evkafının dört akçe ile mütevellisi aynı zamanda Sultan Alâeddin Camisi Vakfının da üç akçe ile mütevellisi Abdullah'ın çocuksuz olarak ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1123, s. 21.

3.1.6.2. Şeyh Sadık Zaviyesi

Silifke'ye bağlı Meryem köyünde bulunan zaviye ile ilgili bilgileri sadece evkaf defterlerinden öğrenmekteyiz. 1518 tarihinde zaviyenin vakıfları dört kıt'a zeminden ibaret olup senelik geliri 140 akçedir.¹⁴⁵⁹ 1555'te zaviyenin vakıflarının dört kıt'a zeminden 150 akçe, on kıt'a bağdan 500 akçe olmak üzere senelik toplam 650 akçe geliri bulunmaktadır. Kaydın altına “Zaviye-i mezkûr on yıldan daha fazla süredir harap olduğu katıyyen âyende ve revende (gelen gidenlerin) faydalanmadığı için vakfın Silifke Camisi ne ilhak olunmasının uygun olduğu gelirlerinden 250 akçesine hatip, 350 akçesine imam ve 50

¹⁴⁵⁹ BOA, TD.1, 28.

akçesine de müezzîn mutasarrıf olalar” şeklinde not düşülmüştür.¹⁴⁶⁰ 1584 yılı evkaf kaydında ise 4 kıt’a arazi 250 akçe, 10 kıt’a bağdan 500 akçe toplam yıllık 750 akçe gelire sahiptir. Yine defterdeki kayıta “*Zaviye-i mezkûrun evkafı cami-i şerîf evkafına zam olunduğu defteri atikte kayıtlıdır*” şeklindedir. Burada giderlere ait bilgi verilmemiştir.¹⁴⁶¹

Hurufat defterlerinde sadece Şeyh Sadık’ın türbesi ile ilgili bir atama kaydı bulunmaktadır. H. Şaban 1135 / m. Haziran 1723’te vakfın mütevellisi olmadığı için harap olduğu bu sebeple bir akçe ile Ahmet Halife’ye berat verildiği anlaşılmaktadır.¹⁴⁶²

3.1.6.3. Karataş Kazası Şeyh Zekeriya Zaviyesi

Evkaf defterlerinden anlaşıldığına göre, Şeyh Zekeriya Zaviyesi, Kızılgeçit Vadisi’nde, Eskiye köyü civarında yer almaktadır. Zaviyenin, Şeyh Zekeriya tarafından ya da onun adına inşa ettirildiği tahmin edilmekte olup, yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 1500 ve 1530 tarihli tahrir defterlerinde geçen “*Vakf-ı Zaviye-i Şeyh Zekeriya, vâkıfı İbrahim Bey*” ifadesinden, zaviyenin vakıflarının Karamanoğlu II. İbrahim Bey tarafından tahsis edildiği ve dolayısıyla zaviyenin de bu dönemde inşa edilmiş olabileceği anlaşılmaktadır.¹⁴⁶³

1500 yılı tahririnde, zaviyeye ait vakıfların bir adet değirmen, bir bağ ve bir kıt’a zeminden ibaret olduğu belirtilmekle birlikte, bu taşınmazlardan elde edilen gelir hakkında herhangi bir bilgi yer almamaktadır.¹⁴⁶⁴ 1518 tarihli kayıta ise zaviyenin yıllık geliri; beş adet değirmenden 1.400 akçe, bir kıt’a bağdan 20 akçe ve ceviz ağaçlarından 20 akçe olmak üzere toplam 1.440 akçe olarak belirtilmiştir.¹⁴⁶⁵ Bu gelirin “ayendegân ve revendegâna”, yani gelen ve giden yolculara harcandığı ifade edilmiştir.

1530 yılı tahririnde de zaviyenin vakıfları değirmen, bağ ve zeminlerden oluşmaya devam etmektedir.¹⁴⁶⁶ Ancak 1584 tarihli tahrirde, vakfın gelirlerinde önemli bir düşüş

¹⁴⁶⁰ BOA, TD.1, 64.

¹⁴⁶¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5.

¹⁴⁶² VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

¹⁴⁶³ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 232; BOA, TD.387, 284; Ayrıca bkz. Çiftçioğlu, “Karamanlı Eğitim Öğretim Müesseseleri”, 255.

¹⁴⁶⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 232.

¹⁴⁶⁵ BOA, TD.1, 29; Zâviyede Şeyh Zekeriya evlâdından ve onun neslinden kırk dokuz kişinin bulunduğu çoğu zaman zâviyede durup gelen gidene hizmet ettikleri, eskiden beri muaf olagelmüşler ve Karaman beylerinden muafiyet nâmelerinin bulunduğu kaydedilmektedir.

¹⁴⁶⁶ BOA, TD. 387, 284.

yaşandığı görülmektedir. Bu tarihte beş adet değirmenden 300 akçe, ceviz ağaçlarından 20 akçe ve iki kıt'a bağdan 50 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 370 akçeye kadar gerilemiştir.¹⁴⁶⁷

Hurufat defterlerinden zaviyenin Silifke'ye bağlı Karataş kasabası, Dervişan köyünde olduğunu öğrenmekteyiz. Zaviyeye h. 1116 /1190 m. 1704 / 1776 tarihleri arası zaviyedâr ataması yapılmıştır. Tespit edilen ilk kayıt h. Şaban 1116/m. Aralık 1704 tarihli olup iki akçe ile zaviyedârlık yapan Hasan'ın beratı yenilenmiştir.¹⁴⁶⁸ H. Şaban 1143 / m. Şubat 1731'de yine Hasan'ın beratı yenilenmiştir.¹⁴⁶⁹ H. Rebîu'l-evvel 1154 / m. Mayıs 1741'de iki akçe ile zaviyedâr Hasan'ın beratı ile bu görev oğlu İbrahim'e verilmiştir.¹⁴⁷⁰ H. Şaban 1172 / m. Nisan 1759'da zaviyedâr İbrahim'in beratı yenilenmiştir.¹⁴⁷¹ Son olarak h.Rebiu'l-âhir 1190/m. Mayıs 1776'da İbrahim'in görevi bırakması ile zaviyedârlık kardeşi Ali'ye verilmiştir.¹⁴⁷² H. 1280 / m. 1864 tarihli muhasebe defterini incelediğimizde Kızılgeçit isimli mezranın öşründen 150 kuruş geliri olduğunu, 37 kuruş 20 para geder olduğunu kalan 112 kurş 80 paranın ise hazineye teslim edildiğini görüyoruz.¹⁴⁷³ Bu kayıttanda zaviyenin faaliyette olmadığı anlaşılmaktadır.

3.2. Türbeler

İçerisinde bir mezarın bulunduğu, çevresi ve üstü açık ya da kapalı şekilde inşa edilen yapılara türbe denilmektedir.¹⁴⁷⁴ İslam dünyasında özellikle dinî, siyasî veya kültürel açıdan önemli kişilere ait mezar yapıları için yalnızca “türbe” değil, aynı zamanda kümbet, makam, meşhed, kubbe ve ravza gibi çeşitli adlandırmalar da kullanılmıştır.¹⁴⁷⁵ Bu yapılar, hem söz konusu şahsiyetlerin hatırasını yaşatmak hem de ziyaret amaçlı kullanıldıkları için vakıflarla desteklenmişlerdir. Türbeye bağlı vakıflardan elde edilen gelirlerin önemli bir kısmı, türbenin bakım ve temizliğinden sorumlu türbedâr ile burada

¹⁴⁶⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 7b.

¹⁴⁶⁸ VGMA, Hurufat Defteri 1141, 23.

¹⁴⁶⁹ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 185.

¹⁴⁷⁰ VGMA, Hurufat Defteri 1088, 187.

¹⁴⁷¹ VGM, Hurufat Defteri 1090, 243.

¹⁴⁷² VGMA, Hurufat Defteri 1129, 42.

¹⁴⁷³ BOA, Evkaf Defteri 11011, 153.

¹⁴⁷⁴ Behçet Ünsal, “İstanbul Türbeleri Üzerinde Stil Araştırması”, *Vakıflar Dergisi*, XVI, (1982), 77.

¹⁴⁷⁵ İsmail Orman, “Türbe”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV. Yayınları, 2012), 41:464-466.

dua okumayı görev edinen duâgû adı verilen kişilere ücret olarak tahsis edilmiştir. Bu görevli personel, türbenin hem fiziksel korunmasını hem de manevî işlevini sürdürmesini sağlamıştır.¹⁴⁷⁶

3.2.1. Ermenek'te Bulunan Türbeler

3.2.1.1. Hacı Ali Türbesi

Hacı Ali adına yaptırılmış olan türbeye dair ayrıntılı bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak hurufatdefterlerinde türbeye ilişkin olarak tespit edilen tek kayıt, h. Recep 1108 / m. Ocak 1697 tarihini taşımakta olup bu kayıta vakfın mütevellisi olan Ali'nin berâtının yenilendiği belirtilmektedir.¹⁴⁷⁷ Bu bağlamda, söz konusu Hacı Ali Bey'in, Kemeror veya Sandıklı Mahallelerinde yer alan ve kendi adıyla anılan Hacı Ali Bey Mescidi'ni yaptıran kişi olma ihtimali oldukça yüksektir.

3.2.1.2. Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi

Türbe, Ermenek'e yaklaşık 18 km mesafede bulunan Balkusan köyünde yer almaktadır. Yapı içerisinde, iki sıra hâlinde dizilmiş beş adet sanduka bulunmaktadır. Ancak bu sandukaların hiçbirinde kitabe mevcut değildir. Türbenin sol duvarında yer alan ve sonradan ters şekilde yerleştirildiği anlaşılan bir taş üzerinde, imaretin Hoca Ömer tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir. Kapının sağındaki bir başka taşta ise güzel bir sülüs hatla yazılmış Arapça bir kitabede şu ifadeler yer almaktadır: *“Bu mübarek imareti, Keykâvusoglu büyük Sultan Mesud'un hükümdarlığı zamanında, Ulu Allah'ın rahmetine muhtaç Nûre oğlu Kerimüddin Karaman yaptırdı.”*¹⁴⁷⁸

Türbenin vakfiyesi, Ermenek Kadısı Mevlâna Necmeddin b. Mehmet b. Abdülmuhsin tarafından h. 702 / m. 1302 tarihinde düzenlenmiştir. Vakfiyeye göre, Karamanoğlu Mahmut Bey, Balkusan ve Dedelü köyleri ile bazı mezarları vakfetmiştir. Ayrıca türbe çevresindeki meralarda halkın hayvan otlatması nedeniyle, Mahmut Bey vakfiyesinde *“mer'a hakkı”* olarak bu hayvanlardan bir ya da iki tanesinin kesilerek etinin fakirlere

¹⁴⁷⁶ Gök, “Ermenek Kazası”, 173.

¹⁴⁷⁷ VGMA, Hurufat Defteri 1140, 119.

¹⁴⁷⁸ Konyalı, “Karaman Tarihi”, 693-697; Gök, “Ermenek Kazası” 173.

dağıtılmasını şart koşmuştur.¹⁴⁷⁹ Mahmut Bey, vakfın tevliyet görevini önce Mevlâna Muhyiddin b. Ziyâeddin'e, ardından da onun sâlih erkek evlâtlarına nesilden nesle geçmek üzere şartlı olarak bırakmıştır.¹⁴⁸⁰

Türbenin vakıf gelirleri, çeşitli tahrir ve evkaf defterlerinde yer almaktadır. 1500 tarihli tahrir defterine göre, Balkusan köyünden 2.028 akçe, Dedelü köyünden 846 akçe olmak üzere toplam 2.874 akçe gelir elde edilmiştir.¹⁴⁸¹ 1518 tarihli evkaf defterinde Balkusan köyünden 1.784 akçe, Dedelü köyünden 904 akçe olmak üzere yıllık toplam gelir 2.688 akçedir.¹⁴⁸² 1522 yılında Balkusan köyünde 14 hâne ve 15 nefer, Dedelü köyünde ise 14 hâne ve 19 nefer bulunmaktadır. Bu tarihte Balkusan'dan 1.750 akçe, Dedelü'den 934 akçe olmak üzere toplam 2.684 akçe gelir kaydedilmiştir.¹⁴⁸³

1555 tarihli evkaf defterinde türbenin Balkusan köyünden 1.358 akçe öşür, 434 akçe örfi vergi olmak üzere toplam 1.792 akçe, Dedelü köyünden 818 akçe öşür ve 946 akçe örfi vergi olmak üzere toplam 1.764 akçe gelir elde ettiği belirtilmiştir. Bu iki köyden divânî hâsılat 1.380 akçe, şer'î hâsılat ise 2.294 akçedir. Ayrıca Aladağ kazasına bağlı Ağcaalan köyü civarındaki Karacaöyük mezrasından 120 akçe gelir elde edilmiş ve toplam gelir 3.676 akçe olmuştur.¹⁴⁸⁴ 1584 tarihli kayıtlarda, Balkusan köyünden 2.145 akçe,¹⁴⁸⁵ Dedelü köyünden 1.779 akçe,¹⁴⁸⁶ Karacaöyük mezrasından 120 akçe olmak üzere toplam yıllık gelir 4.044 akçe olarak gerçekleşmiştir.¹⁴⁸⁷

¹⁴⁷⁹ "Vâkıfın türbesi civârında olan mer'a otunu halk davarlarına yedürüp, hakk-ı mer'a her yıl bir iki boğazlayub fukarâyâ ülüşdüreler deyu şart etmiş ber- müceb-i defter-i evkâf-ı atik hâliya yine mukarrar." Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 12a.

¹⁴⁸⁰ BOA, TD 1, 52.

¹⁴⁸¹ BOA, TD 31, 15; Gök, "Ermenek Kazası", 175.

¹⁴⁸² BOA, TD 83, 319-320.

¹⁴⁸³ BOA, TD 387, 263.

¹⁴⁸⁴ BOA, TD 1, 52.

¹⁴⁸⁵ Balkusan köyü halkı, kış mevsiminde Gargara köyüne göçerek burada kışlamakta, yaz aylarında ise Gargara köyü halkıyla birlikte Balkusan'da yaylamaktadır. Bunun yanı sıra, Hacı Saidlü adlı cemaat de Balkusan köyü vakıf sınırları içinde yaylak olarak konaklamakta ve bu alan için vakfa otlak ve yaylak vergisi ödemektedir. Ayrıca türbe vakfına gelir sağlamak amacıyla Hacı İskender'e ait زمینler ile Ermenek merkez ve Çavuş, Sarumazı, Keremüddin köylerinde bulunan yirmi beş parça tarla, bir bağ ve bir çayırık alan da Balkusan köyü mahsulüne eklenmiştir. Bkz., TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 12a.

¹⁴⁸⁶ Dedelü köyü Belviran Kadılığı'na bağlı Kızılcakışla adlı yerde kışlamaktadır. Bu dönemde köyde 8 nim, 12 caba, 18 bennak toplam 38 nefer bulunmakta olup, hâsıla-i serbesti; 45 kile buğdaydan 450 akçe, 10 kile arpadan 80 akçe, 10 kile darıdan 90 akçe, resm-i çift 126 akçe, resm-i bennak 192 akçe, resm-i caba 66 akçe, resm-i küvvâreden 80 akçe, aded-i ağnâm resminden 320 akçe, resm-i tapu ve deşt-i bânî den 130 akçe, bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne 245 akçedir. Bkz., TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 12.

¹⁴⁸⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 12.

1555 yılında türbede müteveli, imam, müezzin, iki hâfız ve türbedar görev yapmaktadır. Müteveli, öşür gelirinin yarısını, tamir ve bakım masrafları düşüldükten sonra kalanı almaktadır. Mescidin imamı ve müezzini günlük 1 akçe ve aynî olarak 10 müd almaktadır. Hâfızlar da günlük 1 akçe ve aynî 10 müd; türbedar ise günlük 1 akçe ve aynî olarak 6 müd almaktadır.¹⁴⁸⁸

1584 yılına gelindiğinde türbede görevli sayısı artmış; müteveli, imam, müezzin, iki hâfız, türbedar-hizmetkâr ve vakıf nâzırı görev yapmaktadır. Bu dönemde müteveli yine öşür gelirinin yarısını, tamirat ve rakabe giderlerinden sonra almaktadır. İmam ve müezzin, günlük 1'er akçe ve aynî 10'ar müd almaktadır. İki hâfız, türbede Kur'an tilavet etmekte olup günlük toplam 2 akçe ve aynî 10 müd aralarında paylaşmaktadır. Türbedar-hizmetkâr günlük 1 akçe ve aynî 6 müd, vakıf nâzırı ise günlük 1 akçe ücret almaktadır.¹⁴⁸⁹ Hurufat defterlerinde türbeye ait atama kayıtları bulunmaktadır. Bunlar; Müteveli, türbedâr, cüzhân, ferrâş, kiledârdır.

Tablo 3.8. Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-âhir 1118/m. Temmuz 1706	1 akçe	Türbedar Hacı Ahmet	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde türbedar olan İsmail'in ölmesi ile Hacı Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Rebiu'l-âhir 1118/m. Temmuz 1706	1 akçe	Ferrâş İsmail	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'ne ferrâş lazım olduğu için İsmail'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Zi'l-ka'de 1118/m. Şubat 1707	1 akçe	Cüzhân Mustafa	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde cüzhân olan İbrahim'in ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Şevval 1124/m. Kasım 1712	1 akçe	Ferrâş Abdülmümin	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin ferrâşı Hacı Mustafa'nın görevden alınması ile Abdülmümin'e Müteveli arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l-evvel 1125/m. Haziran 1713	Vazife-i Muayyene	Cüzhân Seyyid Abdülbaki Halife	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde cüzhân olan Mehmet Halife'nin başka memlekette olması nedeniyle görevden alınarak Seyyid Abdülbaki	BOA., C. EV., No: 430/21760

¹⁴⁸⁸ BOA, TD 1, 52.

¹⁴⁸⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 12b.

			Halife'ye görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1129/m. Mart 1717	1 akçe	Türbedar Mehmet	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin türbedarı Hacı Mustafa'nın ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Rebiu'l-âhir 1129/m. Nisan 1717	1 akçe	Cüzhân Abdalbâki	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde cüzhân olan Mustafa üzerinden Abdalbâki olmakla Kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Cemaziye'l-âhir 1130/m. Mayıs 1718		Kiledar Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde kiledar olan Seyyid Mehmet'in beratını kaybetmesi nedeniyle beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Zi'l-hicce 1136/m. Ağustos 1724		Cüzhân Seyyid Mehmet Halife	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde cüzhân Seyyid Mehmet Halife göreve sahipken Abdalbâki bir yolla görevi üzerine aldırılmış, ancak görevden alınarak Mehmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Zi'l-ka'de 1144/m. Nisan 1732	1 akçe	Türbedar Muhammed	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin türbedarı Muhammed'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-hicce 1144/m. Mayıs 1732	1 akçe	Türbedar Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nin türbedarı Muhammed'in ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Ramazan 1168/m. Haziran 1755		Mütevelli Seyyid Abdalbaki (yarım hisse)	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi Vakfının mütevellisi Seyyid Mahmut sahip olduğu yarım hissesini, kardeşi Seyyid Abdalbâki'ye bırakması ile Seyyid Abdalbâki'ye görev.	BOA., C. EV., No: 450/22758
H. Receb 1177/m. Ocak 1764		Mütevelli Seyyid Abdulkirim	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde dörtte bir hisse ile tevliye sahip olan Seyyid Muhammed'in çocuksuz ölmesi nedeniyle görevin kardeşi Seyyid Abdulkirim'e görev.	BOA., C. EV., No: 37/1827
H. Ramazan 1183/Aralık 1769	1 akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim ve Seyyid Abdulhamid	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi evkafının dörtte bir hissesine müşterek mütevellisi Seyyid Abdalbâki'nin oğulları Seyyid İbrahim ve Abdulhamid'e Kadı Yusuf arzıyla görev.	VGMA. HD; No: 1072, s. 126.
H. 10 Cemaziye'l-âhir 1252/m. 22 Eylül 1836	Vazife-i muayyene	Cüzhân Seyyid Mustafa, Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde cüzhân evlâd-ı vakıftan Seyyid Hamdi Halife'nin çocuksuz ölmesiyle görevin boş kalması ile merhumun kardeşleri Seyyid Mustafa, Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet'e görev.	BOA., C. EV. No: 142/7055

H. Cemaziye'l-evvel 1286/m. Ağustos 1869	1 akçe	Ferrâş Arif ve Ahmet Efendi	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde ferrâş lazım olduğu için bir akçe ile Arif ve Ahmet Efendi'ye görev.	VGMA. D, No: 170/114
H. Cemaziye'l-evvel 1315/m. Ekim 1897		Ferrâş Mustafaoğlu Hacı Ali Efendi	Karamanoğlu Mahmut Bey Türbesi'nde ferrâş olan Ahmet ve Arif Efendi'den Arif Efendi'nin görevden alınması, Ahmet Efendi'nin de çocuksuz ölmesi ve diğer kardeşleri Ali'nin de görevi bırakması nedeni ile...	VGMA. D, No: 170/114

3.2.1.3. Şeyh Muslihuddin Türbesi

Kazancı köyünde bulunan türbe, Şeyh Muslihiddin adlı bir şahıs adına inşa edilmiştir. Türbeye dair ilk tespit, hurufat defterlerinde h. Safer 1206 / m. Ekim 1791 tarihli kayıta yer almakta olup, bu kayıta türbedarlık görevini yürüten Abdullah'ın çocuksuz olarak vefat etmesi üzerine, görevin Şeyh Âlim Mehmet'e tevdi edildiği belirtilmiştir.¹⁴⁹⁰ Ayrıca h. Muharrem 1246 / m. Temmuz 1830 tarihli başka bir kayıta ise, Şeyh Âlim Mehmet'in türbedarlık beratı kaybolduğu için beratının yeniden düzenlendiği anlaşılmaktadır.¹⁴⁹¹

3.2.1.4. Karamanoğlu Halil Bey Türbesi

Gargara köyünde yer alan Halil Bey Türbesi'ne dair tek kayıt, 1141 numaralı hurufat defterinde yer alan h. Şaban 1104 / m. Nisan 1693 tarihli belgedir. Bu kayıta, türbedarlık görevinin İvaz oğlu Mustafa'nın uhdesinde iken, dışarıdan Ali tarafından devralındığı anlaşılmaktadır.¹⁴⁹² Türbenin, Karamanoğlu Halil Bey adına inşa edildiği ve Halil Bahadır Zaviyesi'ne yakın bir konumda bulunabileceği değerlendirilmektedir. Ancak türbeye dair başka herhangi bir arşiv kaydına ulaşılammıştır.

¹⁴⁹⁰ VGMA, Hurufat Defteri 530, 26.

¹⁴⁹¹ VGMA, Hurufat Defteri 533, 108.

¹⁴⁹² VGMA, Hurufat Defteri 1141, 31.

3.2.2. Gülnar'da Bulunan Türbeler

3.2.2.1. Şeyh Ali Semerkandi Türbesi

Türbe, Gülnar'a bağlı Zeyne (Sütlüce) kasabasında, kendi adıyla anılan caminin bitişiğinde yer almaktadır¹⁴⁹³. Evkaf defterlerinde türbeye ait vakıf taşınmazları ve bunlardan elde edilen yıllık gelirler ayrıntılı biçimde kayıt altına alınmıştır. 1555 yılına ait kayıtlarda; Eyüp köyünde dört kıt'a zemin 300 akçe, Bağyeri'nde bir kıt'a zemin 20 akçe, Ahiköy'de yarım kıt'a zemin 160 akçe, Dağpazarı'nda biri 35 akçe, diğeri 50 akçe değerinde iki kıt'a zemin, şeyhin zaviyesi civarında biri 50, diğeri 20 akçe değerinde iki nar bahçesi ile farklı yerlerde bulunan 6 kıt'a bağdan 250 akçe toplam 885 akçe yıllık gelir sağlandığı anlaşılmaktadır.¹⁴⁹⁴

1584 yılı evkaf defterine göre ise türbenin yıllık geliri 1.235 akçeye ulaşmıştır. Bu tarihte vakıf taşınmazları şu şekildedir: Eyüp köyünde dört kıt'a zemin 300 akçe, Bağyeri'nde bir kıt'a zemin 20 akçe, Ahiköy'de yarım kıt'a zemin 160 akçe, Dağpazarı'nda bir kıt'a zemin 35 akçe, farklı yerlerde dokuz kıt'a zemin 350 akçe, zaviyeye yakın iki nar bahçesi 70 akçe, bazıları harap durumda olan beş kıt'a bağ 190 akçe, değirmen icarından bir hisse 60 akçe ve Hacı Ahmet tarafından türbe için vakfedilen 500 akçelik nakdin işletilmesinden elde edilen 50 akçe geliri bulunmaktadır.¹⁴⁹⁵ Türbe ile ilgili hurufat defterlerinde herhangi bir kayda ulaşılamamıştır.

3.2.3. Mut'ta Bulunan Türbeler

3.2.3.1. Nûre Sofî Türbesi

Mut ilçesine bağlı Yalnızcabağ köyünün Değirmenlik yaylağında yer alan türbe, Karamanoğulları'nın atası kabul edilen Nûre Sofî adına yaptırılmıştır. Herhangi bir kitabesi bulunmayan türbenin içerisinde iki mezar yer almakta olup, halk arasında bu

¹⁴⁹³ “Vakf-ı cami-i şerif Hazreti Şeyh'in merkadi bu caminin kurbundadır”. Bkz. TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 7a.

¹⁴⁹⁴ BOA, TD.1, 59.

¹⁴⁹⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 7b.

mezarların Nûre Sofî ve eşine ait olduğu rivayet edilmektedir. Türbe, taş malzemeden inşa edilmiş, üzeri ise toprak dam ve ahşap çatı ile örtülmüştür.¹⁴⁹⁶

Evkaf defterlerinde yer alan kayıtlara göre, türbenin bulunduğu alan yaylak statüsünde olup yaz aylarında çevredeki köylerden yaklaşık 300–400 hanenin bölgeye çıktığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bölgede altı ay süreyle faaliyet gösteren dokuz tahunhâne ile birlikte 200 kadar arı kovanı da bulunmaktadır.¹⁴⁹⁷ Bu durum, türbenin bulunduğu yaylanın hem ekonomik hem de sosyal açıdan önemli bir geçici yerleşim alanı olduğunu göstermektedir.

Yapım tarihine dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, türbeye ait vakıf kayıtları tüm evkaf defterlerinde yer almaktadır.¹⁴⁹⁸ 1500 yılı tahrir defterine göre türbenin yıllık geliri, sekiz değirmenden elde edilen 525 akçe ile Bayramşah mezrasındaki bağ ve diğer arazilerden sağlanan 1.025 akçe olmak üzere toplam 1.550 akçedir.¹⁴⁹⁹

1518 yılı evkaf defterinde ise türbenin vakıfları; Değirmenlik, Bayramşah ve Balabolı mezralarına ekilen mahsullerden alınan öşür 450 akçe, Bayramşah ve Balabolı mezralarındaki bağlardan elde edilen gelir 350 akçe ve bu bölgelerdeki arı kovanlarından alınan öşür 300 akçe ile birlikte sekiz değirmenden sağlanan 380 akçe gelirle toplam 1.480 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁵⁰⁰

1555 ve 1584 tarihli defterlerde ise türbenin vakıflarından elde edilen gelir kalemleri benzer şekilde devam etmektedir. Bu yıllarda 9 değirmenden 270 akçe, arı kovanlarından 400 akçe ve mezralardaki hububat, bağ ve meyve ağaçlarından alınan öşürlerden 850 akçe olmak üzere yıllık toplam gelir 1.520 akçeye ulaşmıştır.¹⁵⁰¹

¹⁴⁹⁶ BOA, TD.1, 60; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a; Konyalı, “Karaman Tarihi”, 695; Çelik, “İçel Sancağı”, 249-250.

¹⁴⁹⁷ BOA, TD.1, 60; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴⁹⁸ “Vakf-ı türbe-i Nure Sofî cedd-i a'lâ-i ümerâ-i Karaman nezd-i karye-i Sıcanlı” BOA, TD. 1, 22; “Vakf-ı türbe-i Nure Sûfî cedd-i a'lâ-yı âl-i Karaman medfûn der mezra'a-ı Değirmenlik tâbi-i nevâhî-i Mud türbenin binası taştan ve sagfi tahtadandır” Bkz. BOA, TD 1, 60; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

¹⁴⁹⁹ BOA, TD.31, 277.

¹⁵⁰⁰ BOA, TD.1, 22.

¹⁵⁰¹ BOA, TD.1, 60; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 10a.

Nûre Sofî Türbesi'ne ait vakıf gelirlerinin, türbe ihtiyaçları karşılandıktan sonra kalan kısmı Mut'taki La'l Paşa Camisi'ne tahsis edilmiştir.¹⁵⁰² H. 29 Rebiü'l-âhir 1218 / m. 18 Ağustos 1803 tarihli kayıta, türbe ve musallanın mütevellisi Yahya'nın, vakfiyedeki şartlara aykırı hareket ederek vakıf mallarını israf ettiği, Konya Sancağı'nın Larende kazasında ikamet ettiği sırada vefat ettiği belirtilmektedir. Yahya'nın oğulları Mehmet ve Nasuh'un da vakıf idaresini kendi adlarına geçirdikleri, ancak gerek musalla gerekse türbe-i şerifin bakım ve onarımını ihmal ettikleri, bu nedenle yapının harap duruma geldiği ve Cuma ile Bayram namazlarının dahi kılınamaz hale geldiği ifade edilmiştir. Mütevellilerin, vakfa ait malları tahrip ettikleri ve görevlilere herhangi bir ödeme yapmadıkları gerekçesiyle görevden alındıkları, yerlerine Şeyh Seyyid Muslihiddin'in tayin edildiği anlaşılmaktadır.¹⁵⁰³

H. 29 Safer 1239 / m. 4 Kasım 1823 tarihli bir başka kayıta ise, müteveli Seyyid Şeyh Muslihiddin Efendi mahkemeye başvurarak, Değirmenlik mevkiindeki dokuz değirmen, arı kovanlarından alınan öşür, çeşitli mahsullerden elde edilen vergiler ile yaylak ve otlak gelirlerinin kendi tasarrufunda olduğunu; fakat Emrullah Efendi oğlu Mehmet isimli şahsın, sahip olduğu yüz elliden fazla arı kovani için vakfa öşür ödemediğini belirtmiştir. Ayrıca değirmenlerin, vakıf şartı gereği günlük 30 akçelik rusumdan mütevellinin payına düşeni ödemedikleri, bazı değirmenlerin harap durumda olduğu ve bunların onarımı için gerekli işlemlerin yapılmasını talep ettiği ifade edilmiştir.¹⁵⁰⁴

Hurufat defterlerinde yer alan kayıtlardan, ilgili alanda yalnızca türbenin değil, aynı zamanda bir zaviye ve caminin de bulunduğu anlaşılmaktadır. H. 1102 / m.1691 ile h. 1244 / m. 1828 tarihleri arasındaki dönemde vakfa müteveli, câbi ve nâzır; camiye imam, hatip ve müezzin; zaviyeye zaviyedâr; türbeye ise türbedar ve ihlashân ataması yapılmıştır.

¹⁵⁰² BOA, TD.1, 57; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8a.

¹⁵⁰³ BOA, C. EV. No: 447/22606.

¹⁵⁰⁴ BOA, C. EV. No: 287/14647.

Tablo 3.9. Nûre Sûfî Türbesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Receb 1102/m. Nisan 1691	2 akçe	Mütevelli, hatip Ömer	Nûre Sofî Türbesi Vakfının mütevellisi ve aynı zamanda caminin hatibi olan Ömer'in diğer Ömer'e kendi rızasıyla görevi bırakması ile berat gereği Ömer'e görev.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Şaban 1108/m. Şubat 1697	1 akçe	Mütevelli Nimetullah	Nûre Sofî Türbesi Vakfının bir akçe ile mütevellisi Nimetullah'a Naib Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 364.
H. Şaban 1108/m. Şubat 1697	1 akçe	Mütevelli Nimetullah	Nûre Sofî Türbesi Vakfının bir mütevellisi Nimetullah'a Naib Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 711.
H. Şevval 1108/m. Nisan 1697	1akçe	Mütevelli Abdulgafur	Nûre Sofî Türbesi Vakfının bir mütevellisi olan Nimetullah üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 364.
H. Muharrem 1110/m. Temmuz 1698	Yarım akçe	Mütevelli Nimetullah	Nûre Sofî Türbesi Vakfının mütevellisi Abdulgafur'dan görevi Nimetullah almakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 712.
H. Cemaziye'l- âhir 1180/m. Kasım 1766	4 akçe	İhlaşhân Seyyid Nasuh	Nûre Sofî Türbesi'nin ihlaşhânı Seyyid Mehmet Said'in görevi bırakması ile Seyyid Nasuh'a görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 103.
H. 19 Cemaziye'l- âhir 1180/m. 22 Kasım 1766		Mütevelli	Nûre Sofî Türbesi Vakfının mütevellisinin azlini icap eden bir durum yok iken dışarıdan Seyyid Abdurrahman isimli kişi haksızlık yapmakla gerekli müdahale yapılmıştır.	BOA., C. EV. No: 45/2214
H. Şevval 1207/m. Mayıs 1793	5 akçe	Câbi Seyyid Şeyh Mehmet	Nûre Sofî Türbesi Vakfının câbisi Seyyid Yahya vakfın mahsülünü yediğinden dolayı görevden alınarak Seyyid Şeyh Mehmet'e Naib Ahmet Şevki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 558, s. 242.
H. Şaban 1216/m. Aralık 1802	1 akçe 4 akçe	Nâzır, İhlaşhân Seyyid Mehmet Seyyid Yahya	Nûre Sofî Camisi Vakfının bir akçe ile nâzırı türbenin de dört akçe ile ihlaşhânı olan Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh'un ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 111.
h. Rebiu'l- âhir 1218/m. Temmuz 1803	5 akçe	Câbi Seyyid Şeyh Mehmet	Nûre Sofî Türbesi Vakfının beş akçe ile câbisi olan Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh kardeşler görevi terk ettiği, görevden anlamadıklarını kaza halkının mahkemeye haber vermeleri ile görevden alınarak önceki sahibi Seyyid Şeyh Mehmet'e Naib	VGMA. HD, No: 561, s. 116.

			Seyyid Mehmet Dede arzıyla görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1219/m. Temmuz 1804	5 akçe	Câbi Abdulkafi	Nûre Sofî Türbesi Vakfının câbisi Seyyid Şeyh Mehmet'in görevi bırakması ile oğlu Abdulkâfi'ye görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 117.
H. Safer 1222/m. Mayıs 1807	Nâzır 1 akçe İhlashân 4 akçe	Nazır, İhlashân Seyyid Nasuh	Nûre Sofî Türbesi Vakfının nâzırı ve dört akçe ile ihlashânı olan Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh kardeşler müşterek mutasarrıflar iken Seyyid Mehmet'in ölmesi ile yarı hissesi kardeşi ve ortağı Seyyid Nasuh'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 561, s. 117.
H. Safer 1224/m. Mart 1809	1 akçe 4 akçe	Nazır-İhlashan	Nûre Sofî Cami Vakfının bir akçe ile nâzırı türbeninde dört akçe ile ihlashânı olan Seyyid Nasuh'un ölmesi ile erkek evlâdı olmadığı için evlâd-ı vâkıftan Emine ve Şerife binti Nasuh hatunlar tasarruf haklarından vazgeçtiklerini beyan etmeleriyle yine evlâd-ı vâkıftan Seyyid Nasuh'un kız kardeşi Şerife Fatma binti Yahya'ya Larende Naibi Şeyh Zâde Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 560, s. 35.
H. 25 Receb 1259/m. 21 Ağustos 1843	1 akçe	Mütevelli	Nûre Sofî Türbesi Vakfının mütevellisi aynı zamanda Sipahiler köyü Gümüşalanı mezarası vakfının vazife-i muayyene ve tedris şartıyla yarım hisse mezraadarı ve cami-i şerif evkafının evlâdiyet üzere bir akçe ile nâzırı, dört akçe ile ihlashânı olan Seyyid Ahmet Celaleddin'in çocuksuz ölmesi ile yerine kardeşi Seyyid Mehmet Sadreddin b. Seyyid Muslihiddin'e görev.	BOA., C. EV. No: 137/6816

3.2.4. Silifke'de Bulunan Türbeler

3.2.4.1. Şeyh Sadık Türbesi

Hurufat defterlerinde Şeyh Sadık'a ait türbe ile ilgili yalnızca tek bir atama kaydına rastlanmıştır. H. Şaban 1135 / m. Haziran 1723 tarihli bu belgede, vakfın mütevellisinin bulunmaması nedeniyle türbenin harap hâlde olduğu belirtilmiş; bu sebeple türbedarlık görevine günlük bir akçe ücretle Ahmet Halife'nin atandığı ve kendisine berat verildiği anlaşılmaktadır.¹⁵⁰⁵

¹⁵⁰⁵ VGMA, Hurufat Defteri 1119, 119.

3.3. Hamamlar

Temizlik, insan yaşamının temel gereksinimlerinden biri olarak, tarih boyunca fiziksel sağlığın ve toplumsal düzenin korunmasında önemli bir rol oynamıştır. Yerleşik hayata geçişle birlikte, özellikle iklim koşulları ve mahremiyet anlayışı gibi etkenler doğrultusunda, bireylerin temizlik ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapalı ve özel mekânlara duyulan ihtiyaç artmıştır. Bu bağlamda hamamlar, yıkanma ve arınma işlevi gören yapılar olarak ortaya çıkmıştır. “Hamam” kelimesi dilimize Arapçadan geçmiş olup, kökeni “*ısıtmak, sıcak olmak*” anlamına gelen “*ḥamm*” (ḥamam) köküne dayanmaktadır. Sözlük anlamı itibarıyla “*ısıtan yer*” anlamına gelen hamam, terimsel olarak suyun ısıtılarak insanların yıkanmasına imkân tanıyan yapılar için kullanılmaktadır.¹⁵⁰⁶

3.3.1. Ermenek’te Bulunan Hamamlar

3.3.1.1. Karamanoğlu Hamamı

Ulu Cami'nin yaklaşık 150 metre güneyinde bulunan hamam, Karamanoğlu Mahmut Bey tarafından inşa ettirilmiş ve camiye vakıf olarak tahsis edilmiştir. Bu nedenle halk arasında Karamanoğlu Hamamı olarak bilinmektedir. Yapı, giriş, keselik, sıcaklık (esas yıkanma bölümü), külhan ve odunluk olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.¹⁵⁰⁷ Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Ermenek’ten bahsederken şehirde iki hamam bulunduğunu ifade etmiş ve bu yapı hakkında “*Amma Karamanoğlu hamamının âb-ı havası ve binası gayet latiftir*” sözleriyle övgüde bulunmuştur.¹⁵⁰⁸

1500 tarihli tahrir kaydına göre, hamamın faaliyette olduğu ve yıllık gelirinin 8.640 akçe olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen gelir, vakfın bağlı bulunduğu Ulu Cami’ye aktarılmıştır.¹⁵⁰⁹ Ancak sonraki yıllarda hamamın harap olduğu görülmektedir. 1555 tarihli evkaf defterinde, hamamın Nasuh Bey¹⁵¹⁰ tarafından tamir ve bakımının yaptırıldığı, gelirinin yarısının Mahmut Bey ile Halil Bey Camileri’ne, diğer yarısının

¹⁵⁰⁶ M. Yılmaz Önge, *Anadolu’da XII.-XIII. Yüzyıl Türk Hamamları*, (Ankara: 1995), 22; Semavi İyice, “Hamam”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV. İslam Ansiklopedisi, 1997), 15: 402.

¹⁵⁰⁷ Hamamın özellikleri ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Bardakçı, “*Bütün Yönleriyle Ermenek*”, 114.

¹⁵⁰⁸ Evliya Çelebi, IX: 306.

¹⁵⁰⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 222a.

¹⁵¹⁰ Nasuh Bey Karamanoğlu II. İbrahim Bey’in kızının oğludur.

ise Nasuh Bey'in Konya'daki vakıflarına aktarıldığı kayıtlıdır.¹⁵¹¹ 1555 yılında hamamın günlük geliri 20 akçe olup, yıllık toplam gelir 7.200 akçeye ulaşmaktadır. Bu gelirin 3.200 akçesi Ulu Cami'ye, 400 akçesi Halil Bey Camisi'ne ve kalan yarısı ise Konya'daki vakıflara tahsis edilmiştir.¹⁵¹²

1584 yılına gelindiğinde, hamamın günlük geliri 25 akçeye yükselmiş ve yıllık geliri 9.000 akçe olmuştur. Bu gelirin 4.500 akçesi Konya'daki vakıflara, kalan yarısından ise 4.100 akçesi Ulu Cami'ye, 400 akçesi ise Halil Bey Camisi'ne verilmiştir.¹⁵¹³ Son olarak 22 Ekim 1857 /h. 03 Rebiü'l-evvel 1274 tarihli kayıtlardan, İçel ve Alanya Vakıflar Müdürü iken Ahmet Hilmi Efendi'nin hamamı tamir ettirdiği anlaşılmaktadır.¹⁵¹⁴ Hurufat defterlerindeki bazı kayıtlarda Karamanoğlu Mahmut Bey Hamamı, bazılarında ise Nasuh Bey Hamamı olarak anılan hamama yapılan atamalar tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 3.10. Karamanoğlu Mahmut Bey Hamamı Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Şubat 1692		Mütevelli Abdalbaki (Karamanoğlu Mahmut Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Ermenek'te Nasuh Bey Hamamisi'nin mütevellisi Abdalbaki'nin beratı yenilenmiştir. (Sultan II. Ahmet'in cülûsu ile)	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Cemaziye'l-evvel 1108/m. Kasım 1696	2 akçe	Mütevelli Hacı Hamza (Mahmut Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Karamanoğlu Mahmut Bey Camisi ve hamamı evkafına mütevelli vâkıftan Hacı Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 115.
H. 01 Zi'l-ka'de 1116/m. 25 Şubat 1705	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan (Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin ve Nasuh Bey Hamamisi'nin mütevellisi Seyyid Abdalbaki'nin görevden alınmasıyla kadı arzıyla Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. 01 Receb 1125/m. 24 Temmuz 1713	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ahmet (Mahmut Bey Camisi'nin de	Karamanoğlu Mahmut Bey gelirini Cami-i Kebir masarısına sarf ve tayin eylediği hamam ve	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.

¹⁵¹¹ “*Mukaddemâ hamâm-ı mezkûr bil-küllîye münhedim oldukdan sonra Nasuh Bey kadîmî vakıf suyu ile hamâmı ta'mir idüb nısf-ı mahsûl kemâkân câmi'lere sarf oluna ve nısf-ı kendünün Konya'da evkâfına sarf olunmak üzere müseccel bulundu deyü mukayyed der-defter-i atik hâliyâ yine mukarrar*” şeklinde kayıt mevcuttur. BOA, TD 1, 42; Aynı kayıt için Bkz. TK.KKA, Evkaf Defteri 576, 15a.

¹⁵¹² BOA, TD 1, 42.

¹⁵¹³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15a.

¹⁵¹⁴ BOA, A. MKT. DV, No: 119/68.

		mütevellisi)	camii-i şerifin mütevellisi Seyyid Abdülbaki'nin görevi oğluna bırakması ile Seyyid Ahmet'e görev.	
H. Rebîu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdülbaki (Mahmut Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Karamanoğlu Mahmut Bey gelirini Camii-i Kebir masarifine şart ve tayin eylediği hamam ve camii-i şerifin mütevellisi Seyyid Ali b. İshak ve Seyyid Ahmet b. Seyyid Abdülbaki'nin ölmesiyle Seyyid Abdülbaki'ye Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Safer 1147/m. Temmuz 1734	Bâ-muayyen e	Mütevelli Seyyid Ahmet (Mahmut Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Karamanoğlu Mahmut Bey'in bina eylediği camii ve hamamın mütevellisi Seyyid Ali b. Seyyid İshak'ın ölmesiyle oğlu Seyyid Ahmet varken dışardan Seyyid Abdülbaki bir yolla görevi kendi üzerine aldırması ve haksızlık etmesiyle görevden alınarak, Naib Seyyid İbrahim arzıyla Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Cemaziye'l-âhir 1154/m. Ağustos 1741		Mütevelli Seyyid Mustafa (Mahmut Bey Camisi'nin de mütevellisi)	Karamanoğlu Mahmut Bey'in bina eylediği camii ve hamamın mütevellisi Seyyid Ahmet'in görevini terk etmesi nedeniyle görevden alınarak, evlâd-ı vâkıftan Seyyid Mustafa'ya Kadı Seyyid Mehmed arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. 12 Şevval 1207/m. 23 Mayıs 1793		Mütevelli Seyyid Abdülbaki	Karamanoğlu Mahmut Bey ve Nasuh Bey banisi camii ve hamam evkafının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi Seyyid Abdülmümin'in ölmesiyle erkek çocuğu olmadığı için amca-zâdesi Seyyid Abdülbaki'ye Kadı Hacı Hasan arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.

3.3.1.2. Musa Bey Medresesi Hamamı

Hamam, Karamanoğlu Musa Bey tarafından, kendi yaptırdığı medresenin gelir kaynağı olması amacıyla medrese yakınlarına yaptırılmış olduğu tahmin edilmektedir. 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde, hamamın yıkıldığı, sadece yerinin vakıf malı olarak 12 akçeye icara verildiği kayıtlıdır.¹⁵¹⁵

¹⁵¹⁵ “Hamam der-kurb-i medrese-i mezkûre vakıfnâmede mesturdur. Hâliya eser-i binâ kalmayub yeri vakıfdır. İcâre: 12” Bkz. BOA, TD 1, 45; TK KKA 576, 16b.

3.3.1.3. Davdas Köyü Hamamı

Davdas köyünde bulunan hamama dair bilgi, 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Aynı köyde, İshak adlı şahıs tarafından yaptırılan bir caminin vakfı olarak kaydedilen bu hamamın, o tarihte yıllık geliri 300 akçe olarak belirtilmiştir. Gelirin yarısı Davdas Köyündeki İshak Camisi'ne, diğer yarısı ise köydeki Ahmet Mescidi'ne tahsis edilmiştir.¹⁵¹⁶

3.3.2. Gülnar'da Bulunan Hamamlar

Evkaf defterlerinden, Gülnar'a bağlı Gezende köyü ile Bardat Yaylağı'nda birer hamamın bulunduğu ve gelirlerinin üçte ikisinin Erdem Seydi Zaviyesi'ne, üçte birinin ise köydeki camiye tahsis edildiği anlaşılmaktadır. 1500 yılında Gezende Köyündeki hamamdan Zaviyeye yıllık 300 akçe, Bardat'taki hamamdan ise 150 akçe gelir aktarılmıştır.¹⁵¹⁷ 1518 tarihli evkaf defterinde, caminin imam ve hatibine 400 akçe, Zaviyeye ise ayrıca 400 akçe ayrıldığı kaydedilmiştir.¹⁵¹⁸ 1555 yılında senelik gelirin 1.000 akçeye ulaştığı, bunun 333 akçesinin caminin imam ve hatibine, kalan üçte ikisinin ise Zaviyeye verildiği görülmektedir. 1584 tarihinde ise yıllık gelir 2.000 akçe olarak kaydedilmiş, bunun üçte biri caminin imam ve hatibine, üçte ikisi ise Zaviyeye tahsis edilmiştir.¹⁵¹⁹

3.3.3. Mut'ta Bulunan Hamamlar

Hamam, Karamanoğulları Dönemi'nde Mut şehir merkezine La'l Paşa tarafından, cami ve medresenin vakfı olarak yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, medresenin vakfiyesi h. 847 (m. 1443-44) tarihli olup, hamamın da bu dönemde inşa edilmiş olması muhtemeldir.¹⁵²⁰ Evkaf defterlerinde, hamam gelirinin yarısının camiye, diğer yarısının ise medreseye tahsis edildiği görülmektedir. 1500 yılında hamamın yıllık geliri 2.500 akçe olarak kaydedilmiş; bu gelirin 1.250 akçesi camiye, 1.250 akçesi ise medreseye verilmiştir.¹⁵²¹ 1518 tarihli evkaf defterinde ise

¹⁵¹⁶ BOA, TD 1, 10.

¹⁵¹⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 229.

¹⁵¹⁸ BOA, TD 1, 32.

¹⁵¹⁹ BOA, TD 1, 54.

¹⁵²⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8a.

¹⁵²¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 231.

yıllık gelir 2.800 akçe olup, 1.400 akçe cami ve medrese arasında eşit şekilde dağıtılmıştır.¹⁵²² 1555 ve 1584 tarihli defterlerde ise hamamın yıllık geliri 2.200 akçeye düşmüş, bu tutarın 1.100 akçesi cami ve medrese vakfına aktarılmıştır.¹⁵²³ Hamam, 1900’lü yılların başında harap hale gelmiş ve Mut Kaymakamı Ahmet Raşit Bey tarafından onarılmıştır. 1955 yılında ise Mersin-Mut ile Konya-Ankara yol güzergâhının geçmesi nedeniyle yıkılmıştır.¹⁵²⁴

3.3.4. Silifke’de Bulunan Hamamlar

Silifke merkezinde bulunan hamamın yeri ve yapım tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Evkaf defterlerinden, hamam gelirinin üçte ikisinin Sultan Alâeddin Camisi vakfına, üçte birinin ise Tevekkül Sultan Zaviyesi’ne tahsis edildiği anlaşılmaktadır. 1518 yılında hamamın toplam geliri 150 akçe olarak kaydedilmiş ve bunun 100 akçesi camiye verilmiştir.¹⁵²⁵ 1555 tarihli kayıtlarda ise hamamdan 1.400 akçe gelir elde edilmiş olup, 200 akçesi rakabeye (tamir ve bakım), 400 akçesi Zaviyeye, 800 akçesi ise camiye tahsis edilmiştir.¹⁵²⁶ 1584 tarihli evkaf defterinde ise yıllık kira geliri, rakabe giderleriyle birlikte 2.000 akçe olarak gerçekleşmiştir.¹⁵²⁷

3.4. Tilavet, Avarız Vakıfları ve Şahsi Vakıflar

3.4.1. Anamur’da Bulunan Vakıflar

3.4.1.1. İbrahimioğlu Veli Vakfı

İbrahimioğlu Veli Anamur’a bağlı Çorak köyü avâriz vergisi için vakıf kurmuş 1584 tarihinde 1.000 akçe nakit vakfetmiştir.¹⁵²⁸

3.4.1.2. Hacı Halil Vakfı

Hacı Halil, Anamur’a bağlı Kurudere köyü avârizi için 1.000 akçe nakit vakfetmiştir.¹⁵²⁹

¹⁵²² BOA, TD 1, 17-18. Bu tarihte Bedreddin Bey Hamamı olarak geçmektedir. (Nısf-ı hamamı Bedreddin Bey der-nefsi Mut 1400).

¹⁵²³ BOA, TD 1, 57; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8a.

¹⁵²⁴ Atlay, “Mut Tarihi”, 74; Ensar Köse ve Doğan Atlay, “Mut Claudiopolis”, 554.

¹⁵²⁵ BOA, TD 1, 27.

¹⁵²⁶ BOA, TD 1, 64.

¹⁵²⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5a.

¹⁵²⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20a.

3.4.1.3. Hacı Pir Ahmet b. Halil Vakfı

Hacı Pir Ahmet tarafından Delüler köyü avâriz vergisi için 2.000 akçe nakit vakfedilmiştir. 1584 tarihinde 2.000 akçenin muamelesinden 300 akçe geliri bulunmaktadır.¹⁵³⁰

3.4.1.4. Mahmutoğlu İlyas Vakfı

Mahmut oğlu İlyas tarafından tesis edilen vakfa dair 1584 tarihli kayıtlarda, Anamur'un Gökbüküş (Nasreddin) köyünün avâriz vergisi için 600 akçe, köydeki mescide ise 200 akçe olmak üzere toplam 800 akçelik bir gelir vakfedildiği belirtilmektedir.¹⁵³¹

3.4.2. Ermenek'te Bulunan Vakıflar

3.4.2.1. Efendi Çelebi Kızı Hatice Hatun Vakfı

Efendi Çelebi Kızı Hatice Hatun her sene Kuran-ı Kerim hatmi için iki kıt'a zemin vakfetmiştir. 1518 tarihinde vakfın geliri yirmi kile buğdaydan 160 akçedir. Bu tarihte Veli Fakih tilâvet etmektedir.¹⁵³² 1584'te vakfın gelirinde bir değişiklik olmamış senelik 160 akçe gelir Abdullatif Halife'nin tasarrufundadır.¹⁵³³

3.4.2.2. Gümüşboğa b. Abdullah Vakfı

“Vakf-ı Gümüşboğa ez'utakâ-i İbrahim Bey” ifadesinden, vakfın banisi Gümüşboğa b. Abdullah'ın, Karamanoğlu İbrahim Bey'in azatlı kölelerinden olduğu anlaşılmaktadır.¹⁵³⁴ Vakfiyesi h. 874 / m. 1469 tarihli olup, Arnava ve İznebolu köylerinde bulunan toplam yedi kıta araziye, Halil Bey Camisi'nde Cuma günleri,

¹⁵²⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

¹⁵³⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 20b.

¹⁵³¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 21a.

¹⁵³² “Vakf-ı Hatice Hatun bint-i Efendi Çelebi berâyı tilâvet-i hatm-i şerif fi-küllü sene. Mezkûr hatmi berât ile Veli Fakih tilâvet ider.” BOA, TD 1, 4.

¹⁵³³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 11a.

¹⁵³⁴ “Vakf-ı Gümüşboğa ez'üteka-i İbrahim Bey berây-ı tilâvet-i eczâ ber-vechi yevmi'l-cum'a kable's-salât'il-Cum'a fi Cami-i Halil Bey fi Ermenek.” Bkz., BOA, TD 1, 16.

namazdan önce Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması şartıyla vakfetmiştir. Vakıf tevliyetinin de kendi evlâdına ait olması koşulunu getirmiştir.¹⁵³⁵

1518 yılı kayıtlarına göre, vakıf Arnava köyündeki üç kıta araziden 200 akçe, İznebolu'daki dört kıta araziden ise 300 akçe olmak üzere toplam 500 akçe yıllık gelir sağlamaktadır. Bu gelirden müteveliye yıllık 55 akçe, altı cüzhâna ise kişi başı 89 akçe ödenmektedir. Bu tarihte vakfın mütevellisi, vâkıf soyundan gelen Fatma Hatun'dur.¹⁵³⁶ 1555 ve 1584 yıllarına ait kayıtlarda ise vakfın gelirinin 140 akçeye düştüğü görülmektedir.¹⁵³⁷

3.4.2.3. İsmail Bey b. Halil Bey Vakfı

Halil Beyoğlu İsmail Bey tarafından tesis edilen vakıfta, her yıl hatim okunması şart koşulmuştur. Bu amaçla vâkıf, şahsına ait has bahçesini vakfetmiştir. 1518 yılına ait kayıtlarda, vakfın yıllık gelirinin 160 akçe olduğu ve hatmin Veli Fakih tarafından okunduğu belirtilmektedir. 1584 yılına gelindiğinde ise vakfın gelirinde bir değişiklik olmamış, yine 160 akçe olarak kaydedilmiştir. Bu dönemde hatm-i şerifin Hacı İdris Halife tarafından tilâvet edildiği anlaşılmaktadır.¹⁵³⁸

3.4.2.4. Kadı Abdurrahman Vakfı

Canbaz-zâde lakabıyla tanınan Kadı Abdurrahman, her hafta Pazartesi günleri Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunmasını temin etmek amacıyla bir vakıf tesis etmiştir. Vakfiyeye göre müteveli, vâkıf hayatta olduğu sürece bizzat kendisi olacak, vefatından sonra ise mütevellilik görevini sâlih evlâdının üstlenmesi şart koşulmuştur. 1518 yılına ait kayıtlarda, vakfın gelir kaynakları arasında Mahmut Bey Camisi yanında bulunan altı dükkândan elde edilen yıllık 240 akçe kira ve ayrıca başka bir dükkândan sağlanan yıllık 40 akçe kira yer almakta olup, toplam yıllık gelir 280 akçeye ulaşmaktadır. Bu

¹⁵³⁵ “Vakf-ı Gümüşboğa b. Abdullah, berây-ı tilâvet-i eczây-ı şerîf der-Cami-i Halil Bey der-nefs-i Ermenek, ber mucabi vakıfname el-müverrih tarihi sene erbaa' ve seb'ine ve semâniye mie (874). Tevliyeti evlâdına meşrut.” Bkz., BOA, TD 1, 49; Ayrıca bkz, Gök, “Ermenek Kazası”, 186.

¹⁵³⁶ “Tevliyeti vakfiyesinde evlâdiyete meşrutdur. Hâliyâ evlâd-ı evlâddan Fatma nâm Hatun elindedir.” Bkz. BOA, TD 1, 16.

¹⁵³⁷ BOA, TD 1, 52; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁵³⁸ “Vakf-ı İsmail Bey veled-i Halil Bey berây-ı tilâvet-i hatim fî-sene. Mezbûr hatmi Veli Fakih tilâvet İder.” BOA, TD 1, 4.

gelirden, Kur'ân cüzlerini okuyacak üç kişiye kişi başı 80 akçe, ayrıca evkâf nâzırına da 40 akçe ödeme yapılması öngörülmüştür.¹⁵³⁹

3.4.2.5. Paşakışlası Köyü Vakfı

1500 yılına ait kayıtlara göre Paşakışlası Köyü Vakfı'nın geliri, Uluvakıf, Bulutdibi, Karaağaç ve Yahya Paşa Bağı civarındaki dört kıta araziye dayalı olup 780 akçe olarak tespit edilmiştir.¹⁵⁴⁰ 1555 yılında ise vakfın toplam geliri 420 akçeye düşmüş, bu gelir köy imamına tahsis edilmiştir. Ancak imamın bu gelirden yararlanabilmesi, vakfedenin ruhu için bir cüz Kur'ân-ı Kerîm okunması şartına bağlanmıştır.¹⁵⁴¹ 1584 yılı itibarıyla vakfın yıllık geliri 280 akçeye kadar gerilemiş olup, yine aynı şekilde vâkfın ruhu için cüz ve Yasin-i Şerîf okunması şartıyla köy imamının tasarrufuna bırakıldığı anlaşılmaktadır.¹⁵⁴²

3.4.2.6. Miralay Mustafa Bey Vakfı

Miralay Mustafa Bey tarafından kurulan vakfın vakfiyesi h. 954 / m. 1547 tarihini taşımaktadır. Mustafa Bey, İznebolu köyünde Kur'an-ı Kerim tilaveti amacıyla yedi ev, meyve ağaçları bulunan bir kıt'a bağ ile birlikte bazı ceviz ağaçlarını vakfetmiştir. 1584 tarihli kayıtlara göre vakfın yıllık geliri 600 akçedir. Aynı tarihte vakfın, kadı hüccetiyle Salih oğlu Kureyş Halife'nin tasarrufunda olduğu anlaşılmaktadır.¹⁵⁴³

3.4.2.7. Osman Halife Vakfı

Cenne köyünde Osman Halife tarafından tesis edilen bu vakıf, her gün üç İhlâs Suresi okunması şartıyla kurulmuştur. Vakfiyeye göre, vakfın tasarrufu öncelikle vâkıfın kardeşlerine, ardından onların evlâtlarına ve evlâtlarının nesline bırakılmış; bu soyun tükenmesi durumunda ise vakfın camiye intikal etmesi öngörülmüştür. Osman Halife, vakfına Pınar, Hatun Parmağı ve Danişmendler bağlarında yer alan üç kıt'a bağ tahsis

¹⁵³⁹ “Vakf-ı Mevlâna Abdurrahman el-Kâdı-i Gülhar el- ma'ruf bi-Canbaz-zâde berâyı tilâvet'il-Kur'an fî külli yevm'il-isneyni fi'l-usbüi vâkıf-ı mezbûr mâ-dâme kayd-ı hayatta der-hîn-i mütevellidir. Ba'de eslâh ebnâ-i mütevellidir”. Bkz., BOA, TD 1, 16; Yunus Efendioğlu Canbaz-zâde diye tanınan Kadı Abdurrahman Efendi'nin, Karaman'da muallimhânesi bulunmaktadır. Daha geniş bilgi için bkz. Konyalı, “Karaman Tarihi”, 494 ve 585 vd.

¹⁵⁴⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 230a.

¹⁵⁴¹ BOA, TD 1, 53.

¹⁵⁴² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁵⁴³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

etmiştir. Ancak, bu bağlardan elde edilen gelire dair kayıtlarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.¹⁵⁴⁴

3.4.2.8. Ali Bey Vakfı

İznebolı köyünde, Yıva evlâdından Ali Bey tarafından tesis edilen vakıf; köyün Yusuf Mahallesi’nde yer alan bazı evler ile yine aynı köyde bulunan bağ, meyve ağaçları ve başka bir haneden oluşmaktadır. Ali Bey, vakfiyesinde bu taşınmazların kendi vefatından sonra oğulları Ahmet ve İbrahim’e; onların ardından da evlâtlarına nesilden nesle intikal etmesini, evlât neslinin sona ermesi hâlinde ise yakın akrabaları ve sevdiklerinin tasarrufunda kalmasını şart koşmuştur.¹⁵⁴⁵

3.4.2.9. Kadı Mevlâna Muslihiddin Efendi Evlâdı Vakfı

Kadı Mevlâna Muslihiddin Efendi evlâdı tarafından Dindebolı köyünde bulunan bir bâb değirmen vakfedilmiştir. Vakfiyede, tevliyetin nesilden nesle ve batından batına intikal etmesi şart koşulmuştur. Ancak, vakfın yıllık gelirine ve bu gelirin hangi alanlara sarf edileceğine dair kayıtlarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.¹⁵⁴⁶

3.4.2.10. Mevlâna Âbid Vakfı

Vakıf, eski Kazasker merhum Mevlâna Seydi Efendi’nin kardeşi Mevlâna Sinan oğlu Mevlâna Âbid tarafından Lafza köyünde kurulmuştur. Vakfiyenin tarihi h. 935 / m. 1528 olup, tevliyet hakkı vâkıfın hayatta olduğu sürece kendisine, sonrasında ise nesilden nesle evlâdına ait olacak şekilde belirlenmiştir. 1555 yılına ait kayıtlarda, vakfın gelir kaynakları arasında ceviz ağaçlarının bulunduğu bir bahçe, bağ ve meyve ağaçlarının yer aldığı bir diğer bahçe, Kavuncu Değirmeni’nin 11/24 hissesi ile Lafza köyünde inşa edilmiş, sınır ve hukukî statüsü vakfiyede belirtilmiş olan menzil ve evler yer almaktadır. Vakıftan elde edilen gelir, köydeki mescide ve fakirlere sarf

¹⁵⁴⁴ “*Vakf-ı Osman Halife der-karye-i Cenne be-cihet-i tilâveti İhlâs be-her yevm selâse merrât karındaşlarına meşrutdur. Ba’dehu evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve ba’de’l-inkırâz cami’i şerife vakf ola.*” Bkz., TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14a.

¹⁵⁴⁵ “*Zikr olunan hâneler ve bağ kendü vefât eyledükten sonra oğlu Ahmet ve İbrahim ba’dehu evlâdına ve evlâdı evlâdına neslen ba’de neslin ve ba’de’l-inkırâz akrabâihâ ve ehîbbâihâ ber-mûceb-i vakfiye.*” TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

¹⁵⁴⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 12b.

edilmektedir. 1584 yılına ait tahrir kayıtlarında da vakfın varlığını aynı şekilde sürdürdüğü görülmekle birlikte, her iki kayıta da gelir miktarı belirtilmemiştir.¹⁵⁴⁷

3.4.2.11. Ali Bey b. Yıva Vakfı

Ali Bey b. Yıva Vakfı'na dair bilgiler 1584 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Buna göre Ali Bey, İznebolı köyünün avâriz vergilerini karşılamak amacıyla 4.000 akçe nakit ile Karaman'da bulunan bir kervansarayın gelirinin dörtte birine tekabül eden 500 akçeyi vakfetmiştir. Bu tarihte vakfın toplam yıllık geliri 4.500 akçe olarak kaydedilmiştir.¹⁵⁴⁸

3.4.2.12. Ahmet kızı Hatice Vakfı

Ahmet kızı Hatice, Güzve köyünde bulunan bir kıt'a bağını Kur'an tilaveti için vakfetmiştir. Vâkfın şartı üzere tasarruf olunmaktadır.¹⁵⁴⁹

3.4.2.13. Celâleddin Vakfı

Vakıf, Celâleddin tarafından fakirlere yardım amacıyla tesis edilmiştir. Vakfa dair bilgiler yalnızca 1518 tarihli evkaf defterinde yer almaktadır. Bu kayıtlara göre vâkıf Celâleddin, yıllık 80 akçe gelir getiren iki kıt'a zemini vakfetmiştir. Vakfın gelirini, padişah berâtıyla Hutten oğlu Bekir tasarruf etmektedir.¹⁵⁵⁰

3.4.2.14. Değirmenlik Mahallesi Vakfı

Değirmenlik Mahallesi vakfı için 1500'de Dindebolı köyünde birtakım zemin vakfedilmiştir.¹⁵⁵¹

¹⁵⁴⁷ “Vakf-ı Mevlâna Âbid b. Mevlâna Sinan birader-i Mevlâna Seydi Efendi Kadiasker-i sâbık rahimehu'llah der-karye-i Lafza. Alâ nefsihi ve ba'dehu alâ-evlâdihi neslen ba'de nesil sümme li-mesâlihi l-mescid-i el-kâin fi'l-karye-i mezkûre sümme li'l-fukarâ-i alâ- mucebi-i kitabi'l-vakı el-müverrih bi-tarihi sene hamsün ve selâsine ve tis'a mie (935)”. “ Ve nefsi-i vakıfnâmede bazı arazi vakıf olmuştur. Şimdiye değin rüsüm-u şer'iyye ve örfiyyeleri sâhib-i timâra virildikten sonra evladının tasarrufunda olub ziraat ve hirâset ideler.” Bkz. BOA, TD 1, 53.

¹⁵⁴⁸ TK KKA, Evkaf Defteri 576, 13a.

¹⁵⁴⁹ BOA, TD 1, 53.

¹⁵⁵⁰ BOA, TD 1, 4.

¹⁵⁵¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 230a.

3.4.2.15. Hacı Receb b. Mehmet Vakfı

Hacı Receb b. Mehmet, Ermenek pazar yerinde bulunan dükkânlarını vakfetmiştir. 1555'te üç bâb dükkândan 130 akçe gelir elde etmiş bunun 80 akçesini Mahmut Bey Camisi'nin tamirâtı için kalan 50 akçesini de suyolu tamirine tahsis etmiştir.¹⁵⁵² Vakıf 1584 tarihinde yapılan tahrirde de mevcuttur. Ancak bu tarihte vakfa ait gelir kaydı yazılmamıştır.¹⁵⁵³

3.4.2.16. Hacı Hızır El-Ermenekî Vakfı

Hacı Hızır el-Ermenekî tarafından kurulan vakfın vakfiyesi h. 962 / m. 1554 tarihli dir. Vakfeden, Mahmut Bey Camisi'nde Kur'ân-ı Kerîm'den cüz, Yasin Sûresi ve Aşr-ı Şerîf okunması ile caminin aydınlatılması amacıyla 8.500 akçe vakfetmiştir.¹⁵⁵⁴ Bu vakıf, hem dinî görevlerin icrasını temin etmeyi hem de caminin fiziksel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan çok yönlü bir karaktere sahiptir.

3.4.2.17. Hacı Mehmet b. Mustafa Vakfı

Hacı Mehmet b. Mustafa tarafından tesis edilen vakıfta, her sabah Yasin Sûresi'nin okunması şart koşulmuştur. Bu amaçla Kavak Yazısı ve Yusuf Fakih mevkilerinde bulunan bağlarını vakfetmiştir. Ancak vakfiyede, söz konusu gelirin miktarına ve Yasin tilâvetini kimin gerçekleştireceğine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.¹⁵⁵⁵

3.4.2.18. Fatma Hatun Vakfı

Vakıf, Şeyh Çelebi'nin bendesi Fatma Hatun tarafından kurulmuş olup vakfiyesi h. 966 / m. 1558 tarihli dir. Fatma Hatun, Bednam köyünde bulunan bir kıt'a araziyi Kur'ân-ı Kerîm tilâveti amacıyla vakfetmiştir. Vakfın gelirinden, Bednam Camisi'nde beratla görev yapan hatiplerin istifade etmesi şart koşulmuştur.¹⁵⁵⁶

3.4.2.19. Mustafa b. Yahşi Vakfı

¹⁵⁵² BOA, TD 1, 53.

¹⁵⁵³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁵⁵⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19b.

¹⁵⁵⁵ “Vakf-ı Hacı Mehmet b. Mustafa beray-ı tilâveti Sure-i Yasin der-vakt-i sabah”. “Şart-ı vâkıf üzere tasarruf oluna.” Bkz., BOA, TD. 1, 53; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 15b.

¹⁵⁵⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 19a.

1584 tarihli evkaf defterinden anlaşıldığına göre, Mustafa b. Yahşi, Gargara köyüne bağlı Madenli Mahallesi'nin avârız ve nüzul vergilerinin karşılanması amacıyla 3.000 akçe nakit vakfetmiştir.¹⁵⁵⁷ Bu vakıf, köy halkının olağanüstü durumlarda devlete ödemekle yükümlü olduğu vergilerin hafifletilmesine yönelik bir toplumsal dayanışma örneği teşkil etmektedir.

3.4.2.20. Sanduklı Mahallesi Vakfı

Sanduklı Mahallesi Vakfı, 1500 yılına ait kayıtlarda yer almaktadır. Vakfın yıllık toplam geliri 100 akçe olup, bu gelir; iki bâb dükkândan 40 akçe, iki bâb haneden 10 akçe, bir kıt'a bahçeden 10 akçe ve bir tabakhaneden 40 akçe olarak sağlanmaktadır.¹⁵⁵⁸

3.4.2.21. Zaviye Mahallesi Vakfı

1500 tarihinde yapılan tahrirden anlaşıldığı üzere Zaviye Mahallesi Vakfı için ceviz ağaçları vakfedilmiş olup 8 akçe gelire sahiptir.¹⁵⁵⁹

3.4.3. Gülnar'da Bulunan Vakıflar

3.4.3.1. Köse Haliloğlu Veli Vakfı

Gülnar'a bağlı Caber köyünden Köse Halil oğlu Veli, Tozkovan mevkiinde bulunan bir kıt'a bağ ile üzerindeki harnup (keçiboynuzu) ağaçlarını, nesilden nesile intikal etmek üzere evlâdı için vakfetmiştir. Vakfiyeye göre, soyunun kesilmesi hâlinde söz konusu taşınmazların geliri fakirlere sarf edilmek üzere tahsis edilecektir.¹⁵⁶⁰

3.4.3.2. Nefise Hatun Vakfı

Nefise Hatun, Kur'an-ı Kerim'den cüz tilâveti için 4.000 akçe nakit vakfetmiştir. 1584'te 4.000 akçe nakdin muamelesinden 600 akçe yıllık gelir elde edilmektedir. Elde bu gelir mescidin imamına şart kılınmıştır.¹⁵⁶¹

¹⁵⁵⁷ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 14b.

¹⁵⁵⁸ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 230a.

¹⁵⁵⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 565, 230a.

¹⁵⁶⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4b.

¹⁵⁶¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4b.

3.4.3.3. Veliöğlu Hasan Vakfı

Gülner'in Caber köyünden Veli oğlu Hasan, kendisine ait bir kıt'a bağı, her ay bir defa Yâsîn-i Şerîf tilâveti şartıyla evlâdına vakfetmiştir. Vakfın nesilden nesle intikal etmesi şart koşulmuş; ancak vakfedenin soyunun kesilmesi durumunda, bağın geliri köy mescidinde görev yapan imam ve müezzinlerin tasarrufuna bırakılmak istenmiştir. Ayrıca vakfın tevliyyetinin de evlâdiyet üzere sürdürülmesi şartı vakfiyede açıkça belirtilmiştir.¹⁵⁶²

3.4.4. Mut'ta Bulunan Vakıflar

3.4.4.1. Hacı Ali Vakfı

Hacı Ali tarafından Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması amacıyla kurulan vakfın vakfiyesi h. 904 / m. 1498 tarihlidir. Vakıf, Mut Camisi yanında bulunan bir kıt'a hâne zemini ile Mut Kalesi civarında yer alan bir kıt'a nar bahçesini kapsamaktadır. 1555 yılına ait kayıtlara göre, hâne zemininden 150 akçe, nar bahçesinden ise 100 akçe olmak üzere vakfın toplam yıllık geliri 250 akçedir. Bu gelir, vakfiyede belirtilen cüz okuma hizmeti doğrultusunda kullanılmaktadır.¹⁵⁶³

3.4.4.2. Halil Bey b. Hacı Bey Vakfı

Halil Bey b. Hacı Bey tarafından Kur'an-ı Kerim tilâveti için iki kıt'a zemin vakfedilmiştir. 1555 ve 1584 tarihlerinde vakfın geliri 150 akçedir.¹⁵⁶⁴

3.4.4.3. Pir Ahmet b. Emeleddin Vakfı

Pir Ahmet b. Emeleddin tarafından Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması amacıyla tesis edilen vakfın vakfiye metni h. 934 / m. 1527–1528 tarihlidir. Vakfın gelir kaynakları arasında bir kıt'a bağ zemini ile bir bâb değirmenin yarı hissesi yer almaktadır. 1555 yılına ait kayıtlara göre vakıf, değirmenin yarısından 500 akçe, bağdan ise 200 akçe

¹⁵⁶² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 4b.

¹⁵⁶³ BOA, TD 1, 60.

¹⁵⁶⁴ BOA, TD 1, 59; TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 8b.

olmak üzere toplamda 700 akçe yıllık gelir sağlamaktadır. Bu gelir, vakfiyede belirtilen şartlar doğrultusunda kullanılmaktadır.¹⁵⁶⁵

3.4.4.4. Timurtaş Bey v. Emeleddin Vakfı

Timurtaş Bey, Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması amacıyla beş kıt'a zemin vakfetmiştir. Vâkfın yalnızca Silifke'de değil, Karaman'da da vakıfları bulunmaktadır.¹⁵⁶⁶ 1518 yılına ait kayıtlara göre, bu beş kıt'a zeminden yıllık 250 akçe gelir elde edilmektedir. Söz konusu arazilerden ve Karaman'daki vakıf arazilerinden elde edilen mahsul, birlikte değerlendirilerek vakfın belirlediği amaca uygun şekilde sarf edilmektedir.¹⁵⁶⁷

3.4.5. Silifke'de Bulunan Vakıflar

3.4.5.1. Börklü Oğlu Mahmut Bey Vakfı

Silifke'de Mahmut Bey tarafından Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması amacıyla kurulmuş olan vakıf, 1555 tarihli kayıtlarda yer almaktadır. Vakfın yıllık geliri, iki bâb dükkândan elde edilen 50 akçe ile 3 kıt'a bağdan sağlanan 1.700 akçe olmak üzere toplam 1.750 akçedir. Vakfın şartlarına göre, bağlardan elde edilen mahsulün öşrü sipahiye verildikten sonra kalan gelir vakfa aittir.¹⁵⁶⁸

3.4.5.2. İlyas Bey Vakfı

Silifke'ye bağlı Mara'da, Bozkır evlâdından İlyas Bey, Çukur köyünde kendisine ait bir kıt'a bağı, Kur'ân-ı Kerîm'den cüz okunması amacıyla vakfetmiştir. Vakfın şartlarına göre, bağın öşrü verildikten sonra kalan geliri köyün imamının tasarrufundadır. Bu görev, imamın cüz okuma hizmetini yerine getirmesi şartına bağlıdır.¹⁵⁶⁹

¹⁵⁶⁵ BOA, TD 1, 60.

¹⁵⁶⁶ “Mezbûr vâkfın bundan gayri Larend'e de dahi evkaflı vardır. Bu evkafın mahsulü dahi Larend'e ye varıp anda olan evkafın mahsulüyle sarf olunur.” Bkz., BOA, TD 1, 19.

¹⁵⁶⁷ BOA, TD 1, 19.

¹⁵⁶⁸ BOA, TD 1, 59.

¹⁵⁶⁹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

3.4.5.3. Hacı Ahmet Vakfı

Silifke'nin Sabak köyünde Hacı Ahmet cüz tilâveti için bir kıt'a bağ ve bir bâb değirmenin yedi hissesini vakfetmiştir. Vakfiyesi h. 981 / m. 1573 tarihli olup nesilden nesle evlâda şart kılınmış daha sonra köyün mescidine sarf olunması istenmiştir.¹⁵⁷⁰

3.4.5.4. Hacı Nebi Vakfı

Silifke'de Hacı Nebi, Sure-i Yâsin okunması için hane vakfetmiş ve şehrin kadısına şart koşturmuştur.¹⁵⁷¹

3.4.5.5. Hüseyin Ağa Vakfı

Hüseyin Ağa tarafından Silifke Camisi'nde cüz okunması amacıyla kurulan vakfın vakfiye metni h. 974 / m. 1566 tarihli. 1584 yılına ait kayıtlara göre, 16.500 akçe nakit vakfetmiş, bu meblağın işletilmesinden (rıbhından) elde edilen gelirle cüzlerin Silifke Camisi'nin imamı ile Tanrıvermiş Mescidi'nin imamı tarafından okunmasını şart koşturmuştur. Ayrıca Hüseyin Ağa, iki bâb değirmenin tamamını ve iki bâb değirmenin beş hissesini evlâtlarına vakfetmiş; bu vakfın nesilden nesle intikal etmesini istemiştir. Ancak soyunun kesilmesi hâlinde, söz konusu gelirlerin muallimhaneye ve fakirlere tahsis edilmesini şart koşturmuştur.¹⁵⁷²

3.4.5.6. Ramazan Çelebi Vakfı

Silifke'de Ramazan Çelebi, vefat eden kardeşi Hüseyin Bey adına 600 akçe nakdi vakfetmiştir. 1584 yılına ait kayıtlara göre, bu meblağın işletilmesinden 90 akçe yıllık gelir elde edilmiştir. Bu gelirin 50 akçesinin cami müezzine verilmesi ve her Cuma günü Hüseyin Bey'in ruhuna Fâtiha okuyarak sevabını bağışlaması, 25 akçesinin ise cami hatibine verilerek her iki bayram günü Hüseyin Bey'in kabri başında Amme Suresi'ni okuması şart koşulmuştur. Kalan 15 akçe ise her yıl yenilenmesi şartıyla cami imamına tahsis edilmiştir.¹⁵⁷³

¹⁵⁷⁰ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

¹⁵⁷¹ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

¹⁵⁷² TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

¹⁵⁷³ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5a.

3.4.5.7. Şah Beyoğlu Efendi Bey Vakfı

Silifke'ye bağlı Şahbey köyünde, Şah Beyoğlu Efendi Bey, Göksu Nehri üzerindeki gemisinden elde ettiği gelirini vakfetmiştir. Vakfiyesi h. 28 Şaban 986 / m. 30 Ekim 1578 tarihlidir. 1584 tarihinde yıllık 600 akçelik geliri bulunmakta olup geminin tamir bakımı yapıldıktan sonra kalanı köyün imamının tasarrufundadır.¹⁵⁷⁴

3.4.5.8. Tanrıvermiş oğlu Derviş Bey Vakfı

Tanrıvermiş oğlu Derviş Bey, Silifke'de biri tahunhane olmak üzere 1 bâb tahunhane, 3 bâb dükkân ile 5.000 akçe nakdi vakfetmiştir. 1584 yılına ait kayıtlara göre, söz konusu tahunhane ve üç dükkândan yıllık 1.800 akçe, nakdin muamelesinden 750 akçe olmak üzere toplam 2.550 akçe gelir elde edilmektedir. Derviş Bey, vakfiyesinde her Cuma gecesi fakirlere taam (yemek) ve iâşe (gıda yardımı) dağıtılmasını şart koşmuştur.¹⁵⁷⁵

3.4.5.9. Veli Bey Vakfı

İçel sancağı önceki mirlivalarından olan Veli Bey tarafından Silifke merkezde kurulan vakfın 1584 tarihinde gelirleri; Silifke'de Veli Bey'e ait hanın icarından 6.600 akçe, yine Silifke içerisinde bulunan 44 bâb dükkânın kira gelirinden 6.600 akçe, Akliman'da bulunan 3 bâb dükkânın gelir 300 akçe, Akliman'da bulunan zeminin mahsulünden 100 akçe ve hamam hissesinden 30 akçe olmak üzere toplam yıllık 13.630 akçedir. Elde edilen bu gelir Kur'an-ı Kerim'den cüz ve Yâsin Suresi okunması ve yedi ay boyunca fukaraya günlük 10 akçelik iâşe alınıp sarf olunması şart kılınmıştır. Diğer şartlar vakıfnamede kayıtlıdır.¹⁵⁷⁶

3.5. Kilise Vakfı

Evkaf defterlerinden Ermenek merkez Kayadibi mevkiinde bulunan kiliseye bazı yerlerin vakfedildiğini öğrenmekteyiz. Kilise, Ermenek-Güneyyurt yolu üzerinde halkın Kirseönü dedikleri yerde mağara ve kaya kovuklarından bir kısmı da yapı şeklinde inşa edilmiştir.

¹⁵⁷⁴ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

¹⁵⁷⁵ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 6a.

¹⁵⁷⁶ TK. KKA, Evkaf Defteri 576, 5b.

1518 tarihli evkaf defterinde yer alan Kilise Vakfına ait Ermenek sınırındaki on üç kıt'a zemin İbrahim Bey'in azatlılarından Gümüşboğa b. Abdullah tarafından vakfedilmiştir. Bu zeminden hâsıl olan 1.011 akçe gelir, o tarihte kilisenin papazı olan İstefanos'un tasarrufundadır. Tahrirde yer alan: “*vakf-ı kadîm kâfirî*” (Kâfirlerin eski vakfı) ifadesinden kilise ve vakfın tarihinin çok eski olduğu anlaşıyor.¹⁵⁷⁷

¹⁵⁷⁷ “Ki vakf-ı kenîse-i der-nefs-i Ermenek der-Kayadibi der-yed-i İstefanos zimmî der-sınûr-ı Ermenek, on üç kıt'a, vakf-ı kadîm Kâfirî, Hâsıla: 1011. Kadîmü'z-zamandan vakf-ı kenîse deyû kenîse-i mezbûr Papasları sarf iderler.” Bkz., BOA, TD 1, 16; Ayrıca Bkz., Konyalı, “Karaman Tarihi”, 722; Bardakçı, “Bütün Yönleriyle Ermenek”, 131; Gök, “Ermenek Kazası”, 157.

SONUÇ

Bu çalışma, Osmanlı döneminde İçel Sancağı sınırları içerisinde kurulan vakıf müesseselerini, doğrudan birincil kaynaklara dayalı olarak ele almış ve bu kurumların kuruluş yapıları, gelir kaynakları, hizmet alanları ve görevli atamalarını çok boyutlu biçimde analiz etmiştir. Girişte belirtildiği üzere, İçel Sancağı'na dair bu ölçekte müstakil bir vakıf araştırması bulunmadığından, bu tez hem mevcut literatüre bir katkı sağlamayı hem de taşradaki vakıf yapılarının işleyişine dair temel bir çerçeve çizmeyi hedeflemiştir.

İçel Sancağı'nın coğrafi, toplumsal ve idarî yapısı göz önüne alındığında, vakıf müesseselerinin sadece ilmî ya da dinî fonksiyonlar değil, aynı zamanda sosyal düzenin korunması, ekonomik işleyişin desteklenmesi ve idarî sürekliliğin sağlanmasında da kilit rol oynadığı görülmektedir. Çalışmanın başlangıcında ortaya konan amaç doğrultusunda, vakıf kurumlarının sosyal, kültürel ve ekonomik yapıya katkıları; vakfiyeler, evkaf defterleri, hurufat kayıtları ve şer'iyye sicilleri gibi birincil belgeler aracılığıyla incelenmiştir. Bu belgelerin sunduğu veriler ışığında, vakıf kurumlarının kuruluş şartlarından personel atamalarına, gelir kaynaklarından harcama alanlarına kadar çok yönlü bir yapı içinde işlediği somut olarak gösterilmiştir.

İçel Sancağı, XVI. yüzyılın başlarında Osmanlı idaresine girmiştir. Bölge, bu tarihten önce 1228 yılından itibaren yaklaşık iki buçuk asır boyunca Karamanoğulları Beyliği'nin egemenliğinde kalmış ve bu süreçte pek çok vakıf eseri inşa edilmiştir. Osmanlı idaresine geçişin ardından, İçel; Ermenek, Gülnar, Mut ve Karataş kazalarından oluşan bir sancak olarak teşkilatlandırılmış ve Karaman Eyaleti'ne bağlanmıştır. Tahrir defterlerine göre, 1500 yılında dört olan kaza sayısı zamanla artış göstermiştir: 1518'de Selendi'nin, 1555'te Silifke'nin, 1584'te ise Sinanlı'nın dâhil

edilmesiyle bu sayı önce dokuza yükselmiştir. 1585'te Gülnar'dan ayrılan Küre ve Mut'tan ayrılan Zeyne kazalarının teşkiliyle on bire çıkan kaza sayısı, 1594-1595 yıllarında Sarıkavak'ın eklenmesiyle on ikiye ulaşmıştır. Bu gelişim, İçel Sancağı'ndaki idarî teşkilatlanmanın zaman içerisinde değişen ihtiyaçlara göre şekillendiğini göstermektedir.

Karamanoğulları ve Osmanlı'nın erken dönemlerinde İçel Sancağı sınırları içerisinde kurulan vakıflara ait vakfiyelerin büyük bir kısmı günümüze ulaşmamıştır. Günümüze ulaşan az sayıdaki vakfiye ise çoğunlukla XIX. yüzyıl ve sonrasına aittir. Bu nedenle, İçel Sancağı'ndaki erken dönem vakıflarıyla ilgili bilgilere daha çok tahrir ve evkaf defterleri aracılığıyla ulaşılabilir. XVIII. yüzyıldan itibaren ise hurufat defterleri bu alandaki en önemli kaynaklardan biri hâline gelmiştir. Bu çalışmada da İçel Sancağı'ndaki vakıf kurumlarının yapısını ve işleyişini incelemek amacıyla temel kaynak olarak evkaf ve hurufat defterleri esas alınmıştır. Zira vakfiyeleri tesbit edilemeyen erken dönem vakıflara dair birçok bilgiye ancak bu defterlerdeki kayıtlar sayesinde ulaşılmaktadır.

İncelenen dönem itibarıyla İçel Sancağı'nda dördü kaza merkezlerinde, yedisi köy yerleşimlerinde olmak üzere toplam on bir medrese, on yedi mektep veya muallimhane ve bir darülhuffaz faaliyette bulunmaktadır. Bu eğitim kurumları, bölgedeki vakıf sisteminin eğitime verdiği önemi ve taşrada ilmî yapının gelişimine olan katkısını açıkça göstermektedir. Medrese ve mektepler gibi eğitim kurumları, yalnızca bilgi aktarımının gerçekleştiği yerler değil, aynı zamanda sosyal dayanışmanın ve kültürel etkileşimin yaşandığı alanlar olarak öne çıkmıştır. Eğitim kurumlarına ait vakıflar, müderris ve muallim ücretlerinin karşılanması, öğrenci ihtiyaçlarının temini, yapıların bakımı ve çeşitli hayır hizmetlerinin sürdürülmesi gibi çok yönlü fonksiyonlar üstlenmiştir.

Bu yapılar içinde öne çıkan en önemli kurumlardan biri, m. 1339-1340 / h. 740 yıllarında Karamanoğlu Emir Musa Bey tarafından Ermenek'te inşa ettirilen ve halk arasında "Tol Medrese" olarak da bilinen Musa Bey Medresesi'dir. Bu yapı, sadece Karamanoğulları döneminde yaptırılan ilk büyük medrese olması bakımından değil, aynı zamanda taş işçiliği, süsleme sanatı ve mimari özgünlüğüyle sanat değeri en yüksek eserlerden biri olarak kabul edilmektedir. Musa Bey Medresesi'ne ait vakıflar

yalnızca Ermenek'te değil, Mut, Karaman ve Konya gibi çevre şehirlerde de bulunmakta olup, bu durum vakfın bölgesel etki sahasının oldukça geniş olduğunu göstermektedir.

1500, 1518, 1522, 1555 ve 1584 tarihli evkaf defterlerinde düzenli biçimde kayıt altına alınan vakıf gelirleri; Fariske, Mescidlü Salur, Sıdırva ve Akmanastır gibi köylerden sağlanan öşürler ile zemin icarı, değirmen ve bağ gelirlerinden oluşmaktadır. Bu kayıtlara göre vakıfların yıllık gelir kaynakları genel olarak bağ, bahçe, köy öşürleri, değirmenler ve zemin kiralarından meydana gelmekte; bu gelirler zaman içerisinde çeşitli nedenlerle dalgalanma göstermektedir. Nitekim 1518'de 11.465 akçe olarak kaydedilen gelir, 1555 yılında 7.946 akçeye kadar gerilemiş; ancak 1584'te yeniden yükselerek 11.765 akçeye ulaşmıştır. Bu tür dalgalanmalar, vakıf gelirlerinin tarımsal üretim düzeyi, nüfus hareketliliği, siyasi belirsizlikler ve ekonomik istikrar gibi pek çok değişkene duyarlı olduğunu ortaya koymaktadır.

İçel Sancağı'nda yer alan muallimhaneler, genellikle cami veya medreselere bitişik olarak inşa edilmiş, daha alt düzeyde eğitim verilen yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurumlar, bağımsız eğitim mekânlarından ziyade, mevcut cami veya mescitlerin tamamlayıcı birimleri olarak şekillenmiştir. Özellikle Mut'ta bulunan Musa Bey Muallimhanesi ile Eminüddinzâde Ahmet Bey Muallimhanesi, arşiv belgeleri üzerinden izlenebilen somut örnekler arasında yer almaktadır. Bu muallimhanelerde görev yapanlar, çoğunlukla “muallim” veya “imam-muallim” unvanlarıyla anılmış; görevlendirmeler ise genellikle cami kadrolarıyla birlikte gerçekleştirilmiştir. Cami veya mescitte görev yapanlar, aynı zamanda muallimhanede öğrencilere ders vermekle de yükümlü olmuşlardır.

Karamanoğulları Beyliği döneminde, özellikle beylerin öncülüğünde İçel bölgesinde pek çok vakıf eseri inşa edilmiştir. Ermenek merkezinde Karamanoğlu Mahmut Bey tarafından yaptırılan Cami-i Kebir ile Halil Bey'in inşa ettirdiği Sipas Camisi, bu döneme ait dikkat çekici örneklerdendir. Ayrıca, Akmanastır Köyü'nde İbrahim Bey'in yaptırdığı cami ile Halil Bey'in Boyalık, Cenne, Cuma, Kazancı, Paşakışlası, Said, Sarıvadi ve Uluköy gibi yerleşim birimlerinde inşa ettirdiği camiler de bölgedeki mimari ve vakıf faaliyetlerinin çeşitliliğini ortaya koymaktadır.

Hurufat defterlerinde en yoğun şekilde kayda geçmiş vakıf yapıları, cami ve mescitlerdir. Kaza merkezleri ile köyler dâhil olmak üzere toplamda yaklaşık 351 ibadethane tespit edilmiştir. Bu yapılarda görev yapmak üzere imam, müezzin, bevvâb (kapıcı), ferraş (temizlik görevlisi) ve müteveli gibi çeşitli hizmet kadrolarına atamalar yapılmıştır. Atamalarda en fazla tekrar eden görev ise imamlıktır.

Mescitler, çoğunlukla hayırsever kişiler ya da mahalle halkının ortak katkılarıyla inşa edilmiştir. İhtiyaç hâlinde bu yapılara minber eklenerek camiye dönüştürüldükleri ve bu sayede cuma namazlarının kılınabildiği anlaşılmaktadır. Bu dönüşüm, kaynaklarda genellikle “minber vaz etmek” şeklinde ifade edilmiştir. Nitekim Derekişla köyündeki bir mescidin önce mescit olarak yapıldığı, ardından h. Cemaziye'l-Evvel 987 / m. Temmuz 1579 tarihinde Ahmet Bey tarafından minber eklenerek camiye çevrildiği, 1584 tarihli evkaf defterlerinden anlaşılmaktadır. Bazı durumlarda ise bu dönüşüm için Divan-ı Hümayun'dan izin alındığına dair kayıtlar hurufat defterlerinde yer almaktadır.

Vakıflarda görev yapan kişilerin atamaları çoğunlukla padişah beratı ile yapılmış; padişah değişikliklerinde ise beratların yenilendiği görülmüştür. Görevlilerin kendi rızalarıyla görevlerini bir başkasına devretmelerine ise “kasr-ı yed” denilmiştir. Örneğin, h. Safer 1113 / m. Temmuz 1701 tarihli kayıta, Mahmut Bey Camisi'nin cuma cüzhânı olan Abdullah'ın görevini kendi isteğiyle oğlu Hüseyin'e devrettiği ve bu nedenle oğluna yeni bir berat düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Vakıf görevlendirmeleri, Osmanlı taşrasında yalnızca dinî hizmetlerin yürütülmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal statü ve ekonomik menfaat sağlayan mevkiler olarak dikkat çekmektedir. Bu durum zaman zaman çeşitli usulsüzlüklere ve yetki gaspına yol açmıştır. 1727 tarihli bir örnekte, Mahmut Bey Camisi'nde görevli imam Abdullah'ın vefatının ardından, hayatta olan oğlu Hüseyin'in varlığına rağmen, Hasan adlı bir kişinin imamlık görevini hile yoluyla üzerine aldığı görülmektedir. Olayın anlaşılması üzerine kadı huzurunda yapılan inceleme neticesinde görev Hüseyin'e devredilmiş; ancak Hasan'ın tekrar müdahalesi, aynı görevi yeniden elde etmesine yol açmış, fakat nihai olarak görev tekrar Hüseyin'e verilmiştir. Bu örnek, vakıf kadrolarının atama süreçlerinde zaman zaman adil olmayan uygulamaların görülebildiğini; ayrıca bu görevlerin, taşradaki bireyler arasında ne denli önemli ve rekabetçi mevkiler olarak algılandığını göstermektedir.

Görevlilerin belirlenmesinde liyakat, ehliyet ve cemaatin rızası, vakıf işleyişinde temel belirleyici unsurlardan biridir. Özellikle imam, hatip, müezzin ve vaiz gibi dinî görevlere atanacak kişilerin yeterlilikleri, belirli bir sınav süreci sonucunda tespit edilmektedir. Bu yeterliliğin kazanıldığını gösteren ifadelerden biri de belgelerde sıkça geçen “ledel-ımtihan istihkakı zahir ve nümayan” şeklindedir. Bu durum, taşrada yürütülen görevlendirme süreçlerinde yalnızca sosyal konumun değil, meslekî niteliğin de belirleyici olduğunu göstermektedir.

Atamalar çoğu zaman, daha önce aynı görevde bulunmuş kişilerin çocukları üzerinden yapılmaktadır. Ancak bu görevlendirme, doğrudan bir miras aktarımı şeklinde değil, gerekli vasıfları taşıması şartıyla gerçekleşmektedir. Eğer vefat eden kişinin çocuğu yoksa ya da göreve layık görülüyorsa, vakıf yönetimi uygun başka bir aday üzerinde karar kılmaktadır. Bu uygulama, vakıf teşkilatında liyakat esaslı bir anlayışın geçerli olduğunu ortaya koymaktadır.

Cami ve mescitlerde cemaatin onayı, görevlendirme süreçlerinde belirleyici unsurlardan biridir. Bazı durumlarda, halk tarafından yetersiz (nâ-ehil) bulunan kişilerin kadı veya naibe şikâyet edildiği ve bu şikâyetler üzerine ilgili kişilerin görevden alındığı anlaşılmaktadır. Bu gibi durumlarda, cemaatin güvenini kazanmış ve liyakat sahibi bir kimse göreve getirilmiştir. Söz konusu uygulama, Hurufat defterlerinde “muhtar-ı cemaat” ifadesiyle kayıt altına alınmıştır. H. Zi'l-ka'de 1144 / m. Nisan 1732 tarihinde Mahmut Bey Camisi'nde hatiplik görevini yürüten Seyyid Muhammed'in, göreve ehil olmadığı ve görevine gereken ilgiyi göstermediği gerekçesiyle görevden alındığı, yerine ise Hacı Osman ve Seyyid Mustafa'ya, müşterek nâib Seyyid Abdülbaki'nin arzı ile görev tevcih edildiği anlaşılmaktadır. Bu süreçler, vakıf görevlilerinin tayininde yalnızca merkezi otoritenin değil, aynı zamanda yerel halkın da söz sahibi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, vakıf hizmetlerinin toplumun ihtiyaç ve taleplerine uygun şekilde düzenli biçimde sürdürülmesini sağlayan temel bir denetim unsurudur.

Zaviyeler, arşiv belgelerinde yalnızca tasavvufî ve dinî mekânlar olarak değil, aynı zamanda konaklama, iâşe ve yolculuk gibi ihtiyaçların karşılandığı sosyal yapılar olarak öne çıkmaktadır. Evkaf defterleri ve hurufat kayıtlarında yer alan bilgilere göre, İçel Sancağı'nda bir kısmı kaza merkezlerinde, çoğunluğu ise köylerde olmak üzere toplam altmış üç zaviye tespit edilmiştir. Kolonizatör Türk dervişleri geleneğini sürdüren bu

yapılar, Anadolu'nun İslamlaşması ve Türkleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Zamanla bazı zaviyeler işlevini yitirerek kapanmış, bazıları ise eğitim faaliyetleriyle öne çıkarak medreseye dönüşmüştür. Bu duruma örnek olarak, Gülnar'a bağlı Gezende köyünde Karamanoğlu Bedreddin Mahmut Bey tarafından inşa ettirilen ve 1584 tarihli kayıtlarda artık medrese olarak tanımlanan zaviye gösterilebilir. “*Vakf-ı Zaviye-i Erdem Seydi hâliyâ medrese olmuştur. Der-Gezende tâbi-i Gülnar*” şeklindeki ifade, bu dönüşümün XVI. yüzyıl sonlarından önce gerçekleştiğini göstermektedir. Zaviyeler, tasavvufî eğitim merkezleri olmanın yanı sıra, gelene geçene hizmet sunan hayır kurumları olarak da işlev görmüş ve bu yönleriyle Osmanlı taşrasında hem manevî hem toplumsal yapının taşıyıcı unsurlarından biri olmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışma, İçel Sancağı örneğinde Osmanlı taşrasında vakıf müesseselerinin işleyişine dair hem yapısal hem de işlevsel genel bir çerçeve sunmuştur. Vakıfların sadece dinî ve eğitimsel değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik düzenin sürdürülebilirliği açısından da temel kurumlar olduğu açık biçimde ortaya konmuştur. Bu yönüyle, İçel Sancağı özelinde yapılan bu inceleme, Osmanlı vakıf sisteminin bölgesel çeşitliliğini anlamaya yönelik çalışmalara kaynaklık edecek nitelikte olup; ileride farklı dönemler ya da vakıf türleri üzerinden yürütülecek araştırmalar için de mukayeseli bir zemin oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

1. Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)
Dâhiliye Muhârebât ve Tensîkât Kalemî (DH. EUM. MTK.) 72/45.
Dâhiliye Muhasebe Kalemî (DH. EUM. MH), 198/79
Îrâde-i Şûra-yı Devlet, (İ.ŞD.) 39/2044.

Cevdet Tasnifi (C.):

Evkâf (C.EV.):

No: 447/22606; 287/14647.

Maarif (C. MF.):

No: 35-1749; 61/3031; 62/3077; 107/5350; 176-8791.

Sadaret Meclis-i Vala Evrakı (A.}MKT.MVL.)

No: 85-61.

Hatt-ı Hümayun

HAT No: 1495-81; 1531-31; 1594/40; 1594/81; 1599-70.

Tahrir Defterleri (TD):

Defter No: 1;31;83;387.

Evkaf Defterleri (EV.d):

Defter No: 1133; 11011; 11211; 11951; 16777; 19147; 19177; 19341; 19483; 19640;
19682; 20184; 20274; 20571; 21391.

Meşihat Şer'iyîye Sicili Defterleri (MŞH.ŞSC.d.):

Anamur'a ait Sicil Defteri:

Defter No: 165; 166; 167; 168; 169; 170; 171; 172.

Mut'a ait Sicil Defteri:

Defter No: 152; 154; 155; 156; 158; 159.

2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Atatürk Kitaplığı (TAK)

Muallim Cevdet Yazmaları (MC)

Defter No: 0116.

3. Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtlar Arşivi (VGMA)

HurufatDefterleri (HD);

Anamur'a ait Defterler:

Defter No: 558/123; 559/52; 560/58; 561/41; 562/57; 563/51; 569/48; 1091/183;
1119/221; 1128/131; 1135/97; 1139/168; 1140/351; 1142/109; 1145/105;
1146/21; 1148/95; 1150/34; 1151/74; 1153/54; 1154/38; 1155/49; 1156/82.

Ermenek'e ait Defterler:

Defter No: 530/129; 531/129; 532/105; 533/239; 535/219; 536/178; 1058/123;
1059/159; 1060/122; 1062/69; 1064/86; 1065/70; 1068/117; 1069/66; 1070/210;
1070/146; 1072/85; 1137/41-44; 1140/54; 1141/15; 1143/21; 1144/45.

Nevahi-i Ermenek'e ait Defterler:

Defter No: 559/73; 560/74; 561/51; 562/73; 563/63; 564/8; 569/70; 1091/187;
1119/233; 1128/141; 1131/74; 1139/180; 1140/360; 1142/111; 1145/135;
1146/68; 1148/118; 1149/44; 1150/49; 1151/94; 1152/19; 1154/58; 1155/63.

Gülnar'a ait Defterler:

Defter No: 552/76; 553/301; 554/211; 555/364; 556/232; 557/180; 558/101; 1091/146;
1101/74; 1102/57; 1103/85; 1104/70; 1105/113; 1113/96; 1114/96; 1115/50;
1116/84; 1119/179; 1128/106; 1139/149; 1140/312; 1141/30; 1147/84.

Mut'a ait Defterler:

Defter No: 1119/216; 1121/21; 1128/123; 1139/174; 1157/82.

Mut ve Sinanlı'ya ait Defterler:

Defter No: 558/120; 559/44; 560/18-16; 561/37; 562/55; 563/33; 569/42; 1091/179;
1135/114; 1140/349; 1145/124; 1146/43; 1148/101; 1148/26; 1150/26; 1151/69;
1154/35; 1155/47; 1156/89.

Sinanlı'ya ait Defterler:

Defter No: 1086/73; 1090/99; 1091/42; 1117/97; 1118/68; 1119/64; 1122/64; 1128/23
1140/175/349; 1141/21.

Selendi'ye ait Defterler:

Defter No: 544/34; 545/37; 546/25; 547/11; 548/67; 549/47; 550/47; 567/55; 1088/100;
1090/125; 1091/36; 1117/91-97; 1118/73; 1119/55; 1122/67; 1123/14; 1128/9;
1129/11; 1139/37; 1140/167; 1141/17; 1158/145.

Silifke'ye ait Defterler:

Defter No: 544/32; 545/44; 546/22; 547/11; 548/68; 549/51; 550/45; 567/52; 1087/35;
1088/91; 1090/113; 1091/39; 1117/86; 1118/57; 1119/61; 1122/55; 1123/8;
1128/13; 1129/10; 1139/33; 1140/167; 1141/10; 1158/144.

Vakfiye Defterleri:

Defter No: 588/137; 591-5/101; 591/70; 591/73; 599/148; 600/130; 600/293; 600/324;
601/112; 602/441; 603/89; 603/156; 603/246; 603/254; 603/458; 605/162/229;
606/286; 608/124; 608/1/ 271.

Şahsiyet Kayıt Defterleri:

Defter No: 2180/114; 153/172; 170/102; 153/176; 170/138; 170/250; 170/144; 149/10.

4. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadıme Arşivi, (TK. KKA)

Tahrir Defteri (TD):

Defter No: 128.

Evkâf Defteri (EVK):

Evkaf Defteri 576; 565.

Sâlnâme-i Vilayet-i Adana; H. 1289/m. 1872; H. 1293/m. 1876; H. 1319/m. 1901.

Maarif Salnamesi; H. 1316/m. 1898. s. 838-843.

Araştırma Ve İnceleme Eserler

Ağaoğlu, Sami. “Van Merkez Sancağındaki Vakıflar XVI.-XVIII. Yüzyıllar (Sosyal Hayata ve Eğitime Katkıları)” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2003.

Akandere, Osman. “Konya Vilayeti Salnâmelerine Göre 1868-1904 Yılları Arasında Konya Sancağının İdarî ve Mülkî Taksimatı”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 1987.

Akdağ, Mustafa. “Osmanlı İmparatorluğu’nun Kuruluş ve İnkişafı Devrinde Türkiye’nin İktisadî Vaziyeti II ”, *Belleten*, XIV/55 (1950): 319-411.

Alkan, Mustafa. “Türk Tarihi Araştırmaları Açısından Vakıf Kayıtlar Arşivi”. *Vakıflar Dergisi*. XXX (2007): 13.

Anonim Târih-i Âl-i Selçuk-Anadolu Selçukluları Tarihi III, (nşr). F. Nâfiz Uzluk, Ankara 1952.

Arel, Mehlike. “Mut’taki Karamanoğulları Devri Eserleri”. *Vakıflar Dergisi*. V, (1962): 241-251.

Asar, Serpil. “Vakfiyelerine Göre XVI-XIX. Yüzyıllardaki Karaman Vakıflarının Tahlili”. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi, 2016.

Ateş, İbrahim. “Vakıflarda Eğitim Hizmetleri ve Vakıf Öğrenci Yurtları”, *Vakıflar Dergisi*. XIV (1982): 29-92.

Atlay, Neşri. “Mut Tarihi”. Mut: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2006.

Aziz b. Erdeşir-i Esterebâdî, *Bezm u Rezm*, Mürsel Öztürk. Ankara: Türk Tarih Kurumu 1990.

Baltacı, Cahit. “Mekteb”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 29: 6-7. İstanbul: TDV Yayınları, 2004.

Barkan, Ömer. “Süleymaniye Cami ve İmareti Tesislerine Ait Yıllık Bir Muhasebe Bilançosu 993/994 (1585/1584)”. *Vakıflar Dergisi*, 9 (1971):109-161.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi Tapu Tahrir Defterleri*. İstanbul: Başbakanlık Basım Evi, 2010.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı. *Defter-i Hâkân-i Dizisi: III, 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rûm Defteri I (937/1530)*. Ankara: 1996.

Baykara, Tuncer. *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolunun İdari Taksimatı*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 2000.

- Baykara, Tuncer. *Osmanlı Taşra Teşkilâtında XVIII. Yüzyılda Görev ve Görevliler (Anadolu)*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1990.
- Berki, Ali Himmet. “Hukukî ve İctimaî Bakımdan Vakıf”. *Vakıflar Dergisi*. 5 (1962): 9-13.
- Berki, Ali Himmet. *Vakıflar*. İstanbul: Cihan Kitaphanesi, 1940.
- Berki, Ali Himmet. *Vakfa Dair Yazılan Eserlerle Vakfiye ve Benzeri Vesikalarda Geçen İstilah ve Tabirler*, (Vakıflar Genel Müdürlüğü Neşriyatı Ankara).
- Bilmen, Ömer Nasûhî. *Hukuku İslamiyye ve Istılâhât-ı Fıkhiyye Kâmusu*, VI. İstanbul: 1987.
- Bozkurt, İbrahim. “Salnamelerde Mersin”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, 2001.
- Çelik, Şenol. “İçel”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 21: 450-455. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Çelik, Şenol. “Osmanlı Taşra Teşkilâtında İçel Sancağı (1500-1584)”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 1994.
- Çitçioğlu, İsmail. “Vakfiyelere ve Tahrir Defterlerine Göre Karamanlı Eğitim-Öğretim Müesseseleri”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2001.
- Darkot, Besim. “İçel”. *MEB. İslam Ansiklopedisi*. 5/2: 928-931. İstanbul: Millî Eğitim Basım Evi, 1987.
- Diez, Ernts. Oktay Aslanapa ve Mahmut Mesut Koman, *Karaman Devri Sanatı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1950.
- Dülgerler, O. Nuri. *Karamanoğulları Dönemi Mimarisi*. Doktora Tezi İstanbul Teknik Üniversitesi, 1995.
- El-Mevârid Arapça-Türkçe Lügat, Mevlüt Sarı, (İstanbul: Bahar Yayınları), “Vakafe” 1676.
- Erim, Mustafa. *Osmanlı Belgelerinde İçel Sancağı Anamur Kazası*, Mersin: Hemen Kitap, 2014.
- Eser, Mevlüt. “Hurufat Defterlerine Göre Ermenek”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2011.
- Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, IX, (Hazırlayanlar: Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman-Robert Dankoff), İstanbul, 2005, s. 161.
- Gazel, Ahmet Ali. “İçel Mutasarrıfı İbrahim Behcet Paşa’nın İçel Sancağı’na (Anamur, Gülnar, Ermenek, Gazipaşa) Dair Bir Raporu (1892)”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 31 (2006): 119-133.
- Gök, Bilal. “Ermenek Kazası (1500-1600)”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 2006.
- Güler, Mustafa. *Osmanlı Devleti’nde Haremeyn Vakıfları (16. ve 17. Yüzyıllar)*. İstanbul: Çamlıca Basın Yayın, 2011.

- Halil Edhem, “Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûke”, *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*, XI, (1327), 704;
- Hızlı, Mefail. “Osmanlı Vakıf Sisteminde Rakabe”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 6/6 (1994): 53-70.
- İbn Bîbî, el-Hüseyin b. Muhammed b. Ali el-Ca’ferî er- Rugadî, *El-Evami’ü’l Ala’iye Fi’l Umuri’l Ala’iye (Selçuknâme) I*, (nşr). Mürsel Öztürk Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, 1996.
- İbn’nül-Emin Mahmut Kemal, Hüseyin Hüsameddin nşr. Nazif Öztürk “Evkaf-ı Hümayun Nezaretinin Kuruluş Tarihi ve Nâzırlarının Hal Tercümeleri I ”, *Vakıflar Dergisi*, XV, (1982): 89-99.
- İğdemir, Uluğ, “Türk-İslam Kitâbe Estampajları”, *Belleten*, IV (1940): 543-563.
- Kandemir, Birol. *Gezende Karyesi (Cumhuriyete Kadar Gezende Köyü)*. Gülnar: Akademik Kültür Araştırmaları Merkezi Gülnar Araştırmaları Serisi:01, 2018.
- İyice, Semavi. “Hamam”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 15: 402. İstanbul: TDV. İslam Ansiklopedisi, 1997.
- Keleş, Hamza. “Vakfiyelerine Göre Yozgat Vakıfları (1400-1920)” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1996.
- Kızıltan, Ali. *Anadolu Beyliklerinde Cami ve Mescitler*, İstanbul: Güven Basımevi, 1958.
- Koman, Mesud. “Anamur’da Sultan Alâeddin Mescidi”. *Konya Mecmuası*. 36, (1941): 35.
- Konyalı, İbrahim Hakkı. *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Karaman Tarihi Ermenek ve Mut Âbideleri*. İstanbul: Baha Matbaası, 1967.
- Köprülü, Bülent. “Tarihte Vakıflar”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 8/3 (1951): 479-518.
- Köprülü, Mehmet Fuad. “Sultan Baybars’a İsnad Edilen Bir Vakfiye”. *Vakıflar Dergisi*. 5 (1962):1-9.
- Köse, Ensar ve Doğan Atlay. *Mut Claudiopolis*. İstanbul: Mut Belediyesi Kültür Yayınları, 2005.
- Köse, Ensar. “Âyanlar Çağında İçel Sancağında Sosyal Hareketlilik”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013.
- Mehmet İşpirli, “Medrese”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 28: 327-333. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Nebi Bozkurt, “Mekteb”, *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2004), 29: 5-6.
- Ocak, A. Yaşar ve Suraiya Faroqhi, “Zaviye”. *MEB İslam Ansiklopedisi*. 13: 468-476. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1986.
- Oğuz, İbrahim. “Midilli’de Osmanlı Vakıfları” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, 2014.

- Oğuz, İbrahim. “Tarsus Şer’iyye Sicillerine Göre Mersin Kenti’nin Kuruluş Öyküsü”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, 2006.
- Okudan, Muhammet. “Şer’iyye Sicillerine Göre Samsun’da Vakıflar” Yayımlanmamış Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 2013.
- Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül Ahlâf fi Ahkâm-il Evkaf*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Öney, Gönül. *Beylikler Devri Sanatı XIV-XV Yüzyıl (1300-1453)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2007.
- Özbek, Yıldırım. “Silifke Alâeddin Cami ve Tarihlendirilmesi Üzerine Notlar”. *Vakıflar Dergisi*. 25 (1995), 97-200.
- Öztürk, Nazif. *Elmalılı M. Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.
- Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1983.
- Salnâme-i Vilayet-i Adana-1308, 106.
- Saraçoğlu, Hüseyin. *Akdeniz Bölgesi*. c.III. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1968.
- Sayar, Mustafa Hamdi. “Antik Kilikya’da Şehirleşme”. *XII. Türk Tarih Kongresi*. I. Cilt, 193-211. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1994.
- Sofyalı Ali Çavuş Kanunnamesi, Hazırlayan Mithat Sertoğlu, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, 1992.
- Talayhan, Mehmet Ali. “Osmanlı Devlet Salnâmelerine Göre Adana ve Konya Vilayetlerinin İdari Taksimatı 1851-1910”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2001.
- Tanman, M. Baha. “Karamanoğulları Mimari”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*, 24: 460-462. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Tekindağ, M. C. Şehabeddin. “Karaman Beyliği, XIII– XV. Asırda Cenubî Anadolu Tarihine Ait Tedkik”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 1947.
- Tekindağ, M.C. Şehabettin. “Silifke”. *Tarih Enstitüsü Dergisi*. 2 (1971): 141-152.
- Tekindağ, M.Şehabeddin. “Karamanlılar”, *MEB., İslam Ansiklopedisi*. 6: 316-330. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1977.
- Turgut, Bahattin. “Urfa Vakıfları (1850-1900)” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2013.
- Uğur, Sait. *İçel Tarihi*, II. Mersin: Yenimersin Basımevi, 1945.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Anadolu Beylikleri ve Akkayunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1969.
- Yazır, Mahmut. *Eski Yazıları Okuma Anahtarı*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1974.
- Yediyıldız, Bahaeddin. “Türk Kültür Sistemi İçinde Vakfın Yeri”. *Vakıflar Dergisi*. 20 (1988): 403-408.

Yediyıldız, Bahaeddin. *XVIII. Yüzyılda Türkiye’de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2003.

EKLER

EK 1. Sultan Alâeddin Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Ferrâş İbrahim b. Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için İbrahim b. Mustafa'ya görev verildi.	VGMA. HD, No: 1140, s. 717.
H. Rebiu'l- evvel 1109/m. Eylül 1697	1 akçe	Hatip Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 717.
H. Rebiu'l- evvel 1116/m. Temmuz 1704	1 akçe	Hatip Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1153, s. 178.
H. Şaban 1119/m. Ekim 1707		Ferrâş Ramazan	Sultan Alâeddin Camisi'nin ferrâş Ramazan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Şevval 1123/m. Kasım 1711		Ferrâş İbrahim	Sultan Alâeddin Camisi'nin ferrâş İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
h. Safer 1125/m. Mart 1713		Ferrâş Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nin ferrâş İbrahim'in ölmesi ile kardeşi Ali'ye berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Cemaziye'l- âhir 1125/m. Temmuz 1713	1 akçe	Hatip Seyyid Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Muharrem 1127/m. Şubat 1715		Mütevelli Veli	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Sefer'in ölmesi ile Veli'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Safer 1129/m. Şubat 1717		Müezzin Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Rebiu'l- evvel 1129/m. Mart 1717		Mütevelli Hüseyin	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Ali'nin ölmesi ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Zi'l-ka'de 1130/m. Ekim 1718	1 akçe	Mütevelli Molla Derviş Halife	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Molla Veli'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Molla Derviş Halife'ye görev	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Şaban 1132/m. Temmuz 1720		Ferrâş Süleyman	Sultan Alâeddin Camisi'nin ferrâş Ali'nin ölmesi ile Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Şevval 1135/m. Ağustos 1723		Çerağdâr Seyyid Yahya	Sultan Alâeddin Camisi'nde çerağdâr Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.

H. Şevval 1135/m. Ağustos 1723	1 akçe	Mumcu Abdi Abdulgani Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde mumcu Abdullah'ın ölmesi ile oğulları varken Seyyid Yahya'nın kendi üzerine berat ettirmesiyle görevden alınıp Abdullah'ın oğulları Abdi, Abdulgani ve Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Muharrem 1136/m. Ekim 1723	1 akçe	Hatip Seyyid İdris Halife	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile kardeşi Seyyid İdris Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Safer 1136/m. Kasım 1723	1 akçe	Ferrâş Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş Ramazan'ın ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Receb 1141/m. Şubat 1729		Ferrâş Osman	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş Ramazan'ın ölmesi ile oğlu Osman varken dışarıdan Mustafa kendi üzerine berat ettirmekle görevden alınıp Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 349.
H. Receb 1141/m. Şubat 1729	Yarım akçe	Müezzın Seyyid Hamza	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzını Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 349.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730		Ferrâş Süleyman	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730		Ferrâş Osman	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş Osman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Müezzın Hamza	Sultan Alâeddin Camisi'nde müezzın Hamza'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Şaban 1144/m. Şubat 1732		Hatip Hüseyin	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Seyyid İdris'in ölmesi ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Safer 1146/m. Temmuz 1733		Hatip Seyyid Nurullah	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Molla Hüseyin'in ölmesi ile Seyyid Nurullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1146/m. Aralık 1733	Ücretsiz	Mütevelli Seyyid Derviş	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Derviş'in zayiden beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Safer 1147/m. Temmuz 1734	1 akçe	Mütevelli Seyyid Derviş	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Derviş'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Cemaziye'l- âhir 1147/m. Kasım 1734	Yarım akçe	Müezzın Nurullah Halife	Çorak köyünde Ak Camisi diye bilinen Sultan Alâeddin Camisi'nde yarım akçe ile müezzın Veli b. Hamza'nın ölmesi ile Nurullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 209.
H. Ramazan 1147/m. Şubat 1735	1 akçe	Mumcu Abdi Abdulgani Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde Mumcu Abdi, Abdulgani ve Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 209.
H. Receb 1156/m. Eylül 1743	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Derviş kendi rızasıyla görevi Seyyid Ahmet'e	VGMA. HD, No: 1148, s. 177.

			bırakmıştır.	
H. Receb 1160/m. Temmuz 1747		Ferrâş İlyas	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş Süleyman'ın ölmesi ile İlyas'a görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 177.
H. Şaban 1171/m. Mayıs 1758		Mütevelli Seyyid Ali Halife	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Şaban 1171/m. Mayıs 1758	1 akçe	Müezzin Seyyid Hüseyin	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Nurullah'ın ölmesi ile Seyyid Hüseyin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Rebiu'l-evvel 1189/m. Mayıs 1775	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Ali	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 77.
H. Rebiu'l-evvel 1189/m. Mayıs 1775	Ücretsiz	Hatip Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 77.
H. Cemaziye'l-âhir 1189/m. Ağustos 1775	1 akçe	Müezzin Seyyid Hüseyin	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Seyyid Hüseyin'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 77.
H. Safer 1200/m. Aralık 1785	Yarım akçe	Müezzin Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Hüseyin'in ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Receb 1200/m. Mayıs 1786	Yarım akçe	Müezzin Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Mehmet'in ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Ramazan 1201/m. Temmuz 1787	Yarım akçe	Mütevelli Musa	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali'nin ölmesi ile Musa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Cemaziye'l-âhir 1204/m. Şubat 1790	Yarım akçe	Müezzin Abdurrahman	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Ahmet'in ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a berat verildi.	VGMA. HD, No: 558, s. 247.
H. Ramazan 1207/m. Nisan 1793	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Abdurrahman'ın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 558, s. 247.
H. Receb 1208/m. Şubat 1794	1 akçe	İmam Seyyid Hasan	Sultan Alâeddin Camisi'nde imam olan Abdullah'ın ölmesi ile torunu Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 558, s. 247.
H. Zi'l-hicce 1211/m. Haziran 1797	Ücretsiz	Hatip Seyyid Mustafa Seyyid Nurullah	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi olan Ali'nin görevi bırakması ile oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Nurullah'a görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Receb 1213/m. Aralık 1798	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Musa'nın ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şevval 1213 /m. Mart 1799	Yarım akçe	Müezzin Seyyid İsa	Sultan Alâeddin Camisi'nin müezzini Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid İsa b. Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.

H. Receb 1218/m. Kasım 1803	Yarım akçe	Mütevelli Musa	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması ile Musa b. Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 132.
H. Receb 1229/m. Haziran 1814	Ücretsiz	Hatip Seyyid Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Seyyid Mustafa ve Seyyid Nurullah kardeşler müşterek mutasarrıf iken Seyyid Nurullah'ın ölmesi ile sahip olduğu hissesi diğer kardeşi Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 134.
H. Rebiu'l- âhir 1231/m. Mart 1816	Ücretsiz	Hatip Seyyid Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Seyyid Mustafa'nın beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 569, s. 134.
H. Şevval 1235/m. Temmuz 1820	1 akçe	Hatip Seyyid İdris	Sultan Alâeddin Camisi'nin hatibi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile kardeşi Seyyid İdris'e Naib İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 445.
H. Safer 1236/m. Kasım 1820	1 akçe	Ferrâş Mustafa Halife	Sultan Alâeddin Camisi'nin ferrâş Ramazan'ın ölmesi ile Mustafa Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 445.
H. Ramazan 1241/m. Mayıs 1826	Yarım akçe	Mütevelli Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının mütevellisi Musa b. Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Mustafa b. Musa'ya görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.
H. Rebiu'l- âhir 1242/m. Kasım 1826	1 akçe	İmam Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi'nin imamı Seyyid Hasan'ın çocuksuz olarak ölmesiyle Seyyid Ahmet b. Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.
H. Rebiu'l- âhir 1242 /m. Kasım 1826	Ücretsiz	Hatip Ahmet	Sultan Alâeddin Camisi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Seyyid Mustafa b. Ali'nin çocuksuz ölmesi ile kardeşi Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.
H. Rebiu'l- âhir 1245/m. Ekim 1829	Ücretsiz	Cüzhân- Kayyım-Ferrâş Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde kayyım ve ferrâşlık görevleri altmış senedir boş olduğu için cemaatin seçtiği Mustafa b. Abdi Çelebi'ye Naib Seyyid Hacı Yakup arzıyla görev. Camide cüzhan Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Yahya'ya H. 1132/m. 1720 tarihinde görev olup yine camide ücretsiz ferrâşlık görevi Süleyman'ın üzerinde iken H. 1160/m. 1747 tarihinde ölmesi ile üzerlerinde kaldığı askeri ruznamçesinde derkenar olduğu cüzhanlık ve ferrâşlık görevleri Mustafa'ya verilmiştir.	VGMA. HD, No: 559 s. 72.

EK 2. Mamuriye Kalesi Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şevval 1144/m. Nisan 1732		Ferrâş Seyyid Hasan	Mamuriye Kalesi'nde Sultan Selim Han'ın yaptırdığı camiye ferrâş lazım olduğu için Seyyid Hasan'a berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Şevval 1144/m. Nisan 1732		Hatip Hasan Halife	Mamuriye Kalesi'nde Sultan Selim Han'ın yaptırdığı camiye hatip lazım olduğu Hasan Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1195/m. Temmuz 1781	1 akçe imam, Hatip 1 akçe müteveli	İmam, hatip, müteveli Seyyid Sadullah Seyyid Musatafa	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide bir akçe ile imam ve hatip bir akçe ile müteveli olan Halil'in ölmesi ile Seyyid Sadullah ve Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 167.
H. Muharrem 1219/m. Nisan 1804	1 akçe imam, hatip 1 akçe müteveli	İmam, hatip, müteveli Seyyid Sadullah ve İbrahim	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide bir akçe ile müteveli olan Seyyid Sadullah ve Seyyid Mustafa müşterek mutasarrıf iken Seyyid Mustafa'nın çocuksuz ölmesi ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 132.
H. Rebiu'l- evvel 1226/m. Nisan 1811	Yarım akçe imam hatip Yarım akçe müteveli	İmam, hatip, müteveli İbrahim Halife	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet ve hitabete yarım akçe ile yarım hisse tevliye mutasarrıf olan İbrahim Halife'nin elindeki beratı zayi olduğu için yeniden berat verildi.	VGMA. HD, No: 560, s. 105.
H. Rebiu'l- evvel 1226/m. Nisan 1811	Yarım akçe imam hatip Yarım akçe müteveli	İmam, hatip, müteveli Seyyid Sadullah Halife	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet ve hitabete yarım akçe ile yarım hisse tevliye mutasarrıf olan Seyyid Sadullah Halife'nin elindeki beratı zayi olduğu için yenilendi.	VGMA. HD, No: 560, s. 105.
H. Ramazan 1241/m. Nisan 1826	Yarım akçe imam hatip Yarım akçe müteveli	İmam, hatip, müteveli Seyyid Mustafa Seyyid Muharrem Sofi	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet ve hitabete yarım akçe ile yarım hisse tevliye sahip olan İbrahim Halife'nin ölmesi ile oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyih Muharrem Sofi kardeşlere görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.
H. Ramazan 1241/m. Nisan 1826	Yarım akçe imam hatip Yarım akçe müteveli	İmam, hatip müteveli Seyyid Mustafa	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet ve hitabete yarım akçe ile yarım hisse tevliye sahip olan Seyyid Sadullah Halife'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Mustafa b. Sadullah'ın elinde olan babasının beratı gereği görev veirldi.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.

H. Receb 1248/m. Aralık 1832	Yarım akçe imam Hatip Yarım akçe mütevelli	İmam, hatip, mütevelli Seyyid Hüseyin, Seyyid Sadullah, Seyyid Mustafa	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet ve hitabete yarım akçe ile yarım hisse tevliyyete sahip olan Seyyid Mustafa b. Sadullah'ın ölmesi ile oğulları Seyyid Hüseyin, Seyyid Sadullah ve Seyyid Mustafa kardeşlere müşterek görev verildi.	VGMA. HD, No: 559 s. 72.
H. Zi'l-hicce 1249/m. Nisan 1834	İmam, hatip yarım akçe mütevelli yarım akçe	İmam, hatip, mütevelli Seyyid Hüseyin Seyyid Mustafa	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide yarım akçe ile yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım akçe ile yarım hisse tevliyyet görevlerine sahip olan Seyyid Mustafa b. Seyyid Sadullah'ın ölmesi ile oğulları Seyyid Hüseyin ve Seyyid Mustafa kardeşlere müşterek Ermenek Kadısı Mevlâna Seyyid Hafız İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 559 s. 72.
H. Safer 1250/m. Haziran 1834	Ücretsiz	Müezzin Abdullah	Mamuriye Kalesi Alâeddin banisi camide müezzin lazım olduğu için ücretsiz Abdullah b. Sadullah'a görev.	VGMA. HD, No: 559 s. 72.

EK 3. Büyük Yuva (Yuvakebir) Köyü Hüseyin Bey Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şevval 1113/m. Mart 1702		Hatip Şeyh Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'nin hatibi Şeyh Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1153, s. 178.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1707	Bâ- muayyene	Hatip Mahmut	Hüseyin Bey Camisi'nin hatibi Ali görevden alınarak Mahmut'a görev verildi.	VGMA. HD, No: 1153, s. 178.
H. Şaban 1125/m. Eylül 1713		Müezzin Seyyid İbrahim	Hüseyin Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Receb 1146/m. Aralık 1733		Hatip Şeyh Mustafa	Hüseyin Bey Camisi'nde hatip Şeyh Mehmet'in ölmesi ile oğlu Şeyh Mustafa Halife'ye Naib İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1168/m. Mayıs 1755	Ücretsiz	Hatip Mustafa	Hüseyin Bey Camisi'nin hatibi Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Cemaziye'l- âhir 1171/m. Mart 1758	Ücretsiz	Hatip Mustafa	Hüseyin Bey Camisi'nin hatibi Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Şaban 1171/m. Mayıs 1758	Ücretsiz	Müezzin Seyyid Ali	Hüseyin Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid Ali Halife'ye Naib Seyyid Ali Efendi arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Muharrem 1198/m. Aralık 1783		İmamet Hitabet Tevliyet Seyyid Mehmet Seyyid Hüseyin	Hüseyin Bey Camisi'nin zamanla harap olmasıyla köy halkı tarafından tamir ve bakımı yaptırılarak izn-i hümayunla minber konularak imamet, hitabet ve tevliyeti Seyyid Mehmet ve Seyyid Hüseyin'e müşterek verildi.	VGMA. HD, No: 1151, s. 167.
H. Zi'l-ka'de 1199/m. Eylül 1785	Ba- muayyene	İmam Seyyid Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'nin imam hatip ve mütevellisi Seyyid Hüseyin ve Seyyid Mehmet mutasarrıf iken Seyyid Hüsey'in ölmesi ile kardeşi ve ortağı Seyyid Mehmet'e bâ- berat görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Zi'l-ka'de 1199/m. Eylül 1785		Müezzin Seyyid Mahmut Seyyid Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid Mahmut ve Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Rebiu'l- âhir 1200/m. Mart 1786		Hatip Şeyh Ahmet	Hüseyin Bey Camisi'nde hatip olan Şeyh Mustafa hizmetinde kusuru yok iken dışarıdan Seyyid Mehmet isimli kişi bir yolunu bulup hitabeti kendi üzerine beraat ettirmiş olup camiye bir günlük mesafede oturduğu için her zaman	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.

			görevinin başında olamaması nedeniyle köy halkının Meclis-i Şer'iyeye'ye haber vermesiyle görevden alınıp Şeyh Ahmet'e Nâib Abdülkerim arzıyla görev.	
H. Rebiu'l-evvel 1207/m. Ekim 1792		Hatip Seyyid Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'nin zamanla harap olup köy halkı tarafından tamirâtı yapıldıktan sonra hatip olan Seyyid Mehmet ve Seyyid Hüseyin kardeşler beraber görev yaparlarken Seyyid Hüseyin'in ölmesi ile kardeşi ve ortağı Seyyid Mehmet'in azlini icap edecek hizmetinde bir kusuru olmadığı halde dışarıdan Ahmet isimli kişi bir şekilde hitabeti kendi üzerine berat ettirip Seyyid Mehmet'e haksızlık yapmasıyla görevden alınıp yeniden Seyyid Mehmet'e Ermenek Kadısı Seyyid Ebubekir arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 558, s. 247.
H. Receb 1213/m. Aralık 1798		Hatip Şeyh Ahmet	Hüseyin Bey Camisi'nde hatip olan Gömeç-zâde Seyyid Mehmet Ermenek kazasında evlendiği için görevine rağbet etmediği ve terk ettiğini köy halkının haber vermesi ile görevden alınıp Şeyh Ahmet'e Nâib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Receb 1213/m. Aralık 1798		İmam Mütevelli Abdülgani Zâde Seyyid Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'nde imam ve vakfın mütevellisi Gömeç-zâde Seyyid Mehmet, Ermenek kazasında evlendiği için görevine rağbet etmediği ve terk ettiğini köy halkının haber vermesi ile görevden alınarak Abdülgani-zâde Seyyid Mehmet'e Nâib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Cemaziye'l-âhir 1218/m. Ekim 1803	Bâ-muayyene	İmam, hatip mütevelli Seyyid Ahmet	Hüseyin Bey Camisi'nin zamanla harap olduğu köy halkı tarafından bakım ve onarımı yapıldıktan sonra vazife-i muayyene ile imam, hatip ve mütevelli olan Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet göreve lâıyk olduğu halde dışarıdan diğer Ahmet b. Mehmet bir yolunu bulup üzerine berat ettirmekle haksızlık etmiş olup görevden alınarak Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 132.
H. Safer 1221/m. Mayıs 1806	Bâ-muayyene	İmam, Hatip Mütevelli Seyyid Ahmet b. Seyyid Mehmet	Hüseyin Bey Camisi'nde imam, hatip ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ahmet b. Seyyid Mehmet'in elindeki beratı zâyî olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 561, s. 132.
H. Rebiu'l-evvel 1221/m. Haziran 1806	Bâ-muayyene	İmam, hatip mütevelli Seyyid Hasan	Hüseyin Bey Camisi'nde imam, hatip ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ahmet b. Seyyid	VGMA. HD, No: 561, s. 132.

		Halife b. Hasan	Mehmet'in görevi bırakması ile Seyyid Hasan Halife b. Hasan'a Ermenek Naibi Seyyid Mehmet Said arzıyla görev.	
H. Cemaziye'l-evvel 1223/m. Temmuz 1808	Bâ-muayyene	Hatip Seyyid Mustafa	Hüseyin Bey Camisi'nde hatip olan Şeyh Ahmet'in ölmesi ile oğlu Mustafa varken dışarıdan Seyyid Hasan isimli kişi bir yolunu bulup görevi kendi üzerine berat ettirmesi ile Mustafa'ya haksızlık yapmış olup görevden alınması ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 561, s. 132.
H. Zi'l-hicce 1229/m. Aralık 1814	Bâ-muayyene	İmam, hatip müteveli Seyyid Hasan b. Hasan	Hüseyin Bey Camisi'nde imam, hatip ve vakfın mütevellisi olan Şeyh Mustafa b. Şeyh Ahmet'in görev yapacak evlâdı olmadan ölmesi ile Seyyid Hasan b. Hasan'a Nâib Seyyid Mehmet Rüştü arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 134.
H. Şaban 1243/m. Şubat 1828	Bâ-muayyene	İmam, hatip müteveli Veli b. Seyyid Hasan	Hüseyin Bey Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Hasan b. Seyyid Hasan'ın çocuksuz olarak ölmesi ile cemaatin tercih ettiği Seyyid Veli b. Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.

EK 4. Nasreddin Köyü Ali Çavuş Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Ömer, Seyyid Yusuf	Ali Çavuş Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali ve Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Ömer ve Seyyid Yusuf'a görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 717.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706	Bâ-muayyene	Hatip Hacı Ahmet	Ali Çavuş Camisi'nin hatibi Seyyid Ali'nin görevden alınması ile Hacı Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706	Bâ-muayyene	Hatip Hacı Ahmet	Ali Çavuş Camisi'nin hatibi Seyyid Ali'nin görevden alınması ile Hacı Ahmet'e Kadı Receb arzı ile görev verildi.	VGMA. HD, No: 1153, s. 178.
H. Şaban 1119/m. Ekim 1707		İmam Ömer	Ali Çavuş Camisi'nde imam Ömer'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Rebiu'l-evvel 1120/m. Mayıs 1708		Cüzhan Ahmet	Ali Çavuş Camisi'nde cüzhan Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Şaban 1125/m. Eylül 1713		Müezzin Halil	Ali Çavuş Camisi'nin müezzini Halil'in beratı olmadığı için berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Şevval 1126/m. Kasım 1714	1 akçe	Mütevelli Zeynel	Ali Çavuş Camisi Vakfının mütevellisi olmadığı Zeynel'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 158.
H. Rebiu'l-evvel 1129/m. Mart 1717		Ferrâş Halil ve Süleyman	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Musa ve kardeşi Yusuf'un ölmesi ile oğulları Halil ve Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Zi'l-ka'de 1130/m. Ekim 1718		Kayyım Ali	Ali Çavuş Camisi'nde kayyım Hüseyin'in ölmesi ile Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Şaban 1131/m. Temmuz 1719		İmam Halil	Ali Çavuş Camisi'nin imamı Ömer'in ölmesi ile Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Receb 1132/m. Haziran 1720		Kayyım İbrahim	Ali Çavuş Camisi'nde kayyım Hüseyin'in ölmesi ile oğlu İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 159.
H. Ramazan 1139/m. Mayıs 1727	Yarım akçe	Ferrâş İbrahim ve Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Halil'in ölmesi ile kardeşi İbrahim ve Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 253.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Müezzin Halil	Ali Çavuş Camisi'nin müezzini Halil Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.

H. Receb 1142/m. Şubat 1730	1 akçe	Mütevelli Zeynel	Ali Çavuş Camisi Vakfının mütevellisi Zeynel Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Ferrâş Mehmet ve İbrahim	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Mehmet ve İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Kayyım İbrahim Halife	Ali Çavuş Camisi'nde kayyım İbrahim Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Ba- Muayyne	Hatip Ahmet	Ali Çavuş Camisi'nde Ali'nin görevden alınması ile hatip olan Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Cüzhân Ahmet	Ali Çavuş Camisi'nde cüzhân Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Receb 1142/m. Şubat 1730	Yarım akçe	Feraaş Halil Süleyman	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş olan Halil ve Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Şaban 1144/m. Şubat 1732	Yarım akçe	Ferrâş Ahmet ve Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nde müşterek ferrâş olan İbrahim'in ölmesi ile Ahmet ve Mehmet'e müşterek görev verildi.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Şaban 1144/m. Şubat 1732		İmam Ömer Halife	Ali Çavuş Camisi'nde imam Halil'in ölmesi ile Seyyid Ömer Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1145, s. 208.
H. Zi'l-ka'de 1148/m. Mart 1736	Yarım akçe	Kayyım Osman Çavuş ve Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nin kayyımı İbrahim'in ölmesi ile oğulları Osman ve Çavuş Mehmet'e müşterek berat.	VGMA. HD, No: 1145, s. 209.
H. Rebiu'l- evvel 1154/m. Mayıs 1741	Yarım akçe	Müezzin Molla Hasan	Ali Çavuş Camisi'nin müezzini Halil'in ölmesi ile Molla Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 209.
H. Rebiu'l- âhir 1154/m. Haziran 1741		Hatip Hasan	Ali Çavuş Camisi'nin hatibi Seyyid Hacı Ahmet'in görevi bırakması ile oğlu Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 209.
H. Receb 1160/m. Ağustos 1747	Yarım akçe	Ferrâş Hasan	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Halil ve Süleyman'ın ölmesi ile Hasan b. Davut'a görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 177.
H. Cemaziye'l- evvel 1167/m. Mart 1754	1 akçe	Mütevelli Mustafa	Ali Çavuş Camisi Vakfının mütevellisi Zeynel'in ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 177.
H. Muharrem 1169/m. Kasım 1755	Yarım akçe	Ferrâş Ali	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Hasan'ın ölmesi ile Ali b. Ömer'e berat.	VGMA. HD, No: 1148, s. 177.
H. Cemaziye'l- âhir 1171/m. Mart 1758		Hatip Seyyid Hasan Halife	Ali Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Hasan Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.

H. Ramazan 1172/m. Mayıs 1759		Müezzin Molla Nurullah Halife	Ali Çavuş Camisi'nde müezzin Molla Halil'in ölmesi ile Molla Nurullah Halife'ye Naib Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1135, s. 168.
H. Şevval 1177/m. Mayıs 1764	Yarım akçe	Müezzin İbrahim Abdülmümin	Ali Çavuş Camisi'nde müşterek müezzin olan Hasan ve İbrahim'den Hasan'ın ölmesi ile hissesi Abdülmümin Halife'ye Naib Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 90.
H. Rebiu'l- âhir 1182/m. Eylül 1768		Ferrâş Mustafa, Ömer ve Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Ahmet ve Mehmet'in ölmesi ile Mustafa Ömer ve Mehmet'e Naib Seyyid Abdullah arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1146, s. 37.
H. Cemaziye'l- âhir 1186/m. Eylül 1772	Yarım akçe	Kayyım Mumcu Seyyid Mehmet, Seyyid Ahmet ve Seyyid Veli	Ali Çavuş Camisi'ne kayyım ve mumcu lazım olduğu için Seyyid Mehmet, Seyyid Ahmet ve Seyyid Veli'ye Naib Abdülkerim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1150, s. 77.
H. Cemaziye'l- âhir 1186/m. Eylül 1772	Yarım akçe	Ferrâş Ahmet Mustafa	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Mehmet'in ölmesi ile Ahmet ve Mustafa'ya Naib Abdülkerim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1150, s. 77
H. Safer 1192/m. Mart 1778	Yarım akçe	Ferrâş Ahmet Mustafa	Ali Çavuş Camisi'nde ferrâş Ahmet ve Mustafa'nın berat.ı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 77.
H. Safer 1192/m. Mart 1778	Bâ- muayyene	Hatip Seyyid Hasan	Ali Çavuş Camisi'nin hatibi Seyyid Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1154, s. 77
H. Receb 1192/m. Ağustos 1778		Kayyım Ömer, İbrahim, Abdülbaki ve Yahya	Ali Çavuş Camisi'nde kayyım Osman ve Çavuş Mehmet'in ölmesi ile oğulları Ömer, İbrahim, Abdülbaki ve Yahya b. Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 167.
H. Cemaziye'l- evvel 1199/m. Nisan 1785	Ücretsiz	Ferrâş Mehmet, Ali, Osman, Musa	Ali Çavuş Camisi'nde ücretsiz ferrâş olan Mustafa, Ömer, Mehmet ve Ali mutasarrıfken Mustafa ve Ömer'in ölmesi ile Mustafa oğlu Osman'a Ömer'in hissesi kardeşi Musa'ya Naib Seyyid Abdülkerim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Cemaziye'l- evvel 1199/m. Nisan 1785	Yarım akçe	Müezzin İbrahim Seyyid Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nin müezzini İbrahim ve Abdülmümin müşterek göreve sahipler iken Abdülmümin'in ölmesi ile yarım hissesi Seyyid Mehmet'e Naib Seyyid Abdülkerim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.
H. Receb 1200/m. Mayıs 1786	Ba muayyene	Hatip Seyyid Hüseyin	Ali Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Hasan'ın görevi bırakmasıyla Seyyid Hüseyin'e berat verildi.	VGMA. HD, No: 1155, s. 107.

H. Şaban 1210/m. Mart 1796		Müezzin Seyyid Mustafa	Ali Çavuş Camisi'nin müezzini Seyyid Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1797	Yarım akçe	Kayyım Mumcu Ahmet Seyyid Mustafa Seyyid Hüseyin	Ali Çavuş Camisi'nde kayyım ve mumcu olan Seyyid Mehmet, Seyyid Ahmet ve Seyyid Veli müşterek göreve sahipler iken Seyyid Veli ve Seyyid Mehmet'in ölmesi ile üçte bir hisseleri oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Hüseyin'e müşterek Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1797	Yarım akçe	Müezzin Osman	Ali Çavuş Camisi'nde yarım hisse müezzin olan Seyyid Mustafa çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Osman'a Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1797	Yarım akçe	Ferrâş Ali Mehmet Hüseyin	Ali Çavuş Camisi'nde müşterek ferrâş olan Ahmet ve Mustafa'nın görevi bırakmalarıyla Ali, Mehmet ve Hüseyin'e Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1797	1 akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim	Ali Çavuş Camisi Vakfının bir akçe ile mütevellisi olan Mustafa'nın ölmesi ile Seyyid İbrahim'e Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1797	1 akçe	İmam Veliyüddin	Ali Çavuş Camisi'nin imamı Seyyid Hamza'nın ölmesi ile Seyyid Veliyüddin b. Hamza'ya Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116.
H.Şevval 1213/m. Mart1799	Ücretsiz	Bevvâb Seyyid Süleyman	Ali Çavuş Camisi'ne bevvâb lazım olduğu için Seyyid Süleyman'a Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 116
H. Rebiu'l- evvel 1226/m. Nisan 1811	Bâ- muayyene	Hatip Seyyid Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Hüseyin'in görevi bırakması ile Seyyid Mehmet'e berat.	VGMA. HD, No: 560, s. 105.
H. Zi'l-ka'de 1230/m. Kasım 115	Ücretsiz	Bevvâb Seyyid Mehmet Seyyid Mahmut	Ali Çavuş Camisi'nde bevvâb olan Seyyid Süleyman'ın ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Mahmut b Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 134.
H. Receb 1234/m. Nisan 1819	Yarım akçe	İmam Mehmet	Ali Çavuş Camisi'nin imamı Seyyid Veliyyüddin b. Hamza'nın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Ahmet b. Mehmet'e Naib Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 134.

H. Cemaziye'l-âhir 1243/m. Aralık 1827	Yarım akçe	Müezzin Mustafa İbrahim	Ali Çavuş Camisi'nde yarım hisse müezzin İbrahim'in çocuksuz ölmesi ile kardeşinin oğulları Mustafa ve İbrahim'e Naib Seyyid Yusuf arzıyla müşterek görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 99.
H. Cemaziye'l-âhir 1243/m. Aralık 1827	Ücretsiz	Ferrâş Mustafa İbrahim	Ali Çavuş Camisi'nde üçte bir hisseye sahip ferrâş Osman b. Mustafa ve Musa müşterek mutasarrıf iken Osman b. Mustafa'nın ölmesi ve Musa'nın da çocuksuz olarak ölmesi ile Osman'ın oğulları Mustafa ve İbrahim'e Naib Seyyid Yusuf arzıyla müşterek görev.	VGMA. HD No: 563, s. 99.
H. Safer 1250/m. Haziran 1834		Ferrâş Ali	Ali Çavuş Camisi'nde üçte bir hisseye sahip olan ferrâş Mustafa ve İbrahim b. Osman kardeşler müşterek mutasarrıfken görevi bırakmalarıyla Hüseyin b. Ali'ye Naib Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 559 s. 72.
H. Rebiu'l-evvel 1250/m. Temmuz 1834	Yarım akçe	Kayyım Mumcu Seyyid Ali Seyyid İbrahim Seyyid Hasan	Ali Çavuş Camisi'nde üçte bir hissesiyle kayyımlık ve mumculuk cihetlerinin üçte bir hissesini Seyyid Mustafa ve Seyyid Hüseyin isimli sahiplerken ölmesiyle oğulları Seyyid Ali Seyyid İbrahim ve Seyyid Hasan'ın Naib Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 559 s. 73.
H. Zi'l-ka'de 1250/m. Mart 1835	1 akçe	Mütevelli İsmail	Ali Çavuş Camisi Vakfının bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid İbrahim'in çocuksuz olarak ölmesi ile kardeşi İsmail'e Zeyne Naib'i Mehmet Arif arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 559 s. 73.

EK 5. Fatma Hatun Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	İmam İbrahim	Fatma Hatun Camisi'nde imam olan İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 31.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	Hatip Abdullah	Fatma Hatun Camisi'nin hatibi Muhammed'in ölmesi ile Abdullah'a berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 31.
H. Zi'l-hicce 1108/m. Haziran 1697	1 akçe	İmam Hasan ve Ahmet	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Hacı Ramazan başka memlekette oturduğu için Hasan ve Ahmet'e müşterek Kadı Ömer arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Cemaziye'l-âhir 1109/m. Aralık 1697		İmam diğer Yusuf	Fatma Hatun Camisi'nde imamlık görevi Yusuf üzerinden diğer Yusuf'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Rebiu'l-evvel 1110/m. Eylül 1698	1 akçe	İmam Ahmet ve Hüseyin	Fatma Hatun Camisi'nin imamı İbrahim üzerinden Ahmet ve Hüseyin olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Safer 1111/m. Temmuz 1699	1 akçe	İmam Hasan ve Ahmet	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Hacı Ramazan başka memlekette oturduğu için Hasan ve Ahmet'e müşterek Kadı Ömer arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s.
H. Muharrem 1112/m. Haziran 1700	1 akçe	Mütevelli Hacı Abdullah	Fatma Hatun Camisi Vakfının mütevellisi Abbas'ın ölmesi ile Hacı Abdullah'a berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şevval 1112/m. Mart 1701	1 akçe	Hatip Ali	Fatma Hatun Camisi'nde hatip olan Abdullah'ın görevini terk etmesi ile görevden alınarak Ali'ye Naib Mehmet arzıyla berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Şaban 1115/M. Aralık 1703-1704	1 akçe	Hatip Ali	Fatma Hatun Camisi'nin hatibi Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Receb 1116/m. Ekim 1704	1 akçe	İmam Ramazan	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Hasan üzerinden Ramazan olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Receb 1116/m. Ekim 1704		Müezzin ferrâş Hasan	Fatma Hatun Camisi'nde müezzin ve ferrâş olan Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l-âhir 1117 /m. Eylül 1705		Mütevelli Seyyid Osman	Fatma Hatun Camisi Vakfının mütevellisi Hacı Abdullah'ın görevden alınması ile Seyyid Osman'a Kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.

H. Receb 1119/m. Eylül 1707	1 akçe	İmam Mustafa ve Abbas	Fatma Hatun Camisi'nde imam olan Hacı Ramazan'ın ölmesi ile büyük oğulları Mustafa ve Abbas'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s.
H. Şevval 1130/m. Ağustos 1718		İmam Mustafa	Fatma Hatun Camisi'nde müşterek imam olan Abbas'ın görevden alınması ile Mustafa'ya Kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Şevval 1130/m. Ağustos 1718	1 akçe	Müezzin Mustafa	Fatma Hatun Camisi'nin müezzini Hasan'ın ölmesi ile oğlu Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Safer 1131/m. Aralık 1718		İmam Mustafa	Fatma Hatun Camisi'nin müşterek imamı Mustafa üzerinden diğer Mustafa b. Hasan'ın alması ile görevden alınıp tekrar önceki sahibi Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Safer 1144/m. Ağustos 1731	1 akçe	İmam Seyyid Mehemmed Halife	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Mustafa'nın ölmesi ile Seyyid Muhammed Halife'ye Naib Seyyid Abdulkaki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Safer 1147/m. Temmuz 1734	1 akçe	Hatip Ali	Fatma Hatun Camisi'nde hatip olan Ali'nin berati yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Ramazan 1147/m. Ocak 1735	1 akçe	Müezzin Seyyid Mehmet b. Hacı Osman	Fatma Hatun Camisi'nin müezzini olan Mustafa b. Hasan'ın ölmesi ile Seyyid Mehmet b. Hacı Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Ramazan 1147/m. Ocak 1735	1 akçe	İmam Osman Halife	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Seyyid Muhammed Halife'nin ölmesi ile oğlu Osman Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Receb 1151/m. Ekim 1738	1 akçe	Hatip Seyyid Muhammed	Fatma Hatun Camisi'nde hatip olan Ali'nin ölmesi ile Seyyid Muhammed'e Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255
H. Zi'l-ka'de 1153/m. Ocak 1741	1 akçe	Hatip Abdulkadir Halife	Fatma Hatun Camisi'nde hatip olan Seyyid Muhammed'in ölmesi ile Abdulkadir Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Şaban 1246/m. Ocak 1831	Ücretsiz	Müezzin Süleyman	Fatma Hatun Camisi, uzun zamandan beri harap olduğu mahalle halkının tamir ve termim etmesiyle caminin ücretsiz müezzini olan Seyyid Ali b. Abdulkadir'in uzun süreden beri Kıbrıs Adası'nda olduğu ve oraya yerleşmesinden dolayı görevden alınarak Süleyman b. Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Şaban 1246/m. Ocak 1831		Müezzin, Cüzhan Ahmetoğlu Süleyman	Fatma Hatun Camisi uzun zamandan beri harap olduğu mahalle halkının tamir ve termim etmesiyle caminin	VGMA. HD, No: 536, s. 178.

			müezzini ve cüzhanı olan Seyyid Ali b. Abdulkadir'in uzun süredir Kıbrıs Adası'nda olduğu oraya yerleşmesinden dolayı görevden alınması ile Süleyman'a görev.	
H. Rebiu'l-evvel 1262/m. Mart 1846	1 akçe	Hatip Seyyid Mustafaoğlu Seyyid İbrahim Efendi	Fatma Hatun Camisi'nde hatiplik görevi Seyyid Mustafaoğlu Seyyid İbrahim Efendi'ye verilmiştir.	VGMA. D, No: 151, s. 86.
H. Rebiu'l-evvel 1262/m. Mart 1846	1 akçe	İmam Seyyid Mustafaoğlu Mustafa Efendi	Fatma Hatun Camisi'nde imamlık görevi Seyyid Mustafaoğlu Mustafa Efendi'ye verilmiştir.	VGMA. D, No: 151, s. 86.
H. Zi'l-ka'de 1332/m. Eylül /1914		İmam Ahmet Efendi	Fatma Hatun Camisi'nin imamı Mustafa Efendi'nin ölmesi ile Ahmet Efendi'ye görev.	VGMA. D, No 151, s. 86; No: 2180/326
H.Zilkade 1332/ m. Ekim /1914		Hatip Ahmet Efendi	Fatma Hatun Camisi'nde hatiplik görevi Ahmet Efendi'ye verilmiştir.	VGMA. D, No:151, s. 86; No: 2180/326

EK 6. Karamanoğlu Mahmut Bey Camisi /Cami-i Kebir Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Şubat 1692	1 akçe	Mütevelli Abdulkadir	Mahmut Bey Camisi evkafının mütevellisi Abdulkadir'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. 1104/m. 1692-1693	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ali	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Mehmet yerine oğlu Seyyid Ali'ye Kadı Abdulkadir arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
Şaban 1104/Nisan 1693	1 akçe	İmam Abdullah ve Osman	Mahmut Bey Camisi'nin imamı Abdülkerim'in ölmesi ile Abdullah ve Osman'a müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
Şaban 1104/Nisan 1693	1 akçe	Cüzhân Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân Abdülkerim'in ölmesi ile oğlu Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ali	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid İbrahim'in ölmesi ile Seydi Ali'ye berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	Yarım akçe	Cuma cüzhânı Abdullah	Mahmut Bey Camisi'nin cüzhânı Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693		Cuma cüzhânı Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde Cuma cüzhânı Seyyid Ali'nin ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	Cuma Muhammed-i hânı Abdullah	Mahmut Bey Camisi'nde cuma günleri Muhamed-i hanı olan Abdülkerim'in ölmesi ile oğlu Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Cemaziye'l-evvel 1108/m. Kasım 1696	2 akçe	Mütevelli Hacı Hamza	Mahmut Bey Camisi evkafının mütevellisi olmadığı için evlâdı vâkıftan olan Hacı Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 115.
H. Cemaziye'l-âhir 1109/m. Aralık 1697		Cüzhân Seyyid Abdurrahman	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Derviş Muhammed'in ölmesi ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Şaban 1109/m. Şubat 1698	1 akçe	Cuma müezzini Muharrem	Mahmut Bey Camisi'nde cuma müezzini olan Muharrem'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699		Hatip Seyyid Süleyman	Mahmut Bey Camisi'nde hatip olan Seyyid Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699		Hatip Abdunnebi	Mahmut Bey Camisi'nin müşterek hatibi Şeyh Ahmet üzerinden Abdunnebi olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.

H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	Ücretsiz	Hatip Abdunnebi	Mahmut Bey Camisi'nde hatip Seyyid Ahmet üzerinden Abdunnebi'ye görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. .
H. Safer 1111/m. Temmuz 1699	1 akçe	Cuma müezzini Mustafa	Mahmut Bey Camisi'nde cuma müezzinlik görevi Hacı Osman üzerinden Mustafa'ya verilmesi ile görev.	VGMA. HD. No: 1140, s. 117.
H. Receb 1111/m. Aralık 1699	1 akçe	Cüzhan Osman	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhan olan Mehmet görevden alınarak Osman'a berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Safer 1112/m. Temmuz 1700	2 akçe	Ferrâş Çerağdâr Diğer Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde ferrâş ve çerağdâr olan Hacı Mehmet'in ölmesi ile diğer Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Zi'l-ka'de 1112 /m. Nisan 1701	1 akçe	Cüzhan Abdülümün	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhan olan Ali'nin ölmesi ile Abdülümün'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Safer 1113/m. Temmuz 1701	1 akçe	Cüzhan Ali	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhan Mehmet'in görevi kendi rızasıyla Ali'ye bırakması ile berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Safer 1113/m. Temmuz 1701	1 akçe	Cuma cüzhanı Hüseyin	Mahmut Bey Camisi'nde cuma cüzhân olan Abdullah'ın görevi kendi rızasıyla oğlu Hüseyin'e bırakması ile berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Receb 1113/m. Aralık 1701	1 akçe	Hatip Abdulnebi	Mahmut Bey Camisi'nin hatibi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile Abdulnebi'ye caminin ve musallanın hatibi olmak kaydıyla Naib Mehmet arzıla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Şevval 1113/m. Mart 1702	Yarım akçe	Cüzhân Seyyid Abdurrahman	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Ali'nin ölmesi ile Seyyid Abdurrahman'a berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	Cuma cüzhânı Hamza	Mahmut Bey Camisi'ne cuma cüzhânı lazım olduğu için Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. 1115/m. 1703 - 1704		Mütevelli Abdulkadir	Mahmut Bey Camisi Vakfının mütevellisi Mehmet'in ölmesi ile oğlu Abdalbaki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Receb 1116/m. Ekim 1704	1 akçe	Devirhan Abdurrahman	Mahmut Bey Camisi'nde devirhan olan Hacı Osman'ın ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Zil-ka'de 1116/m. Şubat 1705	1 akçe	Cuma müezzini Hacı Abdullah	Mahmut Bey Camisi'nde cuma müezzini Hacı Osman'ın ölmesi ile Hacı Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Zi'l-ka'de 1116/m. Şubat 1705	1 akçe	Hatip Abdulnebi	Mahmut Bey Cami musallasında hatip olan Abdulnebi'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705		Hatip Abdülümün ve Abdulkâfi	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Abdulnebi'nin görevden	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.

			alınması ile Abdülmümin ve Seyyid Abdulkâfi'ye görev.	
H. Cemaziye'l-evvel 1117/m. Ağustos 1705		Hatip (yarım hisse) Süleyman	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Süleyman'dan hissenin Nebi'ye geçmesi ve Nebi'nin de görevden alınması nedeniyle yeniden Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l-evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe ve 1 kıt'a bağ	Hatip Seyyid Süleyman	Mahmut Bey Camisi'nde bir akçe ve Karapınar'da bir kıt'a bağ ile hatip olan Seyyid Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Muharrem 1120/m. Mart 1708	1 akçe	Hatip Abdulnebi	Mahmut Bey Camisi'nde hatip olan Seyyid Abdulkafi ve Seyyid Abdülmümin'in görevden alınarak Abdulnebi'ye berat.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Zi'l-hicce 1120/m. Şubat 1709	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Osman'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Rebiu'l-âhir 1122/m. Mayıs 1710		Mütevellî Seyyid İbrahim	Mahmut Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdülbaki'nin görevden alınması ile Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Receb 1125/m. Temmuz 1713	1 akçe	Mütevellî Seyyid Ahmet	Mahmut Bey'in yaptırdığı ve gelirini caminin masrafına harcadığı hamamın ve caminin mütevellisi Seyyid Abdülbaki'nin görevi bırakması ile oğlu Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Receb 1125/m. Temmuz 1713	Bâ-muayyene	Mütevellî Seyyid İshak oğlu Seyyid Ali	Mahmut Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid İbrahim'in ölmesi ile Seyyid Ali b. Seyyid İshak'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Receb 1125/m. Temmuz 1713	1 akçe	Cuma müezzini Abdülkerim	Mahmut Bey Camisi'nde cuma müezzini olan Hacı Abdullah'ın görevi bırakması ile oğlu Abdülkerim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l-âhir 1124/m. Temmuz 1712; Zi'l-hicce 1125/Aralık 1713		Cüzhân Abdullah	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Mustafa'nın görevden alınması ile Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Zi'l-hicce 1126/m. Aralık 1714	2 akçe	Ferrâş Osman	Mahmut Bey Camisi'nde ferrâş olan Mehmet'in ölmesi ile Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Şaban 1130/m. Haziran 1718		Çerağdâr Osman	Mahmut Bey Camisi'nde çerağdâr olan Hacı Mehmet'in ölmesi ile Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 155.

H. Şaban 1130/m. Haziran 1718		Cuma Muhammed-i hânı Hüseyin	Mahmut Bey Camisi'nde cuma Muhammed-i hânı olan Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Şaban 1130/m. Haziran 1718		Cuma cüzhânı Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nde cuma cüzhânı olan Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105
H. Receb 1132/m. Mayıs 1720	1 akçe	Devirhan Hasan oğlu Ali	Mahmut Bey Camisi'nde devirhan olan Abdulkerim b. Hacı Abdullah'ın görevden alınması ile Ali b. Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Muharrem 1133/m. Kasım 1720	1 akçe	İmam Hacı Osman'ın kardeşi Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde müşterek imam olan Hacı Osman ve kardeşinin oğlu Hüseyin ile beraber Hacı Osman'ın kardeşi Mehmet'in de imam olması üzerine berat.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Cemaziye'l- ahir 1134/m. Mart 1722	1 akçe	Hatip (yarı hisse) Seyyid Abdulkâfi	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse hatipliğe sahip olan Seyyid Süleyman'ın ölmesi ile kardeşi Seyyid Abdulkâfi'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	İmam Mustafa (üçte bir hisse)	Mahmut Bey Camisi'nde müşterek imam olan Mehmet'in görevden alınması ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Rebiu'l-âhir 1136/m. Aralık 1723	1 akçe	Cüzhân Seyyid Mustafa	Mahmut Bey Camisi'nde cüzhân olan Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107; VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Safer 1139/m. Eylül 1726	1 akçe	İmam Hasan Halife	Mahmut Bey Camisi'nin imamı Hasan Halife'ye Hüseyin'in müdahale etmesi ile tekrar Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.
H. Şaban 1139/m. Mart 1727	1 akçe	İmam Hüseyin	Mahmut Bey Camisi'nde imam olan Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Hüseyin var iken dışarıdan Hasan imamlığı kendi üzerine alması ve bu durumun anlaşılmasıyla Hasan imamlıktan alınarak Hüseyin'e verilmiş, Hasan'ın bir kez daha müdahale etmesiyle tekrar imamlığı almış ancak yine görevden alınarak Hüseyin'e berat.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.
H. Zi'l-ka'de 1139/m. Haziran 1727		Hatip Abdussalih-zâde Seyyid Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde hatip olan Abdulkâfi'nin kendi halinde olmadığı çoğu zaman köyleri gezip cuma günleri bile olmayıp görevini terk etmesi ile görevden alınarak Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.

H. Cemaziye'l-evvel 1142/m. Kasım 1729		Vaiz Seyyid Mustafa	Mahmut Bey Camisi'nde vaiz olan Abdullatif'in ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Rebiu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdalbaki	Mahmut Bey Camisi'nin ve geliri camiye harcanan hamamın bir akçe ile müşterek mütevellisi olan Seyyid Ali b. İshak ve Seyyid Ahmet b. Seyyid Abdalbaki'in ölmeleri ile Seyyid Abdalbaki'ye Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Muharrem 1144/m. Temmuz 1731	1 akçe	Cuma cüzhânı Seyyid Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nde cuma cüzhânı olan Hamza'nın ölmesi ile Seyyid Ahmet'e Naib Seyyid Abdalbaki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-ka'de 1144/m. Nisan 1732	1 akçe	Hatip Hacı Osman ve Seyyid Mustafa	Mahmut Bey Camisi'nde hatip olan Seyyid Muhammed'in hatipliğe ehil olmadığı ve rağbet etmediği için görevden alınarak Hacı Osman ve Seyyid Mustafa'ya müşterek Naib Seyyid Abdalbaki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Safer 1147/m. Temmuz 1734	Bâ muayyene	Mütevelli Seyyid Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nin ve hamamın mütevellisi olan Seyyid Ali b. Seyyid İshak'ın ölmesiyle oğlu Seyyid Ahmet varken dışarıdan Seyyid Abdalbaki'nin bir yolla görevi kendi üzerine aldırması ve durumun anlaşılmasıyla görevden alınarak, görevin Seyyid Ahmet'e Naib Seyyid İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Şaban 1148/m. Aralık 1735	1 akçe	Müezzin Nurullah	Mahmut Bey Camisi'nde beratsız müezzin olan Hamza'nın ölmesi ile oğlu Nurullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Muharrem 1153/m. Mart 1740	1 akçe	Cuma cüzhânı Nurullah Halife	Mahmut Bey Camisi'nde cuma cüzhânı olan Nurullah Halife b. Hamza'nın başka memlekette ilim tahsilinde bulunması nedeniyle dışarıdan Seyyid Ahmet'in bir yolla görevi kendi üzerine aldırması ve durumun anlaşılmasıyla görevden alınarak Nurullah Halife'ye Naib Seyyid Ahmet berat.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Cemaziye'l-âhir 1154/m. Ağustos 1741	Bâ muayyene	Mütevelli Seyyid Mustafa	Mahmut Bey Camisi Vakfının ve hamamın mütevellisi olan Seyyid Ahmet'in görevini terk etmesi nedeniyle evlâd-ı vakıftan Seyyid Mustafa'ya Kadı Muhammed arzıyla görev verilmesi.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.

H. Cemaziye'l-âhir 1168/m. Mart 1755		İmam (yarım hisse) Hatip (yarım hisse) Seyyid Hızır Halife	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse hitabet yarım hisse imamete sahibi olan Seyyid İsmail b. Osman'ın ölmesi ile Seyyid Hızır Halife'ye Naib Seyyid Mustafa arzıyla berat.	VGMA. HD, No: 1062, s. 65.
H. Cemaziye'l-âhir 1168/m. Mart 1755	2 akçe	Ferrâş Seyyid Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nde ferrâş olan Seyyid İsmail b. Osman'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 65.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Ağustos 1755	1 akçe	Cuma müezzini Ali Halife	Mahmut Bey Camisi'nde cuma müezzini olan Hasan'ın ölmesi ile Ali Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1062, s. 65.
H. Şevval 1173/m. Mayıs 1760		Hatip (yarım hisse) Hafız Seyyid Ahmet	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Hacı Seyyid Mustafa Halife'nin ölmesi ile oğlu Hafız Seyyid Ahmet'e Kadı Seyyid Mehmet Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Zi'l-hicce 1184/m. Mart 1771	1 akçe	Cuma cüzhânı Hafız Hüseyin	Mahmut Bey Camisi'nde cuma cüzhânı olan Ahmet'in ölmesi ile Hafız Hüseyin'e berat.	VGMA. HD, No: 1058, s. 123.
H. Cemaziye'l-âhir 1193/m. Haziran 1779		İmam (yarı hisse) Hatip (yarı hisse) Seyyid Mehmet Emin	Mahmut Bey Camisi'nde yarım hisse imamet yarım hisse hitabete sahip olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet Emin'e berat.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Safer 1207/m. Eylül 1792	1 akçe	Müezzin Hafız Seyyid Abdurrahman	Mahmut Bey Camisi'nde müezzin olan Nurullah'ın ölmesi ile oğlu Hafız Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. Safer 1207/m. Eylül 1792	1 akçe	Cuma cüzhânı Seyyid Hafız Abdurrahman	Mahmut Bey Camisi'nin cuma cüzhânı Nurullah'ın ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a berat.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. Şevval 1207/m. Mayıs 1793		Mütevelli Seyyid Abdalbaki aynı zamanda Mahmut Bey Hamamisi'nin mütevellisi	Mahmut Bey Camisi Vakfının ve hamamın evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi Seyyid Abdülmümin'in ölmesi ile erkek çocuğu olmadığı için amcasının oğlu Seyyid Abdalbaki'ye Kadı Hacı Hasan arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Receb 1238/m. Nisan 1823	1 akçe	Müezzin Seyyid Hacı Mehmet	Mahmut Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid Abdullah'ın kendi rızası ile görevi Seyyid Hacı Mehmet'e bırakması ile Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 219.
H. Cemaziye'l-evvel 1266/m. Mart 1850	İmam vazife-i muayyene Çerağdâr 1 akçe	İmam, çerağdâr Seyyid Mehmet Efendi	Mahmut Bey Camisi'nde imam ve çerağdâr olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Osman'a görev.	VGMA. D, No: 170, s. 60.

H. Rebiu'l-âhir 1280/m. Ekim 1863		İmam Mehmet Halife	Mahmut Bey Camisi'nde imam lazım olduğu için Mehmet Halife b. Mustafa'ya görev.	VGMA. D, No: 170, s. 60.
H. Cemaziye'l- evvel 1284/m. Eylül 1867	Vazife-i muayyene	Hatip Seyyid Mehmet Said oğlu Mehmet Emin Efendi	Mahmut Bey Camisi'ne hatip lazım olduğu için Mehmet Emin Efendi b. Seyyid Mehmet Said'e görev.	VGMA. D, No: 170, s. 60.
H. Cemaziye'l- âhir 1302/m. Nisan 1885		Hatip Mehmet Said Efendi	Mahmut Bey Camisi'nde hatip olan Mehmet Emin Efendi'nin ölmesi ile Mehmet Said Efendi'ye berat.	VGMA. D, No: 170, s. 60.

EK 7. Karamanoğlu Halil Bey (Sipas) Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-evvel 1102/m. Aralık 1690	1 akçe	Hatip Seyyid Süleyman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin hatibi Seyyid Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	Müezzin Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzin olan Abdulgani'nin ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	Cüzhân Mehmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Yusuf'un ölmesi ile Mehmet Halife'ye görev.	VGMA. H., No: 1141, s. 26.
H. Şaban 1109/m. Şubat 1698	1 akçe	Aşırhân Seyyid Hüseyin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde aşırhân olan Ömer'in ölmesi ile Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699		Hatip Seyyid Süleyman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin hatibi Seyyid Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	1 akçe	Mütevelli Seyyid Muhammed	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ahmet üzerinden alınarak Seyyid Muhammed'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Safer 1113/m. Temmuz 1701	1 akçe	Mütevelli Abdülfettah ve Seyyid Kemaleddin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ahmet, vakıf malını yediği için görevden alınıp Abdülfettah ve Seyyid Kemaleddin'e müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Receb 1113/m. Aralık 1701	Bâ-muayyene	İmam, mütevelli Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Hamza b. Şeyh Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Receb 1113/m. Aralık 1701	Bâ-muayyene	Hatip Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde hatip olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Hamza b. Şeyh Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Receb 1113/m. Aralık 1701	1 akçe	Cüzhân Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Gümüş Boğa Vakfından almak üzere bir akçe ile cüzhân olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Muharrem 1114/m. Mayıs 1702	1 akçe	Cuma müezzini Hacı Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'ne cuma müezzini lazım olduğu için bir akçe ile Hacı Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.

H. Muharrem 1114/m. Mayıs 1702	1 akçe	Vâkıf Seyyid Hamza	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde vâkıf olan Şeyh Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Hamza'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Zi'l-ka'de 1116/m. şubat 1705	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin ve Nasuh Bey Hamamı'nın bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Abdülbâki'nin görevden alınarak kadı arzıyla Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdülümün	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Kemal görevden alınarak Seyyid Abdülümün'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe	Cüzhân Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçeyi Gümüş Boğa Vakfından almak üzere cüzhân Seyyid Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705	Ba- Muayyene	İmam, hatip mütevelli Seyyid Süleyman ve Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imam, hatip ve vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet ve Seyyid Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- âhir 1117/m. Eylül 1705		Ferrâş Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde ferrâş olan Abdulhalim görevden alınarak Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l- âhir 1117/m. Eylül 1705	1 akçe	Nâzır Seyyid İsbat Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde nâzır olan Köse Ali'nin ölmesi ile Seyyid İsbat Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l- âhir 1117/m. Eylül 1705		Çerağdâr Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde çerağdâr olan Abdulhalim'in görevi kendi rızasıyla Mehmet'e bırakması	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Şaban 1119/m. Ekim 1707	Bâ- muayyene	Mütevelli Abdulhalim	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Abdulhalim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Rebiu'l- âhir 1120/m. Haziran 1708	Bâ- muayyene	Mütevelli Seyyid Mümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Mümin üzerinden Seyyid Ahmet'in alması ve onun da yeniden görevden alınması ile Seyyid Mümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Ramazan 1120/m. Kasım 1708	2 akçe	Cüzhân Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüz-i şerif tilavetine meşrut Gümüş Boğa Vakfının mutasarrıfı, cüz okumak şartıyla kadı arzıyla Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.

H. Rebiu'l-evvel 1129/m. Şubat 1717		Mütevelli Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdülmümin'in ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Rebiu'l-âhir 1129/m. Mart 1717		Mütevelli Hüseyin (yarı hisse)	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Ahmet'in yarı hisseyi Hüseyin'e bırakması ile berat.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Cemaziye'l-evvel 1129/m. Nisan 1717	1 akçe	Mütevelli Hüseyin ve Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Hüseyin ve Ahmet'in beratsız olmaları nedeniyle berat.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Receb 1129/m. Haziran 1717	Bâ-muayyene	Mütevelli Hüseyin ve Abdülmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Abdülmümin'in ölmesi ile Molla Mehmet ve Molla Hüseyin'in görevi almaları ve onların da görevden alınmaları ile Hüseyin ve Abdülmümin'e kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Receb 1130/m. Mayıs 1718	1 akçe	Mütevelli Hüseyin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdülmümin üzerinden Hüseyin'in olması ile kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Receb 1130/m. Mayıs 1718		Mütevelli Osman (yarım hisse)	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfında tevliye Mustafa ile müşterek sahip olan Hüseyin'in görevi Osman'a bırakması ile Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Şaban 1130/m. Temmuz 1718		Mütevelli Osman (yarım hisse)	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfında tevliye Mustafa ile müşterek sahip olan Hüseyin'in görevi kardeşinin oğlu Osman'a bırakması ile Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l-âhir 1131/m. Nisan 1719	1 akçe	Müezzin Osman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde beş vakitte müezzin olan Mehmet'in görevden alınması ile Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l-âhir 1131/m. Nisan 1719	1 akçe	Cuma Muhammed-i hânı Süleyman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı olan Mustafa'nın görevden alınması ile Süleyman'a kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l-âhir 1131/m. Nisan 1719	1 akçe	Cuma cüzhânı Süleyman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cuma cüzhânı olan Mehmet'in görevden alınması ile Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l-âhir 1131/m. Nisan 1719	1 akçe	Cuma müezzini Diğer Mehmet ve Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cuma müezzini olan Mehmet ve Ahmet'in görevden alınması ile diğer Mehmet ve Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.

H. Şaban 1131/m. Haziran 1719		Mütevelli Hüsam ve Abdalmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi evkafının mütevellisi Osman ve Mustafa'nın görevi Hüsam ve Abdalmümin'e bırakmaları ile Hüsam ve Abdalmümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Zi'l-ka'de 1131/m. Eylül 1719		Mütevelli Seyyid Hasan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının müşterek mütevellisi olan Hüsam ve Abdalmümin'in görevi Seyyid Hasan'a bırakmaları	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Rebiu'l- âhir 1132/m. Şubat 1720	1 akçe	Mütevelli Seyyid Şeyh Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Şeyh Abdalmümin b. Kemal'in görevden alınması ile Seyyid Şeyh Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Şaban 1132/m. Haziran 1720	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görevin verilmesi ancak Abdalmümin b. Kemal'in görevi kendi üzerine alması ile görevden alınıp tekrar Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Zi'l-hicce 1132/m. Ekim 1720	1 akçe	Cuma Muhammed-i hânı Sarı Süleyman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile Cuma Muhammed-i hânı Mustafa üzerinden Sarı Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Muharrem 1134/m. Ekim 1721		Muhammed-i hân Sağır Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı Süleyman üzerinden alınarak Sağır Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Cemaziye'l- evvel 1134/m. Şubat 1722	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdalmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet ve yarım hisse hitabete sahip olan Seyyid Süleyman'ın ölmesi ile Seyyid Abdulmuin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Muharrem 1136/m. Ekim 1723	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının mütevellisi Hüseyin'in ölmesiyle görevi yürüten Abdalmümin'den Seyyid Mehmet görevi kendi üzerine alması	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Muharrem 1136/m. Ekim 1723	1 akçe	İmam yarım hisse, hatip yarım hisse Seyyid Sinan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet ve yarım hisse hitabete sahip olan Seyyid Abdalmümin'in görevi kardeşine bırakması ile Seyyid Sinan'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Rebiu'l- âhir 1136/m. Aralık 1723	1 akçe	Cuma Muhammed-i hânı Hamza Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı olan Hacı Süleyman'ın hacca giderken ölmesi ile oğlu Hamza Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Rebiu'l- âhir 1136/m. Aralık 1723	1 akçe	Cüzhân Veli Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Hacı Süleyman'ın hacca giderken	VGMA. HD, No: 1137, s.

			ölmesi ile oğlu Veli Halife'ye görev.	99.
H. Cemaziye'l-evvel 1136/m. Ocak 1724	1 akçe	Cuma Muhammed-i Hânı Hamza Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı olan Hacı Süleyman'ın ölmesi ile oğlu Hamza Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Cemaziye'l-evvel 1136/m. Ocak 1724	1 akçe	Cüzhân Veli Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Hacı Süleyman'ın ölmesi ile oğlu Veli Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Safer 1139/m. Eylül 1726	1 akçe	Cüzhân Osman Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Ahmet görevi Osman Halife'ye bırakması	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.
H. Safer 1141/m. Eylül 1728	1 akçe	Cüzhân Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Mehmet'in ölmesi ile diğer Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Rebiu'l-âhir 1141/m. Eylül 1728	1 akçe	Cuma Müezzini Osman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müşterek cuma müezzini olan Mehmet ve Osman'dan Mehmet'in ölmesi ile yarım hissesi Osman'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Rebiu'l-âhir 1141/m. Kasım 1728	1 akçe	Cüzhân Seyyid Zeynelabidin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Gümüş Boğa Vakfından almak üzere bir akçe ile cüzhân olan Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile Seyyid Zeynelâbidîn'e görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Receb 1141/m. Ocak 1729	1 akçe	Cuma Muhammed-i hânı Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı olan Hamza'nın ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Muharrem 1142/m. Temmuz 1729	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin cüzhânı Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Cemaziye'l-evvel 1142/m. Kasım 1729		Cüzhân Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Mustafa hayatta iken öldü diyerek görevi üzerine alan Zeynelâbidîn'den görevin alınması ile tekrar Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Cemaziyel-evvel 1142/m. Aralık 1729	1 akçe	Cüzhân Hafız Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Gümüş Boğa Vakfından almak üzere cüzhân olan Seyyid Mustafa'nın görevi Hafız Ahmet'e bırakması	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Rebiu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	1 akçe	Cüzhân Şeyh Abdullah Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân Hafız Ahmet'in ölmesi ile Şeyh Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.

H. Cemaziye'l-evvel 1143/m. Kasım 1730	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ahmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân Seyyid Ahmet Halife'nin beratını kaybetmesi nedeni ile beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Cemaziye'l-evvel 1143/m. Kasım 1730	Yarım akçe	Cuma Muhammed-i hânı Seyyid Mehmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Cuma Muhammed-i hânı olan Seyyid Mehmet Halife'nin beratını kaybetmesi nedeni ile beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Rebiu'l-evvel 1144/m. Eylül 1731	Bâ-muayyene	İmam, hatip müteveli Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet yarım hisse hitabet ve yarım hisse mütevelliliğe sahip olan Seyyid Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Rebiu'l-evvel 1144/m. Eylül 1731	1 akçe	Cüzhân Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Rebiu'l-âhir 1144/m. Ekim 1731	Bâ-muayyene	İmam, hatip müteveli Seyyid Hasan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet yarım hisse hitabet ve yarım hisse vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet çocuksuz olarak öldüğü için Seyyid Hasan b. Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Rebiu'l-âhir 1144/m. Ekim 1731	1 akçe	Cüzhân Seyyid Hüseyin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde ücretini Gümüş Boğa Vakfından almak üzere cüzhân olan Seyyid Muhammed'in ölmesi ile Seyyid Hüseyin b. İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-ka'de 1144/m. Nisan 1732	1 akçe	Cüzhân Seyyid Ahmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde ücretini Gümüş Boğa Vakfından almak üzere cüzhân olan Abdullah'ın göreve itibar etmemesi nedeniyle görevden alınarak Seyyid Ahmet Halife'ye Naib Seyyid Abdülbâki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-hicce 1144/m. Mayıs 1732	1 akçe	Cuma Şeyhi Seyyid Şeyh Sunullah	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cuma şeyhi olan Seyyid Hamza'nın ölmesi ile Seyyid Şeyh Sunullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Zi'l-hicce 1144/m. Mayıs 1732	1 akçe	Çerağdâr Mahmut	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde çerağdâr olan Muhammed'in ölmesi ile Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Zi'l-hicce 1146/m. Mayıs 1734	1 akçe	Cüzhân Seyyid Sadık	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde ücretini Gümüş Boğa Vakfından almak üzere cüzhân olan Seyyid Ahmet b. Muhammed'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Sadık b. Seyyid Şeyh Hamza'ya Naib Seyyid İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.

H. Zi'l-hicce 1146/m. Mayıs 1734	1 akçe	Vaiz Seyyid Sadık	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde vaiz olan Seyyid Hamza'nın ölmesi ile oğlu Seyyid Sadık'ında başka memlekette bulunması nedeniyle dışarıdan Seyyid Sunullah görevi kendi üzerine aldırması ve durumun anlaşılması üzerine görevden alınarak Seyyid Sadık'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Receb 1147/m. Kasım 1734	Bâ- muayyene	İmam, hatip mütevelli Seyyid Şeyh Muhammed Sadık	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet yarım hisse hitabet yarım hisse mütevelli olan Seyyid Sinan'ın göreve itibar etmemesi nedeniyle görevden alınarak Seyyid Şeyh Muhammed Sadık'a Naib Süleyman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Şaban 1147/m. Aralık 1734	Bâ- muayyene	İmam, hatip mütevelli Seyyid Şeyh Muhammed Sadık	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet yarım hisse hitabet yarım hisse mütevelliliğe sahip olan Seyyid Hasan görevden anlamadığı için görevden alınması ile Seyyid Şeyh Muhammed Sadık'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Şevval 1147/m. Şubat 1735	1 akçe	Muhammed-i hân Seyyid Mehmet Sadık	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Muhammed-i hânı Seyyid Muhammed b. Seyyid Abdülmümin'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mehmet Sadık'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Muharrem 1149/m. Mayıs 1736	Bâ- muayyene	İmam, hatip ve mütevelli Seyyid Şeyh Sinan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imam, hatip ve vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet Sadık'ın görevi bırakması ile önceki sahibi Seyyid Şeyh Sinan'a Kadı Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Muharrem 1149/m. Mayıs 1736	1 akçe	Nâzır Seyyid Şeyh Sinan Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının nâzırı Seyyid İsbat'ın ölmesiyle kardeşi Seyyid Şeyh Sinan Halife'ye Kadı Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Şevval 1170/m. Haziran 1757		İmam Seyyid Ahmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamete sahip olan Sinan'ın imamlıktan anlamaması ve cemaatin kendisinden nefret etmesi üzerine görevden alınarak Seyyid Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Zi'l-ka'de 1170/m. Temmuz 1757	1 akçe	Cüzhân Seyyid Yahya Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Mehmet'in görevden anlamadığı için görevden alınarak Kadı Mevlâna Seyyid Ahmet Efendi'nin arzı ile Seyyid Yahya Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.

		İmam Seyyid Şeyh Sinan Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamete sahip olan Seyyid Şeyh Sinan Halife'nin azlını icap eden bir durum yok iken dışarıdan Seyyid Ahmet'in görevi bir yolla kendi üzerine aldırması ve Seyyid Şeyh Sinan Halife'ye haksızlık etmesi nedeni ile görevden alınıp tekrar Seyyid Şeyh Sinan Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 166.
	1 akçe	Cüzhân Mehmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Mehmet Halife'nin hizmetinde bir kusuru yok iken dışarıdan Seyyid Yahya'nın Mehmet Halife'ye haksızlık yaptığının anlaşılması nedeniyle görevden alınarak tekrar Seyyid Mehmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 166.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760		İmam, hatip mütevellî Hafız Seyyid Fazlullah Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamete yarım hisse hitabete ve yarım hisse vakfın mütevellisi Seyyid Şeyh Mehmet Sadık'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Fazlullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760	1 akçe	Vaiz Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin vaizi Seyyid Sadık'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet'e Şeyhülislam Veliyüddin Efendi'nin işaretleriyle arzuhal	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760	1 akçe	Muhammed-i hân Seyyid Mehmet Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Muhammed-i hân olan Seyyid Mehmet Sadık Halife'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Muharrem 1174/m. Ağustos 1760	1 akçe	Cüzhân Hafız Seyyid Fazlullah Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Mehmet Sadık'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Fazlullah Halife'ye Kadı Mehmet Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.
H. Rebiu'l-âhir 1188/m. Haziran 1774	1 akçe	Nâzır Seyyid Şeyh Abdülmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının nâzırı Seyyid Şeyh Sinan'ın görevi oğluna bırakması ile Seyyid Şeyh Abdülmümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Rebiu'l-âhir 1189/m. Haziran 1775	Ba-muayyene	İmam, hatip mütevellî Seyyid Hafız Ali ve kardeşi Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım hisse tevliyet cihetlerine sahip olan Seyyid Hafız Ali ve kardeşi Seyyid Mehmet'in görevlerini yaparlarken azlını icap eden bir halleri yokken Seyyid Sinan'ın görevi bir yolla kendi üzerine	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.

			aldırması ve oğlu Seyyid Abdülmümin'e bırakması ve önceki görev sahiplerine haksızlık yapıldığının anlaşılması ile Seyyid Abdülmümin görevden alınarak Seyyid Hafız Ali ve kardeşi Seyyid Mehmet'e görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1189/m. Haziran 1775	Bâ-muayyene	İmam, hatip müteveli Hafız Ali	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım hisse tevliyyete sahip olan Hafız Ali'nin hissesini Seyyid Sinan kendi üzerine alıp sonra da oğlu Seyyid Abdülmümin'e bırakması ve durumun anlaşılması ile Anadolu kazaskeri Molla Hüseyin-zâde İshak Efendi'nin bildirmeleriyle Seyyid Abdülmümin'in görevden alınarak Hafız Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.
H. Safer 1190/m. Mart 1776	2 akçe	Cüzhân Seyyid Abdullah	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Numan'ın ölmesi ile Seyyid Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.
H. Safer 1190/m. Mart 1776	1 akçe	Cüzhân Seyyid Abdurrahman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Şeyh Hacı Ahmet'in ölmesi ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.
H. Safer 1190/m. Ocak 1776		İmam, hatip müteveli Seyyid Şeyh Abdülmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım hisse tevliyyete sahip olan Seyyid Şeyh Sinan'ın görevi bıraktığı oğlu Seyyid Şeyh Abdülmümin'den Seyyid Ali ve kardeşi Seyyid Mehmet önceki görev sahibiyiz diyerek ve Ermenek kadısına da yalan söyleyerek görevi üzerlerine aldirmaları ve Seyyid Abdülmümin'e haksızlık yapmaları üzerine görevden alınarak Seyyid Şeyh Abdülmümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.
H. Safer 1190/m. Ocak 1776		İmam, hatip, müteveli Seyyid Abdülmümin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım hisse tevliyyete sahip olan Hafız Seyyid Ali b. Seyyid Hasan'ın önceki görev sahibiyim diyerek görevi kendi üzerine aldırması ancak beratlar dikkatle incelendiği zaman önceki görev sahibinin de Seyyid Abdülmümin olduğu ve Anadolu kazaskeri Mevlana Hüseyin-zâde İshak Efendi'nin de durumu haber vermesi ile Seyyid Abdülmümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.

H. Şaban 1190/m. Eylül 1776	1 akçe	Cuma müezzini, devirhân Seyyid Hasan	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile devirhân ve cuma müezzini olan Mehmet'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Şaban 1190/m. Temmuz 1784		İmam, hatip mütevelli Seyyid Hafız Ali	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet ve yarım hisse tevlîyete sahip iken görevden alınan Seyyid Abdulmuin önceki görev sahibinin kendisi olduğunu ileri sürerek görevi kendi üzerine aldırması ancak beratlar incelendiği zaman durumun anlaşılması üzerine tekrar görevden alınarak Seyyid Hafız Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Şaban 1190/m. Temmuz 1784		İmam, hatip mütevelli Seyyid Hafız Ali	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Seyyid Hafız Ali ve Seyyid Abdülmümin'in uzun süredir çekişmeleri sebebiyle beratları dikkatle incelenmiş ve yarım hisse hatiplik ve yarım hisse mütevelliliğin Seyyid Hasan'dan Seyyid Ali'ye 1176'da verildiği, yarım hisse imamlığın ise Seyyid Ahmed'den Seyyid Sinan'a 1163'te geçtiği, onun da Seyyid Abdülmümin'e bıraktığı böylece yarım hisse imamlığın Seyyid Ali üzerinde olmadığı ve yarım hisse hatiplikle birlikte yarım hisse mütevelliliğin olduğu, bu nedenle yarım hisse hatiplik ve yarım hisse mütevelliliğin Anadolu kazaskeri İshak Efendi- zâde Seyyid Ebu Yahya Efendi Hazretleri'nin de haber vermesi ile Seyyid Abdülmümin'den alınarak Seyyid Hafız Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Şevval 1193/m. Ekim 1779	1 akçe	Müezzin Seyyid Mehmet Hanefi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid Mehmet hizmeti terk ettiği için görevden alınıp Seyyid Mehmet Hanefi'ye Naib Seyyid Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Şevval 1207/m. Mayıs 1793	1 akçe	Cüzhân Şeyh Sinan Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Abdurrahman'ın görevi kardeşinin oğlu Şeyh Sinan Halife'ye bırakması ile Şeyh Sinan Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Şevval 1207/m. Mayıs 1793	1 akçe	Nâzır Seyyid Abdüsselam	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde nâzır olan Şeyh Seyyid Abdülmümin'in görevi	VGMA. HD, No: 530, s. 260.

			oğluna bırakması ile Seyyid Abdüsselam'a görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1222/m. Temmuz 1807		Hatip, müteveli Seyyid Hafız Ali'nin oğulları Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde üçte iki hissesi ile yarım hisse hitabet, vakfın yarım hisse mütevellisi Seyyid Hafız Ali'nin ölmesi ile oğulları Seyyid Hüseyin ve Seyyid Hasan varken dışarıdan Seyyid Hafız Ahmet b. Zeynelâbidin'in hile ile görevi kendi üzerine aldırması ile haksızlık yaptığı için görevden alınıp Seyyid Hüseyin ve Seyyid Hasan'a Naib Seyyid Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.
H. Receb 1222/m. Eylül 1807		Hatip, müteveli Seyyid Şeyh Abdüsselam	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde üçte iki hissesi ile yarım hisse hitabet yarım hisse müteveli olan Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin müşterek göreve sahiplerken Hüseyin'in ölmesi ile dörtte bir hisse hitabet ve dörtte bir hisse tevliyet Seyyid Şeyh Abdüsselam'a Naib Seyyid Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234
H. Zi'l-ka'de 1222/m. Ocak 1808	2 akçe	Cüzhân Seyyid Mehmet Hanefi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cüzhân olan Seyyid Abdullah'ın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mehmet Hanifi'ye görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.
H. Receb 1243/m. Ocak 1828	Cuma müezzini (1 akçe) Devirhan (1 akçe)	Cuma müezzini devirhan Seyyid Ebubekir	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile cuma müezzini bir akçe ile devirhan olan Seyyid Hasan'ın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Ebubekir b. Seyyid Hacı Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 221.
H. Receb 1243/m. Ocak 1828	1 akçe	Nâzır Seyyid Abdüsselam	Karamanoğlu Halil Bey Camisi evkafının günlük bir akçe ile Nâzırı olan Seyyid Abdüsselam b. Seyyid Şeyh Abdülmümin'in beratının zayi olmasıyla yeniden berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 535, s. 221.
H. Şaban 1243/m. Şubat 1828	1 akçe	Müezzini Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile müezzini olan Seyyid Mehmet Hanefi'nin görevi bırakması ile Seyyid Ahmet b. Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 221.
H. Muharrem 1246/m. Temmuz 1830	1 akçe	Nâzır Seyyid Abdülkerim	Karamanoğlu Halil Bey Camisi evkafının nâzırı Seyyid Abdüsselam b. Seyyid Şeyh Abdülmümin'in görevi bırakması ile Seyyid Abdülkerim b. Hafız Ahmet'e Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.

H. Rebiu'l-evvel 1246/m. Ağustos 1830	Vazife-i muayyene	Hatip, müteveli Seyyid Abdurrahman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde sekizde bir hisse hatip ve sekizde bir hisse vakfın mütevellisi Seyyid Şeyh Hafız Mehmet Emin'in görevi bırakması ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Rebiu'l-evvel 1246/m. Ağustos 1830		Hatip (dörtte bir hissenin yarısı) müteveli (dörtte bir hissenin yarısı) Seyyid Abdurrahman	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Seyyid Şeyh Hafız Mehmet Emin Efendi'nin kendi rızasıyla görevi Seyyid Abdurrahman'a bırakması ve beratını teslim etmesi ve Anadolu kazaskeri Meşrebzâde Abdurrahman Efendi'nin de durumu bildirmeleri ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Cemaziye'l-âhir 1247/m. Kasım 1831	1 akçe	Nâzır Seyyid Hüseyin ve Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde Seyyid Abdulkarim b. Hafız Ahmet'in ölmesi ile oğulları Seyyid Hüseyin ve Seyyid Ahmet'e Naib Seyyid Hacı Hüseyin arzıyla müşterek görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Zi'l-hicce 1249/m. Nisan 1834	1 akçe	Cuma müezzini, cüzhân İbrahim oğlu Seyyid Hüseyin Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde cuma müezzini ve cüzhân olan Seyyid Ebubekir b. Seyyid Hacı Mehmet görevi bırakması ile Seyyid Hüseyin Halife b. İbrahim'e Naib Seyyid Osman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 179.
H. Rebiu'l-âhir 1250/m. Ağustos 1834		İmam, hatip Seyyid Mehmet Hanefi'nin büyük oğlu Seyyid Abdülmümin Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imamlık ve yarım hisse hatipliğin Şeyh Abdülmümin'in oğulları Seyyid Mehmet Emin, Seyyid Ahmet, Seyyid Abdüsselam, Seyyid Sinan ve Seyyid Mehmet Hanefi üzerinde olduğu, bunlardan Seyyid Mehmet Emin'in hissesini rızasıyla kardeşi Seyyid Mehmet Hanefi'nin büyük oğlu Seyyid Abdülmümin Halife'ye bırakması.	VGMA. HD, No: 536, s. 179.
H. Rebiu'l-âhir 1250/m. Ağustos 1834	Vazife-i muayyene	Müteveli Seyyid Abdülmümin Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfının üçte bir hisse ile yarım hisse tevliyetine Seyyid Mehmet, Seyyid Ahmet, Seyyid Abdüsselam, Seyyid Sinan ve Seyyid Mehmet Hanefi kardeşler müşterek sahiplerken Seyyid Mehmet Emin rızasıyla sahip olduğu yarım hisse tevliyetin beşte bir hissesini kardeşi Seyyid Mehmet Hanefi'nin oğlu Seyyid Abdülmümin Halife'ye bırakması ile Naib Seyyid Osman arzıyla	VGMA. HD, No: 536, s. 179.

			görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1260/m. Temmuz 1844	1 akçe	Vaiz-Nasîh Seyyid Abdülmümin Efendi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde vaiz olan Mevlâna Seyyid Mehmet Hanefi Efendi'nin ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Abdülmümin'e görev.	BOA., C. MF.,No: 26/1289.
H. Şaban 1276/m. Mart 1860	Vazife-i muayyene	İmamet Müteveli	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde beşte bir hisse imamet, yarım hissenin beşte bir hissesi tevliyet ve üçte bir hissenin dörtte bir hissesine sahip olan Mehmet Naim, Mehmet Şakir, Abdulgaffar ve Abdülmümin kardeşlere ortakları tarafından birkaç senedir hâsılata yapılan müdahalenin giderilmesi	BOA., A. MKT. DV., No: 154/95

EK 8. Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Şubat 1692	1 akçe	İmam, hatip Ali Halife	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nin imam ve hatibi Ali Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Şubat 1692	1 akçe	Müezzin Seyyid Mustafa	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde müezzin olan Seyyid Feyzulullah'ın görevi bırakması ile oğlu Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Şubat 1692		Mütevelli Seyyid Süleyman ve Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Süleyman ve Seyyid Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Rebiu'l-âhir 1108/m. Ekim 1696		Mütevelli Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 115
H. Receb 1108 / m. Ocak 1697		Nâzır Hamza	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfının nâzırı Hamza'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	Yarım akçe	Kayyım, Ferrâş Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde kayyım ve ferrâş olan Hasan'ın ölmesi ile oğlu Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	1 akçe	Cüzhan Seyyid Kemal	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde cüzhan olan Seyyid Kemal'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Zi'l-hicce 1114/m. Nisan 1703	Yıllık 2 müd buğday 1/5 mahsul	Câbî, nâzır Hamza	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfında câbî-nâzır olan Hamza'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfında evlâda meşrut üzere mütevelli olan Seyyid Ali üzerinden Gülsüm Hatun olmakla görevden alınıp tekrar Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Cemaziye'l-evvel 1117/m. Ağustos 1705	Ücretsiz	Mütevelli Mahmut Beşe	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfında evlâdiyet üzere mütevelli olan Seyyid Kemal üzerinden Mahmut Beşe olmakla görev verildi.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l-evvel 1126/m. Mayıs 1714	2 akçe	İmam Seyyid Mustafa	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam olan Seyyid Mesud'un ölmesi ile oğlu Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l-evvel 1126/m. Mayıs 1714	10 akçe	Hatip Seyyid Hüseyin	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde hatip olan Seyyid Mesud'un ölmesi ile oğlu Seyyid Mustafa var iken Seyyid Hüseyin	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.

			olmakla görev.	
H. Receb 1126/m. Temmuz 1714		Müezzin Mehmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde müezzin olmadığı için Mehmet'e müteveli arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Muharrem 1134/m. Ekim 1721	Bâ- muayyene	İmam, hatip Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nin imam ve hatibi Seyyid Mustafa'nın görevden alınarak Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet'e müşterek Kadı arzıyla görev verildi.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Muharrem 1134/m. Ekim 1721	1 akçe	Çerağdâr, Ferrâş Derviş İbrahim	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde çerağdâr-ferrâş olan Ahmet'in ölmesi ile Derviş İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Rebiu'l- âhir 1134/m. Ocak 1722	10 akçe	İmam, hatip Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nin imam ve hatibi Seyyid Mustafa üzerinden Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Cemaziye'l- âhir 1134/m. Mart 1722	4 akçe	Aşırhan Seyyid Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'ne aşırhan lazım olduğu için Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Zi'l-hicce 1135/m. Eylül 1722		İmam, hatip Seyyid Mustafa	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imamlık ve hitablığe Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet sahipler iken Seyyid Mustafa'nın müdahalesi ile görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Zi'l-hicce 1135/m. Eylül 1723 Muharrem 1136/m. Ekim 1723		İmam, hatip Seyyid Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imamlık ve hatiplığe Seyyid Ahmet ve diğer Ahmet beraber mutasarrıfken diğer Ahmet hissesini rızasıyla Seyyid Ahmet'e bırakması ile berat verildi.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107; VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Cemaziye'l- evvel 1136/m. Ocak 1724	1 akçe	Kâtip Seyyid Mutahhar	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfına kâtip lazım olduğu için Seyyid Mutahhar'a müteveli Seyyid İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Şaban 1143/m. Şubat 1731	Câbi yıllık 2 müd buğday Nâzır 1/5 mahsul	Câbi-Nâzır Hamza	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya Kızılyazı isimli mezarının iki müd buğday ile câbi ve 1/5 mahsul ile nâzır olan Hamza'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-ka'de 1144/m. Nisan 1732	Bâ- muayyene	İmam, hatip Seyyid Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.

H. Muharrem 1153/m. Mart 1740	Câbi 2 müd ¹⁵⁷⁸ buğday Nâzır 1/5 mahsul	Nâzır Muhammed Câbi İsmail	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya Kızılyazı isimli mezrasının iki müd buğday ile câbi ve 1/5 mahsul ile nâzır olan Hamza'nın ölmesi ile nâzırlık Muhammed'e, câbilik görevi ise İsmail'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. 1159/m. 1746		İmam, hatip Seyyid Fezullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Fezullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 40.
H. Rebiu'l- evvel 1165/m. Ocak 1752	1/5 mahsul	Nâzır Mustafa	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının 1/5 mahsul ile Hafız Mehmet b. Mehmet'in ölmesi ile nâzır olan Mustafa b. Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1062, s 165.
H. Cemaziye'l- evvel 1168/m. Şubat 1755	1/5 mahsul	Nâzır İsmail	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının 1/5 mahsul ile nâzır olan Mustafa b. Mehmet'in de ölmesi ile İsmail'e berat verildi.	VGMA. HD, No: 1062, s 165.
	1 müd buğday	Nâzır İsmail Halife	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının bir müd buğday ile nâzır olan İsmail Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1062, s.166.
		Mütevelli nâzır Seyyid Mehmet ve Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının mütevelli ve nâzır olan İsmail Halife'nin görevi kendi rızasıyla bırakmasıyla oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Ali'ye müşterek Naib Seyyid İbrahim arziyle görev.	VGMA. HD, No: 1062, s166.
H. Rebiu'l- âhir 1180/m. Eylül 1766	Yıllık iki müd buğday	Câbi Mehmet Şerif	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının câbisi olan İsmail'in kendi rızasıyla görevi bırakmasıyla oğlu Mehmet Şerif'e görev.	VGMA. HD, No: 1070, s 210.
H. Safer 1181/m. Temmuz 1767	Yıllık iki müd buğday	Câbi Seyyid Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının Konya'da Kızılyazı isimli mezrasının câbisi olan Mehmet Şerif'in görevden alınması ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1070, s 210.

¹⁵⁷⁸ Ağırlik ölçülerinden birinin adıdır. “Batman” gibi bunun da miktarı her yerde bir değildir. Kütahya'da bir müd yirmi, Diyarbakır'da on altı Siverek'te ise sekiz İstanbul kilesidir. Bkz. Pakalın, “Tarih Deyimleri ve Terimleri”, 2: 597; Develioğlu, s. 845.

H. Safer 1181/m. Temmuz 1767	Müezzin 2 akçe Cuma Müezzini Yarım akçe	Müezzin, cuma müezzini Seyyid Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde müezzin ve cuma müezzini olan Seyyid Hüseyin'in çocuksuz ölmesi üzerine Seyyid Ahmet'e müteveli arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1070, s 210.
H. Muharrem 1182/m. Mayıs 1768	Bâ- muayyene	Kâtip Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi evkafının kâtibi Seyyid Mutahhar'ın ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1070, s 211.
H. Zi'l-hicce 1183/m. Mart 1770	Bâ- muayyene	İmam, hatip Seyyid Fezullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Fezullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1072, s. 126.
H. Şevval 1186/m. Aralık 1772	4 akçe	Aşırhan Seyyid Şeyh Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde aşırhan olan Seyyid İbrahim'in ölmesi ile oğlu Seyyid Şeyh Ali'ye müteveli Seyyid Şeyh Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1059, s 161.
H. Şevval 1186/m. Aralık 1772	İhlashan 3 akçe Hâfız-ı kütüb 3 akçe	İhlashan Hâfız-ı kütüb Şeyh Celâleddin	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde ihlashan hâfız-ı kütüb cihetleri boş olduğu için evlad-ı vakıftan Şeyh Celâleddin'e müteveli Seyyid Şeyh Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1059, s 161.
H. Rebiu'l- âhir 1188/m. Haziran 1774	Bâ- muayyene	İmam, hatip Seyyid Fezullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Fezullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1065, s 189.
H. Rebiu'l- âhir 1188/m. Haziran 1774	4 akçe	Aşırhan Şeyh Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde aşırhan olan Seyyid Şeyh Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1065, s 189.
H. Recep 1190/m. Ağustos 1776		İmam, hatip Seyyid Abdullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Seyyid Abdullah varken dışarıdan Seyyid Hacı Ahmet isimli kimsenin görevi üzerine alması onun da ölmesi ile oğlu Seyyid Fezullah'ın kendi üzerine berat ettirmesi ile evvelki sahibi Seyyid Abdullah'a haksızlık yapmış olup görevden alınarak Seyyid Abdullah'a Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Şaban 1190/m. Eylül 1776	Tathirci 1 akçe Taşirci 1 akçe	Tathirci, taşirci Kaygısız Hüseyin Dede	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde kışları tathirci ve taşirci lazım olduğundan dolayı Kaygısız Hüseyin Dede'ye müteveli Şeyh Seyyid Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Rebiu'l- evvel 1191/m. Nisan 1777		İmam, hatip Seyyid Fezullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Ahmet yirmi dört sene evvel hizmette iken ölmesiyle oğlu Fezullah'a H.1159 tarihinde	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.

			görev olunup hizmette kusuru yok iken Seyyid Abdullah İstanbul'a varıp bundan önce babası Mustafa üzerinde olduğunu ve öldüğünü söyleyerek kendisinin başka memlekette olduğunu beyan ederek kendi üzerine berat almakla Feyzullah'a haksızlık etmiş olup görevden alınarak tekrar Seyyid Feyzullah'a Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	
H. Safer 1192/m. Mart 1778		İmam, hatip Seyyid Abdullah	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Seyyid Abdullah var iken dışarıdan Seyyid Hacı Ahmet isimli kimsenin görevi üzerine alması onun da ölmesi ile oğlu Seyyid Feyzullah'ın kendi üzerine berat ettirmesi ile Seyyid Abdullah'a haksızlık yapması ile görevden alınarak Seyyid Abdullah'a Naib Seyyid Hacı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Safer 1192/m. Mart 1778	İhlashan 3 akçe Hâfız-ı kütüb 3 akçe	İhlashan Hâfız-ı kütüb Ahmet	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde ihlashan ve hâfız-ı kütüb olan Şeyh Celaleddin Mehmet b. Seyyid Ali'nin ölmesiyle evlâd-ı vâkıftan kardeşi Seyyid Ali b. Ahmet'e müteveli Şeyh Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Cemaziye'l- evvel 1204/m. Ocak 1790		İmam, hatip Seyyid Ali	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Abdullah'ın ölmesi ile Seyyid Ali'ye berat verildi.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. Receb 1206/m. Şubat 1792	4 akçe	Aşırhan Seyyid Abdulkadir	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde aşırhan olan Seyyid Şeyh Ömer'in ölmesi ile oğlu Seyyid Abdulkadir'e berat verildi.	VGMA. HD, No: 530, s. 259.
H. Ramazan 1235/m. Haziran 1820	Vazife-i muayyene	Müteveli Hüsameddin	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdulkadir'in çocuksuz olarak ölmesi ile evlâd-ı vâkıftan Hüsameddin'e görev.	BOA., C. EV., No: 6/263.
H. Safer 1265/m. Aralık 1848	Vazife-i muayyene	Hatip Ali Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde hatiplik görevinin Ali Efendi'ye verilmesi.	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Cemaziye'l- evvel 1280/m. Kasım 1863	Vazife-i muayyene	İmam Ali Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlık görevinin Ali Efendi'ye verilmesi	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Cemaziye'l- evvel 1280/m. Kasım 1863	Vazife-i muayyene	İmam Abdullah Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlık görevinin Abdullah Efendi'ye verilmesi	VGMA. D, No:170, s. 62.

H. Muharrem 1302/m. Kasım 1884		İmam Ahmet Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlık görevinin Ali Efendi'nin ölmesiyle küçük oğlu Ahmet Efendi'ye verilmesi	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Muharrem 1302/m. Kasım 1884		Hatip Hafız Mehmet Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde hatiplik görevinin Ali Efendi'nin ölmesiyle büyük oğlu Hafız Mehmet Efendi'ye verilmesi.	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Cemaziye'l- evvel 1320/m. Ağustos 1902		İmam Hafız Ömer Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlık görevinin Abdullah Efendi'nin ölmesi ile Hafız Ömer Efendi'ye verilmesi.	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Cemaziye'l- evvel 1320/m. Ağustos 1902		İmam Ahmet Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlık görevini yürüten Ahmet Efendi'nin beratının yenilenmesi.	VGMA. D, No:170, s. 62.
H. Receb 1325/m. Ağustos 1907		İmam Hafız Mehmet Efendi	Mimar Emir Rüstem Paşa Camisi'nde yarım hisse imamlığa sahip olan Ahmet Efendi'nin görevi bırakması, diğer yarım hisseye sahip Hafız Ömer Efendi'nin ölmesi ve onun ölümünden sonra göreve sahip olan Kemal Efendi'nin görevi terk etmesi nedeniyle görev, caminin hatibi Hafız Mehmet Efendi'ye verilmesi.	VGMA. D, No:170, s. 62.
23 Haziran 1947		İmam, hatip Hilmi Solak	Mehmet Nuri'nin 12 Aralık 1943'te ölmesi nedeni ile görev Hilmi Solak'a verilmiştir.	VGMA. D, No:170, s. 62.

EK 9. Hamza Halife Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1109/m. Aralık 1697		İmam Mahmut	Hamza Halife Camisi'nde imam olan Mahmut'un beratı yandığı için yeniden berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Ramazan 1169/m. Mayıs 1756	Yarım akçe	İmam, hatip müteveli Seyyid Süleyman b. Seyyid Osman Halife	Hamza Halife Camisi'ne imam, hatip ve vakfa müteveli lazım olduğu için Seyyid Süleyman b. Seyyid Osman Halife'ye Kadı Ahmet Efendi arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1162, s. 165.
H. Muharrem 1180/m. Haziran 1766	Yarım akçe	İmam, hatip müteveli Seyyid Hüseyin	Hamza Halife Camisi'nin imam, hatibi ve vakfın müteveli olan Seyyid Süleyman b. Seyyid Osman'ın görevleri bırakması ile Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Cemaziye'l-âhir 1194/m. Haziran 1780		İmam Seyyid Mehmet	Hamza Halife Camisi'nde imam olan Seyyid Hüseyin'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Zi'l-ka'de 1194/m. Kasım 1780		Müteveli Seyyid Abdurrahman	Hamza Halife Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Hüseyin'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Ramazan 1200/m. Haziran 1786	Ücretsiz	Hatip Seyyid Şeyh Alioğlu Seyyid Şeyh Abdullah	Hamza Halife Camisi'nde hatip olan Hüseyin'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Şeyh Abdullah b. Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Safer 1241/m. Eylül 1825	Çeyrek akçe	İmam Seyyid Hasan	Hamza Halife Camisi'nde yarım hisse imamlık görevi için Seyyid Hasan b. Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. D, No: 170, s. 50.
H. Şevval 1241/m. Mayıs 1826	Yarım akçe	İmam Seyyid Ali	Hamza Halife Camisi'nde imam olan Seyyid Hasan b. Seyyid İbrahim sahip olduğu imamlık görevinin yarım hissesini kendinde alıkoyarak diğer yarım hisseyi Seyyid Ali b. Seyyid Hasan'a bırakması ile Seyyid Ali'ye berat.	VGMA. HD, No: 535, s. 220.
H. Zi'l-hicce 1246/m. Haziran 1831	(1/4 akçe)	İmam Seyyid Hafız Ahmet	Hamza Halife Camisi'nde yarım hisse imam olan Seyyid Ali b. Seyyid Hasan'ın görevini bırakması ile cemaatin seçtiği Seyyid Ahmet b. Seyyid Mehmet'e Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 536, s. 178.
H. Zi'l-hicce 1246/m. Haziran 1831	(1/4 akçe)	İmam Seyyid Hafız Ahmet	Hamza Halife Camisi'nde yarım hisse imam olan Seyyid Ali b. Seyyid Hasan'ın görevini bırakması ile cemaatin seçtiği	VGMA. D, No: 170, s. 50.

			Seyyid Ahmet b. Seyyid Mehmet'e Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	
H. 13 Safer 1340/m. 16 Ekim 1921		İmam Ali Eşref	Hamza Halife Camisi'nde Mehmet Nuri b. Hacı İbrahim ölmesi ile Ali Eşref'e görev.	VGMA. D, No: 149, s. 6.
04 Ekim 1926		Hatip Mustafa İhsan	Hamza Halife Camisi'nde hatip olan Ahmet b. Kamil ölmesi ile Mustafa İhsan'a görev.	VGMA. D, No: 149, s. 6.

EK 10. Akmanastır Köyü Karamanoğlu İbrahim Bey Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	İmam Abdullah	İbrahim Bey Camisi'nin imamı aynı zamanda köyde bulunan musallada bayram namazları kıldıran İbrahim'in ölmesi ile oğlu Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Şaban 1116/m. Kasım 1704		İmam, hatip Hasan	İbrahim Bey Camisi'nin imam ve hatibi Abdullah'ın görevi terk etmesi ile Hasan'a kadı arzı ile görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Muharrem 1117/m. Nisan 1705	1 akçe	Hatip Hüseyin	İbrahim Bey Camisi'nde hatip Abdullah üzerinden Hasan olmakla kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Muharrem 1117/m. Nisan 1705		Müezzin Abdurrahman	İbrahim Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Ramazan 1125/m. Eylül 1713	1 akçe	Mütevelli Musa	İbrahim Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdullah'ın ölmesi ile Musa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Ramazan 1125/m. Eylül 1713	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Ahmet	İbrahim Bey Camisi'nde bir akçe ile imam ve hatip Seyyid Abdullah'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Rebiu'l- evvel 1126/m. Mart 1714	1 akçe	Mütevelli Abdüllatif	İbrahim Bey Camisi Vakfının mütevellisi Musa'nın ölmesi ile Abdüllatif'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l- evvel 1126/m. Mayıs 1714		İmam, hatip Abdurrahman	İbrahim Bey Camisi'nde imamlık ve hatiplik görevine Seyyid Ahmet ve Musa sahiplerken Musa'nın ölmesi ile yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatiplik görevi Abdurrahman'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Zi'l-hicce 1126/m. Aralık 1714	1 akçe	İmam, hatip Abdurrahman ve Abdülkerim	İbrahim Bey Camisi'nde imamlık ve hatiplik görevine Musa ve Seyyid Ahmet müşterek sahiplerken Musa'nın ölmesi ve Seyyid Ahmet'in de yoldan çıkmasıyla görevin Abdurrahman ve Abdülkerim'e müşterek Kadı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H.Zi'l-ka'de 1152/m. Ocak 1740	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Ahmet Halife	İbrahim Bey Camisi'nde bir akçe ile imam ve hatip olan Abdurrahman'ın ölmesi ile Seyyid Ahmet Halife'ye Kadı	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.

			İbrahim Efendi arzı ile görev.	
H. Cemaziye'l-evvel 1180/m. Ekim 1766	Yarım akçe	İmam, hatip müteveli Abdülmümin	İbrahim Bey Camisi'nde yarım akçe ile yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevelliliğe sahip olan Mehmet'in çocuksuz ölmesi ile Abdülmümin'e Naib Seyyid Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Cemaziye'l-evvel 1180/m. Ekim 1766	Bâ-muayyne	Müezzin Abdullah	İbrahim Bey Camisi'nin müezzini Abdurrahman'ın ölmesi ile Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Rebiu'l-âhir 1188 /m. Haziran 1774	Yarım akçe	İmam, hatip Seyyid Abdullah	İbrahim Bey Camisi'nin imam ve hatibi Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdullah kardeşler müşterek göreve sahipler iken Seyyid Mehmet'in ölmesi ile sahip olduğu hissesi Seyyid Abdullah'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Rebiu'l-evvel 1192/m. Nisan 1778		Müezzin Seyyid Hafız Ali	İbrahim Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid Abdullah'ın görevi kendi rızasıyla Seyyid Hafız Ali'ye bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Receb 1192/m. Ağustos 1778		İmam, hatip müteveli Seyyid Hasan Halife	İbrahim Bey Camisi'nin imam, hatibi ve vakfın mütevellisi Seyyid Muhammed'in ölmesiyle oğlu Hafız Seyyid Hasan'ın başka memlekette ilim tahsilinde iken dışarıdan ehil olmadıkları halde Abdülmümin ve Abdullah adlı kişiler, Seyyid Hasan Halife göreve layık değil diyerek bir yolla görevi üzerine alarak haksızlık yaptıklarını halkın haber vermesiyle Abdülmümin ve Abdullah görevden alınarak Seyyid Hasan Halife'ye Naib Seyyid Hacı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Cemaziye'l-evvel 1195/m. Nisan 1781	Yarım akçe yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevellilik	İmam, hatip müteveli Abdülmümin Halife	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevelliliğe sahip olan Abdülmümin Halife görevini yürütürken imamlık ve hatipliğin yarı hisselerine sahip olan Seyyid Hasan, Abdülmümin Halife'nin hisselerini de alarak Abdülmümin Halife'ye haksızlık etmesi ile görevden	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.

			alınarak görevin önceki sahibi Abdülmümin Halife'ye görev.	
H. Receb 1195 /m. Haziran 1781		İmam, hatip Seyyid Abdullah yarım hisse imam ve yarım hisse hatip	İbrahim Bey Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Abdullah ve Seyyid Mehmet göreve sahipler iken Seyyid Mehmet'in ölmesiyle oğlu Seyyid Hasan görevinin tamamını üzerine aldırarak Seyyid Abdullah'a haksızlık etmesi ve bu nedenle Seyyid Hasan'dan yarım hisse imamlık ile yarım hisse hatiplik alınarak Seyyid Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 88.
H. Zi'l-hicce 1198/m. Ekim 1784	İmam Yarım akçe Hatip Yarım akçe	İmam, hatip Hafız Seyyid Hasan (yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatiplik)	İbrahim Bey Camisi'nde imam ve hatiplik görevlerini Abdullah'ın bir yolla kendi üzerine aldırması ancak hizmet etmemesi nedeniyle görevden alınarak Hafız Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 88.
H. Zi'l-hicce 1198/m. Ekim 1784	İmam Yarım akçe Hatip Yarım akçe Müteveli Yarım akçe	İmam, hatip müteveli Seyyid Abdülkerim	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevelliliğe sahip olan Abdülmümin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Abdülkerim'e Naib Seyyid Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 88.
H. Receb 1199/m. Mayıs 1785	1 akçe	İmam, hatip Abdullah Halife (yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatiplik)	İbrahim Bey Camisi'nde imam ve hatip olan Seyyid Abdullah ve Mehmet müşterek görevi yürütürlerken Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Hasan görevin tamamını üzerine aldırması ancak durumun anlaşılmasıyla görevden alınarak Abdullah'a verilmiş, Hasan bir kez daha görevi üzerine aldırması fakat yine görevden alınarak Abdullah Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Şevval 1202/m. Temmuz 1788	İmam hatip Yarım akçe Müteveli Yarım akçe	İmam, hatip, müteveli Seyyid Hafız Hasan (yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevellilik)	İbrahim Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdullah'ın ölmesi ve yarım hisse imamlıkla yarım hisse hatipliğe sahip olan Seyyid Mehmet'in de ölmesiyle görevleri oğlu Seyyid Hafız Hasan yürütürken dışarıdan Abdülmümin görevi üzerine aldırması ve onun da ölmesiyle görevden anlamayan küçük oğlu Abdülkerim'e görevin	VGMA. HD, No: 1060, s. 229.

			verilmesi ancak daha önceki sahibi Seyyid Hafız Hasan'a haksızlık edilmesi nedeniyle Abdülkerim'in görevden alınarak görevlerin Seyyid Hafız Hasan'a Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	
H. Receb 1207/m. Mart 1793	İmam, hatip mütevelli Yarım akçe	İmam, hatip mütevelli Şeyh'ül-kurra Seyyid Hafız Süleyman	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatipliğe sahip olan Abdullah ile yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevelliliğe sahip olan Seyyid Hafız Hasan'ın çocuksuz ölmeleriyle Şeyh'ül-kurra Seyyid Hafız Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Ramazan 1208/m. Nisan 1794		İmam, hatip mütevelli Diğer Seyyid Hasan yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevellilik	İbrahim Bey Camisi'nde imam, hatip ve evkafın mütevellisi Seyyid Hasan'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Hasan varken dışardan Seyyid Süleyman, yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatipliği Seyyid Hasan hayatta iken kendi üzerine aldırması ve bununla da yetinmeyerek yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevelliliği Hafız Hüseyin çocuksuz öldü diyerek kendi üzerine aldırması ve Seyyid Hasanoğlu Seyyid Hasan'a haksızlık etmesi ve bu durumu halkın haber vermesiyle Seyyid Süleyman'ın görevden alınıp diğer Seyyid Hasan'a Kadı Seyyid Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Ramazan 1222/m. Kasım 1807		İmam, hatip mütevelli Seyyid Numan	İbrahim Bey Camisi'nde imam hatip ve vakfın mütevellisi olan Şeyh'ül-kurra Seyyid Hafız Süleyman'ın görevi kendi rızasıyla oğlu Seyyid Numan'a bırakması ile berat görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.
H. Zi'l-hicce 1223/m. Ocak 1809	İmam Yarım akçe Hatip Yarım akçe Mütevelli 1 akçe	İmam, hatip Mütevelli Abdülkerim	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve tam hisse mütevellilik görevlerine sahip olan Abdülmümin'in ölmesi ile oğlu Abdülkerim'e geçmesi ancak Abdülkerim'in görevden alınarak Seyyid Hafız Hasan'a, onun da ölmesiyle Şeyh'ül-kurra	VGMA. HD, No: 533, s. 239.

			Seyyid Hafız Süleyman'a ve o da oğlu Seyyid Numan'a bırakması ile Abdulkerim'e haksızlık yapılmış olup kaza halkının durumu haber vermeleri ile Seyyid Numan'ın görevden alınarak tekrar Abdulkerim'e görev.	
H. Şevval 1226/m. Ekim 1811	İmam Yarım akçe Hatip, Yarım akçe Mütevelli Yarım akçe	İmam, hatip, mütevelli Abdülümino ğlu Seyyid Mehmet Emin Yarım hissenin yarısı imamlık, yarım hissenin yarısı hatiplik ve yarım hisse mütevellilik	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık, yarım hisse hatiplik ve mütevellilik görevlerine sahip olan Abdülümün'in ölmesi ile oğulları Abdulkerim ve Seyyid Mehmet Emin kardeşler varken Abdulkerim'in bu görevleri kendi üzerine aldırması sonra görevden alınarak Seyyid Hafız Hasan'a verilmesi, onun ölmesi ile görevin şeyh'ül-kurra Hafız Seyyid Süleyman'a geçmesi, onun görevden alınmasıyla diğer Seyyid Hasan'a verilmesi, onun da görevden alınmasıyla önceki sahibi Şeyh'ül-kurra Hafız Seyyid Süleyman'a geçmesi, sonra onun da oğlu Seyyid Numan'a bırakması, Seyyid Numan'ın görevden alınmasıyla görevin önceki sahibi Abdülüminoğlu Abdulkerim'in görevi kendi üzerine aldırması ve kardeşi Seyyid Mehmet Emin'e haksızlık etmesi ve durumu kaza naibi Seyyid Mehmet Said'in arz etmesi ve Anadolu kazaskeri Mevlâna Şeyhülislam Mehmet Efendi Hazretleri'nin ilanı ile Abdulkerim'in üzerinden yarım hissenin yarısı imamlık, yarım hissenin yarısı hatiplik ve yarım hisse mütevellilik alınarak kardeşi Seyyid Mehmet Emin'e görev.	VGMA. HD, No: 533, s. 241.
H. Muharrem 1243/m. Ağustos 1827		İmam, hatip Seyyid Hacı Abdulkerim ve Seyyid Mehmet Emin	İbrahim Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık ve yarım hisse hatiplik görevlerine sahip olan Seyyid Numan'ın ölmesi ile üzerindeki görevler diğer yarım hisselerine sahip olan Abdülümün'in oğulları Seyyid Hacı Abdulkerim ve Seyyid Mehmet Emin'e Naib	VGMA. HD, No: 535, s.220.

			Seyyid Hasan arzıyla müşterek görev.	
H. Safer 1243/m. Eylül 1827		Müezzın Seyyid Mehmet b. Seyyid Süleyman	İbrahim Bey Camisi'nin müezzini Seyyid Hafız Ali'nin çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mehmet b.Seyyid Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 221.
H. Muharrem 1293/m. Şubat 1876		İmam Seyyid Abdullah	İbrahim Bey Camisi'nde imamlık görevinin Seyyid Abdullah b. Mehmet Efendi'ye verilmesi.	VGMA. HD, No: 170/66
H. Cemaziye'l- evvel 1293/m. Haziran 1876		Hatip Mustafa Efendi	İbrahim Bey Camisi'nde hatiplik görevi Mustafa b. Mehmet Efendi'ye verilmiştir.	VGMA. HD, No: 170/66
H. Rebiu'l- âhir 1303/m. Ocak 1886		Hatip Ahmet Efendi	İbrahim Bey Camisi'nin hatibi Mustafa Efendi görevi kendi rızası ile oğlu Ahmet Efendi'ye bırakmıştır.	VGMA. HD, No: 170/66
H. Zi'l-ka'de 1340/m. Temmuz 1922		Hatip Emin	İbrahim Bey Camisi'nde hatip olan Ahmet'in ölmesi ile görev görev heyetinin kararıyla Emin'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 149/10

EK 11. Davdas Köyü Hoca İshak Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1103/m. Ekim 1691	1 akçe	Hatip İbrahim ve Mehmet	Hoca İshak Camisi'nin müşterek hatibi olan İbrahim ve Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Safer 1112/m. Temmuz 1700	Yarım akçe	İmam, hatip Ömer Halife	Hoca İshak Camisi'ne imam ve hatip lazım olduğu için Ömer Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Rebiu'l-âhir 1116/m. Ağustos 1704	1 akçe	İmam Seyyid Abdullah	Hoca İshak Camisi'nde imam olan Ömer'in ölmesi ile oğlu Seyyid Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Rebiu'l-âhir 1116/m. Ağustos 1704		Hatip Abdullah ve Ali	Hoca İshak Camisi'nde hatip olan İbrahim'in ölmesi ile Abdullah ve Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Rebiu'l-âhir 1116/m. Ağustos 1704	Yarım akçe	Mütevelli Mustafa	Hoca İshak Camisi Vakfına mütevelli lazım olduğu için Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Rebiu'l-evvel 1117/m. Haziran 1705	1 akçe	İmam Seyyid Hacı Yusuf	Hoca İshak Camisi'nde imam olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Hacı Yusuf'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Rebiu'l-evvel 1117/m. Haziran 1705	Ücretsiz	Mütevelli Seyyid Mehmet	Hoca İshak Camisi Vakfına mütevelli lazım olduğu için Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Rebiu'l-evvel 1117/m. Haziran 1705	Yarım akçe	Kayyım Ali	Hoca İshak Camisi'nde kayyım olan Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Rebiu'l-evvel 1117/m. Haziran 1705	Yarım akçe	Kayyım Abdullah	Hoca İshak Camisi'nde kayyım olan Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Zi'l-hicce 1136/m. Ağustos 1724	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdullah Halife	Hoca İshak Camisi'nin zamanla harap olması ve yeniden tamir ve bakımı yapıldıktan sonra imam ve hatip lazım olduğu için Seyyid Abdullah Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1137, s.94.
H. Muharrem 1139/m. Ağustos 1726		Müezzin İbrahim	Hoca İshak Camisi'ne müezzin lazım olduğu için İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.
H. Şevval 1228/m. Eylül 1813	Yarım akçe	İmam Seyyid Abdulkadir Efendi	Hoca İshak Camisi'ne imam lazım olduğu için Seyyid Abdulkadir b. Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 170/72
H. Muharrem 1304/m. Ekim 1886		İmam Ahmet Beyoğlu Ali Galib Bey	Hoca İshak Camisi'nde imam olan Seyyid Abdulkadir Efendi'nin ölmesi ile Ali Galip b. Ahmet Bey'e görev.	VGMA. HD, No: 170/72
H. Cemaziye'l-âhir 1308/m. Ocak 1891		İmam Mehmet Efendi	Hoca İshak Camisi'nde imam olan Ali Galib Bey'in görevden alınarak Mehmet b. Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 170/72

EK 12. Kazancı Köyü Karamanoğlu Halil Bey Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1104/m. Nisan 1693	1 akçe	İmam, hatip Abdullah	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin imam ve hatibi İbrahim'in ölmesi ile oğlu Abdullah'a berat.	VGMA. HD, No: 1141, s. 31.
H. Muharrem 1109/m. Temmuz 1697	Yarım akçe	Hatip Abdulhalim ve Abdulvehhab	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin hatibi Abdullah'ın ölmesi ile Abdulhalim ve Abdulvehhab'a müşterek Kadı Abdullah arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Rebiu'l- evvel 1116/m. Temmuz 1704		Hatip Abdulhalim ve Abdulvehhab	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde hatip olan Abdulhalim ve Abdulvehhab'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706	1 akçe	Mütevelli Seydi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfına mütevelli lazım olduğu için Seydi'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Receb 1119/m. Eylül 1707	1 akçe	İmam, hatip Abdulhalim	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile hatip olan Abdulhalim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Receb 1125/m. Temmuz 1713	1 akçe	İmam, hatip Abdulhalim ve Hacı Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imamlık ve hatiplik görevlerine Abdulhalim ve Abdulvehhab sahip iken Abdulvehhab'ın görevden alınması ile Hacı Mustafa'ya müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Safer 1129/m. Ocak 1717	1 akçe	Hatip Abdulkerim	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde hatip olan Musa'nın görevden alınarak Abdulkerim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Şevval 1131/m. Ağustos 1719	3 akçe	İmam Hasan ve oğlu Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde imam olan Ali'nin kendi rızasıyla görevi, yeğeni Hasan ve oğlu Mustafa'ya bırakması ile müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l- evvel 1133/m. Şubat 1721	1 akçe	İmam yarım hisse hatip mütevelli Seyyid Mustafa ve Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde bir akçe ile yarım hisse hitabete, tam hisse imamet ve mütevelliliğe sahip olan Abdulhalim'in ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Mustafa'ya müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1069, s 106.
H. Şaban 1139/m. Mart 1727	Yarım akçe	Müezzin Seyyid İbrahim	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.

H. Cemaziye'l-âhir 1163/m. Mayıs 1750	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Halil	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imam ve yarım hisse hatip olan Seyyid Halil'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1065, s. 189.
H. Şaban 1170/m. Nisan 1757		Hatip Seyyid Mehmet Halife (yarım hisse)	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse hatip olan Seyyid Abdulhalim'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Şevval 1180/m. Mart 1767	1 akçe	Hatip Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse hatip olan Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet'in beratını kaybetmesi nedeni ile beratları yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Şevval 1180/m. Mart 1767	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Halil	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse hitabet ve yarım hisse imamete sahip olan Seyyid Halil'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Cemaziye'l-evvel 1195/m. Nisan 1781	İmam (yarım akçe) Mütvevelli (bir akçe)	İmam mütvevelli Seyyid Abdullah Halife	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nin imamı ve vakfın mütvevellisi Seyyid Mustafa'nın kendi rızasıyla bırakması ile oğlu Seyyid Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Cemaziye'l-evvel 1195/m. Nisan 1781	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid İbrahim'in ölmesi ile Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Cemaziye'l-âhir 1208/m. Ocak 1794	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid Mustafa'nın beratını kaybetmesi ile beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Cemaziye'l-âhir 1217/m. Ekim 1802	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmet	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse hitabet yarım hisse imamete sahip olan Seyyid Hasan'ın ölmesi ile oğulları Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmet'e müşterek görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.
H. 27 Cemaziye'l-âhir 1249/m. 11 Kasım 1833	Yarım Akçe	Müezzin Seyyid Molla Veli b. Seyyid Mustafa	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzinlik görevi Seyyid Molla Veli b. Seyyid Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. D, No: 170, s. 54; No: 2180/334
H. Zi'l-hicce 1249/m. Mayıs 1834	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Molla Veli	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde müezzin olan Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Seyyid Molla Veli'ye görev.	VGMA. HD, No: 536, s.179.
H. 21 Receb 1270/m. 19 Nisan 1854	1 akçe	Mütvevelli Seyyid Mahmut oğlu Seyyid Sadullah Efendi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi Vakfına mütvevelli olarak Seyyid Sadullah Efendi b. Seyyid Mahmut görevlendirilmiştir.	VGMA. D, No: 170, s. 54.

H. 6 Şevval 1272/m. Haziran 1856	Yarım akçe	İmam (yarım hisse) Sadullah'ın oğulları Seyyid Mahmut ve Seyyid Abdullah	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamlık görevinin Sadullah'ın oğulları Seyyid Mahmut ve Seyyid Abdullah'a verilmesi.	VGMA. D, No: 170, s. 54.
H. Cemaziye'l- âhir 1279/m. Aralık 1862	İmam Yarım akçe	İmam (yarım hisse) Seyyid Ahmetoğlu Seyyid Hüseyin Efendi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde yarım hisse imamet Seyyid Ahmet ğlu Seyyid Hüseyin Efendi'ye görev.	VGMA. D, No: 170, s. 54.
H. 14 Cemaziye'l- âhir 1279/m. 7 Aralık 1862	1 akçe	Hatip Seyyid Ahmetoğlu Seyyid Hüseyin Efendi	Karamanoğlu Halil Bey Camisi'nde hatiplik görevi Seyyid Ahmetoğlu Seyyid Hüseyin Efendi'ye verilmesi.	VGMA. D, No: 170, s. 54.

EK 13. Akça Mescit Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699		İmam, müteveli Süleyman	Akça Mescit'te imam ve müteveli Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Şaban 1116/m. Kasım 1704	Yarım akçe	İmam, müteveli Seyyid Hüsnullah	Akça Mescit'te imam ve vakfın mütevellisi Süleyman'ın görevi terk etmesi ile Seyyid Hüsnullah'a Naib Kemaleddin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Şaban 1116/m. Kasım 1704	Yarım akçe	Müteveli Seyyid Hüseyin	Akça Mescit Vakfının mütevellisi Süleyman'ın görevini terk etmesi ile Seyyid Hüseyin'e Naib Kemaleddin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Zi'l-ka'de 1116/m. Şubat 1705	1 akçe	İmam Mahmut	Akça Mescit'te yarım hisse imamete sahip olan Mahmut'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Cemaziye'l- evvel 1126/m. Mayıs 1714	1 akçe	İmam, müteveli Süleyman	Akça Mescit'te imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Hüseyin'in görevleri bırakması ile Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Şevval 1131/m. Ağustos 1719	1 akçe	İmam Seyyid İbrahim	Akça Mescit'te imam Süleyman'ın görevden alınması ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Muharrem 1140/m. Ağustos 1727	1 akçe	İmam, müteveli Seyyid Mustafa Halife	Akça Mescit imam ve vakfın mütevellisi Seyyid İbrahim'in ölmesi ve mütevellilik kimse üzerinde olmadığı için kardeşi Seyyid Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.
H. Zi'l-hicce 1144/m. Mayıs 1732	1 akçe	İmam, müteveli Seyyid Mustafa Halife	Akça Mescit'te imam ve müteveli olan Seyyid İbrahim'in ölmesi ve mütevellilik kimse üzerinde olmadığı için kardeşi Seyyid Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Muharrem 1171/m. Eylül 1757	2 akçe	İmam, müteveli Seyyid Ali	Akça Mescit'te imam ve müteveli Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Muharrem 1171/m. Eylül 1757	2 akçe	İmam Abdullah Halife	Akça Mescit'te Abdullah Halife'nin hayatta olduğu halde Ali'nin yalan söyleyerek görevi kendi üzerine alması ve durumun anlaşılması üzerine görevden alınarak tekrar Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 166.
H. Zi'l-ka'de 1182/m. Mart 1769		İmam, müteveli Seyyid Hacı Mehmet	Akça Mescit'te imam ve vakfın mütevellisi Abdullah'ın vatanı terk etmesi üzerine görevden alınarak cemaatin tercihi olan Seyyid Hacı Mehmet'e Kadı Yusuf arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1072, s. 126.

H. Safer 1209/m. Ağustos 1794	2 akçe	İmam, müteveli Seyyid Ahmet Arif ve Seyyid Mustafa	Akça Mescit'te imam ve müteveli olan Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğulları Seyyid Ahmet Arif ve Seyyid Mustafa'ya Gülnar Naibi İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 261.
18 Muharrem 1243/13 Ağustos 1827	2 akçe	İmam, müteveli Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet	Akça Mescit'te imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet Sadık b.Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet'e Naib Seyyid Hasan arzıyla müşterek görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 220.
H. Şaban 1331/m. Temmuz 1913	1 akçe	İmam Hafız Mehmet Efendi	Akça Mescit'te İmam Mustafa ve Ahmet'in çocuksuz ölmeleri ile Hafız Mehmet Efendi'ye görev.	VGMA. HD, No: 151/158
H. Zi'l-ka'de 1334/m. Eylül 1916		İmam Ahmet Hamdi Efendi	Akça Mescit'te imam olan Hafız Mehmet Efendi'nin görevi kendi rızasıyla oğlu Ahmet Hamdi Efendi'ye bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 151/158
07 Şubat 1927		İmam Hafız Mehmet Efendi	Akça Mescit'te imam Ahmet Hamdi Efendi'nin görevi bırakması ile Hafız Mehmet Efendi'ye görev.	VGMA. HD, No: 149/8

EK 14. Börekçi Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Ramazan 1109/m. Mart 1698	Yarım akçe	İmam İbrahim	Börekçi Mescidi'nde imam Muhammed'in görevini terk etmesi ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Safer 1110/m. Ağustos 1698	1 akçe	İmam, ta'lim-i sıbyan İbrahim	Börekçi Mescidi'nde imam ve ta'lim-i sıbyan olan Ömer'in üzerinden İbrahim olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Safer 1112/m. Temmuz 1700	İmam 1 akçe Muallim-i Sıbyan 1 akçe	İmam, muallim- i sıbyan Hacı Abdullah	Börekçi Mescidi'nde imam ve muallim-i sıbyan olan Ömer'in görevden anlamaması ve göreve uygun görülmemesi nedeniyle görevden alınarak Hacı Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Muharrem 1112/m. Haziran 1700	Yarım akçe	Nâzır Ömer	Börekçi Mescidi Vakfının nâzırlık vazifesi Abdullah üzerinden Ömer'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şaban 1116/m. Kasım 1704	1 akçe	İmam Abdullah	Börekçi Mescidi'nde imam Hüseyin'in görevi Abdullah'a bırakması ve Abdullah'ın da beratını zayi etmesinden dolayı yenileme.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Şaban 1125/m. Ağustos 1713		İmam Ali	Börekçi Mescidi'nde imam olan Hacı Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719	1 akçe	İmam Mustafa	Börekçi Mescidi'nde imam Ali'nin görevden alınması ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Safer 1132/m. Aralık 1719	1 akçe	İmam Mustafa	Börekçi Mescidi'nde imamlık vazifesi Ali üzerinden Mustafa'ya verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Ramazan 1132/m. Haziran 1720	1 akçe	İmam Mustafa	Börekçi Mescidi'nde imam olan Ali üzerinden Mustafa olmakla berat.	VGMA. HD, No: 1069, s.106.
H. Safer 1144/m. Ağustos 1731	Yarım akçe	Nâzır Hasan Halife	Börekçi Mescidi Vakfının nâzırı Ömer'in ölmesi ile Hasan Halife'ye Naib Seyyid Abdülbâki arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-ka'de 1152/m. Ocak 1740	Yarım akçe	İmam Osman Halife	Börekçi Mescidi'nde imam Ali'nin ölmesiyle Osman Halife'ye Kadı İbrahim Efendi arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Ağustos 1755	2 akçe	İmam, müteveli Ali Halife	Börekçi Mescidi'nde Osman'ın ölmesi ile Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.

H. Muharrem 1190/m. Mart 1776	2 akçe	İmam, Mütevelli Ali	Börekçi Mescidi'nde imam aynı zamanda vakfın mütevellisi Ali'nin beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1064, s. 84.
H.Cemaziye'l-âhir 1239/m. 26 Şubat 1824	Ücretsiz	İmam Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali	Börekçi Mescidi'ne imam lazım olduğu için Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali b. Sofi Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 170/106
H. Zi'l-hicce 1241/m. Ağustos 1826		Mütevelli Hacı Hasanoğlu Seyyid Hacı Mustafa	Börekçi Mescidi Vakfının mütevellisi Ali'nin uzun süre önce çocuksuz ölmesi ile kaza halkından Seyyid Hacı Mustafa b. Seyyid Hacı Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 535, s.220.
H. Zi'l-hicce 1249/m. Nisan 1834	2 akçe	İmam Sôfi Seyyid Ali'nin oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali	Börekçi Mescidi'nde imam olan Sofi Seyyid Ali b. Mustafa'nın ölmesiyle görev oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali'ye verilmesi gerekirken dışarıdan Seyyid Ahmet b.Seyyid Mehmet ile beraber müşterek verilmesi Naib Seyyid Osman'ın arz etmesiyle bu görevin mutlaka evlâda verilmesi şartı gereği görev sadece Sofi Seyyid Ali'nin oğulları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali'ye verilmiştir.	VGMA. HD, No: 536, s. 179.
Cemaziye'l-âhir 1313/m. Aralık 1895		İmam Mustafa'nın oğlu Seyyid Mehmet Nuri Efendi	Börekçi Mescidi'nde imam Seyyid Mustafa'nın ölmesi ve Seyyid Ali'nin oğlu Ali Kamil'in görevden alınması ile Mehmet Nuri Efendi'ye görev.	VGMA. HD, No: 170/106
H. Rebiu'l-âhir 1341/m. Kasım 1922	1 akçe	İmam Mehmet Sadık	Börekçi Mescidi'nde imam Mehmet Nuri'nin istifa etmesi ile Mehmet Sadık'a görev verilmiştir.	VGMA. HD, No: 170/106

EK 15. Sandıklı Mahallesi Erikoğlu Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1104/m. Ekim 1692	1 akçe	İmam Ali	Erikoğlu Mescidi'nde imam olan Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 30.
H. Rebiu'l-evvel 1112/m. Ağustos 1700		Mütevelli Seyyid Mehmet	Erikoğlu Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali ve Ahmet'in vakıf malını yemelerinden dolayı görevden alınarak Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Rebiu'l-evvel 1112/m. Ağustos 1700	1 akçe	Nâzır Seyyid Mehmet	Erikoğlu Mescidi Vakfına nâzır lazım olduğu için bir akçe ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Cemaziye'l-âhir 1112/m. Aralık 1700	Yarım akçe	İmam Seyyid Zeynelabidin	Erikoğlu Mescidi'nde beş vakitte imam olan Seyyid Ali'nin ölmesi ile Seyyid Zeynelâbidin'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şevval 1113/m. Mart 1702	1 akçe	Mütevelli Seyyid Süleyman	Erikoğlu Mescidi Vakfının mütevellisi Ahmet'in görevi kendi rızasıyla bırakarak Seyyid Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Muharrem 1116/m. Mayıs 1704	3 akçe	İmam İbrahim yarım hisse	Erikoğlu Mescidi'nde imam olan Zeynelâbidin'in yarım hisse imameti kendi rızasıyla İbrahim'e bırakması ile İbrahim'e görev	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Muharrem 121/m. Mart 1709	1 akçe	İmam Seyyid Zeynelâbidin	Erikoğlu Mescidi'nde imam olan Seyyid Zeynelâbidin üzerinden imamlığın İbrahim'e geçmesi, ancak onun da görevden alınması ile yeniden Seyyid Zeynelâbidin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l-âhir 1124/m. Temmuz 1712		Nâzır Seyyid Mehmet	Erikoğlu Mescidi Vakfına nâzır lazım olduğu için görevin önceki sahibi olan Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Ramazan 1125/m. Eylül 1713	1 akçe	Nâzır Seyyid İbrahim	Erikoğlu Mescidi Vakfına nâzır lazım olduğu için Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Zi'l-hicce 1125/m. Aralık 1713	1 akçe	Nâzır Seyyid Mahmut	Erikoğlu Mescidi Vakfına nâzır lazım olduğu için Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Zi'l-hicce 1145/m. Mayıs 1733	1 akçe	Mütevelli Seyyid Muhammed Halife	Erikoğlu Mescidi Vakfının mütevellisi Süleyman'ın ölmesi ile Seyyid Muhammed'e görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.

EK 16. Hacı Ali Bey Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	1 akçe	Mütevelli Seyyid Osman	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Muhammed'in görevinde bir kusuru olmamasına rağmen görevden alınarak Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Receb 1112/m. Aralık 1700	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hacı İbrahim	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Hacı İbrahim üzerinden Seyyid Osman olup haksızlık yapması ile Hacı İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 26.
H. Şevval 1112/m. Mart 1701	1 akçe	Mütevelli Seyyid Osman	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Osman üzerinden Seyyid Hacı İbrahim olup haksızlık etmekle Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Zi'l-ka'de 1114/m. Mart 1703	1 akçe	Mütevelli İbrahim	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi İbrahim'in azlini icap eden bir durum yok iken dışarıdan Osman'ın görevi alması ve durumun anlaşılması ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 28.
H. Şaban 1116/m. Kasım 1704	1 akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim	Hacı Ali Mescidi Vakfında mütevelli olan Seyyid Osman üzerinden Seyyid İbrahim olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101
H. Receb 1126/m. Temmuz 1714	1 akçe	İmam Ahmet	Hacı Ali Mescidi'nde imam olan Mehmet'in ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Receb 1126/m. Temmuz 1714	1 akçe	Müezzin Ahmet	Hacı Ali Mescidi'ne müezzin lazım olduğu için bir akçe ile Ahmet'e mütevelli arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l- âhir 1130/m. Mayıs 1718	1 akçe	Mütevelli Abdurrahman	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Ahmet'in ölmesi ile Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Muharrem 1133/m. Kasım 1720	1 akçe	İmam Seyyid İbrahim	Hacı Ali Mescidi'nde imam olan Ahmet'in ölmesi ile Seyyid İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 106.
H. Şaban 1147/m. Aralık 1734	1 akçe	Mütevelli Yahya	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Abdurrahman b. Seyyid Hamza'nın ölmesi ile Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Şaban 1148/m. Aralık 1735	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ali Halife	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Hamza'nın ölmesi ile Seyyid Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.

H. Şaban 1148/m. Aralık 1735	1 akçe	Hatip Seyyid Ali Halife	Hacı Ali Mescidi'ne Seyyid Ebu Bekir Ağa tarafından minber konulması ile hatip lazım olduğu için bir akçe ile Seyyid Ali Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Zi'l-ka'de 1153/m. Ocak 1741	1 akçe	İmam Ahmet Halife	Hacı Ali Mescidi'nde imam olan Seyyid İbrahim'in ölmesi ile Ahmet Halife'ye Kadı Abdullah arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Safer 1182/m. Haziran 1768	1 akçe	Mütevelli Yahya	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Yahya'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1070, s. 211.
H. Şevval 1186/m. Aralık 1772	Yarım akçe	Hatip Seyyid Hüseyin	Hacı Ali Mescidi'nde hatip olan Seyyid Hacı Ali'nin ölmesi ile Seyyid Hüseyin'e berat.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Şevval 1187/m. Aralık 1773	1 akçe	İmam Seyyid Mahmut	Hacı Ali Mescidi'nin imamı Ahmet'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Şevval 1187/m. Aralık 1773	1 akçe	Hatip Seyyid Mahmut	Hacı Ali Mescidi'nde hatip olan Seyyid Ali'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Şevval 1187/m. Aralık 1773	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mahmut	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Safer 1191/m. Mart 1777	1 akçe	Hatip Ali	Hacı Ali Mescidi'nde bir akçe ile hatip olan Mahmut'un bir seneden fazla bir süredir memleketi terk ettiği için görevi başında olmamasından ve cemaatin istemediği bir kişi olması nedeniyle görevden alınarak Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Safer 1191/m. Mart 1777	1 akçe	İmam, mütevelli Ali	Hacı Ali Mescidi'nin imamı ve vakfın mütevellisi olan Mahmut'un bir seneden fazla bir süredir memleketi terk ettiği için görevi başında olmamasından ve cemaatin istemediği bir kişi olması nedeniyle görevden alınarak Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Rebiu'l- âhir 1196/m. Mart 1782	İmam 1 akçe Hatip 1 akçe Mütevelli 1 akçe	İmam, hatip mütevelli Mahmut Halife	Hacı Ali Mescidi'nin imam, hatip ve vakfın mütevellisi olan Mahmut mutasarrıf iken Ali bir yolla görevleri üzerine alması ve Mahmut'a haksızlık etmesi nedeniyle görevlerin yeniden önceki sahibi Mahmut Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 88.
H. Rebiu'l- evvel 1219/m. Haziran	İmam 1 akçe Hatip 1 akçe	İmam, hatip Şeyh Emin	Hacı Ali Mescidi'nde imam ve hatip olan Seyyid Mahmut'un imamlıktan anlamadığı, Fatiha ve Kevser surelerini düzgün	VGMA. HD, No: 532, s. 234.

1804			okuyamadığı ve mahalle halkının haber vermesiyle görevden alınarak Şeyh Mehmet Emin b. Şeyh Mustafa'ya görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1220/m. Ağustos 1805	İmam 1 akçe Hatip 1 akçe	İmam, hatip Seyyid Mahmut	Hacı Ali Mescidi'nde imam ve hatip olan Seyyid Mahmut görevini kusursuz yaparken Seyyid Mehmet Emin, Mahmut görevden anlamıyor diyerek ve kaza naibini de kullanarak görevi kendi üzerine aldırması ve Mahmut'a haksızlık etmesi nedeniyle Seyyid Mehmet Emin'in görevden alınarak görevin eski sahibi Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.
H. Zi'l-hicce 1223/m. Ocak 1809	İmam 1 akçe Hatip 1 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdülbaki ve Seyyid Mehmet	Hacı Ali Mescidi'nin imam ve Hatibi Seyyid Mahmut'un ölmesi ile oğulları Seyyid Abdülbaki ve Seyyid Mehmet kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD, No: 533, s. 239.
H. Rebiu'l-âhir 1238/m. Aralık 1822	İmam 1 akçe Hatip 1 akçe	İmam, hatip Seyyid Süleyman	Hacı Ali Mescidi'nin imam ve Hatibi Seyyid Abdülbaki ve Seyyid Mehmet'in görevi bırakmalarıyla imtihanında başarılı olan Seyyid Süleyman'a Sinanlı kazası Naibi İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 219.
H. Şaban 1238/m. Nisan 1823	1 akçe	Mütevelli Seyyid Şeyh Mustafaoğlu Seyyid Şeyh Mehmet Emin	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Mahmut'un ölmesi ile Seyyid Şeyh Mehmet Emin b. Seyyid Şeyh Mustafa'ya Sinanlı kazası Naibi İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 219.
H. Rebiu'l-âhir 1242/m. Kasım 1826	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet Emin	Hacı Ali Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Şeyh Mehmet Emin'in görevi bırakması ile babasının beratı ile oğlu Seyyid Mehmet Emin'e görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 220.
H. Receb 1272/m. Mart 1856	1 akçe	Hatip Seyyid Şeyh Ahmet	Hacı Ali Mescidi'ne hatip lazım olduğu için Seyyid Şeyh Ahmet b. Kebir'e görev.	VGMA. HD, No:170/66.
H. Receb 1272/m. Mart 1856	1 akçe	Mütevelli Seyyid Şeyh Ahmet Seyyid Mehmet Said	Hacı Ali Mescidi Vakfına mütevellisi lazım olduğu için Seyyid Şeyh Ahmet ve Seyyid Mehmet Said kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD, No:170/66.
H. Cemaziye'l-âhir 1276/m. Ocak 1860	1 akçe	İmam Mehmet Emin ve Ahmet	Hacı Ali Mescidi'ne imam lazım olduğu için Mehmet Emin, Ahmet b. Seyyid Şeyh Mustafa'ya müşterek görev.	VGMA. HD, No:170/66; No:170/240
H. Safer 1303/m. Kasım 1885		Hatip Arif Hikmet Efendi	Hacı Ali Mescidi'nde hatip Seyyid Şeyh Ahmet'in çocuksuz ölmesi ile Arif Hikmet	VGMA. HD, No:170/66.

			Efendi'ye görev.	
H. Cemaziye'l-evvel 1332/m. Nisan 1914		İmam Mehmet Nuri Efendi	Hacı Ali Mescidi'nde imam olan Mehmet Emin ve Ahmet'in kardeşlerin ölmeleri ile Mehmet Nuri Efendi'ye görev.	VGMA. HD. No: 170/240.
H. Şevval 1333/m. Eylül 1915		Hatip Osman Nuri Efendi	Hacı Ali Mescidi'nde hatip olan Arif Hikmet Efendi'nin görevi bırakması ile Osman Nuri Efendi'ye görev.	VGMA. HD, No:170/66.
14 Mayıs 1927		Hatip Mehmet Nuri aynı zamanda imam	Hacı Ali Mescidi'nde hatip olan Osman Nuri'nin görevi bırakması ile Mehmet Nuri'ye görev.	VGMA. HD, No: 170/66.

EK 17. Hacı Osman Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Ramazan 1112/m. Şubat 1701	1 akçe	Mütevelli Ali	Hacı Osman Mescidi ve muallimhanesi vakfının mütevellisi Mehmet'in ölmesi ile Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Cemaziye'l-âhir 1123/m. Temmuz 1711	1 akçe	İmam Ahmet	Hacı Osman Mescidi'nde imam olan Osman'ın görevi bırakması ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l-âhir 1128/m. Mayıs 1716	1 akçe	İmam Ali ve Ahmet	Hacı Osman Mescidi'nde imam olan Osman'ın ölmesi ile Ali ve Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Cemaziye'l-evvel 1150/m. Ağustos 1737	1 akçe	Mütevelli Süleyman	Hacı Osman Mescidi Vakfının tevliyeti evlâda meşrut olup dışarıdan Ali bir yolunu bulup görevi kendi üzerine aldırması ve görevden alınarak vâkîf soyundan Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Safer 1152/m. Mayıs 1739	1 akçe	İmam Seyyid Mahmut	Hacı Osman Mescidi'nde Ali ve Ahmet müşterek imam iken Ali'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Mahmut'a yine Ahmet ile müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 256.
H. Zilkade 1190/m. Aralık 1776	Yarı hisse imam 1 akçe Mütevelli ücretsiz	Yarı hisse imam Mütevelli Seyyid Ahmet	Hacı Osman Mescidi'nde bir akçe ile imam ve ücretsiz olarak vakfın mütevellisi Hafız Seyyid Osman'ın yirmi beş seneden beri başka memlekette olduğu için görevin boş kalması nedeniyle görevden alınarak Seyyid Ahmet'e Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 85.
H. Rebiu'l-evvel 1192/m. Nisan 1778	1 akçe	İmam, mütevelli Seyyid Hafız Osman	Hacı Osman Mescidi'nde imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Hafız Osman'ın hizmetinde kusuru yokken dışarıdan Seyyid Ahmet görevi bir yolla üzerine aldırması ve bu durumun anlaşılması üzerine görevden alınarak önceki sahibi Seyyid Hafız Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 86.
H. Zi'l-hicce 1199/m. Ekim 1785	1 akçe	İmam, mütevelli Seyyid Mustafaoğlu Seyyid Mehmet	Hacı Osman Mescidi'nde imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Hafız Osman'ın görevi kendi rızasıyla bırakması ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid Mehmet b. Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Zilkade 1221/m. Ocak 1807	1 akçe	İmam, mütevelli Seyyid Abdullahoğlu Seyyid Hüseyin	Hacı Osman Mescidi'nin imamı ve vakfın mütevellisi Seyyid Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Hüseyin b. Seyyid Abdullah'a Naib Seyyid Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 532, s. 234.

H. Cemaziye'l-âhir 1225/m. Temmuz 1810	1 akçe	İmam, müteveli Seyyid Mehmet'in oğulları Seyyid Ahmet, Seyyid Abdülhamid ve Seyyid Mustafa	Hacı Osman Mescidi'nin imamı ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Mehmet'in ölmesiyle oğulları Seyyid Ahmet, Seyyid Abdülhamid ve Seyyid Mustafa varken dışarıdan vâkıf soyundan olmayan Seyyid Hüseyin b. Seyyid Abdullah'ın görevi kendi üzerine aldırması ile Seyyid Mehmet'in oğullarına haksızlık ettiği için Seyyid Hüseyin görevden alınarak Seyyid Ahmet, Seyyid Abdülhamid ve Seyyid Mustafa'ya müşterek görev.	VGMA. HD, No: 533, s. 240.
H. Safer 1274/m. Ekim 1857		İmam, müteveli evlâd-ı vâkıfdan Mustafa'nın oğulları Abdullah ve Mahmut	Hacı Osman Mescidi'nde imamet ve tevliye evlâd-ı vâkıftan olan Mahmut, Abdullah b. Mustafa'ya müşterek görev.	VGMA. HD, No: 170/62
H. Cemaziye'l-evvel 1276/m. Aralık 1859	1 akçe	İmam, müteveli Abdülhamid ve Mehmet (yarım hisse imam-yarım hisse müteveli)	Hacı Osman Mescidi'nde bir akçe ile imamet ve tevliye evlâd-ı vâkıftan Mehmet, Abdülhamid b. Ahmet'e müşterek görev.	VGMA. HD, No: 170/62
H. Şaban 1302/m. Haziran 1885		İmam, müteveli Mustafa İzzet	Hacı Osman Mescidi'nde imamlık ve vakfın mütevelliliğini Abdullah ve Mahmut müşterek yürütürlerken Abdullah'ın çocuksuz ölmesi, Mahmut'un görevi bırakması, Abdülhamid ve Mehmet'in de görevden alınmalarıyla Mustafa İzzet'e görev.	VGMA. HD, No: 170/62
H. Şevval 1341/ m. Haziran 1923		İmam Mehmet	Hacı Osman Mescidi'nde imam olan Mustafa İzzet'in görevi bırakması ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 149/10
H. Zi'l-ka'de 1341/m. Temmuz 1923		İmam Hafız Mehmet	Hacı Osman Mescidi imamı Mustafa'nın ölmesiyle heyet kararıyla Hafız Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 149/8
07 Şubat 1927		İmam Ali	Hacı Osman Mescidi imamı Mehmet'in ölmesiyle heyet kararıyla Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 149/8

EK 18. Hoca Cevher Lala Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1119/m. Ekim 1707		İmam Seyyid Mehmet	Hoca Cevher Lala Mescidi'nin imamı Seyyid Kemal'in görevi bırakması ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l-evvel 1120/m. Temmuz 1708	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ali	Hoca Cevher Lala Mescidi Vakfında tevliyet evlâda meşrut olup dışarıdan Seyyid Kemal görevi alması ile vâkıf-ı evlâtan olan Seyyid Ali'ye haksızlık etmesi nedeniyle görevden alınarak Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l-âhir 1121/m. Ağustos 1709	1 akçe	Mütevelli Seyyid Kemal	Hoca Cevher Lala Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Kemal'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Şevval 1130/m. Ağustos 1718		Mütevelli Abdülmümin	Hoca Cevher Mescidi Vakfının mütevellisi Ali'nin ölmesinden sonra Seyyid Kemal görevi kendi üzerine alması ancak vâkıf soyundan olan Abdülmümin'in bulunması nedeniyle Seyyid Kemal görevden alınarak Abdülmümin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	İmam Eyyüb	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Seyyid Mehmet'in görevi bırakması ile Eyyüb'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	İmam Eyyüb	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Seyyid Mehmet'in görevi bırakması ile Eyyüb'e görev.	VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Safer 1144/m. Ağustos 1731	2 akçe	İmam Hüseyin Halife	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Eyüb Halife'nin beş vakitte düzenli olarak mescide gitmemesi nedeniyle görevden alınarak Hüseyin Halife'ye Naib Abdülbaki arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Rebiu'l-evvel 1145/m. Ağustos 1732	1 akçe	Mütevelli Abdülmümin Halife	Hoca Cevher Lala Mescidi Vakfının mütevellisi Abdülmümin Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 254.
H. Cemaziye'l-evvel 1150/m. Ağustos 1737	2 akçe	İmam Hacı Abdullah	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Hüseyin'in ölmesiyle oğlu Hacı Abdullah'a Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Ağustos 1755	1 akçe	İmam Seyyid Halil	Hoca Cevher Lala Mescidi'nin imamı Hasan'ın görevini terk etmesi nedeniyle görevden	VGMA. HD, No: 1062, s.

			alınarak Seyyid Halil'e görev.	
H. Clemaziye'lâh ir 1179/m. Kasım 1765	1 akçe	İmam, Mütevelli Seyyid Emrullah Halife	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde İmam Halil'in görevi terk etmesi ve evlâd-ı vâkıftan olmaması ayrıca mütevelli Seyyid Yahya'nın da evlâd-ı vâkıftan olmaması ve görevde evlâd-ı vâkıftan olma şartı nedeniyle Halil ve Seyyid Yahya'nın görevden alınarak evlad-ı vâkıf neslinden olan Seyyid Emrullah Halife'ye berat.	VGMA. HD, No: 1070, s. 210.
H. Rebiu'l-âhir 1188/m. Haziran 1774		İmam, mütevelli Seyyid Ali	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam ve vakfın mütevellisi Seyyid Emrullah'ın cemaatin nefret ettiği bir kişi olması ve görevini terk etmesi nedeniyle görevden alınarak Seyyid Ali'ye Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1059, s. 161.
H. Zi'l-ka'de 1192/m. Kasım 1778		Mütevelli Seyyid Abdülümün Halife	Hoca Cevher Lala Mescidi vakfında mütevellilik şart-ı vâkıf gereği asırdan asra, nesilden nesle geçtiği kayıtlardan anlaşılmışken dışarıdan Seyyid Emrullah bir hileyle vâkıf neslinden olduğunu belirterek görevi üzerine aldırılmış, daha sonra vâkıf neslinden olmayan Seyyid Ali görevi almış ancak görevden alınarak evlâd-ı vâkıftan Seyyid Abdülümün'in kızının oğlu Seyyid Abdülümün Halife'ye Naib Seyyid Hacı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Şaban 1200/m. Mayıs 1786		Mütevelli Seyyid Ali	Hoca Cevher Lala Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Abdülümün'in görevi bırakması ile yine vâkıf soyundan olan önceki sahibi Seyyid Ali'ye berat.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Şaban 1223/m. Ekim 1808		İmam Seyyid Süleyman b. Seyyid Abdûlbaki	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Hacı Ali b. Seyyid Mehmet Said 'in görevi kendi rızasıyla bırakarak Seyyid Süleyman b. Seyyid Abdûlbaki'ye görev.	VGMA. HD, No: 533, s. 239.
H. Zi'l-ka'de 1225/m. Aralık 1810		Mütevelli Seyyid Süleyman	Hoca Cevher Lala Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Ali'nin çocuksuz ölmesiyle vâkıf şartı gereği görev yine vâkıf neslinden Seyyid	VGMA. HD, No: 533, s. 240.

			Süleyman'a görev.	
H. Muharrem 1271/m. Ekim 1854		İmam Mustafa ve Mehmet Efendi	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imamet vazifesi Mustafa ve Mehmet Efendi'ye görev.	VGMA. HD, No: 150/190
H. Cemaziye'l- âhir 1329/m. Haziran 1911		İmam Abdullah Kamil	Hoca Cevher Lala Mescidi'nde imam olan Mehmet'in çocuksuz ölmesi, Mustafa'nın ve büyük oğulları Abdullah Kamil ve Emin'in arka arkaya ölmeleri nedeniyle Abdullah Kamil'e görev.	VGMA. HD, No: 150/190; No: 2180/146

EK 19. Değirmenlik Mahallesi Hoca Kemal Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	Hatip Ahmet, Ömer ve Mahmut	Hoca Kemal Mescidi'nde hatip olan Mahmut'un yarı hissesini Ahmet Ömer'e bırakması ile Ahmet Ömer ve Mahmut'a müşterek Kadı Süleyman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 116.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	1 akçe	İmam Süleyman	Hoca Kemal Mescidi'nin imamı Ömer üzerinden Süleyman olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699	1 akçe	Mütevelli Ömer	Hoca Kemal Mescidi Vakfının mütevellisi Muhammed'in ölmesi ile Ömer'e Kadı Osman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 117.
H. Muharrem 1113/m. Haziran 1701	Yarım akçe	Kayyım Ahmet	Hoca Kemal Mescidi'ne kayyım lazım olduğu için Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 27.
H. Cemaziye'l-evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe	Müezzin Hüseyin	Hoca Kemal Mescidi'nde müezzin olan Mehmet'in görevi bırakması ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 101.
H. Zi'l-hicce 1120/m. Şubat 1709		Nâzır Seyyid Osman	Hoca Kemal Mescidi Vakfına nâzır lazım olduğu için Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Ramazan 1122/m. Ekim 1710	1 akçe	İmam, mütevelli Ahmet	Hoca Kemal Mescidi'nin imamı ve vakfın mütevellisi Süleyman'ın ölmesi ile oğlu Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 102.
H. Cemaziye'l-âhir 1125/m. Haziran 1713	1 akçe	İmam Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Ahmet	Hoca Kemal Mescidi'nde imam olan Ömer'in ölmesi ile oğulları Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l-âhir 1125/m. Haziran 1713	1 akçe	Hatip Seyyid Ahmet (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi'nde yarı hisse hitabete sahip olan Ömer'in ölmesi ile Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Cemaziye'l-âhir 1125/m. Haziran 1713	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdurrahman	Hoca Kemal Mescidi Vakfının mütevellisi Ömer'in ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 103.
H. Muharrem 1127/m. Ocak 1715	1 akçe	Nâzır Seyyid Ahmet	Hoca Kemal Mescidi Vakfının nâzırı Seyyid Osman'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Rebiu'l-evvel 1139/m. Ekim 1726	1 akçe	Nâzır Seyyid Minnet	Hoca Kemal Mescidi Vakfının nâzırı Seyyid Osman'ın ölmesi ile Seyyid Minnet'e görev.	VGMA. HD, No: 1143, s. 37.

H. Receb 1141/m. Ocak 1729	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Halife	Hoca Kemal Mescidi'nde müezzin olan Hüseyin'in ölmesi ile Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Halife'ye müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1144, s. 93.
H. Rebiu'l- âhir 1143/m. Ekim 1730		Müezzin Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Halife	Hoca Kemal Mescidi'nde müezzin olan Seyyid Ahmet ve Seyyid Mehmet Halife'nin beratları zayı olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1068, s. 253.
H. Zi'l-ka'de 1148/m. Mart 1736	1 akçe	Mütevelli Seyyid Ömer	Hoca Kemal Mescidi vakfının mütevellisi Seyyid Abdurrahman'ın görevi oğlu Seyyid Ömer'e bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Cemaziye'lâhi r 1149/m. Ekim 1736		İmam Seyyid Ömer (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi'nde yarım hisse imamete sahip olan Seyyid Abdurrahman'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Ömer'e görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
Cemaziye'l- âhir 1149/m. Ekim 1736	1 akçe	Müezzin Seyyid Abdullah Halife	Hoca Kemal Mescidi'nde müezzin olan Seyyid Ahmet'in ölmesi ile Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1068, s. 255.
H. Receb 1208/m. Şubat 1794	1 akçe	İmam Seyyid Ahmet (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi'nde yarım hisse imamete sahip olan Zeynelâbidin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Receb 1208/m. Şubat 1794	1 akçe	Hatip Seyyid Mehmet Sadık (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi'nde yarım hisse hitabete sahip olan Zeynelâbidin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mehmet Sadık'a görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.
H. Muharrem 1243/m. Temmuz 1827	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hacı Mehmet'in oğlu Seyyid Osman	Hoca Kemal Mescidi'ne mütevelli lazım olduğu için Seyyid Osman b. Seyyid Hacı Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 220.
H. Safer 1243/m. Ağustos 1827	2 akçe	Hatip Seyyid Hacı Mehmet (yarım hisse) Seyyid Osman (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi'nde hatip olan Ömer ve diğer Seyyid Ömer'in çocuksuz ölmeleri ile Seyyid Hacı Mehmet ve Seyyid Osman'a müşterek görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 220.
H. Cemaziyel- evvel 1243/m. Kasım 1827	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan (yarım hisse)	Hoca Kemal Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Osman'ın sahip olduğu görevin yarı hisselerini kardeşine bırakması ile Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 535, s. 221.
H. Zi'l-ka'de 1341/m. Haziran 1923	1 akçe	İmam, hatip Hafız Mustafa	Hoca Kemal Mescidi'nde imam ve hatip olan Mustafa ve Ahmet'in ölmeleri ile Hafız Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 149/10

EK 20. Eskice Köyü Müslüme Hatun Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706	Yarım akçe	İmam İlyas	Müslime Hatun Mescidi'ne imam lazım olduğu için İlyas'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 29.
H. Şaban 1131/m. Haziran 1719		Mütevelli Mehmet	Müslime Hatun Mescidi Vakfının mütevellisi İlyas'ın ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 105.
H. Cemaziye'l- âhir 1130/m. Mayıs 1718	1 akçe	İmam Mustafa	Müslime Hatun Mescidi'nde imam olan İlyas'ın ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 104.
H. Şevval 1134/m. Temmuz 1722	1 akçe	İmam, mütevelli Mustafa	Müslime Hatun Mescidi'ne imam ve vakfa mütevelli lazım olduğu için Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Muharrem 1136/m. Ekim 1723	1 akçe	İmam, mütevelli Mustafa	Müslime Hatun Mescidi'nde imamet ve tevliyet Mustafa'nın üzerinde iken dışarıdan müdahale olunmuş görev tekrar Mustafa'ya verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1137, s. 99.
H. Rebî'ü'l- âhir 1136/m. Aralık 1723	1 akçe	İmam, mütevelli Mustafa	Müslime Hatun Mescidi'nde İmamlık ve mütevellilik Mustafa üzerinde iken dışarıdan müdahale olunması ancak görevin tekrar Mustafa'ya verilmesi.	VGMA. HD, No: 1069, s. 107.
H. Cemaziye'l- evvel 1168/m. Şubat 1755	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan	Müslime Hatun Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Ramazan 1168/m. Haziran 1755	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan ve Mehmet	Müslime Hatun Mescidi'nde vakfın mütevellisi Seyyid Hüseyin üzerinden Seyyid Hasan ve Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Temmuz 1755	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hasan	Müslime Hatun Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Hasan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Muharrem 1169/m. Ekim 1755	Bâ- muayyene	Mütevelli Hüseyin	Müslime Hatun Mescidi Vakfının mütevellisi Seyyid Hasan üzerinden Hüseyin olmakla Hüseyin'in görevden alınarak Kadı Ahmet arzıyla Seyyid Hasan'a ibka.	VGMA. HD, No: 1062, s. 165.
H. Zi'l-ka'de 1173/m. Haziran 1760	2 akçe	İmam Seyyid Hasan Halife	Müslime Hatun Mescidi'nde imam olan Ahmet'in ölmesiyle oğlu Seyyid Hasan'ın göreve sahipken dışarıdan Yörük Mehmet'in görevi bir yolla üzerine aldırması ancak onun	VGMA. HD, No: 1062, s. 167.

			görevden alınarak görevi önceki sahibi Seyyid Hasan Halife'ye Kadı Seyyid Mehmet Ali arzıyla görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1193/m. Haziran 1779	1 akçe	İmam Seyyid Hasan	Müslime Hatun Mescidi'nin imamı Seyyid Ahmet'in ölmesiyle kardeşi Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1064, s. 87.
H. Cemaziye'l-evvel 1202/m. Mart 1788	1 akçe	İmam Seyyid Hasan	Müslime Hatun Mescidi'nin imamı Seyyid Hasan'ın beratının zayı olmasından dolayı beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1060, s.228.
H. Receb 1202/m. Nisan 1788	1 akçe	İmam İlyasoğlu İbrahim	Müslime Hatun Mescidi'nde imam olan Seyyid Hasan'ın Ahmet b. Abdullah ve Seyyid Ebubekir b. Halil'in ihbarlarıyla Seyyid Hasan'ın Mahmut Paşa Mahkemesi'nde görevi İbrahim b. İlyas'a bırakması ile Mahmut Paşa Naibi Mehmet Sadık i'lamıyla görev.	VGMA. HD, No: 1060, s. 228.
H. Şevval 1208/m. Mayıs 1794		İmam, müteveli Seyyid Hasan	Müslime Hatun Mescidi'nin imamı ve vakfın mütevellisi Seyyid Hasan görevdeyken dışarıdan imamlıktan anlamayan İbrahim b. İlyas, Seyyid Hasan görevi bana bıraktı diyerek hileyle görevi üzerine aldırması ve mütevelliliği de Mustafa'ya verdirmesi ancak durumun haber vermesi ile İlyasoğlu İbrahim'in görevden alınması ve Mustafa'nın da ölmesiyle görevin önceki sahibi Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 530, s. 260.

EK 21. Bozağaç Köyü Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Receb 1141/m. Şubat 1729	1 Akçe	İmam, hatip Hüseyin Halife	Köy halkı tarafından yeniden yapılan camiye imam ve hatip lazım olduğu için Hüseyin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1139, s. 310.
H.Receb 1141/m. Mart 1729		Mütevelli Mahmut	Ömer Fakih'in vakfettiği nakdin mütevellisi olan Mahmut bî-berat olmakla berat verildi.	VGMA. HD, No. 1139, s. 310.
H.Cemaziye'l-âhir 1163/m. Haziran 1750	10 Akçe	İmam, hatip Ömer b. Mehmet	Bozağaç Köyü Camisi'nde imam ve hatip Hüseyin'in ölmesi ile Ömer b. Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No. 1104, s. 166.
H.Cemaziye'l-âhir 1163/m. Haziran 1750	5 Akçe	Mütevelli Seyyid Halil b. Seyyid Mustafa	Bozağaç Köyü Camisi Vakfının mütevellisi Mahmut'un ölmesi ile Seyyid Halil b. Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No. 1104, s. 166.
H. Şaban 1168/m. Mayıs 1755		İmam, hatip Ömer b. Mehmet	Bozağaç Köyü Camisi'nin imam ve hatibi Ömer b. Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.
H. Şaban 1168/m. Mayıs 1755		Mütevelli Seyyid Halil b. Seyyid Mustafa	Bozağaç Köyü Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Halil b. Seyyid Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.
H. Zi'l-hicce 1174/m. Haziran 1761		İmam, mütevelli Seyyid Ahmet Halife	Bozağaç Köyü Camisi'nin imam ve hatibi Ömer'in dört seneden fazla bir zamandır görevi terk ettiği, vakfın mütevellisi Halil'in mecnun olmasıyla mütevellilik cihetinin boş kaldığı, her ikisinin yerine de vâkıf evlâdından Seyyid Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.
H.Cemaziye'l-âhir 1202/m. Ocak 1788	5 Akçe İmam 5 Akçe Mütevelli	İmam, mütevelli Seyyid Numan b. Mehmet ve Seyyid Ali b. Eyüb	Bozağaç Köyü Camisi'nin imam ve mütevellisi Seyyid Ahmet'in hizmete ehil olmadığı terk ettiği için görevden alınıp Seyyid Numan b. Mehmet ve Seyyid Ali b. Eyüb'e görev.	VGMA. HD, No. 1113, s. 277.
H.Cemaziye'l-evvel 1203/m. Şubat 1789	Yarım Akçe	Hatip Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Hacı Numan	Bozağaç Köyü Camisi'nin hatibi Ömer'in çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Hacı Numan'a görev.	VGMA. HD, No. 1113, s. 277.
H. Zi'l-ka'de 1207/m. Temmuz 1793	5 Akçe İmam 5 Akçe Mütevelli	İmam, mütevelli Seyyid Ali b. Eyüb	Bozağaç Köyü Camisi'nde Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Numan b. Mehmet, imamet ve mütevelliliğe beraber mutasarrıflarken Seyyid Numan b. Mehmet'in bırakması ile hissesi Seyyid Ali b. Eyüb'e verilmiştir.	VGMA. HD, No. 558, s. 103.

H. Zi'l-ka'de 1207/m. Temmuz 1793	Yarım Akçe	Hatip Seyyid Ali b. Eyüb	Bozağaç Köyü Camisi'nde Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Numan b. Mehmet müşterek mutasarrıflarken Seyyid Numan b. Mehmet'in bırakması ile Seyyid Ali b. Eyüb'e görev.	VGMA. HD, No. 558, s. 103.
H. Rebiu'l- evvel 1214/m. Ağustos 1799	Ücretsiz	Nâzır Seyyid Ebubekir b. Süleyman	Bozağaç Köyü Camisi Vakfına nâzır lazım olduğu için Seyyid Ebubekir b. Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No. 552, s. 293.
H. Zi'l-ka'de 1214/m. Nisan 1800	5 akçe ile imam, yarım akçe ile hatip ve 5 akçe ile mütevelli	İmam, hatip mütevelli Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Numan b. Mehmet	Bozağaç Köyü Camisi'nin imam, hatip ve mütevellisi Seyyid Ali b. Eyüb ve Seyyid Numan b. Mehmet müşterek mutasarrıflarken Seyyid Numan b. Mehmet'in hissesini alan Seyyid Ali b. Eyüb'den hisselerin evvelki sahibi Seyyid Numan b. Mehmet'e verilmesi.	VGMA. HD, No. 552, s. 295.
H. Ramazan 1221/m. Kasım 1806	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, rubu' akçe ile yarım hisse hitabet, 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmamet, hitabet ve mütevellilik Seyyid Numan b. Mehmet	Bozağaç Köyü Camisi'nin imam, hatip ve mütevellisi Seyyid Numan b. Mehmet'in beratı zayi olmakla görevi Seyyid Ali'ye devretmiş olup eski berata itibar edilmemesi tekrar Seyyid Numan'a görev.	VGMA. HD, No. 553, s. 304.
H. Receb 1233/m. Mayıs 1818	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile yarım hisse hitabet, 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmamet ve mütevellilik Seyyid Ahmet	Bozağaç Köyü Camisi'nin 2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile hatiplik ve 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet cihetlerine mutasarrıf olan Seyyid Ali b. Eyüp'ün ölmesi ile yerine oğlu Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No. 555, s. 388.
H. Cemaziye'l- evvel 1239/m. Ocak 1824	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, yarım akçe ile yarım hisse hitabet 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmam, hatip ve mütevelli Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet Said	Bozağaç Köyü Camisi'nin yarım hisse imamet, yarım hisse hitabet, yarım hisse tevliyet cihetlerine mutasarrıf olan Seyyid Numan b. Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet Said' görev.	VGMA. HD, No. 556, s. 236.
	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile yarım hisse hitabet 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmam, mütevelli Seyyid Hasan b. Seyyid Mahmut	Bozağaç Köyü Camisi'nin yarım hisse imamet, yarım hisse hatiplik ve yarım hisse tevliyet cihetlerine mutasarrıf olan Seyyid Ahmet b. Seyyid Ali'nin görevi bırakması ile Seyyid Hasan b. Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No. 556, s. 236.

H. Rebiu'l- evvel 1242/m. Ekim 1826	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmam, mütevellilik Seyyid İbrahim ve Seyyid Ahmet	Bozağaç Köyü Camisi'nin yarım hisse imamet, yarım hisse tevliyet cihetlerine mutasarrıf olan Seyyid Hasan b. Seyyid Mahmut'un bırakması ile yerine köy sakinlerinden Seyyid İbrahim ve Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No. 556, s. 237.
H.Cemaziye'l- âhir 1246/m. Kasım 1830	2,5 akçe ile yarım hisse imamet, 2,5 akçe ile yarım hisse tevliyet	İmamet, tevliyet Seyyid Süleyman Şakir b. Hüseyin	Bozağaç Köyü Camisi'nin yarım hisse imamet, yarım akçe tevliyetle müşterek mutasarrıf olan Seyyid İbrahim ve Seyyid Ahmet, Seyyid İbrahim'in çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Ahmet'de üzerideki hesseleri diğer hisselerle beraber Seyyid Süleyman Şakir b. Hüseyin'e bırakması.	VGMA. HD, No. 557, s. 186.

EK 22. Gezende Köyü Cami-i Kebîr Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1110/m. Mayıs 1699	1 akçe	Ferrâş İsmail ve Veli	Gezende Köyü Camisi'nde ferrâş Abbas'ın ölmesi ile İsmail ve Veli'ye görev.	VGMA. HD, No. 1140, s. 639.
H. Zi'l-ka'de 1110/m. Mayıs 1699	1 akçe	Devirhân Seyyid Yahya	Gezende Köyü Camisi'nde devirhân Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No. 1140, s. 639.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	İmam Halil Halife	Gezende Köyü Camisi'ne imam lazım olduğu için Halil Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703		Mütevelli Şeyh Halil	Gezende Köyü Camisi Vakfının mütevellisi Şeyh Habib'in ölmesi ile Şeyh Halil'e görev	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Şaban 1115/m. Aralık 1703		Hatip Seyyid Osman	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Seyyid Osman beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Cemaziye'l-evvel 1118 /m. Ağustos 1706	1 akçe	İmam Seyyid Mahmut	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Salih'in görevden alınması ile Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No. 1141, s. 55.
H. Şevval 1121/m. Aralık 1709	Bâ-muayyene	Hatip Seyyid Yahya	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Seyyid Hüseyin'in ehil olmadığı için görevden alınıp Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No. 1116, s. 173.
H. Safer 1138/m. Ekim 1725	1 akçe	İmam Seyyid Hızır	Gezende Köyü Camisi'nin evkât-ı hamsede imamı Seyyid Mehmet'in görevi terk ettiği için görevden alınıp Seyyid Hızır Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1091, s. 241.
H. Rebiu'l-âhir 1141/m. Aralık 1728	1 akçe	Mütevelli Seyyid Osman	Gezende Köyü Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Hüseyin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No. 1139, s. 310.
H. Rebiu'l-evvel 1143/m. Eylül 1730	1 akçe	Hatip Seyyid Osman	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Seyyid Hüseyin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No. 1105, s. 193.
H. Receb 1148/m. Kasım 1735	1 akçe	İmam Hasan Halife	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Seyyid Hızır rağbet etmeyip başka köye gitmesi sebebiyle görevden alınıp Hasan Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1105, s. 193.
H. Cemaziye'l-evvel 1158/m. Haziran 1745	1 akçe	İmam Seyyid Osman Halife	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Hasan Halife rağbet etmemesinden dolayı namaz kılınmadığı için görevden alınıp Seyyid Osman Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1104, s. 166.
H. Cemaziye'l-âhir 1172/m. Şubat 1759	1 akçe	Mütevelli Hüseyin Halife	Gezende Köyü Camisi evkafının mütevellisi Seyyid Osman'ın ölmesi ile oğlu Hüseyin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.

H. Cemaziye'l-âhir 1172/m. Şubat 1759	1 akçe	Hatip Hüseyin Halife	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Seyyid Osman'ın ölmesi ile oğlu Hüseyin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.
H. Cemaziye'l-evvel 1174 /m. Aralık 1760	1 akçe	İmam Seyyid Ahmet Halife	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Seyyid Osman'ın ölümü ile Seyyid Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1103, s. 159.
H. Rebiu'l-evvel 1189/m. Mayıs 1775	2 akçe	Mütevelli Seyyid Osman	Gezende Köyü Camisi evkafının mütevellisi Seyyid Hüseyin'in ölümü ile oğlu Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No. 1115, s. 140.
H. Rebiu'l-evvel 1189/m. Mayıs 1775	1 akçe	Hatip Hasan Halife	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Hasan Halif'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No. 1216, s. 261.
H. Şaban 1211/m. Şubat 1297	2 akçe	İmam Seyyid Mehmet	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Hamza'nın çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No. 552, s. 295.
H. Cemaziye'l-evvel 1217/m. Eylül 1802	1 akçe	Hatip Seyyid Ali	Gezende Köyü Camisi'nin hatibi Seyyid Hasan'ın ölmesi ile kardeşi Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No. 553, s. 304.
H. Zi'l-hicce 1249/m. Nisan 1834	2 akçe	İmam Seyyid Ali	Gezende Köyü Camisi'nin imamı Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No. 557, s. 186.

EK 23. Konur Köyü Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1113/m. Temmuz 1701	1 akçe	Müezzin İbrahim	Konur Köyü Camisi'ne müezzin lazım olduğu için İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Safer 1113/m. Temmuz 1701	1 akçe	İmam Hüseyin	Konur Köyü Camisi'nin imamı Mustafa kendi halinde olmadığı için görevden alınıp Hüseyi'e görev.	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	Müezzin Abdullah Halife	Konur Köyü Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1141, s. 54.
H. Cemaziye'l-âhir 1146/m. Kasım 1733	Yarım akçe	İmam, hatip Molla Abdullah b. Veli	Konur Köyü Camisi'nin imam ve hatibi Mahmut'un ölmesi ile Molla Abdullah b. Veli'ye görev.	VGMA. HD, No. 1105, s. 193.
H. Zi'l-ka'de 1167/m. Eylül 1754	Ücretsiz	İmam Halil	Konur Köyü Camisi'nde ücretsiz olarak imamlık yapan Abdullah'ın ölmesi ile Halil Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1104, s. 166.
H. Zi'l-ka'de 1167/m. Eylül 1754	Ücretsiz	Hatip Osman	Konur Köyü Camisi'nde ücretsiz olarak hatiplik yapan Abdullah'ın ölmesi ile Osman Halife'ye görev.	VGMA. HD, No. 1104, s. 166.
H. Cemaziye'l-evvel 1180/m. Ekim 1766	Yarım akçe	İmam Halil	Konur Köyü Camisi'nin imamı Halil'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No. 1101, s. 126.
H. Cemaziye'l-evvel 1180/m. Ekim 1766	Yarım akçe	Hatip Osman	Konur Köyü Camisi'nin hatibi Osman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No. 1101, s. 126.
H. Zi'l-hicce 1212/m. Haziran 1798	Yarım akçe	İmam Hüseyin	Konur Köyü Camisi'nin imamı Halil'in ölmesi ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No. 552, s. 295.
H. Muharrem 1224/m. Şubat 1809	Yarım akçe	Hatip Seyyid Hüseyin b. Osman	Konur Köyü Camisi'nin hatibi Osman'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No. 554, s. 213.
H. Şevval 1237/m. Haziran 1822	Yarım akçe	İmam Seyyid Nebi b. Hüseyin	Konur Köyü Camisi'nin imamı Hüseyin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Nebi'ye görev.	VGMA. HD, No. 555, s. 387.

EK 24. Hacı Osman Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-âhir 1103/m. Aralık 1691		Hatip Seyyid Abdullatif	Hacı Osman Camisi'nin hatibi Seyyid Abdullatif'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Zi'l-ka'de 1104/m. Ağustos 1693		Hatip Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nin hatibi Seyyid Abdullatif başka kazada oturduğu için Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Muharrem 1105/m. Eylül 1693	2 akçe	Hatip ve mütevellî Şeyh Ahmet	Hacı Osman Camisi'nin hatip ve mütevellisi Seyyid Abdullatif başka yerde oturduğu için yeri boş olup bu sebeple görev Şeyh Ahmet'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 44.
H. Cemaziye'l-âhir 1108/m. Ocal 1697		Hatip Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nin hatibi Abdulgafur'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 711.
H. Receb 1108/m. Şubat 1697	2 akçe	İmam Abdurrahman	Hacı Osman Camisi'nin imamı Abdulgafur görevi bıraktığı için Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 711.
H. Rebiu'l-evvel 1109/m. Ekim 1697	1 akçe	Mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Ahmet vakfın malını yediği için görev Abdulgafur'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 711.
H. Cemaziye'l-âhir 1112/m. Kasım 1700	Bâ-muayyene	Hatip ve mütevellî Seyyid Ahmet	Hacı Osman Camisi'nin hatip ve mütevellisi Seyyid Ahmet üzerinden Abdulgafur olup haksızlık etmekle yeniden Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 44.
H. Ramazan 1113/m. Şubat 1702		Mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi Vakfının mütevellisi olmadığı için görev Abdulgafur'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Muharrem 1114/m. Haziran 1702	Yarım akçe	Hatip ve mütevellî Seyyid Mehmet	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdullatif üzerinden Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Cemaziye'l-evvel 1114/m. Ekim 1702	Bâ-muayyen	Hatip ve mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur'un görevden alınmasını icap edecek bir durum yokken Abdullatif bir şekilde görevi üzerine alıp haksızlık yapmakla yeniden Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. 1115/m. 1703/1704	1 akçe	Hatip ve mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nin hatip ve mütevellisi Seyyid Abdullatif üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.

H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705		Hatip ve mütevellî Abdullatif	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur üzerinden Abdullatif olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Cemaziye'l-evvel 1117/m. Ağustos 1705		Mütevellî Abdullatif	Hacı Osman Camisi'nde mütevellî Abdulgafur üzerinden Abdullatif olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Şaban 1117/m. Kasım 1705		Mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi Vakfının mütevellîsi Abdullatif üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Şevval 1117/m. Ocak 1706		Hatip Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde hatip Seyyid Abdullatif üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Zi'l-hicce 1117/m. Mart 1706		Hatip ve mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Seyyid Abdullatif üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Şaban 1118/m. Kasım 1706		Hatip ve mütevellî Abdullatif	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur üzerinden Seyyid Abdullatif olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Zi'l-hicce 1123/m. Ocak 1712	1 akçe	Müezzîn Osman	Hacı Osman Camisi'ne müezzîn lazım olduğu için Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Zi'l-hicce 1123/m. Ocak 1712	1 akçe	Hatip ve mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur görevi bırakması ile beratsız olup Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Muharrem 1124/m. Şubat 1712		Hatip ve mütevellî Abdullah Halife	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdullatif'in ölmesi ile oğlu varken dışarıdan müdahale olmakla görevden alınıp oğlu Abdullah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Şevval 1125/m. Ekim 1713		Hatip ve mütevellî Seyyid Osman	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur üzerinden Seyyid Osman olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Rebiu'l-evvel 1127/m. Mart 1715	1 akçe	Hatip ve Mütevellî Seyyid Osman	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur üzerinden Seyyid Osman olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Cemaziye'l-âhir 1129/m. Mayıs 1717		Ferrâş Hüseyin	Hacı Osman Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için Hüseyin Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Cemaziye'l-âhir 1129/m. Mayıs 1717		Müezzîn Abdulfettah	Hacı Osman Camisi'nde müezzîn Osman görevi terk ettiğinden Abdulfettah'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Zi'l-ka'de 1130/m. Eylül 1718		Hatip ve Mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde müşterek hatip ve mütevellî Seyyid Osman ve Seyyid Abdûlbâki üzerinden Abdulgafur olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Rebiu'l-âhir 1132/m. Şubat 1720	1 akçe	Hatip ve Mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde müşterek hatip ve mütevellî olan Seyyid Osman ve Seyyid Abdûlbâki	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.

			üzerinden Abdulgafur olmakla haksızlık yapmakla görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1132/m. Nisan 1720	1 akçe	Müezzin Abdalbâki	Hacı Osman Camisi'nde müezzin Osman üzerinden Abdalbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Cemaziye'l-âhir 1132/m. Nisan 1720	1 akçe	Hatip ve Mütevellî Mehmet ve Seyyid Ahmet	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Seyyid Abdalbâki görevi bırakması ile oğulları Mehmet ve Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Safer 1133/m. Aralık 1720		İmam Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde imam Abdurrahman'ın ölmesi ile Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Rebiu'l-âhir 1133/m. Şubat 1721		Hatip ve mütevellî Abdurrahman	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdalbâki Sinanlı kazasında da hatip olduğu için tevliyet ve hitabet boş kalmakla Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Cemaziye'l-evvel 1133/m. Mart 1721	Bâ-muayyene	Hatip ve mütevellî Abdurrahman	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur'un görevi bırakması ile Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Şevval 1133/m. Temmuz 1721	Bâ-muayyene	Hatip ve mütevellî Abdulgafur	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdulgafur üzerinden Seyyid Abdalbâki olup o da görevi oğulları Mehmet ve Seyyid Ahmet'e bırakması ile Abdulgafur'a haksızlık yapılmış olup Mehmet ve Seyyid Ahmet görevden alınıp Abdulgafur'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723		Hatip Mehmet	Hacı Osman Camisi'nde hatip Abdurrahman başka kazada oturduğu için Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	Hatip ve mütevellî Seyyid Abdalbâki	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Seyyid Abdalbâki görevden alınıp Molla Mehmet ve Abdurrahman'a görev verilmiş ancak bunlarda vakfın gelirini telef ettiği için görevden alınıp yeniden Abdalbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	Müezzin Abdulfettah Halife	Hacı Osman Camisi'nin müezzini Osman'ın ölmesi ile Abdulfettah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
H. Zi'l-hicce 1133/m. Eylül 1723		Hatip ve mütevellî Seyyid Abdalbâki	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevellî Abdalbâki üzerinden Abdurrahman olmakla görevden alınmış yeniden Seyyid Abdalbâki Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
	1 akçe	Hatip ve mütevellî Seyyid Abdalbâki	Hacı Osman Camisi'nde bir akçe ile hatip ve mütevellî Abdalbâki görevden alınıp Molla Mehmet ve Abdurrahman'a görev verilmiş	VGMA. HD, No: 1119, s. 216.

			olup bunların vakfın malına zarar verdiği anlaşıncaya kadar Seyyid Abdülbâki Halife'ye görev.	
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	Müezzin Abdulfettah Halife	Hacı Osman Camisi'nin müezzini Osman'ın ölmesi ile Abdulfettah Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 216.
H. Zi'l-ka'de 1135/m. Ağustos 1723	1 akçe	Hatip ve mütevelli Seyyid Abdülbâki	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevelli Abdülbâki'nin herhangi bir kusuru olmadığı halde dışardan Abdurrahman görevi üzerine almakla haksızlık edip aynı zamanda vakfın gelirini telef etmekle hıyaneti zahir olan Abdurrahman'ın görevden alınıp yeniden Seyyid Abdülbâki Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 216.
H. Safer 1135/m. Kasım 1722		Hatip ve mütevelli Seyyid Osman	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve vakfın mütevellisi Abdulgafur üzerinden Seyyid Osman olmakla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 44.
H. Zi'l-ka'de 1139/m. Haziran 1727	1 akçe	İmam Molla Hüseyin	Hacı Osman Camisi'nin imamı olmadığı için Molla Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 237.
H. Cemaziye'l- evvel 1142/m. Aralık 1729	1 akçe	Müezzin Hüseyin	Hacı Osman Camisi'nin müezzini Abdulfettah'ın ölmesi ile Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 361.
H. Zi'l-hicce 1144/m. Haziran 1732	1 akçe	İmam Hüseyin Halife	Hacı Osman Camisi'nin imamı Hüseyin Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1145, s. 124.
H. Ramazan 1151/m. Ocak 1739	Ücretsiz	Hatip ve mütevelli Mustafa	Hacı Osman Camisi'nde hatip ve mütevelli Abdülbâki'nin ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1145, s. 124.
H. Cemaziye'l- evvel 1191/m. Haziran 1777	1 akçe	Müezzin Hüseyin	Hacı Osman Camisi'nin bir akçe ile müezzini Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 155.
H. Şaban 1231/m. Temmuz 1816	1 akçe	Müezzin Ahmet	Hacı Osman Camisi'nin bir akçe ile müezzini Seyyid Hüseyin b. Seyyid Mehmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 114
H. Cemaziye'l- âhir 1142/m. Ocak 1827	1 akçe	Müezzin Seyyid Mehmet b. Seyyid Hüseyin	Hacı Osman Camisi'nin müezzini Ahmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Mehmet b. Seyyid Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 81.

EK 25: Hacı Ramazan Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO

H. 1115/m. 1703/1704		Hatip Mehmet	Hacı Ramazan Camisi'nin hatibi Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1121, s. 71.
H. Safer 1121/m. Nisan 1709	1 akçe	İmam, hatip Hasan	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hacı Mustafa'nın ölmesi ile Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 116.
H. Muharrem 1130/m. Aralık 1717		İmam, hatip Mehmet	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan'ın ölmesi ile Mehmet'e berat.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Muharrem 1130/m. Aralık 1717		İmam, hatip Abdülkerim Ahmet	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Mehmet'in görevi bırakması ile imamet Abdülkerim'e, hitabet Ahmet'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Şaban 1132/m. Haziran 1720	1 akçe	İmam, hatip Hasan	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan b. Kemaleddin üzerinden bazı kimseler görevi almak istemeleriyle reddinden yeniden Hasan'a berat.	VGMA. HD, No: 1157, s. 117.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	İmam, hatip Hasan	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan b. Kemaleddin üzerinden bazı kimseler görevi almak istemeleriyle reddinden yeniden Hasan'a berat.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723		İmam, hatip Mehmet ve Ahmet Halife	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan'ı cemaat istemediği için görevden alınıp cemaatin tercihi Mehmet ve kardeşi Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	1 akçe	İmam, hatip Hasan	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan b. Kemaleddin hizmetindeyken bazı kimseler müdahale etmekle Hasan'a ibka.	VGMA. HD, No: 1119, s. 216.
H. Ramazan 1135/m. Haziran 1723	Yarım akçe	İmam, hatip Mehmet ve Ahmet Halife	Hacı Ramazan Camisi'nin imam ve hatibi Hasan'ın cahil ve ehil olmadığı bazı kimselerle sıkıntıları olması sebebiyle cemaatin kendisini istemediğini meclis-i şer'ıyye'ye haber vermeleriyle görevden alınıp cemaatin tercihi Mehmet ve kardeşi Ahmet Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 216.
H. Şevval 1162/m. Ekim 1749	Yarım akçe	Hatip Süleyman	Hacı Ramazan Camisi'nin hatibi Mehmet'in ölmesi ile oğlu Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 188.
H. Receb 1168/m. Mayıs 1755	Yarım akçe	Hatip Süleyman	Hacı Ramazan Camisi'nin hatibi Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1135, s. 198.
H. Şevval 1177/m. Nisan 1764	Yarım akçe	Hatip Süleyman	Hacı Ramazan Camisi'nin hatibi Süleyman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.
H. Receb 1210/m. Ocak 1796	Yarım akçe	Hatip Mehmet	Hacı Ramazan Camisi'nin hatibi Süleyman'ın ölmesi ile oğlu Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 112.

EK 26. Nûre Sofi Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
	1 akçe	Müezzin, nâzır Seyyid Mehmet Sadık	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camiye müezzin ve nâzır lazım olduğu için Seyyid Mehmet Sadık’a görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 52.
	1 akçe	İmam Seyyid Mehmet Sadık	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camiye imam lazım olduğu için Seyyid Mehmet Sadık’a görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 52.
H. Şaban 1163/m. Temmuz 1750	1 akçe	İmam Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide imam Seyyid Mehmet Sadık’ın ölmesi ile oğlu Seyyid Abdurrahman’a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Şaban 1163/m. Temmuz 1750	1 akçe	Müezzin Seyyid Ali	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide müezzin Seyyid Mehmet Sadık’ın ölmesi ile oğlu Seyyid Ali’ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Zi’l-hicce 1163/m. Kasım 1750	1 akçe	İmam, müezzin ve nâzır Seyyid AbdurrahmanM ustafa ve Seyyid Ali	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile yarım hisse nâzırlığa sahip olan Seyyid Mehmet Sadık’ın ölmesi ile oğulları Seyyid Abdurrahman imam, Mustafa nâzır ve Seyyid Ali’ye de müezzin olarak ayrı ayrı berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Zi’l-hicce 1163/m. Kasım 1750		Hatip (yarım hisse)	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide yarım hisse hitabete Seyyid Mehmet oğlu Seyyid Osman sahipken Seyyid Mustafa kendi üzerine almakla görevden alınarak yeniden Seyyid Osman’a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Rebiu’l-âhir 1164/m. Mart 1751	1 akçe	Hatip, nâzır Seyyid Osman ve Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile hatip ve nâzır olan Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdülbâki’nin ölmeleriyle yarım hisse hitabet Seyyid Osman’a ve yarım hisse nezâret Seyyid Abdurrahman’a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Zi’l-hicce 1166/m. Ekim 1753		İmam, hatip, Nâzır Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan caminin imamı Mehmet Sadık’ın ölümünden sonra imamet Seyyid Mustafa’ya yine caminin hitabet ve nezâretine sahip Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdülbâki’nin ölümünden sonra her iki görevin tasarrufu da Seyyid Mustafa üzerinde iken yarım hisse hitabeti Seyyid Osman alıp yine yarım hisse nezâreti Seyyid	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.

			Abdurrahman almalarıyla her ikisinin de görevden alınmaları ve Seyyid Mustafa'nın da görevi bırakması ile Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh'a görev.	
H. Receb 1168/m. Nisan 1755	2 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide Seyyid Mustafa'nın görevden alınması babası Seyyid Mehmet yerine iki akçe ile imam ve hatip Seyyid Osman'ın görevi bırakması ile Seyyid Abdurrahman'a berat.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Receb 1168/m. Nisan 1755	2 akçe	Müezzin, nâzır Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide babası Seyyid Mehmet Sadık'ın ölmesi ile iki akçe ile müezzin ve nâzır Seyyid Abdurrahman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Şaban 1168/m. Mayıs 1755	1 akçe imam 1 akçe Hatip	İmam, hatip nâzır Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide Seyyid Mustafa'nın görevden alınması ile imam, hatip ve nâzır olan Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Zi'l-ka'de 1174/m. Temmuz 1761	1 akçe imam 1 akçe Hatip	İmam, hatip nâzır Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile imamı, bir akçe ile Hatibi ve vakfın nâzırı olan Seyyid Yahya Halife'nin eski beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Şevval 1177/m. Nisan 1764	1 akçe müezzin 1 akçe nâzır	Müezzin, Nâzır Seyyid Abdurrahman Halife	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile müezzin ve vakfın nâzırı olan Seyyid Abdurrahman'ın beratı elinde olup hizmetinde azlini icap eden bir durum yokken dışarıdan Seyyid Yahya bir yolunu bularak kendi üzerine berat ettirmesi ile haksızlık yaptığı için görevden alınıp yeniden Seyyid Abdurrahman Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.
H. Muharrem 1178/m. Temmuz 1764	1 akçe müezzin 1 akçe nâzır	Müezzin, nâzır Seyyid Sadık Halife	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile vakfın nâzırı olan Seyyid Abdurrahman'ın bu görevlere rağbet etmediği ve hizmeti terk ettiği için görevden alınması ile Seyyid Sadık Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.
H. Safer 1177/m. Ağustos 1763	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Osman Halife	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile imam ve hatip olan Seyyid Abdurrahman görevi aldıktan sonra bir vakit bile namaz kıldırıp başka kazalarda gezip dolaşmasından dolayı cami boş	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.

			olduğu için görevden alınmış, yerine ahalinin seçtiği Seyyid Osman Halife'ye Mütevellî Seyyid Yahya arzıyla görev.	
H. Şevval 1177/m. Nisan 1764	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile imam ve hatip olan Seyyid Abdurrahman'ın hizmetinde bir kusuru yok iken Seyyid Osman bir şekilde mütevellî arzıyla görevi üzerine alarak haksızlık etmekle yeniden Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.
H. Muharrem 1178/m. Temmuz 1764	1 akçe imam 1 akçe Hatip	İmam, hatip Seyyid Osman	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile imam ve bir akçe ile hatibi olan Seyyid Osman görevden alınmasını icap eden bir durum olmadığı halde dışarıdan Seyyid Abdurrahman kendi üzerine alıp haksızlık etmekle yeniden Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.
H. Ramazan 1178/m. Şubat 1765		Nâzır Seyyid Nasuh	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile müezzîn ve bir akçe ile nâzır olan Seyyid Sadık sadece nâzırlık görevini evlâd-ı vâkıftan Seyyid Nasuh'a bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.
H. Ramazan 1178/m. Şubat 1765	1 akçe imam 1 akçe Hatip	İmam, hatip Seyyid Sadık	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile imam ve bir akçe ile hatibi olan Seyyid Osman'ın ölmesi ile aynı şartla Seyyid Sadık'a Mütevellî Seyyid Yahya arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 103.
H. Şaban 1183/m. Kasım 1769	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Abdurrahman	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile imamet ve hitabete Seyyid Abdurrahman sahip iken dışardan Seyyid Osman kendi üzerine berat ettirip daha sonra ölmesi ve Seyyid Sadık'ın berat alması ile Seyyid Abdurrahman'a haksızlık yapıldığı için yeniden Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1146, s. 143.
H. Safer 1183/m. Haziran 1769	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Sadık	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile imamet ve hitabete Seyyid Sadık sahipken Seyyid Abdurrahman kendi üzerine berat ettirip haksızlık etmekle görevden alınıp yeniden Seyyid Sadık'a mütevellî Seyyid Yahya arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1146, s. 143.
H. Safer 1194/m. Şubat 1780	1 akçe	İmam, hatip Seyyid Emrullah b. Seyyid Hasan	Nûre Sofî Türbesi yanında bulunan caminin bir akçe ile imam ve hatibi olan Seyyid Sadık'ın ölmesi ile Seyyid	VGMA. HD, No: 1151, s. 156.

			Emrullah b. Seyyid Hasan'a Müttevelli Seyyid Nasuh arzıyla görev.	
H. Safer 1196/m. Ocak 1782	1 akçe	Nâzır Seyyid Nasuh	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide bir akçe ile nâzırı olan Seyyid Nasuh b. Seyyid Mehmet Said'in ölmesi ile oğlu Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 156.
H. Rebiu'l-evvel 1233 /m. Mart 1818	2 akçe	İmam, hatip Derviş Ahmet	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide iki akçe ile imamet ve hitabet cihetlerine sahip olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah bu görevlere asla liyakati olmadığı için cami de beş vakit namaz hatta bayram ve cuma namazları dahi kıldırmadığı yerine herhangi birini vekil bırakmadığı için cami boş ve âtıl olduğunu kaza halkının mahkemeye haber vermeleriyle görevden alınıp imtihanla görevi hak eden kaza sakinlerinden Derviş Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 569, s. 114.
H. Cemaziye'l-âhir 1238/m. Mart 1823	2 akçe	İmam, hatip Seyyid Mehmet	Nure Sofi Türbesi yanında bulunan camide iki akçe ile imamet ve hitabet cihetlerine babası Seyyid Emrullah'ın ölmesi ile sahip olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah elinde beratı ile görevine devam ederken bir kusuru olmadığı ve görevden alınmasını icap eden bir hali yokken dışardan Muslihiddin isimli kişi Seyyid Mehmet'in bu görevlere liyakati olmadığını belirterek kendi üzerine berat ettirmekle görevden alınarak tekrar Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah'a görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 80.
H. Zi'l-ka'de 1238/m. Temmuz 1723	2 akçe	İmam, hatip Derviş Ahmet	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide iki akçe ile imamet ve hitabet cihetlerine sahip olan Derviş Ahmet'in görevinde bir kusuru ve azlini icap edecek bir durumu yok- ken Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah isimli kişi çişitli hilelerle köye yakın Ermenek kazası hâkimini kandırarak Derviş Ahmet'i görevden aldırıp kendi üzerine berat almakla Derviş Ahmet'e haksızlık yapıldığını kaza halkının mahkemeye haber vermeleriyle Seyyid Mehmet görevden alınıp Derviş Ahmet'e kaza naibi Seyyid İbrahim arzıyla	VGMA. HD, No: 563, s. 80.

			görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1239/m. Şubat 1824	2 akçe	İmam, hatip Seyyid Mehmet	Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide iki akçe ile imamet ve hitabet cihetlerine babası Seyyid Emrullah'ın ölmesi ile sahip olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah elinde beratı ile görevine devam ederken bir kusuru olmadığı ve görevden alınmasını icap eden bir hali yokken vakfın mütevellisi Muslihiddin kız kardeşinin oğlu Derviş Ahmet üzerine berat alıp haksızlık yapmakla Derviş Ahmet görevden alınıp tekrar Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 80.
H. Rebiu'l-âhir 1243/m. Kasım 1827			Nûre Sofi Türbesi yanında bulunan camide iki akçe ile imam ve hatip olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Emrullah'ın çocuksuz olarak ölmesi ile Ahmet Halife b. Abdalbâki'ye vakfın mütevellisi Muslihiddin'in arz etmesi ile görev.	VGMA. HD, No: 563, s. 81.

EK 27. Sinanlı Pîri Halife Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-hicce 1113/m. Mayıs 1702	Bâ-muayyen	Müezzin Mustafa	Pîri Halife Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 44.
H. Şaban 1118/m. Kasım 1706	1 akçe	Mütevelli Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Osman	Pîri Halife Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 44.
H. Rebiu'l-âhir 1129/m. Nisan 1717	Bâ-muayyene	Hatip mütevelli Seyyid Abdûlbâki	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Osman beraber mutasarrıfken Seyid Osman sadece kendi üzerine berat ettirip hizmeti terk etmesiyle görevden alınıp ortağı Seyyid Abdûlbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141.
H. Muharrem 1131/m. Aralık 1718	1 akçe	Hatip mütevelli Seyyid Osman	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Osman mutasarrıfken dışarıdan Seyyid Abdûlbâki berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141.
H. Şaban 1131/m. Şubat 1719	1 akçe	Hatip mütevelli Seyyid Abdûlbâki	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Osman beraber mutasarrıfken Seyid Osman sadece kendi üzerine berat ettirmekle görevden alınıp ortağı Seyyid Abdûlbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 141.
H. Rebiu'l-âhir 1132/m. Mart 1720	1 akçe	Hatip mütevelli Seyyid Mehmet ve Seyyid İsmail	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Abdûlbâki'nin görevi bırakması ile oğlu Seyyid Mehmet ve İsmail'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.
H. Ramazan 1132/m. Ağustos 1720		Hatip, mütevelli Seyyid Abdûlbâki Seyyid Osman	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Osman beraber mutasarrıfken dışarıdan Seyid Mehmet ve Seyyid İsmail kendi üzerlerine berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Osman ve Seyyid Abdûlbâki'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.
H. Safer 1134/m. Aralık 1721	1 akçe	Hatip mütevelli Seyyid Abdûlbâki Seyyid Mehmet	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevelli Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Mehmet beraber mutasarrıfken dışardan Seyid Osman ve Molla Mehmet kendi üzerlerine berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Abdûlbâki ve Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 142.

H. Zi'l-ka'de 1135/m. Ağustos 1723	1 akçe	Hatip mütevellî Seyyid Abdülbâki	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevellî Seyyid Abdülbâki üzerinden Seyyid Osman olmakla haksızlık etmekle görevden alınıp yeniden Seyyid Abdülbâki'ye ibka görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 436.
H. Zi'l-hicce 1135/m. Eylül 1723	1 akçe	Hatip, mütevellî Seyyid Abdülbâki	Pîri Halife Camisi'nde hatip ve mütevellî Seyyid Abdülbâki üzerinden Seyyid Osman olmakla görevden alınıp yeniden Seyyid Abdülbâki'ye ibka görev.	VGMA. HD, No: 1157, s. 118.
H. Zi'l-ka'de 1137/m. Ağustos 1725	1 akçe	Mütevellî Seyyid Osman	Pîri Halife Camisi'nin bir akçe ile mütevellî Seyyid Osman'ın azlini gerektiren bir kusuru yokken Seyyid Abdullah kendi üzerlerine berat ettirmekle görevden alınıp Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 62.
H. Cemaziye'l-âhir 1158/m. Temmuz 1745	1 akçe	Mütevellî Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi Vakfının mütevellî Seyyid Mehmet ve Seyyid Abdurrahman'ın hizmeti terk etmeleriyle görevden alınıp Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Cemaziye'l-evvel 1160/m. Mayıs 1747	1 akçe	Mütevellî Seyyid Affan	Pîri Halife Camisi Vakfının mütevellî Seyyid Ali'nin ölmesi ile kardeşi Seyyid Affan'a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Cemaziye'l-evvel 1160/m. Mayıs 1747		Hatip mütevellî Abdurrahman	Pîri Halife Camisi'nde hitabet ve tevliye Abdurrahman ve Seyyid Mustafa beraber mutasarrıfken Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile Seyyid Ali hitabeti Abdurrahman'da tevliyeti üzerlerine berat ettirip daha sonra Seyyid Ali'nin de ölmesi ile Seyyid Affan alıp Abdurrahman'a haksızlık etmekle görevden alınması ile Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Cemaziye'l-evvel 1160/m. Mayıs 1747	1 akçe	Hatip mütevellî Abdülkerim b. Receb Halife	Pîri Halife Camisi'nin hatip ve mütevellî Abdurrahman göreve lâıyk olmadığı ve başka kazada oturduğunu halkın haber vermesiyle görevden alınıp Abdülkerim b. Receb Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Cemaziye'l-evvel 1160/m. Mayıs 1747		Hatip mütevellî Seyyid Nasuh ve Seyyid Mehmet	Pîri Halife Camisi'nin hatip ve mütevellî Abdülkerim görevi kendi rızasıyla Seyyid Nasuh ve Seyyid Mehmet'e bırakması ile görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.

H. Cemaziye'l-evvel 1160/m. Mayıs 1747		Hatip mütevellî Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi Vakfının mütevellîsi ve caminin hatibi Seyyid Nasuh iken önceden görevden alınan Seyyid Affan kendi üzerine almakla haksızlık yapmış olup görev tekrar Seyyid Nasuh'a verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1122, s. 98.
H. Şaban 1165/m. Temmuz 1752		Mütevellî Seyyid Mustafa	Pîri Halife Camisi Vakfının mütevellîsi Seyyid Nasuh şart-ı vâkıfın aksine vakfa ve camiye hizmet etmeyip vakfın mahsulünü yiyip sattığı için cami ve cemaat perişan olmuş, bir saat uzaklıktaki Beci Köyü Camisi'nin vakfı zayıf olması nedeniyle o vakfa ilhak olunmuş mütevellî Seyyid Nasuh görevden alınarak Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1148, s. 188.
H. Şevval 1168/m. Ağustos 1755	1 akçe	Hatip, mütevellî Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nde bir akçe ile Hatip ve vakfın mütevellîsi Seyyid Nasuh Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde dışarıdan Seyyid Mustafa bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Eylül 1755	1 akçe	Hatip, mütevellî Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatip ve mütevellîsi Seyyid Abdurrahman'ın görevi bırakması ile Seyyid Ali'ye berat.	VGMA. HD, No: 1135, s. 198.
H. Rebiu'l-evvel 1169 /m. Ocak 1756	1 akçe	Hatip, Mütevellî Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellîsi Abdurrahman Halife kendi rızasıyla görevi Seyyid Ali Halife'ye bırakmıştır.	VGMA. HD, No: 1135, s. 198.
H. Rebiu'l-evvel 1170 /m. Aralık 1756	1 akçe	Hatip, mütevellî Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellîsi olan Seyyid Nasuh Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde dışarıdan Seyyid Abdurrahman'ın görevi bırakmasından sonra Seyyid Ali isimli kişi bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Rebiu'l-âhir 1170/m. Ocak 1757	1 akçe	Hatip, mütevellî Seyyid Nasuh Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellîsi olan Seyyid Ali ile Seyyid Nasuh Halife arasında çok tartışma olduğundan birbirlerini sürekli görevden aldırma hali olmasından dolayı bu tartışmaya son vermek için hitabet ve tevliyet müşterek olarak	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.

			verilmiştir.	
H. Muharrem 1171/m. Ekim 1757	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve aynı zamanda vakfın mütevellisi Seyyid Nasuh Halife b. Seyyid Mehmet bundan önce hitabet ve tevliyetle sahipken dışarıdan Seyyid Ali isimli kişi hitabet ve tevliyetin yarım hisselerini kendi üzerine berat ettirip Seyyid Nasuh Halife'ye haksızlık yapmakla görevden alınması ile yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Zi'l- ka'de 1171/m. Ağustos 1758	1 akçe	Hatip müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ali elindeki beratı zayi etmekle görevden ayrıldığına itibar olunmak üzere zayiden berat.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Cemaziye' l-âhir 1172/m. Şubat 1759	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ali Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde dışarıdan başka kazada oturan Seyyid Nasuh isimli kişi bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Şevval 1174/m. Haziran 1761	1 akçe	Hatip müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ali Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde dışarıdan başka kazada oturan Seyyid Nasuh isimli kişi müdahale ve muarazadan kaçınmadığı Seyyid Nasuh'un müdahalesine mâni olunarak beratı elinde olan Seyyid Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 209.
H. Muharrem 1176/m. Ağustos 1762	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olup görevden azlini icap edecek bir durum yokken hitabet ve tevliyet 66 tarihinde Abdülkerim Halife'nin görevi bırakması ile görev ve berat ile mutasarrıf olup Abdi oğlu Seyyid Ali isimli kişi altmış yedi altmış sekiz senelerinde üzerinden görev alınıp tekrar üzerine berat ettirmekle görevden alınıp yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.

H. Safer 1177/m. Eylül 1763	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nde bir akçe ile hatip ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ali Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde Zeyne'de oturan Seyyid Nasuh isimli kişi bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Ali Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.
H. Zi'l- hicce 1177/m. Haziran 1764	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nde bir akçe ile hatip ve vakfın mütevellisi olan önceki sahibi Seyyid Nasuh b. Seyyid Mehmet, Abdülkerim'in görevi bırakması ile mutasarrıf olup hizmetinde azlini icap eden herhangi bir kusuru yokken bundan önce bir kaç defa görevden alınan Seyyid Ali isimli kişi üzerine berat ettirmekle görevden alınıp yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA.HD, No: 1117, s. 128.
H. Receb 1178/m. Ocak 1165	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Ali Halife görevine devam ederken azlini icap eden bir durum olmadığı halde Seyyid Nasuh isimli kişi bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Ali Halife'ye ibka görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.
H. Zi'l- ka'de 1178/m. Mayıs 1765	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan önceki sahibi Seyyid Nasuh b. Seyyid Mehmet, Abdülkerim'in görevi bırakması ile mutasarrıf olup hizmetinde azlini icap eden herhangi bir kusuru yok iken bundan önce defaatle görevden alınan Seyyid Ali isimli kişi üzerine berat ettirmekle görevden alınıp yeniden Seyyid Nasuh Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 128.
H. Cemaziye' l-âhir 1179/m. Kasım 1765	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nde bir akçe ile hatiplik ve vakfın mütevelliliği Seyyid Ali üzerinde iken dışarıdan Seyyid Nasuh bir şekilde kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yaptığı için görevden alınmış yeniden Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1156, s. 102.
H. Rebiu'l- evvel 1183/m.	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Zeynelâbidîn	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Nasuh Larende'de oturduğu ve	VGMA. HD, No: 1146, s. 79.

Temmuz 1769			sahip olduğu vakıfta hizmet etmediği halde vakfın gelirini işlerinde kullandığı için görevden alınarak Seyyid Zeynelâbidin Halife'ye Silifke Nâibi Seyyid Mehmet arzıyla görev.	
H. Cemaziye' l-âhir 1183/m. Ekim 1769	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Nasuh b. Seyyid Mehmet'in herhangi bir kusuru yokken Seyyid Zeynelâbidin berat almakla haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Nasuh'a Larende Kadısı Salih arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1146, s. 79.
H. Şevval 1188/m. Eylül 1776	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Ali	Pîri Halife Camisi'nde hatiplik ve vakfın mütevelliliğini, (Mut'ta Çiftlik isimli mezranın vakfın yarısının öşrüne sahip iken) herhangi bir durum olmadığı halde Seyyid Nasuh bir şekilde kendi üzerine berat ettirerek haksızlık yapmasıyla görevden alınıp yeniden Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1150, s. 60.
H. Zi'l-ka'de 1191/m. Aralık 1777	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi Seyyid Nasuh, Abdülkerim'in görevi bırakması ile uzun zamandır göreve sahip iken Seyyid Ali bazen Selendi bazen de Mut kazalarında naiblik yapıp kendi arzıyla bir yolunu bulup Seyyid Nasuh'u görevden aldırıp kendi üzerine berat almakla Seyyid Nasuh'a haksızlık yapmakla bundan önce de İçel Valisi huzurunda birçok defa yüzleşmeye çıkan Seyyid Ali'nin üzerindeki görev alınarak tekrar Seyyid Nasuh'a görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 155.
H. Şaban 1192/m. Eylül 1778	1 akçe	Hatip, müteveli Şeyh Ali	Pîri Halife Camisi'nde bir akçe ile hatip ve vakfın mütevellisi Mut kazası Çiftlik mezrasının yarısı Pir Ahmet Bey'in duaguy olan Seyyid Abdurrahman altmış sekiz senesinden beri Şeyh Ali Semerkandi evlâdından Şeyh Ali'ye görevi bırakıp Şeyh Ali göreve sahip olup herhangi bir kusuru ve görevden alınmasını icap eder durumu yokken Karaman'da oturan sahtekârlık ile meşhur olmuş Nasuh isimli kişi kendi üzerine berat ettirmekle Şeyh Ali'ye haksızlık yapılmış olup durumun haber verilmesi ile	VGMA. HD, No: 1151, s. 155.

			Nasuh görevden alınarak tekrar Şeyh Ali'ye görev.	
H. Muharrem 1196/m. Aralık 1781	1 akçe	Hatip, müteveli Seyyid Yahya	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Nasuh'un ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 1151, s. 155.
H. Şevval 1207/m. Mayıs 1793		Müteveli Seyyid Şeyh Muslihiddin	Pîri Halife Camisi Vakfının tevliyeti evlâdiyet üzere meşrut olup mütevellisi olan Seyyid Yahya'nın bu göreve ehil olmadığı vakfın gelirini vâkıfın şartlarının aksine yediği ve sattığı kaza sakinlerinin ileri gelenlerinin meclis-i şer'iyye'ye haber verip şahitlik etmeleriyle Seyyid Yahya'nın başka kazada oturduğu hizmetleri yerine getiremediği ve liyakatsizliğinden dolayı görevden alınması ile Seyyid Şeyh Muslihiddin'e görev.	VGMA.HD, No: 558, s. 242.
H. Zi'l- hicce 1207/m. Temmuz 1793	Bâ- muayyene	Hatip, müteveli Seyyid Yahya	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh babası Seyyid Nasuh'un ölümünden sonra mutasarrıf ve hizmetinde kusuru yokken Seyyid Muslihiddin isimli kişi kendi üzerine berat etmekle haksızlık yapmış olup görevden alınması ile yeniden Seyyid Yahya'ya görev.	VGMA. HD, No: 558, s. 242.
H. Şaban 1216/m. Aralık 1802		Hatip, müteveli Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi olan Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh'un ölmesi ile Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh isimli kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD, No: 562, s. 111.
H. Rebiu'l- evvel 1218/m. Temmuz 1803	Bâ- muayyene	Müteveli Seyyid Muslihiddin	Pîri Halife Camisi evkafının vazife-i muayyene ile tevliyeti evlâda meşrut olup mütevellisi Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh'un Larend'e oturduğu görevi terk ettiği liyakatsiz olduğu cami harap olduğu için kaza halkının haber vermeleriyle Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh'un görevden alınarak önceki sahibi Seyyid Muslihiddin'e görev.	VGMA. HD, No: 561 s. 116.
H. Zi'l- hicce 1220/m. Mart 1806	Hatip Müteveli Bâ- muayyene Câbi 5 akçe	Hatip, müteveli, Câbi Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh	Pîri Halife Camisi'nin hatibi ve vakfın mütevellisi ve Nûre Sofi Türbesinin beş akçe ile câbisi olan Seyyid Yahya b. Seyyid Nasuh'un ölmesi ile oğulları Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh	VGMA. HD, No: 561 s. 117.

			babalarının hissesine müşterek sahip olup görevlerine devam ederlerken dışarıdan Yalnızcabağ köyünde oturan Muslihiddin isimli kişi bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup halkın mahkemeye bildirmesiyle görevden alınıp tekrar Seyyid Mehmet ve Seyyid Nasuh kardeşlere müşterek Naib Hocas-âde Hacı Mehmet Efendi arzıyla görev.	

EK 28. Şeyh Ahmet Mescidi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-âhir 1103/m. Aralık 1691		Mütevelli Seyyid Ahmet	Vakfın mütevellisi Hasan hizmet etmeyip âtıl kaldığı için görev Seyyid Ahmet'e verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1121, s. 71.
H. Şevval 1108/m. Mayıs 1697	Yarım akçe	Ferrâş Ali	Şeyh Camisi'nde yarım akçe ile ferrâş Ali'nin ölmesi ile diğer Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1140, s. 364.
H. Zi'l-hicce 1111/m. Haziran 1700		İmam Osman	Şeyh Ahmet Mescidi'nin imamı olmadığı için Osman'a görev.	VGMA. HD. No: 1121, s. 71.
H. Cemaziye'l-âhir 1133/m. Nisan 1721		İmam Osman	Şeyh Ahmet Mescidi'nde imam olmadığı için Osman'a görev.	VGMA. HD. No: 1157, s. 117.
H. Rebiu'l-âhir 1134/m. Ocak 1722	1 akçe	İmam Mustafa	Şeyh Ahmet Mescidi'nde bir akçe ile imam Osman'ın ölmesi ile Mustafa'ya görev.	VGMA. HD. No: 1157, s. 117.
H. Safer 1136/m. Kasım 1723	1 akçe	Ferrâş İbrahim Halife	Ahmet Çelebi Mescidi'ne ferrâş lazım olduğu için bir akçe ile İbrahim Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1119, s. 216
H. Safer 1136/m. Kasım 1723	1 akçe	Ferrâş İbrahim Halife	Ahmet Çelebi Mescidi'ne ferrâş lazım olduğu için bir akçe ile İbrahim Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1157, s. 117.
H. Zi'l-ka'de 1139/m. Haziran 1727	1 akçe	Mütevelli Mustafa Halife	Vakfın bir akçe ile mütevellisi Seyyid Ahmet'in ölmesi ile görev Mustafa Halife'ye verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1128, s. 237.
H. Muharrem 1140/m. Ağustos 1727	1 akçe	Mütevelli Mustafa Halife	Vakfın bir akçe ile mütevellisi Mustafa'nın beratı zâyiden dolayı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1128, s. 237.
H. Zi'l-ka'de 1160/m. Aralık 1747	1 akçe	İmam Mustafa Halife	Ahmet Çelebi Mescidi'nde bir akçe ile imam Mustafa Halife hayatta olduğu halde dışarıdan Ali isimli kimse Mustafa öldü diye kendi üzerine berat ettirmekle Mustafa'ya haksızlık yapılmış, halkın bu durumu haber vermeleriyle Ali görevden alınarak yeniden Mustafa Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1148, s. 189.
H. Zi'l-ka'de 1160/m. Aralık 1747	1 akçe	İmam Zeynelâbidin Halife	Ahmet Çelebi Mescidi'nde bir akçe ile imam Mustafa Halife'nin görevi bırakması ile Zeynelâbidin Halife'ye berat.	VGMA. HD. No: 1148, s. 189.
H. Receb 1168/m. Mayıs 1755	1 akçe	Ferrâş Mehmet ve Abdi	Ahmet Çelebi Mescidi'nde bir akçe ile ferrâş İbrahim'in görevi bırakması ile oğulları Mehmet ve	VGMA. HD. No: 1135, s. 198.

			Abdi'ye berat.	
H. Receb 1169/m. Nisan 1756	Yarım akçe	Mütevelli Zeynelâbidin	Ahmet Çelebi Mescidi'nin yarım akçe ile mütevellisi Zeynelâbidin'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1135, s. 198.
H. Şevval 1174/m. Haziran 1761	1 akçe imam yarım akçe mütevelli	İmam Mütevelli Seyyid Şeyh Ali	Şeyh Ahmet Mescidi'nde bir akçe ile imam ve yarım akçe ile vakfın mütevellisi Zeynelâbidin'in ölmesi ile Seyyid Şeyh Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1135, s. 198.
H. Receb 1207/m. Mart 1793	1 akçe imam yarım akçe mütevelli	İmam mütevelli Seyyid Şeyh Hüseyin b. Seyyid Şeyh Ali	Şeyh Ahmet Mescidi'nde bir akçe ile imam ve yarım akçe ile vakfın mütevellisi Seyyid Şeyh Ali'nin ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Şeyh Hüseyin b. Seyyid Şeyh Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 558, s. 242.
H. Safer 1242/m. Eylül 1826	1 akçe imam yarım akçe mütevelli	İmam mütevelli Seyyid Şeyh Ali b. Seyyid Şeyh Hüseyin	Şeyh Ahmet Mescidi'nde bir akçe ile imam ve yarım akçe ile vakfın mütevellisi olan Seyyid Şeyh Hüseyin b. Seyyid Şeyh Ali'nin ölmesi ile oğlu Seyyid Şeyh Ali b. Seyyid Şeyh Hüseyin'e görev.	VGMA. HD. No: 563, s. 81.

EK 29. Selendi Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1140/m. Şubat 1728	Bâ-muayyene	Hatip İbrahim	Selendi Camisi hatibi İbrahim görevi terk ettiği için diğer İbrahim b. Ahmet'e Naib Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1128, s. 27.
H. Cemaziye'l-evvel 1143/m. Kasım 1730	Bâ-muayyene	Hatip İbrahim	Selendi Camisi hatibi İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Cemaziye'l-âhir 1168/m. Nisan 1755	Bâ-muayyene	Hatip İbrahim	Selendi Camisi hatibi İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.
H. Rebiu'l-âhir 1169/m. Şubat 1756		Hatip Mehmet	Selendi Camisi hatibi İbrahim'in ölmesiyle yerine Mehmet Halife'ye görev	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.
H. Zi'l-hicce 1173/m. Temmuz 1760	Bâ-muayyene	Hatip Mustafa	Selendi Camisi hatibi Mehmet'in ölmesiyle Mustafa b. İbrahim Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1090, s. 267.
H. Şaban 1174/m. Mart 1761	Yarım akçe	Hatip Mehmet Halife	Selendi Camisi hatibi Mehmet Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 267.
H. Safer 1189/m. Mayıs 1775	Bâ-muayyene	Hatip Mustafa	Selendi Camisi hatibi Mustafa b. İbrahim'e berat.	VGMA. HD. No: 1158, s. 295.
H. Muharrem 1204/m. Ekim 1789	1 akçe	İmam Seyyid Mehmet	Selendi Camisi'nde uzun zamandan beri imam olan Seyyid Mehmet'in elinde beratı olmadığı beratsız olduğu için berat verilmiştir.	VGMA. HD. No: 548, s. 136.
H. Ramazan 1213/m. Mart 1799	Bâ-muayyene	Hatip Hatip-zâde İbrahim	Selendi Camisi hatibi Mustafa b. İbrahim'in ölmesi ile Hatip-zâde İbrahim b. Mehmet'e Naib Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 544, s. 68.
H. Muharrem 1216/m. Haziran 1801	1 akçe	İmam Seyyid Süleyman	Selendi Camisi'nde imam olan Seyyid Mehmet'in ölmesiyle oğlu Seyyid Süleyman'a görev.	VGMA. HD. No: 544, s. 69.
H. Receb 1228/m. Temmuz 1813	1 akçe	İmam İsa	Selendi Camisi'nin imamı Seyyid Süleyman b. Seyyid Mehmet'in memleketi terk etmesiyle bu görevin boş kaldığının haber verilmesi üzerine imtihanla İsa b. Mehmet'e Naib İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 546, s. 62.
H. Şevval 1228/m. Ekim 1813	1 akçe	İmam Seyyid Süleyman	Selendi Camisi'nde imam olan Seyyid Süleyman b. Seyyid Mehmet bi'l-fiil beratla babasının	VGMA. HD. No: 546, s. 62.

			ölümünden sonra imamet cihetine mutasarrıf iken Simav kazasında müsafirlikteyken dışarıdan İsa b. Mehmet isimli kişi Seyyid Süleyman'ın köyü terk ettiğini söyleyerek kaza naibinden yazı ile kendi üzerine berat ettirip Seyyid Süleyman'ı mahrum etmekle kaza halkının İsa'yı mahkemeye haber vermesi ile Seyyid Süleyman ile görüşükten sonra İsa'nın görevden alınarak tekrar Seyyid Süleyman'a görev.	
H. Cemaziye'l-evvel 1244/ m. Kasım 1828	1 akçe	İmam Ahmet	Selendi Camisi'nin imamı Seyyid Süleyman b. Seyyid Mehmet görevi bırakarak elindeki eski beratı Ahmet b. Halil'e teslim etmiş, görev Naib Seyyid Hacı İsmail arzıyla Ahmet'e verilmiştir.	VGMA. HD. No: 549, s. 85.
H. Cemaziye'l-evvel 1244/m. Kasım 1828	Bâ- muayyene		Selendi Camisi hatibi Hatip-zâde İbrahim b. Mehmet görevi bırakması ile oğlu Mehmet Emin'e Naib Seyyid Hacı İsmail arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 549, s. 85

EK 30. Bonsuz Bey Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1101/m. Ağustos 1690		Mütevelli Ahmet	Bonsuz Bey Camisi'nde mütevelli olan Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Zi'l-ka'de 1101/m. Ağustos 1690		Hatip Abdulaziz	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan Mustafa'nın ölmesi ile Hacı Abdulaziz'e görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Zi'l-ka'de 1101/m. Ağustos 1690		Ferrâş Veli	Bonsuz Bey Camisi'nde ferrâş Veli'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Zi'l-ka'de 1102/m. Ağustos 1691		Mütevelli Ali	Bonsuz Bey Camisi'nde mütevelli olan Abdulfettah'ın ölmesi ile Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Şevval 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	Müezzin Abdulgaffar	Bonsuz Bey Camisi'nde bir akçe ile müezzin olan Abdulgaffar'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1140, s. 349.
H. Rebiu'l-âhir 1111/m. Ekim 1699	1 akçe	Müezzin Ali	Bonsuz Bey Camisi'nde bir akçe ile müezzin olan Abdulgaffar'ın görevi bırakması ile Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Şevval 1115/m. Şubat 1704	1 akçe	Müezzin Abdulgaffar	Bonsuz Bey Camisi'nde bir akçe ile müezzin olan Abdulgaffar'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Şevval 1115/m. Şubat 1704		Ferrâş Veli	Bonsuz Bey Camisi'nde ferrâş olan Veli'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Şevval 1115/m. Şubat 1704	2 akçe	Hatip Abdulaziz	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan Abdulaziz'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Safer 1122/m. Nisan 1710	1 akçe	Hatip Muhittin	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Abdulaziz'in ölmesi ile oğlu Muhittin'e Naib Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.
H. Safer 1130/m. Ocak 1718	Yarım akçe	Ferrâş Ahmet	Bonsuz Bey Camisi'nde ferrâş Hüseyin'in ölmesi ile Ahmet'e Kadı Seyyid Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.
H. Zi'l-hicce 1132/m. Ekim 1720	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hacı Süleyman	Bonsuz Bey Camisi Vakfına mütevelli lazım olduğu için Seyyid Hacı Süleyman'a Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.
H. Zi'l-hicce 1132/m. Ekim 1720		Hatip Halil	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Muhittin görevden alınarak Halil'e Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.

H. Receb 1133/m. Mayıs 1721	1 akçe	Hatip Halil	Bonsuz Bey Camisi'nde bir akçe ile hatip Muhittin üzerinden Halil'e berat.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.
H. Receb 1133/m. Mayıs 1721		Ferrâş Osman	Bonsuz Bey Camisi'nde ferrâş Ahmet'in ölmesi ile Osman'a berat ve görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 151.
H. Şaban 1137/m. Mayıs 1725		Hatip Seyyid Musa Halife	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan Muhittin'in görevi terk etmesi ve bu durumun köy halkı tarafından haber verilmesiyle Seyyid Musa Halife'ye berat.	VGMA. HD. No: 1119, s. 110.
H. Rebiu'l- evvel 1138/m. Aralık 1725	Yarım akçe	Hatip Ahmet Efendi	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Seyyid Musa Halife'nin görevi bırakması ile Müderris Ahmet Efendi'ye Kadı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1091, s. 53.
H. Ramazan 1146/m. Şubat 1734	Yarım akçe	Hatip Müderris Ahmet	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan müderris Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Ramazan 1146/m. Şubat 1734	Yarım akçe	Müezzın Ahmet	Bonsuz Bey Camisi'nde müezzın olan Ahmet'in ölmesi ile diğer Ahmet b. Mustafa'ya Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Ramazan 1146/m. Şubat 1734	Yarım akçe	Mütevelli Ali	Bonsuz Bey Camisi Vakfının mütevellisi Süleyman'ın ölmesi ile Ali'ye Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Cemaziye'l- âhir 1147/m. Kasım 1734	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim	Bonsuz Bey Camisi Vakfının mütevellisi Ali'nin vakfa ihaneti ortaya çıkıp hizmeti terk etmesiyle görevden alınıp Seyyid İbrahim'e Naib Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Şevval 1149/m. Şubat 1737	Yarım akçe	Hatip Şeyh Musa	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan Ahmet başka köyde oturduğu için görevden alınıp Seyyid Şeyh Musa'ya Naib Seyyid Veliyüddin arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Safer 1169/m. Kasım 1755		Hatip Seyyid Mustafa	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip olan Seyyid Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.
H. Safer 1180/m. Ağustos 1766	Yarım akçe	Mütevelli Abdülkerim	Bonsuz Bey Camisi Vakfının mütevvlisi İbrahim'in ölmesi ile Seyyid Abdülkerim'e Naib Seyyid Şeyh Ali arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Şevval 1180/m. Mart 1767	Yarım akçe	Müteveeli Seyyid Süleyman	Bonsuz Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid İbrahim'in ölmesi ile oğlu Süleyman varken dışardan Seyyid Abdülkerim bir yolunu bulup kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapmış olup görevden alınarak Seyyid Süleyman'a	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.

			Alanya Naibi Seyyid Mahmut arzıyla görev.	
H. Cemaziye'l-âhir 1193/m. Temmuz 1779		Müezzin Ahmet	Bonsuz Bey Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid Ahmet'e Naib Emin Halil arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 43.
H. Cemaziye'l-âhir 1193/m. Temmuz 1779		Hatip Seyyid Yahya	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Abdurrahman kendi üzerine berat ettirip hitabete liyakati olmadığı için görevden alınıp Seyyid Yahya'ya Naib Emin arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 43.
H. Rebiu'l-evvel 1196/m. Şubat 1782	1 akçe	Hatip Seyyid Yahya	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Seyyid Abdurrahman'ın göreve layık olmadığı için görevden alınması ile Seyyid Yahya'ya görev verilmiş, Seyyid Yahya'nın görevden alınacak bir durumu olmadığı halde Seyyid Abdurrahman tekrar kendi üzerine berat ettirip haksızlık yapmakla tekrar görevden alınması ile Seyyid Yahya'ya Alanya Naib'i Seyyid İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 44.
H. Cemaziye'l-âhir 1196/m. Mayıs 1782	1 akçe	Hatip Seyyid Abdurrahman	Bonsuz Bey Camisi'nde hatip Seyyid Abdurrahman görevini yaparken dışarıdan Seyyid Yahya hile ile kendi üzerine berat ettirip haksızlık yaptığı için görevden alınıp Seyyid Abdurrahman'a Naib Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 44
H. Zi'l-hicce 1196/m. Kasım 1782	Yarım akçe	Mütevelli Mahmut	Bonsuz Bey Camisi Vakfının evlâdiyet şartı ile mütevellisi Seyyid Abdulkерim'in görevden alınacak bir durumu olmadığı halde dışarıdan Seyyid Süleyman isimli kişi Abdulkерim'i görevden aldırarak kendi üzerine berat ettirerek haksızlık yapmış olup görevde iken Seyyid Abdulkерim'in ölmesi ve oğlu Mahmut'un küçük olması nedeniyle Seyyid Süleyman göreve bir süre daha devam etmiş daha sonra köy halkının haber vermesiyle Seyyid Süleyman görevden alınarak Mahmut'a Naib Seyyid Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 44

H. Zi'l-hicce 1212/m. Haziran 1798	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid İbrahim Seyyid Ali	Bonsuz Bey Camisi Vakfının mütevellisi Seyyid Mahmut b. Seyyid Abdulkerim'in çocuksuz ölmesi ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid İbrahim ve Seyyid Ali b. Seyyid Süleyman'a Alanya Naibi Seyyid Abdullah arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 544, s. 68
H. Şevval 1233/m. Ağustos 1818	Yarım akçe	Mütevelli Seyyid Ali Seyyid İbrahim Seyyid Süleyman	Bonsuz Bey Camisi Vakfının evlâdiyet üzere mütevellisi olan Seyyid İbrahim ve Seyyid Ali b. Seyyid Süleyman'ın çocuksuz ölmesi ile evlâd-ı vâkıftan Seyyid İbrahim, Seyyid Ali ve Seyyid Süleyman b. Seyyid Zeynelâbidin kardeşlere müşterek görev.	VGMA. HD. No: 546, s. 62

EK 31. Sinan Çavuş Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1104/m. Ekim 1692	Bâ-muayyen	Hatip İsmail	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip İsmail'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	1 akçe	Hatip Abdullah	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip olan İsmail'in ölmesi ile Abdullah'a görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Cemaziye'l-evvel 1127/m. Mayıs 1715	Bâ-muayyene	Hatip Abdullah	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip olan İsmail'in ölmesi ile Abdullah'a görev.	VGMA. HD. No: 1118, s. 150.
H. Zi'l-hicce 1137/m. Eylül 1725	Yarım akçe	Hatip Ömer Halife	Sinan Çavuş Camisi'nde yarım akçe ile hatip Abdullah'ın ölmesi ile Ömer Halife'ye berat.	VGMA. HD. No: 1091, s. 53.
H. Safer 1151/m. Haziran 1738	Ücretsiz	Müezzin Seyyid Veli Seyyid Hasan	Sinan Çavuş Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Seyyid Veli ve oğlu Seyyid Hasan'a müşterek berat.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Cemaziye'l-âhir 1151/m. Eylül 1738	Yarım akçe	Hatip Ömer	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip Ömer'in beratı zayı olduğu için beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Muharrem 1157/m. Mart 1744	1 akçe	Hatip Şeyh Seyyid Hasan	Sinan Çavuş Camisi'nde bir akçe ile hatip Seyyid Ömer hizmeti terk ettiği için görevden alınarak Şeyh Seyyid Hasan'a Naib Hasan arzıyla berat.	VGMA. HD. No: 1122, s. 103.
H. Zi'l-hicce 1157/m. Şubat 1745		Hatip Seyyid Ömer	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Hasan görevi Seyyid Ömer'e bırakmıştır.	VGMA. HD. No: 1122, s. 103.
H. Zi'l-ka'de 1175/m. Haziran 1762	Yarım akçe	Hatip İsmail Halife	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Ömer'in ölmesi ile oğlu İsmail Halife'ye babasının beratına göre görev.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Safer 1177/m. Eylül 1763	Ücretsiz	Müezzin Seyyid Yusuf	Sinan Çavuş Camisi'nde müezzin olan Seyyid Veli ve Seyyid Hasan'ın ölmesi ile Seyyid Yusuf'a berat.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Zi'l-ka'de 1180/m. Nisan 1767	Yarım akçe	Hatip Seyyid Abdullah	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip olan İsmail Halife'nin ölmesi ile Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD. No: 1117, s. 127.
H. Zi'l-hicce 1195/m. Aralık 1781	Yarım akçe	Hatip Seyyid Ali	Sinan Çavuş Camisi'nde yarım akçe ile hatip Seyyid Ali'nin görevi bırakması ile Seyyid Ali b. İbrahim'e berat verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1129, s. 44.
H. Safer 1200/m. Aralık 1785	Yarım akçe	Hatip Seyyid Ali	Sinan Çavuş Camisi'nde hatip Seyyid Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1158, s. 295.

EK 32. Toraman Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Mart 1692	Yarım akçe	Mütevelli İsmail	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile mütevelli İsmail'e görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Cemaziye'l-âhir 1103/m. Mart 1692		Müezzin Abdurrahman Sinan	Toraman Camisi'nin müezzini Abdurrahman ve Sinan'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Muharrem 1109/m. Ağustos 1697	Yarım akçe	Hatip Ahmet	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip Yusuf üzerinden Ahmet olmakla berat.	VGMA. HD. No: 1140, s. 349.
H. Safer 1109/m. Eylül 1697	Yarım akçe	Hatip Ahmet	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip Yusuf üzerinden Ahmet olmakla berat.	VGMA. HD. No: 1140, s. 349.
H. Safer 1115/m. Haziran 1703	Ücretsiz	İmam Mehmet	Toraman Camisi'ne imam lazım olduğu için ücretsiz Mehmet'e görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32
H. Zi'l-ka'de 1115/m. Mart 1704	Yarım akçe	Hatip Yusuf	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip Yusuf'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32
H. Receb 1117 /m. Ekim 1705		Hatip Hasan	Toraman Camisi'nde hatiplik görevi Yusuf üzerinden Hasan'a verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 33
H. Şevval 1117/m. Ocak 1706	1 akçe	Hatip Yusuf	Toraman Camisi'nde bir akçe ile hatip Yusuf'a berat.	VGMA. HD. No: 1141, s. 33
H. Cemaziye'l-âhir 1139/m. Şubat 1727		Hatip Mustafa Halife	Toraman Camisi'nde hatip Osman'ın ölmesi ile Mustafa Halife'ye görev.	VGMA. HD. No: 1128, s. 27.
H. Ramazan 1146/m. Şubat 1734	Yarım akçe	Hatip Mustafa Halife	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Receb 1170/m. Nisan 1757		Müezzin Seyyid Mehmet	Toraman Camisi'nde müezzin olmadığı için Seyyid Mehmet Halife b. Seyyid Mustafa'ya	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.

		Halife	görev.	
H. Zi'l-hicce 1171/m. Ağustos 1758	1 akçe	Hatip Seyyid Veliyüddin Halife	Toraman Camisi'nde bir akçe ile hatip olan Seyyid Veliyüddin Halife'nin berati zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 267.
H. Ramazan 1188/m. Aralık 1774	Yarım akçe	Müezzin Mehmet	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile müezzin Seyyid Mehmet b. Mustafa'nın berati yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1158, s. 295.
H. Ramazan 1188/m. Aralık 1774		Hatip Seyyid Veliyüddin	Toraman Camisi'nde hatip Seyyid Veliyüddin'in berati yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1158, s. 295.
H. Rebiu'l-evvel 1192/m. Nisan 1778	Ücretsiz	İmam Seyyid Ahmet	Toraman Camisi'nde imam olmadığı için ücretsiz olarak Seyyid Ahmet'e arzuhal görev.	VGMA. HD. No: 1129, s. 43.
H. Safer 1208/m. Eylül 1793	Yarım akçe	Müezzin Mustafa	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile müezzin olan Seyyid Mehmet b. Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Mustafa'ya berat görev.	VGMA. HD. No: 548, s. 136.
H. Muharrem 1222/m. Nisan 1807	Yarım akçe	Hatip Seyyid Mehmet	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip olan Seyyid Veliyüddin'in ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD. No: 545, s. 27.
H. Rebiu'l-evvel 1234/m. Ocak 1819	Yarım akçe	Hatip Abbas	Toraman Camisi'nde yarım akçe ile hatip olan Seyyid Mehmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile Abbas b. Mustafa'ya görev.	VGMA. HD. No: 546, s. 63.

EK 33. Arslan Gazizâde Hacı Ali Ağa Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-hicce 1154/m. Şubat 1742	Ücretsiz	Müezzin Seyyid Veliyüddin	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde müezzin olmayıp Seyyid Veliyüddin'e ücretsiz görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 204.
H. Zi'l-hicce 1154/m. Şubat 1742		İmam Seyyid Mustafa	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde imamlık görevi Seyyid Mustafa'ya verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 204.
H. Zi'l-hicce 1154/m. Şubat 1742		Hatip Seyyid Ahmet	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde hatiplik Seyyid Ahmet'e verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 204.
H. Zi'l-hicce 1154/m. Şubat 1742		Ferrâş Yahya Halife	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde ferrâşlık Yahya Halife'ye verilmiştir.	VGMA. HD. No: 1088, s. 204.
H. Zi'l-hicce 1154/m. Şubat 1742	Ücretsiz	Mütevelli Seyyid Nurullah	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Cami Vakfına mütevelli lazım olduğu için ücretsiz olarak Seyyid Nurullah'a görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 204.
H. Cemaziye'l-âhir 1161/m. Haziran 1748	Ücretsiz	Mütevelli Seyyid Yusuf	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde ücretsiz mütevelli olan Seyyid Nurullah'ın ölmesi ile oğlu Seyyid Yusuf'a berat.	VGMA. HD. No: 1122, s. 103.
H. Rebiu'l-evvel 1170/m. Aralık 1756		Hatip Seyyid Ahmet	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde hatip Seyyid Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.
H. Safer 1177/m. Eylül 1763		Müezzin Seyyid Sinan Halife	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde müezzin olan Seyyid Veliyüddin'in ölmesi ile oğlu Seyyid Sinan Halife'ye berat.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Rebiu'l-evvel 1177/m. Ekim 1763	Ücretsiz	Hatip Seyyid Mustafa Halife	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde ücretsiz hatip olan Seyyid Ahmet Halife'nin ölmesi ile Seyyid Mustafa Halife'ye Naib İbrahim arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Zi'l-ka'de 1206/m. Temmuz 1792	Ücretsiz	Hatip Seyyid Abdurrahman	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde ücretsiz hatip Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması ile Seyyid Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD. No: 548, s. 136
H. Receb 1234/m. Mayıs 1819	Ücretsiz	Hatip Seyyid Mehmet Hakkı	Arslan Gazi-zâde Hacı Ali Camisi'nde ücretsiz hatip olan Seyyid Abdurrahman'nın ölmesi ile büyük oğlu Seyyid Mehmet Hakkı'ya Naib Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 546, s. 63

EK 34. Mehmet Halife Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şevval 1117/m. Ocak 1706	Yarım akçe	İmam Mehmet	Mehmet Halife Camisi'ne imam lazım olduğu için Mehmet'e berat.	VGMA. HD. No: 1141, s. 33.
H. Şevval 1117/m. Ocak 1706	1 akçe	Hatip Mehmet	Mehmet Halife Camisi'ne hatip lazım olduğu için Mehmet'e berat.	VGMA. HD. No: 1141, s. 33.
H. Şaban 1140/ m. Nisan 1728	1 akçe	Hatip Abdurrahman	Mehmet Halife Camisi'nde hatip Mehmet'in ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD. No: 1139, s. 85.
H. Rebiu'l- evvel 1149/m. Temmuz 1736	Yarım akçe	İmam, hatip Seyyid Nurullah Halife	Mehmet Halife Camisi'nde imam ve hatip olan Abdurrahman'ın ölmesi ile Seyyid Nurullah Halife'ye Naib Seyyid Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Şaban 1167/m. Haziran 1754	1 akçe	Hatip Mehmet	Mehmet Halife Camisi'nde hatip olan Abdurrahman b. Mehmet'in ölmesi ile oğlu Mehmet varken görevi Seyyid Nurullah alıp Seyyid Nurullah'ın da ölmesi ile oğlu Abdunnebi'nin görevi alması üzerine Mehmet' e haksızlık yapılmasıyla Abdunnebi'nin görevden alınarak Mehmet b. Abdurrahman'a görev.	VGMA. HD. No: 1122, s. 103.
H. Muharrem 1169/m. Kasım 1755	1 akçe	Hatip Seyyid Mehmet	Mehmet Halife Camisi'nde hatip olan Seyyid Mehmed'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 266.
H. Ramazan 1173/m. Nisan 1760	1 alçe	Hatip Seyyid Mehmet	Mehmet Halife Camisi'nde hatip olan Seyyid Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1090, s. 267.
H. Zi'l-ka'de 1206/m. Temmuz 1792	1 akçe	Hatip Seyyid Mustafa	Mehmet Halife Camisi'nde hatip olan Seyyid Mehmet'in ölmesi ile oğlu Seyyid Mustafa'ya berat.	VGMA. HD. No: 548, s. 136.
H. Receb 1234/m. Mayıs 1819	1 akçe	Hatip Seyyid İbrahim	Mehmet Halife Camisi'nde hatip Seyyid Mustafa'nın çocuksuz olarak ölmesi ile imtihanında başarılı olan Seyyid İbrahim'e Naib Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 546, s. 63.

EK 35. Şeyh Hasan Efendi Mescidi Görevleri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1103/m. Temmuz 1692		İmam Mustafa	Hasan Efendi Mescidi'nin imamı olan Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32.
H. Rebiu'l-âhir 1108/m. Kasım 1696		İmam Mustafa	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Mustafa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1140, s. 348.
H. Rebiu'l-âhir 1108/m. Kasım 1696	Bâ-muayyene	Müezzin Ahmet	Hasan Efendi Mescidi'nde müezzin ve mektepte muallim-i sıbyan Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1140, s. 348.
H. Cemaziye'l- evvel 1109/m. Aralık 1697	Yarım akçe	İmam Abdullah	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Abdullah'a görev.	VGMA. HD. No: 1140, s. 349.
H. Receb 1113/m. Aralık 1701		İmam Abdullah Ahmet	Hasan Efendi Mescidi'nde imam Mustafa'nın ölmesi ile oğulları Abdullah ve Ahmet'e müşterek Kadı Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32
H. Şevval 1115/m. Şubat 1704		Müezzin Ahmet	Hasan Efendi Mescidi'nde müezzin ve mektepte muallim-i sıbyan Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32
H. Cemaziye'l- evvel 1116/m. Eylül 1716	Ba- muayyene	İmam Abdullah Ahmet	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Abdullah ve Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1141, s. 32
H. Şaban 1139/m. Nisan 1727	Yarım akçe	İmam Molla Abdurrahman	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Abdullah'ın ölmesi ile Molla Abdurrahman'a Naib Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD. No: 1128, s. 27.
H. Cemaziye'l- âhir 1151/m. Eylül 1738	1 akçe	Müezzin Ali Ahmet	Hasan Efendi Mescidi'nde müezzin olan Ahmet'in ölmesi ile Ali Ahmet'e görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Cemaziye'l- âhir 1151/m. Eylül 1738	Ba-muayyene	İmam Seyyid Veli Seyyid Hasan	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Abdullah ve Molla Abdurrahman'ın çocuksuz ölmesi ile Seyyid Veli ve Seyyid Hasan'a görev.	VGMA. HD. No: 1088, s. 203.
H. Muharrem 1157/m. Mart 1744		İmam Seyyid Hasan Seyyid Veli	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Seyyid Veli ve Seyyid Hasan'ın beratları zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD. No: 1122, s. 103.
H. Safer 1177/m. Eylül 1763	1 akçe	İmam Seyyid Yusuf Halife	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Seyyid Veli ve Seyyid Hasan'ın ölmesi ile Seyyid Yusuf Halife'ye berat.	VGMA. HD. No: 1117, s. 114.
H. Muharrem 1200/m. Aralık 1785	1 akçe	İmam Seyyid Ali	Hasan Efendi Mescidi'nde imam olan Seyyid Yusuf'un ölmesi ile Seyyid Ali b. Seyyid İbrahim'e berat görev.	VGMA. HD. No: 547, s. 34.

EK 36. Alâeddin Camisi (Cami-i Kebir) Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	İmam Receb	Sultan Alâeddin Camisi'nde imam olan Receb'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 349.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Avlu Ferrâşı Musa	Sultan Alâeddin Camisi'nde avlu ferrâşı olan Musa'nın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 349.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	İmam Musa	Sultan Alâeddin Camisi imamı Receb'in ölmesi ile oğlu Musa'ya Naib Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Müezzin Muhammed	Sultan Alâeddin Camisi'nde müezzin olan Muhammed'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 349.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	Ferrâş Davut	Sultan Alâeddin Camisi ferrâşı Davut'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe	Mütevelli ve ferrâş Hüseyin	Sultan Alâeddin Camisi'ne mütevelli ve ferrâş lazım olduğu için Hüseyin'e görev.	VGMA. HD. No: 1141, s. 23.
H. Cemaziye'l- evvel 1117/m. Ağustos 1705	1 akçe	Ferrâş Davut	Sultan Alâeddin Camisi ferrâşı Davut'un beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Safer 1120/m. Mayıs 1708	5 akçe	Hatip Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi hatibinin bu göreve ehil olmadığı için görevden alınıp Mustafa'ya Kadı Hasan arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Şaban 1123/m. Ekim 1711	Yarım akçe	Bevvâb Musa	Sultan Alâeddin Camisi'ne bevvâp lazım olduğu için Musa'ya Kadı Hasan arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.
H. Receb 1124/m. Ağustos 1712	1 akçe	Müezzin Hasan	Sultan Alâeddin Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Hasan'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Muharrem 1130/m. Ocak 1718	1 akçe	Ferrâş Ali	Sultan Alâeddin Camisi ferrâşı Davut'un ölmesi ile oğlu Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Muharrem 1130/m. Ocak 1718		Hatip Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi hatibi Mustafa görevden alınarak Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.

H. Rebiu'l-evvel 1130/m. Mart 1718		Mütevelli Halil	Sultan Alâeddin Camisi'ne mütevelli lazım olduğu için Halil'e Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Zi'l-hicce 1130/m. Kasım 1718	1 akçe	Kayyım Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'ne kayyım lazım olduğu için Mustafa'ya Mütevelli Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Rebiu'l-evvel 1132/m. Şubat 1720	Ba-muayyene	İmam Musa	Sultan Alâeddin Camisi'nde imam olan Musa'nın ölmesi ile diğer Musa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Cemaziye'l-âhir 1135/m. Mart 1723	Yarım akçe	Ferrâş Halil	Sultan Alâeddin Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için yarım akçe ile Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Rebiu'l-evvel 1138 /m. Aralık 1725	1 akçe	Ferrâş Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş olan Ali'nin hizmeti terk etmesi ile görevden alınarak Mehmet'e Kadı Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 58.
H. Ramazan 1139/m. Mayıs 1727	2 akçe	Müezzin İbrahim	Sultan Alâeddin Camisi'nde müezzin olan Mehmet'in ölmesi ile İbrahim b. Halil'e Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 35.
H. Zi'l-ka'de 1140/m. Temmuz 1728	1 akçe	Müezzin Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nde beş vakitte müezzin olan Ali'nin beratı olmadığı için berat verilmiştir.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Rebiu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	Yarım akçe	Müezzin İbrahim Halife	Sultan Alâeddin Camisi müezzini Mehmet b. Receb'in ölmesi ile İbrahim Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Rebiu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	1 akçe	Müezzin Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nde bir akçe ile 5 vakit müezzin olan Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Safer 1149/m. Haziran 1736	Yarım akçe	Ferrâş Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş olan Hüseyin'in ölmesi ile Mustafa'ya Mütevelli Halil arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 186.
H. Zi'l-ka'de 1152/m. Şubat 1740	Yarım akçe	Ferrâş Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nde ferrâş olan Mehmet'in ölmesi ile Ali'ye Kadı Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 187.
H. Şevval 1153/m. Aralık 1740	3 akçe	Hatip Hacı Halil Halife	Sultan Alâeddin Camisi hatibi Mehmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile Hacı Halil Halife'ye Kadı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 187.
H. Şaban 1157/m. Eylül 1744	1 akçe	Mütevelli, hatip Seyyid Abdullah	Sultan Alâeddin Camisi hatibi ve aynı zamanda vakfın mütevellisi Halil'in ölmesi ile Seyyid Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Safer 1158/m. Mart 1745		Ferrâş Veli Halife	Sultan Alâeddin Camisi ferrâşı Mustafa'nın ölmesi ile Veli Halife'ye Nâib Seyyid Mustafa	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.

			arzıyla görev.	
H. Safer 1158/m. Mart 1745		Müezzin Mustafa	Sultan Alâeddin Camisi'nde müezzin olan Mustafa'nın ölmesi ile Halil b. Mustafa'ya Naib Seyyid Mustafa'ya arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Safer 1158/m. Mart 1745	1 akçe	Mütevelli Zeynüddin Halife	Sultan Alâeddin Camisi hatibi ve vakfın mütevellisi aynı zamanda Şeyh Tevekkül Zaviyesi'nde mütevellisi olan Halil'in ölmesi ile büyük oğlu Zeynüddin Halife varken dışarıdan Seyyid Abdullah hitabet ve tevliyeti kendi üzerine almasıyla görevden alınarak Zeynüddin Halife'ye Naib Seyyid Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Cemaziye'l- âhir 1160 /m. Haziran 1747	Ba- muayyene	İmam Halil Halife	Sultan Alâeddin Camisi imamı Musa Halife'nin ölmesi ile Halil Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.
H. Cemaziye'l- âhir 1160 /m. Haziran 1747	1 akçe	Müezzin Halil	Sultan Alâeddin Camisi müezzin Halil'in ölmesi ile diğer Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.
H. Muharrem 1165/m. Kasım 1751	1 akçe	İmam Müezzin Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi'nde imam ve müezzin olan Halil'in ölmesi ile Mehmet'e bir akçe ile görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.
H. Şaban 1166/m. Haziran 1753	1 akçe	Mütevelli Mahmut	Sultan Alâeddin Camisi Vakfının tevliyetine Seyyid Abdullah sahip iken önceden mütevelli olan Zeynüddin b. Halil'in kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık yapması ile görevden alınıp Abdullah'a Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.
H. Zi'l-hicce 1168/m. Eylül 1755	Ba- muayyene	Mütevelli Seyyid Abdullah	Sultan Alâeddin Camisi Evkafı'nın mütevellisi Seyyid Abdullah'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Rebiu'l- evvel 1169 /m. Aralık 1755	4 akçe	İmam Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi imamı Mehmet'in imametini terkedip başka yerde oturduğu için görevden alınıp diğer Mehmet b. Halil'e Kadı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Rebiu'l- âhir 1169/m. Ocak 1756	2 akçe	Bevvâp Abdullah Halife	Sultan Alâeddin Camisi'nde bevvâp olan Abdullah Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.

H. Rebiu'l-âhir 1194/m. Nisan 1780	4 akçe	İmam Seyyid Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi imamı Mehmet'in çocuksuz ölmesi ile diğer Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1129, s. 42.
H. Rebiu'l-âhir 1194/m. Nisan 1780	1 akçe	Hatip Seyyid Mehmet	Sultan Alâeddin Camisi'nde hatip olan Zeynüddin b. Halil'in ölmesi ile Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1129, s. 42.
H. Şevval 1224/m. Kasım 1809	1 akçe	Hatip Seyyid Mahmut	Sultan Alâeddin Camisi'nde hatip olan Abdullah b. Ali'nin görevi bırakmasıyla Seyyid Mahmut b. Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 567, s. 111.
H. Rebiu'l-evvel 1230 /m. Şubat 1815	1 akçe	Hatip Abdulkadir Halife	Sultan Alâeddin Camisi hatibi Seyyid Mahmut b. Osman'ın ölmesi ile Abdulkadir Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52.
H. Şaban 1235/m. Mayıs 1820	3 akçe	Mütevelli Seyyid Abdulkirim	Sultan Alâeddin Camisi evkafının üç akçe ile mütevellisi Şeyh Ahmet'in çocuksuz ölmesi ile Seyyid Abdulkirim'e Selendi kazası Naibi Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52.
H. Rebiu'l-âhir 1238/m. Ocak 1823	4 akçe	İmam Seyyid Mahmut	Sultan Alâeddin Camisi'nin imamı kırk seneden fazla bir zaman önce ölmesiyle beş vakit namaz kılınmayıp imam lazım olduğu için ahalinin istediği kişi olan Seyyid Mahmut b. Mustafa'ya Naib Seyyid Mehmet Arif'in arz etmekle Sultan Alâeddin Camisi'nde dört akçe ile imam olan Mehmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile Seyyid Mehmet'e (H.1194/m. 1780) tarihinde görev olup bugün imamet Seyyid Mehmet üzerinde olduğu anlaşılmış olup Seyyid Mahmut'a görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 94.
H. Zi'l -ka'de 1240/m. Haziran 1825	1 akçe	Hatip Ali	Sultan Alâeddin Camisi'nde hatip olan Abdulkadir'in ölmesi ile imtihanla görevi alan Ali b. İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 95.

EK 37. Çatak Köyü Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1104/m. Ekim 1692	1 akçe	Hatip Sadık	Abdullah Dede Camisi'ne hatip lazım olduğu için bir akçe ile Sadık'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 24.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	1 akçe	Hatip Sadık	Abdullah Dede Camisi hatibi Sadık'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 349.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Ferrâş Abdülkerim	Abdullah Dede Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için Abdülkerim'e Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	2 akçe	Hatip Abdulmuin	Abdullah Dede Camisi'ne hatip lazım olduğu için Abdulmuin'e Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697	Yarım akçe	Müezzin Hasan	Abdullah Dede Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Hasan'a Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Zi'l-hicce 1119/m. Mart 1708	1 akçe	Ferrâş Abdülkerim	Abdullah Dede Camisi ferrâşı Abdülkerim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Safer 1120/m. Mayıs 1708	2 akçe	Hatip Abdulmuin	Abdullah Dede Camisi hatibi Abdulmuin'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141 s. 24; 1118, s. 119.
H. Receb 1144/m. Ocak 1732	2 akçe	Hatip Abdulmuin	Abdullah Dede Camisi hatibi Abdulmuin Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 285.
H. Zi'l-ka'de 1170/m. Kasım 1756	Ücretsiz	Hatip Ali Halife	Abdullah Dede Camisi'nde ücretsiz hatip olan Mahmut Halife görevi kendi isteğiyle oğlu Ali Halife'ye bırakmıştır.	VGMA. HD, 1090, No:, s. 293.
H. Zi'l-ka'de 1188/m. Ocak 1775	Ücretsiz	Hatip Ali Halife	Abdullah Dede Camisi'nde ücretsiz hatip olan Ali Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, 1158 No: s. 243.
H. Rebiu'l-âhir 1220/m. Haziran 1805		Hatip İbrahim	Abdullah Dede Camisi hatibi Ali b. Mahmut'un ölmesi ile İbrahim b. Mehmet'e berat görev.	VGMA. HD, No: 545, s. 120.
H. Cemaziye'l-evvel 1228/m. Mayıs 1813	1 akçe	Hatip Ahmet	Abdullah Dede Camisi'nde ücretsiz hatip olan İbrahim b. Mehmet'in ölmesi ile imtihanla Ahmet b. Mehmet'e Naib Hasan arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52.
H. Safer 1235/m. Kasım 1819	1 akçe	Hatip Seyyid Şeyh Abdurrahman	Abdullah Dede Camisi'nde hatip olan Ahmet b. Mehmet'in ölmesi ile imtihanla Seyyid Şeyh Abdurrahman'a Naib Seyyid Mehmet said arzıyla taveciH.	VGMA. HD, No: 546, s. 52.

EK 38. Çavuşbucağı Köyü Camisi Gövlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-evvel 1109/m. Eylül 1697	Yarım akçe	İmam Ahmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde imam olan Muhammed'in ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 351.
H. Şaban 1113/m. Ocak 1702	1 akçe	Hatip Ahmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi hatibi Mehmet'in ölmesi ile oğlu Ahmet'e Naib Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 22.
H. Şaban 1119/m. Kasım 1707	1 akçe	İmam Ahmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi'ne imam lazım olduğu bir akçe ile Ahmet'e Kadı Hüseyin arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Safer 1130/m. Şubat 1718	Yarım akçe	Hatip Ahmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi Hatibi Ahmet'in ölmesi ile diğer Ahmet'e Kadı Seyyid Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Ramazan 1137/m. Mayıs 1725	Yarım akçe	Hatip İbrahim Halife	Çavuşbucağı Köyü Camisi hatibi Ahmet'in ölmesi ile İbrahim Halife'ye Kadı Abdurrahman arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Receb 1139/m. Mart 1727	Yarım akçe	Müezzin Mehmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde müezzin olan Abdulcelil'in ölmesi ile Mehmet'e Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 35.
H. Receb 1139/m. Mart 1727	1 akçe	İmam Molla Ali	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde imam olan Ahmet'in ölmesi ile Molla Ali'ye Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 35.
H. Receb 1139/m. Mart 1727	Yarım akçe	Ferrâş Celil	Çavuşbucağı Köyü Camisi ferrâş Ahmet'in ölmesi ile Celil'e görev.	VGMA. HD, No: 1128, s. 35.
H. Rebiu'l-âhir 1142 /m. Kasım 1729		İmam Seyyid Ebubekir	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde imam olan Ali'nin ölmesi ile Seyyid Ebubekir'e Kadı Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Rebiu'l-âhir 1143/m. Ekim 1730	1 akçe	Hatip İbrahim	Çavuşbucağı Köyü Camisi hatibi İbrahim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Rebiu'l-âhir 1158/m. Mayıs 1745	Yarım akçe	Müezzin Mehmet	Çavuşbucağı Köyü Camisi müezzin Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Rebiu'l-âhir 1158/m. Mayıs 1745	Yarım akçe	Ferrâş İbrahim	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde ferrâş olan Celil'in ölmesi ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Rebiu'l-evvel 1169/m. Aralık 1755	Yarım akçe	Hatip İsmail Halife	Çavuşbucağı Köyü Camisi hatibi İbrahim'in ölmesi ile İsmail Halife'ye Kadı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.

H. Ramazan 1169/m. Mayıs 1756	Yarım akçe	Müezzin Mehmet Halife	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde müezzin olan Mehmet Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Şaban 1178/m. Şubat 1765	1 akçe	İmam İsa	Çavuşbucağı Köyü Camisi'nde imam olan Ebubekir'in ölmesi ile İsa'ya Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1117, s. 104.

EK 39. Çiftlik Köyü Hasan b. Ömer Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705	Yarım akçe	Hatip Muhammed	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Halil'in ölmesi ile Muhammed'e yarım akçe ile görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705		İmam Mustafa	Hasan b. Ömer Camisi'ne imam lazım olduğu için Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705	Yarım akçe	Müezzin Abdülkerim	Hasan b. Ömer Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Abdülkerim'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705		Bevvâp Yunus	Hasan b. Ömer Camisi'ne bevvâp lazım olduğu için Yunus'a görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Cemaziye'l-evvel 1136/m. Şubat 1724	Ba-muayyene	Hatip Ahmet Halife	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Mehmet'in görevden alınması ile Ahmet Halife'ye Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Cemaziye'l-evvel 1141/m. Ocak 1729	1 akçe	Müezzin Mehmet	Hasan b. Ömer Camisi'nde müezzin olan Abdülkerim'in ölmesi ile oğlu Mehmet'e babasının beratı ile görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Muharrem 1144/m. Temmuz 1731	1 akçe	Hatip Abdullah Halife	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Ahmet'in ölmesi ile Abdullah Halife'ye Kadı Hacı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Muharrem 1144/m. Temmuz 1731	Yarım akçe	Müezzin İsmail Halife	Hasan b. Ömer Camisi'nde müezzin Mehmet'in görevi bırakması ile İsmail Halife'ye Kadı Hacı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Ramazan 1145/m. Şubat 1733		Hatip Abdulazim	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Abdullah Halife başka yerde oturup hizmetini yerine getiremediği için görevden alınıp Abdulazim Halife'ye Sarıkavak Naibi Ömer arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Ramazan 1148/m. Ocak 1736	1 akçe	Hatip Mahmut	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Abdulazim'in ölmesi ile Mahmut'a görev	VGMA. HD, No: 1088, s. 186.

H. Zi'l-ka'de 1158/m. Aralık 1745	Yarım akçe	Hatip Mehmet Halife	Hasan b. Ömer Camisi'nde hatip olan Mahmut Halife'nin görevi bırakması ile Mehmet Halife'ye Naib Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Zi'l-ka'de 1163/m. Ekim 1750	1 akçe	İmam Hatip Mehmet	Hasan b. Ömer Camisi'nde imam ve hatip olan Mehmet'in ölmesi ile diğer Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.

EK 40. Kepez Köyü Hacı Ahmet Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1128/m. Haziran 1716	Yarım akçe	Hatip Ahmet	Hacı Ahmet Camisi hatibi Razman'ın ölmesi ile oğlu Ahmet'e Kadı Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Cemaziye'l-evvel 1136/m. Şubat 1724	Yarım akçe	Müezzin Ahmet Halife	Hacı Ahmet Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Ahmet Halife'ye Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Cemaziye'l-evvel 1136/m. Şubat 1724	Yarım akçe	Ferrâş Hamza	Hacı Ahmet Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için Hamza'ya Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Şevval 1157/m. Kasım 1744	Yarım akçe	Hatip Mehmet	Hacı Ahmet Camisi'nde hatip olan Hasan'ın ölmesi ile Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Cemaziye'l-âhir 1170/m. Şubat 1757	Yarım akçe	Hatip Mehmet	Hacı Ahmet Camisi hatibi Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 243.
H. Şevval 1177/m. Nisan 1764	Yarım akçe	Hatip Mehmet	Hacı Ahmet Camisi hatibi Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1117, s. 104.
H. Şaban 1190/m. Eylül 1776	1 akçe	Hatip Süleyman	Hacı Ahmet Camisi hatibi Mehmet'in ölmesi ile Süleyman'a Ermenek Naibi Halil arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1129, s. 42.
H. Receb 1210/m. Şubat 1796	1 akçe	Hatip Hacı Ahmet	Hacı Ahmet Camisi'nde hatip olan Süleyman'ın ölmesi ile Hacı Ahmet'e Sarıkavak Naibi Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 544, s. 64.
H. Rebiu'l-evvel 1218/m. Temmuz 1803	1 akçe	Hatip Abdurrahman	Hacı Ahmet Camisi'nde hatip olan Hacı Ahmet'in ölmesi ile oğlu Abdurrahman'a berat görev.	VGMA. HD, No: 545, s. 120.
H. Cemaziye'l-evvel 1228/m. Mayıs 1813	Ücretsiz	Hatip Abdurrahman	Hacı Ahmet Camisi'nde ücretsiz hatip olan Abdurrahman'ın beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 546, s. 52
H. Cemaziye'l-âhir 1231/m. Mayıs 1816	Ücretsiz	Hatip Mehmet	Hacı Ahmet Camisi'nde ücretsiz hatip olan Abdurrahman b. Hacı Ahmet'in çocuksuz olarak ölmesi ile kardeşi Mehmet'e Kadı Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52

EK 41. Nuri Köyü Ahmet Ağa Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Safer 1105/m. Ekim 1693		Ferrâş Veli	Ahmet Ağa Camisi ferrâş Veli'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 25.
H. Safer 1105/m. Ekim 1693		Müezzin Mehmet	Ahmet Ağa Camisi müezzini Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 25.
H. Zi'l-ka'de 1108/m. Mayıs 1697		Mütevelli Şeyh Ali	Ahmet Ağa Camisi Vakfının mütevellisi Şeyh Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 350.
H. Safer 1110/m. Ağustos 1698	1 akçe	Cüzhan Mustafa	Ahmet Ağa Camisi'nde cüzhân olan Mehmet'in ölmesi ile Mustafa'ya Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 351.
H. Şaban 1110/m. Şubat 1699		Hatip Mustafa	Ahmet Ağa Camisi hatibi Abdullah'ın görevini yapamadığı için Musatafa'ya Kadı Mahmut arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 351.
H. Rebiu'l-âhir 1116/m. Ağustos 1704	2 akçe	Mütevelli Ali	Ahmet Ağa Camisi Vakfının mütevellisi Ali'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Rebiu'l-âhir 1116/m. Ağustos 1704	1 akçe	Hatip Ahmet	Ahmet Ağa Camisi hatibi Abdullah'ın görevden alınması ile Ahmet'e bir akçe ile berat görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Cemaziye'l-evvel 1116/m. Eylül 1704	3 akçe	İmam Mehmet	Ahmet Ağa Camisi imamı Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Cemaziye'l-evvel 1126/m. Haziran 1714	Yarım akçe	İmam Mustafa	Ahmet Ağa Camisi'nde imam olan Mustafa'nın ölmesi ile Seyyid Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.
H. Zi'l-ka'de 1126/m. Kasım 1714	1 akçe	Hatip Veli	Ahmet Ağa Camisi'nde hatip olan Abdullah'ın hatipliği terketmesiyle görevden alınıp Veli'ye Kadı Abdullatif arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.
H. Rebiu'l-âhir 1127/m. Temmuz 1715	1 akçe	Hatip Veli	Ahmet Ağa Camisi hatibi Abdullah üzerinden Veli olmakla Kadı Seyyid Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.
H. Safer 1129/m. Şubat 1717		İmam Veli	Ahmet Ağa Camisi imamı Mustafa'nın imamlığı terk etmesiyle görevden alınıp Veli'ye Kadı Seyyid Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.

H. Cemaziye'l-âhir 1129/m. Haziran 1717	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mehmet	Ahmet Ağa Camisi Vakfının mütevellisi olan Ali vakfa ihanet ettiği için görevden alınıp Seyyid Mehmet'e Kadı Seyyid Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 121.
H. Receb 1141/m. Mart 1729	Yarım Akçe	Hatip Davut Halife	Ahmet Ağa Camisi hatibi Mustafa'nın başka yerde oturduğu için görevden alınıp vekili Davut Halife'ye görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Ramazan 1143/m. Mart 1731	1 akçe	Hatip Davut Halife	Ahmet Ağa Camisi hatibi Davut Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Şaban 1156/m. Eylül 1743	4 akçe	İmam İbrahim	Ahmet Ağa Camisi'nde imam olan Veli'nin ölmesi ile İbrahim'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Zi'l-ka'de 1168/m. Ağustos 1755		Hatip Mustafa Halife	Ahmet Ağa Camisi'nde hatip Davut b. Muhittin'nin ölmesi ile oğlu Mustafa Halife'ye babasının beratı ile görev.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Receb 1197/m. Haziran 1783		Hatip Mustafa	Ahmet Ağa Camisi hatibi Mustafa'nın beratı zayı olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1129, s. 42.
H. Zi'l-hicce 1208/m. Temmuz 1794	1 akçe	Hatip Davut	Ahmet Ağa Camisi'nde hatip olan Mustafa'nın ölmesi ile oğlu Davut'a Naib Seyyid Feyzullah arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 548, s. 134.
H. Muharrem 1243/m. Ağustos 1827	Yarım akçe	Hatip Seyyid Musatafa Mehmet Ahmet	Ahmet Ağa Camisi'nde hatip olan Davut'un ölmesi ile oğulları Seyyid Mustafa, Mehmet, Ahmet kardeşlere Kadı Seyyid Şeyh Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 95.
H. Muharrem 1243/m. Ağustos 1827	4 akçe	İmam Seyyid Mustafa Seyyid Ahmet	Ahmet Ağa Camisi'nin imamet görevi cemaatin seçtiği Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet b. Ahmet kardeşlere müşterek Kadı Mevlâna Seyyid Şeyh Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549 s. 95.
H. Safer 1250/m. Haziran 1834	1 akçe	İmam Ahmet	Ahmet Ağa Camisi'nde imamete Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet kardeşler müşterek sahiplerken Seyyid Mustafa'nın çocuksuz olarak ölmesi ile yarım hissesi kardeşi Seyyid Ahmet Halife'ye Naib Seyyid Mahmut Hakkı arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 550 s. 91.

EK 42. Hacı Abdussamed Efendi Camisi Görevliler

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Şaban 1127/m. Ağustos 1715		Hatip Mehmet	Hacı Abdussamed Camisi'ne hatip lazım olduğu için Mehmet'e Kadı Abdullatif arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 120.
H. Rebiu'l- âhir 1135/m. Şubat 1723	1 akçe	Hatip Mehmet	Hacı Abdussamed Camisi'nde hatip olan Mehmet'e Kadı Abdullatif arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 122.
H. Cemaziye'l- evvel 1136/m. Şubat 1724	Yarım akçe	Müezzin Mustafa Halife	Hacı Abdussamed Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Mustafa Halife'ye Kadı Mehmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1119, s. 119.
H. Zi'l-hicce 1168/m. Eylül 1755	Yarım akçe	Müezzin Mustafa Halife	Hacı Abdussamed Camisi'nde müezzin olan Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 242.
H. Cemaziye'l- âhir 1172/m. Şubat 1759	1 akçe	Hatip Mehmet	Hacı Abdussamed Camisi hatibi Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 243.
H. Cemaziye'l- âhir 1172/m. Şubat 1759	Yarım akçe	Müezzin Musatafa Halife	Hacı Abdussamed Camisi müezzini Mustafa Halife'nin beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1090, s. 243.
H. Şevval 1212/m. Nisan 1798	1 akçe	Hatip Seyyid Halil	Hacı Abdussamed Camisi'nde hatip olan Mehmet'in ölmesi ile Seyyid Halil b. Ahmet'e berat görev.	VGMA. HD, No: 544, s. 64.
H. Şevval 1212/m. Nisan 1798	Yarım akçe	Müezzin Seyyid Mustafa	Hacı Abdussamed Camisi müezzini Mustafa Halife'nin ölmesi ile Seyyid Mustafa b. Ahmet'e berat görev.	VGMA. HD, No: 544, s. 64.
H. Şevval 1237/m. Temmuz 1822	Yarım akçe	Müezzin Şeyh Ali	Hacı Abdussamed Camisi'nde müezzin olan Seyyid Mustafa'nın çocuksuz olarak ölmesiyle imtihanla Şeyh Ali b. Osman'a Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 53.
H. Şevval 1237/m. Temmuz 1822	1 akçe	Hatip Şeyh Ali	Hacı Abdussamed Camisi'nde hatip olan Seyyid Halil'in ölmesi ile Şeyh Ali b. Osman'a Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 53.

EK 43. Sabak Köyü Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Zi'l-ka'de 1121/m. Ocak 1710	Ücretsiz	Müezzin Ahmet	Sabak Köyü Camisi'ne müezzin lazım olduğu için Ahmet'e Kadı Şeyh İshak arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 119.
H. Cemaziye'l-evvel 1134/m. Mart 1722	1 akçe	Hatip Ahmet Mehmet	Sabak Köyü Camisi'nde hatip olan Mustafa'nın ölmesi ile oğulları Ahmet ve Mehmet'e berat görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 122.
H. Ramazan 1146/m. Şubat 1734	1 akçe	Hatip Ahmet Mehmet	Sabak Köyü Camisi'nde müşterek hatip olan Ahmet ve Mehmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 186.
H. Şaban 1157/ m. Eylül 1744	1 akçe	Hatip Abdullah	Sabak Köyü Camisi'nde hatip Ahmet'in görevi bırakması ile Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 75.
H. Şaban 1202 / m. Haziran 1778	1 akçe	Hatip Süleyman	Sabak Köyü Camisi Hatibi Abdullah'ın ölmesi ile oğlu Süleyman'a görev.	VGMA. HD, No: 547, s. 33.
H. Rebiu'l-âhir 1213/m. Ekim 1798	1 akçe	Hatip Mehmet	Sabak Köyü Camisi'nde hatip olan Süleyman'ın ölmesi ile Mehmet b. Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 544, s. 64.
H. Cemaziye'l-âhir 1231 /m. Mayıs 1816	1 akçe	Hatip Mehmet	Sabak Köyü Camisi hatibi Mehmet'in ölmesi ile Mehmet b. Ahmet'e Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52.
H. Cemaziye'l-evvel 1239/m. Ocak 1824	1 akçe	Hatip Mehmet	Sabak Köyü Camisi harap olup Halil Hamdi Ağa isimli kişi tarafından tamir ve bakımı yapıldıktan sonra izn-i hümayûn ile minber konularak camiye dönüşmesi ile hatip lazım olduğu için bir akçe ile caminin önceki Hatibi Mehmet b. Mehmet'e Naib Seyyid Hacı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 94.
H. Cemaziye'l-evvel 1239/m. Ocak 1824			Sabak Köyü Camisi harap olup Halil Hamdi Ağa isimli kişi tarafından tamir ve bakımı yapıldıktan sonra izn-i hümayûn ile minber konularak cami yapılmış olup imam lazım olduğu için Seyyid Halil b. Seyyid Mehmet'e Naib Hacı Ali arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 94
H. Şaban 1243/m. Şubat 1828	Ücretsiz	İmam Abdurrahman b. Mehmet	Sabak Köyü Camisi'nde imam olan Mehmet'in görevi bırakması ile Abdurrahman b. Mehmet'e Kadı Seyyid Şeyh Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549, s. 95.

H. Şaban 1243/m. Şubat 1828	1 akçe	Vaiz Seyyid Mehmet	Sabak Köyü Camisi'ne vaiz lazım olduğu için Seyyid Mehmet b. Seyyid İsa'ya Kadı Seyyid Şeyh Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549 s. 95.
H. Şaban 1243/m. Şubat 1828	1 akçe	Hatip Hacı Hasan b. Mehmet	Sabak Köyü Camisi hatibi Mehmet'in çocuksuz ölemsi ile köy halkından Hacı Hasan b. Mehmet'e Naib Seyyid Hacı Yahya arzıyla görev	VGMA. HD, No: 549 s. 95.

EK 44. Yenisu Köyü Halil Ağa Camisi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Rebiu'l-âhir 1117/m. Temmuz 1705		Vaiz Halil	Halil Ağa Camisi'ne vaiz lazım olduğu için Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 23.
H. Şaban 1132/m. Temmuz 1720	Ücretsiz	Müezzin Mahmut	Halil Ağa Camisi'nin müezzini Abdulhalim'in görevi bırakması ile Mahmut'a berat.	VGMA. HD, No: 1118, s. 122.
H. Cemaziye'l-evvel 1134/m. Mart 1722	1 akçe	İmam Hüseyin	Halil Ağa Camisi'ne imam lazım olduğu için Hüseyin'e görev.	VGMA. HD, No: 1118, s. 122.
H. Rebiu'l-evvel 1138/m. Aralık 1725		Hatip Ali	Halil Ağa Camisi hatibi Ali'nin beratı zayı olduğu için Kadı Abdurrahman arzıyla yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1091, s. 58.
H. Şevval 1140/m. Haziran 1728	1 akçe	İmam Abdulmuttalip	Halil Ağa Camisi'nde beratsız imamlık yapan Ali'nin ölmesi ile oğlu Abdulmuttalip'e görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Zi'l-hicce 1142/m. Haziran 1730		Hatip Abdulmuttalip	Halil Ağa Camisi'nde hatip olan Ali'nin ölmesi ile oğlu Abdulmuttalip Halife'ye Kadı Mustafa arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 1139, s. 77.
H. Muharrem 1144/m. Temmuz 1731	Yarım akçe	Halip Abdulmuttalip	Halil Ağa Camisi hatibi Abdulmuttalip'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1088, s. 185.
H. Safer 1152/m. Mayıs 1739	Ücretsiz	Ferrâş Ali	Halil Ağa Camisi'ne ferrâş lazım olduğu için Ali b. Mustafa'ya ücretsiz olarak görev.	VGMA. HD, No: 1088, s. 187.
H. Rebiu'l-evvel 1166/m. Ocak 1753		İmam Ahmet	Halil Ağa Camisi imamı Abdurrezzak'ın ölmesi ile Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1122, s. 76.
H. Cemaziye'l-âhir 1231/m. Mayıs 1816	Ücretsiz	Hatip Mehmet	Halil Ağa Camisi'ne hatip lazım olduğu için Mehmet'e Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52
H. Cemaziye'l-âhir 1231/m. Mayıs 1816	1 akçe	İmam Mehmet	Halil Ağa Camisi'ne imam lazım olduğu için Mehmet'e Naib Ahmet arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52
H. Muharrem 1234/m.		İmam Seyyid Mustafa	Halil Ağa Camisi'nde imam olan Mehmet'in ölmesi ile imtihanla Seyyid Mustafa b.	VGMA. HD, No: 546, s. 52

Kasım 1818			Halil'e Selendi kazası maibi Mehmet Said arzıyla görev.	
H. Muharrem 1234/m. Kasım 1818		Hatip Seyyid Mustafa	Halil Ağa Camisi'nde hatip olan Mehmet'in ölmesi ile imtihanla Seyyid Mustafa b. Halil'e Selendi kazası naibi Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52
H. Receb 1235/m. Nisan 1820	Ücretsiz	Muallim Müezzini Ali	Halil Ağa Camisi'nin bitişğine Seyyid Halil Ağa tarafından yaptırılan muallimhaneye muallim-i sıbyan ve camiye müezzini lazım olduğu için ücretsiz Seyyid Ali'ye Selendi Naibi Mehmet Said arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 546, s. 52
H. Receb 1238/m. Mart 1823		İmam Mehmet Rifat Halife	Halil Ağa Camisi'nde imam olan Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması ile Mehmet Rifat Halife'ye Naib Seyyid Mehmet Arif arzıyla görev.	VGMA. HD, No: 549 s. 94.
H. Şevval 1240/m. Mayıs 1825		Hatip Mehmet	Halil Ağa Camisi hatibi Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması ile Mehmet b. Yusuf'a görev.	VGMA. HD, No: 549 s. 95.
H. Şevval 1245/m. Nisan 1830		Hatip Mehmet	Halil Ağa Camisi'nde hatip olan Hacı Mehmet b. Yusuf'un çocuksuz olarak ölmesi ile imtihanla cemaatin tercihi Şeyh Mehmet b. Abdullah'a görev.	VGMA. HD, No: 550 s. 91.
H. Zi'l-ka'de 1250/m. Mart 1835	1 akçe	İmam Seyyid Halil Şevki	Halil Ağa Camisi'nde imam olan Mehmet Rifat Halife'nin görevi bırakması ile Seyyid Halil Şevki b. Halil'e görev.	VGMA. HD, No: 550 s. 91.
H. Zi'l-ka'de 1250/m. Mart 1835	1 akçe		Halil Ağa Camisi müezzini ve sıbyan muallimi olan Seyyid Ali'nin görevi bırakması ile Seyyid Osman'a görev.	VGMA. HD, No: 550 s. 91.

EK 45. Şeyh İsa Zaviyesi Görevlileri

TARİH	ÜCRET	VERİLEN GÖREV ve GÖREVLİ	AÇIKLAMA	BELGE NO
H. Cemaziye'l-âhir 1109/m. Aralık 1697		Mütevelli Abdulazim	Şeyh İsa Zaviyesi vakfının mütevellisi Halil'in ölmesi ile Abdulazim'e görev.	VGMA. HD, No: 1140, s. 639.
H. Şevval 1110/m. Nisan 1699		Mütevelli Abdulazim	Şeyh İsa Zaviyesi vakfının mütevellisi Abdulazim'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1140, s. 639.
H. Şevval 1111/m. Nisan 1700		Mütevelli Seyyid Ali	Şeyh İsa Zaviyesi vakfının mütevellisi Abdulazim vâkıfın şartlarına riayet etmeyip vakfın malını yediği için görevden alınıp Seyyid Ali'ye görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Cemaziye'l-âhir 1114/m. Kasım 1702		Şeyh ve zaviyedâr Seyyid Abdülkerim ve Seyyid İsa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin şeyh ve zaviyedârı Abdulazim zaviyeye ihanet etmekle görevden alınıp yerine Seyyid Abdülkerim ve Seyyid İsa'ya görev.	VGMA. HD, No:1141, s. 54.
H. Şaban 1118/m. Aralık 1706		Zaviyedâr mütevelli Seyyid Mehmet	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı ve vakfın mütevellisi olmayıp evlâdı vâkıftan Seyyid Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1141, s. 54.
H. Safer 1121/m. Mayıs 1709		Zaviyedâr Ali ve İsa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin evlâdiyet şartıyla zaviyedârı olan Müderris Mehmet'in görevi bırakmasıyla evlâdından Ali ve İsa varken evlâdiyet şartına uymayan Abdulgani kendi üzerine berat ettirmekle haksızlık etmekle görevden alınıp tekrar Ali ve İsa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1116, s. 173.
H. Cemaziye'l-evvel 1122/m. Temmuz 1710		Zaviyedâr Abdulgani	Şeyh İsa Zaviyesi'nin evlâdiyet şartı ile zaviyedârlığı Abdulgani'nin elindeyken dışarıdan Mehmet, Ali ve İsa kendi üzerlerine berat ettirip haksızlık yapmakla görevden alınıp tekrar Abdulgani'ye görev.	VGMA. HD, No: 1116, s. 173.
H. Ramazan 1138/m. Mayıs 1726	1 akçe	Mütevelli Seyyid Hacı Habib	Şeyh İsa Zaviyesi'nin şart-ı vâkıf evlâdiyet şartı üzere mütevellisi Abdülkerim'in ölümü ile Seyyid Hacı Habib'e görev.	VGMA. HD, No: 1091, s. 241.
H. Rebiu'l-evvel 1168/m. Aralık 1754	1 akçe	Mütevelli Seyyid Mustafa Seyyid İbrahim	Şeyh İsa Zaviyesi'nin şart-ı vâkıf evlâdiyet şartı üzere mütevellisi Hacı Habib'in ölmesi ile evlâdı vâkıftan Seyyid Mustafa ile kardeşi Seyyid İbrahim'e müşterek görev.	VGMA. HD, No: 1103, s. 159.
H. Muharrem 1178/m. Temmuz 1764		Mütevelli Şeyh Abdullatif ve Seyyid Şeyh	Şeyh İsa Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Mehmet başka memlekette oturması nedeniyle hizmeti terk ettiği için görevden alınıp Seyyid	VGMA. HD, No: 1101, s. 126.

		Mehmet	Şeyh Abdullatif ve Seyyid Şeyh Mehmet'e görev.	
H. Rebiu'l-âhir 1181/m. Eylül 1767	Bâ-muayyen	Mütevelli Seyyid Şeyh Mehmet ve Seyyid Şeyh Musa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin mütevellisi Seyyid Şeyh Abdullatif ve Seyyid Şeyh Mehmet isimli kişiler hizmeti eda etmeyip vakfın mahsulüne ihanet ve telef etmelerinden dolayı görevden alınıp evlâd-ı vakıftan Seyyid Şeyh Mehmet ve Seyyid Şeyh Musa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1101, s. 126.
H. Muharrem 1186/m. Mayıs 1772		Mütevelli Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet	Şeyh İsa Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Şeyh Mehmet ve Seyyid Şeyh Musa beraber göreve sahiplerken Seyyid Musa'nın çocuksuz olarak ölmesi Seyyid Mehmet'in de başka yerde olması nedeniyle görevden alınması Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1114, s. 115.
H. Cemaziye'l-evvel 1188/m. Temmuz 1774	Bâ-muayyen	Mütevelli Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet	Şeyh İsa Zaviyesi evkafının müşterek mütevellisi Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet'in beratı yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 1216, s. 261.
H. Cemaziye'l-evvel 1197/m. Nisan 1783		Zaviyedâr Seyyid Mustafa	Şeyh İsa Zaviyesi evlâda meşrut olup evlâdı başka yerde ilim tahsilinde olması hasebiyle diğer köyden ve etraftan olun Mehmet ve Ahmet isimli kişiler vâkıfın şartının aksine kendi üzerlerine berat alıp Mehmet'in ölmesi Ahmet'in de vakfa hıyanet edip hizmeti terk etmesiyle zaviye harap olmuştur. İlim tahsilinden dönen evlâdı vâkıftan Seyyid Mustafa Zaviyedârlığa talip olmasıyla daha önce Mehmet'in ölmesi, Ahmet'in de görevden alınmasıyla Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 1147, s. 221.
H. Muharrem 1200/m. Aralık 1785		Zaviyedâr Seyyid Ahmet	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Mustafa başka yerde oturduğu hizmete rağbet etmediği için görevden alınıp evlâd-ı vâkıftan Seyyid Ahmet'e görev.	VGMA. HD, No: 1113, s. 227.
H. Zi'l-hicce 1200/m. Ekim 1786	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid Mustafa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Ahmet'in görevi bırakması ile Seyyid Mustafa'ya berat görev.	VGMA. HD, No: 1113, s. 227.
H. Zi'l-ka'de 1203/ m. Temmuz 1789	Bâ-muayyen	Mütevelli Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet	Şeyh İsa Zaviyesi evkafının mütevellisi Seyyid Şeyh Mehmet ve Seyyid Ahmet'in beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 558, s.103.
H. Receb 1205/m. Nisan 1791	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid İsa ve Seyyid	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Mustafa'nın ölmesi ile oğulları Seyyid İsa ve Seyyid	VGMA. HD, No: 558, s. 103.

		Mehmet Sadık	Mehmet Sadık'a görev.	
H. Rebiu'l-evvel 1212/m. Eylül 1797	Yarım hisse	Mütevelli Seyyid Mehmet	Şeyh İsa Zaviyesi'nin yarım hisse tevliyeteye sahip olan Seyyid Şeyh Mehmet'in ölmesi ile diğer Seyyid Şeyh Mehmet b. Şeyh Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 552, s. 295.
H. Ramazan 1213/m. Mart 1799	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid İsa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid İsa ve Seyyid Mehmet Sadık isimli kardeşler beraber sahipken Seyyid Mehmet Sadık'ın ölmesi ile üzerindeki yarım hisse Seyyid İsa'ya görev.	VGMA. HD, No: 552, s. 295.
H. Receb 1218/m. Kasım 1803	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid Mustafa	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Şeyh İsa'nın çocuksuz olarak ölmesi ile evlâdı vakıftan Seyyid Mustafa'ya görev.	VGMA. HD, No: 553, s. 304.
H. Safer 1220/m. Mayıs 1805	Yarım hisse	Mütevelli Seyyid Mehmet	Şeyh İsa Zaviyesi vakfı'nın yarım hisse tevliyeti elinde olan Seyyid Şeyh Mehmet hayatta olduğu azlini icap edecek bir kusuru olmadığı halde dışarıdan diğer Seyyid Şeyh Mehmet b. Mehmet isimli kişi Seyyid Şeyh Mehmet çocuksuz olarak öldü diye bir şekilde tevliyeti kendi üzerine berat ettirip haksızlık yapmakla yapılan itiraz üzerine görev tekrar önceki sahibi Seyyid Şeyh Mehmet'e verilmiştir.	VGMA. HD, No: 553, s. 304.
H. Safer 1220/m. Mayıs 1805	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid Mehmet b. Seyyid Hasan	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı Seyyid Mustafa'nın görevi bırakması ile Seyyid Mehmet b. Seyyid Hasan'a bâ-berat görev.	VGMA. HD, No: 553, s. 304.
H. Receb 1224/m. Ağustos 1809	Yarım akçe	Zaviyedâr Seyyid Mehmet b. Seyyid Hasan	Şeyh İsa Zaviyesi'nin zaviyedârı olan Seyyid Mehmet b. Seyyid Hasan'ın elinde bulunan beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 554, s. 213.
H. Safer 1228/m. Mart 1813	Yarım hisse	Mütevelli Hasan b. Şeyh Mehmet	Şeyh İsa Zaviyesi Vakfında yarım hisse tevliyeteye sahip olan Şeyh Ali b. Atik'in görevi bırakması ile Hasan b. Şeyh Mehmet'e görev.	VGMA. HD, No: 555, s. 388.
H. Rebiu'l-evvel 1231/m. Şubat 1816	Yarım hisse	Mütevelli Seyyid Ahmet	Şeyh İsa Zaviyesi Vakfında yarım hisse tevliyeteye sahip olan Seyyid Ahmet'in elindeki beratı zayi olduğu için yenilenmiştir.	VGMA. HD, No: 555, s. 388
	Yarım hisse	Mütevelli Seyyid	Şeyh İsa Zaviyesi Vakfında yarım hisse tevliyeteye sahip olan Hasan b. Şeyh Mehmet 'in görevi bırakması ile Seyyid Şeyh Mehmet'e görev verilmiştir.	VGMA. HD, No: 556, s. 236.

[illegible]

0	0	0	1

461

EK 48. Mut Dağpazarı Köyü Camisi Vakfiye (VGMA, 603-142-246)

